॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਅਭਿਨਵਟੀਕਾ

(ਦੁਤਿਯੋ ਭਾਗੋ)

੨. ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਰਾਜਾਮਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੦. ਇਦਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਵਂ…ਪੇ॰… ਸੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ, ਪਦਂ ਪਦਂ ਪਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ, ਉਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਪਦਮਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਣ੍ਣਨਾਪਿ ''ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ'' ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **"ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ"**ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਣ੍ਣਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਗ੍ਗਜਨਪਦਟ੍ਠਾਨਵਿਸੇਸਸਮ੍ਪਦਾਦਿਯੋਗਤੋ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਰਾਜੂਹਿ ਗਹਿਤਟ੍ਠੇਨ ਏਵਂਨਾਮਕਂ, ਨ ਪਨ ਨਾਮਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਤਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਮਹਾਵਗ੍ਗੇ **ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇ** ਆਗਤੋ ਏਸ ਪੁਰੋਹਿਤੋ ਏਵ, ਨ ਰਾਜਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਸੋ ਰਾਜਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੋਤਿ? ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦੇਨ ਪੁਰੋਹਿਤੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਰੇਣੁਨਾ ਨਾਮ ਮਗਧਰਾਜੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਸੋ ਰਾਜਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਰਾਜਾਭਾਵਤੋ। ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵਕਿਤ੍ਤਨਞ੍ਹਿ ਤਦਾ ਰੇਣੁਰਞ੍ਞਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵੂਪਲਕ੍ਖਣਂ। ਸੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕੋ ਪੁਰੋਹਿਤੋ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਚ ਲੋਕੇ ਸਮੁਦਾਚਿਣ੍ਣਂ ''ਰਾਜਕਮ੍ਮਪਸੁਤੇਨ ਕਤਮ੍ਪਿ ਰਞ੍ਞਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਮਨ੍ਧਾਤੁਰਞ੍ਞਾ ਚੇਵ ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਂ ਪੁਰੋਹਿਤਮਾਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਰੇਣੁਰਞ੍ਞਾ ਚ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਰਾਜੂਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਰਾਜਗਹਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦੋ''ਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਏਕੋ ਪੁਰਾਤਨੋ ਰਾਜਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਾਜਧਾਨੀਭਾਵੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਹਿ **ਗਹਂ**, ਰਾਜੂਨਂ, ਰਾਜੂਹਿ ਵਾ ਗਹਨ੍ਤਿ **ਰਾਜਗਹਂ।** ਨਗਰਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

ਅਞ੍ਞੇਪੇਤ੍ਥ ਪਕਾਰੇਤਿ ਨਗਰਮਾਪਨੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਕਾਰਿਤਸਬ੍ਬਗੇਹਤ੍ਤਾ **ਰਾਜਗਹਂ,** ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਬ੍ਬਤੇਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜੇਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਗੇਹਸਦਿਸਨ੍ਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹਂ,** ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਵਨਤਾਯ ਰਾਜਮਾਨਂ ਗੇਹਨ੍ਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹਂ,** ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਾਰਕ੍ਖਤਾਯ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਿਤੁਕਾਮੇਨ ਉਪਗਤਾਨਂ ਪਟਿਰਾਜੂਨਂ ਗਹਂ ਗਹਣਭੂਤਨ੍ਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹਂ,** ਰਾਜੂਹਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਗਹਂ ਗੇਹਭੂਤਨ੍ਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹਂ,** ਆਰਾਮਰਾਮਣੇਯ੍ਯਤਾਦੀਹਿ ਰਾਜਤਿ, ਨਿਵਾਸਸੁਖਤਾਦਿਨਾ ਚ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਮਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਤੀਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸੇ ਪਕਾਰੇ। ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨ ਪਦੇਸੋ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਉਲ਼ਾਰਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਆਹ **"ਤਂ ਪਨੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **"ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਚਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਦਾਪਿ ਕਦਾਚਿ ਸਮ੍ਭਵਤੋ, **"ਨਗਰਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਉਪਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸਾਵਾਸਸ੍ਸੇਵ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੇਸਕਾਲੇ ਸੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਕ੍ਖਾਨਂ। ਵ**ਸਨਵ**ਨ੍ਤਿ ਆਪਾਨਭੂਮਿਭੂਤਂ ਉਪਵਨਂ।

ਅਵਿਸੇਸੇਨਾਤਿ ਵਿਹਾਰਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ, ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਸਿਦ੍ਧਂ ਵਿਸੇਸਪਰਾਮਸਨਮਨ੍ਤਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੧; ਪਾਚਿ॰ ੧੪੭; ਪਰਿ॰ ੪੪੧) ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ,

(ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੦) ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧, ੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭, ੪੫੯, ੫੦੯; ੨.੩੦੯, ੩੧੫; ੩.੨੩੦; ਵਿਭ॰ ੬੪੨) ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੫੯) ਸਦ੍ਦੁਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਸਿਦ੍ਧੇਨ ਵਿਸੇਸਪਰਾਮਸਨੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰਾਦਿਵਿਸੇਸਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨੰ , ਨ ਏਵਮਿਦੰ, ਇਦੰ ਪਨ ਤਥਾ ਵਿਸੇਸਪਰਾਮਸਨਮਨ੍ਤਰੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨਨ੍ਤਿ।

ਸਤਿਪਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨੇ ਇਧ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਵਿਸੇਸਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨਮੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਇਧ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਦ੍ਦੁਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਰਾਮਸਨਸ੍ਸਾਭਾਵੇਪਿ ਇਧ ਵਿਸੇਸਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨੰ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ? ਵਿਸੇਸਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੁਨ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤਵਿਸੇਸਵਚਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਏਵ। ਵਿਸੇਸਵਚਨੇ ਹਿ ਅਸਤਿ ਵਿਸੇਸਮਿਚ੍ਛਤਾ ਵਿਸੇਸੋ ਪਯੋਜਿਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਅਪਿਚ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਥਾਦੀਪਨਮੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ? ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਤੋ। ਕਦਾਚਿਪਿ ਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਭਵਤਿ ਤਮਨ੍ਤਰੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਹਰਣਾਭਾਵਤੋਤਿ।

ਇਰਿਯਨੰ ਪਵਤ੍ਤਨੰ **ਇਰਿਯਾ,** ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨੁਪਾਯਭਾਵਤੋ ਪਥੋਤਿ **ਇਰਿਯਾਪਥੋ,** ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਯੋ। ਨ ਹਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਅਵਤ੍ਥਾਹਿ ਵਿਨਾ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਯਿਕੰ ਕਿਰਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨੁਪਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਹਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤੇਨ, ਵਿਹਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਹਾਰੋ,** ਸੋ ਏਵ ਵਿਹਾਰੋ ਤਥਾ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਸ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਆਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋਵ। ਦਿਵਿ ਭਵੋ **ਦਿਬ੍ਬੋ,** ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਲੰ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦਿਦੇਵਲੋਕੇ ਭਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯੋ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬਾਨੁਭਾਵੋ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਦਿਬ੍ਬੋ,** ਅਭਿਞ੍ਞਾਭਿਨੀਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਮਹਾਗਤਿਕਤ੍ਤਾ **ਦਿਬ੍ਬੋ,** ਸੋਵ ਵਿਹਾਰੋ, ਦਿਬ੍ਬਭਾਵਾਵਹੋ ਵਾ ਵਿਹਾਰੋ **ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ,** ਮਹਗ੍ਗਤਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। **ਨੇਤ੍ਤਿਯੰ** [ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੮੬ (ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨੰ)] ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰਾਤਿ ਵਿਸੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਮੇਤ੍ਤਾਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਤਾ ਵਿਯ ਤਾਸੰ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਨ ਦਿਬ੍ਬਭਾਵਾਵਹਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਤਾਪਿ ''ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ'' ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤਾ ਵਾ ਹਿਤੂਪਸੰਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤਾ ਵਿਹਾਰਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ,** ਮੇਤ੍ਤਾਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ। ਅਰਿਯਾ ਉਤ੍ਤਮਾ, ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਰਿਯਾਨੰ ਵਿਹਾਰਾਤਿ **ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾ,** ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਇਧ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ, ਤਬ੍ਬਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ , ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਅਗ੍ਗਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਚ ਭਗਵਤੋ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾ।

ਅਞ੍ਞਤਰਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨਨ੍ਤਿ ਤਾਸਮੇਕਤੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਕੇਨ ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨੰ, ਭਾਵਲੋਪੇਨਾਯੰ ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹੁਸ੍ਸਨ੍ਨੇ ਲੋਕੇ ਸਕਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨੰ ਵਿਨਯਨਤ੍ਥੰ ਤੰ ਤੰ ਵਿਹਾਰੇ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਦਾ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਕਿਰ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤਿ ਤੇਸੰ ਅਲੋਭਕੁਸਲਮੂਲੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਰੁਚਿਮੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਇਸ੍ਸਰਿਯਤ੍ਥੰ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤਿ ਤੇਸੰ ਅਦੋਸਕੁਸਲਮੂਲੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਰੁਚਿਮੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਦੋਸੇਨ ਦੋਸੰ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਧਮ੍ਮਾਧਿਕਰਣੰ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤਿ ਤੇਸੰ ਅਮੋਹਕੁਸਲਮੂਲੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਰੁਚਿਮੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਮੋਹੇਨ ਮੋਹੰ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਵਿਧੰ ਹਿਤਸੁਖੰ ਹਰਤਿ, ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਚ ਏਕੰ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਪਤਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਹਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਞ੍ਞਤਰਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨ''ਨ੍ਤਿ।

“**ਤੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਗੁਣਦਸ੍ਸਨੰ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸਮਤ੍ਥਨੰ ਵਾ। ਤੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਥਾ ਵਦਮਾਨੋ ਪਨ **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਜੋਤਕੋ, “**ਹਰਤੀ**”ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਚ ਨੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਞਾਪੇਤਿ “**ਠਿਤੋਪੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਚ੍ਛੇਦਨਯਨਾਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਸ੍ਸ ਕੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੰ, ਕਥੰ ਕਸ੍ਸ ਨਯਨਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਲੀਨਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। “**ਸੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਭਗਵਾ ਏਕੇਨੇਵ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਚਿਰਤਰੰ ਕਾਲੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਯੰ ਸਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਏਕੰ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਪਰਿਪਤਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਪਤਮਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਨ੍ਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ, ਨਾਨਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਚ ਕਾਲੰ ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਵਸਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਵਿਵਿਧੰ ਸੁਖੰ ਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਿਧੰ ਹਰਤੀਤਿ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਗੋਚਰਗਾਮਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ‘‘ਰਾਜਗਹੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮਨੁਰੂਪਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪੁਨ ‘‘ਅਮ੍ਬਵਨੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਇਦਮਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਾਜਗਹਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰਗਾਮਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਸਮੀਪਵਸੇਨ ‘‘ਰਾਜਗਹੇ’’ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮੀਪਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਰਾਜਗਹਸਮੀਪੇ ਅਮ੍ਬਵਨੇ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਸਮੀਪਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਵਨਸ੍ਸ ਸਮੀਪਤ੍ਥੋ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਰਾਜਗਹੇ’’ਤਿ ਵਚਨੰ। **ਭੁਮ੍ਮਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਧਾਰਵਚਨੰ। ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਹਿ **ਭੁਮ੍ਮੰ,** ਆਧਾਰੋ, ਤਦੇਵ ਵਚਨੰ ਤਥਾ, ਭੁਮ੍ਮੇ ਪਵਤ੍ਤੰ ਵਾ ਵਚਨੰ ਵਿਭਤ੍ਤਿ **ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ** , ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੰ ਤਥਾ, ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਪਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਕਾਮੰ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਬਵਨੇਯੇਵ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸਮੀਪਤ੍ਤਾ ਪਨ ਗੋਚਰਗਾਮਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਵਸੇਨ ‘‘ਰਾਜਗਹੇ’’ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਯਥਾ ਤੰ ‘‘ਗਙ੍ਗਾਯੰ ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਕੂਪੇ ਗਗ੍ਗਕੁਲ’’ਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ। ਅਨੇਨੇਵ ਯਦਿ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਥ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ‘‘ਅਮ੍ਬਵਨੇ’’ਤਿ। ਯਦਿ ਚ ਅਮ੍ਬਵਨੇ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ‘‘ਰਾਜਗਹੇ’’ਤਿ। ਨ ਹਿ ‘‘ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੇ ਪਾਸਾਦੇ ਵਸਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਇਧ ਅਧਿਕਰਣਾਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਦ੍ਵਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾਤਿ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾ ਕਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕੁਮਾਰਭਤੋ ਏਵ **ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚੋ** ਸਕਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਵਾ ਯਥਾ ‘‘ਭਿਸਗ੍ਗਮੇਵ ਭੇਸਜ੍ਜ’’ਨ੍ਤਿ। “**ਯਥਾਹਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਨ੍ਧਕਪਾਲਿਵਸੇਨ ਤਦਤ੍ਥੰ ਸਾਧੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਅਮ੍ਬਵਨੰ ਜੀਵਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇਨ ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਯੰ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਦੋਸਾਭਿਸਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਾਤਪਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਦੋਸੰ। **ਵਿਰੇਚੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੋਸਪ੍ਪਕੋਪਤੋ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ। **ਸਿਵੇਯ੍ਯਕੰ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਵਿਰਟ੍ਠੇ ਜਾਤੰ ਮਹਗ੍ਘੰ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗੰ। **ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਵਾਰੇ ਵਾ ਤਿਵਾਰੇ ਵਾ ਭਾਗੇ, ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਦਿਵਸੇ ਦ੍ਵਿਵਾਰੰ ਵਾ ਤਿਵਾਰੰ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਮ੍ਬਪਟ੍ਟਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਤਮ੍ਬਲੋਹਪਟ੍ਟਵਣ੍ਣੇਨ। **ਸਚੀਵਰਭਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚੀਵਰੇਨ, ਭਤ੍ਤੇਨ ਚ। “**ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਬਵਨਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਏਵੰ ਕਤੇ ਵਿਹਾਰੇ। ਸੋ ਪਨ ਤਦਧਿਕਰਣਤਾਯ ਵਿਸੁੰ ਅਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯਭਾਸਿਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞੇ ਹਿ ਸਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯਭਾਸਿਤਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ।

ਅਡ੍ਢੇਨ ਤੇਲ਼ਸ **ਅਡ੍ਢਤੇਲ਼ਸ।** ਤਾਦਿਸੇਹਿ **ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ।** ਅਡ੍ਢੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਤਸ੍ਸੇਵ। ਯੇਨ ਹਿ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਤਬ੍ਭਾਗਵਾਚਕੋ ਅਡ੍ਢਸਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਪਣ੍ਣਾਸਾਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਊਨਾਨਿ ਤੇਲ਼ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ “**ਅਡ੍ਢਸਤੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਡ੍ਢਮੇਵ ਸਤੰ ਸਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਡ੍ਢੰ ਤਥਾ।

ਰਾਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਸੋਭਤਿ ਚ। **ਰਞ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਦਾਨਾਦਿਨਾ, ਸਸ੍ਸਮੇਧਾਦਿਨਾ ਚ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ ਰਮੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰਾਗੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ। ਜਨਪਦਵਾਚਿਨੋ ਪੁਥੁਵਚਨਪਰਤ੍ਤਾ “**ਮਗਧਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਜਨਪ੍ਪਦਾਪਦੇਸੇਨ ਵਾ ਤਬ੍ਬਾਸਿਕਾਨੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਪਿਤੁ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਰਞ੍ਞੋ। ਸਸਤਿ ਹਿੰਸਤੀਤਿ **ਸਤ੍ਤੁ,** ਵੇਰੀ, ਅਜਾਤੋਯੇਵ ਸਤ੍ਤੁ **ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ।** “**ਨੇਮਿਤ੍ਤਕੇਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ**”ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਚ ਅਜਾਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤੁਭਾਵੋ ਨ ਤਾਵ ਹੋਤਿ,

ਸਤ੍ਥੁਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨ ਤਥਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਜਾਤਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ''ਰਞ੍ਞੋ ਲੋਹਿਤਂ ਪਿਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਿਯਾ ਦੋਹਲ਼ਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਜਾਤੋਯੇਵੇਸ ਰਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੁਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

"ਤਸ੍ਮਿ"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ, ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ ਚ। **ਦੋਹਲ਼ੋ**ਤਿ ਅਭਿਲਾਸੋ। **ਭਾਰਿਯੋ**ਤਿ ਗਰੁਕੋ, ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ ਵਾ। **ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਸਕ੍ਕੁਣਮਾਨਾ। **ਅਕਥੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਕਥਯਮਾਨਾ ਸਮਾਨਾ। **ਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਚਸਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। **ਸੁਵਣ੍ਣਸਤ੍ਥਕੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੇਨ ਸਤ੍ਥਕੇਨ, ਘਨਸੁਵਣ੍ਣਕਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯੋਮਯਞ੍ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਸਰੀਰਂ ਉਪਨੇਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸੁਵਣ੍ਣਪਰਿਕ੍ਖਤੇਨ ਵਾ ਅਯੋਮਯਸਤ੍ਥੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਅਯਮੇਵਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਬਾਹੁਂ ਫਾਲਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਲੋਹਿਤਸਿਰਾਵੇਧਵਸੇਨ ਬਾਹੁਂ ਫਾਲਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ ਦੁਜ੍ਜੀਰਭਾਵਤੋ ਉਦਕੇਨ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਯੇਸਿ। **ਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੇ, ਆਯਤਿਂ ਹਨੀਯਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨੇਮਿਤ੍ਤਕਾਨਂ ਵਚਨਂ ਤਥਂ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਵਿਤਥਂ ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਧੀਤਾਤਿ ਵਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਅਤ੍ਤਨੋ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਰੇਸਿ। ਰਞ੍ਞੋ ਭਾਵੋ **ਰਜ੍ਜਂ,** ਰਜ੍ਜਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਓਪਰਜ੍ਜਂ,** ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ।

ਮਹਾਤਿ ਮਹਤੀ। ਸਮਾਸੇ ਵਿਯ ਹਿ ਵਾਕ੍ਯੇਪਿ ਮਹਨ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮਹਾਦੇਸੋ। **ਧੁਰਾ**ਤਿ ਗਣਸ੍ਸ ਧੁਰਭੂਤਾ, ਧੋਰਯ੍ਹਾ ਜੇਟ੍ਠਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧੁਰਂ ਨੀਹਰਾਮੀ**ਤਿ ਗਣਧੁਰਮਾਵਹਾਮਿ, ਗਣਬਨ੍ਧਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **"ਸੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਨ ਚਿਨ੍ਤਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਹਿਮੇਖਲਿਕਕੁਮਾਰਵਣ੍ਣਵਿਕੁਬ੍ਬਨਿਦ੍ਧਿਨਾ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਭਾਵੇਨ। **ਹੀ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਤੇਨ ਹੀ**ਤਿ ਵਾ ਉਯ੍ਯੋਜਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕੁਮਾਰਂ...ਪੇ॰... ਉਯ੍ਯੋਜੇਸੀ''ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਦਮਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਖਨ੍ਧਕੇ ਆਗਤਨਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਖੋ**ਤਿਆਦੀਹਿਪਿ ਖਨ੍ਧਕਪਾਲ਼ਿਯੇਵ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੩੯)।

ਪੋਤ੍ਥਨਿਯਨ੍ਤਿ ਛੁਰਿਕਂ। ਯਂ ''ਨਖਰ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, **ਦਿਵਾ ਦਿਵਸੇ**ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੫੦) ਦਿਵਸਸ੍ਸਪਿ ਦਿਵਾ। ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਹੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ ''ਦਿਵਾ ਦਿਵਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਦਿਵਸ੍ਸ ਦਿਵਸੇਤਿਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ ਅਕਾਰਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਦਿਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਨੇਪਾਤਿਕਮ੍ਪਿ ਦਿਵਾਸਦ੍ਦਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ, ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੇਲਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਹਿ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਦਿਵਸੋਤਿ। **"ਭੀਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਪਰਿਯਾਯੋ, ਕਾਯਥਮ੍ਭਨੇਨ ਵਾ **ਭੀਤੋ।** ਹਦਯਮਂਸਚਲਨੇਨ **ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ।** ''ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ''ਤਿ ਪਰਿਸਙ੍ਕਾਯ **ਉਸ੍ਸਙ੍ਕੀ।** ਞਾਤੇ ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਗਚ੍ਛਮਾਨਭਯਵਸੇਨ **ਉਤ੍ਰਸ੍ਤੋ।** **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਂ **ਵਿਪ੍ਪਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਕਾਰਂ ਅਨੁਪਕਾਰਂ, ਵਿਪਰੀਤਕਿਚ੍ਚਂ ਵਾ। **ਸਬ੍ਬੇ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਪਰਿਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਪਨਯਨਵਸੇਨ ਵਿਲੁਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ। **ਰਜ੍ਜੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਜਿਤੇਨ। ਏਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ''ਰਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰਾਜਭਾਵੇਨ ਵਾ।

ਮਨਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਛਾ **ਮਨੋਰਥੋ** ਰ-ਕਾਰਾਗਮਂ, ਤ-ਕਾਰਲੋਪਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਵਿਬ੍ਭਮਕਰਣਤੋ ਮਨਸੋ ਰਥੋ ਇਵ **ਮਨੋਰਥੋ,** ਮਨੋ ਏਵ ਰਥੋ ਵਿਯਾਤਿ ਵਾ **ਮਨੋਰਥੋ**ਤਿਪਿ ਨੇਰੁਤ੍ਤਿਕਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸੁਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਸੁਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਮ੍ਹਿ। **ਅਵਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਮਞ੍ਞਨਂ ਅਨਾਦਰਂ। **ਮੂਲਘਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ, ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਮੇਤਂ। ਰਾਜਕੁਲਾਨਂ ਕਿਰ ਸਤ੍ਥੇਨ ਘਾਤਨਂ ਰਾਜੂਨਮਨਾਚਿਣ੍ਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ **"ਨਨੁ ਭਨ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਾਪਨਗੇਹਂ** ਨਾਮ ਉਨ੍ਹਗਾਹਾਪਨਗੇਹਂ, ਤਂ ਪਨ ਧੂਮੇਨੇਵ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਧੂਮਘਰ"**ਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਪਨ ਕਮ੍ਮਕਰਣਤ੍ਥਮੇਵ। ਕੇਨਚਿ ਛਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਚੋ ਅਙ੍ਗੋਤਿ **ਉਚ੍ਚਙ੍ਗੋ** , ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਉਨ੍ਨਤਙ੍ਗੋਤਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਚ੍ਚਙ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਿਤੁਂ ਮਾ ਦੇਥਾ"**ਤਿ। **"ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੇ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਙ੍ਗੇਵ, ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੋਲ਼ਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚੂਲ਼ਾਯਂ ''ਛੇਤ੍ਵਾਨ ਮੋਲ਼ਿਂ ਵਰਗਨ੍ਧਵਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੫੫; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਅਵਿਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੭.ਅਵਿਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਅਵਿਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ) ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਮੋਲ਼ਿਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ।

ਚਤੁਮਧੁਰੇਨਾਤਿ ਸਪ੍ਪਿਸਕ੍ਕਰਮਧੁਨਾਲ਼ਿਕੇਰਸ੍ਨੇਹਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਮਧੁਰੇਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਪਾਨਵਿਸੇਸੇਨਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਮਹਾਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮੩) ਨ ਸਮੇਤਿ। ਵੁੱਤਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ''ਦਧਿ ਚ ਮਧੁ ਚ ਸਪ੍ਪਿ ਚ ਫਾਣਿਤਞ੍ਚ ਏਕਜ੍ਝੰ ਸੰਸਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮੫) **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ** ਵੁੱਤੰ **"ਦਧਿ ਚ ਮਧੁ ਚਾ**ਤਿ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਦਧਿ ਚ ਸੁਮਧੁਰੰ ਮਧੁ ਚ। **ਏਕਜ੍ਝੰ ਸੰਸਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਮਿਸ੍ਸਿਤੰ ਆਲੁਲਿਤੰ। **ਤਸ੍ਸ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਚਤੁਮਧੁਰਭੇਸਜ੍ਜੰ ਪਿਵਤੋ''ਤਿ ''ਅਤ੍ਤੁਪਕ੍ਕਮੇਨ ਮਰਣੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸਾ ਸਰੀਰੰ ਲੇਹਿਤ੍ਵਾ ਯਾਪੇਤਿ।** ਨ ਹਿ ਅਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਨਿਪਾਤੇਨ੍ਤਿ।

ਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖੇਨਾਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖਵਤਾ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖੂਪਸਞ੍ਹਿਤੇਨ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਯਾਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਅਪਨੇਸ੍ਸਾਮਿ। **ਵੀਤਚ੍ਚਿਤੇਹੀ**ਤਿ ਵਿਗਤਅਚ੍ਚਿਤੇਹਿ ਜਾਲਵਿਗਤੇਹਿ ਸੁਦ੍ਧਙ੍ਗਾਰੇਹਿ। **ਕੇਨਚਿ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਸਮ੍ਮਾ ਞਾਪਿਤੋ, ਓਵਦਿਤੋਤਿ ਵੁੱਤੰ ਹੋਤਿ। **ਮਸ੍ਸੁਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਮਸ੍ਸੁਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥਾਯ। **ਮਨੰ ਕਰੋਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਰਞ੍ਞੋ ਮਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਕਰੋਥ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਭਵੇ। **ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਪੂਜਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿਤਲੇ। **ਨਿਸਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਕਟਸਾਰਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਉਤ੍ਤਮਕਿਲਞ੍ਜੰ। ਤਥਾਵਿਧੋ ਕਿਲਞ੍ਜੋ ਹਿ ''ਕਟਸਾਰਕੋ''ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁੱਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਯਸ੍ਸ। ਤੰ ਪਨ ਮਨੋਪਦੋਸਵਸੇਨੇਵ ਤੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਥਾਹ –

> ''ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਮਨੋਸੇਟ੍ਠਾ ਮਨੋਮਯਾ।
> ਮਨਸਾ ਚੇ ਪਦੁਟ੍ਠੇਨ, ਭਾਸਤਿ ਵਾ ਕਰੋਤਿ ਵਾ।
> ਤਤੋ ਨੰ ਦੁਕ੍ਖਮਨ੍ਵੇਤਿ, ਚਕ੍ਕੰਵ ਵਹਤੋ ਪਦ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੯੦)।

ਪਰਿਚਾਰਕੋਤਿ ਸਹਾਯਕੋ। ਅਭੇਦੇਪਿ ਭੇਦਮਿਵ ਵੋਹਾਰੋ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋਤਿ ਵੁੱਤੰ **"ਯਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਏਕਾਯਪਿ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕਿਰਿਯਾਯ ਇਧ ਭੇਦਵੋਹਾਰੋ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਾਤਿਸਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੰ ਞਾਪੇਤੁੰ ਏਕਾਯੇਵ ਕਿਰਿਯਾ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਵੁੱਤਾ। ਤਥਾਵਚਨਞ੍ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਯੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਮਕ੍ਕਟਕੋ ਨਾਮ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫) ਕਣ੍ਟਕੋ ਨਾਮ... ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਅਵਿਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ) ਮਣ੍ਡੂਕੋ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਾ ਪਦਾਨੰ ਭਾਵਤ੍ਥਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ''ਯਕ੍ਖੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ ਕਤੰ ਪੁਰਿਮਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਵਿਸੇਸਨਤੋ, ਪਰਿਚਾਰਕਸ੍ਸ... ਪੇ॰... ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਤ੍ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਭਾਵਤੋ ਪਵਤ੍ਤਨਹੇਤੂਤਿ। ਅਸ੍ਸ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸਪਿ ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਲੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਤਾਯ ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿ ਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤੰ ਦਿਵਸਮੇਵਾਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਮਰਣਦਿਵਸੇਯੇਵ। **ਖੋਭੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਨੇਹਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ, ਤੰਸਹਜਾਤਪੀਤਿ ਵੇਗਸ੍ਸ ਚ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਤਾਯ ਤੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਫਰਣਵਸੇਨ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਆਲੋਲੇਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਆਹਚ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਸੀ"**ਤਿ। **ਪਿਤੁਗੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਤੁਨੋ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਿਨੇਹਗੁਣੰ। ਤੇਨ ਵੁੱਤੰ **"ਮਯਿ ਜਾਤੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਥਾ**ਤਿ ਤੁਰਿਤਵਸੇਨ, ਸੋਕਵਸੇਨ ਚ ਵੁੱਤੰ।

ਅਨੁਟ੍ਠਭਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ।

ਨਾਲ਼ਾਗਿਰਿਹਤ੍ਥਿੰ ਮੁਞ੍ਚਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ''ਅਭਿਮਾਰਕਪੁਰਿਸਪੇਸੇਨਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨਾ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁੱਤਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਤਯੰ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ਸੋ ਨ ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਪਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੂਨੀ**ਤਿ ''ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯਾਵਜੀਵੰ ਆਰਞ੍ਞਿਕਾ ਅਸ੍ਸੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੪੦੯; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੩) ਵਿਨਯੇ ਵੁੱਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੂਨਿ। **ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਾਚਨੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋ ਯਾਚਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ **ਵਿਨਯੇ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੧੦) ਵੁੱਤੋਯੇਵ। **ਸਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਭੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁੱਤੰ, ਸੋ ਪਨ ਅਕਤੇਪਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦੇ

ਤੇਹਿ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਿਯੇਵ। **ਉਣ੍ਹਲੋਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਵਸੋਕਸਮੁਟ੍ਠਿਤੰ ਉਣ੍ਹਭੂਤੰ ਲੋਹਿਤੰ। **ਮਹਾਨਿਰਯੇ**ਤਿ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯੇ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਨਯੋ**ਤਿ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਪਸਾਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਯ ਕਥਾਯ ਨਯਮਤ੍ਤੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨਨੁ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ ਵਿਯ **ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਚੂਲਵ॰ ੩੪੩) ਆਗਤਾਪਿ ਸਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਆਹ “**ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੰ ਨ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ, ਖਨ੍ਧਕੇ ਆਗਤਤ੍ਤਾ, ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਚਨਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਏਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। “**ਏਵ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ ਨਿਗਮਨੰ।

ਕੋਸਲਰਞ੍ਞੋਤਿ ਪਸੇਨਦਿਕੋਸਲਸ੍ਸ ਪਿਤੁ ਮਹਾਕੋਸਲਰਞ੍ਞੋ। ਨਨੁ ਵਿਦੇਹਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਧੀਤਾ ਵੇਦੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਚੋਦਨਮਪਨੇਤਿ “**ਨ ਵਿਦੇਹਰਞ੍ਞੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਅਥ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਆਹ “**ਪਣ੍ਡਿਤਾਧਿਵਚਨਮੇਤ**”ਨ੍ਤਿ, ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਵਚਨੰ, ਪਣ੍ਡਿਤਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਪਦਤ੍ਥੋ ਕੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਤਤ੍ਰਾਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਵੇਦੇਨਾ**ਤਿ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ। “**ਈਹਤੀ**”ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਟੀਕਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਵੇਦੇਹੀ**ਤਿ ਇਧ ਨਦਾਦਿਗਣੋਤਿ ਆਹ “**ਵੇਦੇਹਿਯਾ**”ਤਿ।

ਸੋਯੇਵ ਅਹੋ **ਤਦਹੋ,** ਸਤ੍ਤਮੀਵਚਨੇਨ ਪਨ “**ਤਦਹੂ**”ਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੇ। ਉਪਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਸਸਦ੍ਦੋ ਉਪਵਸਨੇਯੇਵ, ਨ ਵਸਨਮਤ੍ਤੇ, ਉਪਵਸਨਞ੍ਚ ਸਮਾਦਾਨਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਸੀਲੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਸਾਸਨੇ ਅਰਿਯੁਪੋਸਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਨਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਭੁਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਬਾਹਿਰੁਪੋਸਥੰ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਏਕਚ੍ਚੰ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਦਿਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਗੋਪਾਲਕੁਪੋਸਥੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਸਹਗਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਗਣ੍ਠੁਪੋਸਥੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਾਦਿਵਸੇਨ। ਯਥਾਹ ਵਿਸਾਖੁਪੋਸਥੇ ‘‘ਸੋ ਤੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਦਿਵਸੰ ਅਤਿਨਾਮੇਤੀ’’ਤਿ, (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧) ‘‘ਇਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੇ ਸਮਾਦਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਮਾਦਪੇਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧) ਚ ਆਦਿ।

ਏਵੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨੁਰੂਪੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਅਯੰ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਸਦ੍ਦੇ। ਸਮਾਨਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਾਨੰ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਨਮੁਦ੍ਧਰਣੰ **ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ** ਸਮਾਨਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯੇਸੁ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਰਣੰ **ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ**ਤਿਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਨੇਕਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਮੇਵ। ਨਨੁ ਚ ‘‘ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਪਤਿ ਸਦ੍ਦਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਚੋਦਨਾ, ਸੋਧਨਾ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ। ਅਪਿਚ ਵਿਸੇਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਾਚਕਭਾਵਤੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਵਿਸਯੋਪਿ ਉਪੋਸਥਸਦ੍ਦੋ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪੋ ਏਵ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਵਿਸੇਸਵਿਸਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਅਯੰ ਪਨਤ੍ਥੋ ਤਾਦਿਸੰ ਸਦ੍ਦਸਾਮਞ੍ਞਮਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ, ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ (ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੫੦) ਉਪੇਤੇਹਿ ਸਮਗ੍ਗੇਹਿ ਵਸੀਯਤਿ ਨ ਉਟ੍ਠੀਯਤੀਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ,** ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ। ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵਾ ਉਪੇਚ੍ਚ ਅਰਿਯਵਾਸਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਵਸਿਤਬ੍ਬੋ ਆਵਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ,** ਸੀਲੰ। ਅਨਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪੇਚ੍ਚ ਵਸਿਤਬ੍ਬੋ ਅਨੁਵਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ,** ਵਤਸਮਾਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਪਵਾਸੋ। ਨਵਮਹਤ੍ਥਿਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਰਿਯਮਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤੰਕੁਲਸਮ੍ਭੂਤਤਾਮਤ੍ਤੰ ਪਤਿ ਰੁਲ਼੍ਹਿਵਸੇਨੇਵ **ਉਪੋਸਥੋ**ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਰਯੋ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਸੇਤਿ ਦਾਹੇਤੀਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ,** ਉਸਸਦ੍ਦੋ ਦਾਹੇਤਿਪਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਦਿਵਸੇ ਪਨ ਉਪੋਸਥ ਸਦ੍ਦਪਵਤ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ। “**ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵੇ ਸਦਾਫਗ੍ਗੂ**”ਤਿਆਦੀਸੁ **ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਮਲਾਭਾਵੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। **ਵੇ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ, ਬਜਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਮ੍ਪਿ। **ਫਗ੍ਗੂ**ਤਿ ਫਗ੍ਗੁਣੀਨਕ੍ਖਤ੍ਤਮੇਵ ਯੁਤ੍ਤੰ ਭਵਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਫਗ੍ਗੁਣਮਾਸੇ ਉਤ੍ਤਰਫਗ੍ਗੁਣੀਯੁਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਤਿਤ੍ਥਨ੍ਹਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਚ੍ਛਰਮ੍ਪਿ ਕਤਪਾਪਪਵਾਹਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। ਤਤੋ ਤੰ ਵਿਵੇਚੇਤੁੰ ਇਦੰ ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਾਵਰੇ ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸੁਪੋਸਥੋ ਸਦਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਿਲੇਸਮਲਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਾਨਿ, ਵਤਸਮਾਦਾਨਾਨਿ ਚ ਅਸਮਾਦਿਯਤੋਪਿ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲੰ ਉਪੋਸਥਵਾਸੋ ਏਵ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। “**ਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ**”ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਅਭਿਕ੍ਖੁਕੋ ਆਵਾਸੋ ਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਉਪਵਸਿਤਬ੍ਬਦਿਵਸੋ**ਤਿ ਉਪਵਸਨਕਰਣਦਿਵਸੋ, ਅਧਿਕਰਣੇ ਵਾ ਤਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ

ਵੁਤ੍ਤੁਨਿਬ੍ਬਚਨੇਨ ਸਮੇਤਿ। ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣੇਨ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪੋਹਨੇਨ ਚ ਨਿਵਾਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਸੇਸਦ੍ਵਯਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ। ''ਪਨ੍ਨਰਸੇ''ਤਿ ਪਦਮਾਰਬ੍ਭ ਦਿਵਸਵਸੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਞ੍ਚਦਸਨ੍ਨਂ ਤਿਥੀਨਂ ਪੂਰਣਵਸੇਨ ''ਪਨ੍ਨਰਸੋ''ਤਿ ਹਿ ਦਿਵਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

"ਤਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀ"ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੇ ਨਨ੍ਵੇਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਚੋਦਨਾ ਸਿਯਾਤਿ ਤਂ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ **"ਤਦਾ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ। ਅਨੇਨ ਬਹੁਸੋ, ਅਤਿਸਯਤੋ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਤਦ੍ਧਿਤਵਿਸਯੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਚਾਤੁਮਾਸੀ, ਚਾਤੁਮਾਸਿਨੀਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇਯੇਵ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। **ਪਰਿਯੋਸਾਨਭੂਤਾ**ਤਿ ਚ ਪੂਰਣਭਾਵਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ ਤਾਯ ਸਹੇਵ ਚਤੁਮਾਸਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵਤੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ। ਤੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪੂਰੇਤੀਤਿ **ਪੁਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਮਾਸਪੁਣ੍ਣਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਤਦਾ ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਸ੍ਸ ਪੁਣ੍ਣਤਾਯ **ਮਾਸਪੁਣ੍ਣਤਾ।** ਪੁਰਿਮਪੁਣ੍ਣਮਿਤੋ ਹਿ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਪਰਾ ਪੁਣ੍ਣਮੀ, ਤਾਵ ਏਕੋ ਮਾਸੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੋਹਾਰੋ। ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਉਤੁਨੋ ਪੁਣ੍ਣਤਾਯ **ਉਤੁਪੁਣ੍ਣਤਾ।** ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਲਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਸਂਵਚ੍ਛਰਸ੍ਸ ਪੁਣ੍ਣਤਾਯ **ਸਂਵਚ੍ਛਰਪੁਣ੍ਣਤਾ।** ਪੁਰਿਮਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ਅਪਰਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸੋ, ਤਾਵ ਏਕੋ ਕਤ੍ਤਿਕਸਂਵਚ੍ਛਰੋਤਿ ਏਵਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰਪੁਣ੍ਣਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ। ਲੋਕਿਕਾਨਂ ਮਤੇਨ ਪਨ ਮਾਸਵਸੇਨ ਸਂਵਚ੍ਛਰਸਮਞ੍ਞਾ ਲਕ੍ਖਿਤਾ। ਤਥਾ ਚ ਲਕ੍ਖਣਂ ਗਰੁਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਜੋਤਿਸਤ੍ਥੇ** –

> ''ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਸਹੋਦਯ-ਮਤ੍ਥਂ ਯਾਤਿ ਸੂਰਮਨ੍ਤਿ।
> ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕਂ ਤਤ੍ਰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਵਸ੍ਸਂ ਮਾਸਕਮੇਨੇਵਾ''ਤਿ॥

ਮਿਨੀਯਤਿ ਦਿਵਸੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਮਾ।** ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਗਤਿਯਾ ਦਿਵਸੋ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬੋ ''ਪਾਟਿਪਦੋ ਦੁਤਿਯਾ, ਤਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਏਤ੍ਥ ਪੁਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਕਲਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪੁਣ੍ਣੋ। ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਸੋਲ਼ਸਮੋ ਭਾਗੋ ''ਕਲਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦਾ ਚ ਚਨ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਾਸਮ੍ਪਿ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਕਲਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਨ੍ਨਰਸੇ''ਤਿ ਪਦਾਨਿ ਦਿਵਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ''ਕੋਮੁਦਿਯਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਤਦੇਕਦੇਸਰਤ੍ਤਿਵਸੇਨ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਰਾਜਾ ਅਮਚ੍ਚਪਰਿਵੁਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਨ ਏਕਕੋਵਾਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਸੋਧਨਾਲੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਾਲ਼ਿਪਦਤ੍ਥਮੇਵ ਅਵਤ੍ਵਾ **"ਏਵਰੂਪਾਯਾ"**ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਵਦਤਿ। ਏਤੇਹਿ ਚਾਯਂ ਸੋਧਨਾਲੇਸੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ''ਏਵਂ ਰੁਚਿਯਮਾਨਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਤਦਾ ਪਵਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਪਰਿਵੁਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ। **ਧੋਵਿਯਮਾਨਦਿਸਾਭਾਗਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਿਯਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਰਜਤਵਿਮਾਨਨਿਚ੍ਛਰਿਤੇਹੀ**ਤਿ ਰਜਤਵਿਮਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਹਿ, ਰਜਤਵਿਮਾਨਪ੍ਪਭਾਯ ਵਾ ਵਿਪ੍ਫੁਰਿਤੇਹਿ। **"ਵਿਸਰੋ"**ਤਿ ਇਦਂ ਮੁਤ੍ਤਾਵਲ਼ਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸਨਪਦਂ। ਅਬ੍ਭਂ ਧੂਮੋ ਰਜੋ ਰਾਹੂਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੫੦; ਪਾਚਿ॰ ੪੪੭)। **ਰਾਜਾਮਚ੍ਚੇਹੀ**ਤਿ ਰਾਜਕੁਲਸਮੁਦਾਗਤੇਹਿ ਅਮਚ੍ਚੇਹਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਕਰਾਜੂਹਿ ਚੇਵ ਅਮਚ੍ਚੇਹਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਞ੍ਚਨਾਸਨੇ**ਤਿ ਸੀਹਾਸਨੇ। ''ਰਞ੍ਞਂ ਤੁ ਹੇਮਮਾਸਨਂ, ਸੀਹਾਸਨਮਥੋ ਵਾਲ਼ਬੀਜਨਿਤ੍ਥੀ ਚ ਚਾਮਰ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ। **ਕਸ੍ਮਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਨਿਸੀਦਨਮਤ੍ਤੇ ਚੋਦਨਾ। **ਏਤ** ਨ੍ਤਿ ਕਨ੍ਦਨਂ, ਪਬੋਧਨਂ ਵਾ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਹੇਤੁਨਾ। **ਨਕ੍ਖਤ੍ਤ** ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤਿਕਾਨਕ੍ਖਤ੍ਤਛਣਂ। ਸਮ੍ਮਾ ਘੋਸਿਤਬ੍ਬਂ ਏਤਰਹਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਸਙ੍ਘੁਟ੍ਠਂ।** ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਕੁਸੁਮੇਹਿ ਲਾਜੇਨ, ਪੁਣ੍ਣਘਟੇਹਿ ਚ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਘਰੇਸੁ ਦ੍ਵਾਰਂ ਯਸ੍ਸ ਤਦੇਤਂ ਨਗਰਂ **ਪਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਦ੍ਵਾਰਂ। ਧਜੋ** ਵਟੋ। **ਪਟਾਕੋ** ਪਟੋਤਿ ਸੀਹਲ਼ਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨਸੀਸੇਨ ਕਤਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਉਮ੍ਮਾਦਨ੍ਤਿਜਾਤਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ (ਜਾ॰ ੨.੧੮.੫੭) ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸੇ ਏਵਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੁਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮੁਜ੍ਜਲਿਤਦੀਪਮਾਲਾਲਙ੍ਕਤਸਬ੍ਬਦਿਸਾਭਾਗਾ"**ਨ੍ਤਿ। **ਵੀਥਿ** ਨਾਮ ਰਥਿਕਾ ਮਹਾਮਗ੍ਗੋ। **ਰਚ੍ਛਾ** ਨਾਮ ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਾ ਖੁਦ੍ਦਕਮਗ੍ਗੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਵਸੇਨ ਸਮਾਨਭਾਗੇਨ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਕੀਲ਼ਂ ਅਨੁਭਵਮਾਨੇਨ ਸਮਭਿਕਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ। **ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਏਵਂ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਇਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਹਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। **ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਨਪਤ੍ਤੁਂ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤਂ। ਛਡ੍ਡਨਵਸੇਨ **ਅਵਸੇਕੋ।** ਸੋਤਵਸੇਨ **ਓਘੋ। ਪੀਤਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਚਨਂ ਕਮ੍ਮਭੂਤਂ। **ਹਦਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਂ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤਂ। **ਗਹੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਿ ਅਨਿਚ੍ਛਰਣਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ, ਹਦਯਨ੍ਤੋਯੇਵ ਠਪੇਤੁਂ ਨ

ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਧਿਕੰ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯੰ ਵਚਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੰ ਕੇਵਲੰ ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਸਰਸਤੋ ਸਹਸਾਵ ਮੁਖਤੋ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ, ਤਦੇਵਿਧ ''ਉਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ।

ਦੋਸੇਹਿ ਇਤਾ ਗਤਾ ਅਪਗਤਾਤਿ **ਦੋਸਿਨਾ** ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਨ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ''ਕਿਲੇਸੇ ਜਿਤੋ ਵਿਜਿਤਾਵੀਤਿ ਜਿਨੋ''ਤਿ ਆਹ **"ਦੋਸਾਪਗਤਾ"**ਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨੰ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ, ਯੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਨ ਤਪਨ੍ਤਿ ਨ ਭਾਸਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਰੋਚਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਅਬ੍ਭਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਮਹਿਕਾ। ਧੂਮੋ ਰਜੋ। ਰਾਹੁ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨੰ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ''ਤਿ, (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੪੭) ਤਥਾਪਿ ਤਤਿਯੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਚ ਰਮਣੀਯਾਦਿਸਦ੍ਦਯੋਗਤੋ ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਨੀਯ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਬਹੁਲਾ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯਕੋ ਯਥਾ ''ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੯੬) ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਰਮਯਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਜੁਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਰੂਪਤ੍ਤਮਾਹ **"ਵਤ੍ਤੁਦੋਸਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਬ੍ਭਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤੁਦੋਸਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਹੇਤੁ **"ਦਸ੍ਸਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਉਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਾਸਾਦਿਕਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਈਦਿਸਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਦਿਵਸੋ ਮਾਸੋ ਉਤੁ ਸੰਵਚ੍ਛਰੋਤਿ ਏਵੰ ਦਿਵਸਮਾਸਾਦੀਨੰ **ਲਕ੍ਖਣਾ** ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੂਪਾਯਾ **ਭਵਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਾ,** ਤਸ੍ਮਾ ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਲਕ੍ਖਣਿਯਾ,** ਸਾ ਏਵ **ਲਕ੍ਖਞ੍ਞਾ** ਯ-ਵਤੋ ਣ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਞ-ਕਾਰਾਦੇਸਵਸੇਨ ਯਥਾ ''ਪੋਕ੍ਖਰਞ੍ਞੋ ਸੁਮਾਪਿਤਾ''ਤਿ ਆਹ **"ਦਿਵਸਮਾਸਾਦੀਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

''ਯੰ ਨੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ **ਸਮਣੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਮਤ੍ਥਸਮਣੋ, ਪਰਮਤ੍ਥਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਪਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਮਤ੍ਤਸਮਣੋ, ਨ ਚ ਜਾਤਿਮਤ੍ਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਬਹਤਿ ਪਾਪੇ ਬਹਿ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। ਬਹੁਵਚਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਵਚਨੰ, ਏਕਵਚਨੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਚਨੰ ਵਚਨਬ੍ਯਤ੍ਤਯੋ ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ ''ਪਯਿਰੁਪਾਸਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਵਚਨਵਸੇਨ ਵਚਨਬ੍ਯਤ੍ਤਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਤ੍ਤਨਿ, ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇ ਚ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਬਹੁਵਚਨਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋ। **ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ**ਤਿ ਚ ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਸ ਯਥਾ ''ਪਯਿਰੁਦਾਹਾਸੀ''ਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਬਹੁਲੰ ਦਿਟ੍ਠਪਯੋਗੋ, ਯਦਿਦੰ ਪਰਿਸਦ੍ਦੇ ਯ-ਕਾਰਪਰੇ ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਪਰਿਯਾਦੀਨੰ ਰਯਾਦਿਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਯਰਾਦੀਹਿ ਵਿਪਰਿਯਾਯੋ''ਤਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਵਾ। **ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਨਪਿ ਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਰਮਣੀਯਾ ਵਤਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ। **ਓਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਓਭਾਸਭੂਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੰ , ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਪਰਾਧਤਾਯਾ**ਤਿ ਮਹਾਦੋਸਤਾਯ।

"ਤੇਨ ਹੀ"ਤਿਆਦਿ ਤਦਤ੍ਥਵਿਵਰਣੰ। **ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੂਪਨਯਨੇ, ਤੇਨ ਯਥਾ ਰਾਜਾ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਤੁ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਉਪਟ੍ਠਾਕਸ੍ਸ ਘਾਤਨੇਨ ਮਹਾਪਰਾਧੋ, ਏਵੰ ਭਗਵਤੋ ਮਹਾਨਤ੍ਥਕਰਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨਾਪੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਉਪਨੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਛਾਯਾਯਾ**ਤਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਅਪਸ੍ਸਯੇਨ, ਤੰ ਪਮੁਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਪਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਥਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥੰ, ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸੰ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਵਚੀਸੰਯਮਨੇ ਵਿਗਤਸਿਕ੍ਖਾਨੰ। **ਕੁਲੂਪਕੇ**ਤਿ ਕੁਲਮੁਪਗਤੇ ਸਤ੍ਥਾਰੇ। **ਗਹਿਤਾਸਾਰਤਾਯਾ**ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਗੁਣਸਾਰਵਿਗਤਤਾਯ। **ਨਿਬ੍ਬਿਕ੍ਖੇਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਮਪਨਯਨਵਿਰਹਿਤੰ।

ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਅਵਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਸੁਨ੍ਦਰੰ।

੧੫੧. ਅਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਚ੍ਛਾਯਾਯ ਅਧਿਗਤੋ, ਇਮਮਤ੍ਥਮੇਵ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਯਮੇਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਤੇਨਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਸਤ੍ਥਾਪਿ ਸਮਾਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੋ ਯੇਨਾਤਿ **ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞਾਤੋ,** ਤਸ੍ਸ ਅਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮਾਨਸ੍ਸ

ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸ ''ਅਹਮੇਕੋ ਲੋਕੇ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਸਕੋ''ਤਿ ਆਚਰਿਯਪਟਿਞ੍ਞਾਤਭਾਵੰ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **"ਸੋ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਮਤ੍ਤੰ ਪਤਿ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋਵ ਕਿਰਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਪਰਤੋ ਮਕ੍ਖਲਿਪਦਨਿਬ੍ਬਚਨੇਪਿ। **ਏਕੂਨਦਾਸਸਤੰ ਪੂਰਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਏਕੇਨੂਨਦਾਸਸਤੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਨੂਨਦਾਸਸਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੂਰਯਮਾਨੋ। ਏਵੰ ਜਾਯਮਾਨੋ ਚੇਸ ਮਙ੍ਗਲਦਾਸੋ ਜਾਤੋ। **ਜਾਤਰੂਪੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਵਿਜਾਤਵੇਸੇਨੇਵ, ਯਥਾ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨਿਵਤ੍ਥਾ ਅਪਾਰੁਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਜਾਤਰੂਪੇਨੇਵ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਗਤਾ ਭਜਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤਦੇਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀ**ਤਿ ਤਦੇਵ ਨਗ੍ਗਰੂਪੰ ''ਅਯਮੇਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। **ਪਬ੍ਬਜਿੰਸੂ**ਤਿ ਤੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਮਨੁਪਬ੍ਬਜਿੰਸੁ।

"ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ"ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਘੋ, ਨ ਨਿਯਜਾਨਿਕਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਸੰਹਤਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਪਟਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਿ। **"ਸਙ੍ਘੀ ਗਣੀ"**ਤਿ ਚੇਦੰ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ, ਸਙ੍ਕੇਤਮਤ੍ਤਤੋ ਨਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸ੍ਵੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਏਵ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਵਸੇਨ **ਸਙ੍ਘੀ,** ਗਹਟ੍ਠਸਮੂਹਵਸੇਨ **ਗਣੀ**''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਮਤਿਮਤ੍ਤੰ ਗਣੇ ਏਵ ਲੋਕੇ ਸਙ੍ਘ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ। ਅਚੇਲਕਵਤਚਰਿਯਾਦਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਮਤ੍ਤੰ **ਆਚਾਰੋ। ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਪਾਕਟੋ** ਸਙ੍ਘੀਆਦਿਭਾਵੇਨ। **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਕੰ। ਤਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਵਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਨ ਨਿਵਾਸੇਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨਿਕੇ ਵਿਯ ਸਨ੍ਤੁਗੁਣਨਿਗ੍ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਯਸੋ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ। ਤਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸੰਸਾਰੋਘਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਤਤਾਯ ਲਦ੍ਧਿ **ਤਿਤ੍ਥੰ** ਨਾਮ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਤੋ, ਨ ਚ ਸਾਧੂਹਿ ਸਮ੍ਮਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ **"ਅਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਧੂਹਿ ਸਮ੍ਮਤਤਾ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ**ਤਿ ਅਸ੍ਸੁਤਾਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ''ਇਮਾਨਿ ਮੇ ਵਤਸਮਾਦਾਨਾਨਿ ਏਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨੀ''ਤਿ ਬਹੂ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਤਾ ਪਨਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਚਿਰਕਾਲਭੂਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਚਿਰੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਨੁਤ੍ਥਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੋ ਚੇਸ ਯਥਾ ''ਮਾਸਜਾਤੋ''ਤਿ। ਅਥ ਤਸ੍ਸ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚੇ? ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਿਸੀਲਤਾ, ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂਗਹਣੇਨ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਕਿੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸੋ ਅਮਚ੍ਚੋ ਆਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਨੀਯਾ। **ਅਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਕਾਲੰ। ਕਿਤ੍ਤਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ਆਹ **"ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਰਾਜਪਰਿਵਟ੍ਟੇ"**ਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਾ ਰਾਜੂਨੰ ਰਜ੍ਜਾਨੁਸਾਸਨਪਟਿਪਾਟਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਦ੍ਧਗਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਕਤੰ ਵਯਗ੍ਗਹਣੰ ਓਸਾਨਵਯਾਪੇਕ੍ਖੰ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਪਚ੍ਛਿਮਵਯ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਦ੍ਧਗਤੋ, ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੰ।

ਕਾਜਰੋ ਨਾਮ ਏਕੋ ਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸੋ, ਯੋ ''ਪਣ੍ਣਕਰੁਕ੍ਖੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਿਤਰਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਞਾਨਾ...ਪੇ॰... ਕਾਮੋ"**ਤਿ। **ਤਿਲਕ੍ਖਣਬ੍ਭਾਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਅਭਿਘਟਿਤੰ। **ਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ। ਸੋ ਹਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਲ੍ਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪੰ ਕਤ੍ਵਾ , ਤਤੋ ਅਕਿਰਿਯਵਾਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ। **ਗੁਣਕਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਭੂਤਗੁਣਕਥਾਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ"**ਤਿ। ਯਦਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਵਿਸੋਧੇਤਿ **"ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਸਮਾਨੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ।

੧੫੨. ਗੋਸਾਲਾਯਾਤਿ ਏਵੰਨਾਮਕੇ ਗਾਮੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਸ੍ਸਾਨਕਾਲੇ ਗੁਨ੍ਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸਾਲਾਯਾਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਤਬ੍ਬਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਸਾਤਿਸਯਮੁਪਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲਮਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਸੋ ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੋਤਿ ਏਕਚ੍ਚਵਾਦੋ ਨਾਮ ਕਤੋ। **"ਮਾ ਖਲੀਤਿ ਸਾਮਿਕੋ ਆਹਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਥਾਵਚਨਮੁਪਾਦਾਯ ਤਸ੍ਸ ਆਖ੍ਯਾਤਪਦੇਨ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਯ ਹਿ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਾਯ ਆਖ੍ਯਾਤਪਦਮ੍ਪਿ ਨਾਮਿਕੰ ਭਵਤਿ ਯਥਾ ''ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੭)। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੋ ਪਣ੍ਣੇਨ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ।

੧੫੩. ਦਾਸਾਦੀਸੁ ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕਾਦਿਨਾਮਮਿਵ **ਅਜਿਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਮਤ੍ਤੰ। ਕੇਸੇਹਿ ਵਾਯਿਤੋ ਕਮ੍ਬਲੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਪਟਿਕਿਟ੍ਠਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਹੀਨਤਰੰ। **"ਯਥਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮੇ ਤਿਕਨਿਪਾਤੇ ਮਕ੍ਖਲਿਸੁਤ੍ਤੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੮) ਮਾਹਰਿ।

ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨੀਤਿ ਤਨ੍ਤੇ ਵੀਤਾਨਿ। **“ਸੀਤੇ ਸੀਤੇ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕਿਟ੍ਠਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੫੪. ਪਕੁਜ੍ਝਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਬਜਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਪਕੁਧੋ। ਵਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ਕੇਨਚਿ ਅਸੁਚਿਨਾ ਮਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਪੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। **ਵਾਲਿਕਾਥੂਪਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਤਸਮਾਦਾਨਸੀਸੇਨ ਵਾਲਿਕਾਸਞ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਥਾਰੂਪੇ ਅਨੁਪਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇ ਪੁਨ ਵਤਂ ਸਮਾਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੫੬. **“ਗਣ੍ਠਨਕਿਲੇਸੋ”**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ‘‘ਪਲਿਬੁਨ੍ਧਨਕਿਲੇਸੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ, ਸਂਸਾਰੇ ਪਰਿਬੁਨ੍ਧਨਕਿਚ੍ਚੋ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦਿਵਿਸਯੋ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਏਵਂਵਾਦਿਤਾਯਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, ਨ ਪਨਤ੍ਥਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਾਵ ਹਿ ਸੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤੋ, ਤਾਵ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਮਯ੍ਹਂ ਗਣ੍ਠੋ’’ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਨਿਗਣ੍ਠੋ**ਤਿ। **ਨਾਟਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕਸ੍ਸ।

ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚਜੀਵਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੭. ਸਬ੍ਬਥਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਏਸ ਨਾਗ...ਪੇ॰... ਵਿਯਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਪਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਗਰੁਲ਼ੋ, ਗਰੁਡੋ ਵਾ ਸਕ੍ਕਟਮਤੇਨ। ‘‘ਡ-ਲ਼ਾਨ’ਮਵਿਸੇਸੋ’’ਤਿ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **“ਅਨਤ੍ਥੋ ਵਤ ਮੇ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਞ੍ਞਮੇਨ ਉਪਸਮਂ ਗਤਸ੍ਸ। ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ ਮਮ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਮਦ੍ਦਨਸਦਿਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੇਵ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਕਥਾਪਨੇਨ ਮਮ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਰਞ੍ਞੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਹਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ ਖੋ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾਯਂ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਯੇਨ ਤ੍ਵਂ ਤੁਣ੍ਹੀ, ਕਿਂ ਤਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਕਾਰਣਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘**ਇਮੇਸ**’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਥਾ ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਕੁਲ਼ੂਪਕੋ ਅਤ੍ਥਿ ਯਥਾ, ਇਮੇਸਂ ਨੁ ਖੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਕਾਰਣਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਸੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਕਥਾਪੇਤੀਤਿ ਕਥਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ। **ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਅਭਿਮੁਖਂ ਠਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਾਦਜਾਣੁ ਕਪ੍ਪਰ ਹਤ੍ਥ ਸੀਸਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਓਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਮੁਖਂ ਠਿਤੇਨ ਪਠਮਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਨਵਕਤਰੇਨੁਪਾਲਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵੁਡ੍ਢਤਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੇਨ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਦਾ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ’ਤਿਆਦਿਕਂ (ਪਰਿ॰ ੪੬੯) ਵਿਨਯਪਾਲ਼ਿਮਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕਂਸਕਰਣਅਞ੍ਜਲਿਪਗ੍ਗਹਣਪਾਦਸਮ੍ਬਾਹਨਪੇਮਗਾਰਵੁਪਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤਵਨ੍ਦਨਾ’’ਤਿ, ਤਮੇਤ੍ਥਾਨਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਦੂਰਤੋ ਵਨ੍ਦਨੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਾ। ਵਨ੍ਦਨਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪਣਮਨਾ ਅਞ੍ਜਲਿਪਗ੍ਗਹਣਕਰਪੁਟਸਮਾਯੋਗੋ। **“ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਚ ਕਾਯਪਣਾਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, **“ਮਮ ਸਤ੍ਥਨੇ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਵਚੀਪਣਾਮੋ, ਤਦੁਭਯਪੁਰੇਚਰਾਨੁਚਰਵਸੇਨ ਮਨੋਪਣਾਮੋਤਿ। ਕਾਮਂ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਰੂਪਾਵ, ਤਥਾਪਿ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਾਤਿ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੩੦) ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਦੇਵੋਰੋਹਨਾਨਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਪਾਕਟਾਨਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਨ੍ਤਿ ਤਾਨਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ।

ਇਤ੍ਥਂ ਇਮਂ ਪਕਾਰਂ ਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤੋ**, ਤਸ੍ਸ ਆਖ੍ਯਾਨਂ **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਂ**, ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੋ।** ਅਥ ਵਾ ਇਤ੍ਥਂ ਏਵਂਪਕਾਰੋ ਭੂਤੋ ਜਾਤੋਤਿ **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤੋ**, ਤਾਦਿਸੋਤਿ ਆਖ੍ਯਾਨਂ **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਂ**, ਤਦੇਵਤ੍ਥੋ **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੋ**, ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਅਭਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥਜੋਤਕੋ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯੋ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਮਨਕਿਰਿਯਾਪਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ, ਤੇਨ ਪਯੋਗਤੋ ‘‘ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥਦੀਪਨਤੋ ‘‘ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਭਗਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ”**ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ‘‘ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰਮਭੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ‘‘ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ,

ਕਥਮੇਤ੍ਥ ਤੰਪਯੋਗਤੋ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਸਿਯਾਤਿ? ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦਪਯੋਗੇਸੁ ਹਿ ਅਤ੍ਥਪਯੋਗੋਯੇਵ ਪਧਾਨੋਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਥਾ ''ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰਮਭੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਸਦ੍ਦਪਯੋਗਤੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਕਤੰ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ''ਤੰ ਖੋ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿ ਏਵੰ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਉਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਅਭਿਸਦ੍ਦਪਯੋਗਤੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰਮਭੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰਮਭਿ ਮਾਤੁਵਿਸਯੇ, ਮਾਤੁਯਾ ਵਾ ਸਾਧੂ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥੇ, ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਵਾ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਸ੍ਸ, ਸਾਮਿਵਚਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਸਙ੍ਗੇ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਜੋਤਕੇਨ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯੇਨ ਅਭਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਯੋਗਤੋ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਕਤੰ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਯਥਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤੁਵਿਸਯੇ, ਮਾਤੁ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਵਾ ਸਾਧੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ''ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਮਨਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਯ ਇਧ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ, ''ਮਾਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ ਵਿਯ ''ਭਗਵਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ, ਸਾਧੁਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਉਗ੍ਗਤਸਦ੍ਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਲ੍ਯਾਣੋਤਿ ਭਦ੍ਦਕੋ। ਕਲ੍ਯਾਣਭਾਵੋ ਚਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣਵਿਸਯਤਾਯਾਤਿ ਆਹ "**ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**"ਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਬ੍ਬਿਸਯਤਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੰ ਵਿਸਯਤਾ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ, ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣਵਿਸਯਤਾਯ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਵਿਸਯਤਾ ਏਵ ਹਿ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਤਾ ''ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨੰ ਸੇਟ੍ਠੰ, ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਮੁਤ੍ਤਮ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪੨; ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੯) ਵਿਯ। ''ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਗੁਣਾਨੰ ਸੰਕਿਤ੍ਤਨਤੋ, ਸਦ੍ਦਨੀਯਤੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋਯੇਵ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ "**ਕਿਤ੍ਤਿਯੇਵਾ**"ਤਿ। ਵਣ੍ਣੋ ਏਵ ਹਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਕਿਤ੍ਤਿ,** ਸਦ੍ਦਨੀਯਤੋ **ਸਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ''ਉਲ਼ਾਰਸਦ੍ਦਾ ਇਸਯੋ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ''ਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ **ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਥੁਤਿਘੋਸੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਥੁਤਿਪਰਿਯਾਯੋ ਕਿਤ੍ਤਨਮਭਿਤ੍ਥਵਨੰ ਕਿਤ੍ਤੀਤਿ। ਥੁਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਘੋਸੋ **ਥੁਤਿਘੋਸੋ,** ਅਭਿਤ੍ਥਵੁਦਾਹਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿਭਵਨੇ, ਅਭਿਭਵਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ, ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਗੁਣੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਨ੍ਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕਿਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਪਦਾਨੰ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਨੰ **ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸੋ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਮਤਿੰਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦੇਵਾਨਮਤਿਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨਮਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਮਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਲੋਕਨਾਥੋ ਭਾਗ੍ਯਵਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਥਟਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ। ਯੰ ਤੰ-ਸਦ੍ਦਾ ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ। ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਚ ਇਦਮਾਦਿਪਦੰ ਸਤ੍ਥੁ ਨਾਮਕਿਤ੍ਤਨੰ। ਤੇਨਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ''ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ ਮਾਤਰਾ ਕਤੰ, ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੨)। ਪਰਤੋ ਪਨ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਦੰ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨੰ। ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਨ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਵਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਇਤਿਪਿਸਦ੍ਦੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਧ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਸੰਕਿਤ੍ਤਕੇਨਾਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਤਿਪਿ ਅਰਹੰ…ਪੇ॰… ਇਤਿਪਿ ਭਗਵਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਨਵਹਿ ਪਦੇਹਿ ਯੇ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਤਿਵਿਯ ਪਾਕਟਾ ਪਞ੍ਞਾਤਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ, ਤੇ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ''ਇਤਿਪੀ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਤੇਸੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤਾਦੀਪਨਤੋ। ''ਇਤਿਪੇਤੰ ਭੂਤੰ, ਇਤਿਪੇਤੰ ਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬) ਵਿਯ ਹਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤ੍ਥੋ, **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਚ ਨੇਸੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋ, ਤਾਨਿ ਚ ਗੁਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਕਾਰਣਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕਾਨੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਸੰਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞੁਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾਨੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸੰਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨਿਰੂਪੇਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇ ਯਸ੍ਸ ਸੰਕਿਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਪਸਾਦੋ ਹੋਤਿ।

ਆਰਕਤ੍ਤਾਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਵਿਦੂਰਤ੍ਤਾ। **ਅਰੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਰੀਨਂ। **ਅਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਰਾਨਂ। **ਹਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪੂਜਾ ਵਿਸੇਸਾਨਞ੍ਚ। **ਰਹਾਭਾਵਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਰਹਾਦੀਨਮਭਾਵਤੋ। ਰਹੋਪਾਪਕਰਣਾਭਾਵੋ ਹਿ ਪਦਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਰਹਾਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਹਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤੋ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੩)। ਯਥਾ ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤੋ, ਏਵਂ ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ **ਪਰਮਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੨੪) ਨੇਸਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਜੀਵਕੋ ਬਹੁਸੋ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਸੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਤਾਯ ਚ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਵਿਗਤਕਥਂਕਥੋ, ਸਤ੍ਥੁਗੁਣਕਥਨੇ ਚ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਏਵ ਆਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਜੀਵਕੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਏਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤ੍ਥਮਾਹ। **ਥਾਮੋ** ਦੇਸਨਾਞਾਣਮੇਵ, **ਬਲਂ** ਪਨ ਦਸਬਲਞਾਣਂ। **ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਪਦਂ, ਅਨਾਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਾਯਾਤਿ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਪਕਾਰਾਯ। **ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਫੁਟਂ ਅਹੋਸਿ** ਕਤਾਧਿਕਾਰਭਾਵਤੋ। ਕਮ੍ਮਨੁਰਾਯਵਸੇਨ ਹਿਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਗੁਣਸਰੀਰਂ ਖਤ੍ਤੁਪਹਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਜੀਵਕਮੇਵ ਗਮਨਸਜ੍ਜਾਯ ਆਣਾਪੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਇਮਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ।

੧੫੮. ''ਉਤ੍ਤੁਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਉਤ੍ਤੁਮਭਾਵੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਤਾਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਸ੍ਸਯਾਨਰਥਯਾਨਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਹਤ੍ਥਿਯਾਨੇਸੁ ਚ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਮੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋਪਿ ਕਪ੍ਪਾਪੇਸਿ। **ਪਦਾਨੁਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਮਨੁਗਤਂ ਪਦਂ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਸ੍ਸ ਪਦੇ ਤੇਸਂ ਪਦਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਦਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਦਵਲਞ੍ਜੇ। **ਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਦਰਥਵੂਪਸਮਸ੍ਸ । **ਨਿਬ੍ਬੁਤੇਹੇਵਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਤਾਯ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖੋਭਨਵੂਪਸਮੇਹੇਵ।

ਕਰੇਣੂਤਿ ਹਤ੍ਥਿਨਿਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਕਣਤਿ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਹਿ **ਕਰੇਣੁ,** ਕਰੋਵ ਯਸ੍ਸਾ, ਨ ਦੀਘੋ ਦਨ੍ਤੋਤਿ ਵਾ **ਕਰੇਣੁ,** **"ਕਰੇਣੁਕਾ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ। **ਆਰੋਹਨਸਜ੍ਜਨਂ** ਕੁਥਾਦੀਨਂ ਬਨ੍ਧਨਮੇਵ। **ਉਪਵਯ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨਮੁਪਵਹਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ। **"ਉਪਗੁਯ੍ਹ"**ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਰਾਜਾਨਮੁਪਗੂਹਿਤੁਂ ਗੋਪਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਏਵਂ ਕਿਰਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਪਣ੍ਡਿਤਭਾਵਵਿਭਾਵਨਂ। **ਕਥਾ ਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸਭਾਵੇਨ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਰਞ੍ਞੋ ਆਸਙ੍ਕਾਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਆਸਨ੍ਨਚਾਰੀਭਾਵੇਨ ਹਤ੍ਥਿਨੀਸੁ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਨਿਸਜ੍ਜਾਪਿਤਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੫੮) **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਭਯਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਖਂ ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਵੁਤੋ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਨ ਆਚਰਿਯੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ। ਰਞ੍ਞੋ ਪਰੇਸਂ ਦੂਰੁਪਸਙ੍ਕਮਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤਾ ਪੁਰਿਸਵੇਸਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਵੁਧਹਤ੍ਥਾ ਕਾਰਿਤਾ। **ਹਤ੍ਥਿਨਿਕਾਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋ ਏਵ ਹਤ੍ਥਿਨਿਕਾ। ''ਪਞ੍ਚ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯਾ ਸਤਾਨੀ''ਤਿਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਅਯੁਤ੍ਤੋਵ ''ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧) ਵਿਯ ਈਦਿਸੇਸੁ ਪਚ੍ਛਿਮਪਦਸ੍ਸ ਸਮਾਸਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਕਸ੍ਸਚਿਦੇਵਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਮਹਾਜਨੇ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਏਵ, ਤਦਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਆਯਤਿਂ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਮੁਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਆਹ **"ਸਾ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ।

ਪਟਿਵੇਦੇਸੀਤਿ ਞਾਪੇਸਿ। **ਉਪਚਾਰਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਤੇਨੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਪਰਿਯੋਸਾਨਤੋ । ਤੇਨਾਹ **"ਤਦੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਕਰੋਹੀ"**ਤਿ। ਇਮਿਨਾਯੇਵ ਹਿ ਤਦਤ੍ਥਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। **ਮਞ੍ਞਸੀ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾਵ ਜਾਨਾਸਿ। **ਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਗਮਨਾਗਮਨਮੇਵ। ਯਦਿ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਗਚ੍ਛ, ਅਥ ਨ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਮਾ ਗਚ੍ਛ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੫੯. ਪਾਟਿਏਕ੍ਕਾਯੇਵ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ **ਪਚ੍ਚੇਕਾ।** ''ਮਹਞ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੇ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਮਹਤਾ"**ਤਿ। ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮਹਞ੍ਚਂ। ਨ** ਕੇਵਲਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਪਾਠੋ, ਅਥ ਖੋ ਆਕਾਰਨ੍ਤਵਸੇਨਾਪੀਤਿ ਆਹ **"ਮਹਚ੍ਚਾਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ੀ"**ਤਿ। ਯਥਾ ''ਖਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਖਤਜਾ''ਤਿ, ਏਵਂ ''ਮਹਤਿਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਮਹਤਜਾ। ਪੁਨ ਚ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਹਚ੍ਚਾਤਿ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ। ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ **ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਰਿਯਾਯੋ।** ਵਿਸੇਸਨਞ੍ਹਿ ਭਿਯਯੋ ਵਿਸੇਸਜਲਿਙ੍ਗਾਦਿਗਾਹਕਂ।

ਤਿਯੋਜਨਸਤਾਨਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਿਯੋਜਨਸਤਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾਨਂ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਹਾਰਟ੍ਠਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸਿਰੀ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਮਗਧਰਟ੍ਠਾਨਮਾਧਿਪਚ੍ਚਮਾਹ। ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ "**ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਪਟਿਮੁਕ੍ਕਵੇਠਨਾਨੀ**ਤਿ ਆਬਨ੍ਧਸਿਰੋਵੇਠਨਾਨਿ। **ਆਸਤ੍ਤਖਗ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਅਂਸੇ ਓਲਮ੍ਬਨਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਾਸੀਨਿ। **ਮਣਿਦਣ੍ਡਤੋਮਰੇ**ਤਿ ਮਣਿਦਣ੍ਡਙ੍ਕੁਸੇ।

"**ਅਪਰਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਦਸਾ ਪਰਿਵਾਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਖੁਜ੍ਜਵਾਮਨਕਾ ਵੇਸਵਸੇਨ, ਕਿਰਾਤਸਵਰਅਨ੍ਧਕਾਦਯੋ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਤਾਸਂ ਪਰਿਚਾਰਕਿਨਿਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਪੁਰਿਸਾ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਵਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਕੁਲਭੋਗਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਮਹਤੀ ਮਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਮਹਾਮਤ੍ਤਾ**, ਮਹਾਨੁਭਾਵਾ ਰਾਜਾਮਚ੍ਚਾ। **ਵਿਜ੍ਜਾਧਰਤਰੁਣਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਮਨ੍ਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਮਯਿਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਜ੍ਜਾਧਰਕੁਮਾਰਕਾ ਵਿਯ। **ਰਟ੍ਠਿਯਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਭੋਜਪੁਤ੍ਤਾ। ਰਟ੍ਠੇ ਪਰਿਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ ਲੁਦ੍ਦਕਾ **ਰਟ੍ਠਿਯਾ**, ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਵੁਧਪਰਿਚਯਤਾਯ ਰਾਜਭਟਭੂਤਾ ਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨ੍ਤਰਟ੍ਠਭੋਜਕਾਨਂ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਾ **ਰਟ੍ਠਿਯਪੁਤ੍ਤਾ**, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਭੋਜਰਾਜਾਨੋ। ''ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤੁ ਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਹਿ **ਟੀਕਾਯਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੫੯) ਵੁਤ੍ਤੋ ਭੋਜਸਦ੍ਦੋ ਭੋਜਕਵਾਚਕੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਜਯਸਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਜਯਤੁ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿਆਦਿਜਯਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਸਦ੍ਦਂ। **ਧਨੁਪਨ੍ਤਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਧਨੁਪਨ੍ਤਿਪਰਿਵਾਰੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਂਗਾਹਕਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਹਤ੍ਥਿਘਟਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸਮੂਹਾ। **ਪਹਰਮਾਨਾ**ਤਿ ਫੁਸਮਾਨਾ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਗਮਨੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ। **ਸੇਣਿਯੋ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਿਕਸੇਣੀਦੁਸ੍ਸਿਕਸੇਣੀਆਦਯੋ ''ਅਨਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਵਾ ਸਙ੍ਘਂ ਵਾ ਗਣਂ ਵਾ ਪੂਗਂ ਵਾ ਸੇਣਿਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਪ੍ਪਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੬੮੨) ਵਿਯ। ''ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਅਕ੍ਖੋਭਿਣੀ ਸੇਨਿਯੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਨੇਕੇਸੁਪਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠੋ। ਅਨੇਕਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਚ ਸੇਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਣਿਤਾਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਤਦਾ ਸਬ੍ਬਾਵੁਧਤੋ ਸਰੋਵ ਦੂਰਗਾਮੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਰਪਤਨਾਤਿਕ੍ਕਮਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਪਰਿਸਂ ਸਂਵਿਦਹਤਿ। ਕਿਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਚੇ**"ਤਿਆਦਿ।

ਸਯਂ ਭਾਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ ਭਯਂ** ਯਥਾ ਤਥਾ ਭਾਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਭਾਯਿਤਬ੍ਬੇ ਏਵ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ''ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਤੀਰਣਤੋ **ਞਾਣਂ ਭਯਂ** ਭਯਤੋ ਤੀਰੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੭੫੧) ''ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਞਾਣਂ ਪਨ ਭਾਯਤਿ, ਨ ਭਾਯਤੀਤਿ? ਨ ਭਾਯਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ 'ਅਤੀਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਤਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਤੀਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਭਾਯਨਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ **ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਭਯਂ** ਭਾਯਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਭਾਯਨਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ **ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਭਯਂ** ਪਾਪਤੋ ਭਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਭਯਾਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਯਨਾਕਾਰੋ। **ਤੇਪੀ**ਤਿ ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਦੇਵਾਪਿ। **ਧਮ੍ਮਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਪਨ੍ਨਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ। **ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਖੀਣਾਸਵਦੇਵੇ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਵਸੇਨ ਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ। ਖੀਣਾਸਵਤ੍ਤਾ ਹਿ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਭਯਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਾਮਂ **ਸੀਹੋਪਮਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੩੩) ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਭਯਮ੍ਪਿ ਤਦਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ ਪਨ ਪਕਰਣਾਨੁਰੂਪਤੋ ਞਾਣਭਯਮੇਵ ਗਹਿਤਂ। **ਸਂਵੇਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞਾਣਂ। **ਸਨ੍ਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਨਂ। ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਭਯਮੇਵ ਭੀਮਭਾਵੇਨ ਭੇਰਵਨ੍ਤਿ **ਭਯਭੇਰਵਂ**, ਭੀਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ, ਏਤਂ ਨਰਂ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਨੂਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭੀਰੁਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਪਤੋ ਭਾਯਨਤੋ ਉਤ੍ਰਾਸਨਤੋ ਭੀਰੁਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ। **ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸੂਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਪਕਰਣੇ ਸੂਰਂ ਪਗਬ੍ਭਧਂਸਿਨਂ ਨ ਹਿ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਭਯਾ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਭਯਾ**ਤਿ ਪਾਪੁਤ੍ਰਾਸਤੋ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਛਮ੍ਭਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਥਮ੍ਭਿਤਸ੍ਸ, ਥ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਛ-ਕਾਰਾਦੇਸੋ। ਤਦਤ੍ਥਮਾਹ "**ਸਕਲਸਰੀਰਚਲਨ**"ਨ੍ਤਿ, ਭਯਵਸੇਨ ਸਕਲਕਾਯਪਕਮ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਯ੍ਯੋਧਨਂ **ਸਮ੍ਪਹਾਰੋ।**

ਏਕੇਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ। "**ਰਾਜਗਹੇ**"ਤਿਆਦਿ ਤੇਸਮਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਵਰਣਂ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਦ੍ਵਾਰੇ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਵਾ **ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਖੁਦ੍ਦਕਦ੍ਵਾਰਾਨਿ।** "**ਤਦਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਕਾਰਣਭਾਵੇ ਹੇਤੁਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਕਵਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਯਂ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **“ਜੀਵਕੋ ਕਿਰਾ”**ਤਿਆਦਿ ਆਸਙ੍ਕਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਰਞ੍ਞੋ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਤੋ। ਛਤ੍ਤੁਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਮਞ੍ਞੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ । **ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਾਯਨਹੇਤੁ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜੀਵਕਸ੍ਸ। ਸਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ, ਸਮਾਨਭਾਵੋ ਚ ਵਯੇਨਾਤਿ ਆਹ **“ਵਯਸ੍ਸਾਭਿਲਾਪੋ”**ਤਿ। ਵਯੇਨ ਸਮਾਨੋ **ਵਯਸ੍ਸੋ** ਯਥਾ ‘‘ਏਕਰਾਜਾ ਹਰਿਸ੍ਸਵਣ੍ਣੋ’’ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੭)। ਸਮਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਸਾਦੇਸਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ, ਤੇਨ ਅਭਿਲਾਪੋ ਆਲਪਨਂ ਤਥਾ, ਰੁਲ੍ਹੀਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਸ, ‘‘ਮਾਰਿਸਾ’’ਤਿ ਆਲਪਨਮਿਵ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਾਰਿਸਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤਾਭਿਲਾਪੋ ਸਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਨੇਰਯਿਕੇ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਯਦਾ ਖੋ ਤੇ ਮਾਰਿਸ ਸਙ੍ਕੁਨਾ ਸਙ੍ਕੁ ਹਦਯੇ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੧੨) ਏਵਂ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਹਾਯੋ ਅਸਮਾਨਵਯੋਪਿ ‘‘ਸਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਹਾਯਾਭਿਲਾਪੋ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਚ੍ਚਿ ਨ ਵਞ੍ਚੇਸੀਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ‘‘ਨ ਪਲਮ੍ਭੇਸੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਇਧ ਪਰਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋਵ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਨ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੇਯ੍ਯਾਸੀ”**ਤਿ, ਨ ਪਲੋਭੇਯ੍ਯਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥਾਯ ਸਲ੍ਲਾਪੋ, ਸੋ ਏਵ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ ਤਥਾ।

ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਘਾਤੇਨ ਵਿਹਞ੍ਞੇਯ੍ਯ। ‘‘ਨ ਤਂ ਦੇਵਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੁਰਿਤਵਸੇਨਿਦਮਾਮੇਡਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਤਰਮਾਨੋਵਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਮ ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਏਤੇ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਮਹਾਰਾਜ ਚੋਰਬਲਂ ਨਾਮਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਪੁਚ੍ਛਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੦. ਅਯਂ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੋਕਾਸੋ **ਨਾਗਸ੍ਸ ਭੂਮਿ ਨਾਮ।** ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਹਾਰਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਭਗਵਤੋ ਤੇਜੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੋ। **ਰਞ੍ਞੋ ਸਰੀਰਂ ਫਰਿ** ਯਥਾ ਤਂ ਸੋਣਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਵਨਸਣ੍ਡਗਤਸ੍ਸ। **“ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਰਾਧਂ ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਭਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀ”**ਤਿ ਇਦਂ ਸੇਦਮੁਞ੍ਚਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਤੋ ਸੇਦਮੁਞ੍ਚਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ।

ਏਕੇਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋਯੇਵ। ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਇਮਿਨਾ”**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਅਭਿਮਾਰੇ**ਤਿ ਧਨੁਗ੍ਗਹੇ। **ਧਨਪਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਲ਼ਾਗਿਰਿਂ। ਸੋ ਹਿ ਤਦਾ ਨਾਗਰੇਹਿ ਪੂਜਿਤਧਨਰਾਸਿਨੋ ਲਬ੍ਭਨਤੋ ‘‘ਧਨਪਾਲੋ’’ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਤੋਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਭਗਵਾ ਸਞ੍ਞਾਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਭਗਵਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਕਿਣ੍ਣਵਰਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਬਤ੍ਤਿਂਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ**ਤਿ ਅਸੀਤਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ (ਜਿਨਾਲਙ੍ਕਾਰਟੀਕਾਯ ਵਿਜਾਤਮਙ੍ਗਲਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ)। **ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾਹਿ ਰਸ੍ਮੀਹੀ**ਤਿ ਤਦਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਰਸ੍ਮਿਯੋ। **ਇਸ੍ਸਰਿਯਲੀਲ਼ਾਯਾ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਵਿਲਾਸੇਨ। ਨਨੁ ਚ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯਲੀਲਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਗਾਰਵੋਯੇਵ ਸਿਯਾਤਿ ਚੋਦਨਾਯ **“ਪਕਤਿ ਹੇਸਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਪਕਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਨਤੋ ਨ ਅਗਾਰਵੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਪੁਰੇ ਕਤੇਪਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਤਸ੍ਸ **ਪੁਰਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ** ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ।

੧੬੧. **ਯੇਨ, ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਯਤ੍ਥ, ਤਤ੍ਥਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਯੇਨ ਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਂ, ਤੇਨੂਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਉਪਗਮਨਮੇਵ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਉਪਗਤੋ”**ਤਿ। **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕਾ ਅਟ੍ਠਂਸੁ, ਤਸ੍ਮਿਂ। ਕੋ ਪਨੇਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਪਦੇਸੋ ਨਾਮ? ਅਤਿਦੂਰਤਾਦਿਛਨਿਸਜ੍ਜਦੋਸਵਿਰਹਿਤੋ ਪਦੇਸੋ, ਨਪਚ੍ਛਤਾਦਿਅਟ੍ਠਨਿਸਜ੍ਜਦੋਸਵਿਰਹਿਤੋ ਵਾ। ਯਥਾਹੁ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ –

> ‘‘ਨ ਪਚ੍ਛਤੋ ਨ ਪੁਰਤੋ, ਨਾਪਿ ਆਸਨ੍ਨਦੂਰਤੋ।
> ਨ ਕਚ੍ਛੇ ਨੋ ਪਟਿਵਾਤੇ, ਨ ਚਾਪਿ ਓਨਤੁਨ੍ਨਤੇ।

ਇਮੇ ਦੋਸੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ, ਏਕਮਨੁਂ ਠਿਤਾ ਅਹੂ’’ਤਿ॥ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਏਵਮਿਚ੍ਚਾਦਿਪਾਠਵਣ੍ਣਨਾ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੬੧)।

ਤਦਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਬ੍ਯਾਪਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵਿਚ੍ਛਾਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਯਤੋ…ਪੇ॰… ਮੇਵਾ**”ਤਿ, ਯਤੋ ਯਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਹਤ੍ਥੇਨ, ਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾ ਕੁਕਤਭਾਵੋ **ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ,** ਅਸਞ੍ਞਮੋ, ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾ ਚ। ਤਥਾ **ਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਨੇ, ਤੇਨ ਤਦਞ੍ਞੋਪਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਦਿਅਸਞ੍ਞਮੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਭਾਵਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਅਸਂਯਮੋ ਸਬ੍ਬਪਠਮੋ ਦੁਨ੍ਨਿਵਾਰਿਤੋ ਚਾਤਿ ਤਦਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਰਹਦਮਿਵਾਤਿ ਅਨਾਵਿਲੋਦਕਸਰਮਿਵ। ਯੇਨੇਤਰਹਿ…ਪੇ॰… ਇਮਿਨਾ ਮੇ…ਪੇ॰… ਹੋਤੂਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਦ੍ਦਕ੍ਕਮੋਤਿ ਆਹ “**ਯੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਿਕ-ਵਾਚਸਿਕੇਨ ਉਪਸਮੇਨ ਲਦ੍ਧੇਨ ਮਾਨਸਿਕੋਪਿ ਉਪਸਮੋ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਲਦ੍ਧੋ ਏਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਮਾਨਸਿਕੇਨ ਚਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੀਲੂਪਸਮੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਸਞ੍ਞਮੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਲੋਕਪਕਤਿਯਾ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ “**ਦੁਲ੍ਲਭਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ।

ਉਪਸਮਨ੍ਤਿ ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਂਯਮਂ। “**ਏਵ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਥਾ ਇਚ੍ਛਾਯ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । **ਸੋ**ਤਿ ਅਯਜਕੋ, ਉਦਯਭਦ੍ਦੋ ਵਾ। “**ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ ਤਦਤ੍ਥ-ਸਮਤ੍ਥਨਂ। **ਘਾਤੇਸ੍ਸਤਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਤਂਕਾਲਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਘਾਤੇਸੀ**”ਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਤਿਪੇਕ੍ਖਵਚਨਂ। **ਪਞ੍ਚਪਰਿਵਟ੍ਟੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਰਾਜਪਰਿਵਟ੍ਟੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਹ, ਨਨੁ ਭਗਵਨ੍ਤਮੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਰਾਜਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਦਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਚੀਭੇਦੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਦਾਨਵਚੀਭੇਦੇ। **ਤੁਣ੍ਹੀ ਨਿਰਵੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤਂ। “**ਅਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਚਿਤ੍ਤਜਾਨਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਯਂ…ਪੇ॰… ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵਚਨਾਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਾਨਵਚਨਾਨਨ੍ਤਰਂ। **ਯੇਨਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਪਦੇਸੇ, ਯੇਨ ਵਾ ਸੋਤਪਥੇਨ। **ਯੇਨ ਪੇਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਰਹਮੇਸ ਨਯੋ।

ਕਤਾਪਰਾਧਸ੍ਸ ਆਲਪਨਂ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਰਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਮੁਖਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਆਗਮਾ ਖੋ ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ ਯਥਾਪੇਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਤਦਾ ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਾਨਾਨਯਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਮਧੁਰਵਚਨਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਕਮ੍ਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਯਥਾ ਸੋਤੂਨਂ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਥਾ ਦੇਸੇਤਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਭਗਵਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਤਨ੍ਤਿਪਦਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਭਾਸਿਤੋ’’ਤਿ। **ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਸਮਭਾਵਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਮਹਾਨਿ॰ ੩੮, ੧੬੨) –

‘‘ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਾਦੀ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ, ਚਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ, ਤਿਣ੍ਣਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ, ਮੁਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ, ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਅਰਹਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਾ ਲਾਭੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਅਲਾਭੇਪਿ, ਯਸੇਪਿ, ਅਯਸੇਪਿ, ਪਸਂਸਾਯਪਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ, ਸੁਖੇਪਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਏਕਂ ਚੇ ਬਾਹਂ ਗਨ੍ਧੇਨ ਲਿਮ੍ਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਏਕਂ ਚੇ ਬਾਹਂ ਵਾਸਿਯਾ ਤਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ, ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਘਂ, ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਘਾਤਿਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਅਰਹਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਅਰਹਾ ਚਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਤੋ...ਪੇ॰... ਥਮ੍ਭੋ, ਸਾਰਮ੍ਭੋ, ਮਾਨੋ, ਅਤਿਮਾਨੋ, ਮਦੋ, ਪਮਾਦੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ , ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ, ਸਬ੍ਬਾ ਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚਤ੍ਤਾ ਵਨ੍ਤਾ ਮੁਤ੍ਤਾ ਪਹੀਨਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ, ਏਵਂ ਅਰਹਾ ਚਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਅਰਹਾ ਤਿਣ੍ਣਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਾ ਕਾਮੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਭਵੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਸਾਰਪਥਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ ਜਾਤਿਮਰਣਸਙ੍ਖਯੋ, ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ (ਮਹਾਨਿ॰ ੩੮) ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ, ਏਵਂ ਅਰਹਾ ਤਿਣ੍ਣਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਅਰਹਾ ਮੁਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਤੋ ਰਾਗਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਦੋਸਾ, ਮੋਹਾ, ਕੋਧਾ, ਉਪਨਾਹਾ, ਮਕ੍ਖਾ, ਪਲ਼ਾਸਾ, ਇਸ੍ਸਾਯ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਾ, ਮਾਯਾਯ, ਸਾਠੇਯ੍ਯਾ, ਥਮ੍ਭਾ, ਸਾਰਮ੍ਭਾ, ਮਾਨਾ, ਅਤਿਮਾਨਾ, ਮਦਾ, ਪਮਾਦਾ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਹਿ, ਸਬ੍ਬਦਰਥੇਹਿ, ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ, ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ; ਏਵਂ ਅਰਹਾ ਮੁਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਅਰਹਾ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਾ 'ਸੀਲੇ ਸਤਿ ਸੀਲਵਾ'ਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, 'ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਤਿ ਸਦ੍ਧੋ'ਤਿ, 'ਵੀਰਿਯੇ ਸਤਿ ਵੀਰਿਯਵਾ'ਤਿ, 'ਸਤਿਯਾ ਸਤਿ ਸਤਿਮਾ'ਤਿ, 'ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋ'ਤਿ, 'ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ'ਤਿ, 'ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ'ਤਿ, 'ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋ'ਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, ਏਵਂ ਅਰਹਾ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ''ਤਿ।

ਭਗਵਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਤਾਦੀਨਮਤਿਸਯੋ **ਤਾਦੀ।** ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ**"ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ **ਕਾਲ਼ਕਾਰਾਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ** ''ਇਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤੋ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਾਦੀਯੇਵ ਤਾਦੀ, ਤਮ੍ਹਾ ਚ ਪਨ ਤਾਦਿਮ੍ਹਾ ਅਞ੍ਞੋ ਤਾਦੀ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪)। ਅਥ ਵਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਰਿਯਿਦ੍ਧਿਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ** -

''ਕਤਮਾ ਅਰਿਯਾ ਇਦ੍ਧਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ 'ਪਟਿਕੂਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ 'ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ 'ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ 'ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ 'ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ'ਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੧੭)।

ਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ ਸਾਸਨਤੋ ਬਹਿਸਮਯੇ।

੧੬੨. **ਏਸਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਨ੍ਦਨਾਕਾਰੋ। ਤਮਤ੍ਥਂ ਲੋਕਸਿਦ੍ਧਾਯ ਉਪਮਾਯ ਸਾਧੇਤੁਂ "**ਰਾਜਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਓਕਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ।

ਨ ਮੇ ਪਞ੍ਚਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਭਾਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਤ੍ਥੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਪਨ੍ਨਾਯ ਦਸ੍ਸਨਂ। ''ਯਦਿ ਆਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਹਿ ਏਸ ਅਤ੍ਥੋ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਂ ਤੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਂ ਨਯੋ। ''ਯਂ ਆਕਙ੍ਖਸਿ, ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਵਚਨੇਨੇਵ ਹਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯਦਿ ''ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿ ਨ

ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਕਥਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਦੇਸਵਾਣੇਯੇਵ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵ◌ਾਰਣਂ ਪਵ◌ਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

''ਪੁਚ੍ਛਾਵ◌ੁਸੋ ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਯੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਸੇਨ ਆਗਤਾਨਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਯਕ੍ਖਨਰਿਨ੍ਦਦੇਵਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **"ਪੁਚ੍ਛਾਵ◌ੁਸੋ ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ"**ਤਿ ਆਲ਼ਵਕਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਓਕਾਸਕਰਣਂ, **"ਪੁਚ੍ਛ ਮਹਾਰਾਜਾ"**ਤਿ ਨਰਿਨ੍ਦਾਨਂ, **"ਪੁਚ੍ਛ ਵ◌ਾਸਵ◌ਾ"**ਤਿਆਦਿ ਦੇਵ◌ਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ, **"ਤੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਸਮਣਾਨਂ, **"ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ, **"ਪੁਚ੍ਛ ਮਂ ਸਭਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਓਕਾਸਕਰਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵ◌ਾਸਵ◌ਾਤਿ ਦੇਵ◌ਾਨਮਿਨ੍ਦਾਲਪਨਂ। ਤਦੇਤਞ੍ਹਿ **ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਹਸੁਤ੍ਤੇ। ਮਨਸਿਚ੍ਛਸੀ**ਤਿ ਮਨਸਾ ਇਚ੍ਛਸਿ।

ਕਤਾਵਕਾਸਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਯਾ ਕਤੋਕਾਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਚ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਜਿਤਸ੍ਸ ਚ ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਸੇਸਾਨਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਸਯਂ ਯਥਾ ਮਨਸਾ ਇਚ੍ਛਥ, ਤਥਾ ਪੁਚ੍ਛਵ◌੍ਹੋ ਪੁਚ੍ਛਥਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਸਂਸਯਂ ਮਨਸਾ ਪੁਚ੍ਛਵ◌੍ਹੋ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਂਸਯਂ ਮਨਸਾ ਚ ਅਞ੍ਞਥਾ ਚ ਯਥਾ ਇਚ੍ਛਥ, ਤਥਾ ਪੁਚ੍ਛਵ◌੍ਹੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਬਾਵਰੀ ਹਿ ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਸਯਂ ਮਨਸਾਵ ਪੁਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ ਅਨ੍ਤੇਵ◌ਾਸਿਕੇ ਆਣਾਪੇਸਿ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ''ਅਨਾਵਰਣਦਸ੍ਸਾਵ◌ੀ, ਯਦਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ।
> ਮਨਸਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਵ◌ਾਚਾਯ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੧੧)।

ਤਦੇਤਂ **ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗੇ।** ਤਥਾ ''ਪੁਚ੍ਛ ਮਂ ਸਭਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਪਿ।

ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਟ੍ਠਾਨਂ, ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਂ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ। **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਮਿ** ਨਾਮ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਰਮੀਸਮ੍ਭਰਣਞਾਣਂ, ਭੂਮਿਸਦ੍ਦੋ ਵ◌ਾ ਅਵਤ੍ਥਾਵ◌ਾਚਕੋ, ਬੁਦ੍ਧਾਵਤ੍ਥਂ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਵਤ੍ਥਾਯਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਤ੍ਤਨਯੇਨ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਵਤ੍ਥਾਯੇਵ ਤਂ ਤਦਾਕਾਰਨਿਸ੍ਸਿਤਾ।

ਯੋ ਭਗਵ◌ਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਮਿਯਂ ਪਦੇਸਞਾਣੇ ਠਿਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵ◌ਾਰਣਂ ਪਵ◌ਾਰੇਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਦੇਵ ਅਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞ ਪਞ੍ਹਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਸਰਭਙ੍ਗਮਾਲਪਨ੍ਤਿ। **ਵ◌ਿਯਾਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰੋਹਿ। **ਸਾਧੁਰੂਪਾ**ਤਿ ਸਾਧੁਸਭਾਵ◌ਾ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਨਨ੍ਤਨੋ ਪਵ◌ੇਣੀਧਮ੍ਮੋ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਗਮਨਕਿਰਿਯਾਪਰਾਮਸਨਂ, ਯੇਨ ਵ◌ਾ ਕਾਰਣੇਨ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨ ਵ◌ਿਯਾਕਰੋਹੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵ◌ੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਗਰੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਸ ਭਾਰੋ**ਤਿ ਸਂਸਯੁਪਚ੍ਛੇਦਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਏਸੋ ਭਾਰੋ, ਆਗਤੋ ਭਾਰੋ ਤਯਾ ਅਵਸ੍ਸਂ ਵਹਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਮਯਾ ਕਤਾਵਕਾਸਾ ਭੋਨ੍ਤੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੁ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਅਹਞ੍ਹਿ ਤਂ ਤਂ ਵ◌ੋ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਂ ਞਤ੍ਵ◌ਾ ਸਯਂ ਲੋਕਮਿਮਂ, ਪਰਞ੍ਚਾਤਿ। **ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਯਮੇਵ ਪਰੂਪਦੇਸੇਨ ਵ◌ਿਨਾ। ਏਵ◌ਂ ਸਰਭਙ੍ਗਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵ◌ਾਰਣਂ ਪਵ◌ਾਰੇਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਪਞ੍ਹਾਨਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਯਾਗਪਞ੍ਹਾਨਂ। **ਅਨੁਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਾਨਕਰਂ। **ਸੁਚਿਰਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਨਾਮਕੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ। **ਪੁਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ। **ਜਾਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ, ''ਵ◌ਿਜਾਤਿਯਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਂਸੁਂ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਭਵਕੁਮਾਰੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵ◌ਾਰੇਸੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਗ੍ਘਾਤਿ ਏਕਂਸਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਯਥਾਪਿ ਕੁਸਲੋ ਤਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵ◌ਿਦੂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਨਾਤਿ ਕਥੇਤਿ, ਤਥਾ ਤੇ ਅਹਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਾਨਾਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਇਧ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ । ਯਥਾਹ ''ਯੇਨ ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਦੂਰਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ)। ਜਾਨਨਾ ਚੇਤ੍ਥ ਕਥਨਾ। ਯਥਾ ''ਇਮਿਨਾ ਇਮਂ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ

ਵੁੱਤੋਵਾਯਮੱਤ੍ਥੋ ਆਚਰਿਯੇਨ। **ਰਾਜਾ ਚ ਖੋ ਤਂ ਯਦਿ ਕਾਹਤਿ ਵਾ, ਨ** ਵਾਤਿ ਯੋ ਤਂ ਇਧ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਪੇਸੇਸਿ, ਸੋ ਕੋਰਬ੍ਯਰਾਜਾ ਤਂ ਤਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮੱਤ੍ਥਂ, ਤਯਾ ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਮਯਾ ਅਕ੍ਖਾਤਮੱਤ੍ਥਂ ਯਦਿ ਕਰੋਤੁ ਵਾ, ਨ ਵਾ ਕਰੋਤੁ, ਅਹਂ ਪਨ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਤੇ ਅਕ੍ਖਿਸ੍ਸਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। **ਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ –

> "**ਰਾਜਾ ਚ ਖੋ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਹਂ ਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਯਥਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਰਾਜਾ ਜਾਨਾਤਿ ਜਾਨਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਕ੍ਖਿਸ੍ਸਂ। ਤਤੋ ਉੱਤਰਿ ਰਾਜਾ ਯਥਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਥਾ ਯਦਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾ, ਨ ਵਾ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵੇਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਨ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤੀ''ਤਿ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫.੧੬.੧੭੨) –

ਜਾਨਾਤਿ-ਸੱਦੋ ਵਾਕ੍ਯਦ੍ਵਯਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਵੁੱਤੋ।

੧੬੩. ਸਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਂ ਆਯਤਨਸੱਦਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਵੁੱਤਿੱਤਾ। ਅਪਿਚ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਸਿਪ੍ਪਞ੍ਚ ਤਂ ਸੱਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਵੁੱਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ ਵਾ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੋਵ ਨਿਪਾਤੋ, ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋ ਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਕਤਮੇਤਿ ਇਧ ਅੱਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਕਤਮੇ ਪਨ ਤੇ**"ਤਿ। ਇਮੇ ਕਤਮੇਤਿਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਮੱਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੱਤ੍ਥ। ਇਦਞ੍ਚ ਵੱਤੁਬ੍ਬਾਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਵੁੱਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਿਕਾ ਕਤਮੇਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ। ''ਪੁਥੁਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨੀ''ਤਿ ਹਿ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਉੱਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਤਂਤਂਸਿਪ੍ਪੂਪਜੀਵਿਨੇਵ ਨਿੱਦਿਟ੍ਠਾ ਪੁੱਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਕਥਾਯ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਪਪਞ੍ਚਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਕਾਮੱਤਾ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ ਤਾਵ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਂਤਂਸਿਪ੍ਪੂਪਜੀਵਿਨੋਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਂ ਤੇਸਮੇਵੇੱਤ੍ਥ ਪਧਾਨਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੱਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਕਥਾਪਪਞ੍ਚੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਪਞ੍ਚਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਸਿਪ੍ਪੂਪਜੀਵੀਹਿ ਤਂਤਂਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਤਮੱਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''**ਹੱਤ੍ਥਾਰੋਹਾਤਿਆਦੀਹਿ ਯੇ ਤਂ ਤਂ ਸਿਪ੍ਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ "**ਅਯਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਿਪ੍ਪਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਿਪ੍ਪੂਪਜੀਵਿਨੋ।**

ਹੱਤ੍ਥਿਮਾਰੋਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਹੱਤ੍ਥਾਰੋਹਾ,** ਹੱਤ੍ਥਾਰੁਲ੍ਹਯੋਧਾ। ਹੱਤ੍ਥਿਂ ਆਰੋਹਾਪਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਹੱਤ੍ਥਾਰੋਹਾ,** ਹੱਤ੍ਥਾਚਰਿਯ ਹੱਤ੍ਥਿਵੇਜ੍ਜ ਹੱਤ੍ਥਿਮੇਣ੍ਡਾਦਯੋ। ਯੇਨ ਹਿ ਪਯੋਗੇਨ ਪੁਰਿਸੋ ਹੱਤ੍ਥਿਨੋ ਆਰੋਹਨਯੋੱਗੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਹੱਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਪਯੋਗਂ ਵਿਧਾਯਨ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪੇਤੇਸਂ ਗਹਣਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਬ੍ਬੇਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤੱਤ੍ਥ **ਹੱਤ੍ਥਾਚਰਿਯਾ** ਨਾਮ ਯੇ ਹੱਤ੍ਥਿਨੋ, ਹੱਤ੍ਥਾਰੋਹਕਾਨਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਕਾ। **ਹੱਤ੍ਥਿਵੇਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ਹੱਤ੍ਥਿਭਿਸੱਕਾ। **ਹੱਤ੍ਥਿਮੇਣ੍ਡਾ** ਨਾਮ ਹੱਤ੍ਥੀਨਂ ਪਾਦਰਕ੍ਖਕਾ। ਹੱਤ੍ਥਿਂ ਮਣ੍ਡਯਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਹੱਤ੍ਥਿਮਣ੍ਡਾ, ਤੇਯੇਵ **ਹੱਤ੍ਥਿਮੇਣ੍ਡਾ,** ਹੱਤ੍ਥਿਂ ਮਿਨੇਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਦਹਨੇਨ ਹਿਂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ **ਹੱਤ੍ਥਿਮੇਣ੍ਡਾ। ਆਦਿ**-ਸੱਦੇਨ ਹੱਤ੍ਥੀਨਂ ਯਵਪਦਾਯਕਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਰੋਹਾ**ਤਿ ਏੱਤ੍ਥਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਹੇਤੁਕੱਤ੍ਥਵਸੇਨ ਯਥਾਵੁੱਤੋਵ ਅੱਤ੍ਥੋ। ਰਥੇ ਨਿਯੁੱਤਾ **ਰਥਿਕਾ। ਰਥਰਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ ਰਥਸ੍ਸ ਆਣਿਰਕ੍ਖਕਾ। ਧਨੁਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਨੁੱਗਹਾ,** ਇਸ੍ਸਾਸਾ, ਧਨੁਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਨੁੱਗਹਾ,** ਧਨੁਸਿਪ੍ਪਸਿਕ੍ਖਾਪਕਾ ਧਨ੍ਵਾਚਰਿਯਾ।

ਚੇਲੇਨ ਚੇਲਪਟਾਕਾਯ ਯੁਦ੍ਧੇ ਅਕਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਚੇਲਕਾ,** ਜਯਦ੍ਧਜਗਾਹਕਾਤਿ ਆਹ "**ਯੇ ਯੁਦ੍ਧੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਜਯਧਜ**ਨ੍ਤਿ ਜਯਨੱਤ੍ਥਂ, ਜਯਕਾਲੇ ਵਾ ਪੱਗਹਿਤਧਜਂ। **ਪੁਰਤੋ**ਤਿ ਸੇਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇ। ਯਥਾ ਤਥਾ ਠਿਤੇ ਸੇਨਿਕੇ ਬ੍ਯੂਹਵਿਚਾਰਣਵਸੇਨ ਤਤੋ ਤਤੋ ਚਲਯਨ੍ਤਿ ਉੱਚਾਲੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਚਲਕਾ**ਤਿ ਵੁੱਤਂ "**ਇਧ ਰਞ੍ਞੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਕੁਣੱਗਘਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਮਂਸਪਿਣ੍ਡਂ ਪਰਸੇਨਾਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਿਣ੍ਡਂ ਸਾਹਸਿਕਤਾਯ ਛੇਤ੍ਵਾ ਛੇਤ੍ਵਾ ਦਯਨ੍ਤਿ ਉੱਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉੱਪਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿੱਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਿਣ੍ਡਦਾਯਕਾ।** ਤੇਨਾਹ "**ਤੇ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਾਹਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਾਹਸਿਕਾ,** ਤੇਯੇਵ ਮਹਾਯੋਧਾ। **ਪਿਣ੍ਡਮਿਵਾ**ਤਿ ਤਾਲਫਲਪਿਣ੍ਡਮਿਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ''ਮਂਸਪਿਣ੍ਡਮਿਵਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੬੩) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁੱਤਂ। ਸਬ੍ਬੱਤ੍ਥ ''ਆਚਰਿਯੇਨਾ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲੱਤ੍ਥੇਰੋ**ਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਿਣ੍ਡੇ ਜਨਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਮ੍ਮੱਦੇ ਦਯਨ੍ਤਿ ਉੱਪਤਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਿਣ੍ਡਦਾਯਕਾ, ਦਯ**-ਸੱਦੋ ਗਤਿਯਂ, ਅਯ-ਸੱਦਸ੍ਸ ਵਾ ਦ-ਕਾਰਾਗਮੇਨ ਨਿਪ੍ਫੱਤਿ।

ਉਗ੍ਗਤੁਗ੍ਗਤਾਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਪਤ੍ਵਾ ਜਵਪਰਕ੍ਕਮਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤਿਵਿਯ ਉਗ੍ਗਤਾ। **ਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਮੇਵ ਸੀਸਂ ਵਾ ਆਵੁਧਂ ਵਾ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੀਰਸੂਰਭਾਵੇਨ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪਰਸੇਨਮਨੁਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਥਾਮਜਵਬਲਪਰਕ੍ਕਮਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਾਨਾਗਸਦਿਸਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਸੁਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਨ੍ਤਸੂਰਾ**ਤਿ ਏਕਚਰਸੂਰਾ ਅਨੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਤੋ, ਸੂਰਭਾਵੇਨ ਏਕਾਕਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੁਜ੍ਝਨਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਜਾਲਿਕਾ**ਤਿ ਸਵਮ੍ਮਿਕਾ। ਸਨ੍ਨਾਹੋ ਕਙ੍ਕਟੋ ਵਮ੍ਮਂ ਕਵਚੋ ਉਰਚ੍ਛਦੋ ਜਾਲਿਕਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। **ਸਚਮ੍ਮਿਕਾ**ਤਿ ਜਾਲਿਕਾ ਵਿਯ ਸਰੀਰਪਰਿਤ੍ਤਾਣੇਨ ਚਮ੍ਮੇਨ ਸਚਮ੍ਮਿਕਾ। **ਚਮ੍ਮਕਞ੍ਚੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਮਮਯਕਞ੍ਚੁਕਂ। **ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਰਪਰਿਤ੍ਤਾਣਂ ਚਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਮਪਟਿਸਿਬ੍ਬਿਤਂ ਚੇਲਕਂ, ਚਮ੍ਮਮਯਂ ਵਾ ਫਲਕਂ। **ਬਲਵਸਿਨੇਹਾ**ਤਿ ਸਾਮਿਨਿ ਅਤਿਸਯਪੇਮਾ। **ਘਰਦਾਸਯੋਧਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਦਾਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਯੋਧਾ, "**ਘਰਦਾਸਿਕਪੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਦਾਸੀਨਂ ਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਲ਼ਾਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਹਾਨਸਂ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਆਲ਼ਾਰਿਕਾ।** **ਪੂਵਿਕਾ**ਤਿ ਪੂਵਸਮ੍ਪਾਦਕਾ, ਯੇ ਪੂਵਮੇਵ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤਾ ਜੀਵਨ੍ਤਿ। ਕੇਸਨਖਸਣ੍ਠਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਲਙ੍ਕਾਰਵਿਧਿਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਸਂਵਿਦਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਪ੍ਪਕਾ।** ਚੁਣ੍ਣਵਿਲੇਪਨਾਦੀਹਿ ਮਲਹਰਣਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਾਦਨਵਿਧਿਨਾ ਨ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਿ ਨਹਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਨ੍ਹਾਪਿਕਾ।** ਨਵਨ੍ਤਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤੇ ਗਣਨਗਨ੍ਥੇ ਅਨੁਰਾ ਛਿਦ੍ਦਾਭਾਵੇਨ **ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦੇਵ ਪਠੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਪਾਠਕਾ।** ਹਤ੍ਥੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ, ਗਣਨਂ ਵਾ **ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾ।** ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਙ੍ਕੋਚਨਞ੍ਹਿ **ਮੁਦ੍ਦਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ, ਗਣਨਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। **ਹਤ੍ਥ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਤਦੇਕਦੇਸੇਸੁ ਅਙ੍ਗੁਲੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਨ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਂ ਹਤ੍ਥਂ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੬੧੮) ਵਿਯ, ਤਮੁਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਮੁਦ੍ਦਿਕਾ।** ਤੇਨਾਹ "**ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਯਕਾਰੋ ਕਮ੍ਮਾਰਕਾਰਕੋ। **ਦਨ੍ਤਕਾਰੋ** ਭਮਕਾਰੋ। **ਚਿਤ੍ਤਕਾਰੋ** ਲੇਪਚਿਤ੍ਤਕਾਰੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕੋਟ੍ਟਕਲੇਖਕਵਿਲੀਵਕਾਰਇਟ੍ਠਕਕਾਰਦਾਰੁਕਾਰਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। ਕਰਣਨਿਪ੍ਫਾਦਨਵਸੇਨ **ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ।** **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤਾਯ ਸਾਮਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਯਮਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਜੀਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤਿ। **ਸੁਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। ਥਾਮਬਲੂਪੇਤਭਾਵੋਵ ਪੀਣਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪੀਣਿਤਂ ਥਾਮਬਲੂਪੇਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਉਪਰੀ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੇ। ਤਥਾ **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿਪਿ। ਸੋ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਤੋ ਉਪਰਿਮੋ। ਅਗ੍ਗਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਅਗ੍ਗਂ,** ਫਲਂ। ''ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਫਲਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ ਤਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿਸਿਖਾ ਵਿਯ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਿਚ **ਸਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ, ਫਲਂ। **ਸਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਗ੍ਗਂ, ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਦਸਵਿਧਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੁਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਅਗ੍ਗਿਕਾਵ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ **ਸੋਵਗ੍ਗਿਕਾ,** ਦਕ੍ਖਿਣਾਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸੁਖੋ**ਤਿ ਸੁਖੂਪਾਯੋ ਇਟ੍ਠੋ ਕਨ੍ਤੋ। **ਅਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰੋ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਬਾਹਿਰਂ **ਰੂਪਂ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਣ੍ਣਪੇਕ੍ਖਰਤਾ **ਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣਾ,** ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਾਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਸਮਿਤਪਾਪਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਫਲਂ **ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ।** "**ਯਥਾਹਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਹਾਵਗ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਤਦਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ। **ਤਂ ਏਸ ਰਾਜਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ** ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਤਾਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ''ਦਾਸਕਸ੍ਸਕਾਦਿਭੂਤਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਲੋਕਤੋ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਲਾਭੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਕੋਚਿ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਈਦਿਸਮਤ੍ਥਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋ ਪੂਰਣਾਦਿਕੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਕਥਾਯ ਅਨਧਿਗਤਵਿਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਦਾਸਕਸ੍ਸਕੋਪਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ।

ਰਾਜਾਮਚ੍ਚਾਤਿ ਰਾਜਕੁਲਸਮੁਦਾਗਤਾ ਅਮਚ੍ਚਾ, ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਕਰਾਜਾਨੋ ਚੇਵ ਅਮਚ੍ਚਾ ਚਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗਤੂਪਸਂਹਿਤਂ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਂ। **ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਂ ਉਪਰਿ ਸੁਤ੍ਤਾਗਤਂ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਂ। **ਸਮਣਕੋਲਾਹਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣਕੋਤੂਹਲਂ ਤਂ ਤਂ ਸਮਣਵਾਦਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੋਧਂ। **ਸਮਣਭਣ੍ਡਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਵਿਰੋਧੇਨ ''ਏਵਂਵਾਦੀਨਂ ਤੇਸਂ

ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਅਯਂ ਦੋਸੋ, ਏਵਂਵਾਦੀਨਂ ਤੇਸਂ ਅਯਂ ਦੋਸੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਤਂ ਤਂ ਵਾਦਸ੍ਸ ਪਰਿਭਾਸਨਂ। **ਇਸ੍ਸਰਾਨੁਵਤ੍ਤਕੋ ਹਿ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਦਤ੍ਥਸਮਤ੍ਥਨਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਕੋਸਲ੍ਲੇਨ **ਰਵ੍ਵੋ ਭਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ,** ਨ ਤਦਵ੍ਵੇਨ ਪਰਵਮ੍ਭਨਾਦਿਕਾਰਣੇਨ।

੧੬੪. ਨੁ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਨੋ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯਂ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਨੂ"**ਤਿ। **ਅਯਵ੍ਹਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਭਿਜਾਨਾਸਿਪਦੇਨੇਵ, ਅਥ ਖੋ ''ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ''ਤਿ ਪਦੇਨ ਚਾਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਕਥਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗਮਪਨੇਤਿ **"ਇਦਵ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਨੂ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਤ੍ਤਾ ਨੁ। **ਨਂ ਪੁਟ੍ਠਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵਂ ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਨੁ। **ਨ ਤੇ ਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਤਵ ਨ ਪਮੁਟ੍ਠਂ ਵਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਫਾਸੁਕਭਾ**ਵੋਤਿ ਤਥਾ ਭਾਸਨੇਨ ਅਸੁਖਭਾਵੋ। **ਪਣ੍ਡਿਤਪਤਿਰੂਪਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ (ਸਾਮਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਕ੍ਕਾਰਾਨਂ ਪਣ੍ਡਿਤਭਾਸਾਨਂ) ਆਮਂ ਵਿਯ ਪਕ੍ਕਾਨਂ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਭਾਸਾਨਂ। (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੬੩) **ਪਾਲ਼ਿਪਦਅਤ੍ਥਬਜਵ੍ਜਨੇਸੂ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਦੇ, ਤਦਤ੍ਥੇ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕ੍ਖਰੇ ਚ, ਵਾਕ੍ਯਪਰਿਯਾਯੋ ਵਾ ਬਜਵ੍ਜਨਸਦ੍ਦੋ ''ਅਕ੍ਖਰਂ ਪਦਂ ਬਜਵ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੨੮) ਵਿਯ। ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਂ ਸਭਾਵੋ ਵਿਯ ਰੂਪਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਭਗਵਨ੍ਰੂਪੋ,** ਭਗਵਾ ਵਿਯ ਏਕਨ੍ਤੁਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪੂਰਣਕਸ੍ਸਪਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੫. **ਏਕਮਿਦਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਏਕਂ ਸਮਯਮਿਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮ੍ਮੋਦੇਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ**। ਅਨੀਯਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਬਹੁਲਾ ਕਤ੍ਵਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯਕੋ ਯਥਾ ''ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ''ਤਿ, (ਧ॰ ਸ॰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੯੭) ਸਮ੍ਮੋਦਨਂ ਵਾ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਦਨਿਯਂ** ਤਦ੍ਧਿਤਵਸੇਨ। ਸਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਸਾਰਣੀਯਂ,** ਸਰਣਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਸਾਰਣਿਯਂ,** ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਮ੍ਮੋਦਜਨਕਂ ਸਰਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਰਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਚ ਸਰਣਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੬੬. **ਸਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇਨੇਵ, ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਨ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾਰਂ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਥਾਵਰਾਦਯੋਪਿ ਇਧ ਸਹਤ੍ਥ ਕਰਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। **ਹਤ੍ਥਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਕਣ੍ਣਨਾਸਾਦੀਨਿ। ਪਚਨਂ ਦਹਨਂ ਵਿਬਾਧਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦਣ੍ਡੇਨ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਪਪਵ੍ਚਸੂਦਨਿਯਂ** ਨਾਮ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ **"ਪਚਤੋ"**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੯੭) ਦੁਤਿਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਤਜ੍ਜਨਂ, ਪਰਿਭਾਸਨਵ੍ਚ ਦਣ੍ਡੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਦਣ੍ਡੇਨ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੬੬) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਧੁਨਾ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ''ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿ ਪਾਠੋਪਿ ਬਹੁਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਕਕਾਰਣਂ, ਸੋਚਨਨ੍ਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਾਰਣਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਫਲਸ੍ਸਪਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। **ਪਰੇਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਕਰੇਹਿ ਕਮ੍ਮਭੂਤੇਹਿ। **ਫਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਸ੍ਸ ਫਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਤ੍ਥੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਨ੍ਦਨਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਂ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਂ ਫਨ੍ਦਨਕਾਲੇ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਨ੍ਤੋ"**ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਵਿਬਾਧਨਪਯੋਗੇਨ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਅਤਿਪਾਤਾਪਯਤੋ"**ਤਿ ਪਦਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰਿ, ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਹਨਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾਪਿ ਹਨਾਪੇਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾਪੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਆਦਿਯਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਕਰਣਕਾਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਯਂਕਾਰਪਰਂਕਾਰਵਸੇਨ।

ਘਰਭਿਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬਹਿ ਚ ਸਨ੍ਧਿ **ਘਰਸਨ੍ਧਿ।** ਕਿਵ੍ਚਿਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਲੋਪੋ ਵਿਲੁਮ੍ਪਨਂ **ਨਿਲ੍ਲੋਪੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਮਹਾਵਿਲੋਪ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਕਾਗਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਲੋਪੋ **ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ।** ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਮੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਪਰਿਪਨ੍ਥੇ ਤਿਟ੍ਠਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਮੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਪਕਰਣਤੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਆਗਤਾਗਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **"ਪਰਿਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਨ੍ਥੇ ਹਨਨਂ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ"**ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੬੬) ਅਯਮਤ੍ਥੋਪਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕਰੋਮੀ**ਤਿ **ਸਵ੍ਵਾਯਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚੇਤਨਿਕਭਾਵਮਾਹ, ਤੇਨੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਸਵ੍ਚਿਚ੍ਚ ਕਰੋਤੋਪਿ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਨਾਮ, ਪਗੇਵ ਅਸਵ੍ਚਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ। **ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੀਯਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਪਾਪਂ ਅਕਤਮੇਵ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਪ"**ਨ੍ਤਿ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਸਤ੍ਤਾ ਪਾਪੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੇ ਪਰੇਹਿ ਆਰੋਪਿਤਂ ਦੋਸਮਪਨੇਤੁਕਾਮੋ ਪੂਰਣੋ ਇਮਮਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਤ੍ਤਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਵ੍ਵਾਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ''ਪਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ਪਾਪਂ ਪਨ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਕਿਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਂਸਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤ੍ਤਾ, ਸਰੀਰਂ ਪਨ ਅਚੇਤਨਂ ਕਟ੍ਠਕਲਿਙ੍ਗਰੂਪਮਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਕੋਪਿਤੇਪਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **ਨੇਮਿ** ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ''ਨਿਸਿਤਖੁਰਮਯਨੇਮਿਨਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੬੬)। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਚਕ੍ਕਪਰਿਯੋਸਾਨਮੇਵ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਖੁਰੇਨ ਸਦਿਸੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਖੁਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ।** ਖੁਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਖੁਰਧਾਰਾ ਗਹਿਤਾ ਤਦਵਰੋਧਤੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਚਕ੍ਕੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਾਕਾਰਕਤੇਨ ਆਵੁਧਵਿਸੇਸੇਨ। ਤਂ ਮਂਸਖਲਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਦਾਨਂ ਕਾਰਣਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ,** ''ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ਤੋਆਦੇਸੋ, ਸਮਾਸੇ ਚਸ੍ਸ ਲੋਪਾਭਾਵੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧) ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਮ੍ਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ) **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ।** ''ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋ''ਤਿਪਿ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ।

ਗਙ੍ਗਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋ, ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਾ ਪਨ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਦਕ੍ਖਿਣਞ੍ਚੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਦੇਸਦਿਸਾਪਦੇਸੇਨ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਨੋ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦਕ੍ਖਿਣਤੀਰੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਹਨਨਦਾਨਕਿਰਿਯਾ ਹਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤਾ। **ਮਹਾਯਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਵਿਜਿਤਰਞ੍ਞੋ ਯਞ੍ਞਸਦਿਸਮ੍ਪਿ ਮਹਾਯਾਗਂ। ਦਮਸਦ੍ਦੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸ੍ਸ, ਉਪੋਸਥਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਵਾਚਕੋਤਿ ਆਹ **"ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮੇਨ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨਾ"**ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨਾ'ਤਿ ਇਦਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਭੂਤੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮੇਨਾ'ਤਿ'' ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਤਦੁਭਯਤ੍ਥਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਦਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿਤੋ। ਅਧੁਨਾ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ, ਚ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸੀਲਸਂਯਮੇਨਾ**ਤਿ ਤਦਞ੍ਞੇਨ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਸਂਵਰੇਨ। **ਸਚ੍ਚਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਮੋਸਵਜ੍ਜੇਨ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਵਚਨਂ ਲੋਕੇ ਗਰੁਤਰਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਮਤਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਗਰੁਤਰੋ, ਏਵਂ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਮੋਸਵਜ੍ਜੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ **ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੇ** –

> ''ਏਕਧਮ੍ਮਂ ਅਤੀਤਸ੍ਸ, ਮੁਸਾਵਾਦਿਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਨੋ।
> ਵਿਤਿਣ੍ਣਪਰਲੋਕਸ੍ਸ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਪਂ ਅਕਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੨੫)।

ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਯੋ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਫਲੁਪ੍ਪਾਦਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾ। ਸਤਿ ਹਿ ਕਮ੍ਮਫਲੇ ਕਮ੍ਮਾਨਮਕਿਰਿਯਭਾਵੋ ਕਥਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸਬ੍ਬਥਾਪੀ**ਤਿ ''ਕਰੋਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨਪਿ।

ਲਬੁਜਨ੍ਤਿ ਲਿਕੁਚਂ। **ਪਾਪਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਕਿਰਿਯਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ,** ਨ ਰਞ੍ਞਾ ਪੁਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਅਵਧਾਰਣਂ ਵਿਪਾਕਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਯੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਪਾਕੋਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੇਨਾਪੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੭੦-੧੭੨)।

ਪਟਿਰਾਜੂਹਿ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਜਿਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਜਿਤਂ,** ਏਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਦੇਸੋ। ''ਮਾ ਮਯ੍ਹਂ ਵਿਜਿਤੇ ਵਸਥਾ''ਤਿ ਅਪਸਾਦਨਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਾਜਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਹੇਠਨਾਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਹੇਠੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਧਾਰਣਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ **ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ,** ਤਦਮਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਾਰਤੋ ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਨਿਯਭਾਵਾਪਾਦਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਨ੍ਧਾਰਣਂ **ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਂ,** ਤਦਮਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਸਾਰਵਸੇਨੇਵ... ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਸਾਰਵਸੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਉਤ੍ਤਮਵਸੇਨੇਵ, ਅਵਿਤਥਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਰੇਹਿ ਅਨੁਚ੍ਚਾਲਿਤੋ ਥਿਰਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਫੇਗ੍ਗੁਭਾਵੇਨ ਸਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ। **ਪਰਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਤ੍ਥੋ, ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਵਾ ਞਾਣਸ੍ਸਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਜ੍ਜਨਂ ਪਨ ਤੇਨ ਉਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚੇਵ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਞ੍ਚ** ਤਥਾਯੇਵ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ।

ਮਕ੍ਖਲਿਗੋਸਾਲਵ◌ਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੮. ਉਭਯੇਨਾਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਧਵਚਨੇਨ। “**ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ◌ਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਭਾਵਤੋ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੇ ਤਸ੍ਸ ਅਵ੍ਵਾਣਮੇਵ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੰਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਮਲੀਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ । **ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਤੋ ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵ◌ੋਦਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੰ। **ਅਤ੍ਤਕਾਰੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ਏ-ਕਾਰਵਸੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਯਥਾ ‘‘ਵਨਪ੍ਪਗੁਮ੍ਬੇ ਯਥਾ ਫੁਸਿਤਗ੍ਗੇ’’ਤਿ, (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੧੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੩੬) ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ ਯਥਾ ‘‘ਇਦਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੪), ਤਦੇਵਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਅਤ੍ਤਕਾਰੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਸੋ ਚ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮੰ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਪਯੋਗੋ ਵ◌ਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਯੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਕਮ੍ਮੰ। **ਦੁਤਿਯਪਦੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਕਾਰੇ’’ਤਿ ਪਦੇਨ। **ਪਰਕਾਰੋ ਚ ਨਾਮ** ਪਰਸ੍ਸ ਵ◌ਾਹਸਾ ਇਜ੍ਝਨਕਪਯੋਗੋ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ “**ਯੰ ਪਰਕਾਰ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਓਵ◌ਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿ**ਨ੍ਤਿ ਓਵ◌ਾਦਭੂਤਮਨੁਸਾਸਨਿੰ, ਪਠਮੰ ਵ◌ਾ ਓਵ◌ਾਦੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਸਾਸਨੀ। ‘‘ਪਰਕਾਰ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਉਪਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੁਦਸ੍ਸਨਵ੍ਤੇਤੰ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਪਰਕਾਰਾਵਸ੍ਸਯੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ “**ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਮਹਾਸਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਵ◌ੇਸ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾ ਤੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਲਾਰੁਦਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੋ, ਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵ◌ਿਕਮਹਾਸਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਸੋਭਗਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਸੁਭਗਭਾਵ◌ੰ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਕਮ੍ਮਵ◌ਾਦਸ੍ਸ, ਕਿਰਿਯਵ◌ਾਦਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੇਨ। **ਜਿਨਚਕ੍ਕੇ**ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ ਕਮ੍ਮੰ ਕਣ੍ਹੰ ਕਣ੍ਹਵ◌ਿਪਾਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੨) ਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਾਨੰ, ਕਮ੍ਮਫਲਾਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਿਤਾਪਰਿਦੀਪਨੇ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ। ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਥਨੰ ਪਹਾਰਦਾਨਸਦਿਸਨ੍ਤਿ “**ਪਹਾਰੰ ਦੇਤਿ ਨਾਮਾ**”ਤਿ।

ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਅਤ੍ਤਕਾਰਪਰਕਾਰਾਭਾਵਤੋ ਏਵ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਨਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਕਾਰੇ**”ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਯੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਦੇਵਤ੍ਤਮ੍ਪੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ‘‘ਮਨੁਸ੍ਸਸੋਭਗਜਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ **ਵ◌ੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ।** ‘‘ਬਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੀਰਿਯਮੇਵ◌ਿਧ ਬਲਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਵ◌ੀਰਿਯੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਵਹੰ ਵ◌ੀਰਿਯਬਲੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤੰ ਵ◌ੋਦਾਨਿਯਬਲਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੰ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਬਲਸ੍ਸ ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ। ਯਦਿ ਵ◌ੀਰਿਯਾਦੀਨਿ ਪੁਰਿਸਕਾਰਵ◌ੇਵਚਨਾਨਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਵ◌ਿਸੁੰ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਇਦੰ ਨੋ ਵ◌ੀਰਿਯੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਇਦੰ ਨੋ ਵ◌ੀਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਫਲੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਵ◌ੀਰਿਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ। **ਪਵਤ੍ਤਵਚਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਪਵਤ੍ਤਵ◌ੋਹਾਰਵਚਨਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਵਸੇਨ । ਵ◌ੀਰਿਯਥਾਮਪਰਕ੍ਕਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਬਲਵ◌ਾਦੀਨੰ ਵ◌ਾਦਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਵਸੇਨ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਬਲ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਮਿਵ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੇਤਾਨਿ ਤੇਨ ਆਦੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਞ੍ਚ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਟ੍ਠੇਨ **ਬਲੰ।** ਸੂਰਵ◌ੀਰਭਾਵ◌ਾਵਹਟ੍ਠੇਨ **ਵ◌ੀਰਿਯੰ।** ਤਦੇਵ ਦਲ੍ਹਭਾਵਤੋ, ਪੋਰਿਸਧੁਰੰ ਵਹਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ ਚ **ਪੁਰਿਸਥਾਮੋ।** ਪਰੰ ਪਰੰ ਠਾਨੰ ਅਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਵ◌ਿਸਤ੍ਤਤਾਯ **ਸਤ੍ਤਾ।** ਅਸ੍ਸਸਨਪਸ੍ਸਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਾਣਨਤੋ **ਪਾਣਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਮਾਨੇਪਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਾਣੇ ਵ◌ਿਭਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਤ੍ਤਤੋ ਵ◌ਿਸੇਸੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਏਸ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ “**ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ**”ਤਿਆਦਿ। ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਭੂਤਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਪਾਣਪਰਿਯਾਯੇਪਿ ਸਤਿ ਅਣ੍ਡਕੋਸਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਤਤੋ ਵ◌ਿਸੇਸਾਵ, ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਅਣ੍ਡ...ਪੇ॰... ਵਦਤੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਵਤ੍ਥਿਕੋਸੋ** ਗਬ੍ਭਾਸਯੋ। ਜੀਵਨਤੋ ਪਾਣੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਯ ਵਡ੍ਢਨਤੋ **ਜੀਵ◌ਾ।** ਤੇਨਾਹ “**ਸਾਲਿਯਵ◌ਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ਿਰੁਲ੍ਹਧਮ੍ਮਾ ਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾ ਗਹਿਤਾ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸੰ ਸੰਕਿਲੇਸਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧੀਸੁ ਵਸੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ **ਅਵਸਾ।** ਤਥਾ **ਅਬਲਾ ਅਵ◌ੀਰਿਯਾ।** ਤੇਨਾਹ “**ਤੇਸ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਯਤਾ**ਤਿ ਨਿਯਮਨਾ, ਅਛੇਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਾਵ◌ੁਤਸ੍ਸ ਅਭੇਜ੍ਜਮਣਿਨੋ ਵ◌ਿਯ ਨਿਯਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਗਤਿਜਾਤਿਬਨ੍ਧਾਪਵਗ੍ਗਵਸੇਨ ਨਿਯਾਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ। **ਛਨ੍ਨੰ ਅਭਿਜਾਤੀਨੰ** ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਭੂਤਾਨੰ **ਗਮਨੰ** ਸਮਵ◌ਾਯੇਨ ਸਮਾਗਮੋ। ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋਪਿ ਭਾਵਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਸਹਿਤੋ ਵ◌ਿਯ ਪਕਤਿਯਤ੍ਥਵ◌ਾਚਕੋਤਿ ਆਹ

"**ਸਭਾਵੋਯੇਵਾ**"ਤਿ, ਯਥਾ ਕਣ੍ਟਕਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤਾ, ਕਪਿਟ੍ਠਫਲਾਦੀਨਂ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤਾ, ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਾਕਾਰਤਾ ਚ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਮਨੁਰੇਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਰਿਣਾਮੋ ਅਕੁਤ੍ਤਿਮੋ ਸਭਾਵੋਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਯੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਰਿਣਮਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤਾਪਤ੍ਤਿ। **ਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਪਾਣਾਦਿਨਾ। ਯਥਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਥੇਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਛਲਭਿਜਾਤਿਯੋ ਪਰਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ''ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਮਕ੍ਖਲਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਭੂਮਿਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਞ੍ਞਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਭੂਮਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। ਅਯਂ ''ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਕਰਣਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਮਤਿ। ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ "**ਅਞ੍ਞਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਭੂਮਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਪਾਠੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਨ ''ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਭੂਮੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਸਤਿ ''ਛਸ੍ਵੇਵਾਭਿਜਾਤੀਸੂ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਛਸੁ ਏਵ ਅਭਿਜਾਤੀਸੁ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪਟਿਸਂਵੇਦਨਂ, ਨ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ, ਤਾਯੇਵ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਭੂਮਿ, ਨ ਤਦਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮੇਵ ਚ ਯੁਤ੍ਤਤਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਭੂਮਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਹਿ ''ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਿਯਾ, ਅਥ ''ਅਞ੍ਞਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਨ ''ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਭੂਮੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਹੇਤੁਵਚਨਸ੍ਸ ਭੂਮਿਅਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ। ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਚੇਤਂ ਤਾਸਂ ਭੂਮਿਯਾ ਅਭਾਵਮੇਵ, ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਅਯਂ ਪਾਠੋ, ਅਯਞ੍ਚੱਥੋ ਯੁਤ੍ਤਤਰੋਤਿ।

ਪਮੁਖਯੋਨੀਨਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਦੀਸੁ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਿਵਸੇਨ ਪਧਾਨਯੋਨੀਨਂ, ਪਧਾਨਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਮਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਤ੍ਤਮਯੋਨੀਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸਟ੍ਠਿ ਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਛ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। ''ਪਞ੍ਚ ਚ ਕਮ੍ਮੁਨੋ ਸਤਾਨੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਂ "**ਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਸਤਾਨਿ ਚਾ**"ਤਿ। "**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਕੇਵਲਂ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਕੇਨ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਦੀਪੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਮੇਵਤ੍ਥਮਤਿਦਿਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ "**ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਕੇਨਾ**"ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਤਕ੍ਕਿਕਾ ਅਵਸ੍ਸਯਭੂਤਤਥਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਅਙ੍ਕੁਸਨਯਮਨੁਰੇਨ ਨਿਰਙ੍ਕੁਸਤਾਯ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਸ੍ਸ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਸਾਰਤੋ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਤਥੇਵ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਮਮਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ। **ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ। ਤੇ ਹਿ ''ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ 'ਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਾਨੀ'ਤਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਾਨਿ ਚ 'ਤੀਣਿ ਕਮ੍ਮਾਨੀ'ਤਿ''। **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਓਲਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਉਪਡ੍ਢਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ''ਦ੍ਵਟ੍ਠਿਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਪਟਿਪਦਾ**"ਤਿ। ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਪਨ ''ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਸਲੋਪੋ, ਅਤ੍ਤਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਯੋਗਤੋ ਅਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ । ਯਦਿ ਹਿ ਸਾ ਯੋਗੇਨ ਸਿਦ੍ਧਾ ਅਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੇਵ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਮਤੇਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦਿਟ੍ਠਪਯੋਗਾ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਹਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਾਦੀਸੁ** -

> ''ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਕਪ੍ਪਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਯੇ ਮਰੂ।
> ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮੋਹਿਤਾ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੭੧੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦, ੩੯)।

ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਭੂਤੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪੇ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀਸਞ੍ਞਿਤਂ ਏਕਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਦ੍ਵਟ੍ਠਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਅਸ੍ਸੁਤਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ ਇਤਰੇ ਜਾਨਾਤਿ ਬਾਹਿਰਕਾਨਮਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਰਬ੍ਭੇ ਹਨਨ੍ਤਿ, ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਜੀਵਿਤਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਓਰਬ੍ਭਿਕਾ**। ਏਸ ਨਯੋ **ਸਾਕੁਣਿਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ। **ਲੁਦ੍ਦਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਕਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਚਾਤੁਪ੍ਪਦਜੀਵਿਕਾ ਨੇਸਾਦਾ। ਮਾਗਵਿਕਪਦਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਰੋਹਿਤਾਦਿਮਿਗਜਾਤਿਯੇਵ ਗਹਿਤਾ। ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੇ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੀਤਿ

ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਿਕਾ। **ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਦਾਰੁਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ। **ਅਯਂ** ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਕਣ੍ਹਕਮ੍ਮਪਸੁਤਤਾਯ **ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਵਦਤਿ** ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਤਿ ਅਬ੍ਭੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਕਣ੍ਟਕੇ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇ। ਸਞ੍ਞੋਗਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਪਕ੍ਖਿਪਨਂ। ਕਣ੍ਟਕਸਦਿਸਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਕਣ੍ਟਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਯਸ੍ਮਾ ''ਤੇ ਪਣੀਤਪਣੀਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਞਾਯਲਦ੍ਧੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਆਜੀਵਕਸਮਯਸ੍ਸ ਵਿਲੋਮਗਾਹਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕਣ੍ਟਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵਦਤਿ **ਕਣ੍ਟਕਵੁਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਟਕੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਜੀਵਿਕਾ। **ਅਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਮਕ੍ਖਲਿਸ੍ਸ ਵਾਦਦੀਪਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਰਚਿਤਾ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਕਣ੍ਟਕਵੁਤ੍ਤਿਕਾ ਏਵ ਨਾਮ **ਏਕੇ** ਅਪਰੇ **ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ** ਬਾਹਿਰਕਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨੀਲਾਭਿਜਾਤੀਤਿ **ਵਦਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇ ਹਿ ਸਵਿਸੇਸਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਕਣ੍ਟਕੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਣ੍ਟਕਵੁਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਨੀਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਤਿ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਨੀਲਾਭਿਜਾਤਿ।** ਏਵਮਿਤਰੇਸੁਪਿ।

ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਗਣ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਾਦਿਨੋ ਬਾਹਿਰਕਪਬ੍ਬਜਿਤਾ **ਨਿਗਣ੍ਠਾ।** ਏਕਮੇਵ ਸਾਟਕਂ ਪਰਿਦਹਨ੍ਤਾ **ਏਕਸਾਟਕਾ।** ਕਣ੍ਹਤੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੀਲੋ, ਤਤੋ ਪਨ ਲੋਹਿਤੋਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਵਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਮੇ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ**ਤਿ ਭੁਞ੍ਜਨਨ੍ਹਾਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾਦਿਵਤਸਮਾਯੋਗੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਰਾ ਕਣ੍ਹਨੀਲਮੁਪਾਦਾਯ ਲੋਹਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। **ਓਦਾਤਵਸਨਾ**ਤਿ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਪਰਿਦਹਨਾ। **ਅਚੇਲਕਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕਭੂਤਾ। **ਤੇ ਕਿਰ** ਆਜੀਵਕਲਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਨਿਗਣ੍ਠੇਹਿਪਿ **ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ** ਹਲਿਦ੍ਦਭਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਾਗਮਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਸਾਵਕਭੂਤਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ **ਆਜੀਵਕਾ।** ਤਥਾ **ਆਜੀਵਕਿਨਿਯੋ।** ਨਨ੍ਦਾਦਯੋ ਕਿਰ ਤਥਾਰੂਪਂ ਆਜੀਵਕਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਉਕ੍ਕਂਸਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਗਣ੍ਠੇਹਿ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕੇਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਰਮਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ।

ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਯੋਤਿ ਪਧਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਇਤ੍ਥੀਨਮ੍ਪਿ ਹੇਤਾ ਭੂਮਿਯੋ ਏਸ ਇਚ੍ਛਤੇਵ। **ਸਤ੍ਤ ਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਞ੍ਞੋਗਵਚਨਂ, ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਮਨ੍ਦਾ ਮੋਮੂਹਾਤਿ। **ਸਮ੍ਬਾਧਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਰੋਦਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਵਿਰਵਨ੍ਤਿ ਚ** ਤਮਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ। ਖੇਦਨਂ, ਕੀਲ਼ਨਞ੍ਚ ਖਿਡ੍ਡਾਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਖਿਡ੍ਡਾਭੂਮਿ** ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਦਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ **ਪਦਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ।** ਯਦਾ ਤਥਾ ਪਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ, ਤਦਾ **ਪਦਵੀਮਂਸਭੂਮਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਭਾਵੋ। ਵਤਾਵਤਸ੍ਸ **ਜਾਨਨਕਾਲੇ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਚ ਪਨ੍ਨਕੋ**ਤਿਆਦਿਪਿ ਤੇਸਂ ਬਾਹਿਰਕਾਨਂ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵ। ਤਤ੍ਥ **ਪਨ੍ਨਕੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਵਿਚਰਣਕੋ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੋ। **ਜਿਨੋ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣੋ ਜਰਾਵਸੇਨ ਹੀਨਧਾਤੁਕੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਸੋ ਕਿਰ ਤਥਾਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨ ਕਥੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾ"**ਤਿ। ਓਟ੍ਠਵਦਨਾਦਿਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇ ਕਤੇਪਿ ਖਮਨਵਸੇਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਤੀਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਲਾਭਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੋ ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੫) ਵੁਤ੍ਤਅਲਾਭਹੇਤੁਸਮਾਯੋਗੇਨ ਅਲਾਭਿਂ। ਤਤੋਯੇਵ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲਪਰੇਤਤਾਯ ਸਯਨਪਰਾਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਮਣਂ ਪਨ੍ਨਭੂਮੀਤਿ ਵਦਤਿ।**

ਆਜੀਵਵੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨੀਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਮਾਜੀਵਭੂਤਾਨਿ ਜੀਵਿਕਾਵੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ। ''ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਤਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਪਿ ਚੇਸ ਸਭਾਵਲਿਙ੍ਗਮਜਾਨਨ੍ਤੋ **"ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਤੇ"**ਤਿ ਵਦਤਿ। ਏਵਮਞ੍ਞੇਸੁਪਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਤਾਨੀ"**ਤਿ। ਨਾਗਭਵਨਂ **ਨਾਗਮਣ੍ਡਲਂ** ਯਥਾ ''ਮਹਿਂਸਕਮਣ੍ਡਲ''ਨ੍ਤਿ। ਪਰਮਾਣੁਆਦਿ **ਰਜੋ। ਪਸੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਏਲ਼ਕਜਾਤਿ ਗਹਿਤਾ। **ਮਿਗ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਰੁਰੁਗਵਯਾਦਿ ਮਿਗਜਾਤਿ। **ਗਣ੍ਠਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਫਲ਼ੁਮ੍ਹਿ, ਪਬ੍ਬੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਵਸੇਨ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਰਭੇਦਵਸੇਨ **ਬਹੂ ਦੇਵਾ।** ਤਤ੍ਥ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਅਨ੍ਤਰਭੇਦੋ **ਮਹਾਸਮਯਸੁਤ੍ਤੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੧) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। **"ਸੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਨੇਸ ਬਹੂ ਦੇਵੇਪਿ ਸਤ੍ਤ ਏਵ ਵਦਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਾਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਦੀਪਦੇਸਕੁਲਵਂਸਾਜੀਵਾਦਿਵਿਭਾਗਵਸੇਨ। ਪਿਸਾਚਾ ਏਵ **ਪੇਸਾਚਾ**, ਤੇ ਅਪਰਪੇਤਾਦਿਵਸੇਨ **ਮਹਨ੍ਤਮਹਨ੍ਤਾ**, ਬਹੁਤਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ ਪਨ ‘‘ਛਦ੍ਦਨ੍ਤੁਦਹਮਨ੍ਤਾਕਿਨਿਯੋ ਕੁਵਾਲ਼ਿਯਮੁਚਲਿਨ੍ਦਨਾਮੇਨ ਵੋਹਰਿਤਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੬੮) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਗਣ੍ਠਿਕਾਤਿ ਪਬ੍ਬਗਣ੍ਠਿਕਾ। ਪਬ੍ਬਗਣ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਹਿ ਪਵੁਟਸਦ੍ਦੋ। **ਮਹਾਪਪਾਤਾ**ਤਿ ਮਹਾਤਟਾ। ਪਾਰਿਸੇਸਨਯੇਨ **ਖੁਦ੍ਦਕਪਪਾਤਸਤਾਨਿ।** ਏਵਂ ਸੁਪਿਨੇਸੁਪਿ। **“ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੋ”**ਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਮਹਾਕਪ੍ਪਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਦ੍ਦਤੋ ਪਨੇਸ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਵਦਤੀਤਿ ਨ ਵਿਚਾਰਣਕ੍ਖਮਂ। ਤਥਾ **“ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੀ”**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ। ਸੋ ਹਿ ‘‘ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਵਦਤਿ। ਸਦ੍ਦਰਚਕਾ ਪਨ ‘‘ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਤੁਲੋਪੋ, ਚਸ੍ਸ ਚੁ, ਰਸ੍ਸ ਲੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੁਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਤਕਾ ਮਹਾਸਰਾ**ਤਿ ਏਤਪ੍ਪਮਾਣਵਤਾ ਮਹਾਸਰਤੋ, ਸਤ੍ਤਮਹਾਸਰਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਿਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਾਦਾਨੁਸ੍ਸਵਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਪਣ੍ਡਿਤੋਪਿ…ਪੇ॰… ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ,** ਕਸ੍ਮਾ? ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਸਰਣਕਾਲਸ੍ਸ ਨਿਯਤਭਾਵਤੋ।

‘‘ਅਚੇਲਕਵਤੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤਿਦਿਸਤਿ **“ਤਾਦਿਸੇਨੇਵਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਤਪੋਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਤਪਕਰਣੇਨ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਤਾਦਿਸੇਨੇਵਾ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ। ਯੋ…ਪੇ॰… ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਸੋ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਅਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਮਹਾਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਮਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। **ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਵਾ। **ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਮਾਣਂ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਮਹਾਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਪਮਾਣਂ ਕਾਲਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – **ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਂ** ਸਂਸਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸੀਲਾਦਿਨਾ ਸੀਘਂਯੇਵ ਵਿਸੁਦ੍ਧਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ ਨਾਮ। ਪਰਿਪਕ੍ਕਂ** ਕਮ੍ਮਂ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਕਾਲੇਨ ਪਰਿਪਕ੍ਕਭਾਵਾਨਾਪਾਦਨੇਨ **ਬਜਨ੍ਤਿਂ** ਵਿਗਮਨਂ **ਕਰੋਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ। **ਦੋਣੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਮਿਨਨਦੋਣਤੁਮ੍ਬੇਨ। ਰੂਪਕਵਸੇਨਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਮਿਤਂ ਵਿਯਾ”**ਤਿ। ਨ ਹਾਪਨਵਡ੍ਢਨਂ ਪਣ੍ਡਿਤਬਾਲਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਨ ਸਂਸਾਰੋ”**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਵਡ੍ਢਨਂ **ਉਕ੍ਕਂਸੋ।** ਹਾਪਨਂ **ਅਵਕਂਸੋ।**

ਕਤਸੁਤ੍ਤਗੁਲ਼ੇਤਿ ਕਤਸੁਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿਯਂ। **ਪਲੇਤੀ**ਤਿ ਪਰੇਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੋ’’ਤਿ, (ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੪) ਰ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਲ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ‘‘ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੧੫; ਮਿ॰ ਪ॰ ੩.੬)। ਸੋ ਚ ਚੁਰਾਦਿਗਣਵਸੇਨ ਗਤਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਗਚ੍ਛਤੀ”**ਤਿ। ਇਮਾਯ ਉਪਮਾਯ ਚੇਸ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਸਾਰੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਖੀਯਤੇਵ, ਨ ਵਡ੍ਢਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰੂਪਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸੁਤ੍ਤੇ ਖੀਣੇ”**ਤਿਆਦਿ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਖੀਯਨਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ।

ਅਜਿਤਕੇਸਕਮ੍ਬਲਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੧. **ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸੀਸੇਨ ਦਾਨਚੇਤਨਾਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਂਮੁਖੇਨ ਚ ਫਲਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਫਲਾਭਾਵ”**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਦਿਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਮੁਖਜਤੋ ਅਨ੍ਨਾਦਿਵਤ੍ਥੁ, ਤਂ ਕਥਮੇਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਤਿ । ਏਸ ਨਯੋ **ਯਿਟ੍ਠਂ ਹੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਂ ਮਹਾਦਾਨਂ **ਮਹਾਯਾਗੋ।** ਪਾਹੁਨਭਾਵੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰੋ **ਪਾਹੁਨਕਸਕ੍ਕਾਰੋ। ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਿਸਂਸਫਲਂ, ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਞ੍ਚ। **ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਸਦਿਸਫਲਂ। ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਦਾਨੇ ਠਾਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਹਿ ਆਨਿਸਂਸੋ, **ਸਙ੍ਖਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ** ਦਾਨੇ (ਜਾ॰ ੧.੧੦.੩੯) ਤਾਣਲਾਭਮਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਦਿਸਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ। **ਅਯਂ ਲੋਕੋ, ਪਰਲੋਕੋਤਿ** ਚ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਫਲਾਭਾਵਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ। ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਦਿਟ੍ਠੋ ਹਿ ਲੋਕੋ ਕਥਂ ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ। **“ਸਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣਮਾਹ, ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਭਵਯੋਨਿਆਦੀਸੁ ਠਿਤਾ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸਵਸੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ। **ਫਲਾਭਾਵਵਸੇਨੇਵ ਵਦਤਿ,** ਨ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ, ਨਾਪਿ ਤੇਸੁ ਇਦਾਨਿ ਕਰਿਯਮਾਨਸਕ੍ਕਾਰਾਸਕ੍ਕਾਰਾਨਮਭਾਵਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਲੋਕੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਸ੍ਸ ਵਿਯ ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਨਾਮ ਕੇਵਲੋ, ਨ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਆਗਮਨਪੁਬ੍ਬਕੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਉਪਪਜ੍ਜਨਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ”**ਤਿ। ਸਮਣੇਨ ਨਾਮ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਹੋਪੁਰਿਸਿਕਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। ਕਿਞ੍ਹਿ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ਚ

ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਾਦਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਵਸ੍ਸਯੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨਤੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਅਯੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਸੇਸਕੋ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਤੂਸੁ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ,** ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਤੋ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਭਾਜਨੰ ਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯੰ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਚਤੂਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਪਥਵੀਧਾਤੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ। **ਬਾਹਿਰਪਥਵੀਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਮਹਾਪਥਵਿੰ, ਤੇਨ ਪਥਵੀਯੇਵ ਕਾਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਤਿ। **ਉਭਯੇਨਾਪੀ**ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ। **ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਪਥਵਿਕਾਯਤੋ ਤਦੇਕਦੇਸਭੂਤਾ ਪਥਵੀ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤਾ, ਸਾ ਚ ਮਹਾਪਥਵੀ ਘਟਾਦਿਗਤਪਥਵੀ ਵਿਯ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਬਾਹਿਰੰ ਪਥਵਿਕਾਯੰ ਸਮੁਦਾਯਭੂਤੰ ਪੁਨ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਤੇਨ ਬਾਹਿਰਪਥਵਿਕਾਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਤੰ ਏਕੀਭਾਵਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਪਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਗਹਿਤਆਪੋ ਵਿਯ ਵਸ੍ਸੋਦਕਭਾਵੇਨ ਪੁਨਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ, ਸੂਰਿਯਰਂਸਿਤੋ ਗਹਿਤਇਨ੍ਧਗ੍ਗਿਸਙ੍ਖਾਤਤੇਜੋ ਵਿਯ ਪੁਨਪਿ ਸੂਰਿਯਰਂਸਿੰ, ਮਹਾਵਾਯੁਕ੍ਖਨ੍ਧਤੋ ਨਿਗ੍ਗਤਮਹਾਵਾਤੋ ਵਿਯ ਪੁਨਪਿ ਮਹਾਵਾਯੁਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ ਮਨਮੇਵ ਛਟ੍ਠੰ ਯੇਸੰ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾਨੰ, ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। **ਆਕਾਸੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੀ** ਤੇਸੰ ਵਿਸਯਭਾਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਿਸਯੀਗਹਣੇਨ ਹਿ ਵਿਸਯਾਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਥੰ ਗਣਿਤਾ ਮਞ੍ਚਪਞ੍ਚਮਾਤਿ ਆਹ "**ਮਞ੍ਚੋ ਚੇਵ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਆਲਾਹਨੰ ਸੁਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕੰ। **ਗੁਣਾਗੁਣਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਗੁਣਦੋਸਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਿ। **ਸਰੀਰਮੇਵ ਵਾ ਪਦਾਨਿ** ਤੰਤੰਕਿਰਿਯਾਯ ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਪਾਰਾਵਤਪਕ੍ਖਿਵਣ੍ਣਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਰਾਵਤਸ੍ਸ ਨਾਮ ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਵਣ੍ਣਾਨਿ। "**ਪਾਰਾਵਤਪਕ੍ਖਵਣ੍ਣਾਨੀ**"ਤਿ ਪਾਠੋ, ਪਾਰਾਵਤਸਕੁਣਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਵਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਸ੍ਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਛਾਰਿਕਾਪਰਿਯਨ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਛਾਰਿਕਾਵਸਾਨਮੇਵਾ**"ਤਿ। ਆਹੁਤਿਸਦ੍ਦੇਨੇਤ੍ਥ ''ਦਿਨ੍ਨੰ ਯਿਟ੍ਠੰ ਹੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਦਾਨੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਪਾਹੁਨਕਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਭੇਦੰ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਵਿਰੂਪੇਕਸੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਏਸ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਦ੍ਦਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਮਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। ਦਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦਤ੍ਤੂ, ਬਾਲਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਤੇਹਿ **ਦਤ੍ਤੂਹਿ।** ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਬਾਲਾ ਦੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਲੋਕੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਮਤਿ ਯੇਸੰ ਤੇ **ਅਤ੍ਥਿਕਾ,** ''ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਚੇਦੰ ਨੇਪਾਤਿਕਪਦੰ, ਤੇਸੰ ਵਾਦੋ ਅਤ੍ਥਿਕਵਾਦੋ, ਤੰ **ਅਤ੍ਥਿਕਵਾਦੰ।**

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦੀਸੁ। **ਕਮ੍ਮੰ ਪਟਿਬਾਹਤਿ** ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਿਭਾਵਤੋ। **ਵਿਪਾਕੰ ਪਟਿਬਾਹਤਿ** ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਆਯਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ। **ਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਆਨਿਸਂਸਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਸਦਿਸਫਲਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਵਿਪਾਕੰ। **ਉਭਯੰ ਪਟਿਬਾਹਤਿ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਹੇਤੁਪਟਿਸੇਧਨੇਨੇਵ ਫਲਸ੍ਸਾਪਿ ਪਟਿਸੇਧਿਤਤ੍ਤਾ। **ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਵਿਪਾਕਮ੍ਪਿ। ਸੋ ਹਿ ''ਅਹੇਤੂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਪਿ ਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੁਦ੍ਧੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਜੋਤਨਤੋ ਤਦੁਭਯੰ ਪਟਿਬਾਹਤਿ ਨਾਮ। **ਵਿਪਾਕੋ ਪਟਿਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ** ਅਸਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਪਾਕਾਭਾਵਤੋ। **ਕਮ੍ਮੰ ਪਟਿਬਾਹਿਤੰ ਹੋਤਿ** ਅਸਤਿ ਵਿਪਾਕੇ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਸਰੂਪਤੋ, ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਤਂਤਂਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਭਾਵੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਾਪਿ ਤਦੁਭਯਪਟਿਬਾਹਕਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਤਿਵਿਧਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਏਵ ਤੇ ਉਭਯਪਟਿਬਾਹਕਤ੍ਤਾ। "**ਉਭਯਪ੍ਪਟਿਬਾਹਕਾ**"ਤਿ ਹਿ ਹੇਤੁਵਚਨੰ ਹੇਤੁਗਬ੍ਭਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ। **ਅਹੇਤੁਕਵਾਦਾ ਚੇਵਾ**ਤਿਆਦਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਵਚਨੰ ਤਪ੍ਫਲਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਾਕਪਟਿਬਾਹਕਤ੍ਤਾ **ਨਤ੍ਥਿਕਵਾਦਾ,** ਕਮ੍ਮਪਟਿਬਾਹਕਤ੍ਤਾ **ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਾ,** ਤਦੁਭਯਪਟਿਬਾਹਕਤ੍ਤਾ **ਅਹੇਤੁਕਵਾਦਾ**ਤਿ ਯਥਾਲਾਭੰ ਹੇਤੁਫਲਤਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੋ ਹਿ ਵਿਪਾਕਪਟਿਬਾਹਨੇਨ ਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੀ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਮ੍ਮਪਟਿਬਾਹਨੇਨ ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਉਭਯਪਟਿਬਾਹਨੇਨ ਅਹੇਤੁਕਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

"**ਯੇ ਵਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੇਸਮਨੁਦਿਟ੍ਠਿਕਾਨਂ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੂਰਣਾਦੀਨਂ। **ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਂ ਗਨ੍ਥਂ ਯਥਾ ਤਥਾ ਤੇਹਿ ਕਤਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ। "**ਤੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੀਮਂਸਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ''ਕਰੋਤੋ...ਪੇ॰... ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇ ਕਮ੍ਮਫਲਾਭਾਵਾਦਿਕੇ ''ਕਰੋਤੋ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਲਦ੍ਧਿਸਹਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ''ਕਰੋਤੋ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਹਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵੂਪਲਦ੍ਧੇ ਅਤ੍ਥੇ ਤਦਾਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨੇਹਿ ਸਵਿਗ੍ਗਹੇ ਵਿਯ ਸਰੂਪਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਚਯੇਨ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਮਭਾਵੂਪਗਮਨੇ, ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤਥਾ ਤਥਾ ਗਹਿਤੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਤਥੇਵ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਮਾਨੀਯਮਾਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਅਤਂਸਭਾਵਮ੍ਪਿ ''ਤਂਸਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਮਿਚ੍ਛਾਲਦ੍ਧਿਸਹਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਮੁਸਾ ਵਿਤਥਂ ਸਰਣਤੋ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟੀਕਾਯ**ਮ੍ਪਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੪.੩੦) ਚੇਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ ਵਿਯ ਹਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਨਾਮ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਣ੍ਹਾਸੀਸੇਨ ਗਹਿਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਮ੍ਪਿ **ਸਲ੍ਲੇਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮੩) ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤੀਤਿ ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਅਨੇਕਗ੍ਗਤਂ ਪਹਾਯ ਏਕਗ੍ਗਂ ਅਪ੍ਪਿਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਹਿ ਲਦ੍ਧਭਾਵਨਾਬਲੋ ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਸਮਾਧਾਨਪਤਿਰੂਪਕਕਿਚ੍ਚਕਰੋਯੇਵ ਹੋਤਿ ਵਾਲਵਿਜ੍ਝਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੇਸੁ ਜਵਨਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੇ ਜਵਨਵਾਰੇ ਸਤ੍ਤ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ। "**ਪਠਮਜਵਨੇ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੂ**"ਤਿ ਇਦਂ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੇਵ, ਨ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ ਕੇਨਚਿ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਂ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਠਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਮਜਵਨਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨ ਵਸੇਨ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਨੋ**"ਤਿ । **ਅਰਿਟ੍ਠਕਣ੍ਟਕਸਦਿਸਾ**ਤਿ ਅਰਿਟ੍ਠਭਿਕ੍ਖੁਕਣ੍ਟਕਸਾਮਣੇਰਸਦਿਸਾ, ਤੇ ਵਿਯ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਯੇਵ ਜਾਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੇਸੁ। **ਕੋਚਿ ਏਕਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਓਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ, ਆਸੇਵਨਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਏਕਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। **ਕੋਚਿ ਦ੍ਵੇ, ਕੋਚਿ ਤੀਣਿਪੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵੀਸੁ, ਤੀਸੁਪਿ ਵਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ, ਆਸੇਵਨਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਦ੍ਵੇ , ਤੀਣਿਪਿ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਤੇਨ ਪਨ ਵਚਨੇਨ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਭਯਪ੍ਪਟਿਬਾਹਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਭਯਪ੍ਪਟਿਬਾਹਕਤਾਮੁਖੇਨ ਦੀਪਿਤਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਕਤਾ, ਸਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾ। ਯਾ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਭੂਤਾ, ਸਾ ਯਥਾਸਕਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਾਗਮਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਵਿਯ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਾ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। "**ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਪੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਮਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤਂ, ਸਮਾਨਫਲਤਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਾਦਿਨਾ ਹੇਤਾ ਸਮਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਚੇਵ ਸਮਾਨਫਲਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਚੇਤਾ ਏਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਾ ਏਵ, ਏਕਾਯ ਵਿਪਾਕੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਇਤਰਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਯਿਕਾਯੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। "**ਪਤ੍ਤੋ ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਵਰਣਞ੍ਚੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ "**ਅਭਬ੍ਬੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਦੇਵਤ੍ਥਂ ਆਵਿਕਰੋਤਿ। **ਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਾਵਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਥਭੂਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਵਾਰਣਂ। **ਪਗੇਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਮੋਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਕਾ ਨਾਮ ਕਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ **ਪਗੇਵਾ**ਤਿ ਪਾ ਏਵ, ਪਠਮਤਰਮੇਵ ਮੋਕ੍ਖਂ ਗਨ੍ਤੁਮਭਬ੍ਬੋ, ਮੋਕ੍ਖਗਮਨਤੋਪਿ ਦੂਰਤਰਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਰਹਂ।

"**ਵਟ੍ਟਖਾਣੁ ਨਾਮੇਸ ਸਤ੍ਤੋ**"ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਮੇਵ, ਨ ਨੀਤਤ੍ਥਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਂ** ਨਾਮ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਕਿਂ ਪਨੇਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਯਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪੀਤਿ? ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਨਿਯਤੋ,

ਆਸੇਵਨਵਸੇਨ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਤੰ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਰੋਚੇਤਿਯੇਵਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੦੩)। ਅਕੁਸਲਞ੍ਹਿ ਨਾਮੇਤੰ ਅਬਲੰ ਦੁਬ੍ਬਲੰ, ਨ ਕੁਸਲੰ ਵਿਯ ਸਬਲੰ ਮਹਾਬਲੰ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਯਤੋ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਵਿਯ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੋ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੋ। ਯਦੇਵੰ ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਜੋਤਨਾ ਕਥੰ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਹ ''ਆਸੇਵਨਵਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ **ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਤਾਯਂ** ''ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਪਿ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਏਵ ਬਾਲੋ''ਤਿ [ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੧੫ (ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨਂ)] ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਜੋਤਨਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਾਦਿਸੇ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਯਂ ਤੰ ਤੰ ਦਸ੍ਸਨਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਪੁਨ ਕਦਾਚਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਤੋ ਸੀਸੁਕ੍ਖਿਪਨਮਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੦੨) ਇਧ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ **"ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਹਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ, ਇਤਿ ਆਸੇਵਨਵਸੇਨ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਤਂਤਂਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਰੋਚਨਤੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਸ੍ਸ ਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਕੋ ਨਾਮੇਸ ਜਾਤੋ, ਨ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕਤਾਯਾਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਮਿਦਂ, ਨ ਨੀਤਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ**ਪਿ ''ਅਰਹਾ, ਯੇ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਮਗ੍ਗਂ ਨ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਯਮ॰ ੧.ਖਨ੍ਧਯਮਕ ੨੧੦) ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਥਵਿਗੋਪਕੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨ ਪਥਵਿਪਾਲਕੋ। ਤਦਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ **"ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਵੰ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਰਮਸਾਵਜ੍ਜਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸੋਤੂਨਂ ਸਤਿਮੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵੰ ਸਂਸਾਰਖਾਣੁਭਾਵਸ੍ਸਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਪਣ੍ਣਕਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਕਲ੍ਯਾਣਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਵਿਰਹਿਤਜਨਂ ਅਸਾਧੁਜਨਂ। **ਆਸੀਵਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਸੁਮਾਗਤਹਲਾਹਲਂ। **ਭੂਤਿਕਾਮੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਵੁਡ੍ਢਿਕਾਮੋ। **ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਵਿਧਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਕੋ, ਧੀਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਕੁਧਕਚ੍ਚਾਯਨਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੪. ''ਅਕਟਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਟ-ਕਾਰਾਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਅਕਤਾ"**ਤਿ, ਸਮੇਨ, ਵਿਸਮੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿਪਿ ਹੇਤੁਨਾ ਅਕਤਾ, ਨ ਵਿਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ **ਅਕਟਵਿਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਕਤਵਿਧੋ ਕਰਣਵਿਧਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਕਟਵਿਧਾ।** ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਾਪਿ ਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨੇਸਂ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵੰ ਕਰੋਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਇਦ੍ਧਿਮਤੋ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਦੇਵਸ੍ਸ, ਇਸ੍ਸਰਾਦਿਨੋ ਚ ਇਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ। **ਅਨਿਮ੍ਮਾਪਿਤਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਿਮ੍ਮਾਪਿਤਾ। ਕਾਮਂ ਸਦ੍ਦਤੋ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਪੁਰਿਮੇਨ ਸਮਾਨਂ, ਤਥਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯਮਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ਅਨਾਗਤਮੇਵ ਅਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਤਂ ਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੦) ਵੁ**ਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ।** ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾਮਤ੍ਤਂ – ਵਞ੍ਝਾਤਿ ਹਿ ਵਞ੍ਝਪਸੁਵਞ੍ਝਤਾਲਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਫਲਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਜਨਕਾ, ਤੇਨ ਪਥਵਿਕਾਯਾਦੀਨਂ ਰੂਪਾਦਿਜਨਕਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਹਿ ਪਥਵਿਕਾਯਾਦੀਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਕੂਟਮਿਵ ਠਿਤਾਤਿ **ਕੂਟਟ੍ਠਾ,** ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟਂ ਕੇਨਚਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਚ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ, ਏਵਮੇਤੇਪਿ ਸਤ੍ਤਕਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਮਿਦਂ ''ਬੀਜਤੋ ਅਙ੍ਕੁਰਾਦਿ ਜਾਯਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਇਤਰਥਾ ਅਞ੍ਞਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਪਲਦ੍ਧਿ ਸਿਯਾ, ਏਵਮੇਤੇਪਿ ਸਤ੍ਤਕਾਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ। **ਠਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਭਾਵੇਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨ ਚਲਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਵਿਕਾਰਾਭਾਵਤੋ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਕਾਯਾਨਂ ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤਤਾ, ਅਨਿਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਤਿਯਾ ਅਵਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਵਿਪਰਿਣਮਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਪਕਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਂ । ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪਹਨਨ੍ਤਿ।** ਸਤਿ ਹਿ ਵਿਕਾਰਮਾਪਾਦੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇ ਉਪਘਾਤਕਤਾ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇ ਸਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਕਤਾਪੀਤਿ ਤਦਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ

ਪਾਲ਼ਿਯਂ **“ਨਾਲ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁੱਤਂ। ਪਥਵ◌ੀਯੇਵ ਕਾਯੇਕਦੇਸਤ੍ਤਾ **ਪਥਵ◌ਿਕਾਯੋ** ਯਥਾ ‘‘ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਦਿਟ੍ਠੋ’’ਤਿ, **ਪਥਵ◌ਿਸਮੂਹੋ** ਵ◌ਾ ਕਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੂਹਵ◌ਾਚਕਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ‘‘ਹਤ੍ਥਿਕਾਯੋ’’ਤਿ। ਜੀਵਸਤ੍ਤਮਾਨਂ ਕਾਯਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਭਾਵਤੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾ, ਨ ਘਾਤੇਤਬ੍ਬਤਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵ ਕੋਚਿ ਹਨ੍ਤਾ, ਘਾਤੇਤਾ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ **“ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਤ੍ਵ◌ੇਵ ਕਾਯਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁੱਤਂ। ਯਦਿ ਕੋਚਿ ਹਨ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਥਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਹਾਰੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਚੋਦਨਾਯਾਹ **“ਯਥਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਤ੍ਵ◌ੇਵ◌ਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਮੇਵ। **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਪਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਹਰਿਤਂ। ਏਕਤੋਧਾਰਾਦਿਕਂ **ਸਤ੍ਥਂ।** ਅਨ੍ਤਰੇਨੇਵ ਪਵ◌ਿਸਤਿ, ਨ ਤੇਸੁ। ਇਦਂ ਵ◌ੁੱਤਂ ਹੋਤਿ – **ਕੇਵਲਂ** ‘‘ਅਹਂ ਇਮਂ ਜੀਵ◌ਿਤਾ ਵ◌ੋਰੋਪੇਮੀ’’ਤਿ ਤੇਸਂ ਤਥਾ **ਸਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਮੇਵ,** ਹਨਨਘਾਤਨਾਦਿ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨਤ੍ਥੇਵ ਕਾਯਾਨਂ ਅਵ◌ਿਕੋਪਨੀਯਭਾਵਤੋਤਿ।

ਨਿਗਣ੍ਠਨਾਟਪੁਤ੍ਤਵ◌ਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੭. ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਯਾਮਾ ਭਾਗਾ ਚਤੁਯਾਮਂ, ਚਤੁਯਾਮਂ ਏਵ **ਚਾਤੁਯਾਮਂ।** ਭਾਗਤ੍ਥੋ ਹਿ ਇਧ **ਯਾਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ‘‘ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੬੮)। ਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਾਗੋ ਸਂਵਰਲਕ੍ਖਿਤੋਤਿ ਆਹ **“ਚਤੁਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਸਂਵਰੇਨ ਸਂਵ◌ੁਤੋ”**ਤਿ, ਸਂਯਮਤ੍ਥੋ ਵ◌ਾ **ਯਾਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਯਮਨਂ ਸਞ੍ਞਮਨਂ ਯਾਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। ‘‘ਯਤਤ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਿਯ ਹਿ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋਪਿ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਵ◌ਿਯ ਸਞ੍ਞਮਤ੍ਥਵ◌ਾਚਕੋ, ਸੋ ਪਨ ਚਤੂਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀਤਿ ਆਹ **“ਚਤੁਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਸਂਵਰੇਨਾ”**ਤਿ। ਆਕਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। ਵ◌ਾਰਿਤੋ ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਰਿ ਯਸ੍ਸਾਯਂ **ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਰਿਵ◌ਾਰਿਤੋ** ਯਥਾ ‘‘ਅਗ੍ਯਾਹਿਤੋ’’ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਵ◌ਾਰਿਤਸਬ੍ਬਉਦਕੋ”**ਤਿ। ਵ◌ਾਰਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵ◌ਾਰਿਪਰਿਭੋਗੋ ਵ◌ੁੱਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ’’ਤਿ। ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਸੀਤੋਦਕੋ ਤਪ੍ਪਰਿਭੋਗੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਤਥਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਤੋਦਕਂ। **ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਰਿਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਂਵਰਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਂ ਕਥਿਤਂ। **ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਰਿਧੁਤੋ**ਤਿ ਪਾਪਨਿਜ੍ਜਰਲਕ੍ਖਣਂ। **ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਰਿਫੁਟੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸਬ੍ਬੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ, **ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਾਪਵ◌ਾਰਣੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਹਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸਂਵਰਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਾਪਵ◌ਾਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਧੁਤਪਾਪੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਨਿਜ੍ਜਰਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਾਪਵ◌ਾਰਣੇਨ ਵ◌ਿਧੁਤਪਾਪੋ। **ਫੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਖੇਪਨੇਨ ਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਾਪਵ◌ਾਰਣੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ, ਤਂ ਪਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਦ੍ਵ◌ੇਯੇਵ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਅਨਞ੍ਞਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੮; ੨.੩੪; ੩.੧੯੯, ੨੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੪, ੩੯੮) ਵ◌ਿਯ ਗਮੁਸਦ੍ਦੋ ਨਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਵ◌ੁੱਤਂ **“ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ”**ਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮੇਨ ਉਤ੍ਤਮਮਰਿਯਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਸਂਯਮੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **ਸਂਯਤਚਿਤ੍ਤੋ।** ਅਤੀਤੇ ਹੇਤ੍ਥ ਤ-ਸਦ੍ਦੋ। ਸਂਯਮੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਸਨਾਨੁਲੋਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਵ◌ਾਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁੱਤਂ। **ਅਸੁਦ੍ਧਲਦ੍ਧਿਤਾਯਾ**ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਜੀਵ◌ੋ, ਸੋ ਚ ਸਿਯਾ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਸਿਯਾ ਅਨਿਚ੍ਚੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੭੭)। ਏਵਮਾਦਿਮਲੀਨਲਦ੍ਧਿਤਾਯ। **ਸਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਕਤਿਵ◌ਿਭਾਗਾਦਿਵ◌ਿਸਯਾਪਿ ਸਬ੍ਬਾ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ ਜਾਤਾ।

ਸਞ੍ਚਯਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਵ◌ਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੯-੧੮੧. **ਅਮਰਾਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪੇ ਵ◌ੁੱਤਨਯੋ ਏਵ◌ਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਅਮਰਾਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਵ◌ਾਦਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੧) ਵ◌ੁੱਤਨਯੋ ਏਵ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਬ੍ਯਾਕਰਣਭਾਵਤੋ, ਤਥੇਵ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਵ◌ਾਦਸ੍ਸ ਆਗਤਤ੍ਤਾ।

ਪਠਮਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੨. **ਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਤੇਲਯਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਇਮਿਨਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਭੋਗਮਾਹ। ਵਦਤੋ ਹਿ ਆਭੋਗਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਚ ਤਦਾਭੋਗਞ੍ਞੂ, ਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤਤ੍ਥਸ੍ਸਾਵ◌ਿਰੋਧਿਨੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਚਨੋਕਾਸਲਦ੍ਧਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਵ◌ੁੱਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਵਸੇਨਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਵ◌ੇਚਨਾ ਕਤਾਤਿ।

੧੮੩. **ਯਥਾ ਤੇ ਰੁਚ੍ਚੇਯਜਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਮਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਥਾ ਤਵ ਚਿਤ੍ਤੇ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਤਯਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਰੁਚ੍ਚੇਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਹੇਤਂ ਕਿਰਿਯਾਪਦਂ। ਮਯਾ ਵਾ ਦਾਨਿ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨਮਤ੍ਥਂ ਤਵ ਸਮ੍ਪਦਾਨਭੂਤਸ੍ਸ ਰੋਚੇਯ੍ਯਾਤਿਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਘਰਦਾਸਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਜਾਤੋ **ਅਨ੍ਤੋਜਾਤੋ।** ਧਨੇਨ ਕੀਤੋ **ਧਨਕ੍ਕੀਤੋ।** ਬਨ੍ਧਗ੍ਗਾਹਗਹਿਤੋ **ਕਰਮਰਾਨੀਤੋ।** ਸਾਮਮੇਵ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਹੇਤੁਨਾ ਦਾਸਭਾਵਮੁਪਗਤੋ **ਸਾਮਂਦਾਸਬ੍ਯੋਪਗਤੋ। ਸਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਸਯਮੇਵ। **ਦਾਸਬ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਸਭਾਵਂ। ਕੋਚਿ ਦਾਸੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਅਲਸੋ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ''ਕਮ੍ਮਕਾਰੋ''ਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਨ ਤਥਾਭੂਤੋਤਿ ਵਿਸੇਸਨਮੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਨਲਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਦੂਰਤੋ**ਤਿ ਦੂਰਦੇਸਤੋ ਆਗਤਂ। **ਪਠਮਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਸਨ੍ਨਤਰਟ੍ਠਾਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨਤੋ ਪਗੇਵ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ। **ਉਟ੍ਠਹਤੀ**ਤਿ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਨਿਪਜ੍ਜਾਯ ਪਚ੍ਛਾ। **ਸਯਨਤੋ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤੇ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਭਾਯਨਵੇਲਾਯ ਸੇਯ੍ਯਤੋ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤੇ। **ਪਚ੍ਚੂਸਕਾਲਤੋ**ਤਿ ਅਤੀਤਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਕਾਲਤੋ । **ਯਾਵ ਸਾਮਿਨੋ ਰਤ੍ਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਾਯ ਭਾਵਿਨਿਯਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਦੋਸਵੇਲਾਯਂ ਯਾਵ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਂ। ਯਾ ਅਤੀਤਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਵੇਲਾ, ਭਾਵਿਨਿਯਾ ਚ ਪਦੋਸਵੇਲਾ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਪਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਿਂ ਕਾਰਮੇਵਾ**ਤਿ ਕਿਂ ਕਰਣੀਯਮੇਵ ਕਿਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਾਤਬ੍ਬਤੋ, ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਸ੍ਸਵੇਨੇਵ ਸਮੀਪਚਾਰਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਸੁਣਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤੀ"**ਤਿ। ਪਟਿਕੁਦ੍ਧਂ ਮੁਖਂ ਓਲੋਕੇਤੁਂ ਨ ਵਿਸਹਤੀਤਿਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਤੁਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

ਦੇਵੋ ਵਿਯਾਤਿ ਆਧਿਪਚ੍ਚਪਰਿਵਾਰਾਦਿਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਧਾਨਦੇਵੋ ਵਿਯ, ਤੇਨ ਮਞ੍ਞੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਉਪਮਤ੍ਥੋਤਿ ਞਾਪੇਤਿ ਯਥਾ ''ਅਕ੍ਖਾਹਤਂ ਮਞ੍ਞੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਂ ਉਪਸੋਭਯਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੫)। **ਸੋ ਵਤਸ੍ਸਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋ ਵਤ ਅਸ੍ਸਂ ਅਹਨ੍ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, ਸੋ ਰਾਜਾ ਵਿਯ ਅਹਮ੍ਪਿ ਭਵੇਯ੍ਯਂ। ਕੇਨਾਤਿ ਚੇ? ਯਦਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਸੋ ਵਤ ਅਹ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਵਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮਾਯਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਵਰੂਪੋ"**ਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞਾਨੀ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਦਾ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤੋ ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **"ਸੋ ਵਤਸ੍ਸਾਯ"**ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੇ ਸੋ ਰਾਜਾ ਵਿਯ ਅਯਂ ਅਹਮ੍ਪਿ ਅਸ੍ਸਂ। ਕਥਂ? ''ਯਦਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ **"ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਯੋਗੇ ਅਹਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਪਿ ਅਯਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਾਮਸਨਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਅਹਂ ਏਵਰੂਪੋ ਅਸ੍ਸਂ ਵਤ, ਯਦਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਪਠਮਪਾਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਦੁਤਿਯਪਾਠੇ ''ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਅਯਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਹਂ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਾਮਸਨਤੋ, ''ਸੋ''ਤਿ ਚ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ। **ਸਤਭਾਗਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸਤਭੂਤਂ ਭਾਗਮ੍ਪਿ, ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਸਤਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਏਕਭਾਗਮ੍ਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਯਾਵਜੀਵਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵਜੀਵਂ ਦਾਨਤ੍ਥਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਤਭਾਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਯਂਨੂਨਾ"**ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤਨਭਾਵ"**ਨ੍ਤਿ।

ਕਾਯੇਨ ਪਿਹਿਤੋਤਿ ਕਾਯੇਨ ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਕਸ੍ਸ ਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਂਵਰਣਵਸੇਨ ਪਿਦਹਿਤੋ। ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਵਚਨਵਸੇਨ ਪਨਤ੍ਥੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ-ਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਅਕੁਸਲਪਵੇਸਨਦ੍ਵਾਰਂ ਥਕੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਹਿ ਸੇਸੋ। **ਅਕੁਸਲਪਵੇਸਨਦ੍ਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਯਕਮ੍ਮਭੂਤਾਨਮਕੁਸਲਾਨਂ ਪਵੇਸਨਭੂਤਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦ੍ਵਾਰਂ। **ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪੀ**ਤਿ ''ਵਾਚਾਯ ਸਂਵੁਤੋ, ਮਨਸਾ ਸਂਵੁਤੋ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ। **ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨੇਨ ਪਰਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਯੇਸਨੇ ਸਲ੍ਲੇਖਵਸੇਨ ਪਰਮਤਾਯ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਭਾਵੇ ਵਾ ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਰਮਂ ਪਮਾਣਂ ਕੋਟਿ ਏਤਸ੍ਸ , ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਮਿਸਜਾਤਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਪਚ੍ਚਾਸਿਸਤਿ ਚਾਤਿ **ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮੋ,** ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮਤਾ**ਤਿਪਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕੋ ਨਯੋ। ਘਸਿਤਬ੍ਬੋ ਅਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਘਾਸੋ, ਆਹਾਰੋ, ਆਭੁਸੋ ਛਾਦੇਤਿ ਪਰਿਦਹਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਚ੍ਛਾਦਨਂ,** ਨਿਵਾਸਨਂ, ਅਪਿਚ ਘਸਨਂ **ਘਾਸੋ,** ਆਭੁਸੋ ਛਾਦੀਯਤੇ **ਅਚ੍ਛਾਦਨ**ਨ੍ਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਏਤਦਤ੍ਥਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਾਯਾਪਿ। **ਅਨੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਵੀਸਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਅਨਨੁਰੂਪਮੇਸਨਂ।

ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨਨ੍ਤਿ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਤੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਠਿਤਕਾਯਾਨਂ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਭੂਤਾਨਂ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨਾਭਿਰਤਾਨਂ। **ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਏਵ ਝਾਨਾਭਿਰਤਿਯਾ ਪਰਮਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਵੋਦਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਤ੍ਤਾਨਂ। **ਨਿਰੁਪਧੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੂਪਧਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੂਪਧੀਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਗਤਾਨਂ। ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਦਧਿਗਮਨੇਤਾ **ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾ**, ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਤੇਸਂ। “**ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ **ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਮਹਾਨਿ॰ ੭, ੯) ਆਗਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮੋ ਵਿਵੇਕੋ ਇਤਰੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਿਵੇਕੇਹਿ ਸਹਾਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਇਤਰੇਸੁ ਸਿਦ੍ਧੇਸੁ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਵਿਨਾ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਇਤਰੇ ਸਮਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੋਪਿ। ਤਤਿਯੋ ਪਨ ਇਤਰੇਹਿ ਸਹੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਵਿਨਾ ਇਤਰੇਸੁ ਸਿਦ੍ਧੇਸੁਯੇਵ ਤਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। “**ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਂ ਪਹਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ ਤਦਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਭਾਵਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਗਣੇ ਜਨਸਮਾਗਮੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਂ **ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾ**, ਤਂ **ਪਹਾਯ। ਕਾਯੇਨ ਏਕੋ ਵਿਹਰਤਿ** ਵਿਚਰਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਅਸਹਾਯਤ੍ਤਾ। ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਂ **ਚਿਤ੍ਤਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗਣਿਕਾ**, ਤਂ **ਪਹਾਯ। ਏਕੋ ਵਿਹਰਤਿ** ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਅਸਹਾਯਤ੍ਤਾ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਆਦੀਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਸਾਤਿਸਯਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਸੁਖਸਮ੍ਫੁਸਨਾ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਸਾਤਿਸਯਾਤਿ ਆਹ “**ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ** ਵਾ”ਤਿ। ਫਲਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਹਿ ਨਿਰੋਧੋ। **ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਵਚਨਮੇਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣੇਨ, ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਨਿਰੋਧੇਨ ਚ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਚੋਦਨਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਜਾਨਾਪੇਤੁਂ ਉਸ੍ਸਾਹਕਰਣਤ੍ਥੇ।

੧੮੪. **ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਨੇਤ੍ਵਾ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ। **ਅਭਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਨਿਮਨ੍ਤਨਵਸੇਨ ਅਭਿਹਰਣਂ। ‘‘ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਪਯੋਜਨਂ ਸਾਧੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੇਨ ਯੋਜਨਾ। ਤਥਾ ‘‘ਯੇਨਤ੍ਥੋ, ਤਂ ਵਦੇਯਜਾਥਾ’’ਤਿ। **ਚੀਵਰਾਦਿਵੇਕਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਲੂਖਤਾਯ ਵਿਕਲਭਾਵਂ। **ਤਦੁਭਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਤਦੇਵ ਅਭਿਹਾਰਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ। **ਸਪ੍ਪਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਗੇਲਞ੍ਞਾਪਹਰਣਵਸੇਨ ਉਪਕਾਰਾਵਹਂ। ਭਾਵਿਨੋ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਜਨਨਵਸੇਨ ਪਰਿਪਾਲਨਂ ਰਕ੍ਖਾਗੁਤ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਸੇਧਵਸੇਨ ਪਰਿਪਾਲਨਂ ਆਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿ। ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਂ ‘‘ਧਮ੍ਮਿਕ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਾ ਪਨੇਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਹਾਰਸੀਮਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯ, ਲਾਭਸੀਮਾਯ ਵਾ।

੧੮੫. ਕੇਵਲੋ ਯਦਿ-ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਪੇਕ੍ਖਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਯਦਿ ਤਵ ਦਾਸੋ**”ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਵਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ਸਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਠਮਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਪਠਮ’’ਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਦੇਵ ਚ ਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਪਿ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਪਠਮਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤੋ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਪਠਮਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਤਾਦੀਪਨੇਨੇਵ।

ਦੁਤਿਯਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੬. **ਕਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਲੇਖਤਿ ਕਸਿਂ ਕਰੋਤਿ। **ਗਹਪਤਿਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਏਕਗੇਹਮਤ੍ਤੇ ਜੇਟ੍ਠਕੋ**”ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਗਹਸ੍ਸ ਪਤਿ **ਗਹਪਤਿ,** ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਗਹਪਤਿ **ਗਹਪਤਿਕੋ** ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਗੇਹਮਤ੍ਤੇ ਜੇਟ੍ਠਕਤ੍ਤਾਤਿ, ਖੁਦ੍ਦਕਭਾਵੋ ਪਨਸ੍ਸ ਗੇਹਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਕਗੇਹਮਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਹਿ ਅਨੇਕਕੁਲਜੇਟ੍ਠਕਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਗਹਂ, ਗੇਹਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨਮੇਵ। **ਕਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਬਲਿਮ੍ਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਬਲਿਸਙ੍ਖਾਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਵਡ੍ਢੇਤੀ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਨਿਚਯਂ ਕਰੋਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਯਥਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਪਗੇਵ ਮਹਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਏਸਾ ਹਿ ਕਥਿਕਾਨਂ ਪਕਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਿਞ੍ਞਾਪਨਨ੍ਤਿ। ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵੋ ਪਨ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੇ **ਲਟੁਕਿਕੋਪਮਸੁਤ੍ਤੇਨ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੮ ਆਦਯੋ) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਾਯਿ ਪੁਰਿਸੋ ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਯੋ, ਤਸ੍ਸ’ਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਗਾਰਕਂ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਂ ਕਾਕਾਤਿਦਾਯਿਂ

ਨਪਰਮਰੂਪਂ, ਏਕਾ ਖਟੋਪਿਕਾ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਾ ਨਪਰਮਰੂਪਾ''ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਯਦਿ ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਭੋਗਂ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਦਾਸਵਾਰੇਪਿ ਭੋਗਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦਾਸਵਾਰੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਰੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਯਮਨਿਸ੍ਸਰੋ। ਯਥਾ ਚ ਦਾਸਸ੍ਸ ਭੋਗਾਪਿ ਅਭੋਗਾਯੇਵ ਪਰਾਯਤ੍ਤਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਞਾਤਯੋਪੀਤਿ ਦਾਸਵਾਰੇ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪਰਿਵਟ੍ਟਤਿ ਪਰਮ੍ਪਰਭਾਵੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਆਵਟ੍ਟਤੀਤਿ **ਪਰਿਵਟ੍ਟੋ,** ਞਾਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਞਾਤਿਯੇਵ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੋ"**ਤਿ।

ਪਣੀਤਤਰਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੯. ਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਦਾਸਵਾਰੇ ''ਏਵਮੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਥਾ ਇਧ ਕਸ੍ਸਕਵਾਰੇ, ਤਦਵਚਨਂ ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਚੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਮੇਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਠਮਦੁਤਿਯਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਥਾਯੇਵ ਪਞ੍ਞਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ। **ਏਵਰੂਪਾਹੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਾਸਕਸ੍ਸਕੂਪਮਾਸਦਿਸਾਹਿ ਉਪਮਾਹਿ। **ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਪਹੋਤਿ** ਅਨਨ੍ਤਪਟਿਭਾਨਤਾਯ ਵਿਚਿਤ੍ਤਨਯਦੇਸਨਭਾਵਤੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਨੇ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਅਨਨ੍ਤਨਯਦੇਸਨਭਾਵਤੋ, ਸਵਨੇ ਵਾ ਅਸਨ੍ਤੋਸਨੇਨ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਸੋਤੁਕਾਮਤਾਜਨਨਤੋ ਸੋਤੁਕਾਮਤਾਯ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾਪੀ**ਤਿ ''ਦੇਸਨਾਯ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਾਧਿਕਨਾਨਾਨਯਵਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸਤਿਪੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੮੯) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਤਿਪਿ ਏਵਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵੇਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੇਨ **ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। ਉਪਰਿ ਵਿਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਦੁਪਰਿ ਵਿਸੇਸਮੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ **ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ।** ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ **"ਸਵਨੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਤੇਨ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ – ਅਨੇਕਤ੍ਥਾ ਸਮਾਨਾਪਿ ਸਦ੍ਦਾ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਾਯੇਵ ਤਂਤਦਤ੍ਥਦੀਪਕਾਤਿ।

ਸਾਧੁਕਂ ਸਾਧੂਤਿ ਏਕਤ੍ਥਮੇਤਂ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਕ-ਕਾਰੇਨ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਉਦਾਹਟੋ। ਤੇਨ ਚ ਨਨੁ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿ ਚੋਦਨਾ ਨਿਸੇਧਿਤਾ। **ਆਯਾਚਨੇ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਂ ਯਾਚਨੇ, ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ। **ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ**ਤਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਵਸੇਨ ਹਂਸਨੇ ਤੋਸਨੇ, ਉਦਗ੍ਗਤਾਕਰਣੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਾਧੁ ਧਮ੍ਮਰੁਚੀਤਿ ਗਾਥਾ ਉਮ੍ਮਾਦਨ੍ਤੀਜਾਤਕੇ (ਜਾ॰ ੨.੧੮.੧੦੧)। ਤਤ੍ਥਾਯਮਟ੍ਠਕਥਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯਪਵੇਣੀ – ਸੁਚਰਿਤਧਮ੍ਮੇ ਰੋਚੇਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਰੁਚਿ,** ਧਮ੍ਮਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਦਿਸੋ ਹਿ ਜੀਵਿਤਂ ਜਹਨ੍ਤੋਪਿ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਮਿਤ੍ਤਾਨਮਦ੍ਦੁਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਦੁਸ੍ਸਨਭਾਵੋ। ''ਅਦੂਸਕੋ ਅਨੁਪਘਾਤਕੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੮੯) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਦ੍ਰੁਬ੍ਭੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੇ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਰ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ।

ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮੇਤਿ ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯਂ। **ਆਣਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਣਾਪਨੇ। **ਇਧਾਪੀ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਪਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ''ਸੁਣੋਹਿ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ ਹਿ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦੇਨ ਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਪਿ ਤਦਾਣਾਪਨਮ੍ਪਿ ਜੋਤਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਆਯਾਚਨੇਨੇਵ ਚ ਉਯ੍ਯੋਜਨਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਆਣਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਨ ਸਾ ਵਿਸੁਂ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਆਣਾਰਹਸ੍ਸ ਹਿ ਆਣਤ੍ਤਿ , ਤਦਨਰਹਸ੍ਸ ਆਯਾਚਨਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੋ। **ਸੁਨ੍ਦਰੇਪੀ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਥੇਪਿ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯੇਨ ਪਕਾਸਿਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਇਧ ਯੋਗ੍ਯਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। **ਸੁਨ੍ਦਰ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਂ। **ਭਦ੍ਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਤ੍ਥਂ, **"ਧਮ੍ਮ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਭਦ੍ਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਵਨਾਨੁਗ੍ਗਹਣੇ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ।

ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਪਾਦਨਲਕ੍ਖਣੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਅਥ ਖੋ ਵੀਥਿਪਟਿਪਾਦਨਜਵਨਪਟਿਪਾਦਨਮਨਸਿਕਾਰਪੁਬ੍ਬਕੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪਨਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਆਵਜ੍ਜ, ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰਦ੍ਵਯਪੁਬ੍ਬਕਾਯ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਠਪਨਵਸੇਨ ਅਨੁਦ੍ਧਤਚਿਤ੍ਤੋ

ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ। **ਨਿਸਾਮੇਹੀ**ਤਿ ਸੁਣਾਹਿ, ਅਨਗ੍ਘਰਤਨਮਿਵ ਵ◌ਾ ਸੁਵਣ੍ਣਮਞ੍ਜੁਸਾਯ ਦੁਲ੍ਲਭਧਮ੍ਮਰਤਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਟਿਸਾਮੇਹੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ।
ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਰੋਹੀ"**ਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਯੋਗੀਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ
"ਅਪਿਚਾ"ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਵ◌ਾਰਣਂ** ਸਵਨੇ ਨਿਯੋਜਨਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਪਟਿਸੇਧਨਤੋ, ਤੇਨ ਸੋਤਂ ਓਦਹਾਤਿ
ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਵ◌ਾਰਣਂ** ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਨਿਯੋਜਨੇਨ ਅਞ੍ਞਚਿਨ੍ਤਾਪਟਿਸੇਧਨਤੋ।
ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਵ◌ਾਰਣਂ ''ਸਾਧੁਕ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਸੇਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਵ◌ਾਰਣੇ**ਪਿ ਏਸ ਨਯੋ।

ਧਾਰਣੂਪਪਰਿਕ੍ਖਾਦੀਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤੁਲਨਤੀਰਣਾਦਿਕੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵ◌ੇਧੇ ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ
ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਸਯਮੇਤੇਨਾਤਿ ਵ◌ਾ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ,** ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਸਹ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨਾਤਿ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੋ,** ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ
ਅਤ੍ਥੋ। ਸਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਹਿ ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਸਮਵ◌ਾਯਤਾ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਵ◌ਿਧਾ, ਇਧ ਪਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯੇਵ
ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਹ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨਾ''ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰
੧.੧੮੯) ਅਤ੍ਥੋ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ਤਂ ''ਨ ਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਅਰਣੀਯਤੋ
ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਅਨੁਧਾਤਬ੍ਬਤੋ **ਅਤ੍ਥੋ,** ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਦਿ, ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨਾਤਿ **ਸਾਤ੍ਥੋ,** ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਧੁਕਪਦਂ
ਏਕਮੇਵ ਸਮਾਨਂ ਆਵ◌ੁਤ੍ਤਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਉਭਯਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿ। **ਦੇਸਨਾ** ਨਾਮ
ਤਸ੍ਸਾ ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾ। **ਅਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਵ◌ੇਧੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਯਾ, ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ
ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਤ੍ਥਪਟਿਵ◌ੇਧਾ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵ◌ਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਾ,
ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਯਸ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਟਿਵ◌ੇਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ
ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ, ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ, ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ, ਤਬ੍ਬਿਸਯਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ
ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਪਟਿਵ◌ੇਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਮੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ **ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ।

''ਸੁਣਾਹਿ ਸਾਧੁਕ''ਨ੍ਤਿ **"ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀ"**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮਤੋ ਏਵ ਅਯਂ ਯੋਜਨਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਦ੍ਦਕ੍ਕਮਤੋਪਿ
ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਸਕ੍ਕਾ ਮਹਾਰਾਜਾ"**ਤਿ ਇਧਾਪਿ ''ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ...ਪੇ॰...
ਪਣੀਤਤਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਇਦਮਨੁਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਵ◌ਂ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਦੇਸਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਭਾਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਮੇਵ ਦਲ੍ਹਂ
ਕਰੋਤਿ **"ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਦੀਪਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਹਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਇਦਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – **ਦੇਸਨਂ** ਨਾਮ ਉਦ੍ਦਿਸਨਂ। **ਭਾਸਨਂ**
ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਂ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਕਥਨਂ। ਤੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਗਾਥਾਵਗ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤੇ **ਵਙ੍ਗੀਸਸੁਤ੍ਤੇ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੪)
ਗਾਥਾਪਦੇਨ ਸਾਧੇਤੁਂ **"ਤੇਨਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

ਸਾਲ਼ਿਕਾਯਿਵ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋਤਿ ਸਾਲ਼ਿਕਾਯ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ ਵ◌ਿਯ, ਯਥਾ ਸਾਲ਼ਿਕਾਯ ਆਲਾਪੋ ਮਧੁਰੋ ਕਣ੍ਣਸੁਖੋ ਪੇਮਨੀਯੋ, ਏਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।
ਪਟਿਭਾਨਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸੇਸਨਂ ਲਿਙ੍ਗਭੇਦਸ੍ਸਪਿ ਵ◌ਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਸਨਤੋ ਯਥਾ ''ਗੁਣੋ ਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਭਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਦ੍ਦੋ
ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਪਟਿਭਾਤਿ ਤਂਤਦਾਕਾਰੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਉਦੀਰਯੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਯਿ, ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਵ◌ਾ, ਕਮ੍ਮਗਬ੍ਭਞ੍ਚੇਤਂ ਕਿਰਿਯਾਪਦਂ।
ਇਮਿਨਾ ਚੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ – ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਂ ਥੋਮੇਤੁਕਾਮੇਨ ਦੇਸਨਾਭਾਸਨਾਨਂ ਵ◌ਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਪਭਿਨ੍ਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇਨ
ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਵਙ੍ਗੀਸਤ੍ਥੇਰੇਨ ''ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ, ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੇਨਾ''ਤਿ ਚ ਵ◌ਿਸੇਸਨਂ ਕਤਂ, ਤੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇਤਿ ''ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ। ''ਨ ਕਿਰ ਭਗਵ◌ਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੇਨਪਿ
ਭਾਸਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਤਂ ਪਦਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾਵ **ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ** ਸਞ੍ਜਾਤੁਸ੍ਸਾਹੋ, ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਮਾਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਪਿਚ
''ਤੇਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਣੋਹਿ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਉਯ੍ਯੋਜਨਪਟਿਞ੍ਞਾਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਂ
ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਕਾਰਣਂ ਸਬ੍ਬੇਨੇਵ ਉਸ੍ਸਾਹਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ''ਸੁਣੋਹਿ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ
ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਤੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੀ**ਤਿ ਪਤਿ ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ

ਪਚ੍ਛਾ ਅਸ੍ਸੋਸਿ, ''ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਏਵਂ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਅਸ੍ਸੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨ ਪਤਿਸ੍ਸਵਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸੀ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ''ਇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **"ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੯੦. ''ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚਾ''ਤਿ ਵਚਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਏਤਂ ਅਵੋਚਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਦਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **"ਇਧਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਲੋਕਮੇਵਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਦੇਸੋਪਦੇਸੇ ਨਿਪਾਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਪਦਿਸਨਂ **ਦੇਸੋਪਦੇਸੋ,** ਤਸ੍ਮਿਂ। ਯਦਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਦੇਸੋਪਦੇਸੇ, ਅਥਾਯਮਤ੍ਥੋ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਚੋਦਨਾਯਾਹ **"ਸ੍ਵਾਯਾ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਭੂਤਂ ਇਧਸਦ੍ਦਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ''ਸ੍ਵਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤੁ ਯਥਾਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੯੦)। **ਲੋਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਲੋਕਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵਤੋ। **ਇਧ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਚ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਸਾਸਨਮੁਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ''ਸਮਣੋ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਚਤੁਕ੍ਕਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਪਾਲ਼ਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਠਮੋ ਸਮਣੋ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ। **ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ**ਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮੀ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਤਤ੍ਥੇਵ –

> ''ਕਤਮੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਠਮੋ ਸਮਣੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ, (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ''ਕਤਮੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਚ ਆਦਿ।

ਓਕਾਸਨ੍ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਪਦੇਸਮੁਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ।

ਇਧੇਵ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਂਯੇਵ ਇਨ੍ਦਸਾਲਗੁਹਾਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ, **ਦੇਵਭੂਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਤੋ**ਤਿ ਦੇਵਭਾਵੇਨ, ਦੇਵੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਾ ਭੂਤਸ੍ਸ ਸਮਾਨਸ੍ਸ। **ਮੇ**ਤਿ ਅਨਾਦਰਯੋਗੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਪੁਨ **ਮੇ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਥੇ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਹਤੋ ਉਦਾਹਟਂ।

ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਓਕਾਸਾਪਦਿਸਨਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵੇਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਬੋਧਨਤੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਲੋਕਾ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਰਿਮਂ ਉਯਜੋਜਨਪਟਿਞ੍ਞਾਕਰਣਵਿਸਯੇ ਆਲਪਨਨ੍ਤਿ ਪੁਨ **"ਮਹਾਰਾਜਾ"**ਤਿ ਆਲਪਤਿ। ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਣਂ ਸਦ੍ਦਮੁਖੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ''ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮) ਤਥਾਗਤ-ਸਦ੍ਦੋ **ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ,** ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਯੋ ਚ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਟੀਕਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੩੦) ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ ਆਚਰਿਯੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਪਿ ਤੇਸਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਨ੍ਤੋਗਧਤਾਯ ''ਇਧ ਪਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ, ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਓਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਦੇਵਲੋਕੇ, ਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ।

ਤਸ੍ਸਾਪਰੇਨਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਅਪਰੇਨ, ਤਤੋ ਬਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਾਲਤੋ। **ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸੋ। **ਏਵਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤਬਦ੍ਧਾ ਸੀਮਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ। **ਅਡ੍ਢਤੇਯਜਯੋਜਨਸਤੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨੇਹਿ ਊਨਤਿਯੋਜਨਸਤੇ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮਜਨਪਦੋ ਮੁਦਿਙ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਨ ਸਮਪਰਿਵਟ੍ਟੋ, ਨ ਚ ਸਮਚਤੁਰਸ੍ਸੋ, ਉਜੁਕੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਸੀਤਿਯੋਜਨੋ ਹੋਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਯੋਜਨਸਤਿਕੋ, ਤਥਾਪਿ ਚੇਸ ਕੁਟਿਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਮਿਨਿਯਮਾਨੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਨਵਯੋਜਨਸਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨਵਯੋਜਨਸਤੇ"**ਤਿ। **ਅਸੀਤਿਮਹਾਥੇਰਾ**ਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੁਨਾਪਰਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸਾਪਿ ਮਹਾਸਾਵਕੇਸੁ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਸੁਨਾਪਰਨ੍ਤਜਨਪਦੋ ਹਿ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਸਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਚਨ੍ਦਨਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਭਗਵਾ ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਪੇਤੀ''ਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮ-** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੩੯੭)

ਸੰਯੁਤ੍ਤਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੪.੮੮-੮੯) ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੁਲਭੋਗਿਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ, ਸੀਲਸਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਸਾਰਭੂਤਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਾਯੁਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਆਦਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਾਦਿਗਹਪਤਿਕਾ ਚ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸੇ, ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੇ ਵਾ। **ਸੁਜਾਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਵੰਨਾਮਿਕਾਯ ਪਠਮੰ ਸਰਣਗਮਨਿਕਾਯ **ਯਸਤ੍ਥੇਰ**ਮਾਤੁਯਾ। ਚਤੂਸੁ ਪਨੇਤੇਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਪਠਮੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਆਸਨ੍ਨਤਰਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਆਸਨ੍ਨਤਰਾਯ ਹਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤੋਪਿ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਪਗੇਵ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਤ੍ਥਕੇ ਠਿਤੋ। ਦੁਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਵਹਪਬ੍ਬਜ੍ਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਸਨ੍ਨਮਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ, ਤਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਪਾਰਿਪੂਰਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਨ ਹਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾਯ ਕਾਲਮਾਗਮਯਮਾਨੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਨਤੋ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਕਰਧਮ੍ਮਸਮਾਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਬੋਧਿਯਾ ਹਿ ਨਿਯਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਪਨ ''ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਦਿਯੋ''ਤਿ ਸਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਮੁਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪ੍ਪਯੋਗੋ , ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਾਦਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਮੁਪਾਦਾਯ ਚਤੂਸੁਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ **''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮਾ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪਵਤ੍ਤਾਪਰਤਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਞ੍ਹੇਤੰ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਞ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਲਕ੍ਖਣੰ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਪਕਾਸਿਤੰ –

> ''ਨਿਚ੍ਚਪਵਤ੍ਤਿ ਸਮੀਪੇ, ਪਵਤ੍ਤੂਪਰਤੋ ਤਥਾ।
> ਪਵਤ੍ਤਾਪਰਤੋ ਚੇਵ, ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ''ਤਿ॥

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਵਕਾਨੰ ਵਿਯ ਨ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਹੇਵ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਕਲੋਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਗੁਣਰਾਸਿ ਆਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮਾਤਿ **ਏਕਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੭੦) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਸਤਿ ਹਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਨ ਤਾਵਤਾ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਰਹਤਿ। **ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ''ਤਥਾਗਤੋ ਸੁਜਾਤਾਯ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੰ। ਤਦੇਵ **ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ** ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਆਸਨ੍ਨਤਰਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਅਯਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਮੁਖਜਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **''ਤਥਾਗਤੋ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥੋ''**ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਤੀਤਕਾਲਵਸੇਨ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੰ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ ੧੭) ਵਿਯ ਹਿ ਇਧ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲਿਕੋ। ਨਨੁ ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਙ੍ਗੀਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਯੇਵ ਤਥਾਗਤੋ ਪਵੇਦਨਦੇਸਨਾਦੀਨਿ ਸਾਧੇਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਯੇਵ ਤਥਾਗਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਪਵੇਦਨਦੇਸਨਾਦੀਨਿ ਸਾਧੇਤਿ ਮਧੁਪਾਯਾਸਭੋਜਨਤੋ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ, ਤਾਵ ਤੇਸੰ ਕਿਚ੍ਚਾਨਮਸਾਧਨਤੋਤਿ? ਨ ਹੇਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਆਸਨ੍ਨਤਰਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਠਿਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਗਹਣੇਨੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਙ੍ਗੀਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਾਰਣਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਹਿ ਫਲਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤੰ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਿਤ੍ਤਾ। ਇਤਿ ਪਵੇਦਨਦੇਸਨਾਦਿਸਾਧਕਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਮਿਦੰ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੭੦) ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਤੀਹਿ ਕਾਲੇਹਿ ਅਤ੍ਥਵਿਭਜਨੇ ''ਦੀਪਙ੍ਕਰਪਾਦਮੂਲੇ ਲਦ੍ਧਬ੍ਯਾਕਰਣਤੋ ਯਾਵ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ** ਮਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ **ਏਕਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ''ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੦) ਸੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ''ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰

ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੭੦) ਆਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧਾਪਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁੱਤੁਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਚ ਸਬ੍ਬਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਪਠਮਤਰਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਅਤੀਤਕਾਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ। ਅਯਮੇਵ ਚ ਨਯੋ ਅਙ੍ਗੁੱਤਰਟੀਕਾਕਾਰੇਨ **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁੱਤ੍ਤੇਰੇਨ** ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ।

ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ ਯੋ ਸੋ ਤਥਾਗਤੋ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਕਿਤ੍ਤਿਤਗੁਣੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ। ਇਦਾਨਿ ਵੱਤਬ੍ਬਂ ਇਮਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ ਵੁੱਚਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਾਮਸਨਤੋ। ਇਦਂ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ – ਨਯਿਦਂ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਇਮਂ ਲੋਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਂ, ਅਥ ਖੋ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ। **"ਸਹ ਦੇਵੇਹਿ ਸਦੇਵਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵਾਕ੍ਯਂ ਪਦਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਵੁੱਤਂ, ਯਥਾਪਦਂ ਪਨ ''ਸਦੇਵਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੱਤਬ੍ਬਂ, ਇਮੇ ਚ ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸਾ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਅਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ ਲੋਕਾਵਯਵੇਨ ਕਤਵਿਗ੍ਗਹੇਨ ਲੋਕਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਯਥਾਰਹਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਸਮਵਾਯਜੋਤਕਸਹਸਦ੍ਦਯੋਗੇ ਹਿ ਅਯਮੇਵ ਸਮਾਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਦੇਵੇਹੀ**ਤਿ ਚ ਪਞ੍ਚਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵੇਹਿ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਦੇਵੇਹਿ ਵਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ, ਰੂਪਾਵਚਰਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਏਵ ਵਾ, ਬਹੁਕਤ੍ਤਕਾਦੀਨਮਿਵ ਨੇਸਂ ਸਿਦ੍ਧਿ। **ਪਜਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਕਂ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਪਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ।

ਏਵਂ ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਂ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ** ਪਾਰਿਸੇਸਞਾਯੇਨ ਇਤਰੇਸਂ ਪਦਨ੍ਤਰੇਹਿ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਛਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ** ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਮਾਰੋ ਜਾਤੋ, ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀ ਚ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਸ ਦਾਮਰਿਕਰਾਜਪੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਵਸਵਤ੍ਤਿਮਹਾਰਾਜਾਦੀਸੁ ਪਾਕਟਤਰੇਨ ਤੇਨੇਵ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤੋਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੯੦) ਪਕਾਸਿਤੋਵ। ਮਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਦੇਵਾਪਿ ਗਹਿਤਾ ਓਕਾਸਲੋਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਗਹਣਤੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵਸਵਤ੍ਤਿਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਹੋਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣ**ਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞਾਯੇਨ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਏਵ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਾ, ਤੇਯੇਵ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਤੇਸਂ ਗਹਣਂ ਤਥਾ, ਤੇਨ ਬਾਹਿਰਕਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਂ ਵੁੱਤਂ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਇਮਿਨਾ ਗਹਣਤੋ। **ਸਮਿਤਪਾਪਬਾਹਿਤਪਾਪਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸਾਸਨਿਕਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਮਂ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨੇਵ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯੋਪਿ ਲੋਕਸਦ੍ਦੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਸਮਵਾਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ, ''ਸਲੋਮਕੋ ਸਪਕ੍ਖਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥਵਸੇਨ ਅਤੁਲ੍ਯਯੋਗਵਿਸਯੇਪਿ ਅਯਂ ਸਮਾਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਦਸ੍ਸਨਤੋ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰੇਨਤ੍ਥਞਾਪਕਂ ਪਜਾਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਜਾਵਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕਗ੍ਗਹਣ"**ਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਲੋਕਸਦ੍ਦੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁੱਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਓਕਾਸਲੋਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ"**ਤਿ। ਸਦੇਵਕਾਦਿਵਚਨੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾਨਂ, ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀਵਚਨੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁੱਤਂ **"ਸਦੇਵ...ਪੇ॰... ਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ** ਰਾਜਾਨੋ । **ਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇਹਿ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਚ ਅਵਸਿਟ੍ਠਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਪਦੇਸੁ। **ਤੀਹਿ ਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਸਦੇਵਕਸਮਾਰਕਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਪਦੇਹਿ। **ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਪਦੇਹਿ। ਸਮਾਸਪਦਤ੍ਥੇਸੁ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸਪਿ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **"ਓਕਾਸਲੋਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ"**ਤਿ ਵੁੱਤਂ।

"ਅਪਰੋ ਨਯੋ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥਮਾਹ। ਅਰੂਪਿਨੋਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ''ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ ਦੇਵਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਲਦ੍ਧੁਮਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਦੇਵਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ਭਗਵਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾਦੀਸੁ** ''ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ, (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੭) ਅਰੂਪਾਵਚਰਭੂਤੋ ਓਕਾਸਲੋਕੋ, ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਚ ਗਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ **ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੋ, ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕਸ੍ਸ ਸਵਿਸੇਸਂ ਮਾਰਵਸੇ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵੁੱਤਂ **"ਸਮਾਰਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੋ"**ਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਦਾਮਰਿਕਸ੍ਸ ਵਿਯ

ਵਸਪਵਤ੍ਤਨੋਕਾਸੋ। **ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ** ਪਾਰਿਸੇਸਞਾਯੇਨ ਅਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਸਮਣਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਤਾਵਤਿਂਸਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨੇਵ ਤਦਞ੍ਞਾਸਂ ਸਦੇਵਕਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋਤਿ? ''ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਣਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਾ ਚ ਗਹਿਤਾ, ''ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ, ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਾ ਚਾਤਿ। ''ਪਜ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਇਮਾਯੇਵ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਚਤੁਪਰਿਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਜਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਧ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਞ੍ਞਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮਾਹ "**ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇਹਿ ਵਾ ਸਹ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ**"ਤਿ। ਕਥਂ ਪਨ ਗਹਿਤੋਤਿ? ''ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਗਹਿਤਾ, ''ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ, ਗਹਪਤਿਸੁਦ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚ ਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ। ਇਤੋ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਸਤ੍ਤਾਨਮਭਾਵਤੋ ''ਪਜ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਤੇਯੇਵ ਚਤੂਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਠਿਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਚਤੁਕੁਲਪ੍ਪਭੇਦਂ ਪਜਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਧ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਵਿਕਪ੍ਪਦ੍ਵਯੇਪਿ ਪਜਾਗਹਣੇਨ ਚਤੁਪਰਿਸਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਞੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿ ਅਵਸੇਸਸਤ੍ਤੇਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋ** ਵਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ ਗਹਿਤੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਨ ਸਹ ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇਹਿ ਵਾ ਸਹ ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਨਾਗਗਰੁਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਚਤੁਪਰਿਸਸਹਿਤੋ ਅਵਸੇਸਸੁਦ੍ਦਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਨੇਰਯਿਕਾਦਿਸਤ੍ਤਲੋਕੋ, ਚਤੁਕੁਲਪ੍ਪਭੇਦਮਨੁਸ੍ਸਸਹਿਤੋ ਵਾ ਅਵਸੇਸਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਨੇਰਯਿਕਾਦਿਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਭਾਗਸੋ ਲੋਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਭਾਗਸੋ ਲੋਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ, ਤਬ੍ਬਿਜਾਨਨੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਠਮਨਯੇਨ ਹਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਗਤੀਸੁ ਦੇਵਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਵ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ, ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਸੇਟ੍ਠਾ। ਦੁਤਿਯਨਯੇਨ ਪਨ ਅਰੂਪਿਨੋ ਦੂਰਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਤਾਯ, ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ, ਅਤਿਵਿਯ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਅਤਿਵਿਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ। ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਪਨ ਦੁਤਿਯਨਯਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਪਠਮਪਦੇਨੇਵ ਪਧਾਨਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਿਤਭਾਵੇ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣਵਿਸੇਸੇਨ ਸੇਸਪਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਤਤੋ ਯੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਪਠਮਪਦਤੋ ਪਰਂ ਆਹਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਛਕਾਮਾਵਚਰਿਸ੍ਸਰੋ'' ਤਿਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਕ੍ਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ ਸਿਯਾਤਿ ਆਸਙ੍ਕਾਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ "**ਵਸਵਤ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨ ਸਾਹਸਿਕਕਰਣੇਨ ਵਸਵਤ੍ਤਾਪਨਮੇਵ ਤਸ੍ਸਾਧਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਛਟ੍ਠਦੇਵਲੋਕੇਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਰੋ ਤਤ੍ਥ ਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸੇਵ ਇਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮ**ਵਰੇ ਅਟ੍ਠਨਿਪਾਤੇ **ਦਾਨਾਨਿਸਂਸਸੁਤ੍ਤੇ** ''ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਦਾਨਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਂ ਅਤਿਰੇਕਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵੇ ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਧਿਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੬) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਵਸਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਮਾਰੋ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸਾਯ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਰਜ੍ਜਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਦਾਮਰਿਕਰਾਜਪੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਵਸਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੦) "**ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ**"ਤਿਆਦਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਂ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। ''ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। "**ਏਕਙ੍ਗੁਲਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ ਏਕਦੇਸੇਨ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਦਸ੍ਸਨਂ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਂ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ। **ਪੁਥੂ**ਤਿ ਬਹੁਕਾ, ਵਿਸੁਂ ਭੂਤਾ ਵਾ। **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਿਕਾਨਂ। **ਭਾਵਾਨੁਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਭਾਵਵਸੇਨ ਪਰੇਸਮਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਦਾਨਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ, ਭਾਵਵਸੇਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾ **ਭਾਵਾਨੁਕ੍ਕਮੋ,** ਅਤ੍ਥਾਨਞ੍ਞੇਵ ਪਦਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨਪਟਿਪਾਟੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ ਤਥਾਯੇਵ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ ੧) ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ) ਚ ਵਣ੍ਣਿਤਤ੍ਤਾ। ''ਵਿਭਾਵਨਾਨੁਕ੍ਕਮੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਤੇਸੁ ਅਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪੋਰਾਣਕਾਨੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੂ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੁੰ। ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਪਦੇਨ ਨਿਰਵਸੇਸਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਅਵਸੇਸਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਵੁੱਤੁੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਤਿਭਵੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ”**ਤਿ, ਤੇਧਾਤੁਕਸਙ੍ਖਾਤੇ ਤਯੋ ਭਵੇ ਉਪਗਤਸਤ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਦੇਵਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਸਹਿਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ। **ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ। **ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਤੇਯੇਵ ਤਿਭਵੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ''ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿੰ, ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ ਪਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਞਾਪੇਤੁੰ **“ਪੁਨਾ”**ਤਿ ਵੁੱਤੁੰ। **ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਦੇਵਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ, ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀਭਾਵਾਦਿਨਾ ਚ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ। ''ਤਿਭਵੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **“ਤੇਧਾਤੁਕਮੇਵਾ”**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਓਕਾਸਲੋਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਧਾਤੁਕਮੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੂਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਸਾਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪੋਹਨੇਨ, ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣੇਨ ਵਾ ਤਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨਮਾਹ **“ਅਪਰਨੇਯ੍ਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ”**ਤਿ, ਅਪਰੇਹਿ ਅਨਭਿਜਾਨਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਯ-ਕਾਰਲੋਪਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯਥਾ ''ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੪੨੨; ੨.੨੪; ੩.੭੫; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬) ਵੁੱਤੁੰ **“ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾ”**ਤਿ। ਅਭਿਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਵਿਸੇਸਨਮਤ੍ਤੁੰ ਜੋਤਿਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਵਿਸੇਸਨਮੁਖੇਨ ਕਰਣਮ੍ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਅਧਿਕੇਨ ਞਾਣੇਨਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਅਨੁਮਾਨਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਮਾਨਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਸਹਚਰਣਾਦਿਨਾ ਕਾਰਣਲੇਸਮਤ੍ਤੇਨ ਪਵੇਦਨੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਏਕਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਯ ਹਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ। **ਬੋਧੇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਤ੍ਥਵਚਨੰ। **ਪਕਾਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਵੇਚਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਵਿਵੇਕਸੁਖਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖੰ। **ਹਿਤ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਠਿਤਿਕਾਪਿ ਕਦਾਚਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕਤੰ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਪਰਿਸਾ ਸਾਧੁਕਾਰੰ ਵਾ ਦੇਤਿ, ਯਥਾਸੁਤੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਤੰ ਖਣਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਞ੍ਚ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੮੭) ਵੁੱਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਬਹੁੰ ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ, ਨੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਬਹੁੰ ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ। ਕਥੰ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਆਹ **“ਆਦਿਮ੍ਹਿਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵੇਨੇਵਾਤਿ ਵੁੱਤੁੰ **“ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਦੇਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਕਾਯਤ੍ਤੇਨ ਹਿ ਆਣਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨੰ ਪਬੋਧਨੰ ਦੇਸਨਾਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਸੁ ਪਨ ਅਵਯਵੇਸੁ ਸਮੁਦਾਯਰੂਪੇਨ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਗਾਥਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾ, ਤੰ ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਸੰਸਾਮਿਵੋਹਾਰਮਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਤ੍ਥਿ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਸਾਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਗਤੇਨ ਹਿ ਯਥਾਪਰਾਧਾਦਿਨਾ ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨੰ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਨਯਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ''ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਾਯਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ, ਤੇਨ ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਕਤਰਾਯਪਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾ, ਪਗੇਵ ਬਹੁਤਰਾਯਾਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਿ। ਪਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਗਾਥਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥੰਸੋ, ਯੰ ''ਪਾਦੋ''ਤਿਪਿ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ, ਏਤੇਨੇਵ ਤਿਪਾਦਿਕਛਪਾਦਿਕਾਸੁਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਵਿਭਾਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵੰ ਸੁਤ੍ਤਾਵਯਵੇ ਕਲ੍ਯਾਣਤ੍ਤਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਕਲੇਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੁੰ। ਤਤ੍ਥ ਨਾਤਿਬਹੁਵਿਭਾਗੰ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੇਨ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ **“ਅਨੇਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੁੰ। **ਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਠਪਿਤੰ ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਦਿਅਪਦਿਸਨਲਕ੍ਖਣੰ ਨਿਦਾਨਗਨ੍ਥੰ। **ਇਦਮਵੋਚਾ**ਤਿ ਨਿਗਮਨੰ ਉਪਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ''ਇਤਿ ਯੰ ਤੰ ਵੁੱਤੁੰ, ਇਦਮੇਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁੱਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਗਮਨਸ੍ਸਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕੇਹਿ ਠਪਿਤਾਨਿਪਿ ਹਿ ਨਿਦਾਨਨਿਗਮਨਾਨਿ ਸਤ੍ਥੁ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਵਿਧਾਨਤੋ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾਨੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ।

“**ਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਇਧ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ “ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ –

> “ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।
> ਸਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਦਪਨਂ, ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ”ਨ੍ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੩; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੩੦, ੫੦, ੧੧੬, ੧੨੪)।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਕਾਸਕੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਏਵ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਤ੍ਤਯਵਿਭਾਵਨੇ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਤੇਨ ਵਕ੍ਖਤਿ “ਇਧ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ”ਨ੍ਤਿ। **ਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਆਦਿ ਨਾਮ** ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭੂਤਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮੂਲਭਾਵਤੋ। **ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿਗ੍ਗਹਣਂ। ਮਹਾਵਗ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤੇ **ਬਾਹਿਯਸੁਤ੍ਤਪਦ**ਮਿਦਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮੧)। ਕਾਮਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਿਗਮੇਨ ਤੇਸਂ ਮਜ੍ਝਿਮਪਟਿਪਦਾਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਮ੍ਭਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਵਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਧਕਭਾਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋਤ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਮਜ੍ਝਂ ਨਾਮਾ**”ਤਿ, ਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਆਰਮ੍ਭਾਨਂ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਭਾਵਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਮਜ੍ਝਂ ਨਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਵਸੇਨ **ਫਲਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨਾਮ,** ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਵਸੇਨ ਪਨ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ।** ਸਾਸਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਫਲਵਸੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਹੋਤਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਤਂ ਆਗਮੇਨ ਸਾਧੇਤੁਂ “**ਏਤਦਤ੍ਥਂ ਇਦ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤਦੇਵ ਫਲਂ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਤਦਤ੍ਥਂ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਕੋਚ੍ਛਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਭਗਵਾ ਆਲਪਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮੇ ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਕੇ **ਚੂਲ਼ਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੨ ਆਦਯੋ) ਪਦਂ। ਏਤਦੇਵ ਫਲਂ ਸਾਰਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਤਂਸਾਰਂ** ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾਗਮੇਨ। ਤਥਾ **ਏਤਂਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤੋਗਧਂ। **ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਯ ਥੇਰਿਯਾ ਵਿਸਾਖਗਹਪਤਿਮਾਲਪਨਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ **ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੦ ਆਦਯੋ) “**ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ “**ਇਧ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਕਲ੍ਯਾਣਤ੍ਤਯਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਵਸੇਨਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਭਗਵਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਤ੍ਥਤੋਪਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪੇਤਭਾਵਂ **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਥਨਮੁਖੇਨ ਚ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਤ੍ਤਯਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਕਤਵਿਧਿ ਸਦ੍ਦਪਬਨ੍ਧੋ ਗਾਥਾਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਇਧ ਦੇਸਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੀਲਾਦਿ ਏਵਾਤਿ ਆਹ “**ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸੀਲ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਵਿਸੇਸਕਥਨਞ੍ਹੇਤਂ। ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਨ ਸੀਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸੀਲਂ ਗਹਿਤਂ, ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਮਗ੍ਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣਤ੍ਤਯਵਿਭਾਗੋ ਅਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣੋ ਸਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੀਲਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਸੀਲੇਨ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਮਜ੍ਝਭਾਵਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਤਾ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਤਾ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਹਿ ਇਧ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸੋਤੂਨਮਨੁਸਾਸਨੀਦਸ੍ਸਨਂ।

ਏਸਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਕਥਨਾ। **ਕਥਿਕਸਣ੍ਠਿਤੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਕਥਨਵਸੇਨ ਸਮਵਟ੍ਠਾਨਂ।

ਵਣ੍ਣਨਾ ਅਤ੍ਥਵਿਵਰਣਾ, ਪਸਂਸਨਾ ਵਾ। **ਨ ਸੋ ਸਾਤ੍ਥਂ ਦੇਸੇਤਿ** ਨਿਯ੍ਯਾਨਤ੍ਥਵਿਰਹਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਿਯ੍ਯਾਨਤ੍ਥਦੇਸਨਤੋ। **ਏਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਿਥਿਲਧਨਿਤਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਦਸਸੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ, ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ **ਦਮਿਲ਼**ਭਾਸਾ ਵਿਯ। **ਸਬ੍ਬਨਿਰੋਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਵਿਵਟਕਰਣਤਾਯ ਓਟ੍ਠੇ

ਅਫੁਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਤੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਓਟ੍ਠਫੁਸਨਰਹਿਤਵਿਮੁਤ੍ਤਬਜਵ੍ਜਨਾ **ਕਿਰਾਤ**ਭਾਸਾ ਵਿਯ। **ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਬਜਵ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਸ੍ਸਗ੍ਗਬਜਵ੍ਜਨਾ **ਸਵਰ**ਭਾਸਾ ਵਿਯ। **ਸਬ੍ਬਨਿਗ੍ਗਹਿਤਬਜਵ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਸਾਨੁਸਾਰਤਾਯ ਸਬ੍ਬਥਾ ਬਿਨ੍ਦੁਸਹਿਤਬਜਵ੍ਜਨਾ ਪਾਰਸਿਕਾਦਿ**ਮਿਲਕ੍ਖੁ**ਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਏਵੰ ''ਦਮਿਲਕਿਰਾਤਸਵਰਮਿਲਕ੍ਖੂਨੰ ਭਾਸਾ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਮਿਲਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਚ ਪਾਰਸਿਕਾਦਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਪੇਸਾ ਬਜਵ੍ਜਨੇਕਦੇਸਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬਜਵ੍ਜਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਬਜਵ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਅਬਜਵ੍ਜਨਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿ।

ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਸਿਥਿਲਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਮਕ੍ਖਰੰ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਗ੍ਗੇਸੁ ਪਠਮਤਤਿਯੰ **ਸਿਥਿਲੰ।** ਤਾਨਿ ਅਸਿਥਿਲਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਮਕ੍ਖਰੰ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੰ **ਧਨਿਤੰ।** ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤਕਾਲਮਕ੍ਖਰੰ **ਦੀਘੰ।** ਏਕਮਤ੍ਤਕਾਲੰ **ਰਸ੍ਸੰ।**

ਪਮਾਣੰ ਏਕਮਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨਿਮੀਸੁਮੀਸਤੋ’ ਬ੍ਰਵੁੰ।
ਅਙ੍ਗੁਲਿਫੋਟਕਾਲਸ੍ਸ, ਪਮਾਣੇਨਾਪਿ ਅਬ੍ਰਵੁੰ॥

ਸਞ੍ਞੋਗਪਰੰ, ਦੀਘਞ੍ਚ **ਗਰੁਕੰ।** ਅਸੰਯੋਗਪਰੰ ਰਸ੍ਸੰ **ਲਹੁਕੰ।** ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ **ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੰ।** ਪਰਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ।** ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਬਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੰ **ਵਵਤ੍ਥਿਤੰ।** ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ **ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ।** **ਦਸਧਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਏਵੰ ਸਿਥਿਲਾਦਿਵਸੇਨ ਬਜਵ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਰੁਪ੍ਪਾਦਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਬਜਵ੍ਜਨਾਨੰ ਪਭੇਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਹਿ ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਬਜਵ੍ਜਨਤੋ ਪਕਾਸਨਤੋ **ਬਜਵ੍ਜਨਾਨੀ**ਤਿ, ਬਜਵ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਕਰਣਭੂਤਾਯ ਬਜਵ੍ਜਨਾਨੰ ਦਸਧਾ ਪਭੇਦੋਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਅਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਮਿਲੇਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਅਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਦਤ੍ਥਮਾਹ "**ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬਜਵ੍ਜਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ, ਯਮਤ੍ਥੰ ਭਗਵਾ ਞਾਪੇਤੁੰ ਏਕਗਾਥੰ, ਏਕਵਾਕ੍ਯਮ੍ਪਿ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬਜਵ੍ਜਨਾਯ ਏਵ ਦੇਸਨਾਯ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬਜਵ੍ਜਨਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤੋ । **ਕੇਵਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਅਨਵਸੇਸਵਾਚਕੋ। ਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾਦਿਵਾਚਕੋਤਿ ਆਹ "**ਸਕਲਾਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਣ੍ਣੰ। ਤੰ ਪਨਤ੍ਥਤੋ ਊਨਾਧਿਕਨਿਸੇਧਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਨੂਨਾਧਿਕਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਤ੍ਥੰ ਦੇਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਕਤ੍ਤਾ ਅਨੂਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਸ੍ਸ ਪਨ ਅਸਾਧਕਤ੍ਤਾ ਅਨਧਿਕਤਾ। ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਾ ਵੋਦਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨੂਨਤਾ, ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੰਕਿਲੇਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨਧਿਕਤਾ। **ਸਕਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗਵਨ੍ਤੰ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਣ੍ਣਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਕਦੇਸੇਨਾਪਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। **ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤਿ** ਤਣ੍ਹਾਯ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਲੋਕੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਲੋਕਾਮਿਸਾ,** ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤੇਸੁ ਅਗਧਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ।** **ਹਿਤਫਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਹਿਤਤੋ ਫਰਣੇਨ ਹਿਤੂਪਸੰਹਾਰੇਨ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤੇਨ। **ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ** ਕਰਣਭੂਤਾਯ **ਮੁਦੁਹਦਯੋ।** **ਉਲ੍ਲੁਮ੍ਪਨਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਕਲਸੰਕਿਲੇਸਤੋ, ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਚ ਉਦ੍ਧਰਣਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤੇਨ, ਕਾਰੁਞ੍ਞਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

''ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਦਾਨੰ **ਵਤੰ।** ਪਣ੍ਡਿਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤਾਯ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠਾਨੰ ਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਦਾਨਮੇਵ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ।** ਮਚ੍ਛਰਿਯਲੋਭਾਦਿਨਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਮਾਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਦਾਨਮੇਵ **ਸੁਚਿਣ੍ਣੰ।** **ਇਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿ। **ਜੁਤੀ**ਤਿ ਪਭਾ, ਆਨੁਭਾਵੋ ਵਾ। **ਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਹਤਾ ਬਲੇਨ, ਵੀਰਿਯੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ। **ਨਾਗਾ**ਤਿ ਵਰੁਣਨਾਗਰਾਜਾਨੰ ਵਿਧੁਰਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਆਲਪਨੰ।

ਦਾਨਪਤੀਤਿ ਦਾਨਸਾਮਿਨੋ। **ਓਪਾਨਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਤਿਤ੍ਥਮਿਵ ਭੂਤੰ।

ਧੀਰਾਤਿ ਸੋ ਵਿਧੁਰਪਣ੍ਡਿਤਮਾਲਪਤਿ।

ਮਧੁਸ੍ਸਵੋਤਿ ਮਧੁਰਸਸਨ੍ਨੰ। **ਪੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲੰ, ਕਾਰਣਵੋਹਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਚਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ**, ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

ਤਿਤ੍ਤਿਰਿਯਨ੍ਤਿ ਤਿਤ੍ਤਿਰਸਕੁਣਰਾਜੇਨ ਭਾਸਿਤੰ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਾਹੀਤਿ ਪਰਦਾਰਭੂਤਾਹਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਅਮੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਮੁਕੰ।

ਤਪਸ੍ਸੀ , ਲੂਖੋ, ਜੇਗੁਚ੍ਛੀ, ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ **ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ। ਸੁਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। **ਲੋਮਹੰਸਨਸੁਤ੍ਤੰ ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮੇ ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਕੇ, "ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿਪਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੬) ਤੰ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਇਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸਮਿਦ੍ਧੰ। **ਫੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਫੁਲ੍ਲਿਤੰ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਭੂਤੰ। **ਬਾਹੁਜਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੂਹਿ ਜਨੇਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵੇਨ ਞਾਤੰ। **ਪੁਥੁਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਭੂਤੰ। **ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੇਵਲੋਕਤੋ ਯਾਵ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਾ ਸੁਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ **ਪਾਸਾਦਿਕਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੭੦) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਯਾਵ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹੰ ਸਕਲਸਾਸਨੰ ਇਧ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨਿ ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **"ਏਵੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਚਾ"**ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸਦ੍ਦੇਨ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦਾਦੀਨੰ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਸਰੂਪਤੋ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

੧੯੧. **ਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਾਰਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਗੁਣਸਮ੍ਪਦੰ। ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਮਾਨਜਾਤਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਹੁਲਭਾਵਤੋ। ਭੋਗਰੂਪਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਦਾ ਸੁਪ੍ਪਹੇਯ੍ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਨ ਤਥਾ ਕੁਲਵਿਜ੍ਜਾਦਿਮਦਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੀਨਾਨੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਵਿਜ੍ਜੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਜਪ੍ਪਨੰ ਦੁਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ...ਪੇ॰... ਮਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਵਿਜਾਤਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਜਾਤਿਤਾਯ, ਹੀਨਜਾਤਿਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਜਾਤਿਕਾ ਏਵ, ਨ ਦੁਜ੍ਜਾਤਿਕਾਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤੁੰ ਨ ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤਿ, ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਲੰ ਰਕ੍ਖਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸੀਲਮੇਵ ਹਿ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾ, **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ। ਸਾ ਹਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਨਾਮ।

ਏਵੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਅਤ੍ਥੰ ਵਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਵਯਤੋਪਿ ਵਦਤਿ **"ਗਹਪਤਿਦਾਰਕਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਕਚ੍ਛੇਹਿ ਸੇਦੰ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਕਰਣਵਚਨੰ। ਤਥਾ **ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਲੋਣੰ ਪੁਪ੍ਫਮਾਨਾਯਾ**ਤਿ, ਸੇਦੰ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਕਚ੍ਛਾ ਲੋਣੰ ਪੁਪ੍ਫਮਾਨਪਿਟ੍ਠਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਤੇਹਿ ਵਾ ਪਕਾਰੇਹਿ ਲਕ੍ਖਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭੂਮਿੰ ਕਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭੂਮਿਯਾ ਕਸ੍ਸਨਤੋ, ਖੇਤ੍ਤੁਪਜੀਵਨਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਾਦਿਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਮਨ੍ਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ। ਦੁਬ੍ਬਲੰ **ਮਾਨੰ।** ਬਲਵੰ **ਦਪ੍ਪੰ। ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ। **"ਇਤਰੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਹੇਤੁਪਦੰ ਵਿਵਰਤਿ। **"ਇਤੀ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ, **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ, ਏਵੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਈਦਿਸੇਸੁ।

ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਰੋ ਉਪਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਤਿਜਾਤੋ"**ਤਿ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਪਹਾਨਦੀਪਨਤੋ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸੁਦ੍ਧੰ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਾਮੀ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਕਟ੍ਠੇਨ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਾਮੀਤਿ

ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ। ਸਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦੂਹਨਂ। ਵਿਞ੍ਞੂਜਾਤਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਗਹਣਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਦ੍ਧਾਸਿਦ੍ਧਿ ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵਤੋ। ''ਯੋ ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। **ਯੋਜਨਸਤਨ੍ਤਰੇਪਿ** ਵਾ ਪਦੇਸੇ। **ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ**ਤਿ ਜਾਨਿਪਤਿਕਾ। ਕਾਮਂ ''ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਘਰਸਾਮਿਕਘਰਸਾਮਿਨੀਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਵ ਗਹਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਨੇਕਾ ਪਜਾਪਤਿਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਕਾਯਪਿ ਤਾਵ ਸਂਵਾਸੋ ਸਮ੍ਬਾਧੋਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਦ੍ਵੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਰਾਗਾਦਿਨਾ **ਕਿਞ੍ਚਨਂ,** ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥਾਦਿਨਾ **ਪਲਿਬੋਧਨਂ,** ਤਦੁਭਯੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਕਿਞ੍ਚਨਪਲਿਬੋਧਨੇ,** ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ ਤਥਾ। ਰਾਗੋ ਏਵ ਰਜੋ, ਤਦਾਦਿਕਾ ਦੋਸਮੋਹਰਜਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਰਾਗੋ ਰਜੋ ਨ ਚ ਪਨ ਰੇਣੁ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੯; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੭੪) ਆਗਮਨਪਥਤਾਪਿ ਉਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਤਾ ਏਵਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬਜਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ। **ਅਲਗ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਨ੍ਧਸਭਾਵੇਨ। ਰੂਪਕਵਸੇਨ, ਤਦ੍ਧਿਤਵਸੇਨ ਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਵਿਯ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ। ਏਵਂ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨਂ ਠਾਨਾਠਾਨਭਾਵੇਨ ਘਰਾਵਾਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਨਂ ਸਮ੍ਬਾਧਬ੍ਭੋਕਾਸਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਅਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਤੇਸਂ ਤਬ੍ਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਰਜਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਮਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਸਤੋ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ **ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾ। ਏਕਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। **ਅਖਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਮਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਅਛਿਦ੍ਦਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਚਰਿਮਕਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ। **ਕਿਲੇਸਮਲੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਾਦਿਮਲੇਨ। **ਅਮਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ। ਪਰਿਯੋਦਾਤਟ੍ਠੇਨ ਨਿਮ੍ਮਲਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਖਂ ਵਿਯ ਲਿਖਿਤਂ ਧੋਤਨ੍ਤਿ **ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤਂ।** ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਲਿਖਿਤਸਙ੍ਖਸਦਿਸ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧੋਤਸਙ੍ਖਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਵਿਵਰਣਂ। ਅਪਿਚ ਲਿਖਿਤਂ ਸਙ੍ਖਂ **ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤਂ** ਯਥਾ ''ਅਗ੍ਯਾਹਿਤੋ''ਤਿ, ਤਸ੍ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪਨ ਇਦਂ ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤਨ੍ਤਿਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਞ੍ਚੇਤਂ। **ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਧਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯੇਨ ਯੋਗਤੋ **"ਅਗਾਰ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਗਾਰਮਜ੍ਝੇ"**ਤਿ। ਯਂ ਨੂਨ ਯਦਿ ਪਨ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯਂ, ਸਾਧੁ ਵਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਸਾਯੇਨ ਰਤ੍ਤਾਨਿ **ਕਾਸਾਯਾਨੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਕਸਾਯਰਸਪੀਤਤਾਯਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਚੇਤਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ **"ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਨੀ"**ਤਿ। **ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵੋਹਾਰਵਚਨਮਤ੍ਤਂ, ਪਰਿਦਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਵਸੇਨ। ਅਗਾਰਵਾਸੋ **ਅਗਾਰਂ** ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਸ੍ਸ **ਹਿਤਂ** ਵੁਡ੍ਢਿਆਵਹਂ **ਕਸਿਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦਿਕਮ੍ਮਂ। ਤਂ ਅਨਗਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਗਾਰਿਯੇ।

੧੯੨. **ਸਹਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਕਹਾਪਣਸਹਸ੍ਸਤੋ। **ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੋ** ਭੋਗਰਾਸਿ। **ਆਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ''ਪੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਤਾ ਪਨਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੇਮਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ, ਏਤੇਨ ਆਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥੋ **ਪਰਿਵਟ੍ਟ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪਿਤਾਮਹਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਰਿਵਟ੍ਟੋ**ਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ''ਅਮ੍ਹਾਕਮੇਤੇ''ਤਿ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਞਾਤਯੋ।**

੧੯੩. ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਪਿਹਿਤਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੋ ਸਮਾਨੋ ਤੇਨ ਸਂਵਰੇਨ ਉਪੇਤੋ ਨਾਮਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਚਾਰਗੋਚਰਾਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ **ਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੦੩) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **"ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ"**ਤਿਆਦਿ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਣੁਸਦਿਸਤਾਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ''ਅਣੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਸੂ"**ਤਿ। ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਆਪਨ੍ਨਅਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, ਸਹਸਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਚ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਤਾ। **ਭਯਦਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਭਯਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ। **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਂ, ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਵਾ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ। ''ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਤਦਵਯਵਭੂਤਂ ''ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਗਮ੍ਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਪਦਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਂ ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ"**ਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਵਾ ਅਧਿਗਮੁਪਾਯਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ‘‘ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੇ। **ਆਚਾਰਗੋਚਰਗ੍ਗਹਣੇਨੇ**ਵਾਤਿ ‘‘ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਵਚਨੇਨੇਵ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਕੁਸਲੇ ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮੇ ਗਹਿਤੇਪੀ’’**ਤਿ। ਨ ਹਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਦ੍ਦਮਤ੍ਤੇਨ ਕੁਸਲਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪੁਨਰੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਚੋਦਨਾਲੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਸ੍ਸ। **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਯਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਪਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਏਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚੋਦਨਾਯ ਸੋਧਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਸਤਿ ਪੁਨਾਰਮ੍ਭੋ ਨਿਯਮਾਯ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਬੋਧਨਾਯ ਵਾ, ਇਧ ਪਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਬੋਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਕੁਸਲੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੇਸਨਪਹਾਨਤੋ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ। ਕਥਂ ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ’’**ਤਿਆਦਿ। ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀ**ਵੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਦੁਭਯਮੇਵ ਹਿ ਆਜੀਵਹੇਤੁਕਂ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ।

ਇਦਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤੁਂ **‘‘ਮੁਣ੍ਡਿਕਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤ**ਵ**ਸੇਨ ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ’’**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਸਂਸਨ੍ਦਨਾਸਙ੍ਖਾਤਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ। **ਮੁਣ੍ਡਿਕਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਵਰੇ ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੇ, ਯਂ ‘‘ਸਮਣਮੁਣ੍ਡਿਕਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਥਪਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਵਡ੍ਢਕਿਂ ਭਗਵਾ ਆਲਪਤਿ। **ਥਪਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਵਡ੍ਢਕਿਪਰਿਯਾਯੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਤਮੇ ਚ ਥਪਤਿ ਕੁਸਲਾ ਸੀਲਾ? ਕੁਸਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ ਥਪਤਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੬੫) ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਮੁਣ੍ਡਿਕਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ‘‘ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕੁਸਲੇਨਾ’’ਤਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾ ਏਕਸਙ੍ਗਹਾ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਗਙ੍ਗੋਦਕੇਨ ਯਮੁਨੋਦਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਈਦਿਸੀਪਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਵਿਭੂਤਿ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ । **ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮੀ**ਤਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਆਧਾਰਭੂਤੇ ਅਨੋਗਧਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਸਮੁਦਾਯਭੂਤੇ ਵਾ ਏਕਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

ਤਿਵਿਧੇਨਾਤਿ ਚੂਲ਼ਸੀਲਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਮਹਾਸੀਲਤੋ ਤਿਵਿਧੇਨ। **‘‘ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠੇਸੂ’’**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਯਪਞ੍ਚਮਾਨਮੇਵ ਗਹਣਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਉਪਰਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਸੁ **ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। ਤਿਵਿਧੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯਥਾਲਾਭਯਥਾਬਲਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਤਾਵਸੇਨ ਤਿਬ੍ਬਿਧੇਨ।

ਚੂਲ਼ਮਜ੍ਝਿਮਮਹਾਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੪-੨੧੧. **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ। **‘‘ਸੀਲਸ੍ਮਿ’’**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਂ ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੀਯਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਏਕਂ ਸੀਲ’’**ਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਇਮਿਨਾ ਆਧਾਰੇ ਭੁਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਵਯਵਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ‘‘ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾ’’ਤਿ। **‘‘ਇਦ’’**ਨ੍ਤਿ ਪਦੇਨ ਕਤ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਸ੍ਸ ਕਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਵਨਪ੍ਪਗੁਮ੍ਬੇ ਯਥ ਫੁਸਿਤਗ੍ਗੇ’’ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੧੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੩੬) ਦਸ੍ਸੇਤਿ **‘‘ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਤਂ ਭੁਮ੍ਮ’’**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਤ੍ਥੋ ਏਵ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭) ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਪਦੇ ਵਾ। ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਇਦਮਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਹਾਸੀਲਪਰਿਯੋਸਾਨੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਤ੍ਥੋਯੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਇਦਂ ਅਸ੍ਸ ਸੀਲਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ’’**ਤਿ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਪਿਗ੍ਗਹਣਮਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੨੧੨. ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਪਰਾਨੁਵਾਦਦਣ੍ਡਭਯਾਦੀਨਿ **ਅਸਂਵਰਮੂਲਕਾਨਿ ਭਯਾਨਿ। ‘‘ਸੀਲਸ੍ਸਾਸਂਵਰਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਸਂਵਰਣਤੋ, ਸੀਲਸਂਵਰਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੦) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ‘‘ਯਦਿਦਂ ਸੀਲਸਂਵਰਤੋ’’ਤਿ ਪਨ ਪਦਸ੍ਸ ‘‘ਯਂ ਇਦਂ ਭਯਂ ਸੀਲਸਂਵਰਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਚਨਤੋ, ‘‘ਸੀਲਸਂਵਰਹੇਤੁ ਭਯਂ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਸੀਲਸਂਵਰਤੋ

ਸੀਲਸੰਵਰਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋਯੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ''ਯਂ ਇਦਂ ਭਯਂ ਸੀਲਸੰਵਰਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਹਿ ਪਾਠੋਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **"ਸੰਵਰਤੋ"**ਤਿ ਹੇਤੁਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਧਿਗਮਿਤਅਤ੍ਥਵਸੇਨ **"ਅਸੰਵਰਮੂਲਕਸ੍ਸ ਭਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ"**ਤਿਪਿ ਹੇਤੁਂ ਵਦਤਿ। **ਯਥਾਵਿਧਾਨਵਿਹਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵਿਧਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇਨ। **ਖਤ੍ਤਿਯਾਭਿਸੇਕੇਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵਾਵਹੇਨ ਅਭਿਸੇਕੇਨ। **ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਵਸਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਤ੍ਥਕੇਯੇਵ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਯਥਾਵਿਧਾਨਵਿਹਿਤੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੋਰਾਣਕਾਚਿਣ੍ਣਵਿਧਾਨਸਮਙ੍ਗਿਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਖਤ੍ਤਿਯਾਭਿਸੇਕੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵਾਵਹਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ, ''ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਵਸਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮੁਦ੍ਧਨਿਯੇਵ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ। ਇਤਿ ਤਿਵਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਾਭਿਸੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਯੇਨ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਰਾਜੂਨਂ ਰਾਜਾਨੁਭਾਵੋ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ। ਕੇਨ ਪਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ? ਪੋਰਾਣਕਸਤ੍ਥਾਗਤਨਯੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਾਭਿਸੇਕਵਿਭਾਵਨਾਯ ''ਤੇ ਪਨਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਸਾਮਿਨੋ ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਖੇਹਿ ਅਭਿਸੇਕਮ੍ਪਿ ਅਕਂਸੂ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੩੧) **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਞ੍ਚ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਖੇਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਭਿਸੇਕੇਨ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੬੦) **ਸੀਹਲ਼ਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ** ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ''ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਅਭਿਸੇਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਸਙ੍ਖਾਨਿ ਚ ਗਙ੍ਗੋਦਕਞ੍ਚ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥਾਗਤਨਯੇਨ **ਅਭਿਸੇਕਵਿਧਾਨਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ** - ਅਭਿਸੇਕਮਙ੍ਗਲਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਣ੍ਡਪਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਕਤਸ੍ਸ ਉਦੁਮ੍ਬਰਸਾਖਮਣ੍ਡਪਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਉਦੁਮ੍ਬਰਭਦ੍ਦਪੀਠਮ੍ਹਿ ਅਭਿਸੇਕਾਰਹਂ ਅਭਿਜਚ੍ਚਂ ਖਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਮਙ੍ਗਲਾਭਰਣਭੂਸਿਤਾ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਾ ਗਙ੍ਗੋਦਕਪੁਣ੍ਣਂ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਦਕ੍ਖਿਣਾਵਟ੍ਟਸਙ੍ਖਂ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਸੋਪਰਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਸੇਕੋਦਕਂ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਤਿ ''ਦੇਵ ਤਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯਗਣਾ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਰਕ੍ਖਤ੍ਥਂ ਇਮਿਨਾ ਅਭਿਸੇਕੇਨ ਅਭਿਸੇਕਿਕਂ ਮਹਾਰਾਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤ੍ਵਂ ਰਾਜਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਿਤੋ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਹਿ, ਏਤੇਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯਗਣੇਸੁ ਤ੍ਵਂ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਹਿਤਸਮਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ ਭਵ, ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਚ ਭਵਾਹੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਪੁਨ ਪੁਰੋਹਿਤੋਪਿ ਪੋਰੋਹਿਚ੍ਚਠਾਨਾਨੁਰੂਪਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤੋ ਗਙ੍ਗੋਦਕਪੁਣ੍ਣਂ ਰਜਤਮਯਂ ਸਙ੍ਖਂ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਸੋਪਰਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਸੇਕੋਦਕਂ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਤਿ ''ਦੇਵ ਤਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਣਾ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਰਕ੍ਖਤ੍ਥਂ ਇਮਿਨਾ ਅਭਿਸੇਕੇਨ ਅਭਿਸੇਕਿਕਂ ਮਹਾਰਾਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤ੍ਵਂ ਰਾਜਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਿਤੋ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਹਿ, ਏਤੇਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਣੇਸੁ ਤ੍ਵਂ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਹਿਤਸਮਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ ਭਵ, ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਚ ਭਵਾਹੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਪੁਨ ਸੇਟ੍ਠਿਪਿ ਸੇਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਭੂਸਨਭੂਸਿਤੋ ਗਙ੍ਗੋਦਕਪੁਣ੍ਣਂ ਰਤਨਮਯਂ ਸਙ੍ਖਂ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਸੋਪਰਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਸੇਕੋਦਕਂ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਤਿ ''ਦੇਵ ਤਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਗਹਪਤਿਗਣਾ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਰਕ੍ਖਤ੍ਥਂ ਇਮਿਨਾ ਅਭਿਸੇਕੇਨ ਅਭਿਸੇਕਿਕਂ ਮਹਾਰਾਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤ੍ਵਂ ਰਾਜਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਿਤੋ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਹਿ, ਏਤੇਸੁ ਗਹਪਤਿਗਣੇਸੁ ਤ੍ਵਂ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਹਿਤਸਮਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ ਭਵ, ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਚ ਭਵਾਹੀ''ਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਾ ''ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਵਚਨਾਨੁਰੂਪਂ ਰਜ੍ਜਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਕੁਸਲਂ। ਨੋ ਚੇ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਤਵ ਮੁਦ੍ਧਾ ਸਤ੍ਤਧਾ ਫਲਤੂ''ਤਿ ਏਵਂ ਰਞ੍ਞੋ ਅਭਿਸਪਨ੍ਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। **ਵਡ੍ਢਕੀਸੂਕਰਜਾਤਕਾਦੀਹਿ** ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਭਿਸੇਕੋਪਕਰਣਾਨਿਪਿ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਦੀਸੁ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ) ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਹਤਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸਮਨ੍ਤਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਕੁਸਲਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਕੁਸਲਂ ਸੀਲਪਦਟ੍ਠਾਨੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਕੁਸਲਸੀਲਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜਪੀਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚ ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸਰੀਰਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਯਿਕਸੁਖਨ੍ਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੩. ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਤੇਨ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਚਕ੍ਖੁਸਦ੍ਦੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਹਿ ਅਭਿਧੇਯਜਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੰ ਵਿਸੇਸਨ੍ਤਰਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਵਿਸੇਸਸਦ੍ਦੋ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮੇਵ ਚਕ੍ਖੁ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ **ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁ,** ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣਞ੍ਚ। ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੂਤਿ **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ,** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੰ। **ਤਥੂਪਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧੂਪਮੰ, ਧਮ੍ਮਮਯੰ ਪਾਸਾਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸੁਮੇਧ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਤ੍ਵੰ ਜਨਤਮਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਰਿਯਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਪਞ੍ਞਾ। ''ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ, ਤੀਣਿ ਚ ਫਲਾਨੀ''ਤਿ **ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਗ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੪.੪੧੮) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਧ ਪਨ ਮਗ੍ਗੇਹੇਵ ਫਲਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਚਕ੍ਖੂਤਿ ਹਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ।** ਪਞ੍ਞਾਯੇਵ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੂਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ,** ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੰ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਯ। **ਇਧਾ**ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਾਠੇ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਦ੍ਦੋ। "**ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਵੋਹਾਰੇਨਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਧ ਚਕ੍ਖੁਸਦ੍ਦੋ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦੇਯੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਯਵੋਹਾਰੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਪਿ ਯਥਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਧਾਪਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਸੇਸਪਦੇਸੁਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ, ''ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ''ਤਿਆਦਿਪਦੇਸੁਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਵਿਧੰ ਅਸਨੰ ਖੇਦਨੰ **ਬਜਾਸੇਕੋ,** ਕਿਲੇਸੋ ਏਵ ਬਜਾਸੇਕੋ, ਤੇਨ ਵਿਰਹਿਤੋ ਤਥਾ, ਵਿਰਹਿਤਤਾ ਚ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਾ, ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਭਾਵੋ ਚ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਤਿ ਆਹ "**ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**"ਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸੰ, ਤਤੋ ਚ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤਿ ਚ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੇ ਨੀਵਰਣੇਸੁ ਪਧਾਨਭੂਤਪਾਪਧਮ੍ਮਵਿਗਮੇਨ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ ਹਤ੍ਥਗਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸੁਖਮੇਵ ''ਅਬਜਾਸੇਕਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸੁਖ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੪. ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਕਾਰੇਹਿ, ਪਕਟ੍ਠੰ ਵਾ ਸਵਿਸੇਸੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ,** ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਞਾਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਜਨੰ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਭਾਜਨੀਯੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ **ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਭਾਜਨੀਯਮ੍ਹਿ।** "**ਗਮਨ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੰ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਸਾਧਨਮਾਹ। ਤਥਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨੰ **ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਨਿਵਤ੍ਤਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਗਮਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ, ਅਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਚ ਗਮਨੰ, ਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਪਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੁਪਾਦਾਨਕਿਰਿਯਾਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤੰ ਦ੍ਵਯੰ। ਕਥੰ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ "**ਗਮਨੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਮਨਵਸੇਨ ਕਾਯੰ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ। **ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ। **ਅਪਨਾਮੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਪਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਪਰਿਣਾਮੇਨ੍ਤੋ। **ਆਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੀਠਕਾਦਿਆਸਨਸ੍ਸ। **ਪੁਰਿਮਅਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖੋ**ਤਿ ਅਟਨਿਕਾਦਿਪੁਰਿਮਾਵਯਵਾਭਿਮੁਖੋ। **ਸੰਸਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੰਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਅਙ੍ਗਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਟਨਿਕਾਦਿਪਚ੍ਛਿਮਾਯਵਪ੍ਪਦੇਸੰ। **ਪਚ੍ਚਾਸੰਸਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਆਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ। "**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਅਭਿਮੁਖੰ ਸੰਸਪ੍ਪਨਪਟਿਆਸਪ੍ਪਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨੇਸੁ ਹਿ ਯੋ ਗਮਨਵਿਧੁਰੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਅਭਿਹਾਰੋ, ਸੋ **ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ**। ਪਚ੍ਛਤੋ ਅਪਹਾਰੋ **ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣੰ।

ਸਮ੍ਪਜਾਨਨੰ **ਸਮ੍ਪਜਾਨੰ,** ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲੋ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ**ਤਿ ਆਹ "**ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ**"ਤਿ। "**ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮੇਵ ਵਾ ਕਾਰੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲੋ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। "**ਸੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨੰ। "**ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞ**"ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ **ਸਮ੍ਪਜਾਨ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਰਿਯਾਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਆਚਰਿਯਾਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਮਨ੍ਤਤੋ, ਸਮ੍ਮਾ, ਸਮੰ ਵਾ ਪਜਾਨਨੰ ਸਮ੍ਪਜਾਨੰ, ਤਦੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੨.੫੨੩) ਅਯੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਯਥਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰੋ ਕਰਣੰ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ**ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਾਤ੍ਥਕਂ,** ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦਿ, ਸਾਤ੍ਥਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਂ **ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ।** ਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤਿਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਂ **ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ।** ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗੋਚਰੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਵਿਜਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗੋਚਰੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਂ **ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ।** ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਹਿ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਗੋਚਰਸਦ੍ਦੋ ਤਦਤ੍ਥਦ੍ਵਯੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਤਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਮੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ।** **ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਵ, ਚਿਤ੍ਤਵਸਮਨੁਗਤੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਙ੍ਘਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਉਪੋਸਥਪਵਾਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਗਮਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। **ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ** ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **“ਚੇਤਿਯਂ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਸ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪ੍ਪਾਦਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਡ੍ਢਿਯੇਵ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਨੋ। **ਆਮਿਸਤੋ**ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਆਮਿਸਪਚ੍ਚਯਤੋ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ **“ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਅਤ੍ਥੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢਿਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ‘‘ਸਾਤ੍ਥਕ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਗਮਨਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਪ੍ਪਾਯਮੇਵਾਤਿ ਸਿਯਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਸਙ੍ਕਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ **“ਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਂ ਤਾਵਾ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਮਹਾਪੂਜਾਯਾ**ਤਿ ਮਹਤਿਯਾ ਪੂਜਾਯ, ਬਹੂਨਂ ਪੂਜਾਦਿਵਸੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਰੂਪਕਾਨੀ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਤਪਟਿਮਾਯੋ ਵਿਯ, ਯਨ੍ਤਪਯੋਗੇਨ ਵਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਵਿਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਟਿਮਾਯੋ ਵਿਯ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਾਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਂ** ਨਾਮ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹਣਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮) ਮਾਤੁਗਾਮਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਸੇਨ **ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਾਪਤ੍ਤਿ।** ਹਤ੍ਥਿਆਦਿਸਮ੍ਮਦ੍ਦੇਨ **ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯੋ।** ਵਿਸਭਾਗਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੋ।** ‘‘ਦਸਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਨ੍ਤਰੇ ਪਰਿਸਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ।** **ਮਹਾਪਰਿਸਪਰਿਵਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਦਾਚਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਪਰਿਵਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਸੁਭਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। **ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ** ਪਟਿਵਚਨਦਾਨਵਸੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਕਥਾ ਆਚਿਣ੍ਣਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਵਚਨਸ੍ਸ ਅਦਾਨਵਸੇਨ ਅਨਨੁਵਤ੍ਤਨਕਥਾ ਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ ਨਾਮ ਨ ਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬਾ”**ਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ**ਤਿ ਹਿ ਵਚਨਕਰਣਾਕਰਣਕਥਾ। ਤਤ੍ਥ ਵਚਨਕਰਣਕਥਾਯੇਵ ਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬਾ, ਦੁਤਿਯਾ ਨ ਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਬ੍ਬਚਤ੍ਤਾ ਪਟਿਵਚਨਮਦਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ‘‘ਸਚੇ ਪਨ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਮਹਾਪੂਜਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ, ਨ ‘‘ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਤੁਗਾਮਾਸੁਭ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਮੇਵ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਾਤ੍ਥਕਂ, ਸਪ੍ਪਾਯਞ੍ਚ ਯੇਨ ਸੋ **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਾਤ੍ਥਕਸਪ੍ਪਾਯੋ,** ਤਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਰਿਗ੍ਗਹਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ,** ਤਦੇਵ ਭਾਵਨਾਯ ਵਿਸਯਭਾਵਤੋ **ਗੋਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗੋਚਰ”**ਨ੍ਤਿ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਉਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗੋਚਰੇ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗੋਚਰੇ, ਅਨੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ, ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰੇ ਚ ਗੋਚਰਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਧਾਤਿ ਸਾਸਨੇ। **ਹਰਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਨੇਤਿ, ਯਾਵ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਮਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤੀ**ਤਿ ਆਹਾਰੂਪਯੋਗਤੋ ਯਾਵ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਟਿਨੇਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ। **ਆਵਰਣੀਯੇਹੀ**ਤਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ। **ਪਗੇਵਾ**ਤਿ ਪਾਤੋਯੇਵ । **ਸਰੀਰਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਧੋਵਨਾਦਿਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨਂ। **ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਾਰੇ। ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ। **ਉਸੁਮ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਉਣ੍ਹਾਪਨਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਦਹੇ ਮੂਲਭੂਤਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੁਖੇਨੇਵ,

ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ''ਪਤੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੦੯; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੫.੧੬੮; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੨੩) ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਥਾਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਂ ਵਾ ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਚੇ, ਤਦੇਵ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਸਾਧਨਂ। ਅਞ੍ਞਞ੍ਚੇ, ਅਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਕਰਣਮਿਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਚੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤਬ੍ਬਿਸਯੇਨ **ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। "ਮਹਨ੍ਤਂ ਚੇਤਿਯਂ ਚੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਪਪਞ੍ਚਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਤਥਾਪਿ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਮੇਵ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੇਵ। ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਤੋ ਸਾਰੀਰਿਕਚੇਤਿਯਂ ਗਰੁਤਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਹ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਚੇਤਿਯਂ ਬਾਧਯਮਾਨਾ ਬੋਧਿਸਾਖਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੧੨੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੭੫; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੦੯) ਅਯਂ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਮਤਿ, **"ਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਂ ਪਤ੍ਤੇਨਾਪੀ"**ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ ਯਦਿ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਤੋ ਗਤੇ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਮਗ੍ਗੇ ਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸਾਪਿ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਮਗ੍ਗਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ''ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵਚਨਂ, ਨ ਤੁ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ। ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਂ ਪਠਮਂ ਪਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਬੋਧਿਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਕਮੇਵ ਪਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਤਦੇਵ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਨ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗਤਮਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਪਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਅਨੁਰਾਵਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ, ਨ ਪਨ ਧੁਵਵਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨਂ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਹੇਸ ਕਤਵਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ ''ਪਗੇਵ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਵਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨੇਵ ਬੋਧਿਆਦਿਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯੇਪਿ ਨਿਪਚ੍ਚਕਰਣਂ ਉਪਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਿਯ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਪਟਿਸਾਮਿਤਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਪਾਨਮੂਲਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਪੀਤਿਵਿਸਯਭੂਤਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਤੋ ਬਾਹਿਰਟ੍ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਗਾਮਸਮੀਪੇਤਿ ਗਾਮੂਪਚਾਰੇ। ਤਾਵ ਪਞ੍ਹਂ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸੋਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਜਨਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ''ਮਯਿ ਅਕਥੇਨ੍ਤੇ ਏਤੇਸਂ ਕੋ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾਨਂ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ **"ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ''ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਨਾਮ ਕਾਤਬ੍ਬਾਯੇਵਾ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਚਰਿਯਾਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ** (ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੫੨੩) ਪਨ ''ਤਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਯੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਜਹਨਵਸੇਨ, ਤਦਨੁਗੁਣਂਯੇਵ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨੁਮੋਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਗਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ।

"ਪੋਰਾਣਕਭਿਕ੍ਖੂ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੋਰਾਣਕਾਚਿਣ੍ਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੋਤਿ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨੇ**ਵਾਤਿ ''ਪਰਿਚਿਤੋ ਅਪਰਿਚਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਕੋਟਿਯਾ ਏਵ, ਸਮਾਗਮਮਤ੍ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਬਲੇਨ। **ਭਯੇ**ਤਿ ਪਰਚਕ੍ਕਾਦਿਭਯੇ। **ਛਾਤਕੇ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੇ।

''ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇਪਿ ਨਿਸਜ੍ਜਾਚਙ੍ਕਮੇਹਿ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ। ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਰਮਾਨਸ੍ਸੇਵ, ਅਨਾਦਰੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋ**ਤਿ ਗਹਣਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਪਜ੍ਜਲਤੀ**ਤਿ ਉਣ੍ਹਭਾਵਂ ਜਨੇਤਿ। ਤਤੋਯੇਵ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵੀਥਿਂ ਨਾਰੋਹਤਿ** ਖੁਦਾਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨਾਭਾਵਤੋ। **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਂ** ਓਦਨਾਦਿਵਤ੍ਥੁਂ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ** ਉਦਰਪਟਲਂ। ਅਨ੍ਤੋਕੁਚ੍ਛਿਯਞ੍ਹਿ ਓਦਨਾਦਿਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਉਦਰਪਟਲਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ''ਛਾਤੋਸ੍ਮਿ, ਆਹਾਰਂ ਮੇ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਵਦਾਪੇਤਿ, ਭੁਤ੍ਤਕਾਲੇ ਉਦਰਪਟਲਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਥ ਸਤ੍ਤੋ ਏਕਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ, ਯਤੋ ''ਛਾਯਾਰਕ੍ਖਸੋ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸੋ ਪਗੇ**ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਤਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਸੇਸੋ। **ਗੋਰੂਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਨ੍ਨਂ, ਗੋਸਮੂਹਾਨਂ ਵਾ, ਵਜਤੋ

ਗੋਚਰਤ੍ਥਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵੇਲਾਯਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰੀਤਨਯੇਨ **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਨੁਰਾਭਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰੇ, ਯਾਵ ਭਤ੍ਤੰ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨ ਆਹਾਰਞ੍ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਅਵਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਯਾਗੁਯਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਭੁਞ੍ਜਨਤੋ। **ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਨਵਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਮੇਤੰ, ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਥਾ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖੰ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਨਵਚ੍ਛੇਦੋ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। "**ਏਦਿਸਾ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਤ੍ਥਕਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਆਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਾਸਨੰ।

ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋਤਿ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੇ ਅਨੁਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਅਨਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ। ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਿਪੂਰਣੇਨ ਸਬ੍ਬਵਤ੍ਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਪਞ੍ਚਵਿਧਚੇਤੋਖੀਲਵਿਨਿਬਨ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਚੇਤੋਖੀਲੇਨ, ਵਿਨਿਬਨ੍ਧੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮੇ ਚੇਤੋਖੀਲਸੁਤ੍ਤੇ -**

> ''ਕਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖੀਲਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਕਙ੍ਖਤਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਕਙ੍ਖਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਤਿ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫)

> ''ਕਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ, ਰੂਪੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖੰ ਪਸ੍ਸਸੁਖੰ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਦੇਵਨਿਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬)। ਚ –

ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ । ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੫) ਪਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਚੇਤੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਚਿਤ੍ਤਭਾਵੋਯੇਵ ਪਦੇਕਦੇਸਮੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਚਵਰਖਾਣੁਕਭਾਵੋ ਹਿ ਚੇਤੋਖੀਲੋ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਿਯੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨਭਾਵੋ ਚੇਤਸੋ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ। ਪਠਮੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਦੋਸਵਸੇਨ, ਦੁਤਿਯੋ ਲੋਭਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ। **ਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਰਹਵਸੇਨ **ਤੁਚ੍ਛੋ।**

ਭਾਵਨਾਸਹਿਤਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਗਤੰ, ਪਚ੍ਚਾਗਤਞ੍ਚ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਿਕੰ,** ਤਦੇਵ ਵਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਸੁਖਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦਵਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਹਿਤੰ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ, ਤੰ ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ।** ਅਧੁਨਾ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ**ਤਿ ਹਿਤਵਾਚਕੇਨ ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੰ ਹਿਤਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾ, ਹਿਤਭੂਤੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ। **ਇਣਟ੍ਟਾ**ਤਿ ਇਣੇਨ ਪੀਲ਼ਿਤਾ। ਤਥਾ ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਾਸਨੇ।

ਉਸਭੰ ਨਾਮ ਵੀਸਤਿ ਯਟ੍ਠਿਯੋ, **ਗਾਵੁਤੰ** ਨਾਮ ਅਸੀਤਿ ਉਸਭਾ। **ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਯ ਪਾਸਾਣਸਞ੍ਞਾਯ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ''ਏਤ੍ਤਕੰ ਠਾਨਮਾਗਤਾ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੰ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰਣਮਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਚ੍ਛਾਗਤੋ ਪਨ ਠਿਤਿਮਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮਤੋ। **ਸੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਲੇਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾਗਤੋ । **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਜਾਨਨੰ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ। **ਸੋਯੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ''ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਯੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਵ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਪਿ ਨਯੋ। ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨੰ ਛਿਨ੍ਨਭਤ੍ਤਭਾਵਭਯੇਨਾਪਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੰ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤੀਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਪਰਸ੍ਸ ਜਾਨਨੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਪੁਰਿਮਪਾਦੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਪਠਮੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤਪਾਦਵਲਞ੍ਜੇਯੇਵ। **ਏਤੀ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। "**ਆਲਿਨ੍ਦਕਵਾਸੀ ਮਹਾਫੁਸ੍ਸਦੇਵਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵੇਤੰ ਕਥਿਤੰ। ''ਕ੍ਵਾਯੰ ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਆਸਙ੍ਕੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਮਦ੍ਦੂਨ੍ਤਾਤਿ ਧਞ੍ਞਕਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਸਾਲਿਸੀਸਾਦੀਨਿ ਮਦ੍ਦੂਨ੍ਤ। **ਅਸ੍ਸ**ਾਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ, ਉਭਯਾਪੇਕ੍ਖਵਚਨਮੇਤੰ। ਅਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਨ੍ਤਿ ਚ । ਅਧਿਗਮਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾਯੇਵ **ਆਰੋਚੇਸਿ।**

ਪਠਮੰ ਤਾਵਾਤਿ ਪਦਸੋਭਨਤ੍ਥੰ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। **ਮਹਾਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯੰ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਲੋਕਨਾਥੇਨ ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ ਕਤੰ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯੰ ''ਏਵਾਹੰ ਯਥਾਬਲੰ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਜਾਯੇਵ ਹਿ ਪਸਤ੍ਥਤਰਾ ਸਤ੍ਥੁਪੂਜਾ, ਨ ਤਥਾ ਆਮਿਸਪੂਜਾ। **ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਮੇਵ**ਾਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਇਰਿਯਾਪਥਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਭੋਜਨਕਾਲਾਦੀਸੁ ਅਵਸ੍ਸੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ। **ਏਵ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿ ਇਤਰਾਯ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ, ਸਯਨਸ੍ਸ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਕਰੋਤਿ। **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਟੇ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤਪਾਦੇਯੇਵ ਪੁਨ ਠਪਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **"ਗਾਮਸਮੀਪੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਤਿ **"ਗਾਵੀ ਨੂ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਕਚ੍ਛਕਨ੍ਤਰਤੋ**ਤਿ ਉਪਕਚ੍ਛਨ੍ਤਰਤੋ, ਉਪਕਚ੍ਛੇ ਲਗ੍ਗਿਤਕਮਣ੍ਡਲੁਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਉਦਕਗਣ੍ਡੂਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਾਵਗਣ੍ਡਕਾਰਕੰ। ਕਤਿਨੰ ਤਿਥੀਨੰ ਪੂਰਣੀ **ਕਤਿਮੀ,** ''ਪਞ੍ਚਮੀ ਨੁ ਖੋ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਅਟ੍ਠਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਿਵਸੰ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਾਰੋਚਨਸ੍ਸ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਆਰੋਚੇਤਿ।** ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਪਕ੍ਖਗਣਨੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੫੬)।

''ਉਦਕੰ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤੀ''ਤਿ ਵੁ**ਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ**ਾਤਿ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ। **ਨਿਟ੍ਠੁਭਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਨਿਟ੍ਠੁਭਨਟ੍ਠਾਨੰ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ। ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਚਕ੍ਖੁਮਾ। ਈਦਿਸੋ**ਤਿ ਸੁਸਮ੍ਮਟ੍ਠਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਾਦਿਕੋ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਵਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵੇਨ ਪਵਾਰਣੰ।

ਵੀਥਿੰ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਮੇਵ ਵੀਥਿਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **"ਵੀਥਿਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੩੨)। ਤੰ ਗਮਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **"ਨ ਹਿ ਜਵੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਯਧੁਤਙ੍ਗੰ ਨਾਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਵੇਨ ਗਮਨੇ ਲੋਲੁਪ੍ਪਚਾਰਿਤਾ ਵਿਯ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਦਕਸਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਸਾਰਸਕਟੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਵਿਸਮਭੂਮਿਭਾਗਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਨਿਚ੍ਚਲਮੇਵ ਕਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਤਦਨੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਦਾਨਾਨੁਰੂਪੰ। **"ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਰਥਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਨੰ ਤੇਲੇਨ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨੰ, ਵਣਸ੍ਸ ਲੇਪਨੰ, ਪੁਤ੍ਤਮੰਸਸ੍ਸ ਖਾਦਨਞ੍ਚ ਤਿਧਾ ਉਪਮਾ ਯਸ੍ਸ ਆਹਰਣਸ੍ਸਾਤਿ ਤਥਾ। **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ, ਯਾਪਨਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ੨.੨੪, ੩੮੭; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ੫.੯; ਵਿਭ॰ ੫੧੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬) ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **"ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੰ। **ਭਤ੍ਤਕਿਲਮਥ**ਨ੍ਤਿ ਭਤ੍ਤਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਲਮਥੰ। **ਪੁਰੇਭਤ੍ਤ**ਾਦਿ ਦਿਵਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੁਰਿਮਯਾਮ**ਾਦਿ ਰਤ੍ਤਿਵਸੇਨ।

ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤੇਸੁ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਹਰਣੰ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਹਰਣਪਚ੍ਚਾਹਰਣਸਙ੍ਖਾਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **"ਯਦਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਇਦੰ ''ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਦਾ ਕਪ੍ਪਾਨੰ ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਤਜ੍ਜਾ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣੰ, ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਾ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਨੰ ਏਕਮਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੰ, ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ, ਮਹਾਸਾਵਕਾਨੰ (ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਵਙ੍ਗੀਸਤ੍ਥੇਰਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ) ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਮੇਵ, ਇਤਰੇਸੰ ਪਨ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਕਾਲਨਿਯਮਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੰ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਕੁਸਲੰ। **"ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨਨ੍ਤਰੇ ਏਤਦਗ੍ਗਟ੍ਠਪਿਤਾਨੰ ਥੇਰਾਨੰ ਸਕ੍ਖਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਥੇਰੋ ਬਾਹਿਯੋ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋ**ਤਿ ਬਾਹਿਯਵਿਸਯੇ ਸਞ੍ਜਾਤਸੰਵਡ੍ਢਤਾਯ ਬਾਹਿਯੋ, ਦਾਰੁਚੀਰਪਰਿਹਰਣਤੋ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋਤਿ ਚ ਸਮਞ੍ਞਿਤੋ ਥੇਰੋ। ਸੋ ਹਾਯਸ੍ਮਾ –

''ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਹ ਤੇ ਬਾਹਿਯ ਏਵੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ 'ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਤੇ, ਮੁਤੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਬਾਹਿਯ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਬਾਹਿਯ ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਤੇ, ਮੁਤੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ ਬਾਹਿਯ ਨ ਤੇਨ। ਯਤੋ ਤ੍ਵਂ ਬਾਹਿਯ ਨ ਤੇਨ, ਤਤੋ ਬਾਹਿਯ ਨ ਤਤ੍ਥ। ਯਤੋ ਤ੍ਵਂ ਬਾਹਿਯ ਨ ਤਤ੍ਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ ਬਾਹਿਯ ਨੇਵਿਧ ਨ ਹੁਰਂ ਨ ਉਭਯਮਨ੍ਤਰੇਨ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ'ਤਿ'' (ਉਦਾ॰ ੧੦)।

ਏਤ੍ਤਕਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ। ਏਵਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਦਿਦੀਪਨਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮੇ ਏਤਦਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੮) **ਸਿਖਾਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤੋ।

ਤਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਵਸੇਨ, **"ਅਹਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਾਨਗਾਹਵਸੇਨ, ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਤਣ੍ਹਾਗਾਹਵਸੇਨਾਤਿ ਤੀਹਿਪਿ ਮਞ੍ਞਨਾਹਿ ਅਨ੍ਧਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਭਿਕ੍ਕਮੇ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਯੇਨ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਾਯੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਤਂਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਵਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ। **ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ। **ਜਨਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਕਾਰਭਾਵਤੋ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਮਯਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਵਿਚਲਨਾਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਸ੍ਸ। **ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਓਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਵਮਤ੍ਤਾ ਲਾਮਕਪ੍ਪਮਾਣਾ। ਵਾਯੋਧਾਤੁਤੇਜੋਧਾਤੁਵਸੇਨ **ਇਤਰਾ ਦ੍ਵੇ** ਧਾਤੁਯੋ।

ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਉਦ੍ਧਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਦ੍ਧਰਣਗਤਿਕਾ ਹਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਉਦ੍ਧਰਣੇ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਤਥਾ ਅਭਾਵਤੋ ਪਨ ਇਤਰਾਸਂ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਿਰਿਯਗਤਿਕਾਯ ਹਿ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੁ ਸਾਤਿਸਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਤਦਭਾਵਤੋ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਤਥਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੂ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਸਤਿਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਗਮਕਾਨੁਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾਵਿਸੇਸੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁਵਾਯੋਧਾਤੁਭਾਵਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਥਾਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਪਠਮੇ ਹਿ ਨਯੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਮਕਤਾ, ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾ, ਦੁਤਿਯੇ ਪਨ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਮਕਤਾ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਿਪਨਂ **ਉਦ੍ਧਰਣਂ,** ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਹਰਣਂ **ਅਤਿਹਰਣਂ।** ਖਾਣੁਆਦਿਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਘਟ੍ਟਨਾਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸੇਨ ਹਰਣਂ **ਵੀਤਿਹਰਣਂ,** ਯਾਵ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦੋ, ਤਾਵ ਹਰਣਂ **ਅਤਿਹਰਣਂ,** ਤਤੋ ਪਰਂ ਹਰਣਂ **ਵੀਤਿਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਆਪੋਧਾਤੁ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਗਰੁਤਰਸਭਾਵਾ ਹਿ ਆਪੋਧਾਤੁ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਤਦਭਾਵਤੋ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ…ਪੇ॰… ਬਲਵਤਿਯੋ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇ ਵਿਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਾਤਿਸਯਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਘਟ੍ਟਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੇਪਿ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਥਾ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੇਸੂ"**ਤਿ।

ਅਨੁਗਮਕਾਨੁਗਨੁਬ੍ਬਤਾਵਿਸੇਸੇਪਿ ਸਤਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਪੋਧਾਤੁਭਾਵਮਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਥਾਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ। ਪਠਮੇ ਹਿ ਨਯੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਮਕਤਾ, ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਨੁਬ੍ਬਤਾ, ਦੁਤਿਯੇ ਪਨ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਮਕਤਾ, ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਨੁਬ੍ਬਤਾਤਿ। ਵੋ**ਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍**ਤਿ ਪਾਦਸ੍ਸ ਓਨਾਮਨਵਸੇਨ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਭੂਮਿਆਦੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੰ **ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨੰ,** ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਵਸੇਨ ਗਮਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਰੋਧੋ **ਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੰ।**

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨੇ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਉਦ੍ਧਰਣਾਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਛਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਉਦ੍ਧਰਣੇ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਕ੍ਖਣੇ। **ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ, ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਾ ਚ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ। **ਅਤਿਹਰਣੰ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ** ਖਣਮਤ੍ਤਾਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਏਸ ਨਯੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਰਣਾਦਿਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਦੇਸਨ੍ਤਰਸਙ੍ਕਮਨੰ ਅਤ੍ਥਿ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਪਬ੍ਬੰ ਪਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ। **ਸਨ੍ਧਿ ਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਗਣ੍ਠਿ ਗਣ੍ਠਿ। **ਓਧਿ ਓਧੀ**ਤਿ ਭਾਗੰ ਭਾਗੰ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤੰ ਉਦ੍ਧਰਣਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਤਰੋ ਏਵ ਹਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੋ ਗਮਨਯੋਗਗਮਨਸ੍ਸਾਦਾਨੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਹੇਟ੍ਠੂਪਰਿਯੇਨ ਪਟਿਮੁਖੰ ਧਾਵਨ੍ਤਾਨੰ ਸਿਰਸਿ, ਪਾਦੇ ਚ ਬਨ੍ਧਖੁਰਧਾਰਾਸਮਾਗਮਤੋਪਿ ਸੀਘਤਰੋ, ਯਥਾ ਤਿਲਾਨੰ ਭਿਜ੍ਜਯਮਾਨਾਨੰ ਪਟਪਟਾਯਨੇਨ ਭੇਦੋ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਏਵੰ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **"ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਪਟਪਟ-ਸਦ੍ਦੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤਾਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਿਲਭੇਦਲਕ੍ਖਣੰ ਪਟਪਟਾਯਨੰ ਵਿਯ ਹਿ ਸਙ੍ਖਤਭੇਦਲਕ੍ਖਣੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਮੇਕਨ੍ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੇ। **ਕੋ ਏਕੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ** ਨਾਭਿਕ੍ਕਮਤਿਯੇਵ। **ਕਸ੍ਸ ਵਾ ਏਕਸ੍ਸ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੰ** ਸਿਯਾ, ਨ ਸਿਯਾ ਏਵ। ਕਸ੍ਮਾ? **ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਹਿ...ਪੇ॰... ਧਾਤੂਨੰ ਸਯਨੰ,** ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨ੍ਧਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਮ੍ਮੁਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੇਤੰ ਵਚਨੰ। ਅਥ ਵਾ **"ਕੋ ਏਕੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ"**ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ''ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੋਧਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਛਬ੍ਬਿਧੇਪਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਗਮਨਾਦਿਕਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ''ਸਦ੍ਧਿੰ ਰੂਪੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਚ ਸਿਲੋਕਪਦੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ **ਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਹੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕੇਨ ਰੂਪੇਨ। ਦੁਤਿਯਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਪਨ **"ਰੂਪੇਨਾ"**ਤਿ ਇਦੰ ਯੰ ਤਤੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਚਿਤ੍ਤਤੋ ਉਪਰਿ ਸਤ੍ਤਰਸਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਕੰ ਸਤ੍ਤਰਸਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਾਯੁਕੰ ਰੂਪੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਾਯੁਕਾ ਸਿਯੁੰ। ਯਦਿ ਚ ਸਿਯੁੰ, ਅਥ ''ਰੂਪੰ ਗਰੁਪਰਿਣਾਮੰ ਦਨ੍ਧਨਿਰੋਧ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ) ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨੇਹਿ, ''ਨਾਹੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਞ੍ਞੰ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯੰ ਏਵੰ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤੰ, ਯਥਯਿਦੰ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮) ਏਵਮਾਦਿਪਾਲ਼ਿਵਚਨੇਹਿ ਚ ਵਿਰੋਧੋ ਸਿਯਾ। ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਹਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵਾ ਯਥਾਬਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਤੰਸਭਾਵਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਅਨਨ੍ਤਰੰ ਨਿਰੋਧੋ, ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਭਾਵਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਾਤੀਤੇਨ ਸਹ ਸਤ੍ਤਰਸਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਾਯੁਕਤਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮਿਚ੍ਛਿਤਾਤਿ। ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਤਿਮਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਤਿਣ੍ਣੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ, ਵਿਸਯਸਙ੍ਗਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਦਨ੍ਧਮਹਾਭੂਤਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਰੂਪਸ੍ਸ ਗਰੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾ। ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਾਨਾਧਾਤੁਞਾਣੰ ਖੋ ਪਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਧਮ੍ਮੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਤਥੇਵਾਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਨਕ੍ਖਣਤਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਆਚਰਿਯੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੪) ਵੁਤ੍ਤੰ , ਤਦੇਤੰ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨਿਰੋਧਭਾਵਸ੍ਸ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਸਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕੇਨ ਪੁਰੇਤਰੰ ਸਤ੍ਤਰਸਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ **ਰੂਪੇਨ** ਸਦ੍ਧਿੰ **ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਕ੍ਕਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮੋਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੰ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ

ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਮੇਵ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਤੇਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਰੋ ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ''ਨੋ''ਤਿ ਅਪਨੇਤੁਮਾਹ **"ਅਵੀਚਿ ਮਨੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ"**ਤਿ, ਯਥਾ ਵੀਚਿ ਅਨ੍ਤਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਦੇਵੇਦਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸਂ ਵਿਦੂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੋ ਚ **ਨਦੀਸੋਤੋ**ਵ ਨਦਿਯਂ ਉਦਕਪ੍ਪਵਾਹੋ ਵਿਯ **ਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵੀਚੀ**ਤਿ ਹਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤਾਵਸੇਨ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਵਚਨਂ।

ਅਭਿਮੁਖਂ ਲੋਕਿਤਂ **ਆਲੋਕਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪੁਰਤੋਪੇਕ੍ਖਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਂਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸਯਤਿ ਵਾ, ਤਦਭਿਮੁਖਂ ਪੇਕ੍ਖਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤਾਦਿਸਮਾਲੋਕਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨੁਗਤਦਿਸਾਲੋਕਨਂ ਵਿਲੋਕਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਨੁਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਨ"**ਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਮੁਖਦਿਸਾਨੁਰੂਪਗਤੇਸੁ ਵਾਮਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੇਸੁ ਵਿਵਿਧਾ ਪੇਕ੍ਖਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾਉਪਰਿਪਚ੍ਛਾਪੇਕ੍ਖਨਞ੍ਹਿ **"ਓਲੋਕਿਤਉਲ੍ਲੋਕਿਤਾਪਲੋਕਿਤਾਨੀ"**ਤਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। **ਸਾਰੁਪ੍ਪਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਣਪਤਿਰੂਪਵਸੇਨ, ਇਮਿਨਾਵ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਵਸੇਨ ਇਤਰੇਸਮਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਪਰਿਭਣ੍ਡਾਦਿਕਰਣੇ ਓਲੋਕਿਤਸ੍ਸ, ਉਲ੍ਲੋਕਹਰਣਾਦੀਸੁ ਉਲ੍ਲੋਕਿਤਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਪਰਿਸ੍ਸਯਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਦੀਸੁ ਅਪਲੋਕਿਤਸ੍ਸ ਚ ਸਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਆਹ **"ਇਮਿਨਾ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ, ਏਤੇਨ ਉਪਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਿਨਂ, ਸਾਧਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੇ ''ਯਮੇਵਾਹਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਾਸਨੇ ਅਨਭਿਰਤਿਆਦਿਵਿਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਮੇਵ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ ਬਲਵਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਕਤਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ ਉਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤੇਨੇਵ ਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ''ਏਤਦਗ੍ਗਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਨਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੦) ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪੇਸਿ। **ਨਨ੍ਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਲੋਕਨੇਨ।

ਸਾਤ੍ਥਕਤਾ ਚ ਸਪ੍ਪਾਯਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵਿਜਹਨਸ੍ਸੇਵ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤੇ। ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਭਾਵਤੋ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤੇ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਾਯੋ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੁਖੇਨੇਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਲੋਕਿਤਾਦਿ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਲੋਕੇਤਾ**ਤਿ ਆਲੋਕੇਨ੍ਤੋ। ਤਥਾ **ਵਿਲੋਕੇਤਾ। ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਮਯਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਯ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਵਿਚਲਨਾਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਅਕ੍ਖਿਦਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਪਟਲਂ। **ਅਧੋ ਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਓਸੀਦਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਉਦ੍ਧਂ ਲਙ੍ਘੇਤੀ**ਤਿ ਲਙ੍ਘੇਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਯਨ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਦਲੇਸੁ ਯੋਜਿਤਰਜ੍ਜੁਯੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਕਚਕ੍ਕੇਨ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਥਾ ਅਕ੍ਖਿਦਲਾਨਮੋਸੀਦਨੁਲ੍ਲਙ੍ਘਨਤੋ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਪਰਿਜਾਨਨਂ **ਮੂਲਪਰਿਞ੍ਞਾ।** ਆਗਨ੍ਤੁਕਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਾਗਤਸ੍ਸ, ਤਾਵਕਾਲਿਕਸ੍ਸ ਚ ਤਙ੍ਖਣਮਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਗਨ੍ਤੁਕਤਾਵਕਾਲਿਕਭਾਵੋ,** ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਗਾਥਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ। **ਅਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਭੂਤਅਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਂ, ਸਰੀਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਭਵਙ੍ਗਞ੍ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪਧਾਨਮਙ੍ਗਂ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ''ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਂ ਆਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਪਨ ਅਤੀਤਾਦਿਨਾ ਤਿਬ੍ਬਿਧਂ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਭਵਙ੍ਗੁਪਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸੇਵ ਆਵਟ੍ਟਨਂ। **ਤਨ੍ਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ, ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਹੇਤੁਵਚਨਂ। **"ਪਠਮਜਵਨੇਪਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਮਜਵਨੇਪੀ"**ਤਿ ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਵੀਥਿਯਂ ''ਅਯਂ ਇਤ੍ਥੀ, ਅਯਂ

ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਮੁਯ੍ਹਨਾਨਮਭਾਵ◌ੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁੱਤੁੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਆਵਜ੍ਜਨਵ◌ੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾਨੰ ਪੁਰੇਤਰੰ ਪਵੱਤੁਾਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਵਜ੍ਜਨਵ◌ੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵੱਤੁਨਤੋ ਇਟ੍ਠੇ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਲੋਭਸਹਗਤਮਤੁੰ ਜਵਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਚ ਦੋਸਸਹਗਤਮਤੁੰ, ਨ ਪਨੇਕਨ੍ਹੁਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਾਦਿ, ਮਨੋਦ੍ਵ◌ਾਰੇ ਏਵ ਏਕਨ੍ਹੁਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਾਦਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਮਨੋਦ੍ਵ◌ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਾਦਿਨੋ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵ◌ਾਰਿਕਜਵਨੰ ਮੂਲੰ, ਯਥਾਵ◌ੁੱਤੁੰ ਵ◌ਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਭਵਙ੍ਗਾਦਿ, ਏਵ◌ੰ ਮਨੋਦ੍ਵ◌ਾਰਿਕਜਵਨਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਵਸੇਨ ਮੂਲਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵ◌ੁੱਤਾ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਤਾਵਕਾਲਿਕਤਾ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵ◌ਾਰਿਕ ਜਵਨਸ੍ਸੇਵ ਅਪੁਬ੍ਬਭਾਵਵਸੇਨ, ਇਤ੍ਤਰਤਾਵਸੇਨ ਚ। **ਯੁਦ੍ਧਮਣ੍ਡਲੇ**ਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮਪ੍ਪਦੇਸੇ। **ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਉਪਰਿ ਚ ਪਰਿਵੱਤੁਮਾਨਵਸੇਨ, ਅਪਰਾਪਰੰ ਭਵਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਭਵਙ੍ਗੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਹਿ ਤੇਸੰ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਤਨੰ, ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸ੍ਸ, ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਚ ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵ◌ਾਰਿਕਜਵਨਤੋ ਵ◌ਿਸਦਿਸਸ੍ਸ ਮਨੋਦ੍ਵ◌ਾਰਿਕਜਵਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਵ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿਪਵੱਤੁਨਤੋ। ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ “**ਰਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਆਲੋਕਿਤਵ◌ਿਲੋਕਿਤੰ ਹੋਤੀ**”ਤਿ।

ਆਪਾਥਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਭਾਵ◌ੰ। **ਸਕਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਾਦਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਾਦਨਵਸੇਨ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਜਵਨੰ। ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵ◌ਾਰੇ ਰੂਪਸ੍ਸ ਆਪਾਥਗਮਨੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨੰ ਪਵੱਤੁਨਤੋ ਪਵੱਤਿਕਾਰਣਵਸੇਨੇਵ “**ਗੇਹਭੂਤੇ**”ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੁੰ, ਨ ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ। **ਆਗਨ੍ਤੁਕਪੁਰਿਸੋ** **ਵ◌ਿਯਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਗਤਪੁਰਿਸੋ ਵ◌ਿਯ। ਦੁਵ◌ਿਧਾ ਹਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਅਤਿਥਿਅਬ੍ਭਾਗਤਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਪਰਿਚਯੋ “**ਅਤਿਥੀ**”ਤਿ ਵ◌ੁੱਚਤਿ, ਅਕਤਪਰਿਚਯੋ “**ਅਬ੍ਭਾਗਤੋ**”ਤਿ, ਅਯਮੇਵ◌ਿਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਥਾ ਪਰਗੇਹੇ**”ਤਿਆਦਿ । **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਵਨਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਮੁਯ੍ਹਨੰ ਅਯੁੱਤੁਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਸਿਨੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਸੁ। **ਆਣਾਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅੱਤੁਨੋ ਵਸਕਰਣੰ।

ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਪਯੁੱਤੁਧਮ੍ਮੇਹਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਹਿ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇ**ਵ ਸਕਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਾਦਨਟ੍ਠਾਨੇ **ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਵ◌ੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨੰ ਭਿਜ੍ਜਨਤੋ। **ਇਤ੍ਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਅਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਨਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਚਨੇ ਅਯੰ ਉਪਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਤਾਵ ਤੱਤੁਕੋ ਕਾਲੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਤਾਵਕਾਲਿਕਾਨਿ,** ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ◌ੋ, ਤੱਵਸੇਨ।

ਏਤਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਵ◌ੁੱਤੁਧਮ੍ਮਸਮੁਦਾਯੇ। **ਦਸ੍ਸਨੰ** ਚਕ੍ਖੁਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਵ ਆਲੋਕਨਵ◌ਿਲੋਕਨਪਞ੍ਞਾਯਨਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਮਗ੍ਗਹਣੰ।

ਸਮਵ◌ਾਯੋਤਿ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯੰ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਆਲੋਕਨਵ◌ਿਲੋਕਨ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ। ਨਿਮਿੱਤੁਤ੍ਥੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮੰ, ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁੱਤੁਕੋ **ਕੋ ਏਕੋ ਆਲੋਕੇਤਿ** ਨ ਤ੍ਵ◌ੇਵ ਆਲੋਕੇਤਿ। **ਕੋ** ਚ ਏਕੋ **ਵ◌ਿਲੋਕੇਤਿ** ਨਤ੍ਵ◌ੇਵ ਵ◌ਿਲੋਕੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

“**ਤਥਾ**”ਤਿਆਦਿ ਆਯਤਨਵਸੇਨ, ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਚ ਦਸ੍ਸਨੰ। ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਨਿ ਯਥਾਰਹੰ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਥਾ ਆਵਜ੍ਜਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋ, ਆਲੋਕੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਸੁੱਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵ◌ੁੱਤਾ। **ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ**ਪਿ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸੇਵ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਮੱਤੁਞ੍ਚੇਤੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਪਯੁੱਤੁਅਤ੍ਥਿਅਵ◌ਿਗਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਨਤੋ, ‘‘ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿਪਿ ਅਧੁਨਾ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। “**ਏਵ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਨਿਗਮਨੰ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਪਾਠੰ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣੇਸੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨੰ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਨ੍ਤੋ “**ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਭੂਤਾਨੰ। ਤੰਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣੇਨੇਵ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਨੰ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਪਬ੍ਬਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ **ਪਬ੍ਬਾ** ਯਥਾ ‘‘ਸਦ੍ਧੋ’’ਤਿ, ਪਬ੍ਬਵਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਿੱਤੁਵਸੇਨੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਚਿੱਤੁਰੁਚਿਯਾ ਏਵ, ਚਿੱਤੁਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਵ◌ਾ। ਯੰ ਯੰ ਚਿੱਤੁੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਾਤ੍ਥੇਪਿ ਅਨਤ੍ਥੇਪਿ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੁੰ, ਪਸਾਰਿਤੁੰ ਵ◌ਾ, ਤੰਤੰਚਿੱਤਾਨੁਗਤੇਨੇਵ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਮਕਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਵ◌ੁੱਤੁੰ ਹੋਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣੇਸੁ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਖਣੇ ਖਣੇ**ਤਿ ਤਥਾ ਠਿਤਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਬਜਾਪਨਿਚ੍ਛਾਵਚਨੰ। ਵ◌ੇ**ਦਨਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਨਾਦੀਹਿ ਰੁਜ੍ਜਨਾ। “ਵ◌ੇ**ਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਮ੍ਪਰਪਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ “**ਤਾ ਵ◌ੇਦਨਾ**

ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ”ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ। ਪੁਰਿਮਂ ਪੁਰਿਮਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। **ਕਾਲੇ**ਤਿ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਪਸਾਰਿਤੁਂ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ। **ਫਾਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਂ। ਞਾਨਾਦਿ ਪਨ **ਵਿਸੇਸੋ।**

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋਤਿ ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯਅਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇ ਵਤ੍ਥੁਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਨਯੋ। ਤਦਪਰਿਗ੍ਗਹਣੇ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣੇਪਿ ਆਨਿਸਂਸੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਤੇਸਮਿਧ ਉਦਾਹਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਹਾਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ**ਤਿ ਦੁਟ੍ਠਗਾਮਣਿਰਞ੍ਞਾ ਕਤਸ੍ਸ ਹੇਮਮਾਲੀਨਾਮਕਸ੍ਸ ਮਹਾਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਣੇ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ‘‘ਦੀਪਪ੍ਪਸਾਦਕੋ ਥੇਰੋ, ਰਾਜਿਨੋ ਅਯ੍ਯਕਸ੍ਸ ਮੇ।
> ਏਵਂ ਕਿਰਾਹ ਨਤ੍ਤਾ ਤੇ, ਦੁਟ੍ਠਗਾਮਣਿ ਭੂਪਤਿ॥
>
> ਮਹਾਪੁਞ੍ਞੋ ਮਹਾਥੂਪਂ, ਸੋਣ੍ਣਮਾਲਿਂ ਮਨੋਰਮਂ।
> ਵੀਸਂ ਹਤ੍ਥਸਤਂ ਉਚ੍ਚਂ, ਕਾਰੇਸ੍ਸਤਿ ਅਨਾਗਤੇ’’ਤਿ॥

ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੋ ਚੇਤ੍ਥ **ਅਙ੍ਗਣਂ** ‘‘ਉਦਙ੍ਗਣੇ ਤਤ੍ਥ ਪਪਂ ਅਵਿਨ੍ਦੂ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੧.੨) ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਚਾਰਭੂਤੇ ਸੁਸਙ੍ਖਤੇ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਗਿਹੀ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਸਮਾਪਜ੍ਜਨਹੇਤੁਨਾ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤੋ। **ਞਾਯੀ**ਤਿ ਞਾਯਨਂ ਡਯ੍ਹਨਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਮਹਾਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇਪਿ ਚੀਵਰਕੁਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਚੀਵਰਕੁਟਿਦਣ੍ਡਕੇ**”ਤਿ, ਚੀਵਰਕੁਟਿਯਾ ਚੀਵਰਛਦਨਤ੍ਥਾਯ ਕਤਦਣ੍ਡਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਮਣਿਸਪ੍ਪੋ** ਨਾਮ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਏਕਾ ਸਪ੍ਪਜਾਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਆਚਰਿਯਾਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ, (ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੨੪੨) **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੪) ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਕੇਚਿ, ਅਪਰੇ, ਅਞ੍ਞੇ’’ਤਿ ਵਾ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਦਨ੍ਤਿ’’ਚ੍ਚੇਵ ਵਚਨਞ੍ਚ ਸਾਰਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਵਚਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਨੀਲਸਪ੍ਪਾਦਿ ਇਧ ‘‘ਮਣਿਸਪ੍ਪੋ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਹਾਥੇਰਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। **ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਹੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਸੁ ਬਹੂਸੁ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਸੁ ਏਕੇਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਨ। ਤੇਨਾਹ **“ਤਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਪੁਚ੍ਛਿਂਸੂ**”ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੪) ਵਕ੍ਖਮਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ। ਪਕਰਣਤੋਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇਹੀ’’ਤਿ ਪੁਨ ਪੁਥੁਵਚਨਕਰਣਂ। ਏਵਂ ਰੂਪਂ ਸਭਾਵੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਵਰੂਪੋ** ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਲੋਪਵਸੇਨ ਤੇਨ , ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਸਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਮੇਤ੍ਥਾਪੀ**ਤਿ **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤਪਕ੍ਖਮਪੇਕ੍ਖਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਯਂ ਨਯੋ ਉਪਰਿਪਿ।

ਸੁਤ੍ਤਾਕਡ੍ਢਨਵਸੇਨਾਤਿ ਯਨ੍ਤੇ ਯੋਜਿਤਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਿਞ੍ਛਨਵਸੇਨ। **ਦਾਰੁਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਾਰੁਨਾ ਕਤਯਨ੍ਤਰੂਪਸ੍ਸ। ਤਂ ਤਂ ਕਿਰਿਯਂ ਯਾਤਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਕੁਰੁਮਾਨਂ ਯਾਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਯਨ੍ਤਂ,** ਨਟਕਾਦਿਪਞ੍ਚਾਲਿਕਾਰੂਪਂ, ਦਾਰੁਨਾ ਕਤਂ ਯਨ੍ਤਂ ਤਥਾ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਂ ਪੋਤ੍ਥੇਨ ਵਤ੍ਥੇਨ ਅਲਙ੍ਕਰਿਯਤ੍ਤਾ **ਪੋਤ੍ਥਲਿਕਾ,** ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਯਸ੍ਸਾ ਸਜੀਵਸ੍ਸੇਵਾਤਿ **ਪਞ੍ਚਾਲਿਕਾ**ਤਿ ਚ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। **ਹਤ੍ਥਪਾਦਲ਼ਲਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਨਂ ਕਮ੍ਪਨਂ, ਹਤ੍ਥਪਾਦੇਹਿ ਵਾ ਲੀਲ਼ਾਕਰਣਂ।

ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਾਟਿਚੀਵਰਾਨਂ ਸਮਾਨਧਾਰਣਤਾਯ ਏਕਤੋਦਸ੍ਸਨਂ ਗਨ੍ਥਗਰੁਤਾਪਨਯਨਤ੍ਥਂ, ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਸ੍ਸ **ਨਿਵਾਸਨਵਸੇਨ,** ਸੇਸਾਨਂ **ਪਾਰੁਪਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਰਹਮਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਟਿਚੀਵਰਧਾਰਣਪਤ੍ਤਧਾਰਣੇਸੁ। **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਧਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੋ।

ਉਣ੍ਹਪਕਤਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਉਣ੍ਹਾਲੁਕਸ੍ਸ ਪਰਿਲਾਹਬਹੁਲਕਾਯਸ੍ਸ। **ਸੀਤਾਲੁਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੀਤਬਹੁਲਕਾਯਸ੍ਸ। **ਘਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਿਤੰ। **ਦੁਪਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ। ''ਉਤ੍ਤੁਦ੍ਧਟਾਨੰ ਦੁਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਗ੍ਗੁਣੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿੰ, ਦਿਗੁਣੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ, ਦਿਗੁਣੰ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕੰ, ਪੰਸੁਕੂਲੇ ਯਾਵਦਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੪੮) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਪਰੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਤੋ ਵਿਪਰੀਤੰ, ਤੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ **ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ**। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ **"ਅਗ੍ਗਲਾਦਿਦਾਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਲ੍ਲੀਯਾਪਨਖਣ੍ਡੰ **ਅਗ੍ਗਲੰ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤੁਨ੍ਨਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਕਡ੍ਢਨਤ੍ਥੋ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਮੇਵਾਤਿ। ਪਟ੍ਟੁਣ੍ਣਦੇਸੇ ਪਾਣਕੇਹਿ ਸਞ੍ਜਾਤਵਤ੍ਥੰ **ਪਟ੍ਟੁਣ੍ਣੰ।** ਵਾਕਵਿਸੇਸਮਯੰ ਸੇਤਵਣ੍ਣੰ **ਦੁਕੂਲੰ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕੋਸੇਯਜਕਮ੍ਬਲਾਦਿਕੰ ਸਾਨੁਲੋਮੰ ਕਪ੍ਪਿਯਚੀਵਰੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਤਾਦਿਸਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਰਞ੍ਞੇ ਏਕਕਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸਨ੍ਤਰਾਯਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੇਕਦੇਸਮਾਹ। ਚੋਰਾਦਿਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤੰ ਅਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਨੇਨੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਸਪ੍ਪਾਯੰ ਅਨੇਕਨ੍ਤੰ ਤਥਾਰੂਪਪਚ੍ਚਯੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਦਾਚਿ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਇਦੰ ਪਨ ਦ੍ਵਯੰ ਏਕਨ੍ਤਮੇਵ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਦਾਚਿਪਿ ਸਪ੍ਪਾਯਾਭਾਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਾ ਆਜੀਵਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਜੀ**ਵੋ**,** ਅਨੇਸਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੇਸਨਪਯੋਗੋ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੋ ਤਥਾ, ਏਤੇਨ ਏਕਵੀਸਤਿਵਿਧੰ ਅਨੇਸਨਪਯੋਗਮਾਹ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** –

> ''ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਜੇਤਿ, ਖਣ੍ਡਸੀਲੋ ਹੋਤਿ , ਏਕਵੀਸਤਿਵਿਧੰ ਅਨੇਸਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਿਕੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ? ਵੇਲੁਦਾਨੰ, ਪਤ੍ਤਦਾਨੰ, ਪੁਪ੍ਫ, ਫਲ, ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠ, ਮੁਖੋਦਕ, ਸਿਨਾਨ, ਚੁਣ੍ਣ, ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਾਨੰ, ਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤੰ, ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤੰ, ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤੰ, ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕੰ, ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੰ, ਦੂਤਕਮ੍ਮੰ, ਪਹਿਣਗਮਨੰ, ਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡੰ, ਦਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੰ, ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜੰ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜੰ, ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਟੀਕਾਕਾਰੇਨ ਪਨ **ਆਚਰਿਯਾਨਨ੍ਤਰੇਨ** ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਏਕਵੀਸਤਿ ਅਨੇਸਨਾ ਨਾਮ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਦੂਤਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਪਹਿਣਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਗਣ੍ਡੰ ਫਾਲੇਤਿ, ਅਰੁਮਕ੍ਖਨੰ ਦੇਤਿ, ਉਦ੍ਧੰਵਿਰੇਚਨੰ ਦੇਤਿ, ਅਧੋਵਿਰੇਚਨੰ ਦੇਤਿ, ਨਤ੍ਥੁਤੇਲੰ ਪਚਤਿ, ਵਣਤੇਲੰ ਪਚਤਿ, ਵੇਲੁਦਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਪਤ੍ਤ, ਪੁਪ੍ਫ, ਫਲ, ਸਿਨਾਨ, ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠ, ਮੁਖੋਦਕ, ਚੁਣ੍ਣ, ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਚਾਟੁਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਿਯੰ, ਪਾਰਿਭਟ੍ਟੰ, ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕੰ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮੰ ਦੂਤਕਮ੍ਮੇਨ ਸਦਿਸੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਵੀਸਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੧੫੦-੫੧)।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾਦਿਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤ**ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਟੀਕਾਵਚਨੰ ਪਨ **ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗਾ**ਦਿਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇਨ, ਅਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਵਿਸਮਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਿਚ **"ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਦੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਭਾਸਪਰਿਕਥਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। **"ਮਿਚ੍ਛਾਜੀ**ਵੋ**"**ਤਿ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੋ ਚ, ਤਬ੍ਬਸੇਨ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ** ਸੀਲਵਿਨਾਸਨੇਨ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਾਹਾਰਦ੍ਵਨ੍ਦੇਪਿ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਪਯੋਗੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਯਥਾ ''ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ''ਤਿ। ਅਤਿਰੁਚਿਯੇ ਰਾਗਾਦਯੋ, ਅਤਿਅਰੁਚਿਯੇ ਚ ਦੋਸਾਦਯੋਤਿ ਆਹ **"ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਤਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯੰ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵਿਜਹਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਵਿਜਹਨਵਸੇਨ।

"ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮਾ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ **"ਤਤ੍ਥ ਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਅਚੇਤਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਵਿਯ **"ਕਾਯੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋ"**ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਵਿਭਾਵਨੇਨ ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਰਿਦੀਪੇਨ੍ਤੋ **"ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵ ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਚੀਵਰੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਤਰੀਤਰਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ – ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਵਿਭਾਵਨੇਨ ਪਨ ਤਦਤ੍ਥੰ ਪਰਿਦੀਪਿਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਤਤ੍ਥ ਚੀਵਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਵਿਭਾਵਨਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਭੂਤੰ ਇਤਰੀਤਰਸਨ੍ਤੋਸਸਙ੍ਖਾਤੰ ਲਦ੍ਧਗੁਣੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵ ਸੁਨ੍ਦਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਚੀਵਰਪਾਰੁਪਨੇ। ਤੇਸੁ ਵਾ ਪਾਰੁਪਕਤ੍ਤੁਪਾਰੁਪਿਤਬ੍ਬਚੀਵਰੇਸੁ। **ਕਾਯੋਪੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋਪਿ। ''ਤਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਚੇਤਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਭੂਤੋ ਕਾਯੋ। **ਧਾਤੁਯੋ**ਤਿ ਚੀਵਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਬਾਹਿਰਾ ਧਾਤੁਯੋ। **ਧਾਤੁਸਮੂਹ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਧਾਤੁਸਮੂਹਂ। ਪੋਤ੍ਥਕਰੂਪਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨੇ ਧਾਤੁਯੋ ਧਾਤੁਸਮੂਹਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਸਨਂ ਸ੍ਨੇਹਸੇਚਨਂ, ਪੂਰਣਂ ਵਾ **ਪੋਤ੍ਥਂ,** ਲੇਪਨਖਨਨਕਿਰਿਯਾ, ਤੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ **ਪੋਤ੍ਥਕਂ,** ਤਮੇਵ ਰੂਪਂ ਤਥਾ, ਖਨਨਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਦਾਰੁਮਤ੍ਤਿਕਾਦਿਰੂਪਮਿਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਚੇਤਨਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤੁਸੁਵ੍ਵਭਾਵਤੋ ਵਾ।

ਨਾਗਾਨਂ ਨਿਵਾਸੋ ਵਮ੍ਮਿਕੋ **ਨਾਗਵਮ੍ਮਿਕੋ।** ਚਿਤ੍ਤੀਕਰਣਟ੍ਠਾਨਭੂਤੋ ਰੁਕ੍ਖੋ **ਚੇਤਿਯਰੁਕ੍ਖੋ।** ਕੇਹਿਚਿ ਸਕ੍ਕਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕੇਹਿਚਿ ਅਸਕ੍ਕਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਉਪਮਾਨਭਾਵੇਨ ਯੋਗਜਤ੍ਤਾ ਤੇਸਮਿਧ ਕਥਨਂ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਗੁਥਮੁਤ੍ਤਾਦੀਹਿ। ਅਤ੍ਤੁਸੁਵ੍ਵਤਾਯ ਨਾਗਵਮ੍ਮਿਕਚੇਤਿਯਰੁਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਾ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

''ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਾ, ਨੋ ਵਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪੁਬ੍ਬਕੇਨ ''ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਹਸਾਵ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਗਰੁਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤਿਭਾਰਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਗਣ੍ਠਿਕਾ **ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾ** ਯਥਾ ''ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਾ (ਪਾਚਿ॰ ੨੩੨), ਛਪ੍ਪਞ੍ਚਵਾਚਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੧) ਅਞ੍ਞਪਦਭੂਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਇਧ ਪਧਾਨੋ ਚਤੁਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋ ਵਾ ਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋ ਵਾ ਪਤ੍ਤੋ ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੀਯੋਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਗਯ੍ਹਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਆਹਤਾ ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋ** ਯਥਾ ''ਅਗ੍ਯਾਹਿਤੋ''ਤਿ, ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਿ ਵਾ ਆਹਤੋ ਤਥਾ, ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੀਯਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਗਬ੍ਭਵਚਨਞ੍ਚੇਤਂ। ਕਾਮਞ੍ਚ**ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ** (ਪਾਰਾ॰ ੬੧੨) ਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋਪਿ ਪਤ੍ਤੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੀਯਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਪਲਿਬੋਧਕਰਣਤੋ ਇਧ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਦੁਦ੍ਧੋਤਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤਮ੍ਪਿ ਪਕਤਿਯਾਵ ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੀਯਪਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **"ਤਂ ਧੋਵਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸਪ੍ਪਾਯਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ। **"ਮਣਿਵਣ੍ਣਪਤ੍ਤੋ ਪਨ ਲੋਭਨੀਯੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਯੇਨ ਕਪ੍ਪਿਯੋ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਅਨੁਰਾਯਕਰਣਤੋ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਪਤ੍ਤਂ ਭਮਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚਨ੍ਤਿ 'ਮਣਿਵਣ੍ਣਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ, ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਪਾਲਿਮੁਤ੍ਤਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ) ਹਿ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਚਨਕਿਰਿਯਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਮਣਿਵਣ੍ਣਂ ਪਨ ਪਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੮੫) ''ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਅਰਞ੍ਞੇ ਏਕਕਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸਨ੍ਤਰਾਯਕਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੀਵਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ''ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧੋ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਅਕਪ੍ਪਿਯੋ ਸੀਲਵਿਨਾਸਨੇਨ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। **ਸੇਵਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹੇਤ੍ਵਨ੍ਤੋ ਗਧਵਚਨਂ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨਪਰਿਹਾਯਨਸ੍ਸ।

"ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ"ਤਿਆਦਿ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਅਤ੍ਤੁਸੁਵ੍ਵਤਾਵਿਭਾਵਨੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। **ਸਣ੍ਡਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਰਾਨਂ ਅਯੋਗਹਣਵਿਸੇਸੇਨ। **ਅਗ੍ਗਿਵਣ੍ਣਪਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਝਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਿਵਣ੍ਣਭੂਤਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਣੇ। ਰਾਗਾਦਿਪਰਿਲਾਹਜਨਕਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਈਦਿਸਮੇਵ ਉਪਮਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

"ਅਪਿਚਾ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਚੀਵਰਪਤ੍ਤਧਾਰਣੇਸੁ ਏਕਤੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥਪਾਦੇ ਅਨਾਥਮਨੁਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਨੀਲਮਕ੍ਖਿਕਾ** ਨਾਮ ਆਸਾਟਿਕਕਾਰਿਕਾ। ਗਵਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਵਣੇਸੁ ਨੀਲਮਕ੍ਖਿਕਾਹਿ ਕਤਾ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਹੇਤੁਭੂਤਾ ਅਣ੍ਡਕਾ **ਆਸਾਟਿਕਾ** ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨਾਥਸਾਲਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਥਾਨਂ ਨਿਵਾਸਸਾਲਾਯਂ। **ਦਯਾਲੁਕਾ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਬਹੁਲਾ। ਵ**ਣਮਤ੍ਤਚੋਲ਼ਕਾਨੀ**ਤਿ ਵਣਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਾਯ ਛਿਨ੍ਨਚੋਲ਼ਖਣ੍ਡਕਾਨਿ। **ਕੇਸਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਬਹੂਸੁ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਨਾਥਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। **ਥੂਲਾਨੀ**ਤਿ ਥਦ੍ਧਾਨਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਪੁਣਨੇ, ਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਵਾ ਏਤਂ ਭੁਮ੍ਮਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਣਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਚੋਲ਼ਕੇਨ, ਕਪਾਲੇਨਾਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਯੋਗੇ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾ, ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਵਾ। ਵਣਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਭੇਸਜ੍ਜਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਪਨ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਨ ਪਨ ਮਣ੍ਡਨਾਨੁਭਵਨਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਦੀਹਿ ਨਿਚ੍ਚਾਤੁਰਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗਭੂਤਾਨਂ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਨਂ ਏਦਿਸਮੇਵ ਉਪਮਾਨਮੁਪਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੁਖਮਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲਤ੍ਤਾ, ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀਹਿ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਤਾ **ਉਤ੍ਤਮਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ।**

ਅਸਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਵਿਸੇਸਯੋਗਤੋ ਅਸਿਤਾਦਿਪਦੇਹੇਵ ਕਮ੍ਮਵਿਸੇਸਸਹਿਤੋ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਸਿਤੇਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਭੋਜਨੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਟ੍ਠਵਿਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਪ੍ਪਕਾਰੋਪਿ ਪਯੋਜਨਵਿਸੇਸੋ।

ਤਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਭੋਜਨਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਇਮਿਨਾ **ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰ**ਵਾਦਵਸੇਨ ''ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ੮.੯; ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੫੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬) ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰੋ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧.੧੩੫੫) ਹਿ ''ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮ, ਉਪਰਿ ਪਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ''ਤਿ ਏਕਮਙ੍ਗਂ, ''ਯਾਪਨਾਯਾ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚਾ''ਤਿ ਏਕਂ, ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਪਨ ਭੋਜਨਾਨਿਸਂਸਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਨ ''ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ''ਤਿ ਏਕਮਙ੍ਗਂ, ''ਨ ਮਦਾਯਾ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯਾ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯਾ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯਾ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਕਂ, ''ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ''ਤਿ ਪਨ ਭੋਜਨਾਨਿਸਂਸਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਇਧਾਨਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਪਯੋਜਨਾਨਮੇਵ ਅਭਾਵਤੋ, ਤੇਸਮੇਵ ਚ ਇਧ ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਨਨੁ ਚ **"ਨੇਵਦਵਾਯਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਮਰਿਯਾਦਵਚਨੇਨ ਦੁਤਿਯਨਯਸ੍ਸੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਭਾਵੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ? ਨ, ''ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਾਲ਼ਿਯਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਯਥਾਦੇਸਿਤਤਨ੍ਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸੇਵ ਮਰਿਯਾਦਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਪਾਠਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਹਿ ''ਨੇਵ ਦਵਾਯਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮੇਨ, ਤੇਨ ਪਨ ''ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਤਿਧਾ ਦੇਨ੍ਤੇ ਦ੍ਵਿਧਾ ਗਾਹਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਭੋਜਨਾਦਿਗਹਣਤ੍ਥਾਯ ਹਤ੍ਥਓਤਾਰਣਂ ਭੁਞ੍ਜਨਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਆਲੋਪਕਰਣਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਭੁਞ੍ਜਨਾਦਿਪਯੋਗੋ ਵਾਯੋਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਵਿਭਾਵਿਤੋ। **ਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਨ ਕੋਚੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਕੁਞ੍ਚਿਕਾ** ਨਾਮ ਅਵਾਪੁਰਣਂ, ਯਂ ''ਤਾਲ਼ੋ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਯਨ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਯਨ੍ਤਕੇਨ। ਯਤਤਿ ਉਗ੍ਘਾਟਨਨਿਗ੍ਘਾਟਨਉਕ੍ਖਿਪਨਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾਦੀਸੁ ਵਾਯਮਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਹਿ **ਯਨ੍ਤਕਂ।** ਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਕਰਣਂ **ਮੁਸਲਕਿਚ੍ਚਂ।** ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ **ਉਦੁਕ੍ਖਲਕਿਚ੍ਚਂ।** ਆਲੋਲ਼ਿਤਵਿਲੋਲ਼ਿਤਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ **ਹਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚਂ। ਇਤੀਤਿ** ਏਵਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨੇ, ਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਵਾ ਭੁਮ੍ਮਂ। **ਤਨੁਕਖੇਲ਼ੋ**ਤਿ ਪਸਨ੍ਨਖੇਲ਼ੋ। **ਬਹਲਖੇਲ਼ੋ**ਤਿ ਆਵਿਲਖੇਲ਼ੋ। ਜਿਵ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਆਲੋਲ਼ਿਤਵਿਲੋਲ਼ਿਤਵਸੇਨ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਰਿਵਤ੍ਤਕਂ **ਜਿਵ੍ਹਾਹਤ੍ਥਪਰਿਵਤ੍ਤਕਂ। ਕਟਚ੍ਛੁ, ਦਬ੍ਬੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ''ਪੁਮੇ ਕਟਚ੍ਛੁ ਦਬ੍ਬਿਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਯੇਨ ਭੋਜਨਾਦੀਨਿ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੋ **ਕਟਚ੍ਛੁ,** ਯਾਯ ਪਨ ਤੇਸਮੁਦ੍ਧਰਣਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ **ਦਬ੍ਬੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪਲਾਲਸਨ੍ਥਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਪਲਾਲਾਦਿਸਨ੍ਥਾਰਂ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ। **ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਜਲਸ੍ਸ ਤਂਸਨ੍ਧਾਰਕਵਾਯੁਨਾ ਵਿਯ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਾਹਾਰਸ੍ਸ ਵਾਯੋਧਾਤੁਨਾਵ ਆਮਾਸਯੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਵਾਯੋਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਤਥਾ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਆਹਾਰਂ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਘਨਂ ਪਰਿਵਟੁਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਪਕ੍ਕਾ ਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਆਮਾਸਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ। **ਉਦ੍ਧਨਂ** ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਉਕ੍ਖਲਿਯਾਦੀਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚਨ੍ਤਿ, ਯਾ ''ਚੁਲ੍ਲੀ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਰਸ੍ਸਦਣ੍ਡੋ **ਦਣ੍ਡਕੋ।** ਪਤੋਦੋ **ਯਟ੍ਠਿ।**

ਇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮਤਿਦਿਸਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤਿਹਰਤੀਤਿ** ਯਾਵ ਮੁਖਾ ਅਭਿਹਰਤਿ। **ਵੀਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਕੁਚ੍ਛਿਯੰ ਵਿਮਿਸ੍ਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੪) **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੋ, ਆਚਰਿਯਾਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਨ ''ਤਤੋ ਯਾਵ ਕੁਚ੍ਛਿ, ਤਾਵ ਹਰਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੫੨੩) ਆਹ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਮੇਵ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਕੁਚ੍ਛਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਤ੍ਤੰ ਹਰਣਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ।

ਅਪਿਚ **ਅਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤੋ ਹਰਤਿ। **ਵੀਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਹਰਤਿ। **ਧਾਰੇਤੀਤਿ** ਆਮਾਸਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਕਰੋਤਿ । **ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ ਕਰੋਤਿ। **ਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣੇਤੀਤਿ** ਮੁਸਲੇਨ ਵਿਯ ਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਨੰ ਕਰੋਤਿ। **ਵਿਸੋਸੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਸੋਸਨੰ ਨਾਤਿਸੁਕ੍ਖੰ ਕਰੋਤਿ। **ਨੀਹਰਤੀ**ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਬਹਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਿ। ਪਥਵੀਧਾਤੁਕਿਚ੍ਚੇਸੁਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਧਾਰਣਪਰਿਵਤ੍ਤਨਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਨਵਿਸੋਸਨਾਨਿ ਪਥਵੀਸਹਿਤਾ ਏਵ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾਪਿ ਕਿਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਸਿਨੇਹੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਮੇਤਿ। **ਅਲ੍ਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਪਾਲੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁਆਦੀਹਿ ਅਤਿਵਿਯ ਸੋਸਨੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਲ੍ਲਭਾਵਞ੍ਚ ਨਾਤਿਅਲ੍ਲਤਾਕਰਣਵਸੇਨ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ। **ਅਞ੍ਜਸੋ**ਤਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਵਿਸਨਪਰਿਵਤ੍ਤਨਨਿਕ੍ਖਮਨਾਦੀਨੰ ਮਗ੍ਗੋ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ** ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਪਰਿਯੇਸਨਜ੍ਝੋਹਰਣਾਦਿਵਿਜਾਨਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਰਿਯੇਸਨਜ੍ਝੋਹਰਣਾਦਿਕਿਚ੍ਚੇ। ਤੰਤੰਵਿਜਾਨਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੋ ਤੰਨਿਪ੍ਫਾਦਕੋਯੇਵ ਪਯੋਗੋ **ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗੋ** ਨਾਮ। ਯੇਨ ਹਿ ਪਯੋਗੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨਾਦਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ,। ਸੋ ਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਜਾਨਨਮ੍ਪਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ ਨਾਮ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। **ਤਮਨ੍ਵਾਯ** ਆਗਮ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਭੁਜਤੀਤਿ** ਪਰਿਯੇਸਨਵਸੇਨ, ਅਜ੍ਝਾਹਰਣਜਿਣ੍ਣਾਜਿਣ੍ਣਤਾਦਿਪਟਿਸੰਵੇਦਨਵਸੇਨ ਚ ਤਾਨਿ ਪਰਿਯੇਸਨਜ੍ਝੋਹਰਣਜਿਣ੍ਣਾਜਿਣ੍ਣਤਾਦੀਨਿ ਆਵਜ੍ਜੇਤਿ ਵਿਜਾਨਾਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਨਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਵਿਜਾਨਨਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਨਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਵਾ **ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗੋ** ਨਾਮ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। **ਤਮਨ੍ਵਾਯ** ਆਗਮ੍ਮ। ''ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਭੁਞ੍ਜਨਕੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਆਭੁਜਤਿ** ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤਿ, ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਭੋਗਪੁਬ੍ਬਕੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ''ਆਭੁਜਤਿ''ਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਗਮਨਤੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਸੇਨ ਗੋਚਰਗਾਮੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਮਨਤੋ। ਪਚ੍ਚਾਗਮਨਮ੍ਪਿ ਗਮਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। **ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ**ਤਿ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਆਹਿਣ੍ਡਨਤੋ। ਪਰਿਯੇਸਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾਵ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਸਾਲਾਦਿਉਪਸਙ੍ਕਮਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। **ਪਰਿਭੋਗਤੋ**ਤਿ ਦਨ੍ਤਮੁਸਲੇਹਿ ਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਿਸੇਸੰ ਸੁਵਾਨਦੋਣਿਯੰ ਸੁਵਾਨਵਮਥੁ ਵਿਯ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛੰ ਆਹਾਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਤੋ। **ਆਸਯਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਪੁਬ੍ਬਲੋਹਿਤਾਸਯਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਪਰਮਜਿਗੁਚ੍ਛਨਹੇਤੁਭੂਤਤੋ ਆਮਾਸਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਕਪਿਤ੍ਤਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਸਯਤੋ। ਆਸਯਤਿ ਏਕਜ੍ਝੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਕਮ੍ਮਬਲਵਤ੍ਥਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਰਿਯਾਦਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਹਿ **ਆਸਯੋ,** ਆਮਾਸਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਕੋ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਸਯੋ। ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਮਾਕਾਰੋ। **ਨਿਧਾਨਤੋ**ਤਿ ਆਮਾਸਯਤੋ। ਨਿਧੇਤਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤੋ ਆਹਾਰੋ ਨਿਚਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਹਿ ਆਮਾਸਯੋ "**ਨਿਧਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਾਹਾਰਪਰਿਪਾਚਨੇਨ ਗਹਣੀਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜਸਾ ਅਪਰਿਪਾਕਤੋ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਜਤੇਜਸਾਵ ਪਰਿਪਾਕਤੋ। **ਫਲਤੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਪਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ, ਅਸਮ੍ਮਾਪਰਿਪਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਭੁਤ੍ਤਾਹਾਰਸ੍ਸ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਕੇਸਾਦਿਕੁਣਪਦਦ੍ਦੁਆਦਿਰੋਗਾਭਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਪਯੋਜਨਤੋਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਇਦਮਸ੍ਸ ਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ**ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਕਣ੍ਣਾਦੀਸੁ ਅਨੇਕਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

''ਅਨ੍ਨੰ ਪਾਨੰ ਖਾਦਨੀਯੰ, ਭੋਜਨਞ੍ਚ ਮਹਾਰਹੰ।
ਏਕਦ੍ਵਾਰੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ, ਨਵਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਸਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੩)।

ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋਤਿ ਹਤ੍ਥਓਟ੍ਠਾਦਿਅਙ੍ਗੇਸੁ ਨਵਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇ, ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਕਾਲੇ ਚ ਯਥਾਰਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਕ੍ਖਨਤੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਹ ਪਾਠਸੇਸੇਨ ਯੋਜਨਾ। ਤਂਤਂਕਿਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ତਿਪਟਿਪਾਟਿਵਸੇਨ ਚਾਯਂ ''ਗਮਨਤੋ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੀ ਠਪਿਤਾ। ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਂ ਪਨ ਪਰਿਭੋਗਾਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਾ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪਤ੍ਤਕਾਲੇਤਿ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਤੇਜੇਨ ਪਰਿਪਚ੍ਚਨਤੋ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ। ਵੇਗਸਨ੍ਧਾਰਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਲ਼ਾਹਤ੍ਤਾ **ਸਕਲਸਰੀਰਤੋ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।** ਤਤੋਯੇਵ **ਅਕ੍ਖੀਨਿ** ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਿ, **ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਏਕਗ੍ਗਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਚ** ਸੂਲ਼ਭਗਨ੍ਦਰਾਦਯੋ **ਰੋਗਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਦਮੁਚ੍ਚਨਾਦਿਕਂ।

ਅਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਖੇਤ੍ਤਦੇਵਾਯਤਨਾਦਿਕੇ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ। ਤਾਦਿਸੇ ਹਿ ਕਰੋਨ੍ਤਂ ਕੁਦ੍ਧਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਮ੍ਪਿ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਆਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਦੁਕ੍ਕਟਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾ। **ਪਤਿਰੂਪੇ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰੀਤੇ ਠਾਨੇ। **ਸਬ੍ਬਂ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਆਦਿਕਂ।

ਨਿਕ੍ਖਮਾਪੇਤਾ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਤਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਨਨ੍ਤਿ ਬਾਲਮਞ੍ਞਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ **"ਅਕਾਮਤਾਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਪਯੋਗੇਨ ਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯੇਨ ਠਿਤਾ। **ਵਾਯੁਵੇਗਸਮੁਪ੍ਪੀਲ਼ਿਤਾ**ਤਿ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਵੇਗੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਅਵਪੀਲ਼ਿਤਾ, ਨਿਕ੍ਖਮਨਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਹੇਤੁਵਚਨਂ। **"ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਾ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵੋ"**ਤਿ ਪੁਨ ਵਚਨਂ ਸਮਾਹਾਰਦ੍ਵਨ੍ਦੇਪਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਏਕਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਤਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਂ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਨ੍ਤਕਂ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਦੀਯਨਵਸੇਨ ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ, ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤ੍ਤਾ ਚ ਨ ਪਰਸ੍ਸਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਰੀਰਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ**ਵਾਤਿ ਸਰੀਰਤੋ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨਮਤ੍ਤਂ। ਸਰੀਰੇ ਸਤਿ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਸਤੀਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਆਨਿਸਂਸਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸਮਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **"ਪਟਿਜਗ੍ਗਨਮਤ੍ਤਮੇਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਟਿਸੋਧਨਮਤ੍ਤਂ ਏਵਾਤਿ ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੇਲ਼ੁਨਾਲ਼ਿਆਦਿਉਦਕਭਾਜਨਂ **ਉਦਕਤੁਮ੍ਬੋ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ਛਡ੍ਡਿਤਉਦਕਂ।

"ਗਤੇਤਿ ਗਮਨੇ"ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮਗਹਣੇਨ ਗਮਨੇਪਿ ਪੁਰਤੋ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਤਿਹਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਧ ਗਮਨਮੇਵ ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੫੨੫) **ਆਚਰਿਯਾਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਕੇਚਿਵਾਦੋ ਨਾਮ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਕਤਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਗਮਨੇ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਕਾਯਾਤਿਹਰਣਸ੍ਸ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰਨਿਯਮਿਤਾਯ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਏਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਦੀਹਿ (ਅਭਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੨੩) ਚ ਵਿਰੋਧਨਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨਸ੍ਸ ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਮਵਰੋਧਤ੍ਤਂ, ਭੇਦਤ੍ਤਞ੍ਚ –

> ''ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਕੋ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਆਗਤੋ। ਸੋ ਹੇਟ੍ਠਾ 'ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤੋ ਚ ਆਗਚ੍ਛਤੋ ਚ ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਵਸੇਨ ਕਥਿਤੋ। 'ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੇ ਚੁਣ੍ਣਿਕਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰਇਰਿਯਾਪਥਵਸੇਨ ਕਥਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਗਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੇਨ ਕਿਰਿਯਾਭੇਦੋਯੇਵ, ਨ ਪਨ ਅਤ੍ਥਭੇਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ । ਤਤ੍ਥ **ਸੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ, ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ ਚ ਸਙ੍ਗੀਤੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੫) **ਅਦ੍ਧਾਨਇਰਿਯਾਪਥਾ**ਤਿ ਚਿਰਪਵਤ੍ਤਕਾ ਦੀਘਕਾਲਿਕਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾ ਅਦ੍ਧਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਿਰਕਾਲਵਚਨਤੋ ''ਅਦ੍ਧਨਿਯਂ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੪; ੩.੧੭੭; ਪਾਰਾ॰ ੨੧) ਵਿਯ, ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਪਵਤ੍ਤਕਾ ਵਾ ਦੀਘਮਗ੍ਗਿਕਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾ। ਅਦ੍ਧਾਨਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਦੀਘਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯੋ ''ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਸਮਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੨੧੩, ੨੧੭) ਵਿਯ।

ਮਜ੍ਝਿਮਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨਾਤਿਚਿਰਕਾਲਿਕਾ, ਨਾਤਿਦੀਘਮਗ੍ਗਿਕਾ ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾ। **ਚੁਣ੍ਣਿਯਇਰਿਯਾਪਥਾ**ਤਿ ਵਿਹਾਰੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਿਯਭੂਤਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਹਿ ''ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। **"ਖੁਦ੍ਦਕਚੁਣ੍ਣਿਕਇਰਿਯਾਪਥਾ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਚੁਣ੍ਣਿਕਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਭੇਦਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਨਤੋ। **ਤੇਸੁਪੀ**ਤਿ ''ਗਤੇ ਠਿਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਅਪਰਭਾਗੇਤਿ ਗਮਨਇਰਿਯਾਪਥਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ। **ਠਿਤੋ**ਤਿ ਠਿਤਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਏਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਚਙ੍ਕਮਨੇਯੇਵ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਰਹਂ।

ਗਮਨਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਨਂ ਵਿਯ ਨਿਸੀਦਨਸਯਨਸ੍ਸ ਕਮਵਚਨਮਯੁਤ੍ਤਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਥਾ ਕਮਾਭਾਵਤੋਤਿ **"ਉਟ੍ਠਾਯ"** ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਜਾਗਰਿਤਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਭਵਙ੍ਗੋਤਰਣਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਮੇਵ ਸਯਨਂ, ਨ ਪਨ ਪਿਟ੍ਠਿਪਸਾਰਣਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਕਿਰਿਯਾਮਯਪਵਤ੍ਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਦਿਵਾਸੇਯ੍ਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਰਾ॰ ੭੭) ਵਿਯ ਪਿਟ੍ਠਿਪਸਾਰਣਸ੍ਸਾਪਿ ਸਯਨਇਰਿਯਾਪਥਭਾਵੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥਾਵਰੋਧਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਰਣਂ **ਕਿਰਿਯਾ,** ਕਾਯਾਦਿਕਿਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਿਰਿਯਾਮਯਾਨਿ** ਤਦ੍ਧਿਤਸਦ੍ਦਾਨਮਨੇਕਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਆਵਜ੍ਜਨਦ੍ਵਯਕਿਚ੍ਚਂ **ਕਿਰਿਯਾ,** ਤਾਯ ਪਕਤਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਵਾ **ਕਿਰਿਯਾਮਯਾਨਿ**। ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਹਿ ਭਵਙ੍ਗੁਪਚ੍ਛੇਦੇ ਸਤਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ।** ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ''ਚਿਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਦੀਹਿ, (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੨੩) ਤਟ੍ਟੀਕਾਹਿ ਚ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਪੋਰਾਣਪਾਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਰਿਯਾਮਯਾਨਿ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਤਥਾ, ਜਵਨਂ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾ ਛਦ੍ਵਾਰਿਕਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟੀਕਾਯਂ** (ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੫੨੫) ''ਕਾਯਾਦਿਕਿਰਿਯਾਮਯਤ੍ਤਾ , ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਜਵਨਂ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾ ਛਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯਾਮਯਪਵਤ੍ਤਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਕਾਲੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ **ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਵਚਨਞ੍ਹਿ ਇਦਂ, ਇਤਰਥਾ ਛਦ੍ਵਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਰੇਚਰਾਨੁਚਰਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਾਰਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਕਾਲਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਾਰਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਜਾਗਰਿਤੇ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਗਕਾਰਣਭੂਤੇ ਓਟ੍ਠਾਦਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਯਥਾਸਕਂ ਠਾਨੇ ਸਦ੍ਦੋ ਜਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਓਟ੍ਠੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾਠਾਨਂ ਜਾਯਤਿ, ਓਟ੍ਠਾਲਨਾਦਿਨਾ ਪਨ ਪਯੋਗੇਨੇਵ ਜਾਯਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਤੇਨ ਪਯੋਗੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਓਟ੍ਠੇ ਚਾਤਿਆਦਿ ਸਦ੍ਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਨਿਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਤਥਾ ਅਵਚਨਤੋ। ਨ ਹਿ ''ਓਟ੍ਠੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਸਮੁਚ੍ਚਯੇਨ ਕਮ੍ਮਵਚਨੇਨ ਠਾਨਵਚਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ। **ਤਦਨੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ। ਭਾਸਨਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਿਕ੍ਖਨਵਿਰੋਧਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਪਕ੍ਖੇ ''ਅਪਰਭਾਗੇ ਭਾਸਿਤੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋਵ ਪਟਿਸਙ੍ਖਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ।

ਭਾਸਨਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਾਨਂ ਸਭਾਵਤੋ ਭੇਦੇ ਸਤਿ ਅਯਂ ਵਿਭਾਗੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ, ਨਾਸਤੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇਨਾਹ **"ਉਪਾਦਾਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਯਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਉਪਾਦਾਰੂਪਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਤਥਾ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਭਾਸਨਂ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਤੁਣ੍ਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰਵਾਦੇ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਪਵਤ੍ਤਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਤਾ ਗਹਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੯) ਆਗਤਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਾਰਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਿਭਾਗਵਸੇਨ, ਅਤੋ ਤਤ੍ਥੇਵ

ਤਮਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਨ ਇਧਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤਯਿਦ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਙ੍ਖਾਤੰ ਧੁਰੰ ਜੇਟ੍ਠਕੰ ਯਸ੍ਸ ਵਚਨਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਧੁਰੰ,** ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਗਬ੍ਭਮਿਦੰ ਵਚਨੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਲਬ੍ਭਤਿ ਯਾਵਦੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੁੰ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਨਨੁ ‘‘ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਕਤੋਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ ‘‘**ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀਤਿ ਚਾ**’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਕਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **“ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇ**ਵਾ”ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਧਾਨਤਾ ਗਹਿਤਾ, ਏਵੰ ਸਤਿਯਾਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਪਨੇਤੰ ਸਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਹ ਭਾਵਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੰ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਸਤਿਰਹਿਤਾ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨੇਵਾਯੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਚੋਦਨਮ੍ਪਿ ਸੋਧੇਤਿ ‘‘**ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਯੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ**’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ‘‘ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ’’ਤਿ ਏਵੰ ਏਕਤੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਤਦੁਭਯੰ ਸਮਧੁਰਭਾਵੇਨੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਹਿ ਸਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਧੁਰਤੰਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ਏਕਤੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ **ਵਿਭਙ੍ਗਨਯੇ**ਨਾਪਿ ਤਦਤ੍ਥੰ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁੰ **“ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੁੰ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਹਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਤਿਯਾਪੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਤੰਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤਾਨਿ ਪਦਾਨੀ**ਤਿ ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਾਨਿ। **ਵਿਭਤ੍ਤਾਨੇ**ਵਾਤਿ ਸਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਮਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿਯੇਵ।

ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ, ਪਨ ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਾ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੨੩) ਚ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤਿ – ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਥਾ ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਏਕੋ ਸਯਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਸਯਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਸਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਨ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤੀਤਿ ਚਙ੍ਕਮਨੇਨ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਙ੍ਕਮੰ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯੰ ਠਿਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ‘‘ਪਾਚੀਨਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤਾਪਿ ਪਾਚੀਨਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਚਙ੍ਕਮਨਵੇਮਜ੍ਝੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਉਭੋ ਕੋਟਿਯੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਚਙ੍ਕਮਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਠਾਨੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਠਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨਿਸਜ੍ਜੰ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਯਨੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਯੇਵ ਭਵਙ੍ਗੰ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਉਟ੍ਠਹਤਿ। ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁ **ਗਤਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਏਵੰ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਭੂਤੰ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਭੂਤੰ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਵ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਾਵ ਚਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਯਮਾਨੋ ਏਵੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਯਤਿ ‘‘ਕਾਯੋ ਅਚੇਤਨੋ, ਮਞ੍ਚੋ ਅਚੇਤਨੋ, ਕਾਯੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਅਹੰ ਮਞ੍ਚੇ ਸਯਿਤੋ’ਤਿ, ਮਞ੍ਚੋਪਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਮਯਿ ਕਾਯੋ ਸਯਿਤੋ’ਤਿ। ਅਚੇਤਨੋ ਕਾਯੋ ਅਚੇਤਨੇ ਮਞ੍ਚੇ ਸਯਿਤੋ’’ਤਿ। ਏਵੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਭਵਙ੍ਗੰ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਪਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਪਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਯੰ **ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਾਯਾਦਿਕਿਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਨੇਨ ਤਮ੍ਮਯਤ੍ਤਾ, ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਜਵਨੰ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾ ਛਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਕਿਰਿਯਾਮਯਪਵਤ੍ਤੰ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਜਾਗਰਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ **ਜਾਗਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ। ਅਪਿਚ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਛ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਜਗ੍ਗਨ੍ਤੋਪਿ **ਜਾਗਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਵਿਮुਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋਪਿ, ਬਾਤ੍ਤਿਂਸ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ ਪਹਾਯ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ **ਭਾਸਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ।

ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਯਂ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਪਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਪਿ **ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ। ਦੁਤਿਯਞ੍ਹਿ ਝਾਨਂ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਵਿਰਹਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ ਨਾਮਾਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਨਯੋ ਪੁਰਿਮਨਯਤੋ ਵਿਸੇਸਨਯਤ੍ਤਾ ਇਧਾਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੨੩) ''ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਪਰੋਪਿ ਨਯੋ''ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ। ''ਏਵਂ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਗਮਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਪਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਨ੍ਤੋਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੫. ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਦਸ੍ਸਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਦਮਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਤਿ ਨ ਲੁਦ੍ਧੋ ਭਵਤੀਤਿ ਹਿ ਪਦਨਿਬ੍ਬਚਨਂ। ਅਪਿਚ ਪਦਨਿਬ੍ਬਚਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਤੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਅਪਾਕਟੋਤਿ ਤਂ ਪਾਕਟਕਰਣਤ੍ਥਂ **"ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮਾਹ, ਚੀਵਰਾਦਿਕੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਪ੍ਪਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਰ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਅਨਿਯਮਵਚਨੋ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਪ੍ਪਿਯਪਚ੍ਚਯੇ''ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਇਤਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਹੀਨਂ ਪਣੀਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਪਣੀਤਮ੍ਪਿ ਹੀਨਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਾ ਹਿ ਇਤਰਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਹੀਨੇਨ ਵਾ ਪਣੀਤੇਨ ਵਾ ਚੀਵਰਾਦਿਕਪ੍ਪਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਤਿ ਤੇਨ, ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਸਨ੍ਤੋਸੋ,** ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਲੋਭੋ, ਅਲੋਭਪਧਾਨਾ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ। ਲਭਨਂ **ਲਾਭੋ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਾਭਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਬਲਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਸਾਰੁਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ।**

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਲਬ੍ਭਤੇਤਿ **ਲਾਭੋ,** ਯੋ ਯੋ ਲਾਭੋ **ਯਥਾਲਾਭਂ,** ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਯਥਾਲਾਭੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ।** ਬਲਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਯਥਾਬਲਂ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਪਚ੍ਚਯੋ, ਯਥਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਸਾਧਨਂ ਅਨੁਰੂਪਕਿਰਿਯਂ ਵਦਤਿ, ਯਥਾ ਤਂ ''ਅਧਿਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਸਾਧਨਂ ਅਧਿਕਰਣਕਿਰਿਯਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਬਲੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ।** ਸਾਰੁਪ੍ਪਤਿ ਪਤਿਰੂਪਂ ਭਵਤਿ, ਸੋਭਨਂ ਵਾ ਆਰੋਪੇਤੀਤਿ **ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ,** ਯਂ ਯਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਂ,** ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯਪਚ੍ਚਯੋ, ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ।** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪਭੇਦਮਨੁਗਤਾ ਵਣ੍ਣਨਾ **ਪਭੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।**

ਇਧਾਤਿ ਸਾਸਨੇ। **ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤੀਤਿ** ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਪਤ੍ਥਨਭਾਵਮਾਹ, **ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਪਤ੍ਥਨਾਭਾਵਂ। ਪਠਮੇਨ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਪਤ੍ਥਨਾਭਾਵੇਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯਥਾਲਦ੍ਧਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਪਤ੍ਥਨਾ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯਪਿ ਸਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਪਸਙ੍ਗਭਾਵਤੋ ਤਤੋਪਿ ਨਿਵਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਸਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਤ੍ਤਪਤ੍ਥਨਾਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ। **ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲੋ**ਤਿ ਆਬਾਧਾਦਿਵਿਰਹੇਪਿ ਸਭਾਵਦੁਬ੍ਬਲੋ। ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਾਦਿਭਾਗੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਭਾਗੋ,** ਸਹ ਵਾ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਗੁਣਭਾਗੇਹਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਭਾਗੋ,** ਲਜ੍ਜੀਪੇਸਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤੇਨ। **ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲਾਦੀਨਂ ਗਰੁਚੀਵਰਂ ਨ ਫਾਸੁਭਾਵਾਵਹਂ, ਸਰੀਰਖੇਦਾਵਹਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਦਿਵਸੇਨ। ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਹਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਲਹੁਕਚੀਵਰਪਰਿਭੋਗੋ ਸਨ੍ਤੋਸਵਿਰੋਧੀ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਤਦਭਾਵਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਲਹੁਕਚੀਵਰਪਰਿਭੋਗੋਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਵਿਰੋਧੀਤਿ ਆਹ **"ਲਹੁਕੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ

ਲਹੁਕਚੀਵ਼ਰਪਰਿਭੋਗੋਪਿ ਨ ਤਾਵ਼ ਸਨ੍ਤੋਸਵ਼ਿਰੋਧੀ, ਪਗੇਵ਼ ਤਥਾ ਅਪਰਿਵ਼ਤ੍ਤੇਤ੍ਵ਼ਾ ਪਰਿਭੋਗੇਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵ਼ਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ। ਚੀਵ਼ਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ **"ਪਤ੍ਤਚੀਵ਼ਰਾਦੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰ"**ਨ੍ਤਿ ਵ਼ਚਨੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਗਹਿਤਾਵ਼ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਚੀਵ਼ਰਸਨ੍ਤੋਸੇ ਸਮਵ਼ਰੋਧਿਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ''ਥੇਰਕੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਮਲ੍ਲਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਥੇਰਵ਼ੋਹਾਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਪਿ ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਤੋ ਦਸਵ਼ਸ੍ਸਤੋ ਪਭੁਤਿ ਚਿਰਵ਼ਸ੍ਸਪਬ੍ਬਜਿਤੇਸ੍ਵ਼ੇਵ਼ ਇਧ ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ **"ਥੇਰਾਨੰ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ, **ਥੇਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵ਼ਾ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੰ ਵ਼ਦਤਿ। **ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਤਦਵ਼ਸੇਸੇ ਵ਼ੁਡ੍ਢਭਿਕ੍ਖੂ। **ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾਦਿਤੋ**ਤਿ ਕਚਵ਼ਰਰਾਸਿਆਦਿਤੋ। **ਅਨਨ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਨਨ੍ਤਕਾਨਿ ਪਿਲੋਤਿਕਾਨਿ। ''ਅ-ਕਾਰੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਵ਼ਿ॰ ਵ਼॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੬੫) ਵ਼ਿ**ਮਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਚਾਹੁ ''ਨਨ੍ਤਕੰ ਕਪ੍ਪਟੋ ਜਿਣ੍ਣਵ਼ਸਨੰ ਤੁ ਪਟਚ੍ਚਰ''ਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਦਸਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਕੋਟਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਹਿ **ਨਨ੍ਤਕਾਨਿ,** ਨ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤੁ ਅਨਾਦੇਸੇ **ਅਨਨ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸਙ੍ਕੇਤਕੋਵ਼ਿਦਾਨੰ ਪਨ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਤਥਾ ਅਵ਼ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵ਼ੀਮੰਸਿਤ੍ਵ਼ਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **"ਸਨਨ੍ਤਕਾਨੀ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਨਨ੍ਤਕੇਨ ਸਹ ਸੰਸਿਬ੍ਬਿਤਾਨਿ ਪੰਸੁਕੂਲਾਨਿ ਚੀਵ਼ਰਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਘਾਟਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਚੀਵ਼ਰਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਚੀਵ਼ਰੰ। ਤੀਣਿਪਿ ਹਿ ਚੀਵ਼ਰਾਨਿ ਸਙ੍ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ''ਸਙ੍ਘਾਟੀ''ਤਿ ਵ਼ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਮਹਗ੍ਘੰ ਚੀਵ਼ਰੰ, ਬਹੂਨਿ ਵ਼ਾ ਚੀਵ਼ਰਾਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵ਼ਾ ਤਾਨਿ ਵ਼ਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵ਼ਾ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਦਿਨਯੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵ਼ਾ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਯੇ ਏਵ਼ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਵ਼ਿਰੋਧੀਤਿ ਆਹ **"ਤੇਸੰ...ਪੇ॰... ਧਾਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ਼ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਯੇਨ ਯਥਾਲਦ੍ਧੰ ਵ਼ਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵ਼ਾ ਤਦਞ੍ਞਗਹਣਮ੍ਪਿ ਨ ਤਾਵ਼ ਸਨ੍ਤੋਸਵ਼ਿਰੋਧੀ, ਪਗੇਵ਼ ਅਨਞ੍ਞਗਹਣੇਨ ਯਥਾਲਦ੍ਧਸ੍ਸੇਵ਼ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਪਰਿਭੋਗੇਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵ਼ਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤ੍ਥ **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ, ਏਵ਼ੰ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯੇਸੁਪਿ ਯਥਾਬਲਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵ਼ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਕਤਿਵ਼ਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵ਼ੇਨੇਵ਼ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਸਮਣਧਮ੍ਮਕਰਣਸੀਸੇਨ ਸਪ੍ਪਾਯਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੇਸਨੰ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਵ਼ਿਸੇਸਤੋ ਯੁਤ੍ਤਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੰ ਵ਼ਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ ''ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪੀ''ਤਿ ਅਵ਼ਤ੍ਵ਼ਾ **"ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪੀ"**ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ। **ਮਿਸ੍ਸਕਾਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਡੁਲਮੁਗ੍ਗਾਦੀਹਿ ਨਾਨਾਵ਼ਿਧਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣੇਹਿ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵ਼ਾ ਕਤੰ ਆਹਾਰੰ।

ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਸਨੇ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਠਮੇ ਹਿ ਨਯੇ ਯਥਾਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵ਼ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ, ਦੁਤਿਯੇ ਪਨ ਯਥਾਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ ਵ਼ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵ਼ਿਸੇਸੋ। **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰਜੋਤਕੋ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **"ਉਤ੍ਤਮਸੇਨਾਸਨੰ ਨਾਮ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵ਼ਤ੍ਵ਼ਾ ਤਬ੍ਭਾਵ਼ਮੇਵ਼ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ। **ਨਿਦ੍ਦਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋਕ੍ਕਮਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਗੇਲਞ੍ਞਭਾਵ਼ਤੋ ਭਵ਼ਙ੍ਗਸਨ੍ਤਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ, ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤੋ**ਤਿ ਤਥਾਰੂਪੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਰੇਨ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨਹੇਤੁ ਕਾਮਵ਼ਿਤਕ੍ਕਾ ਪਾਤੁਭਵ਼ਨ੍ਤੀਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **"ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨਤੋ"**ਤਿਪਿ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਪਠਮਨਯੰ ਉਪਾਦਾਯ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ।

ਤੇਸੰ ਆਭਤੇਨਾਤਿ ਤੇਹਿ ਥੇਰਾਦੀਹਿ ਆਭਤੇਨ, ਤੇਸੰ ਵ਼ਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਨ੍ਤਕੇਨਾਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤ੍ਵ਼ਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਮੁਤ੍ਤਪਰਿਭਾਵ਼ਿਤੰ, ਪੂਤਿਭਾਵ਼ੇਨ ਵ਼ਾ ਮੋਚਿਤੰ ਛਡ੍ਡਿਤੰ ਹਰੀਤਕੰ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ''ਗੋਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਨ ਪੋਰਾਣਪਾਠੋ ਤਬ੍ਬਣ੍ਣਨਾਯ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੫) ਵ਼ਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। **ਚਤੁਮਧੁਰਨ੍ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮ**ਵ਼ਰੇ **ਮਹਾਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮੪ ਆਦਯੋ) ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ ਦਧਿਮਧੁਸਪ੍ਪਿਫਾਣਿਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਚਤੁਮਧੁਰੰ, ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਭਾਜਨੇ ਚਤੁਮਧੁਰੰ ਠਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਤੇਸੁ ਯਦਿਚ੍ਛਸਿ, ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਹਿ ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਸਚਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਰੋਗਵ਼ੂਪਸਮਨਭਾਵ਼ੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵ਼ਣ੍ਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ਼॰ ੭੩, ੧੨੮) ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਸਤ੍ਥੰ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਵ਼ਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨਿਯੋਜਨਤੋ ਪਰਮੇਨ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਪਰਮਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ।**

ਕਾਮਞ੍ਚ ਸਨ੍ਤੋਸਪ੍ਪਭੇਦਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤੋਪਿ ਅਧਿਕਤਰਾ ਚੀਵਰੇ ਵੀਸਤਿ ਸਨ੍ਤੋਸਾ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਪਨ੍ਨਰਸ, ਸੇਨਾਸਨੇ ਚ ਪਨ੍ਨਰਸ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਵੀਸਤੀਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੋਯੇਵ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਦਧਿਕਤਰਪ੍ਪਭੇਦੋ ਪਨ ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੇ **ਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੨੮) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਮਿਨਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਵਂ ''ਇਧ ਮਹਾਰਾਜ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਪਦੇਨੇਵ ਸਨ੍ਤੋਸਪ੍ਪਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ''ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ ਦੇਸਨਾਨੁਰੂਪਂ ਤੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਭੇਦਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਯਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਾਮਞ੍ਚਸ੍ਸ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹੇਵ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਕਾਯਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਯੇਹਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਤਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਸੇਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚਤੁਕ੍ਕੇਨ ਚ ਵਿਨਾ ਵਿਚਰਣਮਯੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਕਾਯਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਯਤਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਅਯਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਚ੍ਛੇਦਨਵਾਸੀ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਂ ਤਦਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸਾਪਿ ਤਾਯ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਤੇਨ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਨਂ ਅਙ੍ਗਪਾਦਚੀਵਰਕੁਟਿਦਣ੍ਡਕਸਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਚਾ''ਤਿਆਦਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ''ਨ ਹੇਤਂ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯਮਾਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ। **ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੇਨ** ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਞ੍ਚ, ਤੇਨ ਸਹਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੁਤ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਯੋਗੋ ਯਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਯੋਗੋ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਯੁਤ੍ਤਯੋਗੋ,** ਤਸ੍ਸ।

ਕਾਯਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪੋਸੇਨ੍ਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਹਾਰੋ ਪੋਸਨਮਤ੍ਤਂ ਪਯੋਜਨਮੇਤੇਹੀਤਿ **ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਯਾ** ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਯ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਪੋਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਡ੍ਢਨਂ, ਭਰਣਂ ਵਾ, ਤਥਾ **ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਯਾਪਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਬਹਿਦ੍ਧਾਵ ਕਾਯਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਭਾਵੇਨ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਯਤਾ, ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਵਸੇਨ ਸਰੀਰਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਉਪਕਾਰਕਭਾਵੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਯਤਾਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਿਚੀਵਰਂ ਤਾਵ**"ਤਿਆਦਿ। "**ਪਰਿਹਰਤੀ**"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ **ਪੋਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਯਂ ਹੋਤੀਤਿ ਕਾਰਣਜੋਤਨੇ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੋਸਨਤੋ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਯਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ। **ਚੀਵਰਕਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਚੀਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ।

ਕੁਟਿਪਰਿਭਣ੍ਡਕਰਣਕਾਲੇਤਿ ਕੁਟਿਯਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਿਲਿਮ੍ਪਨੇਨ ਸਮ੍ਮਟ੍ਠਕਰਣਕਾਲੇ।

ਅਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਨਂ ਪਾਦੂਪਰਿ ਠਪਿਤੋ ਪਧਾਨਸਮ੍ਭਾਰਵਿਸੇਸੋ। ਯਤ੍ਥ ਪਦਰਸਞ੍ਚਿਨਨਪਿਟ੍ਠਿਅਪਸ੍ਸਯਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਯੋ ''ਅਟਨੀ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਮਧੁਦ੍ਦੁਮਪੁਪ੍ਫਂ **ਮਧੁਕਂ** ਨਾਮ, ਮਕ੍ਖਿਕਾਮਧੂਹਿ ਕਤਪੂਵਂ ਵਾ। **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਮਤ੍ਤਾ** ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਪਮਾਣਂ। **ਸੇਯਜਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਕੁਞ੍ਚਿਕਾਨਂ ਤਾਦਿਸੇ ਕਾਲੇ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੇਨਾਸਨੇ ਤਿਟ੍ਠਨਕਞ੍ਚਿ ''ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਕਪ੍ਪਨਵਚਨਤੋ ਪਨ ਤੇਸਮਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਨਵਮਤਾ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚੇਤ੍ਥ ਨਵਮਭਾਵੋ, ਨ ਤੁ ਤੇਸਂ ਤਥਾਪਤਿਨਿਯਤਭਾਵੇਨ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਤਥਾਯੇਵ ਤੇਸਮਧਾਰਣਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਦਸਮਾਦੀਸੁਪਿ। ਤੇਲਂ ਪਟਿਸਾਮੇਤ੍ਵਾ ਹਰਿਤਾ ਵੇਲੁਨਾਲ਼ਿਆਦਿਕਾ **ਤੇਲਨਾਲ਼ਿ।** ਨਨੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਪੁਗ੍ਗਲਦਸ੍ਸਨੇ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਅਟ੍ਠਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕੋ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇ ਯਥਾਰਹਂ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਤੇਸੁ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਮਹਨ੍ਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਭਾਰੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਮਹਾਭਾਰਾ,** ਅਯਂ ਅਧੁਨਾ ਪਾਠੋ, **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਪਨ "**ਮਹਾਗਜਾ**"ਤਿ ਪਾਠਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ''ਦੁਪ੍ਪੋਸਭਾਵੇਨ ਮਹਾਗਜਾ ਵਿਯਾਤਿ ਮਹਾਗਜਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੫) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤੇ ਏਤ੍ਤਕੇਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ''ਮਹਿਚ੍ਛਾ, ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ, ਦੁਬ੍ਭਰਾ, ਬਾਹੁਲ੍ਲਵੁਤ੍ਤਿਨੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਦਿ ਇਤਰੇਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਸਭਾਵਾ, ਕਿਮੇਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਤੁਂ "**ਭਗਵਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਭਾਵੋ ਕਥਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗਮ੍ਪਿ ਅਪਨੇਤਿ "**ਸੋ**

ਹੀ”ਤਿਆਦਿਨਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾ ਪਕ੍ਕਨੁਭਾਵੇਨ ‘‘ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਯੋਗਜਤੋ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਭਾਵੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਹਿ ਵਾਚਕਸ੍ਸਾਪਿ ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ । ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ “**ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ ਲਦ੍ਧਗੁਣਵਚਨਮ੍ਪਿ ਉਪਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ। ਸਲ੍ਲਹੁਕਾ ਵੁਤ੍ਤਿ ਜੀਵਿਕਾ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿ,** ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿਤਾ,** ਤੰ। **ਕਾਯਪਾਰਿਹਾਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਭਾਵਲੋਪਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਕਾਯੰ ਪਰਿਹਰਣਮਤ੍ਤਕੇਨਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਕਾਯਪੋਸਨਪ੍ਪਮਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ **ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਚਨਤ੍ਥੋ, **ਟੀਕਾਯੰ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੫) ਪਨ ਪਠਮਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੁਤਿਯੋਵ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਮਮਾਯਨਤਣ੍ਹਾਯ **ਆਸਙ੍ਗੋ।** ਪਰਿਗ੍ਗਹਤਣ੍ਹਾਯ **ਬਨ੍ਧੋ। ਜਿਯਾਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਧਨੁਜਿਯਾਯ ਮੁਤ੍ਤੋ। **ਯੂਥਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਗਣਤੋ। ਤਿਧਾ ਪਭਿਨ੍ਨਮਦੋ **ਮਦਹਤ੍ਥੀ।** ਵ**ਨਪਬ੍ਭਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਨੇ ਪਬ੍ਭਾਰੰ।

ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਾਯ ਸੁਖਵਿਹਾਰਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ, ‘‘ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭, ੪੫੯, ੫੦੯; ੨.੩੦੯) ਵਾ ਨਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਾਫਰਣਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਤੁਦ੍ਦਿਸੋ,** ਸੋ ਏਵ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ,** ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਾ ਦਿਸਾ **ਚਤੁਦ੍ਦਿਸੰ,** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ** ਯਥਾ ‘‘ਸਦ੍ਧੋ’’ਤਿ। ਤਾਸ੍ਵੇਵ ਦਿਸਾਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਭਯੇਨ ਨ ਪਟਿਹਨਤਿ, ਸਯੰ ਵਾ ਤੇਹਿ ਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੇਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ। ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਸਕੇਨ, ਸਨ੍ਤੇਨ ਵਾ, ਸਮਮੇਵ ਵਾ ਤੁਸ੍ਸਨਕੋ। **ਇਤਰੀਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਨ ਵਾ। ਪਰਿਚ੍ਚ ਸਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਵਾ ਪਰਿਸਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ,** ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਯੋ ਬਾਹਿਰਾ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੁਪਦ੍ਦਵਾ, ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਸਹਿਤਾ**ਤਿ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿਯਾ, ਵੀਰਿਯਾਦਿਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਯਥਾਰਹੰ ਖਨ੍ਤਾ, ਗਹਨ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਥਦ੍ਧਭਾਵਕਰਭਯਾਭਾਵੇਨ **ਅਛਮ੍ਭੀ। ਏਕੋ ਚਰੇ**ਤਿ ਅਸਹਾਯੋ ਏਕਾਕੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਰਿਤੁੰ ਵਿਹਰਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ। ਸਮਤ੍ਥਨੇ ਹਿ **ਏਯ੍ਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ‘‘ਕੋ ਇਮੰ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ’’ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩) ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪਤਾਯ ਏਕਵਿਹਾਰੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਖਗ੍ਗਸਦਿਸੰ ਏਕਮੇਵ ਮਤ੍ਥਕੇ ਉਟ੍ਠਿਤੰ ਵਿਸਾਣੰ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਖਗ੍ਗੋ;** ਖਗ੍ਗਸਦ੍ਦੇਨ ਤੰਸਦਿਸਵਿਸਾਣਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਮਹਿੰਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਮਿਗਵਿਸੇਸੋ, ਯੋ ਲੋਕੇ ‘‘ਪਲਾਸਾਦੋ, ਗਣ੍ਡਕੋ’’ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਾਣੇਨ ਏਕੀਭਾਵੇਨ ਸਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ ਏਕਵਿਹਾਰਿਤਾਯ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮ੍ਪਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੋ **ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ,** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੨) **ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੧੨੮) ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵੰ ਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤੇ ਭਗਵਤਾ ਤਥਾ ਦੇਸਨਾਯ ਵਿਵਰਿਤੰ, ਥੋਮਿਤੰ ਵਾ। ਖਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਾਮ ਮਿਗਸ੍ਸ ਵਿਸਾਣੇਨ ਕਪ੍ਪੋ ਸਦਿਸੋ ਤਥਾ। ਕਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ‘‘ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੇਨ ਵਤ ਭੋ ਕਿਰ ਸਾਵਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਮਨ੍ਤਯਮਾਨਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੦) ਵਿਯ ਪਟਿਭਾਗੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪਤਾ,** ਤੰ ਸੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਵਾਤਾਭਿਘਾਤਾਦੀਹਿ ਸਿਯਾ ਸਕੁਣੋ ਛਿਨ੍ਨਪਕ੍ਖੋ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਪਕ੍ਖੋ ਵਾ, ਇਧ ਪਨ ਡੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਸਪਕ੍ਖਿਕੋਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ “**ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਤੁ ‘‘ਆਕਾਸੇ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਚਙ੍ਕਮਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੧੧) ਵਿਯ ਪਰਿਯਾਯਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਕ੍ਖਯੁਤ੍ਤੋ ਸਕੁਣੋ**”ਤਿ। **ਉਪ੍ਪਤਤੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧੰ ਪਤਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਧੂਨਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ, ਵਿਚਾਲੇਨ੍ਤਾ ਵਾ। **ਅਜ੍ਜਤਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਜਭਾਵਤ੍ਥਾਯ। ਤਥਾ **ਸ੍ਵਾਤਨਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤੰ ਏਵ ਭਾਰੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਪਤ੍ਤਭਾਰੋ।** ਮਮਾਯਨਤਣ੍ਹਾਭਾਵੇਨ **ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗੋ।** ਪਰਿਗ੍ਗਹਤਣ੍ਹਾਭਾਵੇਨ **ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ। ਯੇਨ ਕਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿ, ਤਤ੍ਥ। ਭਾਵਨਪੁਂਸਕੰ ਵਾ ਏਤੰ। ਯੇਨ ਯਥਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਕਾਮੋਤਿ ਹਿ **ਯੇਨਕਾਮੋ,** ਤੰ, ਯਥਾਕਾਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੬. ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਚਤੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪੁਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ ਕਿਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਅਨੁਯੋਗਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸੋਧੇਤਿ **"ਸੋ...ਪੇ॰... ਕਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਰਪਾਰਿਪੂਰਿਂ। **ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਾ। **ਨ ਇਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਸਫਲੋ ਭਵਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਨਿਜ੍ਝਨਮਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਯਮ੍ਪਿ ਦੋਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਹਿ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ''ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਂ ਵਿਯ, ਵਨਚਰਕਾਨਂ ਵਿਯ ਚ ਨਿਵਾਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਨ ਪਨ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਕਾਚਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਪਵਾਦਵਸੇਨ ਵਚਨੀਯਭਾਵਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਸਦ੍ਧਿਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਯੋਗ੍ਗੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਆਰਞ੍ਞਕੇਹਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਹਿ, ਵਨਚਰਵਿਸਭਾਗਜਨੇਹਿ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਸਨੀਯਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ''ਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਣ੍ਧਾਯ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ, ਯੋ ਵਸੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੨੩) ਵਿਯ ਹਿ **ਵਤ੍ਥਬ੍ਬ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਸਿਤਬ੍ਬਪਰਿਯਾਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਹਿ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ ਕਾਲ਼ਮਕ੍ਕਟਅਚ੍ਛਤਰਚ੍ਛਦੀਪਿਮਿਗਾਨਂ ਅਟਵਿਵਾਸਸਦਿਸੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੨੬) **ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਧਿਵਸਨ੍ਤਾ। ਪਠਮਂ **ਭੇਰਵਸਦ੍ਦਂ ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ**। ਤਾਵਤਾ ਅਪਲਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਹਤ੍ਥੇਹਿ**ਪਿ ਸੀਸਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਪਨਾਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ ਕਥਿਤਂ। ਏਵਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨ੍ਵਯਤੋਪਿ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਯਸ੍ਸ ਪਨੇਤੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਥਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਾਲ਼ਕੇ ਤਿਲਕੇ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਾਪਨਰੋਗਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ''ਦੁਨ੍ਨਾਮਕਞ੍ਚ ਅਰਿਸਂ, ਛਦ੍ਦਿਕੋ ਵਮਥੁਰਿਤੋ।
> ਦਵਥੁ ਪਰਿਤਾਪੋਥ, ਤਿਲਕੋ ਤਿਲਕਾਲ਼ਕੋ''ਤਿ॥

ਤਿਲਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਜਾਯਤੀਤਿ ਹਿ **ਤਿਲਕੋ,** ਕਾਲ਼ੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਜਾਯਤੀਤਿ **ਕਾਲ਼ਕੋ।** ਇਧ ਪਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਥੁਲ੍ਲਵਜ੍ਜਂ ਕਾਲ਼ਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਕਾਲ਼ਕਂ,** ਮਿਚ੍ਛਾਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਣੁਮਤ੍ਤਵਜ੍ਜਂ ਤਿਲਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਤਿਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਪੀਤਿਂ। ਵਿਗਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਖਯਵਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਂ। ਖੀਯਨਟ੍ਠੇਨ ਹਿ **ਖਯੋ**ਵ ਵਿਗਤੋ, ਵਿਪਰੀਤੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਯੋ**ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਰਿਯਭੂਮਿ** ਨਾਮ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭੂਮਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਅਰਿਯਭੂਮਿਓਕ੍ਕਮਨਤੋ, ਦੇਵਤਾਨਂ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤੋ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦੇਵਤਾਨਂ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਯਸੋ ਪਤ੍ਥਟੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਯਸਪਤ੍ਥਰਣਮ੍ਪਿ ਦੇਵਤਾਨਮਾਰੋਚਨਵਸੇਨਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਵਿਤ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਜਨਵਿਵੇਕੇਤਿ ਆਹ **"ਸੁਞ੍ਞ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਜਨਸਦ੍ਦਨਿਗ੍ਘੋਸਾਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਦਕਣ੍ਟਕਤ੍ਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਜਨਕਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਹਿ ਇਧ ਜਞ੍ਞਂ ਗਹਿਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ''ਯਦੇਵ ਤਂ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਂ, ਤਦੇਵ ਤਂ ਵਿਜਨਵਾਤ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੩੩)। **ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਕਤਿਸਦ੍ਦਾਭਾਵਮਾਹ। **ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਗਰਨਿਗ੍ਘੋਸਾਦਿਸਦ੍ਦਾਭਾਵਂ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਸਾਵਸੇਸਂ ਵਿਯ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਨਿਰਵਸੇਸੋਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੬੪) ਪਨ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੋ** ਏਵਮਾਹ ''ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ 'ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਸਾਵਸੇਸਂ ਸਿਯਾ'ਤਿ। ਤੇਨਾਹ 'ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ। **ਅਪ੍ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ 'ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਤਞ੍ਚ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀ'ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੫) ਵਿਯਾ''ਤਿ। ਤਮਤ੍ਥਂ **ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਾ** (ਵਿਭ॰ ੫੨੮) ਸਂਸਨ੍ਦੇਨ੍ਤੋ **"ਏਤਦੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਚ ਮਯਾ ਸਂਵਣ੍ਣਿਯਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਤਂ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਤਿਕੇਪੀ**ਤਿ ਗਾਮਾਦੀਨਂ ਸਮੀਪੇਪਿ ਏਦਿਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ, ਪਗੇਵ ਦੂਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਾਕਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਕਿਣ੍ਣਂ ਅਸਮ੍ਬਾਧਂ। ਯਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਗਾਵੁਤਮ੍ਪਿ ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਪਬ੍ਬਤਗਹਨਂ ਵਨਗਹਨਂ ਨਦੀਗਹਨਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਕੋਚਿ ਅਵੇਲਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਇਦਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇਪਿ ਅਨਾਕਿਣ੍ਣਂ ਨਾਮ। **ਸੇਤੀ**ਤਿ ਸਯਤਿ। **ਆਸਤੀ**ਤਿ ਨਿਸੀਦਤਿ। **"ਏਤ੍ਥਾ"**ਤਿ

ਇਮਿਨਾ **ਸੇਨ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, **ਆਸਨ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਤਦੁਭਯਪਦਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਸਮਾਸਭਾਵਂ। **"ਤੇਨਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿ**ਮੇਵ ਆਹਰਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵਤ੍ਥਂ ਸੇਨਾਸਨਪ੍ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਨਯੇਨ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਅਯਂ ਵਿਭਾਗੋ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਹਾਰੋ** ਪਾਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਕਲੋ ਆਵਾਸੋ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ** ਦੀਘਪਾਸਾਦੋ, ''ਗਰੁਲ਼ਸਣ੍ਠਾਨਪਾਸਾਦੋ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਾਸਾਦੋ** ਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ। **ਹਮ੍ਮਿਯਂ** ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਪਾਸਾਦੋ। **ਅਟ੍ਟੋ** ਪਟਿਰਾਜੂਨਂ ਪਟਿਬਾਹਨਯੋਗ੍ਗੋ ਚਤੁਪਞ੍ਚਭੂਮਕੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। **ਮਾਲ਼ੋ** ਏਕਕੂਟਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਅਨੇਕਕੋਣਵਨ੍ਤੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਵਿਹਾਰੋ** ਦੀਘਮੁਖਪਾਸਾਦੋ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ** ਏਕਪਸ੍ਸਛਦਨਕਗੇਹਂ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਏਕਪਸ੍ਸੇ ਭਿਤ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਤਰਾ ਹੋਤਿ, ਇਤਰਪਸ੍ਸੇ ਨੀਚਾ, ਤੇਨ ਤਂ ਏਕਛਦਨਕਂ ਹੋਤਿ। **ਪਾਸਾਦੋ** ਆਯਤਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ। **ਹਮ੍ਮਿਯਂ** ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਕਂ ਚਨ੍ਦਿਕਙ੍ਗਣਯੁਤ੍ਤਂ। **ਗੁਹਾ** ਕੇਵਲਾ ਪਬ੍ਬਤਗੁਹਾ। **ਲੇਣਂ** ਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧਂ ਪਬ੍ਭਾਰਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ''ਮਣ੍ਡਪੋਤਿ ਸਾਖਾਮਣ੍ਡਪੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੬) ਏਵਂ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ,** ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟੀਕਾਕਾਰੇਨ ਚ **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੨੭) ਪਨ **ਵਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਰਿਹਾਰਪਥਂ, ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਚ ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤਸੇਨਾਸਨਂ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ**ਤਿ ਸੁਪਣ੍ਣਵਙ੍ਕਗੇਹਂ। **ਪਾਸਾਦੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਣ੍ਣਿਕਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਤੋ ਦੀਘਪਾਸਾਦੋ। **ਅਟ੍ਟੋ**ਤਿ ਪਟਿਰਾਜਾਦਿਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਂ ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਕਤੋ ਬਹਲਭਿਤ੍ਤਿਕੋ ਚਤੁਪਞ੍ਚਭੂਮਕੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। **ਮਾਲ਼ੋ**ਤਿ ਭੋਜਨਸਾਲਾਸਦਿਸੋ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੋ। **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ''ਏਕਕੂਟਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੮੨-੪੮੭) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਲੇਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਂ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਬ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੋਨਕਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਟ੍ਟਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਤਸੇਨਾਸਨਂ। **ਗੁਹਾ**ਤਿ ਭੂਮਿਦਰਿ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਦੀਪਂ ਲਦ੍ਧੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਗੁਹਾ ਵਾ ਭੂਮਿਗੁਹਾ ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਂ ਆਵਸਥਭੂਤਂ ਪਤਿਸ੍ਸਯਸੇਨਾਸਨਂ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ, ਵਿਹਾਰਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਵਿਹਾਰਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਮ।** ਮਸਾਰਕਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ **ਮਞ੍ਚੋ।** ਤਥਾ **ਪੀਠਂ।** ਉਣ੍ਣਭਿਸਿਆਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧਾ **ਭਿਸਿ।** ਸੀਸਪ੍ਪਮਾਣਂ **ਬਿਮ੍ਬੋਹਨਂ।** ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਤਾ, ਦੀਘਤੋ ਮਞ੍ਚਵਿਤ੍ਥਾਰਪ੍ਪਮਾਣਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸੀਸਪ੍ਪਮਾਣਂ। ਮਸਾਰਕਾਦੀਨਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠਭਾਵਤੋ, ਭਿਸਿਉਪਧਾਨਞ੍ਚ ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ **ਮਞ੍ਚਪੀਠਸੇਨਾਸਨਂ।** ਮਞ੍ਚਪੀਠਭੂਤਞ੍ਹਿ ਸੇਨਾਸਨਂ, ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਮ੍ਬਨ੍ਧਞ੍ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸੇਨ ਵਾ ''ਮਞ੍ਚਪੀਠਸੇਨਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋਪਿ** ਏਵਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਪਨ **"ਮਞ੍ਚਪੀਠਸੇਨਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠਞ੍ਚੇਵ ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸੇਨਾਸਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੬) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਿਮਿਲਿਕਾ** ਨਾਮ ਸੁਧਾਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਵਣ੍ਣਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ ਪਟਖਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਕਤਾ। **ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ** ਨਾਮ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਦੀਪਿਤਰਚ੍ਛਚਮ੍ਮਾਦੀਸੁਪਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਮ੍ਮਂ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੨; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੨) ਹਿ ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਭੋਗੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਮ੍ਮਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਤਿਣਾਨਂ ਸਨ੍ਥਾਰੋ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੇ**ਪਿ। ਚਿਮਿਲਿਕਾਦਿ ਭੂਮਿਯਂ ਸਨ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਸਨ੍ਥਤਸੇਨਾਸਨਂ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਏਤਾਨਿ ਮਞ੍ਚਾਦੀਨਿ ਯਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, **ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ** ਨਾਮਾਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਵਸੇਸਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦਿਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾਭਾਵਤੋ ਕੇਵਲਂ ਸਯਨਸ੍ਸ, ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਯ ਚ ਓਕਾਸਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਓਕਾਸਸੇਨਾਸਨਂ। ਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਹਣੇਨਾ**ਤਿ ''ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੇਨਾਸਨਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ ਵਾ ਆਦਾਨੇਨ, ਵਚਨੇਨ ਵਾ ਗਹਿਤਮੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਿਨਾ ਚ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਪਯੁਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ।

ਯਦੇਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ''ਅਰਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇਨ **"ਇਧ ਪਨਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਵਂ ਗਹਿਤੇਸੁਪਿ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਮੇਵ ਸੇਨਾਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਸੇਨ ਆਗਤ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਨਯੇ ਆਗਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ। ਵਿਨਯੇ ਹਿ **ਗਣਮ੍ਹਾਓਹੀਯਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ** (ਪਾਚਿ॰ ੬੯੧)

ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਆਰਞ੍ਞਕਧੁਤਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਚ ਤਾਸਂ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮ, ਨ ਪਨ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਰਞ੍ਞਮੇਵ ਸੇਨਾਸਨਂ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਚ ਤਾਸਂ ਗਣਮ੍ਹਾਓਹੀਯਨਾਪਤ੍ਤਿਕਰਂ, ਨ ਤੁ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕਾਦਿਮੇਵ ਅਰਞ੍ਞਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ –

> ''ਏਕਾ ਵਾ ਗਣਮ੍ਹਾ ਓਹੀਯੇਯਜਾਤਿ ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਦੁਤਿਯਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰਂ ਵਾ ਸਵਨੂਪਚਾਰਂ ਵਾ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਸ੍ਸ, ਵਿਜਹਿਤੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ।

ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਸੁਪਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੯੨) ਹਿ ਤਥਾਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਪਨ ''ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੯) ਆਗਤਂ। ਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਹਿ ਉਭੋਪਿ ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾ ਨਾਮ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੋ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਨ ਗਾਮਪਦੇਸਨ੍ਤੋਗਧਂ, ਤਂ ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਠਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਂ , ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮਾਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਰਞ੍ਞਕਂ ਨਾਮ…ਪੇ॰… ਪਚ੍ਛਿਮਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ** ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ **ਆਰਞ੍ਞਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ** (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੨) ਆਰਞ੍ਞਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਰੂਪਂ,** ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੯) ਯਂ **ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ,** ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ, ਅਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਨ੍ਦਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤਿ ਸੀਤਚ੍ਛਾਯਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਤ੍ਥ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਸਮੀਪਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਯਾਵਤਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਛਾਯਾ ਫਰਤਿ, ਨਿਵਾਤੇ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ। **ਪਬ੍ਬਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਪਾਸਾਣਸੁਦ੍ਧਪਂਸੁਉਭਯਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਪਬ੍ਬਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਸਿਲਾਮਯੋ ਏਵ। **ਸੇਲ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਪਬ੍ਬਤਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਤਤ੍ਥ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਦਿਸਾਸੁ ਖਾਯਮਾਨਾਸੂ**ਤਿ ਦਸਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਅਭਿਮੁਖੀਭਾਵੇਨ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾਸੁ। ਤਥਾਰੂਪੇਨਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਸਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਹਿ ਆਗਤੇਨ ਵਾਤੇਨ ਬੀਜਿਯਮਾਨਭਾਵਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕਂ** ਪਿਪਾਸਵਿਨੋਦਨਸ੍ਸ ਕਾਰਕਤ੍ਤਾ। **"ਯਂ ਨਦੀਤੁਮ੍ਬਨ੍ਤਿਪਿ ਨਦੀਕੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ,** ਤਂ ਕਨ੍ਦਰਨ੍ਤਿ ਅਪਬ੍ਬਤਪਦੇਸੇਪਿ ਵਿਦੁਗ੍ਗਨਦੀਨਿਵਤ੍ਤਨਪਦੇਸਂ ਕਨ੍ਦਰਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੫੩੦) **ਆਚਰਿਯਾਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ,** ਤੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਨਦੀਤੁਮ੍ਬਨਦੀਕੁਞ੍ਜਸਦ੍ਦਾ ਨਦੀਨਿਵਤ੍ਤਨਪਦੇਸਵਾਚਕਾ''ਤਿ। ਨਦੀਨਿਵਤ੍ਤਨਪਦੇਸੋ ਚ ਨਾਮ ਨਦਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨਉਦਕੇਨ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਵਿਦੁਗ੍ਗਪਦੇਸੋ। ''ਅਪਬ੍ਬਤਪਦੇਸੇਪੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨ ਪਠਮਂ ਪਬ੍ਬਤਪਦੇਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਪਨ ਨਦੀਪਦੇਸੋਪਿ ਕਨ੍ਦਰੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

"ਤਤ੍ਥ ਹੀ"ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪਭਾਵਮਾਹ। **ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਪੁਞ੍ਜਂ ਕਤ੍ਵਾ। ''ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਤਾਨਮ੍ਪਿ ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਠਿਤਾਨਂ ਓਵਰਕਾਦਿਸਦਿਸਂ ਵਿਵਰਂ ਹੋਤਿ, ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਨ ਪਬ੍ਬਤੇ ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ। ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਹਿ ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸਂ ਅਨ੍ਤੋਲੇਣਂ ਹੋਤਿ ਉਪਰਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ''ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੀਯਂ। ''ਮਹਾਵਿਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਉਭਯੇਹਿਪਿ। **ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਸੁਦੁਙ੍ਗਾਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੬) **ਆਚਰਿਯੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਦੁਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਹਿ ਭੂਮਿਘਰਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ''ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਦੁਙ੍ਗਾਯ ਰਵਨ੍ਤਂ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਖਿਪੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਸਞ੍ਚਾਰਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਨ ਸਞ੍ਚਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ। ਕਸ੍ਸਨਵਪ੍ਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਹਿ ਪਕਤਿਸਞ੍ਚਾਰਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਤ੍ਥ ਨ ਕਸਨ੍ਤਿ ਨ ਵਪਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ** ਪਨ ''ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵਨਸਣ੍ਡਾਨਮੇਤਂ ਸੇਨਾਸਨਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਭੀਸਨਕਾਨਮੇਤਂ, ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਲੋਮਹਂਸਾਨਮੇਤਂ, ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਮੇਤਂ, ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਨ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰਾਨਮੇਤਂ ਸੇਨਾਸਨਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੩੧) ਇਮਂ **ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਸੇਸਂ** ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਹਿ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਸਮਾਨਭੂਮਿ, ਯੋ ''ਸਾਨੂ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮਸਞ੍ਚਰਣਭੂਤਂ ਵਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਤ੍ਥਸਦਿਸਂ ਵਨਂ **ਵਨਪਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਪਰਨਿਪਾਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਅਭਿਮੁਖੋ ਓਕਾਸੋ **ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਚ੍ਛਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਚਿ ਛਦਨੇਨ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਯਪਿ ਨ ਛਾਦਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਣ੍ਡਕਾਨਂ

ਉਪਰਿ ਚੀਵਰੰ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਤਾ **ਚੀਵਰਕੁਟਿ। ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ। ਅਨੋਪਬ੍ਭਾਰਲੇਣਸਦਿਸੋ ਪਲਾਲਰਾਸਿਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਇਤਰਥਾ ਤਿਣਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰਸਙ੍ਖੇਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪਬ੍ਭਾਰਲੇਣਸਦਿਸੇ ਆਲਯੇ"**ਤਿ, ਪਬ੍ਭਾਰਸਦਿਸੇ, ਲੇਣਸਦਿਸੇ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਾਦੀਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਰਿਮਨਯੰ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸਨੰ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ** ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਰਿਯੇਸਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਸਮਨ੍ਤਤੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਸਮਨ੍ਤਤੋ ਅਙ੍ਕਨੰ ਆਸਨੰ **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ** ਰ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲ-ਕਾਰੰ, ਦ੍ਵਿਭਾਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ''ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ, (ਮਿ॰ ਪ॰ ੬.੩.੬) ਸਮਨ੍ਤਭਾਵੋ ਚ ਵਾਮੋਰੁੰ, ਦਕ੍ਖਿਣੋਰੁਞ੍ਚ ਸਮੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਪਾਦਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਕਰਣੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਊਰੂਨੰ ਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵ ਇਧ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ, ਨ ਆਹਰਿਮੇਹਿ ਵਾਲੇਹਿ ਕਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਯਥਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਉਭੋ ਪਾਦੇ ਆਭੁਗ੍ਗੇ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਕਤ੍ਵਾ, ਤੰ ਪਨ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਪਾਦਾਨੰ ਤਥਾਬਨ੍ਧਤਾਕਰਣਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਉਜੁੰ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿਮਕਾਯਵਿਸਯੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਜੁਕੰ ਠਪਨਸ੍ਸ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਚਨੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਉਪਰਿਮੰ ਸਰੀਰੰ ਉਜੁੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਉਪਰਿਮਕਾਯਸ੍ਸ ਉਜੁਕੰ ਠਪਨੰ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਟ੍ਠਾਰਸ"**ਤਿਆਦਿਨਾ, ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨੰ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਿਕਾਨੰ ਕੋਟਿਯਾ ਕੋਟਿੰ ਪਟਿਪਾਦਨਮੇਵ ਤਥਾ ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤਥਾ ਠਪਨਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਠਪਨੇ ਸਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਤਥਾਠਪਨਹੇਤੁਨਾ। **ਨ ਪਣਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਓਨਮਨ੍ਤਿ। **"ਅਥਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਪਰਮ੍ਪਰਪਯੋਜਨਦਸ੍ਸਨੰ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਅਨੋਨਮਨੇ। **ਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਗਿਲਾਨਾਦਿਵੇਦਨਾ। **ਨ ਪਰਿਪਤਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ ਵੀਥਿੰ ਨ ਵਿਲਙ੍ਘੇਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ **ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਫਾਤਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ**। ਪਰਿਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਭਿਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯੋ ਅਭਿਮੁਖਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖ"**ਨ੍ਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰਯੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੀਪਤ੍ਥਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਮੁਖਸਮੀਪੇ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਮੁਖਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਬਦ੍ਧੰ ਉਪਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੀਪਤ੍ਥਤੰ **ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਾ** (ਵਿਭ॰ ੫੩੭) ਸਾਧੇਤੁੰ **"ਤੇਨੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਨਾਸਪੁਟਗ੍ਗੇ। **ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਯਤ੍ਥ ਨਾਸਿਕਵਾਤੋ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ''ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ, ਏਵੰ ''ਨਿਸੀਦਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕੋ ਸਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ''ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਦਲ੍ਹਭਾਵੋ, ''ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹਣੂਪਾਯੋਤਿ। **ਪਰਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ''ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬) ਵਿਯ। **ਮੁਖ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ ''ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਮੇਵ ਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨੰ। ਅਸਮ੍ਮੋਸਨਭਾਵੋ **ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਯੇ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯ੍ਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਗਹਿਤਾਸਮ੍ਮੋਸਤਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ, ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਸਮ੍ਮੋਸਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਚ ਨਿਯ੍ਯਾਨੰ **ਸਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ,** ਪਰਮੰ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਯੰ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ, ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ** ਚ ਮਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਸੁਟ੍ਠੁਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਨਿਯ੍ਯਾਨਭਾਵਯੁਤ੍ਤੰ, ਕਾਯਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਨਿਯ੍ਯਾਨਭੂਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਅਯੰ **ਆਚਰਿਯਾਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ** (ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੫੩੭) ਮਤਿ।

੨੧੭. ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਗਿਜ੍ਝਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ,** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ। **ਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ, ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ,** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੭) **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟੀਕਾਕਾਰੇਨ** ਚ **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਲੁਜ੍ਜਤਿ? ਚਕ੍ਖੁ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ

ਲੁਚ੍ਚਤਿ, ਰੂਪਾ ਲੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿਆਦਿ। (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੨) **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਯੰ,** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭-੧੩) ਪਨ ਇਧ ਚ ਅਧੁਨਾ ਪੋਤ੍ਥਕੇ ‘‘ਲੁਚ੍ਚਨਪਲੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ ਲਿਖਿਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਲੁਚ੍ਚਨਮੇਵ ਪਲੁਚ੍ਚਨਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਲੁਚਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਅਪੇਕ੍ਖਨਾਦਿਅਤ੍ਥੋਪਿ ਭਵਤਿ ‘‘ਓਲੋਕੇਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ, ਭਿਜ੍ਜਨਪਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸਤ੍ਥਪਕਾਸਿਨਿਯੰ** ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਖਣਭਙ੍ਗਵਸੇਨ ਲੁਚ੍ਚਨਸਭਾਵਤੋ, ਚੁਤਿਭਙ੍ਗਵਸੇਨ ਚ ਪਲੁਚ੍ਚਨਸਭਾਵਤੋ ਲੋਕੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ (ਵਿਸਤ੍ਥਪਕਾਸਿਨਿਯੰ ਨਾਮ ਮਹਾਵਿਸਟੀਕਾਯੰ ਪਠਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾ ਵਣ੍ਣਨਾਯੰ) ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਭਿਜ੍ਜਨਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਆਹਚ੍ਚਭਾਸਿਤਵਚਨਤ੍ਤੇਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ, ਲੁਚਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਵੇਤੰ। ਅਪਿਚ ਆਚਰਿਯੇਹਿਪਿ ‘‘ਲੁਚ੍ਚਨਪਲੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ ਪਾਠਮੇਵ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤਵਸੇਨ ਪਮਾਦਲੇਖਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨ ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਨ ਲੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਪਲੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਯੋ ਗਹਿਤੋਪਿ ਤਥਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਸ੍ਵੇਵ ਲੋਕੋ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਾ ਲੁਚ੍ਚਤਿ ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਵ ਲੋਕੋਤਿ ਤੰਗਹਣਰਹਿਤਾਨੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕਤਾ, ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਵਾ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਲੋਕੋ”**ਤਿ। ਏਵੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਚਨਤੋਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਮੇਵ ਲੋਕਭਾਵਤੋ। **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੰ** ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨੇਵ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੰ, ਨ ਪਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨੰ ਸੁਟ੍ਠੁਪਹੀਨੰ। **“ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ”**ਤਿ ਹਿ ਤਥਾਪਹੀਨਸਦਿਸਤੰ ਏਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। ਏਵੰ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਯ ਤਥਾ ਪਹਾਨਤੋਯੇਵੇਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ **ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੰ** ਨਾਮ, ਨ ਤੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਮਿਵ ਸਭਾਵਤੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਦਿਸੇਨਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਯਥਾ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ, **ਤੰ** ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਾ। ਅਧੁਨਾ ਮੁਞ੍ਚਨਸ੍ਸ, ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਪੁਨ ਅਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਕਰਣੰ ਪਰਿਸੋਧਨੰ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਇਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝਤਾ, ਏਵੰ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਤਾ, ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧਤਾ, ਅਨੁਦ੍ਧਤਤਾ, ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸੰ ਪਹਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ”**ਤਿ ਆਹ। **ਪੂਤਿਕੁਮ੍ਮਾਸਾਦਯੋ**ਤਿ ਆਭਿਦੋਸਿਕਯਵਕੁਮ੍ਮਾਸਾਦਯੋ। **ਪੁਰਿਮਪਕਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਣ੍ਡਰਸਭਾਵੰ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਿਕਾਰਾਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਕਤਿਵਿਜਹਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਿਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ। **“ਉਭਯ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਥਸਮਾਸਭਾਵਮਾਹ। ‘‘ਯਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਲਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੬੨; ਵਿਭ॰ ੫੪੬) ਥਿਨਸ੍ਸ, ‘‘ਯਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਲਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **“ਥਿਨੰ ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞੰ, ਮਿਦ੍ਧੰ ਚੇਤਸਿਕਗੇਲਞ੍ਞ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਚਿਤ੍ਤਕਾਯਲਹੁਤਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਤੰਤੰਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਯਾ ਤੇਸੰ ਅਕਲ੍ਲਤਾਦੀਨੰ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤਾ, ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਸਭਾਵੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਦਿਟ੍ਠਾਲੋਕੋ** ਨਾਮ ਪਸ੍ਸਿਤੋ ਰਤ੍ਤਿੰ ਚਨ੍ਦਾਲੋਕਦੀਪਾਲੋਕਉਕ੍ਕਾਲੋਕਾਦਿ, ਦਿਵਾ ਚ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕਾਦਿ। ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਦਿਵਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ,** ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਵਿਗਤਨੀਵਰਣਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਅਤਿਸਯਤ੍ਥਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਬੋਧਕੋ ਅਯਮੀਕਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਾਕਟੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ।

ਸਰਤੀਤਿ **ਸਤੋ,** ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਸਤਿਯਾ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਆਦੀਸੁ ਕਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ਉਭਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝਾਦੀਸੁ ਵਾ ਇਦੰ ਉਭਯੰ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਇਧੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਮਪਨੇਤੁੰ **“ਇਦੰ ਉਭਯ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੰ ਇਦੰ ਉਭਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤੀਤਤ੍ਥਤੰ ਆਹ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਯ ਪਜਹਨਮੇਵ ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨੰ। ‘‘ਕਥੰ ਇਦੰ ਕਥੰ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਕਥੰਕਥਾ,** ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕਥੰਕਥੀ,** ਨ ਕਥੰਕਥੀ **ਅਕਥੰਕਥੀ,** ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਕਥੰ ਇਦੰ ਕਥੰ ਇਦਨ੍ਤਿ ਏਵੰ**

ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤੁਤੀਤਿ ਅਕਥੰਕਥੀ”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ’’ਤਿ ਇਦੰ ‘‘ਅਕਥੰਕਥੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਕਙ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। ਵ**ਚਨਤ੍ਥਲਕ੍ਖਣਾਦਿਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਚ੍ਚੁਯਪਹਾਨਪਹਾਯਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਪਭੇਦਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ।

੨੧੮. ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਗਹਿਤੰ ਧਨੰ ਇਣੰ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਧਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਵਿਗਤੋ ਅਨ੍ਤੋ **ਬਜਨ੍ਤੋ,** ਸੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਬਜਨ੍ਤੀ।** ਤੇਨਾਹ **“ਵਿਗਤਨ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ, ਵਿਰਹਿਤਦਾਤਬ੍ਬਇਣਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਗਹਿਤਾਨੰ ਇਣਧਨਾਨੰ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਨਾਮ** ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਦਾਤਬ੍ਬਇਣਸੇਸੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਇਣਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਣਣੋ।** ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਣਣ੍ਯੰ।** ਤਮੇਵ ਨਿਦਾਨੰ **ਆਣਣ੍ਯਨਿਦਾਨੰ,** ਆਣਣ੍ਯਹੇਤੁ ਆਣਣ੍ਯਕਾਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਣਣ੍ਯਮੇਵ ਹਿ ਨਿਦਾਨੰ ਕਾਰਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਆਣਣ੍ਯਨਿਦਾਨੰ,** ‘‘ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ‘‘ਇਣਪਲਿਬੋਧਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ **ਬਲਵਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਲਭਤਿ।** ‘‘ਜੀਵਿਕਾਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮੇ ਅਵਸਿਟ੍ਠੰ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ **ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।**

੨੧੯. **ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨਾ** ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧਿਭਾਵਤੋ ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਵਿਸਭਾਗਾ, ਤਸ੍ਸਾ **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ** ਕਰਣਭੂਤਾਯ। **ਕਕਚੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਕਕਚੇਨ ਇਵ। **ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥੰ। ਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਹਿ ਯਥਾ ਠਾਨਗਮਨੇਸੁ ਅਸਮਤ੍ਥੋ, ਏਵੰ ਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁਪਿ। **ਆਬਾਧੇਤੀ**ਤਿ ਪੀਲ਼ੇਤਿ। ਵਾਤਾਦੀਨੰ ਵਿਕਾਰਭੂਤਾ ਵਿਸਮਾਵਤ੍ਥਾਯੇਵ **“ਆਬਾਧੋ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**”ਤਿ, ਆਬਾਧਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਪਨ ਆਬਾਧਭਾਵੇਨ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਬਾਧਤੀਤਿ **ਆਬਾਧੋ**ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਬਾਧਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮੂਲਬ੍ਯਾਧਿਨਾ **ਆਬਾਧਿਕੋ,** ਅਪਰਾਪਰੰ ਸਞ੍ਜਾਤਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨੁਬਨ੍ਧਬ੍ਯਾਧਿਨਾ **ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਿਤਪਦਸ੍ਸ ਆਬਾਧਿਕਪਦੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਤਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੯) ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ। ਅਧਿਕੰ ਮਤ੍ਤੰ ਪਮਾਣੰ **ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ,** ਬਾਲ਼੍ਹੰ, ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਗਿਲਾਨੋ ਧਾਤੁਸਙ੍ਖਯੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਸਰੀਰੋਤਿ **ਅਧਿਮਤ੍ਤਗਿਲਾਨੋ। ਅਧਿਮਤ੍ਤਬ੍ਯਾਧਿਪਰੇਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਬ੍ਯਾਧਿਪੀਲ਼ਿਤਤਾਯ। **ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਥ, ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਪਦਞ੍ਚੇਤੰ ‘‘ਭਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਮਤ੍ਤਾਸਦ੍ਦੋ ਅਨਤ੍ਥਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਬਲਮਤ੍ਤਾਤਿ ਬਲਮੇਵਾ**”ਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ ਵਾ ਬਲੰ **ਬਲਮਤ੍ਤਾ। ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ। **ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ** ‘‘ਰੋਗਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ। **ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ** ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਕਾਯਬਲ’’ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੨੦. **ਕਾਕਣਿਕਮਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ ‘‘ਏਕਗੁਞ੍ਜਮਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ‘‘ਦਿਯਡ੍ਢਵੀਹਿਮਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ **ਵਿਨਯਟੀਕਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪਿਚ **ਕਣ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕੁਣ੍ਡਕੇ –

> ‘‘ਅਕਣੰ ਅਥੁਸੰ ਸੁਦ੍ਧੰ, ਸੁਗਨ੍ਧੰ ਤਣ੍ਡੁਲਪ੍ਫਲੰ।
> ਤੁਣ੍ਡਿਕੀਰੇ ਪਚਿਤ੍ਵਾਨ, ਤਤੋ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਭੋਜਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮੧) ਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

‘‘ਕਣੋ ਤੁ ਕੁਣ੍ਡਕੋ ਭਵੇ’’ਤਿ (ਅਭਿਧਾਨੇ ਭਕਣ੍ਡੇ ਚਤੁਬ੍ਬਣ੍ਣਵਗ੍ਗੇ ੪੫੪ ਗਾਥਾ) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪ੍ਪਕੋ ਪਨ ਕਣੋ **ਕਾਕਣੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਕਾਲ਼ਵਣ’’ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਕਣੋਵ ਪਮਾਣਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਾਕਣਿਕੰ,** ਕਾਕਣਿਕਮੇਵ **ਕਾਕਣਿਕਮਤ੍ਤੰ,** ਖੁਦ੍ਦਕਕੁਣ੍ਡਕਪ੍ਪਮਾਣਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ‘‘ਰਾਜਦਾਯੋ ਨਾਮ ਕਾਕਣਿਕਮਤ੍ਤੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਡ੍ਢਮਾਸਗ੍ਘਨਿਕੰ ਮੰਸੰ ਦੇਤੀ’’ਤਿ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬.ਉਮਙ੍ਗਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾਯ) ਵੁਤ੍ਤੇਨ **ਉਮਙ੍ਗਜਾਤਕਵਚਨੇਨ** ਚ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ। **ਵਯੋ**ਤਿ ਖਯੋ ਭਙ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ‘‘ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਤਦੁਭਯੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ, ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ। ਵਚਨਾਵਸੇਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਚ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪਦੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਤਤਿਯਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। ਏਕੇਕੋ ਹਿ ਉਪਮਾਪਕ੍ਖੋ ‘‘ਪਦ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੨੨੧-੨੨੨. **ਅਧੀਨੇ**ਤਿ ਆਯਤ੍ਤੋ, ਨ ਸੇਰਿਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀ**”ਤਿ। ਏਵਮਿਤਰਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ। ਯੇਨ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤੇਨ ਕਾਮਂ ਗਮੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਪਾਠਸੇਸਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਂ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਵਚਨਂ, ਕਾਮੇਨ ਵਾ ਇਚ੍ਛਾਯ ਗਮੋ **ਕਾਮਂਗਮੋ** ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਨ। **ਦਾਸਬਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਬਜ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਵਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਦਾਸਭਾਵਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਅਪਰਾਧੀਨਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭੁਜੋ ਵਿਯ ਸਕਿਚ੍ਚੇ ਏਸਿਤਬ੍ਬੋ ਪੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਭੁਜਿਸ੍ਸੋ**, ਸਯਂਵਸੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ। ‘‘ਭੁਜੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਸੁਖਂ ਵਿਨਿਯੋਗੋ, ਸੋ ਇਸ੍ਸੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਭੁਜਿਸ੍ਸੋ**, ਅਸ੍ਸਾਮਿਕੋ’’ਤਿ **ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਕਟੀਕਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੋ**”ਤਿ ਆਹ, ਅਤ੍ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੋ, ਨ ਪਰਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਦਕਤਾਯ ਕਂ ਪਾਨੀਯਂ ਤਾਰੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਕਨ੍ਤਾਰੋ**, ਅਦ੍ਧਾਨਸਦ੍ਦੋ ਚ ਦੀਘਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਨਿਰੁਦਕਂ ਦੀਘਮਗ੍ਗ**”ਨ੍ਤਿ।

੨੨੩. **ਸੇਸਾਨੀ**ਤਿ ਬਜਾਪਾਦਾਦੀਨਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ **ਸਦਿਸਤਾ**, ਯੇਨ ਇਣਾਦੀਨਂ ਉਪਮਾਭਾਵੋ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਞ੍ਚ ਉਪਮੇਯਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਨੇਸਂ ਉਪਮੋਪਮੇਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਦਿਸਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਇਣਸਾਮਿਕੇਹਿ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਫਰੁਸਵਚਨਾਦਿਕਂ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਪਟਿਸੇਧੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਇਣਂ ਦਾਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣਤ੍ਤਾ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਕਾਰਣ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਇਣਸ੍ਸ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਕਾਰਣਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੋ ਯਮ੍ਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਰਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਮ੍ਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਰਜ੍ਜਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਸਹਗਤੇਨ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਭੂਤੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਤਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ‘‘ਮਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਹਗਤਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਤਬ੍ਭਾਵਮਤ੍ਤੋ ‘‘ਯਾਯਂ ਤਣ੍ਹਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਸਹਗਤਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੩, ੪੮੦; ੩.੩੭੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਵਿਯ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ “**ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਕਾਰਣ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਕਾਰਣਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਸਦਿਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਰਾਗਪਧਾਨੋ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ‘‘ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਤੁ “**ਖਨ੍ਤੀ** ਪਰਮਂ ਤਪੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੧; ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੪) ਵਿਯ ਤਪਭੂਤੋ ਅਦੋਸਪਧਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। **ਘਰਸਾਮਿਕੇਹੀ**ਤਿ ਘਰਸ੍ਸ ਸਾਮਿਕਭੂਤੇਹਿ ਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰਸਾਮਿਕੇਹਿ। ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਕਾਰਣਂ ਹੋਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

“**ਯਥਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੇਸਾਨਂ ਰੋਗਾਦਿਸਦਿਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਿਤ੍ਤੁਦੋਸਕੋਪਨਵਸੇਨ **ਪਿਤ੍ਤਰੋਗਾਤੁਰੋ।** ਤਸ੍ਸ ਪਿਤ੍ਤਕੋਪਨਤੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦਿਕਂ ਅਮਧੁਰਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਤਿਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਿਰਤਿਯੇਵਾ**”ਤਿ। **ਤੁਮ੍ਹੇ ਉਪਦ੍ਦਵੇਥਾ**ਤਿ ਟੀਕਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੨੩) ਉਦ੍ਧਟਪਾਠੋ, ‘‘ਉਪਦ੍ਦਵਂ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ ਨਾਮਧਾਤੁਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ’’ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਵਿਬ੍ਭਮਤੀ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਆਹਿਣ੍ਡਤਿ, ਹੀਨਾਯ ਵਾ ਆਵਤ੍ਤਤਿ। ਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦੀਨਂ ਰਸਂ **ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ** ਨਾਨੁਭਵਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਨ ਲਭਤਿ ਚ ਵਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਾਸਨਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਰਸਂ, ਸਾਸਨਮੇਵ ਵਾ ਰਸਂ।

ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁਛਣਂ **ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ।** ਤੇਨਾਹ “**ਅਹੋ ਨਚ੍ਚਂ, ਅਹੋ ਗੀਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਨਤੋ ਪਮੁਤ੍ਤੋ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੋਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ।

ਸੀਘਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ **ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਂ।** ਸੀਘਤ੍ਥੋ ਹਿ **ਅਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੯੩; ਵਿਭ॰ ੯੬੮) ਵਿਯ। **ਵਿਨਯੇ ਅਪਕਤਞ੍ਞੁਨਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਕ੍ਕਮੇ ਅਕੁਸਲੇਨ। ਪਕਤਂ ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਪਕਤਞ੍ਞੂ,** ਨ ਪਕਤਞ੍ਞੂ ਤਥਾ। ਸੋ ਹਿ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸੇਪੀ**ਤਿ ਸੂਕਰਮਂਸਾਦਿਕੇਪਿ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਮਂਸਾਦਿਸਞ੍ਞਾਯ।

ਦਣ੍ਡਕਸਦ੍ਦੇਨਾਪੀਤਿ ਸਾਖਾਦਣ੍ਡਕਸਦ੍ਦੇਨਪਿ। **ਉਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੋ**ਤਿ ਅਵਸਙ੍ਕਿਤੋ ਚੇਵ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਙ੍ਕਿਤੋ ਚ, ਅਤਿਵਿਯ ਸਙ੍ਕਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਦਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ “**ਗਚ੍ਛਤਿਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਸੋ ਹਿ ਥੋਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿਪਿ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਨ ਤਾਯ

ਉਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ **ਤਿਟ੍ਠਤਿਪਿ।** ਏਦਿਸੇ ਕਨ੍ਤਾਰੇ ਗਤੇ ''ਕੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਕਿੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ **ਨਿਵਤ੍ਤਤਿਪਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਚ **ਗਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਗਤਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਬਹੁਤਰੰ ਹੋਤਿ,** ਤਤੋ ਏਵ ਚ **ਸੋ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਵਾ, ਨ ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਕਸਿਰੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ, ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖੇਨ ਖੇਦਨੰ ਵਾ **ਕਿਚ੍ਛੰ,** ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪੀਲ਼ਨੰ **ਕਸਿਰੰ। ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਖੇਮਭੂਤੰ ਭੂਮਿੰ ਅਨ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਭਯਸ੍ਸ ਖੀਯਨੰ ਵਾ **ਖੇਮੋ,** ਸੋਵ ਅਨ੍ਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਯਸ੍ਸਾ ਤਥਾ, ਸਾ ਏਵ ਭੂਮੀਤਿ **ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿ,** ਤੰ ਨਿਬ੍ਭਯਪ੍ਪਦੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ? ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ। ਧਮ੍ਮੇ। ਸਙ੍ਘੇ। ਸਿਕ੍ਖਾਯ। ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ। ਅਪਰਨ੍ਤੇ। ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇ। ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੯੧੫) **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ, ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਵਾ। **ਸਦ੍ਧਾਯ ਗਣ੍ਹਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁੰ ''ਇਦਮੇਵ''ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਨਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ, ਸਦ੍ਦਹਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਸਕ੍ਕੁਣਨਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਅਰਞ੍ਞੰ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਏਵ ਸਪ੍ਪਨੰ ਸੰਸਯੋ **ਆਸਪ੍ਪਨੰ।** ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਮਨ੍ਤਤੋ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਾ ਸਪ੍ਪਨੰ **ਪਰਿਸਪ੍ਪਨੰ।** ਉਭਯੇਨਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਯਵਸੇਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨ**"ਨ੍ਤਿ, ''ਏਵਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਅਨੋਗਾਹਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਛਮ੍ਭਿਤਭਾਵੰ ਹਦਯਮੰਸਚਲਨੰ, ਉਤ੍ਰਾਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਉਪਮੇਯ੍ਯਪਕ੍ਖੇਪਿ ਯਥਾਰਹਮੇਸਮਤ੍ਥੋ।

੨੨੪. ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਸਦਿਸਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਦਿਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ । ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਇਣਾਦਿਸਦਿਸਾ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਚ ਤੇਸੰ ਪਹਾਨੰ ਆਣਣ੍ਯਾਦਿਸਦਿਸਤਾਤਿ। ਇਦੰ ਪਨ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ – **ਸਮਿਦ੍ਧਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਡ੍ਢਤੰ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਣ੍ਣਮਾਰੋਪਿਤਾਯ ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਵਡ੍ਢਿਕੰ। ਪਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਣਦਾਨਗ੍ਗਹਣੇ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਲਿਖਿਤਪਣ੍ਣੰ। ਪੁਨ **ਪਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਣਯਾਚਨਵਸੇਨ ਸਾਸਨਲਿਖਿਤਪਣ੍ਣੰ। **ਨਿਲ੍ਲੇਪਤਾਯਾ**ਤਿ ਧਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵੇਨ ਅਵਿਲਿਮ੍ਪਨਤਾਯ। ਤਥਾ **ਅਲਗ੍ਗਤਾਯ।** ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਞ੍ਹੇਤੰ ਦ੍ਵਯੰ। ਅਥ ਵਾ **ਨਿਲ੍ਲੇਪਤਾਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਵਿਲਿਮ੍ਪਨਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤੇਨ **ਅਲਗ੍ਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ, ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ। **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪ੍ਪਹਾਨਾਦਿਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ ਸਵਿਸੇਸੰ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਆਗਤਤ੍ਤਾ "**ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। "**ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ**"ਤਿ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਦੀਘਾਗਮੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੨ ਆਦਯੋ) ਸਙ੍ਗੀਤਮਾਹ, ਨ ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮੇ ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ। ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਾਗਤੋਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਭਾਗੇਪਿ। **ਪਰਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇ ਪਰਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ। ਮਮਾਯਨਾਭਾਵੇਨ **ਨੇਵ ਸਙ੍ਗੋ।** ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਭਾਵੇਨ **ਨ ਬਦ੍ਧੋ। ਦਿਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਿਲੇਸੋ ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਤਿ,** ਪਗੇਵ ਮਾਨੁਸਿਯਾਨੀਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ।

ਅਨਤ੍ਥਕਰੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਅਹਿਤਕਰੋ। **ਛ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਹੁਲਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ। ਚਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਮੇਵ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ "**ਆਚਾਰਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾਰਿਤ੍ਤਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਪਵੇਸਿਤੋਤਿ ਪਵੇਸਾਪਿਤੋ। ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੰ ਪਵੇਸਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਲਦ੍ਧਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨੁਭਵਨੋ ਪੁਰਿਸੋ ਹਿ "**ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੰ ਪਵੇਸਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਏਵ ਵਾ ਤਦਨਨੁਭਵਨਤ੍ਥੰ ਤਥਾ ਕਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਅਪਰਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮੇ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇ। **ਓਕਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਕਾਰਣੰ, ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਕ੍ਖਣੰ ਵਾ। **ਮਹਾਨਤ੍ਥਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਹਾਪਨਮੁਖੇਨ ਮਹਤੋ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਕੰ। **ਛ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਤਿਭੋਜਨੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਤਾ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਵਾਸੋ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ,

ਧਮ੍ਮਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੋਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਹਸ੍ਸ। ਸਾਧੂਨਂ ਰਤਿਜਨਨਤੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਛਣਸਦਿਸਟ੍ਠੇਨ ''ਨਕ੍ਖਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇ **ਮਹਾਨਤ੍ਥਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਾਯਤ੍ਤਤਾਪਾਦਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਮਹਤੋ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਕਂ। **ਛ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਤਾ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾ, ਵਿਨਯੇ ਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਵੁਡ੍ਢਸੇਵਿਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮੇ। ਬਲਸ੍ਸ, ਬਲੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਕਰਣਂ **ਬਲਕ੍ਕਾਰੋ,** ਤੇਨ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਨੀਵਰਣਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਪਟਿਪਦਂ ਉਪਚਾਰਭਾਵਨਮੇਵ, ਨ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਉਪਚਾਰਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰੋ।

ਬਲਵਾਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਵਿਧਮਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਬਲੇਨ ਬਲਵਾ ਵਨ੍ਤੁ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬੋਧਨਤੋ। **ਹਤ੍ਥਸਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਗਤਧਨਸਾਰਂ। **ਸਜ੍ਜਾਵੁਧੋ**ਤਿ ਸਜ੍ਜਿਤਧਨ੍ਵਾਦਿਆਵੁਧੋ, ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਪਞ੍ਚਾਵੁਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੂਰਵੀਰਸੇਵਕਜਨਵਸੇਨ **ਸਪਰਿਵਾਰੋ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ। ਬਲਵਨ੍ਤਤਾਯ, ਸਜ੍ਜਾਵੁਧਤਾਯ, ਸਪਰਿਵਾਰਤਾਯ ਚ **ਚੋਰਾ ਦੂਰਤੋਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਲਾਯੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਨਤ੍ਥਕਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਬਨ੍ਧਕਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਹਿਤਕਾਰਿਕਾ। **ਛ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਤਾ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾ , ਵਿਨਯੇ ਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮੇ। ਯਥਾ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯਪੀਤਿ ਇਧਾਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਤਾਦਯੋ ਤਯੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਪਨ ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾ ਚ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸੁ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਸੇਵਨਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਤਿਣਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਤਿਣਂ ਭਯਵਸੇਨ ਨ ਗਣੇਤਿ ਵਿਯ। **ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਨ੍ਤਾਰਂ ਨਿਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਚਰਣੂਪਾਯਭੂਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਨਿਤ੍ਥਰਣਵਸੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਨਿਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਮੁਖੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮੇਵ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਹਾਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਚਰਣੂਪਾਯੋ, ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਧੂਨਨੂਪਾਯੋਤਿ।

੨੨੫. “**ਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਨਾਮ ਤਰੁਣਪੀਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਤਰੁਣਤਾਯ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਤੁਟ੍ਠਾਵਤ੍ਥਾ ਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰਮਤ੍ਤਂ। “**ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**”ਤਿ ਇਦਂ ''ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ''ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ''ਤਿ **ਟੀਕਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਪਦੇਨ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ ਪੀਤਿਯੇਵ ਗਹਿਤਾ ਸਿਯਾ। “**ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਖੋਭਯਮਾਨਾ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ**”ਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾ ਚਤ੍ਥੋ ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ, ਅਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਖੋਭਯਮਾਨਾ ਫਰਣਲਕ੍ਖਣਾ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਪੀਤਿਪਦੇਨ ਫਰਣਾ ਪੀਤਿਯੇਵ ਗਹਿਤਾ ਸਿਯਾ, ਕਾਰਣਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਧ, ਪਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਚ ਤਰੁਣਬਲਵਤਾਮਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਤੋ ਯਾ ਕਾਚਿ ਤਰੁਣਾ ਪੀਤਿ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ,** ਬਲਵਤੀ **ਪੀਤਿ,** ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯ ਵਾ ਪੀਤਿਯਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤਰੁਣਬਲਵਤਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ** , ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ **ਪੀਤੀ**ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਰੁਣਪੀਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ। ਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਅਤੀਤਤ੍ਥੋ, ਇਤਰਥਾ ਹੇਤੁਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਹੇਤੁਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। “**ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਖੋਭਯਮਾਨਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੀਤਿ ਨਾਮ ਏਤ੍ਥ ਬਲਵਪੀਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ, ਅਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਸਙ੍ਖੋਭਯਮਾਨਾ ਜਾਯਤਿ। ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਪੀਤਿਵੇਗਸ੍ਸ ਪੀਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੋਭਨਂ।

ਪੀਤਿਸਹਿਤਂ **ਪੀਤਿ** ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਂ? ਮਨੋ, ਪੀਤਿ ਮਨੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਾਸੋ। ਪੀਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਸ੍ਸ। ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਾਯੋ**ਤਿ ਇਧ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਅਰੂਪਕਲਾਪੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਪਨ ਕਾਯਲਹੁਤਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਵੇਦਨਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਮੇਵ, ਨ ਚ ਕਾਯਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਰੂਪਕਾਯਮ੍ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਨਾਮਕਾਯੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਦ੍ਵਯਵਸੇਨੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਮਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਂ ਪਨ ਵਿਗਤਕਿਲੇਸਦਰਥਤਾਤਿ ਆਹ “**ਵਿਗਤਦਰਥੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿ, ਪਹੀਨਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਦਿਕਿਲੇਸਦਰਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ

ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਯ ਵਸੇਨ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਨ੍ਤੋਯੇਵ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟਸਰੀਰਤਾਯ ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਸੁਖੰ ਵੇਦਯਤੀ"**ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖੇਨਾ**ਤਿ ''ਸੁਖੰ ਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸੰਕਿਲੇਸਨੀਵਰਣਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁਤ੍ਤਾ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਕ੍ਖਿਕਤ੍ਤਾ ਚ ਯਥਾਰਹੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਉਪਚਾਰਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਸੁਖੇਨ ਚ। ਸਮਾਧਾਨਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਤਦੁਭਯੇਨੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਉਪਚਾਰਵਸੇਨਾਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨਾਪੀ"**ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸ੍ਸ ਸੁਖਪਟਿਸੰਵੇਦਨਾ, ਤਾਵ ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਪ੍ਪਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਪ੍ਪਹਾਨੇ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੰ, ਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨੰ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤਾ, ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਪਹੀਨਸਦਿਸਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੬੧)। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸ੍ਸ ਸੁਖਪਟਿਸੰਵੇਦਨਾਯ ਚ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਯ ਵਸੇਨ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਨ੍ਤੋਯੇਵ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟਸਰੀਰਤਾਯ ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀਤਿ। ਅਪਿਚ ਕਾ ਨਾਮ ਕਥਾ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮੇਵ ''ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਾਨੇ ਪਨ ਸੁਖਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਭਾਵਨਾਯ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਨਾਯਪਿ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ, ''ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਹੇਤੁਫਲਵਸੇਨ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸਮਾਧਿ , ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸੁਖਮਿਵ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸੁਖਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਾਰਣਮੇਵਾਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਸੁਖੰ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਨੋ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਮਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਦਤ੍ਥੰ ਯਥਾਤਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ਸੰਕਿਣ੍ਣਾਕੁਲੰ ਕੇਚਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੬. ਯਦੇਵੰ ''ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨੰ ਕਥਿਤੰ ਸਿਯਾ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ''ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਦੇਸਨਾ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿ ਚੋਦਨਾਯ **"ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ…ਪੇ॰… ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ''ਸਮਾਹਿਤੇ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੰ ''ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਤੋ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਸਮਾਧਿਤੋ ਚ ਉਪਰਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਸਮਧਿਗਮੇਨੇਵ ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸੋ ਸਮਧਿਗਨ੍ਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ, ਨ ਪਨ ਤੇਨ ਵਿਨਾ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਸਮਧਿਗਮੇਪਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕਾਰਣਪਰਮ੍ਪਰਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਾਦਿਸਮਧਿਗਮੇ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਨਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਨਾ। **ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ**ਤਿ ਯੋ ਅਪ੍ਪਨਾਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮਾਧਿ ''ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ। **ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਠਮਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਚ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। **ਕਰਜਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਸਮੁਦਾਯਭੂਤੰ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਕਾਯੰ। ਸੋ ਹਿ ਗਬ੍ਭਾਸਯੇ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕਰਸਙ੍ਖਾਤਤੋ ਪੁਪ੍ਫਸਮ੍ਭਵਤੋ ਜਾਤਤ੍ਤਾ **ਕਰਜੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕਰੋ**ਤਿ ਹਿ ਮਾਤੁ ਸੋਣਿਤਸਙ੍ਖਾਤਪੁਪ੍ਫਸ੍ਸ, ਪਿਤੁ ਸੁਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ ਚ ਨਾਮੰ, ਤਤੋ ਜਾਤੋ ਪਨ ਅਣ੍ਡਜਜਲਾਬੁਜਵਸੇਨ ਗਬ੍ਭਸੇਯਜਕਕਾਯੋਵ। ਕਾਮੰ ਓਪਪਾਤਿਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਸਮਧਿਗਮੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯੇਭੁਯਜਤ੍ਤਾ, ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਸ੍ਵੇਵ ਕਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਕਰੋਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਕਰੋ,** ਸੁਕ੍ਕਸੋਣਿਤੰ, ਕਰੇਨ ਜਾਤੋ **ਕਰਜੋ**ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਨਾਮਕਾਯੋਪਿ ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਤਥਾ ਲਦ੍ਧੂਪਕਾਰੋਵ ਸਿਯਾ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਰੂਪਕਾਯੋਵ ਇਧ ਗਹਿਤੋਤਿ? ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। ''ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਹਿ ਰੂਪਕਾਯੋ ਏਵ ਇਧ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਗਮੀਯਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯੋਗਜਤ੍ਤਾਤਿ। **ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨੰ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ

ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨਾਤਿ ਹਿ ਭੇਦਵਸੇਨ, ਸਮੁਦਾਯਾਵਯਵਵਸੇਨ ਚ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾ ਹੇਤੁਕਿਰਿਯਾ ਏਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਭਿਸਨ੍ਨੰ ਪਨੇਤੰ ਝਾਨਮਯੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਤਿਨ੍ਤਭਾਵਾਪਾਦਨੰ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਚ ਲੂਖਭਾਵਸ੍ਸਾਪਨਯਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤੇਮੇਤਿ ਸ੍ਨੇਹੇਤੀ**"ਤਿ, ਅਵਸ੍ਸੁਤਭਾਵੰ, ਅਲ੍ਲਭਾਵਞ੍ਚ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਅਭਿਸਨ੍ਨੰ ਨਾਮ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੀਤਿਸੁਖਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਪ੍ਫਰਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਪੀਤਿ ਸੁਖੰ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿ। ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਫਰਣਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਪੀਤਿਸੁਖਤਾ। **ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਭਸ੍ਤੰ** ਨਾਮ ਚਮ੍ਮਪਸਿਬ੍ਬਕੰ। **ਪਰਿਪ੍ਫਰਤੀ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਿਰਿਯਾਪਦੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਫੁਸਤੀ**"ਤਿ, ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਫੁਸਨਕਿਰਿਯਾਯੇਵੇਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਨ ਬਜਾਪਨਕਿਰਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸੇਵ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਭਾਵਤੋ। ਸਬ੍ਬੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਵਾ** ਯਥਾ ''ਗੁਣਵਾ''ਤਿ, ਤਸ੍ਸ **ਸਬ੍ਬਵਤੋ,** ''ਅਵਯਵਾਵਯਵੀਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਅਵਯਵਿਨਿ ਸਾਮਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਨੇਤਸ੍ਸ ''ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਅਵਯਵੇਨ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਨਤੋ ਅਵਯਵੀਵਿਸਯੋਯੇਵੇਸ ਸਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਛਵਿਮੰਸਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਵਯਵੇਨ ਅਵਯਵੀਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। "**ਕਿਞ੍ਚੀ**"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ "**ਉਪਾ...ਪੇ॰... ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਚਨੰ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਨ੍ਤਤਿਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਅਫੁਟੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਛਵਿਮੰਸਲੋਹਿਤਾਨੁਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਛਵਿਮੰਸਲੋਹਿਤਾਦਿਕਮ੍ਮਜਰੂਪਮਨੁਗਤੰ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪੰ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ ਬਜਾਪਨਤੋ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਫੁਟਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਅਫੁਟੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੨੨੭. ਛੇਕੋਤਿ ਕੁਸਲੋ, ਤੰ ਪਨ ਕੋਸਲ੍ਲੰ ''ਕੰਸਥਾਲੇ ਨ੍ਹਾਨਿਯਚੁਣ੍ਣਾਨਿ ਆਕਿਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ, ਪਕਰਣਤੋ ਚ ਨ੍ਹਾਨਿਯਚੁਣ੍ਣਾਨੰ ਕਰਣੇ, ਪਯੋਜਨੇ, ਪਿਣ੍ਡਨੇ ਚ ਸਮਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਪਟਿਬਲੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਕੰਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ''ਮਹਤਿਯਾ ਕੰਸਪਾਤਿਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੧) ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਆਗਤੋ, ''ਕੰਸੋ ਉਪਹਤੋ ਯਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੩੪) ਕਿਤ੍ਤਿਮਲੋਹੇ, ''ਉਪਕੰਸੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਮਹਾਕੰਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਰਜੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ [ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੧੦.੧੬੪ (ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨੰ)] ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ। ਇਧ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲੋਹੇਤਿ ਆਹ "**ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਲੋਹੇਨ ਕਤਭਾਜਨੇ**"ਤਿ। ਨਨੁ ਉਪਮਾਕਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵਿਦੰ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਕੰਸਥਾਲਕਸ੍ਸ ਸਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਪਰਿਹਰਤਿ "**ਮਤ੍ਤਿਕਾਭਾਜਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। "**ਸਨ੍ਨੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਪਰਿਮਦ੍ਦੇਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਨ੍ਨਕ੍ਖਮੰ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਦਰਲਕ੍ਖਣੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਞ੍ਹਿ ਅਨਾਦਰਲਕ੍ਖਣੰ। ''ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਕੰ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਕ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਫੁਸਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਨੇ ਯਥਾ ਤੰ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿਸਮਯੇ ''ਦੇਵੋ ਚ ਥੋਕੰ ਥੋਕੰ ਫੁਸਾਯਤੀ''ਤਿ, (ਪਾਚਿ॰ ੩੬੨) ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਤਤੋ ਨ੍ਹਾਨਿਯਚੁਣ੍ਣਤੋ ਉਪਰਿ ਉਦਕੇਨ ਬਜਾਪਨਕਰਣਵਸੇਨ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋਪਿ ਹਿ ਸਦ੍ਦੋ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਪਕਰਣਾਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਕੋ, ''ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਪਨ ਵਚਨੰ ''ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਕੰ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਸਨ੍ਨੇਯਜਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ। ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। ''ਸਨ੍ਨੇਯਜਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਿਣ੍ਡਕਰਣੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਪਿਣ੍ਡੰ ਕਰੇਯਜਾ**"ਤਿ। **ਅਨੁਗਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਨਵਸੇਨ ਗਤਾ ਉਪਗਤਾ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਗਹਿਤਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਫੁਟ੍ਠਾ।

ਅਨ੍ਤਰੋ ਚ ਬਾਹਿਰੋ ਚ ਪਦੇਸੋ, ਤੇਹਿ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਾ,** ਨ੍ਹਾਨਿਯਪਿਣ੍ਡਿ, "**ਸਮਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਾ**"ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਮ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਗਮੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤਾਕਾਰਣੇਨੇਵ ਸਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰੋ ਨ੍ਹਾਨਿਯਪਿਣ੍ਡਿ ਫੁਟਾ ਉਦਕਸ੍ਨੇਹੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਉਦਕਸਿਨੇਹੇਨ ਫੁਟਾ**"ਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਨੰ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕੰ,** ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਞ੍ਚੇਤੰ, ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੇ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਵ ਫੁਟਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਾ ਫੁਟਾ''ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਨ੍ਹਾਨਿਯਪਿਣ੍ਡਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਦਕੇਨ ਤੇਮਿਤਭਾਵਮਾਹ, ''ਨ ਚ ਪਗ੍ਘਰਣੀ''ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਤਿਨ੍ਤਾਯਪਿ ਤਾਯ ਘਨਥਦ੍ਧਭਾਵੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਚ ਬਿਨ੍ਦੂੰ ਬਿਨ੍ਦੂ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਉਦਕਸ੍ਸ ਫੁਸਿਤੰ ਫੁਸਿਤੰ, ਨ ਚ ਪਗ੍ਘਰਣੀ ਸੂਦਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ''ਬਿਨ੍ਦੂੰ ਉਦਕੰ'' ਤਿਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ, ਉਦਕਸਙ੍ਖਾਤੰ ਬਿਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ। ਬਿਨ੍ਦੁਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ''ਬਜਾਲਮ੍ਬਮ੍ਬੁਧਰਬਿਨ੍ਦੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਧਾਰਾਵਯਵੇ। ਏਵੰ ਪਨ ਅਪਗ੍ਘਰਣਤੋ ਹਤ੍ਥੇਨਪਿ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਤੀਹਿਪਿ ਅਙ੍ਗੁਲੇਹਿ ਗਹੇਤੁੰ, ਓਵਟ੍ਟਿਕਾਯ ਵਾ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ।

ਯਦਿ ਹਿ ਸਾ ਪਗ੍ਘਰਣੀ ਅਸ੍ਸ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਸ੍ਨੇਹਵਿਗਮਨੇਨ ਸੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਥਦ੍ਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਗਹੇਤੁੰ, ਕਾਤੁੰ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਓਵਟ੍ਟਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਟ੍ਟੁਲਵਸੇਨ, ਗੁਲ਼ਿਕਾਵਸੇਨ ਸਾ ਪਿਣ੍ਡਿ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੯. ਤਾਹਿ ਤਾਹਿ ਉਦਕਸਿਰਾਹਿ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਉਦ੍ਧੰ ਨਿਕ੍ਖਮਤੀਤਿ **ਉਬ੍ਭਿਦੰ**, ਤਾਦਿਸੰ ਉਦਕੰ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਉਬ੍ਭਿਦੋਦਕੋ**, ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਤ-ਕਾਰੇ ਕਤੇ **ਉਬ੍ਭਿਤੋਦਕੋ**, ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਉਬ੍ਭਿਨ੍ਨਉਦਕੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਦੀਤੀਰੇ ਖਤਕੂਪਕੋ ਵਿਯ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਨਕਉਦਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਨਕਮ੍ਪਿ ਉਦਕੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਧਾਰਾਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਤੰ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਧਾਰਾਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਹਨਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਵਾਲਿਕਾਤਟੇ ਵਿਯ ਉਦਕਰਹਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਧਾਰਾਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਅਖੋਭਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਨ ਹੇਟ੍ਠਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਹੇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਉਦਕਰਹਦਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਹਾਉਦਕਸਿਰਾ, ਲੋਹਿਤਾਨੁਗਤਾ ਲੋਹਿਤਸਿਰਾ ਵਿਯ ਉਦਕਾਨੁਗਤੋ ਪਥਵਿਪਦੇਸੋ ''ਉਦਕਸਿਰਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨਕਉਦਕੋ**ਤਿ ਧਾਰਾਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਹਨਕਉਦਕੋ। **ਅਨ੍ਤੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਉਦਕਰਹਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਸਮਤਲਪਦੇਸੇ ਏਵ। **ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਨਕਉਦਕੋ**ਤਿ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨਕਉਦਕੋ। **ਆਗਮਨਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਤੋ ਉਦਕਰਹਦਾਭਿਮੁਖੰ ਆਗਮਨਮਗ੍ਗੋ। **ਕਾਲੇਨ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਲ਼੍ਹੀਪਦੰ ''ਏਕੋ ਏਕਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪੩, ੪੪੪, ੪੫੨) ਵਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਕਾਲੇ ਕਾਲੇ**"ਤਿ। **ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਬਜਾਪਨੇ। ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਮਾਸੰ ਅਦ੍ਧਮਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ **ਅਨੁਦਸਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਵੁਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਸ੍ਸਨੰ। **ਅਨੁਪ੍ਪਵਚ੍ਛੇਯਜਾ**ਤਿ ਨ ਉਪਵਚ੍ਛੇਯਜ। ਵਸ੍ਸਸਦ੍ਦਤੋ ਚਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਨ ਵਸ੍ਸੇਯਜਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

''ਸੀਤਾ ਵਾਰਿਧਾਰਾ''ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਪਦਸ੍ਸ "**ਸੀਤੰ ਧਾਰ**"ਨ੍ਤਿ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੇਨ ਅਤ੍ਥਵਚਨੰ ਧਾਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਲਿਙ੍ਗਿਕਭਾਵਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ। **ਸੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਖੋਭਨਾਭਾਵੇਨ ਸੀਤਲੰ, ਪੁਰਾਣਪਣ੍ਣਤਿਣਕਟ੍ਠਾਦਿਸੰਕਿਣ੍ਣਾਭਾਵੇਨ ਵਾ **ਸੇਤੰ** ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ। ਸੇਤੰ ਸੀਤਨ੍ਤਿ ਹਿ ਪਰਿਯਾਯੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਬ੍ਭਿਦੋਦਕੋਯੇਵ ਰਹਦੋ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਇਤਰੇਤਿ ਅਨੁਯੋਗਮਪਨੇਤਿ "**ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨਉਦਕਞ੍ਹਿ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਉਗ੍ਗਨ੍ਤੁਵਾ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤੁਵਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਧਾਰਾਕਿਰਣਵਸੇਨ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁੰ, ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੁੰ ਵਾ। **ਖੋਭੇਤੀ**ਤਿ ਆਲੋਲ਼ੇਤਿ। **ਵੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਨੰ। **ਧਾਰਾਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕੇਹੀ**ਤਿ ਉਦਕਧਾਰਾਨਿਪਾਤੇਹਿ ਚ ਤਤੋਯੇਵ ਉਟ੍ਠਿਤਉਦਕਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਫੇਣਪਟਲੇਹਿ ਚ। ਏਵੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਰਹਦਾਨਮਗਹੇਤਬ੍ਬਤੰ ਵਤ੍ਵਾ ਉਬ੍ਭਿਦੋਦਕਸ੍ਸੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੰ ਵਦਤਿ "**ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਮੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ, ਸਮੰ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਮੇਵ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੋਭਤਾਯ ਨਿਚ੍ਚਲਮੇਵ, ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਦ੍ਧਿਨਿਮ੍ਮਿਤਮਿਵਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਮਤਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਤਥਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤੰ ਇਵ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਉਪਮੋਪਮੇਯਜਵਚਨੇ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਭਿਸਨ੍ਨੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਕੰ।

ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੧. "**ਉਪ੍ਪਲਿਨੀ**"ਤਿਆਦਿ ਗਚ੍ਛਸ੍ਸਪਿ ਵਨਸ੍ਸਪਿ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਇਧ ਪਨ ''ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਾ, ਯਾਵ ਚ ਮੂਲਾ''ਤਿ ਵਚਨਯੋਗੇਨ ''ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਲਗਚ੍ਛਾਦੀਨਮੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਵਨਮੇਵਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਉਪ੍ਪਲਾਨੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਲਗਚ੍ਛਾਨਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਲਵਨੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਵਯਵੇਨ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਕਤੰ। ਏਕਞ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਲਗਚ੍ਛਾਦਿ ਉਪ੍ਪਲਾਦਿਯੇਵ, ਚਤੁਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਨ ਉਪ੍ਪਲਾਦਿਵਨਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ, **ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯੰ** ਪਨ ਜਲਾਸਯੋਪਿ ਉਪ੍ਪਲਿਨਿਆਦਿਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਏਤ੍ਥ ਚਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦਤ੍ਤਯੇ, ਏਤੇਸੁ ਵਾ ਤੀਸੁ ਉਪ੍ਪਲਪਦੁਮਪੁਣ੍ਡਰੀਕਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ। "**ਸੇਤਰਤ੍ਤਨੀਲੇਸੂ**"ਤਿ ਉਪ੍ਪਲਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸੇਤੁਪ੍ਪਲਰਤ੍ਤੁਪ੍ਪਲਨੀਲੁਪ੍ਪਲੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪ੍ਪਲੰ ਉਪ੍ਪਲਮੇਵ** ਉਪ੍ਪਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਨਾਮਵਸੇਨ ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਤਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਬਹੁਪਰਿਯਾਯੋ ''ਸਤਗ੍ਘੀ ਸਤਰੰਸਿ

ਸੂਰਿਯੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਨੇਕਸਙ੍ਖਜਾਭਾਵਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੇਕਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਦੁਮਭਾਵੇ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। **ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪੁਪ੍ਫਦਲਮਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਵਣ੍ਣਨਿਯਮੇਨ **ਸੇਤੰ ਪਦੁਮੰ, ਰਤ੍ਤੰ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਸਨਵੋਹਾਰੋ, ਲੋਕੇ ਪਨ ‘‘ਰਤ੍ਤੰ ਪਦੁਮੰ, ਸੇਤੰ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਪੁਣ੍ਡਰੀਕੰ ਸਿਤੰ ਰਤ੍ਤੰ, ਕੋਕਨਦੰ ਕੋਕਾਸਕੋ’’ਤਿ। ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਤਾਯ ਹਿ ਕੋਕਨਾਮਕਾਨੰ ਸੁਨਖਾਨੰ ਨਾਦਯਤੋ ਸਦ੍ਦਾਪਯਤੋ, ਤੇਹਿ ਚ ਅਸਿਤਬ੍ਬਤੋ **“ਕੋਕਨਦੰ, ਕੋਕਾਸਕੋ”**ਤਿ ਚ ਪਦੁਮੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ ‘‘ਪਦ੍ਮੰ ਯਥਾ ਕੋਕਨਦੰ ਸੁਗਨ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਉਦਕੰ ਪਾਤਿ, ਉਦਕੇ ਵਾ ਪ੍ਲਵਤੀਤਿ **ਉਪ੍ਪਲੰ।** ਪਙ੍ਕੇ ਦਵਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਕਾਰੇਨ ਵਾ ਦਵਤਿ ਵਿਰੁਹਤੀਤਿ **ਪਦੁਮੰ।** ਪਣ੍ਡਰੰ ਵਣ੍ਣਮਸ੍ਸ, ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਮੁਡਿਤਬ੍ਬੰਖਣ੍ਡੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਪੁਣ੍ਡਰੀਕੰ** ਮ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਪ-ਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ। ਮੁਡਿਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਮੁਡਰਿਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਖਣ੍ਡਨਤ੍ਥਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ, ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ। ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਾ, ਯਾਵ ਚ ਮੂਲਾ ਉਦਕੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਨਾਦਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪਾਲਿਯੰ ‘‘ਉਦਕਾਨੁਗ੍ਗਤਾਨੀ’’ਤਿ ਵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਦਕਤੋ ਨ ਉਗ੍ਗਤਾਨਿਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਤੁ ਉਦਕੇ ਅਨੁਰੂਪਗਤਾਨੀਤਿ ਆਹ **“ਉਦਕਾ… ਪੇ॰… ਗਤਾਨੀ”**ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਉਪ੍ਪਲਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ, ਉਦਕੰ ਵਿਯ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੩. ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ‘‘ਚੇਤਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਞ੍ਚ ਰਾਗਾਦਿਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਮਲਾਪਗਮਤੋ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੰ ਨਿਮ੍ਮਲੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਗਮਨਮੇਵ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵੋਤਿ ਆਹ **“ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ”**ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਪਵਤ੍ତਿਵਿਸੇਸੋ ਪਰਿਯੋਦਾਤਤਾ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨਿਘੰਸਨੇਨ ਪਭਸ੍ਸਰਤਾ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਭਸ੍ਸਰਤਾਯੇਵ ਪਰਿਯੋਦਾਤਤਾਤਿ ਆਹ **“ਪਭਸ੍ਸਰਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤ”**ਨ੍ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜੁ ਵਿਯ ਪਭਾਯ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਨਿਚ੍ਛਰਣੰ **ਪਭਸ੍ਸਰੰ** ਯਥਾ ‘‘ਆਭਸ੍ਸਰਾ’’ਤਿ। **ਓਦਾਤੇਨ ਵਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਓਦਾਤੇਨਾ’’ਤਿ ਗੁਣਵਚਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਓਦਾਤੇਨ…ਪੇ॰… ਇਦ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਤੁਫਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਉਤੁਨੋ ਫਰਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ **“ਕਿਲਿਟ੍ਠਵਤ੍ਥੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਉਤੁਫਰਣੰ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥੇਨ ਵਿਯ ਸਵਿਸੇਸੰ ਉਤੁਫਰਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਕਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । ਤੇਨਾਹ **“ਤਙ੍ਖਣ…ਪੇ॰… ਬਲਵੇ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। **“ਤਙ੍ਖਣਧੋਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨਾ”**ਤਿ ਚ ਏਤੇਨ ਓਦਾਤਸਦ੍ਦੋ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਚਨੋ ਏਵ ‘‘ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਵਸਨੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ , ਨ ਸੇਤਵਚਨੋ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਤਙ੍ਖਣਧੋਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨੇਵ ਉਤੁਫਰਣਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਪਾਲਿਯੰ ‘‘ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਓਦਾਤੇਨ ਵਤ੍ਥੇਨ ਅਫੁਟੰ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਫਰਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਤੁਫਰਣੰ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਉਤੁਫਰਣੰ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇਨਾਹ **“ਇਮਿਸ੍ਸਾਯ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਥੰ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ, ਉਤੁਫਰਣੰ ਵਿਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਏਤੇਨ ਚ ਓਦਾਤੇਨ ਵਤ੍ਥੇਨ ਸਬ੍ਬਾਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਫਰਣਾਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਉਪਮੇਯਜੇਨ ਚ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਵਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਵਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੰ ਉਤੁਫਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨੇਯਜਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਅਯੰ ਉਪਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਚਿਤ੍ਰਦੇਸਨਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋਤਿ। ਯੋਗਿਨੋ ਹਿ ਕਰਜਕਾਯੋ ਵਤ੍ਥੰ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਉਤੁਫਰਣਸਦਿਸੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੇਨ ਫਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਉਤੁਫਰਣੰ ਵਿਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੰ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਯ ਤੇਨ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਫਰਣਤੋ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਰੀਰੰ ਵਿਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਉਤੁਫਰਣਟ੍ਠਾਨਿਯਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਤਸ੍ਮਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ਗੁਣਦਸ੍ਸਨੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਾਲਿਯੰ ‘‘ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚੇਤਸਾ’’ਤਿ ਚੇਤੋਗਹਣੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੰ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਞਾਪੇਤੁੰ ‘‘ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੰ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੇਨਾ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨਨੁ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੰ ਨਾਮ ਸਾਤਲਕ੍ਖਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯੇਵ ‘‘ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯੰ** ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਭਾਸਿਤਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੨; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੪੪; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੫)।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਪਰਿਦੀਪਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਪਰਿਦੀਪਨਾ, ਤਾਵਤਾ ਵਚਨਕ੍ਕਮੇਨ। ਲਭਨੰ **ਲਾਭੋ,** ਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਲਾਭੀ,** ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਲਾਭੀ **ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ** ਯਥਾ ‘‘ਲਾਭੀ

ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ, (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੦; ਉਦਾ॰ ੩੮) ਲਭਨਸੀਲੋ ਵਾ **ਲਾਭੀ।** ਕਿਂ ਲਭਨਸੀਲੋ? ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨੀਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮਿਤਰਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ। ਨ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀਤਿ ਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ, ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਉਪਰਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਧਿਗਮੇ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ''ਕਸਿਣਾਨੁਲੋਮਤੋ, ਕਸਿਣਪਟਿਲੋਮਤੋ ਕਸਿਣਾਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ, ਝਾਨਾਨੁਲੋਮਤੋ, ਝਾਨਪਟਿਲੋਮਤੋ, ਝਾਨਾਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ, ਝਾਨੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਤੋ, ਕਸਿਣੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਤੋ, ਝਾਨਕਸਿਣੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਤੋ, ਅਙ੍ਗਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਤੋ , ਅਙ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਤੋ ਅਙ੍ਗਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੩੬੫) **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ। ਸਤਿਪਿ ਝਾਨੇਸੁ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧਵਸੀਭਾਵੇ ਅਯਮੇਵ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੋ ਵਸੀਭਾਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ **"ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵਂ ਵਿਨਾ ਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਏਵ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੇਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਤਾਸਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਧਿਗਮੇ ਅਵਿਨਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਨੁ ਯਥਾਪਾਠਮੇਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਤਿ **"ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ, ਸਾਵਸੇਸਪਾਠਭਾਵਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਏਸ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਜ੍ਜੇਵਂ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਵਸੇਸਪਾਠੋ ਭਗਵਤਾ ਕਤੋਤਿ? ਸਬ੍ਬਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਾਦਕਤ੍ਤਾ। ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਤਾਸਂ ਤਥਾ ਅਵਿਨਾਭਾਵੇ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨੇਤਾ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਾਦਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ ਤਪ੍ਪਾਦਕਭਾਵਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਨ ਪਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਇਧ ਅਨਨੁਪਯੋਗਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨੀ"**ਤਿ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੪. ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਮਹਾਰਾਜ (ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਤ੍ਥਿ) ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਸੋ''ਤਿ ਪਦਂ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਾਯਾਹ **"ਸੋ…ਪੇ॰… ਦਸ੍ਸੇਤੀ"**ਤਿ, ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨ, ਨੇਯਜਤ੍ਥਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੋ''ਤਿ ਪਦਤ੍ਤਤੋ ਸੇਸਂ ''ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਥਜਾਤਂ। ਞੇਯ੍ਯਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਞਾਣਂ,** ਤਦੇਵ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਦਸ੍ਸਨਂ,** ਞਾਣਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨਂ ਨ ਚਕ੍ਖਾਦਿਕਨ੍ਤਿ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ,** ਪਞ੍ਚਵਿਧਮ੍ਪਿ ਞਾਣਂ, ਤਯਿਦਂ ਪਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪਦਂ ਸਾਸਨੇ ਯੇਸੁ ਞਾਣਵਿਸੇਸੇਸੁ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਯੋਜਨਾਯ। **ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਭੂਤੋ ਸੁਖਵਿਹਾਰੋ। **ਭਗਵਤੋਪੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਦੇਵਤਾਰੋਚਨਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਤਦਾ ਭਗਵਤੋਪਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਕਾਲਙ੍ਕਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਙ੍ਕਤੋ। "ਕਾਲਾਮੋ"**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** [ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ (ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ)] ਨਾਮ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਞੇਯ੍ਯਜਸਙ੍ਖਾਤੇ ਤੇਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ ਚ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਇਧ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਅਭਿਨੀਹਰਤੀਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਮੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਦਞ੍ਞਕਰਣੀਯਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਹਰਤੀਤਿ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਪਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਦਭਿਮੁਖਭਾਵੋਯੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਦਿਕਰਣਂ, ਤਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨ ਜਾਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਮੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪੇਸਨਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਂ ਨਿਨ੍ਨਂ। ਇਤਰਦ੍ਵਯਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਸਂ **ਪੋਣਂ** ਵਙ੍ਕਂ **ਪਬ੍ਭਾਰਂ** ਨੀਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ **ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ।** ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੇਹਿ ਉਪਚੀਯਤਿ ਵਡ੍ਢਾਪੀਯਤਿ, ਉਪਚਯਤਿ ਵਾ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਓਦਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨਿਚ੍ਚੁਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਭੇਦਨਵਿਦ੍ਧਂਸਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਨਿਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ

ਅਨਿਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਭਙ੍ਗੁਤਾਯ ਅਦ੍ਧੁਵਸਭਾਵੋ। **ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਵਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਰੀਰੇ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਗਮਾਯ। **ਉਚ੍ਛਾਦਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਸਭਾਵੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਪੂਤਿਕਾਯਸ੍ਸ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਭਾਵਤੋ ਗਨ੍ਧੋਦਕਾਦੀਹਿ ਉਬ੍ਬਟ੍ਟਨਵਿਲਿਮ੍ਪਨਜਾਤਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਚ੍ਛਾਦਨੇਨ ਹਿ ਪੂਤਿਕਾਯੇ ਸੇਦਵਾਤਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਾਦੀਹਿ ਗਰੁਭਾਵਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਨਮਪਗਮੋ ਹੋਤਿ। ਮਹਾਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਮਲ੍ਲਾਦੀਨਂ ਬਾਹੁਵਡ੍ਢਨਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ, ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਬਾਧਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਪਨ ਖੁਦ੍ਦਕਸਮ੍ਬਾਹਨਮੇਵ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਖੁਦ੍ਦਕਸਮ੍ਬਾਹਨੇਨਾ**"ਤਿ, ਮਨ੍ਦਸਮ੍ਬਾਹਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਬ੍ਬਤਾਸਭਾਵੋ।

ਏਵਂ ਅਨਿਯਮਿਤਕਾਲਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨਿਯਮਿਤਕਾਲਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ "**ਦਹਰਕਾਲੇ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਿਕਪ੍ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਨ ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਾ। **ਦਹਰਕਾਲੇ**ਤਿ ਅਚਿਰਵਿਜਾਤਕਾਲੇ। ਸਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਛਨਪੀਲ਼ਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਧਮ੍ਮੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਮਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤੇਨ ਯਥਾਪਮਾਣਂ, ਮਨ੍ਦਂ ਵਾ ਅਞ੍ਛਨਪੀਲ਼ਨਾਦੀਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਞ੍ਛਨ**ਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਆਕਡ੍ਢਨਂ। **ਪੀਲ਼ਨਂ** ਸਮ੍ਬਾਹਨਂ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਿਞ੍ਜਨਉਗ੍ਗਮਨਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਵਂ ਪਰਿਹਰਿਤੋਪੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਾਦਨਾਦਿਨਾ ਸੁਖੇਧਿਤੋਪਿ। **ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਚੇ**ਵਾਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਵਸੇਨ ਨਸ੍ਸਤਿ ਚ। **ਵਿਕਿਰਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੋ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਜਨਂ ਅਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣੋਵ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਨਵਹਿ ਪਦੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਕਾਯੇ ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਿਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਛਹਿ ਪਦੇਹੀ**ਤਿ ''ਰੂਪੀ, ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ, ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਸਮ੍ਭਵੋ, ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੂਪਚਯੋ, ਉਚ੍ਛਾਦਨਧਮ੍ਮੋ, ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਛਹਿ ਪਦੇਹਿ। ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਹੋਤੁ ਮਜ੍ਝੇ ਤੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਕਥਨਂ ਤੇਸਂ ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਨਤੋ, ''ਰੂਪੀ, ਉਚ੍ਛਾਦਨਧਮ੍ਮੋ, ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਪਨ ਤੀਹਿ ਤ੍ਪਦੇਹਿ ਕਥਂ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਕਥਨਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ ਤੇਸਂ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਦੀਪਨਤੋਤਿ? ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਿਤਤ੍ਤਾ। "**ਰੂਪੀ**"ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਨ ਉਤੁਆਹਾਰਲਕ੍ਖਣੇਨ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਕਂ। ਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਗਮਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਹਿ ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥੋ ਅਯਮੀਕਾਰੋ। ''ਉਚ੍ਛਾਦਨਧਮ੍ਮੋ, ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਤਥਾਵਿਧਰੂਪੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਕਨ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ''ਭੇਦਨਧਮ੍ਮੋ, ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ। **ਨਿਸ੍ਸਿਤਞ੍ਚ** ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਦਾ ਪਵਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ''ਇਦਞ੍ਚ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਟਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ** ਕਾਯੇਨ ਵਿਨਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਕਾਯਸਞ੍ਞਿਤਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਤੋ।

੨੩੫. ਸੁਟ੍ਠੁ ਓਭਾਸਤੀਤਿ **ਸੁਭੋ,** ਪਭਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਣਿ, ਤਾਯ ਏਵ ਪਭਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਣਿਨੋ ਭਦ੍ਰਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸੁਭੋਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਕਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਮਣਿਨੋ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਜਾਤਿਤਾਤਿ ਆਹ "**ਜਾਤਿਮਾਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਕਰਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ**"ਤਿ। ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਰਤਨਾਕਰਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਕਰਪਰਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮੂਲਕੋ ਏਵ ਹਿ ਮਣਿਨੋ ਕੁਰੁਵਿਨ੍ਦਜਾਤਿਆਦਿਜਾਤਿਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯਮਣਿਨੋ ਵਿਲ਼ੂਰ (ਵਿ॰ ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੪ ਆਦਯੋ ਵਾਕਜਕ੍ਖਕ੍ਲਧੇਸੁ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ) ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ, ਵਿਲ਼ੂਰ ਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਅਵਿਦੂਰੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਕਰੋ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਸੋ ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਵਿਲ਼ੂਰਨਾਮਕਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ, ਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਅਵਿਦੂਰੇ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਚ ਤਂਸਦਿਸਵਣ੍ਣਨਿਭਤਾਯ ਤਦੇਵ ਨਾਮਂ ਜਾਤਂ ਯਥਾ ਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਲਦ੍ਧਨਾਮਵਸੇਨ ਦੇਵਲੋਕੇ ਦੇਵਤਾਨਂ, ਸੋ ਪਨ ਮਯੂਰਗੀਵਾਵਣ੍ਣੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਵਾਯਸਪਤ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਵਾ ਸਿਨਿਦ੍ਧਵੇਣੁਪਤ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਵਾਤਿ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯਂ** (ਵਿ॰ ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੪) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਨਯਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ** (ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੧) ਪਨ ''ਅਲ੍ਲਵੇਲ਼ੁਵਣ੍ਣੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਵਂਸਵਣ੍ਣੋ''ਤਿਪਿ ਨਾਮਂ ਜਾਤਂ। ''ਮਞ੍ਜਾਰਕ੍ਖਿਮਣ੍ਡਲਵਣ੍ਣੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤੋਯੇਵ ਸੋ ਇਧ ਪਦੇਸੇ ਮਞ੍ਜਾਰਮਣੀਤਿ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਪਰਿਭੋਗਾਰਹਪਣੀਤਤਰਮਣਿਭਾਵਤੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਆਨਨ੍ਦ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਮਣਿਰਤਨਂ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਮਣਿ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯੋ ਸੁਭੋ ਜਾਤਿਮਾ ਅਟ੍ਠਂਸੋ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੮)। ਪਾਸਾਣਸਕ੍ਖਰਾਦਿਦੋਸਨੀਹਰਣਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਕਮ੍ਮਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਅਪਨੀਤਪਾਸਾਣਸਕ੍ਖਰੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

ਛਵਿਯਾ ਏਵ ਸਣ੍ਹਭਾਵੇਨ ਅਚ੍ਛਤਾ, ਨ ਸਙ੍ਘਾਤਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਅਚ੍ਛੋਤਿ ਤਨੁਚ੍ਛਵੀ**"ਤਿ। ਤਤੋ ਚੇਵ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਸਨ੍ਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਸਨ੍ਨੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਰਿਭੋਗਮਣਿਰਤਨਾਕਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ । ਤੇਨਾਹ "**ਧੋਵਨਵੇਧਨਾਦੀਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਾਸਾਣਾਦੀਸੁ ਧੋਤਤਾ **ਧੋਵਨਂ,** ਕਾਲ਼ਕਾਦਿਅਪਹਰਣਤ੍ਥਾਯ ਚੇਵ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਆਵੁਨਤ੍ਥਾਯ ਚ ਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਤਾ **ਵੇਧਨਂ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਾਪਸਣ੍ਹਕਰਣਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਵੁਨਿਤਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਤਾਦਿਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸੇਵ ਆਵੁਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਮਣਿ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਆਵੁਤਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ** ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਾਭੀ ਭਿਕ੍ਖੁ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਣਿਨੋ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ। ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਮਾਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਉਪਮਾਸਮ੍ਪਾਦਨੇ ਕਾਰਣਵਿਭਾਵਨਾ, "**ਆਵੁਤਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ, ''ਇਦਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋਵ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰੋ, ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਭਿਮੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯਮਣਿਮ੍ਹਿ। **ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਸਞ੍ਞਿਤਰੂਪਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ। ''ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਦਤ੍ਤਯਸ੍ਸੇਤਂ ਵਿਸੇਸਨਂ ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਲਿਙ੍ਗਵਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨਵਿਪਰਿਣਾਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਪਦਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵਤੋ। ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਗਹਿਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇਸਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਆਵੁਤਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਅਵਿਰੋਧਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਨ੍ਤਿ? ''ਇਦਞ੍ਚ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤ੍ਥ ਸਿਤਂ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਬਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਚਨਤੋ। ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਕਾਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ''ਤਦੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤ੍ਥ ਸਿਤਂ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਬਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਸਯਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਇਧ ਗਹਣਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇ**ਵ **ਵਾ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ**"ਤਿ। ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਾਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੨ ਆਦਯੋ) ਦੇਸਿਤਨਯੇਨ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਾਨਂ ਗਹਣਂ, ਨਿਰਵਸੇਸਪਰਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ, ਯਥਾਰੁਤਂ ਦੇਸਿਤਵਸੇਨ ਪਧਾਨਭਾਵਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਿਂ ਪਨੇਤੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਆਵਿਭਵਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਤਿ? ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸੇਵ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਆਵਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਪਿ ਆਵਿਭੂਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਿਦਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਪਰਤੋ, ਛਟ੍ਠਭਿਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪੁਰਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਪੁਰਤੋਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਾਲੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ "**ਇਦਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ''ਇਦਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਚੋਦਨਾਲੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ "**ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰ**"ਨ੍ਤਿ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਤਂ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਦੇਵ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਾ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਮਨਨ੍ਤਰਂ ਹੋਤਿ, ਪਧਾਨਤੋ ਪਨ ਤਬ੍ਬਚਨੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਤਸ੍ਸ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਮਗ੍ਗਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ ਤਸ੍ਸੇਵਾਭਿਞ੍ਞਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਚ ਚੋਦਨਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਪੁਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਤਾਸਂ ਨਾਨਨ੍ਤਰਤਾਯ ਅਨੁਪਕਾਰਂ, ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪੁਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨਨ੍ਤਰਤਾਯ ਉਪਕਾਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਪਰਤੋ, ਛਟ੍ਠਾਭਿਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪੁਰਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਉਪਕਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਤਥਾ ਅਵਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਕਾਰਟ੍ਠਾਨੇਵ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਹਿ ਚੋਦਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। "**ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**"ਤਿਆਦਿ ਪਰਿਹਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਞਾਣਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਤਾਯ ਉਪਕਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇਤਿ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੇਸਨਾਵਾਰੇ। **ਏਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਵਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਕਥਿਤਾਸੁ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫) ਵਿਯ ਛਟ੍ਠਾਭਿਞ੍ਞਾਪਿ ਅਵਸ੍ਸਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਲਕ੍ਖਣਭਾਵੇਨ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ, ਨ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ, ਛਟ੍ਠਾਭਿਞ੍ਞਾਯ ਚ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ ਅਨਭਿਞ੍ਞਾਲਕ੍ਖਣਭਾਵੇਨ ਤਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ। ਇਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਤਾਸਮਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਵਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਅਵਸਰਾਭਾਵਤੋ ਇਧੇਵ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਯਸ੍ਮਾ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਇਧ ਦਸ੍ਸਨੇ ਤਦੇਵ ਕਾਰਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਇਦਮ੍ਪੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨਾਤੀਤਿ **ਆਚਰਿਯੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੩੫) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਪਨ ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਚ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ-ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਚ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨੇ ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਯੁਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਜੋਤਕਾ ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾ ਯਥਾ ਮਗ੍ਗਨਿਦਸ੍ਸਨੇ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਾ, ਯਥਾ ਚ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਜੋਤਨੇ ਪਦੀਪਾਤਿ ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

‘‘ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨਮ੍ਹਿ , ਚ ਸਦ੍ਦੋ ਯਦਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ ਵਿਕਪ੍ਪੇ ਸੋ, ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਵਿਭਾਵਿਨਾ’’ਤਿ॥

ਅਕਤਸਮ੍ਮਸਨਸ੍ਸਾਤਿ ਹੇਤੁਗਬ੍ਭਪਦਂ। ਤਥਾ **ਕਤਸਮ੍ਮਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚ। **"ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਭੇਰਵਮ੍ਪਿ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣੇਨ ਭੇਰਵਂ ਰੂਪਂ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਲਾਭਿਨੋ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਸ੍ਸ ਭਯਂ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਚ੍ਚਵਾਲਿਕਵਾਸਿਮਹਾਨਾਗਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯਾ’’ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੩੫) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ **ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਭੇਰਵਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣੇਨ ਭੇਰਵਂ ਸਦ੍ਦਂ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਮਂਸਸੋਤੇਨ ਸੁਣਤੋਪੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਲਾਭਿਨੋ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਸ੍ਸ ਭਯਂ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਚ੍ਚਵਾਲਿਕਵਾਸਿਮਹਾਨਾਗਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ। ਥੇਰੋ ਹਿ ਕੋਞ੍ਚਨਾਦਸਹਿਤਂ ਸਬ੍ਬਸੇਤਂ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਚ ਸਞ੍ਜਾਤਭਯਸਨ੍ਤਾਸੋਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੮੯੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮੧; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੭੩੩) ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਕਤਸਮ੍ਮਸਨਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਾਯ...ਪੇ॰... ਭਯਂ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਭਯਵਿਨੋਦਨਹੇਤੁ** ਨਾਮ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਕਤਸਮ੍ਮਸਨਤਾ, ਤਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਧੇਵਾ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ। **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਪਾਠਂ ਯੁਤ੍ਤਤਰਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਪੀਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤਸੁਖਂ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਂ। ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਾਭਿਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਵਿਸੁਂ ਭੂਤਂ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ।** ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ **ਧਮ੍ਮਪਦੇ** –

‘‘ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ।
ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਮਤਂ ਤਂ ਵਿਜਾਨਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪)।

ਇਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ...ਪੇ॰... ਪਣੀਤਤਰਞ੍ਚਾ’’ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਂਸਨ੍ਦਨਤੋ ਇਮਮੇਵ ਨਯਂ ਯੁਤ੍ਤਤਰਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿਤੋ**ਵਾਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਮਾਦਿਮ੍ਹਿਯੇਵ।

ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੬-੭. ਮਨੋਮਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਮਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਪਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਕਾਰਪਦਪੂਰਣਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਨੇਕੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਆਗਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਅਭਿਞ੍ਞਾਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨਾਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੩੬, ੨੩੭) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੩੯੭) ਪਨ ‘‘ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮਨੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਤ੍ਤਾ ਮਨੋਮਯ’’ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਂ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਮਨੇਨ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮਨੇਨ ਚਾਤਿ ਉਭਯਥਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ । **ਅਙ੍ਗ** ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਤਂਤਂਸਮੁਦਾਯਂ,

ਪਚੁਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਕਪ੍ਪਰਜਣ੍ਣੁਆਦਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮੁਦਾਯੇ ਅਵਯਵੋ। ‘‘ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯੇਵ ਅਹੀਨਤਾ, ਨ ਤੁ ਅਪ੍ਪਣੀਤਤਾ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੋ ਚ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਦੀਨਂ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ। ਨਿਮ੍ਮਿਤਰੂਪੇ ਹਿ ਪਸਾਦੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਅਵਿਕਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਮਿਨਾਵ ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਕਮਲਦਲਾਦਿਸਦਿਸਸਣ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਨ ਰੂਪਾਭਿਘਾਤਾਰਹਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਾਦਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ। ‘‘ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਿ ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ **“ਇਦ੍ਧਿਮਤਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਵਿਦ੍ਧਕਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਕੁਲਚਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਣ੍ਣਾਲਙ੍ਕਾਰਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਤ੍ਥਂ ਅਵਿਜ੍ਝਿਤਕਣ੍ਣੋ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਹੀ”**ਤਿ, ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਵਯਵਵਿਸੇਸਾਦਿਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਮਤਾ।

ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਆਹ **“ਮੁਞ੍ਜਮ੍ਹਾ ਈਸਿਕਨ੍ਤਿਆਦਿਉਪਮਾਤ੍ਤਯਮ੍ਪਿ ਹਿ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ **“ਮੁਞ੍ਜਮ੍ਹਾ ਈਸਿਕਨ੍ਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਮਤ੍ਤਂ। ਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਦਿਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ **“ਉਪਮਾਮਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, **“ਯਮ੍ਪਿ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਉਪਮਾਭਾਵਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਨਿਯਤਾਨਪੇਕ੍ਖੇਨ ਚ ਯਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਮੁਞ੍ਜਮ੍ਹਾ ਈਸਿਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਸਦਿਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇ**ਵਾਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਵਣ੍ਣਤੋਪਿ ਅਵਯਵਵਿਸੇਸਤੋਪਿ ਸਦਿਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂਯੇਵ। ਕਥਂ ਸਦਿਸਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਮੁਞ੍ਜਸਦਿਸਾ ਏਵ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਮੁਞ੍ਜਂ** ਨਾਮ ਤਿਣਵਿਸੇਸੋ, ਯੇਨ ਕੋਚ੍ਛਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ‘‘ਪਵਾਹੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਠਿਤਾ ਏਵ ਈਸਿਕਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਅਨ੍ਤੋ ਈਸਿਕਾ ਹੋਤੀ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਈਸਿਕਾ**ਤਿ ਚ ਕਲ਼ੀਰੋ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਟੀਕਾਯਂ** ਪਨ ‘‘ਕਣ੍ਡ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੯੯) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਟ੍ਟਾਯ ਕੋਸਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਟ੍ਟੁਲਾਯ ਅਸਿਕੋਸਿਯਾ। **ਪਤ੍ਥਟਾਯਾ**ਤਿ ਪਟ੍ਟਿਕਾਯ। ਕਰਡਿਤਬ੍ਬੋ ਭਾਜੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਕਰਣ੍ਡੋ,** ਪੇਲ਼ਾ। ਕਰਡਿਤਬ੍ਬੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਕਰਣ੍ਡੋ,** ਨਿਮ੍ਮੋਕਂ। ਇਧਾਪਿ ਨਿਮ੍ਮੋਕਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **“ਕਰਣ੍ਡਾਤਿ ਇਦਮ੍ਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਲੀਵਕਰਣ੍ਡੋ** ਨਾਮ ਪੇਲ਼ਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਅਹਿਕਞ੍ਚੁਕਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ, ਨ ਵਿਲੀਵਕਰਣ੍ਡਕਸ੍ਸਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਤਿ **“ਅਹਿਕਞ੍ਚੁਕੋ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਨਾ, ਸ੍ਵੇਵ ਅਹਿਨਾ ਸਦਿਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਟੀਕਾਯਂ** ਪਨ **“ਕਰਣ੍ਡਾਯਾ**ਤਿ ਪੇਲ਼ਾਯ, ਨਿਮ੍ਮੋਕਤੋਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੯੯) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪੇਲ਼ਾਗਹਣਂ ਅਹਿਨਾ ਅਸਦਿਸਤਾਯ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਯਜ੍ਜੇਵਂ ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਨ ਮਹਾਰਾਜ ਪੁਰਿਸੋ ਅਹਿਂ ਕਰਣ੍ਡਾ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਰਣ੍ਡਤੋ ਅਹਿਉਦ੍ਧਰਣੂਪਮਾਯ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਹਤ੍ਥੇਨ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇਨਾਹ **“ਤਤ੍ਥਾ”**ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਹਿ ਅਨਿਯਮਵਚਨੇਪਿ ਹਤ੍ਥੇਨ ਉਦ੍ਧਰਣਸ੍ਸੇਵ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਤਂਦਸ੍ਸਨਮਿਵ ਜਾਤਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਹਤ੍ਥੇਨ ਉਦ੍ਧਰਮਾਨੋ ਵਿਯ ਦਸ੍ਸਿਤੋ”**ਤਿ। **“ਅਯਞ੍ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਰਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਹਿਨੋ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਜਾਤਿਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਂ, ਚੁਤਿਯਂ, ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨੇ, ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਾ ਮੇਥੁਨਪਟਿਸੇਵਨੇ, ਜਿਣ੍ਣਤਚਾਪਨਯਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਜਾਤਿਯਂ ਠਿਤੋ”**ਤਿ। ਉਰਗਜਾਤਿਯਮੇਵ ਠਿਤੋ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਨਾਗਿਦ੍ਧਿਯਾ ਅਞ੍ਞਜਾਤਿਰੂਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਨਾਗੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਰੀਰਂ ਖਾਦਯਮਾਨਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਤਚਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਰੀਰਂ ਖਾਦਯਮਾਨਂ ਵਿਯ। **ਪੁਰਾਣਤਚਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣਤਾਯ ਕਤ੍ਥਚਿ ਮੁਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਓਲਮ੍ਬਿਤਂ ਜਿਣ੍ਣਤਚਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਚਤੂਹੀ**ਤਿ ‘‘ਸਜਾਤਿਯਂ ਠਿਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਥਾਮੇਨ, ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਕਞ੍ਚੁਕਤੋ। **ਅਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ। **ਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ, ਨ ਹਤ੍ਥੇਨ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ ਅਹਿਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਇਮਂ ਅਹਿਂ ਕਞ੍ਚੁਕਤੋ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਅਹਿਂ ਕਰਣ੍ਡਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ ‘‘ਅਯਂ ਅਹਿ, ਅਯਂ ਕਰਣ੍ਡੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਹਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਰਣ੍ਡੋ, ਕਰਣ੍ਡਾ ਤ੍ਵੇਵ ਅਹਿ ਉਬ੍ਭਤੋ’’ਤਿ, ਏਵਮੇਵ...ਪੇ॰... ਸੋ ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਯਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੯. ਭਾਜਨਾਦਿਵਿਕਤਿਕਿਰਿਯਾਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ **ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਮਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ** ਵਿਯ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਕਿਰਿਯਾਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ **ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।**

੨੪੧. ਪੁਬ੍ਬੇ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਵਾਰੇ ਵਿਯ ਕਨ੍ਤਾਰਗ੍ਗਹਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣਂ ਖੇਮਮਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਖੇਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਕਨ੍ਤਾਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਨਨੁ ਉਪਮਾਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ **"ਯਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **"ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਖੇਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਵਾਤਾਤਪਾਦਿਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ **ਸੀਸੇ ਸਾਟਕਂ ਕਤ੍ਵਾ।** ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਚਨਂ ਉਪਮਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਮੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ, ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਚ ਉਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ, ਹੇਤੁਦਾਹਰਣਭੇਦਜਭੇਦਕਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਵਚਨੇਨ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਜਾਤਿਕਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਾਰਾਧਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਸੁਖਂ ਵਤ੍ਤਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਂ ਅਕਸਿਰੇਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਚ।

੨੪੩. ਮਨ੍ਦੋ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕਦਾਰਕੋਪਿ ''ਦਹਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ''ਯੁਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਵਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਮੇਵ ਦਹਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਰੁਣੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਯੁਵਾਪਿ ਕੋਚਿ ਅਨਿਚ੍ਛਨਕੋ, ਅਨਿਚ੍ਛਨਤੋ ਚ ਅਮਣ੍ਡਨਜਾਤਿਕੋਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ''ਮਣ੍ਡਨਜਾਤਿਕੋ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਣ੍ਡਨਜਾਤਿਕਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਮੇਵ ਯੁਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਾਲ਼ਿਯਞ੍ਹਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪਦਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਵਿਸੇਸਕਭਾਵੇਨ ਵਚਨਤੋ ਤਥਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ, ਇਤਰਥਾ ਏਕਕੇਨਾਪਿ ਪਦੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਾਧਿਗਮਿਕਾ ਸਪਰਿਵਾਰਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾਤਿ। ''ਮਣ੍ਡਨਪਕਤਿਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਦਿਵਸਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਣਿਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਦੋਸਪਰਿਯਾਯੋ, ਦੋਸੋ ਚ ਨਾਮ ਕਾਲ਼ਤਿਲਕਾਦੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਕਾਲ਼ਤਿਲਕਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਕਾਲ਼ਤਿਲਪ੍ਪਮਾਣਾ ਬਿਨ੍ਦਵੋ **ਕਾਲ਼ਤਿਲਕਾਨਿ, ਕਾਲ਼ਾ** ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਸਾ, ਯੇ ''ਸਾਸਪਬੀਜਿਕਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਿਲਪ੍ਪਮਾਣਾ ਬਿਨ੍ਦਵੋ **ਤਿਲਕਾਨਿ। ਵਙ੍ਗਂ** ਨਾਮ ਵਿਯਙ੍ਗਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਿਤਮਙ੍ਗਂ। ਯੋਬ੍ਬਨਪੀਲ਼ਕਾਦਯੋ **ਮੁਖਦੂਸਿਪੀਲ਼ਕਾ,** ਯੇ ''ਖਰਪੀਲ਼ਕਾ'' ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਚ੍ਛਾਯਂ। ਮੁਖੇ ਗਤੋ ਦੋਸੋ **ਮੁਖਦੋਸੋ** । ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ਮੁਖੇ ਅਦੋਸਸ੍ਸਪਿ ਪਾਕਟਭਾਵਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ਵਾ ਮੁਖੇ ਦੋਸੋ, ਏਵਂ ਮੁਖੇ ਅਦੋਸੋਪਿ **ਮੁਖਦੋਸੋ**ਤਿ ਸਰਲੋਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋਪਿ ਅਨੇਕਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਪਿਸਦ੍ਦਲੋਪੇਨ ਵਾ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਮੁਖਦੋਸੋ ਚ ਮੁਖਅਦੋਸੋ ਚ **ਮੁਖਦੋਸੋ**ਤਿ ਏਕਦੇਸਸਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ''ਪਰੇਸਂ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸਾਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਗਾਹੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ।
ਅਪਿਸਦ੍ਦਾਦਿਲੋਪੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ॥

ਅਸਮਾਨੇ ਸਦ੍ਦੇ ਤਿਧਾ, ਚਤੁਧਾ ਚ ਸਮਾਨਕੇ।
ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋਪਿ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਭਾਵਿਨਾ''ਤਿ॥

''ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।**

੨੪੫. **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੂਪਮਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੇ ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਉਪਮਾਯ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਗਾਮਤ੍ਤਯਮੇਵ ਉਪਮਾਨੇ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਤੁਂ **"ਤਂ ਦਿਵਸ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਕਤਕਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਪਾਕਤਿਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਗਾਮਤ੍ਤਯਮੇਵ ਭਗਵਤਾ ਗਹਿਤਂ, ਨ ਤਦੁਤ੍ਤਰੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਤਂਦਿਵਸਗ੍ਗਹਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਗਾਮਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਤਦਹੇਵ ਕਤਕਿਰਿਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਤਂਦਿਵਸਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਂਦਿਵਸਗਤਗਾਮਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਲਾਭੀਨਂ ਤੀਸੁਪਿ ਭਵੇਸੁ ਕਤਕਿਰਿਯਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤਦਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਹਿ ਗਾਮਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ। **ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਕਤਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਪਨ ਇਦਾਨਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ।

੨੪੭. ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਰਥਿਕਾਯ ਵੀਥਿਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਵ੍ਹਾਯ ਰਥਿਕਾਯ ਅਵ੍ਹਂ ਰਥਿਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਣਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇ**"ਤਿ, ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਰਥਿਵੀਥਿਸਦ੍ਦਾਨਮੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ। **ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵੀਥਿਚਤੁਕ੍ਕੇ। **ਪਾਸਾਦੋ ਵਿਯ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਕਰਜਕਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ** ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਦਸ੍ਸਨਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸਮਧਿਗਮੋ। ਯਥਾਹ ''ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਦਿਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੬੧)। **ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਅਯਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਂ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਗੇਹਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਚ ਵਿਜਾਤਿਵਸੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯਾ ਗੇਹਸਦਿਸਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮਾਤਰਂ ਕੁਟਿਕਂ ਬ੍ਰੂਸਿ, ਭਰਿਯਂ ਬ੍ਰੂਸਿ ਕੁਲਾਵਕ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯)। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕੋ ਨਯੋ – ਗੇਹਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ, ਗੇਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਅਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚਵਨਵਸੇਨ ਅਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਗੇਹਸਦਿਸਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਗਹਕਾਰਕ ਦਿਟ੍ਠੋਸਿ, ਪੁਨ ਗੇਹਂ ਨ ਕਾਹਸੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੫੪)।

ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਣਕਸਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਂਸਾਰੇ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਕਸਤ੍ਤਾ। **ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸਦੇਸਭੂਤੇ। **ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਨਗਰਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਭੂਤੇ **ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇਕਦੇਸੇ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਕਸਤ੍ਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਜਾਤਸਂਵਦ੍ਧੇ ਸਤ੍ਤੇ ਵਦਤਿ, ''ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਣਕਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਨ ਏਤੇਨ ਤਥਾ ਅਨਿਯਮਿਤਕਾਲਿਕੇ ਸਾਧਾਰਣਸਤ੍ਤੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇਸਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸਞ੍ਚਰਣਕਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਜਨੋਪਮਤਾ ਉਪਪਨ੍ਨਾ ਹੋਤੀਤਿ। **ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨਿਯਮਤੋ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਥਾ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੂ''ਤਿ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਤੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ "**ਇਦਞ੍ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ "**ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੪੭) ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਮਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਿਹਰਿਤੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਖਨ੍ਤਿ – ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਥਾ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੂਪਗਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਤੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ "**ਇਦਞ੍ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯਮੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਿਹਰਿਤੋਤਿ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਸੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਰਿਹਰਿਤੋ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਭਾਵਤੋ। **ਦੇਸਨਾਸੁਖਤ੍ਥਮੇ**ਵਾਤਿ ਕੇਵਲਂ ਦੇਸਨਾਸੁਖਤ੍ਥਂ ਏਵ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੂਪਗਾਨਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਵਿਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਭਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਦ੍ਵੀਸੁ ਭਵੇਸੂ''ਤਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਭਵਤੋ, ਰੂਪਾਵਚਰਭਵਤੋ ਚ ਚਵਮਾਨੇਤਿ ਵਾ ਕਾਮਾਵਚਰਭਵੇ, ਰੂਪਾਵਚਰਭਵੇ ਚ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਯਥਾਰਹਂ ਭੇਦਜਭੇਦਕਾਦਿਵਿਭਾਵਨੇਨ ਸੁਖਾਸੁਖਾਵਬੋਧਾ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਏਵਮੇਵ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਸੁਖਾਸੁਖਾਵਬੋਧਾ ਚ। ਦੇਸੇਤੁਂ, ਅਵਬੋਧੇਤੁਞ੍ਚ ਸੁਕਰਤਾਪਯੋਜਨਞ੍ਹਿ ''ਦੇਸਨਾਸੁਖਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ "**ਆਰੁਪ੍ਪੇ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਗੋਚਰਭੂਤਾਨਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੮. ਇਧ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਵਿਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਨਾਮੇਸਾ ਤਿਵਿਧਾ ਵਿਪਸ੍ਸਕਪੁਗ੍ਗਲਭੇਦੇਨ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਸਾਵਕਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਞਾਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਕਾ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣਭੂਤਾ, ਸਾਵਕਾਨਂ ਪਨ ਸੁਤਮਯਞਾਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਕਾ ਪਰੋਪਦੇਸਸਮ੍ਭੂਤਾ। ਸਾ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਅਵਸੇਸਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ, ਅਰੂਪਮੁਖਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹਮੁਖਾਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਤਰਮੁਖਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਚ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੬੪) ਨਾਨਾਨਯਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾ, ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਪਭੇਦਗਮਨਤੋ ਨਾਨਾਨਯਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਞਾਣਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਂ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਰਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਹੋਤਿ , ਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ''ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭਾਵੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਦੇਵਸਿਕਂ ਸਤ੍ਥੁ ਵਲਞ੍ਜਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੋ **ਪਰਮਤ੍ਥਮਞ੍ਜੁਸਾਯਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੪੪) ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਆਚਰਿਯੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਧ ਪਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

"ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯਾ"ਤਿ ਇਦਂ ਕਿਰਿਯਾਪਯੋਜਨਭੂਤੇ ਤਦਤ੍ਥੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਤਿਪਿ ਪਯੋਜਨਵਾਚਕੇ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਖਯਞਾਣਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ। ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਚ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਇਧ **ਖਯੋ** ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਂ **ਖਯਞਾਣਂ,** ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਂ, ਤਦਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਖੇਪੇਤਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਖਯੋ,** ਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਪਨ ਪਾਪਕ੍ਖਯੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯੇਨ ਵਿਨਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਖਯੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੧੪੮) ਏਤ੍ਥ ਖਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾਨਮਨੁਪ੍ਪਾਦਭੂਤੇ ਅਰਿਯਫਲੇ ਞਾਣਂ। ਖੀਯਿਂਸੁ ਆਸਵਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਖਯੋ,** ਫਲਂ। ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਯ **ਸਮਣੋ,** ਸਮਿਤਪਾਪਤਾ ਚ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲ"**ਨ੍ਤਿ। **ਖਯਾ**ਤਿ ਚ ਖੀਣਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਖੀਯਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਖਯੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ''ਆਸਵਕ੍ਖਯਾ''ਤਿ ਪਨ ਸਮਾਸਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਭਾਵਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਆਸਵਕ੍ਖਯਪਦਗ੍ਗਹਣਂ।

"ਪਰਵਜ੍ਜਾਨੁਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾ"ਤਿਆਦਿਗਾਥਾ ਧਮ੍ਮਪਦੇ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੫੩)। ਤਤ੍ਥ **ਉਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਗਰਹਸਞ੍ਞਿਨੋ। **ਅਰਾ**ਤਿ ਦੂਰਾ। ''ਅਰਾ ਸਿਙ੍ਘਾਮਿ ਵਾਰਿਜ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪; ਜਾ॰ ੧.੬.੧੧੬) ਵਿਯ ਹਿ ਦੂਰਤ੍ਥੋਯਂ ਨਿਪਾਤੋ। ''ਆਰਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਅਰਾਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਆਰਾਸਦ੍ਦੋਪਿ ਦੂਰਤ੍ਥੇ ਏਕੋ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਦੇਵ ਹਿ ਪਦਂ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਉਦਾਹਟਂ। ਕਾਮਞ੍ਚ **ਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਾ ਆਰਾ ਦੂਰਂ ਗਤੋਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੫੩) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਆਸਵਵਡ੍ਢਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਤੋ ਸੁਵਿਦੂਰਦੂਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਰਾ ਸੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਸਵਕ੍ਖਯਪਦਂ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਾਧਿਵਚਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨਿਬ੍ਬਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਖਯਨਂ **ਖਯੋ,** ਆਸਵਾਨਂ ਖਣਨਿਰੋਧੋ। ਸੇਸਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਭਙ੍ਗੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਇਧ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗੋਪਿ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਨਾਰਬ੍ਭ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣੇ ਨਿਨ੍ਨਂ। ਸੇਸਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਪਾਲਿਯਂ **ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਚ ਤਦਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਤ੍ਤਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। **ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਪਜਾਨਨਮੇਵ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨਂ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ

“**ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਰਸੋ**ਤਿ ਸਭਾਵੋ ਰਸਿਤਬ੍ਬੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਸੋ **ਸਰਸੋ,** ਸੋ ਏਵ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਞ੍ਚ ਨਾਮ ਯਥਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਰੂਪਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿ। “**ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਦੁਕ੍ਖੰ ਸਮੁਦੇਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ**”ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ ਚ। **ਯੰ ਠਾਨੰ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤੰ ਆਗਮ੍ਮ। **ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਕਾਰਣੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲੰ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਦੁਭਯੰ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਤਦੁਭਯਵਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ। ਅਪਿਚ **ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਾਪੁਣਨਹੇਤੁ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕੇ ਵਿਯ ਹਿ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕੇਪਿ ਤ੍ਵਾਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇਸੁ ਪਾਕਟਾ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ‘‘ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਤਦੁਭਯਮੇਤੇਨਾ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ ‘‘ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਤਦੁਭਯਮੇਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੇਨ ਚ ‘‘ਦੁਕ੍ਖੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ**”ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਨ ਗਹਣੰ ਤੰਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦੇਯੇਵ ਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਯੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਬ੍ਬਨਾਮਿਕਞ੍ਹਿ ਪਦੰ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਗਾਹਕੰ, ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਵਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਪਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਾਪਕੰ, ਏਤੇਨ ਚ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੰ ਗਮਯਤਿ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ,** ਸਾਯੇਵ ਪਟਿਪਦਾ **ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾ**”ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਿਲੇਸਵਸੇਨਾਤਿ ਆਸਵਸਙ੍ਖਾਤਕਿਲੇਸਵਸੇਨ। ਤਦੇਵ ਆਸਵਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ਆਹ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਤ੍ਥ ਪੁਨਰੁਤ੍ਤਿਦੋਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾਭਾਵੋ ਨਾਮ ਹਿ ਆਵੇਣਿਕੋ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੋਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਚ ਆਸਵਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯੋਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਸੇਸਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਸਚ੍ਚਾਨਿਯੇਵ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪੁਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਤੰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸੇਸਸਚ੍ਚਾਨੰ ਤੰਸਮੁਦਯਾਦਿਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯਭੂਤਆਸਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਿ ਹਿ ਆਸਵਸਮੁਦਯਾਦੀਨੀਤਿ, ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ‘‘ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਞਾਣਾਯਾ’’ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਆਸਵਾਨਮੇਵ ਗਹਣੰ, ਨ ਸੇਸਕਿਲੇਸਾਨੰ ਤਥਾ ਅਨਾਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੩; ੩.੧੯) ਆਸਵਵਿਮੁਤ੍ਤਸੀਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਸ੍ਸਕਮਗ੍ਗੋਵ ਇਧ ਕਥਿਤੋ ਲੋਕਿਯਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਕਥੇਸੀ**”ਤਿ। ‘‘ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਯੋਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਜਾਨਨਾਯ ਏਵ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਪਨ ਪਾਰਿਸੇਸਤੋ ‘‘ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**”ਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਹਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਜਾਨਨਾਯ ਏਵ ਸਿਦ੍ਧਾਨਿ। ਯਥਾਹ ‘‘ਤੰ ਖੋ ਪਨਿਦੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੯)। ਅਯੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ**ਮੁਤ੍ਤਕੋ ਨਯੋ – **ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਚ ਹੇਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ‘‘ਜਾਨਨਹੇਤੁ ਪਸ੍ਸਨਹੇਤੁ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜਨਾ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਜਾਨਨਪਸ੍ਸਨਕਿਰਿਯਾਨੰ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਸਮਾਨਕਾਲਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਨਕਾਲਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਸਹਜਾਤਾਦਿਕੋਟਿਯਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ, ਹੇਤੁਗਬ੍ਭਵਿਸੇਸਨਤਾਦਸ੍ਸਨਮੇਤਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ତਿ।

ਭਵਾਸਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਸਮਵਰੋਧੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਅਧੁਨਾ ਪਨ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਨ ਪੋਰਾਣੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਮਾਦਲਿਖਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾ**ਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੪) ਅਨੇਕਾਸੁਪਿ ਤਥੇਵ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੋ ਅਨਿਯਮਿਤਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਿਯਮਿਤਕਾਲਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਅਭਿਸਮਯਕਾਲੇ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ‘‘ਏਵੰ ਜਾਨਤੋ ਏਵੰ

ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਸੋ ਚ ਕਾਮਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਤੋ ਪਰਂ ਯਾਵਜੀਵਤਨਾ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕੋ ਏਵ, ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਪਨਸ੍ਸ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤਂ ਫਲਕ੍ਖਣੇਨ ਵਿਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਫਲਕ੍ਖਣ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਾਣਂ ਤਥਾ ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਸੇਸਾਨਿ ਨਿਰਵਸੇਸਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਏਕਦੇਸਾਨਿ ਵਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਪਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। "**ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ**"ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ''ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ''ਤਿ ਪਦਪਰਿਯੋਸਾਨੇਹਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਾਣਸ੍ਸ। **ਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਨਨੁ ਚ ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਫਲਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤਾ ਭੂਮਿ, ਅਥ ਕਥਂ ''ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਮਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਤ੍ਤਂ "**ਤੇਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਭਾਵਤੋ ''ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ''ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਮਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਤੇਨ ਵਾਣੇਨਾ''ਤਿ ਹਿ ਯਥਾਰੁਤਤੋ, ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਚ ਗਹਿਤੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋਤੁਜਨਾਨਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਵਿਯ ਚੋਦਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ "**ਕਤਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਯੇਨ ਪਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਚੋਦਨਾ ਕਤਾ, ਤਦਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਾਰਂ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ "**ਨ ਤਾਵਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ''ਨ ਤਾਵ...ਪੇ॰... ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਚੋਦਨਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਾ, ਤਤ੍ਥ **ਨ ਤਾਵਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤੀਤਾ ਜਾਤਿ, ਨ ਤਾਵ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਖੀਣਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੀਣਤ੍ਤਾ**"ਤਿ, ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਪੁਰਿਮਤਰਮੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਖੀਣਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਅਨਾਗਤਾ ਅਸ੍ਸ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਅਨਾਗਤੇ ਵਾਯਾਮਾਭਾਵਤੋ**"ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਅਨਾਗਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲੇਸੇਨ ਚੋਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ, ਨ ਅਨਾਗਤਵਿਸੇਸਂ ਅਨਾਗਤੇ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਖੇਪਨਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਯੇਵ ਹਿ ਪਯੋਗੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਨਾਗਤਵਿਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਖੇਪਨੇ ਵਾਯਾਮੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਨਾਗਤਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਚ ਅਭਾਵਿਤੇ ਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹੋ ਅਨਨ੍ਤਰਜਾਤਿਭੇਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਸ੍ਸ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ**"ਤਿ, ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿ ਜਾਤਿ। ''ਯਾ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਕਿਲੇਸਹੇਤੁਵਿਨਾਸਨਮੁਖੇਨ ਅਨਾਗਤਜਾਤਿਯਾ ਏਵ ਖੀਣਭਾਵੋ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਭਵਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਖੀਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਪੁਬ੍ਬਪਦਦ੍ਵਯੇਪੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੋ। **ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਭੇਦਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। "**ਤਂ ਸੋ**"ਤਿਆਦਿ ''ਕਥਞ੍ਚ ਨਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਸੋਧਨਾਵਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਜਾਤਿਂ। **ਸੋ**ਤਿ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਜਾਨਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਤਥਾ ਪਜਾਨਨਾ ਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨ੍ਤਰਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਮੇਵ ਹਿ "**ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਦ੍ਵਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਜਾਨਨਹੇਤੁ ਵਾ ਪਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ ਨਾਮ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਵੁਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨਿਰਵਸੇਸੇਨ ਵਸਿਤਂ ਪਰਿਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਿਦਂ ਸੋ ਅਤੀਤਕਾਲਵਸੇਨ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇਨਾਹ "**ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋਪਿ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ **ਦਕ੍ਖਿਣਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੯) ਤਥਾ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਵਸਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਵਸਨ੍ਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਥਵਾਸਤ੍ਤਾ। ਨਨੁ ਚ ''ਸੋ 'ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ "**ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤ**"ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸੇਸਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਨੁਗੁਣਾਵ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਇਤਰਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚ ਨੇਸੰ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਪਾਕਟਾ ਏਵਾਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਪਿ ਯਾਵਦੇਵ ਸਮੁਦਯਪਹਾਨਤ੍ਥਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥੇਯੇਵ ਤਾਸੰ ਪਕ੍ਖਿਪਨੇਨ ''ਕਤੰ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **"ਦੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਤਦੇਵ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਕਤੰ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਾਦਯੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਮੇ ਪਕਾਰਾ **ਇਤ੍ਥੰ,** ਤਬ੍ਭਾਵੋ **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਇਤ੍ਥਭਾਵਾਯਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ, **ਆਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਸਮ੍ਪਦਾਨਤ੍ਥੇ, ਤਦਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇ ਪਨ ਪਕਾਰਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਬ੍ਯਾਪਾਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਯੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਏਵੰ ਸੋਲ਼ਸਕਿਚ੍ਚਭਾਵਾਯਾ"**ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਮਗ੍ਗੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤੇ ਤੰਕਿਚ੍ਚਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਏਵੰ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਸੋਲਸਕਿਚ੍ਚਭਾਵੰ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁਪਿ ਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਪਹਾਨਮੇਵ ਪਧਾਨੰ ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਇਤਰੇਸੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਤਦੇਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਕਾਸੇਤੁੰ **"ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਭਾਵਾਯ ਵਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਅਪਿਚ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਧਿਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਯੰ ਪਕਾਰੋ **ਇਤ੍ਥੰ,** ਤਬ੍ਭਾਵੋ **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ,** **ਆਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯਭੂਤੋ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਤ੍ਥੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਇਤ੍ਥਭਾਵਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ''ਇਮਸ੍ਮਾ ਏਵੰ ਪਕਾਰਾ''ਤਿ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਕਾਰੋ ਨਾਮ ਪਕਾਰਵਨ੍ਤਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਸੋ ਭੇਦੋ ਅਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੋ ਪਕਾਰੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਵਨ੍ਤਵਾਚਕੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਅਭੇਦੇਪਿ ਸਤਿ ਅਵਯਵਾਵਯਵਿਤਾਦਿਨਾ ਭੇਦਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਸਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੇਦਮਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਵਾਚਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਯਮਿਧ **ਟੀਕਾਯੰ,** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੪੮) **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟੀਕਾਵਿਨਯਟੀਕਾ**ਦੀਸੁ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੪) ਚ ਆਗਤਨਯੋ।

ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਏਵਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ – ਅਯੰ ਪਕਾਰੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਇਤ੍ਥੰ,** ਪਕਾਰਵਨ੍ਤੋ। ਵਿਚਿਤ੍ਰਾ ਹਿ ਤਦ੍ਧਿਤਵੁਤ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ,** ਪਕਾਰੋ, ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ਇਮਸ੍ਮਾ ਏਵੰ ਪਕਾਰਾ"**ਤਿ ਆਹਾਤਿ। ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਏਸ ਨਯੋ। **ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਾ**ਤਿ ਸਰੂਪਕਥਨੰ। **ਅਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੰ। **"ਇਮੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਪਾਠੋ, ''ਇਮੇ ਪਨ ਚਰਿਮਕਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਨ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਵਿਨਯਟੀਕਾ**ਦੀਸੁ, (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੪) ਇਧ ਚ **ਟੀਕਾਯੰ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੪੮) ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਿਤਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ **ਚਰਿਮਕਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਭਾਵਕਥਿਤਾ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਞਾਤਾ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਅਨੋਕਾਸਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਹਿ ਤੇਸੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਮੂਲਾਭਾਵੇਨ ਅਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਮੂਲਿਕਾ ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਪਨ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੋ। ਯਥਾਹ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੇ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਆਹਾਰੇ ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਨ੍ਦੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪; ਕਥਾ॰ ੨੯੬; ਮਹਾਨਿ॰ ੭)। ਤਦੁਪਮੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ **"ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਿਯਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਯਥਾ ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਮੂਲਾਭਾਵਤੋ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਅਨੋਕਾਸਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤੇਪਿ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਮੂਲਾਭਾਵਤੋਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਓਪਮ੍ਮਸੰਸਨ੍ਦਨਾ। **ਚਰਿਮਕਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇਨ। **ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ**ਤਿ ਅਨਿਨ੍ਧਨੋ। **ਅਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਯੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਸਿਦ੍ਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਧਰਮਾਨਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਭਾਵੰ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕੰ ਯਥਾ ''ਪਞ੍ਞਾਸ ਪਣ੍ਣਾਸਾ''ਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਸ ਪਣ੍ਣਾਦੇਸੋਤਿ ਹਿ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

੨੪੯. ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸੰਖਿਪਤਿ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤੋ ਭਵਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਖੇਪੋ,** ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਬਹੁਲਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕੇ"**ਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਸਿਖਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ**ਮੁਤ੍ਤਕੋ ਨਯੋ – ਸਙ੍ਖਿਪੀਯਤਿ ਪਬ੍ਬਤਭਾਵੇਨ ਗਣੀਯਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਪਬ੍ਬਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਪਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਬ੍ਬਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਪਦੇਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ। **ਅਨਾਵਿਲੋ**ਤਿ ਅਕਾਲੁਸਿਯੋ, ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਅਨਾਵਿਲਤਾ ਕਦ੍ਦਮਾਭਾਵੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨਿਕ੍ਕਦ੍ਦਮੋ"**ਤਿ। ਸਪਤਿ ਅਪਦਾਪਿ ਸਮਾਨਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਸਿਪ੍ਪਿ,** ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਸਿਪ੍ਪਿ **ਸਿਪ੍ਪਿਯੋ** ਕਾ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਯ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਯੋ ''ਮੁਤ੍ਤਿਕੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਵਤਿ ਪਸਵਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਬੁਕੋ,** ਯਂ ''ਜਲਸੁਤ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਖਲਿਕਾ''ਤਿ ਚ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ਸਮਾਹਾਰੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯਤੋ ਨਪੁਂਸਕਪਯੋਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਿਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਬੁਕ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। **ਸਕ੍ਖਰਾ**ਤਿ ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣਾ ਪਾਸਾਣਾ। **ਕਥਲਾਨੀ**ਤਿ ਕਪਾਲਖਣ੍ਡਾਨਿ। ਸਮੂਹਵਾਚਕਸ੍ਸ ਘਟਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸਾਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨਤੋ ''ਗੁਮ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਘਟਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

ਕਾਮਞ੍ਚ ''ਸਿਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਬੁਕਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਰਨ੍ਤਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿਯੇਵ, ਸਿਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਬੁਕਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਾਨਿ ਚਰਨ੍ਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਪਿ, ਤਥਾਪਿ ਸਹਚਰਣਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਰਨ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **"ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿਯੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **"ਯਥਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਸਹਚਰਣਨਯਂ। **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਰੁਚਿਸਂਸੂਚਨੇ, ਤਥਾਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਬਹੂਨਂ ਗਾਵੀਨਮਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਠਿਤਾਸੁ ਗਾਵੀਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁਪਿ। **ਗਾਵੋ**ਤਿ ਗਾਵਿਯੋ। **ਇਤਰਾਪੀ**ਤਿ ਠਿਤਾਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਪਿ। **ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਸਹਚਰਣਨਯੇਨ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਸਿਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਬੁਕਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਾਨਂ ਚਰਣਕਿਰਿਯਾਯਪਿ ਯੋਗਤੋ ਠਾਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਨੇਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮੇਵ ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਚਰਨ੍ਤਂ ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਿਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਬੁਕਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤੁ ਤੇਸਂ ਠਾਨਕਿਰਿਯਮੁਪਾਦਾਯ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਚਰਣਕਿਰਿਯਮੁਪਾਦਾਯ ''ਚਰਨ੍ਤਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਪਿ-ਸਦ੍ਦਲੋਪੋ ਹੇਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਬੁਕਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਂ ਪਦਵਸੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਤਰਞ੍ਚ ਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਬੁਕਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਮੇਵ। **ਚਰਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਤੇਸਂ ਠਾਨਕਿਰਿਯਮੁਪਾਦਾਯ ''ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਪਿ-ਸਦ੍ਦਲੋਪੋ, ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ਸਹਚਰਣਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ ਪਨ ਯਥਾਲਾਭਨਯੋਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕਿਂ ਵਾ ਇਮਾਯ ਸਹਚਰਿਯਾਯ, ਯਥਾਲਾਭਗ੍ਗਹਣਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਸ੍ਸ ਹਿ ਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਰਨ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੪੯)। ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਹਯੋਗੀਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਂ ਪਤਿ ਸਹਚਰਣਨਯੋ, ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਵਸੇਨ ਵਿਵੇਚਨਂ ਪਤਿ ਯਥਾਲਾਭਨਯੋਤਿ ਉਭਯਥਾਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਵਦਨ੍ਤਿ – **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿਯੇਵ, ਇਤਰਾਨਿ ਚਰਨ੍ਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਪੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਲਾਭਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਵੇਚਿਤਤ੍ਤਾ, ''ਯਥਾ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਸਹਚਰਣਨਯੋ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਹਯੋਗੀਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਤਿ , ਤਦੇਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜਮੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਞ੍ਚ ਤਥਾ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। **ਤੀਰੇ**ਤਿ ਉਦਕਰਹਦਸ੍ਸ ਤੀਰੇ। **ਉਦਕਰਹਦੋ** ਚ ਨਾਮ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਮੁਦ੍ਦੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਰਹਦੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਰਿਤੋਦਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੮)। ਕਤ੍ਥਚਿ ਜਲਾਸਯੋਪਿ ''ਰਹਦੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਧਰਣੀ ਨਾਮ, ਯਤੋ ਮੇਘਾ ਪਵਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਸ੍ਸਾ ਯਤੋ ਪਤਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮੧) ਇਧਾਪਿ ਜਲਾਸਯੋਯੇਵ। ਸੋ ਹਿ ਉਦਕਵਸੇਨ ਰਹੋ ਚਕ੍ਖੁਰਹਾਦਿਕਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਉਦਕਰਹਦੋ** ਓ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਅ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਪਨ ''ਉਦਕਂ ਹਰਤੀਤਿ **ਉਦਕਰਹਦੋ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

"ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨ੍ਤਰਂ ਦਸ੍ਸਿਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਮਹਾਰਾਜ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਤ੍ਤਕੇਨ, ਏਤਪਰਿਮਾਣਵਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਵਚਨਕ੍ਕਮੇਨ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਨਾਮੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ

ਵਿਸੁਂ ਗਣਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਕਾਰਣੇਸੁ ਤੀਸੁ ਨਯੇਸੁ ਤਤਿਯਨਯਸ੍ਸੇਵ ਯੁਤ੍ਤਤਰਭਾਵੋਪਿ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਮਨੋਮਯਞਾਣਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਸਮਵਰੋਧਿਤਭਾਵੇ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੩੭੯ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਿਸੁਂ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਂ ਏਵ ਗਹਣਂ, ਤਥਾ ਦੇਸਨਾ ਚ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਾਮਞ੍ਞਫਲਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ "**ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਬ੍ਬਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਞਾਣਦ੍ਵਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਂ, ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਞਾਣਾਨਿ ਪਰਿਭਣ੍ਡਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਨਾਮੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਨ ਦਸਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗਸ੍ਸ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਰਾਨਾਗਤਞਾਣਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਦਸਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗੇ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਦਸਸੁ ਞਾਣੇਸੁ। ਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਂ, ਕਾਲਭੇਦਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਸਨ੍ਤਾਨਭੇਦਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚਾਤਿ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾਰਮ੍ਮਣਂ।** ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਤਿਕਤ੍ਤਯੇਨੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗੋ, ਨ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤਿਕੇਨ। **ਨਿਮ੍ਮਿਤਰੂਪਾਯਤਨਮਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤੇ ਮਨੋਮਯੇ ਕਾਯੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਰੂਪਾਯਤਨਮੇਵਾਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਯਮਾਨੇ ਮਨੋਮਯੇ ਕਾਯੇ ਰੂਪਾਯਤਨਮੇਵਾਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਨਮਭਾਵਤੋ । ਨ ਹਿ ਰੂਪਕਲਾਪੋ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਵਿਰਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਮੇਵ ਨਿਮ੍ਮਿਤਰੂਪਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣ**"ਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਭੂਮਿਕਾਲਸਨ੍ਤਾਨਭੇਦਤੋ ਤਿਬ੍ਬਿਧਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨ ਏਕਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਤਿਕਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪ੍ਪਮਾਣਬਹਿਦ੍ਧਾਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਤਿਕਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਅਤੀਤਤਿਕਵਸੇਨ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਹੋਤਿ।

ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਸਦ੍ਦੋ, ਪਣੀਤਤਰਸਦ੍ਦੋ ਚ ਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸੇਟ੍ਠਤਰ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਰਤਨਕੂਟਂ ਵਿਯ ਕੂਟਾਗਾਰਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਕੂਟਂ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਭੂਤਂ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨਾ**"ਤਿ। **ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਤਿਤ੍ਥਕਰਮਤਹਰਵਿਭਾਵਿਨਿਂ ਨਾਨਾਵਿਧਕੁਹਨਲਪਨਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਿਦ੍ਧਂਸਿਨਿਂ ਤਿਵਿਧਸੀਲਾਲਙ੍ਕਤਪਰਮਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਰਿਦੀਪਿਨਿਂ ਞਾਣਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਵਿਭੂਸਿਨਿਂ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧਮਹਾਸਾਮਞ੍ਞਫਲਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਦੇਸਨਂ ਰਤਨਾਗਾਰਂ ਵਿਯ ਰਤਨਕੂਟੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਕੂਟੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੦. ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਪਾਠਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਰਾਜਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇ, ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇ ਵਾ। ਕਰਣਂ **ਕਾਰੋ,** ਸਾਧੁ ਇਤਿ ਕਾਰੋ ਤਥਾ, ''ਸਾਧੁ ਭਗਵਾ, ਸਾਧੁ ਸੁਗਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ। **ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਞ੍ਚ ਮਜ੍ਝਞ੍ਚ ਪਰਿਯੋਸਾਨਞ੍ਚ। **ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ** ਸਾਦਰਂ ਗਾਰਵਂ **ਸੁਤ੍ਵਾ,** ''ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਦਂ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵਚਨਂ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਹਂ ਚਿਰਂ ਵਤ ਅਮ੍ਹਿ, ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਅਹਂ ਥੁਸੇ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਕਞ੍ਚਿ ਸਾਰਂ ਨਾਲਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਥਾ ਯੋ...ਪੇ॰... ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣਸਮ੍ਪਦਾ ਅਹੋ ਵਤ। ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨੁਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਹਂ ਵਞ੍ਚਿਤੋ ਸੁਚਿਰਂ ਵਤ ਅਮ੍ਹੀਤਿ। **ਵਞ੍ਚਿਤੋ**ਤਿ ਚ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਞ੍ਚਿਤੋ ਆਵਟ੍ਟਿਤੋ, ਮੋਹੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤੋ ਅਮ੍ਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨੁਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਨਸਮਤ੍ਥਾਯਪਿ ਉਬ੍ਬੇਗਪੀਤਿਯਾ ਅਨੁਲ੍ਲਙ੍ਘਨਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ

“**ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਫੁਟਸਰੀਰੋ**”ਤਿ। **ਫੁਟਸਰੀਰੋ**ਤਿ ਚ ਫੁਸਿਤਸਰੀਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਬਜਾਪਿਤਸਰੀਰੋਤਿ ਸਬ੍ਬਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਅਬਜਾਪਿਤਤ੍ਤਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਆਵਿਕਰਣੰ, ਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਵੇਦਨਞ੍ਚ। **ਆਰਦ੍ਧੰ** ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ।

ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਵਿਗਤਾ, ਵਿਗਤਭਾਵੋ ਚ ਖਯੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ “**ਖਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ**”ਤਿ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਮਨੋਰਮੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਚ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਭਦ੍ਦਕੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸੁਨ੍ਦਰੇ**”ਤਿ।

“**ਕੋ ਮੇ**”ਤਿਆਦਿ ਗਾਥਾ **ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ** (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੫੭)। ਤਤ੍ਥ **ਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਨਾਗਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਕਤਮੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਮਮ। **ਪਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦੇ, ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਰਿਯਾਯੋਯੰ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਈਦਿਸਾਯ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿਯਾ। **ਯਸਸਾ**ਤਿ ਈਦਿਸੇਨ ਪਰਿਵਾਰੇਨ, ਪਰਿਜਨੇਨ ਚ। **ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਜਲਨ੍ਤੋ ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨੋ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤੇਨ ਕਮਨੀਯੇਨ, ਅਭਿਰੂਪੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ। **ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯੰ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ ਓਭਾਸਯਨ੍ਤੋ। ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ, ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕੋਭਾਸੰ ਏਕਾਲੋਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕੋ ਵਨ੍ਦਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਅਭਿਰੂਪੇਤਿ ਅਤਿਰੇਕਰੂਪੇ ਉਲ਼ਾਰਵਣ੍ਣੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪੇ। **ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਨੇ**ਤਿ ਅਭਿਅਨੁਮੋਦਨੇ ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਿਤਭਾਵੇ। ਕਿਮਤ੍ਥਿਯੰ ''ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਨੇ''ਤਿ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਯੁਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਹੋਤੁ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਨੇ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯੰ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਸੋਧਨਾਮੁਖੇਨ ਆਮੇਡਿਤਵਿਸਯੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਿ “**ਭਯੇ ਕੋਧੇ**”ਤਿਆਦਿਨਾ, ਇਮਿਨਾ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਸਯੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਯੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹਾਤਿਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਚੋਰੋ ਚੋਰੋ, ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਭਯੇ ਆਮੇਡਿਤੰ,** ''ਵਿਜ੍ਝ ਵਿਜ੍ਝ, ਪਹਰ ਪਹਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਧੇ,** ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੭; ੩.੩੫; ੫.੧੦੮੫) **ਪਸੰਸਾਯੰ,** ''ਗਚ੍ਛ ਗਚ੍ਛ, ਲੁਨਾਹਿ ਲੁਨਾਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਤੁਰਿਤੇ,** ''ਆਗਚ੍ਛ ਆਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਤੂਹਲੇ,** ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਬੁ॰ ਵੰ॰ ੨.੪੪) **ਅਚ੍ਛਰੇ,** ''ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧) **ਹਾਸੇ,** ''ਕਹੰ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕ, ਕਹੰ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩) **ਸੋਕੇ,** ''ਅਹੋ ਸੁਖੰ, ਅਹੋ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫) **ਪਸਾਦੇ। ਚ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਗਰਹਾ ਅਸਮ੍ਮਾਨਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ''ਪਾਪੋ ਪਾਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ **ਗਰਹਾਯੰ,** ''ਅਭਿਰੂਪਕ ਅਭਿਰੂਪਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਸਮ੍ਮਾਨੇ।** ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਨਵਸੁ, ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਵਿਸਯੇਸੁ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨੰ ਬੁਧੋ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਯੋਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਮੇਡਨੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਮੁਚ੍ਚਾਰਣੰ, ਆਮੇਡੀਯਤਿ ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਮੁਚ੍ਚਾਰੀਯਤੀਤਿ **ਆਮੇਡਿਤੰ,** ਏਕਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਚਨੰ। **ਮੇਡਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਉਮ੍ਮਾਦਨੇ, ਆਪੁਬ੍ਬੋ ਤੁ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੁਚ੍ਚਾਰਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ''ਏਤਦੇਵ ਯਦਾ ਵਾਕ੍ਯ-ਮਾਮੇਡਯਤਿ ਵਾਸਵੋ''ਤਿ।

ਏਵੰ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨਯਿਦੰ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨੇਵ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਪਚ੍ਚੇਕਮਤ੍ਥਦ੍ਵਯਵਸੇਨਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਥ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਬਜਾਪੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਬਜਾਪੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਹਿ ਬਜਾਪਕੇਨ ਗੁਣਕਿਰਿਯਾਦਬ੍ਬੇਨ ਬਜਾਪਨਿਚ੍ਛਾਯ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਚਨੰ ਵਿਚ੍ਛਾ ਯਥਾ ''ਗਾਮੋ ਗਾਮੋ ਰਮਣੀਯੋ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੀਯੰ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਚ ਅਤਿਇਟ੍ਠਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਅਤਿਇਟ੍ਠ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਪਦਤ੍ਤਯਞ੍ਚੇਤੰ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਦ੍ਦੇਸੁ। ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੰ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ**”ਤਿ ਆਹ, ਯਾਯੰ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਮਯਾ ਸੁਤਾ, ਤਦਿਦੰ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਚਨੰ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭੇਦਤ੍ਤਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ''ਯਤ੍ਥ ਚ ਦਿਨ੍ਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਮਾਹੁ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੭੮) ਵਿਯ। ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੰ ਏਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਲਿਙ੍ਗਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ,

ਕਾਰਿਯਵਿਪਰਿਣਾਮਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮਤਾ। ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਹੇਤ੍ਥ ਸੇਸੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ, ਯਾਯਂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਮਯਾ ਸੁਤਾ, ਸਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸਾਦਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਰਹਮੇਸ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ।

"ਭਗਵਤੋ ਵਚਨ"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਸਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੋਸਨਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਦੋਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ। **ਗੁਣਾਧਿਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਅਧਿਗਮਾਪਨਤੋ। ਯੇ ਗੁਣੇ ਦੇਸਨਾ ਅਧਿਗਮੇਤਿ, ਤੇਸੁ ''ਗੁਣਾਧਿਗਮਨਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁਯੇਵ ਗੁਣੇਸੁ ਪਧਾਨਭੂਤਾ ਗੁਣਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਤੇ ਪਧਾਨਭੂਤੇ ਗੁਣੇ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਦ੍ਧਾਜਨਨਤੋ ਪਞ੍ਞਾਜਨਨਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਦ੍ਧਾਪਧਾਨਾ ਹਿ ਲੋਕਿਯਾ ਗੁਣਾ, ਪਞ੍ਞਾਪਧਾਨਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ, ਪਧਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚੇਸ ਦੇਸਨਾਯ ਅਧਿਗਮੇਤਬ੍ਬੇਹਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਦ੍ਕਾਦੀਹਿਪਿ ਯੋਜਨਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਸਾਤ੍ਥਤੋ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤ੍ਥਤੋ।** ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ।** ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸਦ੍ਦਪਯੋਗਤਾਯ **ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ।** ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਥਤੋ।** ਸਿਨਿਦ੍ਧਮੁਦੁਮਧੁਰਸਦ੍ਦਪਯੋਗਤਾਯ **ਕਣ੍ਣਸੁਖਤੋ।** ਵਿਪੁਲਵਿਸੁਦ੍ਧਪੇਮਨੀਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਤੋ।** ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਵਿਧਮਨੇਨ **ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਤੋ।** ਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨੇਨ **ਅਪਰਵਮ੍ਭਨਤੋ।** ਹਿਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੇਸਂ ਰਾਗਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦਿਵੂਪਸਮਨੇਨ **ਕਰੁਣਾਸੀਤਲ਼ਤੋ।** ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨੇਨ **ਪਞ੍ਞਾਵਦਾਤਤੋ।** ਅਵਦਾਤਂ, ਓਦਾਤਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਤਾਯ **ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤੋ।** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਵਿਰੁਦ੍ਧਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ **ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤੋ।** ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤਾਯ ਏਵ **ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ।** ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤਾਯ, ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਚ **ਵੀਮਂਸਿਯਮਾਨਹਿਤਤੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਦਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤੋ, ਕੁਸਲਮੂਲਸਂਰੋਪਨਤੋ, ਅਪਾਯਦ੍ਵਾਰਵਿਧਾਨਤੋ, ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਦ੍ਵਾਰਵਿਵਰਣਤੋ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵੂਪਸਮਨਤੋ, ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਟਨਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨੇਵ, **ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਚਤੂਹਿ ਉਪਮਾਹੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ''ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ''ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਉਪਮਾਯ ਆਕਾਰਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਪਨ ਉਪਮਨ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤੂਹਿ ਉਪਮਾਹੀ"**ਤਿ। **ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਧੋਮੁਖਂ ਠਪਿਤਂ। **ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਂ ਜਾਤਂ। **ਉਗ੍ਘਾਟੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਵਟਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **"ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਸਮਾਚਿਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ, ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ, ਏਵਂ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਹਂ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ **ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ।** ਨਿਰਨ੍ਤਰਰੁਕ੍ਖਗਹਨੇਨ ਏਕਗ੍ਘਨੇ ਵਨਸਣ੍ਡੇ **ਘਨਵਨਸਣ੍ਡੇ।** ਮੇਘਸ੍ਸ ਪਟਲਂ **ਮੇਘਪਟਲਂ,** ਮੇਘਚ੍ਛਨ੍ਨਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਆਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨਾਧਾਰਭੂਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਾਜਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵਾਪਾਦਨਵਸੇਨ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਉਪਰਿ ਮੁਖਂ ਠਪੇਯ੍ਯ। ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤਤਾਯ **ਵਿਮੁਖਂ,** ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤਤਾਯ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ **ਪਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਪਦਸ੍ਸ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤੇਨ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੇਨ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਹਿ ਏਸ ਰਾਜਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਮੁਖੋ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਪਿਤੁਘਾਤਾਦੀਸੁ ਉਯ੍ਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਤੋਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

"ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਦਾ ਰਞ੍ਞਾ ਅਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਾ ਨੀਵਰਣਭਾਵਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਨ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ ਸਤ੍ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਮਾਹਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਵਜ੍ਜਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ, [ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੦ (ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨਂ)] ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਗੁਮ੍ਬਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਸਾਸਨਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਏਕਾਵ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਏਕਂਵ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਸਾਸਨਂ

ਕਰੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ**ਪਿ ਹਿ ਤਥਾ ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਵਚਨੰ ਉਪਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਬ੍ਬੋ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਪਾਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ **ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ** ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨੰ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗੋ** ਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾ ਵਿਤਥੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗੰ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਬ੍ਬੋ ਹਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋ **ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ।** ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ **ਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗੋ।** ਸਪ੍ਪਿਆਦਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਦੀਪੋ ਨ ਤਥਾ ਉਜ੍ਜਲੋ, ਯਥਾ ਤੇਲਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ **ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤ**ਗ੍ਗਹਣੰ। **ਧਾਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਧਰੇਯ੍ਯ, ਸਮਾਹਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਹੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਰਤਨਰੂਪਾਨੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਰਤਨਾਨੰ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨਿ। ਤੇਸੰ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਰਤਨਰੂਪਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਸ੍ਸ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧੰਸਕੰ ਤਥਾ। ਦੇਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਜ੍ਜੋਤੰ ਤਥਾ। ਤਦੁਭਯੰ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਵਸੇਨ ਵਿਯੂਹਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਧਾਰਕੋ ਸਮਾਦਹਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ **"ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਵਿਦ੍ਧੰਸਕਦੇਸਨਾਪਜ੍ਜੋਤਧਾਰਕੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤੁਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਵਿਵਰਣਮਗ੍ਗਾਚਿਕ੍ਖਣਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਧਾਰਣ ਸਙ੍ਖਾਤ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਮੋਪਮਿਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਨਾਨਾਵਿਧਕੁਹਨਲਪਨਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਿਧਮਨਾਦਿਵਿਭਾਵਨਪਰਿਯਾਯੇਹਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ"**ਤਿ।

"ਏਵ"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਏਸਾਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਾਠਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਤਾਯਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰੰ ਕਰੋਤਿ। ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਤਾ ਚ ਇਮੰ ਦੇਸਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਞਾਪੇਤੁੰ **"ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ** ਹੇਤੁਭੂਤਾਯ। **ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਸਾਧੁਜਨੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰੰ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਰਣੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਾਯਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਰਾਯਣਤਾ ਪਨ ਅਨਤ੍ਥਨਿਸੇਧਨੇਨ, ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਘਸ੍ਸ ਤਾਤਾ, ਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਧਾਤਾ"**ਤਿ। **ਅਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਪਾਪਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਕ੍ਖਤੋਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਤਾਯਤਿ ਅਵਸ੍ਸਯੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਤਾਤਾ। ਹਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਵਿਦਹਤਿ ਸੰਵਿਧਾਨੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਵਿਧਾਤਾ। "ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ"**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ''ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਗਮਨੰ। ਹਿਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਜਨੰ, ਜਾਨਨੰ ਵਾ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ** ''ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਸਹੇਵ ਇਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਨਾਯੰ ਗਮਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨੀ-ਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਿਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ''ਅਜੰ ਗਾਮੰ ਨੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ''ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ''ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਯੋ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਬੁਦ੍ਧੰ ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਰਣੰ ਵਾ''ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਗਮਤੀਯਦੀਪਨਾ) **ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ** ਉਦ੍ਧਟਾ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾ। ਨ ਹਿ ਗਮਿ-ਸਦ੍ਦੰ ਦੁਹਾਦਿਨ੍ਯਾਦਿਗਣਿਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾਤਿ। ਹੋਤੁ ਤਾਵ ਗਮਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਏਕਕਮ੍ਮਭਾਵੋ, ਤਥਾਪਿ ''ਗਚ੍ਛਤੇਵ ਪੁਬ੍ਬੰ ਦਿਸੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਦਿਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੯; ੩.੮੭) ਵਿਯ ''ਭਗਵਨ੍ਤੰ, ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਨ, ਤਸ੍ਸ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪਟਿਹਤਚਿਤ੍ਤੋਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਤੋ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। ਯਞ੍ਹਿ ਤੰ ''ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਿਤੰ ਸਰਣੰ, ਤਮੇਵੇਸ ਗਤੋਤਿ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿਕੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਭਗਵਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਗਮਨੀਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਨੰ, ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਗਮਨਾਕਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਇਤਿਲੋਪਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਗਮਿਸ੍ਸ ਏਕਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾ, ਇਤਿਲੋਪੰ ਵਿਜਾਨਿਯਾ।
ਪਟਿਘਾਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਥਤਾ ਸਿਯਾ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਗਮਨੀਯਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬਪਦੰ ਜੋਤਕੰ।

ਗਮਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਪਰਂ, ਇਤਜੁਤ੍ਂ ਸਰਣਤ੍ਤੁਯੇ''ਤਿ॥

''ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਨੇਨੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਜਨਂ, ਜਾਨਨਂ ਵਾ ਸਰਣਗਮਨਂ ਨਾਮਾਤਿ ਨਿਯਮੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ "**ਗਚ੍ਛਾਮੀ**"ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ, "**ਗਚ੍ਛਾਮੀ**"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਮੇਵ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ "**ਭਜਾਮੀ**"ਤਿਆਦਿਪਦਤ੍ਤਯਂ। **ਭਜਨ**ਞ੍ਹਿ ਸਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ, **ਸੇਵਨਂ** ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਭਾਵੋ, **ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ** ਵਤ੍ਤਪਟਿਵਤ੍ਤਕਰਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਂਯੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵਂ ''ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਗਤਿਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਏਵਂ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤਤ੍ਥ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਭਗਵਾ ਮੇ ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ''ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਬੁਜ੍ਝਾਮੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਤਿ "**ਯੇਸਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ, ਅਨੇਨ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯਮਨ੍ਰੇਨ ਸਭਾਵਤੋਵ ਗਮੁਧਾਤੁਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਧਾਤੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਇ, ਯਾ, ਕਮੁ, ਗਮੁਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂ।

"**ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੇ** , **ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੇ**"ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਾਪਿ ਫਲਟ੍ਠਾ ਏਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਤਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਨਨੁ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਪਿ ''ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਏਵ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਾ, ਨ ਇਤਰੋ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਏਵ "**ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨੇਨ ਹਿ ਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਨੇਕੇਹਿਪਿ ਵਿਨਯ- (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ) ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਟੀਕਾਕਾਰੇਹੀ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੦) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਤਂ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਨੁਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਕਂ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ''ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ''ਤਿ ਪਦੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹੇਸ **ਦਕ੍ਖਿਣਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੯) ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ, **ਛਤ੍ਤਵਿਮਾਨੇ** (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੮੬ ਆਦਯੋ) ਛਤ੍ਤਮਾਣਵਕੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੇ, ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੇ ਚ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੇ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਸਪਾਠਸੇਸਯੋਜਨਾ। ਅਤੀਤਕਾਲਿਕੇਨ ਹਿ ਪੁਰਿਮਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਫਲਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਗਹਣਂ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਿਕੇਨ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਦੇਨ ਸਹ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। "**ਅਪਤਮਾਨੇ**"ਤਿ ਪਨ ਪਦੇਨ ਧਾਰਣਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ ਅਪਤਨਕਰਣਵਸੇਨੇਵ ਧਾਰੇਤੀਤਿ, ਧਾਰਣਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਵਾ। ਧਾਰਣਂ ਨਾਮ ਅਪਤਨਕਰਣਮੇਵਾਤਿ, ਅਪਤਨਕਰਣਞ੍ਚ ਅਪਾਯਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਵਸੇਨ ਵਟ੍ਟਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਮੇਵ। ''ਅਪਾਯੇਸੂ''ਤਿ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੇਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਅਪਤਮਾਨੇ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਪਾਯਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਸੁਗਤਿਕਾਮਭਵੇਕਦੇਸਤੋ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਕਾਮਭਵਤੋ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਤੋ, ਸਬ੍ਬਭਵੇਹਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਏਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੫੦) ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਉਭਯਮੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮਾਤਿ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਏਵ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਆਹ "**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਯਾਵਤਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ। ''ਅਗ੍ਗੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਓ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਅ-ਕਾਰਂ, ਮ-ਕਾਰਾਗਮਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ "**ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। "**ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ**"ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਤੇਨ ''ਯਾਵਤਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ, ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪) ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, "**ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਤਦਵਸੇਸਸਙ੍ਗਹੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਰਿਯਫਲਾਨਂ ''ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ ਵਚਨਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਨੁਗੁਣਤਾ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾ ਚ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਧਮ੍ਮਸਮਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਨੁਗੁਣਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਧਮ੍ਮਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ

ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **"ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਚ ਪਾਠਾਰੁਲ੍ਹੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਛਤ੍ਤਮਾਣਵਕਵਿਮਾਨੇ**ਤਿ ਛਤ੍ਤੋ ਕਿਰ ਨਾਮ ਸੇਤਬ੍ਯਾਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਾਣਵਕੋ, ਸੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯਂ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਿਪ੍ਪਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਗਰੁਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਭਿਮੁਖੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਚੋਰਨ੍ਤਰਾਯਂ, ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਸਰਣਗਮਨਵਿਧਿਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੂਪਗਸ੍ਸ ਤਿਂਸਯੋਜਨਿਕਂ ਵਿਮਾਨਂ ਛਤ੍ਤਮਾਣਵਕਵਿਮਾਨਂ। ਦੇਵਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਮਨੁਸ੍ਸਕਾਲੇ ਸਮਞ੍ਞਾ ਯਥਾ ''ਮਣ੍ਡੂਕੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ, (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੫੮ ਆਦਯੋ) ਕੁਵੇਰੋ ਦੇਵਰਾਜਾ''ਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਛਤ੍ਤਮਾਣਵਕਵਿਮਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁ ਕਾਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਨ ਤਥਾ ਤਪਤਿ ਨਭੇ ਸੂਰਿਯੋ, ਚਨ੍ਦੋ ਚ ਨ ਭਾਸਤਿ ਨ ਫੁਸ੍ਸੋ, ਯਥਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੮੯) ਦੇਸਨਾ **"ਛਤ੍ਤਮਾਣਵਕਵਿਮਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਗਾਥਾ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਛਤ੍ਤਮਾਣਵਕਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਾਮਰਾਗੋ ਭਵਰਾਗੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਭੇਦੋ ਅਨਾਦਿਕਾਲਵਿਭਾਵਿਤੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਰਾਗੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਪਹੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਰਾਗਵਿਰਾਗੋ,** ਮਗ੍ਗੋ। ਏਜਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ, ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਸੋਕਸ੍ਸ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਜਾ, ਸੋਕੋ ਚ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ **ਅਨੇਜਂ, ਅਸੋਕਞ੍ਚ,** ਫਲਂ। **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਵਿ॰ ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੮੭) ਪਨ ''ਤਣ੍ਹਾਵਸਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਕਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤੋ ਅਸੋਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧਮ੍ਮਮਸਙ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਸਮ੍ਭੂਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਧਾਰਣਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮਭੂਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ''ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਂ। ਸਭਾਵਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ ਹੇਸ, ਯਦਿਦਂ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ, ਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨਾ''ਤਿ (ਵਿ॰ ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੮੭) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਤੀਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਗਹਿਤਂ ''ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਪਟਿਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਵਿਰੋਧਦੀਪਨਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਇਟ੍ਠਂ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਗੁਣਰੂਪੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਪਕਟ੍ਠਗੁਣਵਿਭਾਵਨਤੋ ਵਾ **ਪਗੁਣਂ।** ਯਥਾਹ ''ਵਿਹਿਂਸਸਞ੍ਞੀ ਪਗੁਣਂ ਨ ਭਾਸਿਂ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਣੀਤਂ ਮਨੁਜੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੩; ੨.੩੩੯; ਮਹਾਵ॰ ੯)।

ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਵਂ ਇਧ ਚਤੂਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਗਹਿਤੋ, **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ''ਸਵਨਵੇਲਾਯਂ, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਣਵੇਲਾਯਂ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਵੇਲਾਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾਪਿ ਇਟ੍ਠਮੇਵਾਤਿ **ਮਧੁਰਂ,** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾਯ ਪਟਿਭਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ, ਨਿਪੁਣਭਾਵਤੋ ਚ **ਪਗੁਣਂ,** ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ, ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ, ਉਦ੍ਦੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਭਜਨਤੋ **ਸੁਵਿਭਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਮੇਵ ਵਦਤੀ''ਤਿ (ਵਿ॰ ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੮੭) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਪਾਥਕਾਲੇ ਵਿਯ ਮਜ੍ਜਨਕਾਲੇਪਿ, ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਤੋ ਉਭਤੋਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਧੇਵ ''ਇਮ''ਨ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਚਨਮਾਹ। ਪੁਨ **"ਧਮ੍ਮ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨਂ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋਪਿ ਹਿ ਸਰਣੇਸੁ ਚ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਾਯਪਿ ਯਾਥਾਵਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਾਯਪਤਨਤੋ ਧਾਰੇਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਦਮੇਵ ਛਤ੍ਤਮਾਣਵਕਵਿਮਾਨਂ ਸਾਧਕਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਾਧਾਰਣਭਾਵੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪੁਨ **"ਇਮ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਸਾ ਭ-ਕਾਰਤ੍ਤਯੇਨ ਚ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾ ਦੋਧਕਗਾਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤਿਯਪਾਦੇ ਮਧੁਰਸਦ੍ਦੇ ਮ-ਕਾਰੋ ਅਧਿਕੋਪਿ ਅਰਿਯਚਰਿਯਾਦਿਪਦੇਹਿ ਵਿਯ ਅਨੇਕਕ੍ਖਰਪਦੇਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਙ੍ਘਾਤੇਨਾਤਿ ''ਯਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪, ੩੫੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੧; ਪਰਿ॰ ੨੭੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚੇਵ ''ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪, ੩੫੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੨; ਪਰਿ॰ ੨੭੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੀਲਾਨਞ੍ਚ ਸਂਹਤਭਾਵੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਂਹਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਟਿਤੋ,

ਸਮੇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਂਹਤਾ ਏਵ। "**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਹਚ੍ਚਪਾਠੇਨ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ।

ਯਤ੍ਥਾਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਘੇ। **ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਨਾਦਿਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ, ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੋ। ਦੋਧਕਗਾਥਾ ਹੇਸਾ। **ਮਹਪ੍ਫਲਮਾਹੂ**ਤਿ ''ਮਹਪ੍ਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਆਹੁ। **ਚਤੂਸੂ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਚ-ਕਾਰੋ ਅਧਿਕੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ **ਸੁਚੀਸੁ।** ''ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੮੮) ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ **ਪੁਰਿਸਯੁਗੇਸੁ।** ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਵਾ **ਧਮ੍ਮਦਸਾ। ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ** ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠੇ ਯੁਗਲੇ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪੁਗ੍ਗਲਗਣਨੇਨ **ਅਟ੍ਠ ਚ** ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਇਮਂ ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਤ੍ਥਂ** ਸਰਣਾਯ ਪਰਾਯਣਾਯ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਰਿਤਾਣਾਯ **ਉਪੇਹਿ** ਉਪਗਚ੍ਛ ਭਜ ਸੇਵ, ਏਵਂ ਵਾ ਜਾਨਾਹਿ ਬੁਜ੍ਝਸ੍ਸੂਤਿ ਸਹ ਯੋਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਤ੍ਥ ਯੇਸੁ ਸੁਚੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪੁਰਿਸਯੁਗੇਸੁ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਮਾਹੁ, ਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਟ੍ਠ ਚ, ਇਮਂ ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਤ੍ਥਮੁਪੇਹੀਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਗਾਥਾਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸਪਦੇ ਈਕਾਰਂ, ਪੁਗ੍ਗਲਾਪਦੇ ਚ ਰਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਤਿ ''ਏਸਾਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਕ੍ਕਮੇਨ। ਤੀਣਿ ਵਾਰਾਨਿ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਗਮਨਾਨਿ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਗਮਨਾਨੀਤਿ **ਸਰਣਗਮਨਾਨਿ। ਪਟਿਵੇਦੇਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਦਯਗਤਂ ਵਾਚਾਯ ਪਵੇਦੇਸਿ।

ਸਰਣਗਮਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਵਿਸਯਪ੍ਪਭੇਦਫਲਸਂਕਿਲੇਸਭੇਦਾਨਂ ਵਿਯ, ਕਤ੍ਤੁ ਚ ਵਿਭਾਵਨਾ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਯ ਹੋਤਿ ਯੇਵਾਤਿ ਸਹ ਕਤ੍ਤੁਨਾ ਤਂ ਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੁ ਸਰਣਗਮਨੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। "**ਯੋ ਚ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਕਤ੍ਤਾਰਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸੇਵ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, "**ਸਰਣਗਮਨ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਸਰਣਗਮਨਮੇਵ, "**ਸਰਣ**"ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵਿਸਯਾਦਯੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੋਦਾਨਂ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਨਨੁ ਵੋਦਾਨਵਿਭਾਵਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਯ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਸਂਕਿਲੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਯਾਨਿ ਹਿ ਨੇਸਂ ਸਂਕਿਲੇਸਕਾਰਣਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੇਨ ਵੋਦਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਸਰਣਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋ, ''ਸਰਣਤ੍ਥਤੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ। ਹਿਂਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਤਂ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ "**ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਨ ਹਿਂਸਨਂ ਕੇਸਂ, ਕਥਂ, ਕਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਤਿ "**ਸਰਣਗਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਕੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਸਰਣਗਤਾਨਂ। **ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਸਰਣਗਮਨੇਨ। **ਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਯਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸੋਧਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਰਣਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਗਤਾਨਂ। **ਸਰਣਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਗਮਨੇਨ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਨ। **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਭਯਂ। **ਸਨ੍ਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਂ ਤੇਨੇਵ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣਂ। **ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਕਿਲੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ''ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਂ ਪਰਿਕਿਲਿਸ੍ਸਨਂ ਸਂਵਿਬਾਧਨਂ, ਸਮੁਪਤਾਪਨਂ ਵਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਤੋ ਫਲਕਥਾਯਂ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਹਿਂਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਨਾਸਨਮੇਵ, ਨ ਪਨ ਸਤ੍ਤਹਿਂਸਨਮਿਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਹਨਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਣਪਦਂ। **ਅਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ, ਪਸਿਦ੍ਧਵਚਨਂ ਵਾ, ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਂ ਵਾ ਗੁਣਂ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸੇ**ਵਾ"ਤਿ।

ਏਵਂ ਹਿਂਸਨਤ੍ਥਵਸੇਨ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਸਰਣਸਦ੍ਦਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਦਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਥ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਹਿਂਸਨਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਹਿ ਪੁਰਿਮਨਯਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਵਿਹਰਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੪, ੬੯) ਅਤ੍ਥੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਯੋਜਨੇਨ। **ਅਹਿਤਾ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਾਪਕੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਪਾਪਕਂ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਅਨਤ੍ਥਤੋ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ

ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ। **ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀ**ਤਿ ਹਿਤਾਹਿਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ତਿਪਵਤ੍ତਿਹੇਤੁਕਂ ਬ੍ਯਸਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ତਿਕਰਣੇਨ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਾ ਉਤ੍ਤਾਰਣੇਨ ਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਨ ਅਸ੍ਸਾਸਦਾਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਕਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਵਸੇਨ, ਪੂਜਾਵਸੇਨ ਚ ਉਪਨੀਤਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਰਾਨਂ। ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋਪਿ ਹਿ ਸਦ੍ਦੋ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵਾਚਕੋ ''ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਕਤਂ ਕਾਰਂ, ਪੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ ਵਿਪੁਲਫਲਪਟਿਲਾਭਕਰਣੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂ ਸਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਹਿਂਸਕਭਾਵਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਿਦਂ ਸਰਣਪਦਂ ਨਾਥਪਦਂ ਵਿਯ ਸੁਦ੍ਧਨਾਮਪਦਤ੍ਤਾ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਕੇਤਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਰਣਂ ਪਰਾਯਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਸਰਣਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਰਣਗਮਨਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਪ੍ਪਸਾਦਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪਸਾਦੋ **ਤਪ੍ਪਸਾਦੋ,** ਤਦੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਗਰੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਗ੍ਗਰੁ,** ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਤਗ੍ਗਰੁਤਾ,** ਤਪ੍ਪਸਾਦੋ ਚ ਤਗ੍ਗਰੁਤਾ ਚ **ਤਪ੍ਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਤਾ,** ਤਾਹਿ। **ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ** ਵਿਧੁਤਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਮੋਹਾਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ, ਤਦੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਪਰਾਯਣਂ ਪਰਾਗਤਿ ਤਾਣਂ ਲੇਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣੋ,** ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ,** ਸਾਯੇਵ ਆਕਾਰੋ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰੋ,** ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ।** ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਸਾਦ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯਂ ਸਰਣਗਮਨਮਾਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਪਧਾਨਂ, ਨ ਞਾਣਪਧਾਨਂ, **ਗਰੁਤਾ**ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ। ਅਰਿਯਾ ਹਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਗੁਣਾਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ, ਤਗ੍ਗਰੁਤਾਯ ਚ ਅਗਾਰਵਕਰਣਹੇਤੂਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤਾਤਿ ਤਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਪਸਾਦਗਰੁਤਾ ਜੋਤਿਤਾਤਿ ਪਸਾਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ, ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਗਹਣਂ, ਤਥਾ **ਗਰੁਤਾ**ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ ਗਰੁਕਰਣਸ੍ਸ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਉਭਯੇਨਪਿ ਪਦੇਨ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਮੇਤੇਨਾਤਿ **ਉਪ੍ਪਾਦੋ,** ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਚਾਤਿ **ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ।** ਸਮਾਹਾਰਦ੍ਵਨ੍ਦੇਪਿ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ, ਤਦਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਸਰਣਗਮਨਂ** ਨਾਮ ''ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **"ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ"**ਤਿਆਦਿ ਕਤ੍ਤੁਵਿਭਾਵਨਾ। ਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਤਿ **ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ।** ਤੇਨਾਹ **"ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨਾ"**ਤਿ । **ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਭਜਤਿ ਸੇਵਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ, ਜਾਨਾਤਿ ਵਾ, ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਕੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਾਨ"**ਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਦਾ ਤਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ **"ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ"**ਤਿ, ''ਇਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਪਦੇਨ ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਇਜ੍ਝਮਾਨੇਨੇਵ ਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਧਿਗਮੇਨ ਫਲਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਸਰਣਗਮਕਤਾ ਸਿਜ੍ਝਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਭੇਦਾਭਾਵਤੋ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨਤ੍ਤਾ। ਕਥਂ ਤਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ, ਉਪਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਚ ਸਕਲੇਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਂ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਹਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਤ੍ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਹੇਤੁਤ੍ਥਵਾਚਕੋ ਯਥਾ ''ਸਕ੍ਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨.੨੯)। ਅਪਿਚ ''ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਰੂਪਤੋ ਨਿਯਮੇਤਿ **"ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **"ਕਿਚ੍ਚਤੋ"**ਤਿ ਤਦਵਸੇਸਂ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪਂ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ **"ਕਿਚ੍ਚਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਹਾਨਤੋ ਅਵਸੇਸਂ ਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਧਿਗਮੋ ਏਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਧਿਗਮਨੇ ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਂ ਭਵਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ ਪਨ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ,

ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ ਚ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੋਯੇਵ ਸਰਣਗਮਨਤ੍ਥੰ ਸਾਧੇਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਪਨ ਸਾਵਕਗੋਚਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨਾ ਸਰਣਗਮਨਤ੍ਥੰ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਗੁਣਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਕਲੇਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਇਜ੍ਝਤੀ**”ਤਿ।

ਫਲਪਰਿਯਤ੍ਤੀਨਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਮਗ੍ਗਾਨੁਗੁਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਗਹਣੰ, ਅਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭੂਤਾਨਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਸਙ੍ਘਗੁਣਾਨੰ ਤਗ੍ਗੁਣਸਾਮਞ੍ਞਤਾਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਕਲਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠਵਚਨੰ ਉਪਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸਹੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਲੋਕਿਯੰ ਵਿਯ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਵਿਯ ਹਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਰਣਗਮਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਧਿਗਤਮੇਵ ਤੰ ਹੋਤਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਲੋਕਿਯਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਯਾ’’ਤਿ, ਤੇਸੰ ਪਨ ਵਚਨੇ ਲੋਕਿਯਮੇਵ ਸਰਣਗਮਨੰ ਸਿਯਾ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ, ਤਞ੍ਚ ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਦੁਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ **ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੰ। ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਸਕਲੇਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਤਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨੰ। ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ। ਸਦ੍ਧਾਮੂਲਿਕਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ। ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾਯੇਵ ਹਿ ਤਮ੍ਮੂਲਿਕਤਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤੰ, ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਞ੍ਚ ਲੋਕਿਯਾਵਬੋਧਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਞਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। “**ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਵਿਰਹਿਤਾਪਿ ਸਦ੍ਧਾ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, “**ਸਦ੍ਧਾਮੂਲਿਕਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ**”ਤਿ ਪਨ ਏਤੇਨ ਸਦ੍ਧੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਤਿ। ਲੋਕਿਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਰਣਗਮਨੰ ਦੁਵਿਧੰ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ, ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇਨ ਪਦੇਨ ਮਾਤਾਦੀਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤਦਾਰਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਸਰਣਗਮਨੰ ਗਹਿਤੰ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ। ਤਦੁਭਯਮੇਵ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁ ਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਦਸਸੁ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਜੁੰ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਭਾਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਜੁੰ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਪਨ ਸਦ੍ਧਾਯਪਿ। ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਗਹਣੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਪਦੇਨ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕਰਣਸਾਧਨੇਨ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ’’ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਪਨ ਵਿਸੁੰ ਗਹਣੰ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤਾਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਤਯਿਦਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯੰ ਸਰਣਗਮਨਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਥਾ ਭੇਦਾਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ ਸਮਾਦਾਨਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਏਸ ਭੇਦੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ। ਅਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਯਤਿ ਅਪ੍ਪੀਯਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੰ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਸਰਣਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮੰ। ਤੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯੰ ਪਰਾਯਣੰ ਪਟਿਸਰਣਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣੋ** , ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ,** ਤਦੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮੰ। ‘‘ਸਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਤ੍ਤਪਟਿਵਤ੍ਤਾਦਿਕਰਣੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨੰ।** ਸਰਣਗਮਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਪਣਿਪਤਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਣਿਪਾਤੋ,** ਪਣਿਪਤਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਭਿਵਾਦਨਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨੰ **ਅਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਚਜਨੰ। ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਹਿਤੋਪਦੇਸਕਥਾਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਪਿ ਆਚਰਿਯਭਾਵੋ ਸਮੁਦਾਚਰੀਯਤਿ ‘‘ਫਲੋ ਅਮ੍ਬੋ ਅਫਲੋ ਚ, ਤੇ ਸਤ੍ਥਾਰੋ ਉਭੋ ਮਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ “**ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ**”ਤਿ। “**ਅਭਿਵਾਦਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਪਣਿਪਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੰ।

ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂਯੇਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਾਦੀਸੁਪਿ ਸੀਹਗਤਿਕਵਸੇਨ ਅਧਿਕਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਦਵ੍ਵਨਿਵਤ੍ਤਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤੀਤਿ। "**ਇਮੇਸਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਚਤੁਧਾ ਪਵਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨਂ, ਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਂ ਵਾ।

ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਾਦੀਨਿ ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ, ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਹਿਪਿ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਦਿ ਕਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਤਂ ''ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਅਭੂਤਾਰੋਚਨਾਨੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਵਚਨਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ** ਕਿਰ ਸਯਮੇਵ ਪਬ੍ਬਜਿਤਵੇਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਮਹਾਤਿਤ੍ਥ**ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤਿਗਾਵੁਤਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਰਾਜਗਹਂ, ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਨਾਲਨ੍ਦਂ ਬਹੁਪੁਤ੍ਤਕਨਿਗ੍ਰੋਧਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਏਕਕਮੇਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਯੇਵ ''ਸਤ੍ਥਾਰਞ੍ਚ ਵਤਾਹਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਸਰਣਗਮਨਮਕਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਂ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ **ਕਸ੍ਸਪਸਂਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੧੫੪) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਥਾਰਞ੍ਚਵਤਾਹਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਅਹਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਇਮਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ। ਨ ਹਿ ਮੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। **ਸੁਗਤਞ੍ਚ ਵਤਾਹਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਅਹਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਤਤ੍ਤਾ ਸੁਗਤਂ ਨਾਮ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਇਮਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ। ਨ ਹਿ ਮੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੁਗਤੇਨ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਵਤਾਹਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਅਹਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਨਾਮ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਇਮਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਨ ਹਿ ਮੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ, **ਵਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਂ, ਚੇ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ''ਸਚੇ''ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੧੫੪) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਵਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਪਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਏਕਂਸਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

"**ਸੋ ਅਹ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਆਲ਼ਵਕਸੁਤ੍ਤੇ।** ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਮਾਗਤਂ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਪਨ ਪਸਾਦਾਨੁਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਏਵਂ ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੮੧) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਗਾਮਾ ਗਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਾ ਦੇਵਗਾਮਾ ਅਞ੍ਞਂ ਦੇਵਗਾਮਂ, ਦੇਵਤਾਨਂ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕਂ, ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਗਾਮਨ੍ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਰਾ ਪੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਸੁਧਮ੍ਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਬੁਦ੍ਧਤਂ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਧਮ੍ਮਤਂ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਞ੍ਚ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਹ ਸਮੁਚ੍ਚਯੇਨ, ਪਾਠਸੇਸੇਨ ਚ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮਘੋਸਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਆਲ਼ਵਕਾਦੀਨਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਤਾਗਿਰਹੇਮਵਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਨਨੁ ਚ ਏਤੇ ਆਲ਼ਵਕਾਦਯੋ ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਆਗਤਸਰਣਗਮਨਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਸਰਣਗਮਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਸਰਣਗਮਨੇਹਿਪਿ ਤੇਹਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ। ''ਸੋ ਅਹਂ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮਿ...ਪੇ॰... ਸੁਧਮ੍ਮਤਂ, (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੯੪) ਤੇ ਮਯਂ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਗਾਮਾ ਗਾਮਂ ਨਗਾ ਨਗਂ...ਪੇ॰... ਸੁਧਮ੍ਮਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੨) ਚ ਹਿ ਏਤੇਹਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰੋ ਪਵੇਦਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਰਣਗਮਨਵਿਸੇਸਮਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦਨਾਕਾਰਮਤ੍ਤਂ ਉਪਦਿਸਨ੍ਤੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਥਾ**ਤਿ ''ਕਥਂ ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਵਿਧਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ''ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਯੋ ਵੇਦੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਬ੍ਯਾਕਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਕਾਲੇ। ਇਦਞ੍ਹਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੪) **ਪਰਿਚੁਮ੍ਬਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਫੁਸਤਿ । **ਪਰਿਸਮ੍ਬਾਹਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ। **ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਣਿਪਾਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਰਮਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰੇਨ ਪਣਿਪਾਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸੋ ਪਨੇਸਾਤਿ ਪਣਿਪਾਤੋ। **ਞਾਤਿ...ਪੇ॰... ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਞਾਤਿਵਸੇਨ, ਭਯਵਸੇਨ, ਆਚਰਿਯਵਸੇਨ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਵਸੇਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਦ੍ਵਨ੍ਦਪਰਤੋ ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਞਾਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਤਿਭਾਵਵਸੇਨ। ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਹਿ ਅਯਂ, ਭਾਵਲੋਪਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਤਬ੍ਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਪਣਿਪਾਤਪਦੇਨ ਚੇਤੇਸਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਤਬ੍ਬਸੇਨ ਪਣਿਪਾਤਸ੍ਸ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ

“**ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤੇਨਾ**”ਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਹੇਤੁਕੇਨ ਪਣਿਪਾਤੇਨੇਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤਰੇਹੀ**ਤਿ ਞਾਤਿਭਾਵ◌ਾਦਿਹੇਤੁਕੇਹਿ ਪਣਿਪਾਤੇਹਿ। “**ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨੇਵ◌ਾ**”ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨਂ । ਇਦਾਨਿ ‘‘ਨ ਇਤਰੇਹੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। “**ਸਾਕਿਯੋ ਵ◌ਾ**”ਤਿ ਪਿਤੁਪਕ੍ਖਤੋ ਞਾਤਿਕੁਲਦਸ੍ਸਨਂ, “**ਕੋਲਿਯੋ ਵ◌ਾ**”ਤਿ ਪਨ ਮਾਤੁਪਕ੍ਖਤੋ। **ਵਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਪਣਿਪਾਤਸ੍ਸ ਉਪਲਕ੍ਖਣਵਚਨਂ। **ਰਾਜਪੂਜਿਤੋ**ਤਿ ਰਾਜੂਹਿ, ਰਾਜੂਨਂ ਵ◌ਾ ਪੂਜਿਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਗਾਮਪੂਜਿਤੋ’’ਤਿ। ਪੂਜਾਵਚਨਪਯੋਗੇ ਹਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਸਾਮਿਵਚਨਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵ◌ਿਦੂ। **ਭਗਵਤੋ**ਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ, ਬੁਦ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਭਗਵਤੋ। **ਉਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਸਿਪ੍ਪਂ।

“**ਚਤੁਧਾ**”ਤਿਆਦਿ **ਸਿਙ੍ਗਾਲੋਵ◌ਾਦਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੫) **ਘਰਮਾਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਘਰੇ ਵਸਨ੍ਤੋ, ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਯੋਗਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਕਮ੍ਮਂ ਪਯੋਜਯੇ**ਤਿ ਕਸਿਵ◌ਾਣਿਜ੍ਜਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ਪਯੋਜੇਯ੍ਯ। ਕੁਲਾਨਞ੍ਹਿ ਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਏਕਸਦਿਸਂ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਰਾਜਾਦਿਵਸੇਨ ਆਪਦਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਆਪਦਾਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਸੁ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਧਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਹ “**ਆਪਦਾਸੁ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਚਤੂਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ‘‘ਏਕੇਨ ਭੋਗੇ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋਯੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਮ੍ਪਿ ਕਪਣਦ੍ਧਿਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਦਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਪੇਸਕਾਰਨ੍ਹਾਪਿਤਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵ◌ੇਤਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਭੋਗਪਰਿਗ੍ਗਹਣਾਨੁਸਾਸਨੀ, ਏਵਰੂਪਂ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ, ਪਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਂ ਵ◌ਾ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ ਪਚ੍ਚਾਸਿਸਨ੍ਤੋਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤਮੇਵ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। “**ਯੋ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ‘‘ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨੇਵ...ਪੇ॰... ਗਣ੍ਹਾਤੀ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਵਚਨਂ।

“**ਏਵ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਨ ‘‘ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨ ਚ ਭਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਲਿਙ੍ਗਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਗਹਿਤਸਰਣਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵ◌ਾਤਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। **ਪਬ੍ਬਜਿਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ “**ਪਗੇਵ ਅਪਬ੍ਬਜਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸਰਣਗਮਨਂ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ** ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨ ਅਵਨ੍ਦਿਤਤ੍ਤਾ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਅਨੁਕਡ੍ਢਨਤ੍ਥੋ ਨਿਪਾਤੋ ‘‘ਸਰਣਗਮਨਂ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ। **ਰਟ੍ਠਪੂਜਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਟ੍ਠੇ, ਰਟ੍ਠਵ◌ਾਸੀਨਂ ਵ◌ਾ ਪੂਜਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਯਿਦਂ ਭਯਵਸੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਸਮਤ੍ਥਨਂ, ਨ ਤੁ ਅਭੇਦਸ੍ਸ ਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨ ਅਵਨ੍ਦਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨ ਚ ਭਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ। **ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਅਯਂ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋਤਿ ਵਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿ। **ਤਿਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਿ ਵਨ੍ਦਤੋ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ,** ਪਗੇਵ ਇਤਰਂ। **ਸਰਣਗਮਨਪ੍ਪਭੇਦੋ**ਤਿ ਸਰਣਗਮਨਵ◌ਿਭਾਗੋ, ਤਬ੍ਬਿਭਾਗਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਾ ਅਭੇਦੋਪਿ ਸੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਭੇਦਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ।

ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਵ◌ਿਪਾਕਫਲਭਾਵ◌ੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ**ਤਿ ਸਕਲਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਮ੍ਮਸਦਿਸਂ **ਵ◌ਿਪਾਕਫਲਂ,** ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਂ **ਆਨਿਸਂਸਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਾਲਿਬੀਜਾਦੀਨਂ ਫਲਾਨਿ ਤਂਸਦਿਸਾਨਿ ਵ◌ਿਪਕ੍ਕਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵ◌ਿਪਾਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਮੂਲਙ੍ਕੁਰਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਨਾਲ਼ਾਨਿ, ਏਵ◌ਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਫਲਾਨਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਭਾਵ◌ੇਨ, ਸਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵ◌ੇਨ ਚ ਸਦਿਸਾਨਿ ਵ◌ਿਪਕ੍ਕਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵ◌ਿਪਾਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਦਞ੍ਞਾਨਿ ਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਕਮ੍ਮਅਸਦਿਸਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਆਨਿਸਂਸਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਨਿਸਂਸਨਿਰੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ। “**ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਧਮ੍ਮਪਦੇ ਅਗ੍ਗਿਦਤ੍ਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਤ੍ਥੁਪਾਲ਼ਿ**ਮਾਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯੋ ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇ, ਯੋ ਪਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤ੍ਥਦੀਪਨੇ ਯਦਿ ‘‘ਬਹੁਂ ਵ◌ੇ ਸਰਣਂ ਯਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਾਨਿ ਵਨਾਨਿ ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੮) ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਖੇਮਂ ਸਰਣਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਉਤ੍ਤਮਂ ਸਰਣਂ, ਏਤਞ੍ਚ ਸਰਣਮਾਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਨ ਪਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਸਤਿ ਕਿਂ ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁ ਖੇਮਂ ਸਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਮਂ ਸਰਣਂ, ਕਿਂ ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਂ ਸਰਣਮਾਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਚੇ?

ਯੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ, ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਸਰਣੰ ਗਤੋ...ਪੇ॰...
ਏਤੰ ਖੋ ਸਰਣੰ ਖੇਮੰ, ਏਤੰ ਸਰਣਮੁਤ੍ਤਮੰ।
ਏਤੰ ਸਰਣਮਾਗਮ੍ਮ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੦-੯੨)।

ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਵਨ੍ਦਨਾਦਿਨਾ ਕੁਪ੍ਪਨਤੋ, ਚਲਨਤੋ ਚ ਅਕੁਪ੍ਪੰ ਅਚਲੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਸਰਣਗਮਨੰ ਪਕਾਸੇਤੁੰ **"ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਾਚਾਸਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ। **"ਦੁਕ੍ਖ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੰ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੰ। **ਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮਗਾਮਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿੰ। **"ਏਤ"**ਨ੍ਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੦) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨੰ। **ਖੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ ਪਦਤ੍ਤਯੇਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ, ਇਤਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬੇਹਿ ਤੋ-ਸਦ੍ਦਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। "**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੮) ਆਗਤੰ ਪਾਲਿੰ ਸਾਧਕਭਾਵੇਨ ਆਹਰਤਿ। **ਅਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਨਕਹੇਤੁਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਨਵਕਾਸੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਹੇਤੁਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ। **ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕੇਸੁ ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੰ। **ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ''ਨਿਚ੍ਚੋ''ਤਿ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। **ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ''ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੬) ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ''ਸੁਖੋ''ਤਿ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਵੂਪਸਮਤ੍ਥੰ ਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਪਰਿਤ੍ਤਾਸਿਤੋ ਚੋਕ੍ਖਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਿਯ ਉਕ੍ਕਾਰਭੂਮਿੰ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਤ੍ਤਵਾਰੇ ਕਸਿਣਾਦਿਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ''ਸਙ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **"ਧਮ੍ਮ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾਹ **ਪਰਿਵਾਰੇ** -

''ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਾ ਚ ਸਙ੍ਖਤਾ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾ ਇਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯਾ''ਤਿ॥ (ਪਰਿ॰ ੨੫੭)।

ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁਪਿ ਵਾਰੇਸੁ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਚਤੁਭੂਮਕਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਭੂਮਕਵਸੇਨੇਵ ਵਾ। ਯੰ ਯਞ੍ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ''ਨਿਚ੍ਚੰ ਸੁਖੰ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਾਹੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤੰ ਤੰ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ''ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਗਾਹੰ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤਿ।

"ਮਾਤਰ"ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਜਨਿਕਾ **ਮਾਤਾ**, ਜਨਕੋ **ਪਿਤਾ**, ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਖੀਣਾਸਵੋ **ਅਰਹਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਕਿੰ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪਾਣੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਏਤਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਜ੍ਜਸਕਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਹਿ ਸੋ ਤੰ ਜੀਵਿਤਾ ਨ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਤਥਾਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਰਿਯਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਬਲਵਤਾਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਦੂਸਨਚਿਤ੍ਤੋ, ਪਦੂਸਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਵਾ। **ਲੋਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇ ਖੁਦ੍ਦਕਮਕ੍ਖਿਕਾਯ ਪਿਵਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਲੋਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ। **ਸਙ੍ਘੰ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਕੰ ਸਮਾਨਸੀਮਾਯੰ ਠਿਤੰ ਸਙ੍ਘੰ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਪਞ੍ਚਹੁਪਾਲਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਕਮ੍ਮੇਨ, ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਨ, ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੇਨਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੫੮) **ਅਞ੍ਞੰ ਸਤ੍ਥਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਤਿਤ੍ਥਕਰੰ ''ਅਯੰ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਵਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਸੁਗਤਿਭਵੇਨ ਸਮ੍ਪਦਾ, ਇਦੰ ਵਿਪਾਕਫਲੰ। **ਭੋਗਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭੋਗਦੇਵਭੋਗੇਹਿ ਸਮ੍ਪਦਾ, ਇਦੰ ਪਨ ਆਨਿਸੰਸਫਲੰ। "**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦੇਵਤਾਸੰਯੁਤ੍ਤਾਦਿਪਾਲਿੰ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭) ਸਾਧਕਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਗਤਾ ਸੇਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੇ**-ਇਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। **ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਪਾਯੰ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਮਾਨੁਸ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਵਿਸਞ੍ਞੋਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੇਵਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਸਙ੍ਘੰ, ਦੇਵਪੁਰੰ ਵਾ ''ਦੇਵਾਨੰ ਕਾਯੋ ਸਮੂਹੋ ਏਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

“**ਅਪਰਮ੍ਪੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਗ੍ਗੇ **ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੰਯੁਤ੍ਤੇ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੧) ਆਗਤੰ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਫਲਮਾਹ, ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਫਲੰ **ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵੇ**ਤਿ ਅਸਰਣਙ੍ਗਤੇ ਦੇਵੇ। **ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹੀ**ਤਿ ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। “**ਦਿਬ੍ਬੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੰ। **ਅਧਿਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। “**ਏਸ ਨਯੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਸਾਧੁ ਖੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ ਧਮ੍ਮਸਰਣਗਮਨੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੧) ਸੁਤ੍ਤਪਦੰ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ** ਨਵਨਿਪਾਤੇ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਰੂਪਭੋਗਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਮਰਿਯਾਦਵੇਲਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਵੇਲਾਮ**ਨਾਮਕਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਰਾਜੂਨੰ ਆਚਰਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦਾਨਕਥਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਤੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦) ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਕਰੀਸਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਗਪ੍ਪਮਾਣਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਜਾਨੰ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਰੂਪਿਯਪਾਤਿਕੰਸਪਾਤੀਨੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਰੂਪਿਯਸੁਵਣ੍ਣ ਹਿਰਞ੍ਞਪੂਰਾਨੰ, ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਹਤ੍ਥਿਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਅਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਰਥਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਧੇਨੁਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਕਞ੍ਞਾਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਅਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਚ ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਮਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸੰਵਚ੍ਛਰਾਨਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਪਵਤ੍ਤਵੇਲਾਮਮਹਾਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੰ, ਤਤੋ ਸਤੰਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੰ, ਤਤੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੰ ਸਙ੍ਘੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਕਰਣੰ, ਤਤੋ ਸਰਣਗਮਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

> ‘‘ਯੰ ਗਹਪਤਿ ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨੰ, ਯੋ ਚੇਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਇਦੰ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੰ, ਯੋ ਚ ਸਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚੇਕੰ ਸਕਦਾਗਾਮਿੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਇਦੰ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦)।

ਇਮਿਨਾ ਚ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸੇਵ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਫਲੰ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤੰ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਸਰਣੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਅਪਰੇ ਪਨਾਹੁ ‘ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਰਣਗਮਨੰ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੯.੨੦) **ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਰਣਗਮਨੰ ਨਾਮ ਤਿਣ੍ਣੰ ਰਤਨਾਨੰ ਜੀਵਿਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਯੰ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੰ ਸਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਞ੍ਚ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਰਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੫੦, ੩੫੧) ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਨਯੇਨ ਲੋਕਿਯਸ੍ਸਾਪਿ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਫਲੰ ਇਧ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ**ਪਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੦) ਹਿ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਇਧ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਾਸੁ ਚ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟੀਕਾ**ਦੀਸੁ ਅਵਿਸੇਸਤੋਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨਾ**ਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਭਿਮਤੋ ਸਿਯਾ **ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯੰ**, (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਵੇਰਞ੍ਜਕਅਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ.੧੫) **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟੀਕਾਯ**ਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯਸਾਧਾਰਣਵਚਨਤੋ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ “**ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੪੯) ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸੇਵ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਫਲੰ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਤਥਾ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ‘‘ਯਸ੍ਮਾ…ਪੇ॰… ਦੇਤੀ’’ਤਿ ਹਿ ਤਦੁਭਯਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣਵਸੇਨ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸਾਪਿ ਫਲੰ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) **ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਛਤ੍ਤਮਾਣਵਕਵਿਮਾਨਾ**ਦੀਨੰ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੮੬ ਆਦਯੋ) ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨਮਜਾਨਨੰ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੋਹੋ। **ਸੰਸਯੋ** ਨਾਮ ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੧੬) ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। **ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੰ** ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨੰ ਅਗੁਣਭਾਵਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਾਦਰਾਗਾਰਵਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਮਲੀਨੰ ਭਵਤਿ। **ਨ ਮਹਾਜੁਤਿਕ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਿ ਸੰਕਿਲੇਸਪਰਿਯਾਯੋ ਏਵ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਮਹਾਜੁਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਮਹੁਜ੍ਜਲੰ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਅਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਮਹਾਨੁਭਾਵੰ, ਅਪਣੀਤੰ ਅਨੁਲ਼ਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਵਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਾਦਿਵਸੇਨ ਸਦੋਸੋ। ਤਦੇਵ ਫਲਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ “**ਅਨਿਟ੍ਠਫਲੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸਾਵਜ੍ਜਤ੍ਤਾ ਅਕਨ੍ਤਫਲੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੰ ਵਿਯ ਅਗਹਿਤਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ,

ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਭੇਦੇਨ ਭੇਦੋ, ਸੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਾਦਿवਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਦੋਸੋਤਿ ਆਹ “**ਅਨवਜ੍ਜੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਨवਜ੍ਜੋ ਸਰਣਗਮਨਭੇਦੋ। ਸਤਿਪਿ ਅਨवਜ੍ਜਤ੍ਤੇ ਇਟ੍ਠਫਲੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਪਗੇव ਅਨਿਟ੍ਠਫਲੋ ਅवਿਪਾਕਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤੰ ਅਕੁਸਲੰ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਭੇਦਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਭवਨ੍ਤਰੇਪੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਭवੇ।

ਧਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦ੍वਿਕਮ੍ਮਿਕਤ੍ਤਾ ‘‘ਉਪਾਸਕ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਮੇव, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਆਕਾਰਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਉਪਾਸਕੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਏवੰ ਧਾਰੇਤੂ**”ਤਿ वੁਤ੍ਤੰ। **ਧਾਰੇਤੂ**ਤਿ ਚ ਉਪਧਾਰੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਧਾਰਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਜਾਨਨਮੇवਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਜਾਨਾਤੂ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਉਪਾਸਕविਧਿਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਸਕਭਾवविਧਾਨਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥੰ। **ਕੋ ਉਪਾਸਕੋ**ਤਿ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਿੰ ਲਕ੍ਖਣੋ ਉਪਾਸਕੋ ਨਾਮਾਤਿ वੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਪੁਚ੍ਛਾ, ਕੇਨ ਪवਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਾਸਕਸਦ੍ਦੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਸ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕੋਤਿ वੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿ। ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੇ ਪवਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇव ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾवਕਾਰਣੰ। **ਕਿਮਸ੍ਸ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ वਤਸਮਾਦਾਨਪੁਚ੍ਛਾ, ਕੀਦਿਸੰ ਅਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸੀਲੰ, ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ वਤਸਮਾਦਾਨੇਨਾਯੰ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋ ਆਜੀवੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਪੁਚ੍ਛਾ, ਕੋ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀवੋ, ਕੇਨ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੇਨ ਅਸ੍ਸ ਆਜੀवੋ ਸਮ੍ਭवਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀवਸ੍ਸ ਪਰਿवਜ੍ਜਨੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀवੋਪਿ विਭਜੀਯਤਿ। **ਕਾ विਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਦੁਭਯੇਸੰ विਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਾ ਅਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਆਜੀवਸ੍ਸ ਚ विਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਹਿ ਸਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸੇव विਧਿ वਾ ਪਟਿਸੇਧੋ वਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਗਹਣੰ। **ਕਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਦੁਭਯੇਸਮੇव ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਾ ਅਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਆਜੀवਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ वੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਰੂਪवਚਨਤ੍ਥਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਕਿਰਤੀਤਿ **ਪਕਿਣ੍ਣੰ,** ਤਦੇव **ਪਕਿਣ੍ਣਕੰ,** ਅਨੇਕਾਕਾਰੇਨ ਪवਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥविਨਿਚ੍ਛਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯੋ ਕੋਚੀਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦੀਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਅਕਾਰਣਮੇਤ੍ਥ ਜਾਤਿਆਦਿविਸੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, “**ਸਰਣਗਤੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨਮੇवੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ। “**ਗਹਟ੍ਠੋ**”ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਆਗਾਰਿਕੇਸ੍वੇव ਉਪਾਸਕਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋ, ਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤੇਸੂਤਿ। ਤਮਤ੍ਥੰ ਮਹਾवਗ੍ਗਸੰਯੁਤ੍ਤੇ **ਮਹਾਨਾਮਸੁਤ੍ਤੇਨ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੩੩) ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ “**वੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਤੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਸਰਣਗਮਨਤੋ। **ਮਹਾਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚੂਲਪਿਤੁਨੋ ਸੁਕ੍ਕੋਦਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੰ ਮਹਾਨਾਮੰ ਨਾਮ ਸਕਯਰਾਜਾਨੰ ਭਗवਾ ਆਲਪਤਿ। **ਏਤ੍ਤਾवਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਸਰਣਗਮਨੇਨ ਉਪਾਸਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਤਪੁਸ੍ਸਭਲ੍ਲਿਕਾਨੰ वਿਯ ਦ੍वੇवਾਚਿਕਉਪਾਸਕਭਾवੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਪਨ ਤਦਾ वਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਾਭਾवਤੋ ਕਦਾਚਿਯੇव ਹੋਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ ਪवਤ੍ਤੰ ਤੇवਾਚਿਕਉਪਾਸਕਭਾवੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ‘‘ਸਰਣਗਤੋ’’ਤਿ वੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਛਾ ਤਿਸਰਣਗਤਾ ਏव, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭवਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍वਾ ਏਕੰ वਾ ਦ੍वੇ वਾ ਸਰਣਗਤੋ ਉਪਾਸਕੋ ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਞਾਪੇਤੁੰ ਏवੰ वੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਉਪਾਸਨਤੋਤਿ ਤੇਨੇव ਸਰਣਗਮਨੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਯ ਗਾਰवਬਹੁਮਾਨਾਦਿਯੋਗੇਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਕਤ੍वਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ।

वੇਰਮਣਿਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ वੇਰੰ वੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯੰ, ਤਸ੍ਸ ਮਣਨਤੋ ਹਨਨਤੋ विਨਾਸਨਤੋ वੇਰਮਣਿਯੋ ਨਾਮ, ਪਞ੍ਚ विਰਤਿਯੋ विਰਤਿਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਤਥਾ ਹਿ ਉਦਾਹਟੇ **ਮਹਾਨਾਮਸੁਤ੍ਤੇ** वੁਤ੍ਤੰ “**ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿविਰਤੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿਆਦਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੩੩) “**ਯਥਾਹਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਧਕੰ, ਸਰੂਪਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਯਥਾ ਤੰ ਉਯ੍ਯਾਨਪਾਲਸ੍ਸ ਏਕੇਨੇव ਉਦਕਪਤਿਟ੍ਠਾਨਪਯੋਗੇਨ ਅਮ੍ਬਸੇਚਨੰ, ਗਰੁਸਿਨਾਨਞ੍ਚ। ਯਥਾਹ **ਅਮ੍ਬविਮਾਨੇ** (विਂ॰ व॰ ੧੧੫੧ ਆਦਯੋ) –

> ‘‘ਅਮ੍ਬੋ ਚ ਸਿਤ੍ਤੋ ਸਮਣੋ ਚ ਨ੍ਹਾਪਿਤੋ,
> ਮਯਾ ਚ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸੁਤੰ ਅਨਪ੍ਪਕੰ।
> ਇਤਿ ਸੋ ਪੀਤਿਯਾ ਕਾਯੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਫਰਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ’’ਤਿ॥

[“ਅਮ੍ਬੋ ਚ ਸਿਞ੍ਚਤੋ ਆਸਿ, ਸਮਣੋ ਚ ਨਹਾਪਿਤੋ।
ਬਹੁਞ੍ਚ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸੁਤਂ, ਅਹੋ ਸਫਲਂ ਜੀਵਿਤ”ਨ੍ਤਿ॥ (ਇਧ ਟੀਕਾਯਂ ਮੂਲਪਾਠੋ)]

ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਪਞ੍ਚਵੇਰਵਿਰਤਿਮਤ੍ਤੇਨ।

ਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਾਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ, ਨ ਸਮ੍ਮਾਵਣਿਜ੍ਜਾ, ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਵਣਿਜ੍ਜਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਅਕਰਣੇਨੇਵ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤੇਨ, ਤੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਕਮ੍ਮੇਨ ਆਜੀਵਨਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਧਮ੍ਮਿਕਂ ਆਜੀਵਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਸਮੇਨ, ਤੇਨ ਕਾਯਵਿਸਮਾਦਿਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸਮਾਦਿਨਾ ਸੁਚਰਿਤੇਨ ਆਜੀਵਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। “ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਪਾਲ਼ਿ**ਮਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਾਧਕਂ, ਸਰੂਪਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਾਣਿਜਾਨਂ ਅਯਨ੍ਤਿ **ਵਣਿਜ੍ਜਾ,** ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਕ੍ਕਯੋ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਪਦਮੇਤਂ। **ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਆਵੁਧਭਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਯਥਾਕਤਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਸਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਮਂਸਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸੂਨਕਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਮਿਗਸੂਕਰਾਦਿਕੇ ਪੋਸੇਤ੍ਵਾ ਮਂਸਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਜ੍ਜਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵਿਸਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ, ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਰੋਪਰੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਕਰਣੀਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ ਅਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰਣਤੋ, ਮਂਸਵਣਿਜ੍ਜਾ ਵਧਹੇਤੁਤੋ, ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਰੂਪਘਾਤਕਾਰਣਤੋ।

ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵੇਰਮਣਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਭੇਦੋ, ਪਕੋਪੋ ਚ । ਏਵਂ ਸੀਲਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਪਿਚਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਯਾਯਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਚਣ੍ਡਾਲੋ**ਤਿ ਨੀਚਧਮ੍ਮਜਾਤਿਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਾਸਕਚਣ੍ਡਾਲੋ। **ਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਲੀਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਾਸਕਮਲਂ। **ਪਤਿਕਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਲਾਮਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਾਸਕਨਿਹੀਨੋ। **ਸਾਪਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਪਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਵਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਾ ਪਨਾਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਤੇ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਉਪਾਸਕਚਣ੍ਡਾਲਸੁਤ੍ਤਂ, (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੭੫) ਉਪਾਸਕਰਤਨਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੇ। ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ, ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲੇਸੁ ਚ ਸਦ੍ਧਾਵਿਪਰਿਯਾਯੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ, ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ**। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**। “ਇਮਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਨਾ ਇਦਂ ਨਾਮ ਮਙ੍ਗਲਂ ਹੋਤੀ”ਤਿ ਏਵਂ ਬਾਲਜਨਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਨ ਕੋਤੂਹਲਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ। ਮਙ੍ਗਲਂ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਾਦਿਭੇਦਂ ਮਙ੍ਗਲਮੇਵ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ **ਨੋ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਂ ਨੋ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। **ਇਤੋ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ “ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ”ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਯੇਸਤੀ**ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਰਹਸਞ੍ਞੀ ਗਵੇਸਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ। **ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਤਰਂ ਦਾਨਮਾਨਨਾਦਿਕਂ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ ਪਠਮਤਰਂ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਾਸਨੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ । **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਾ ਤੇਸਂ ਬਾਹਿਰਕਾਨਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਰਿਯੇਸਨਪੁਬ੍ਬਕਾਰੇ ਏਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਵੇਰਮਣਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸਮ੍ਪਦਾ। **ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਆਜੀਵੇਨ ਸਮ੍ਪਦਾ। ਏਵਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਆਜੀਵਸਮ੍ਪਦਾਵਸੇਨ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯੇ ਚਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯੇ ਚ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਪਿ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਧਮ੍ਮੇਹੀ**ਤਿ ਗੁਣੇਹਿ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਰਿਸਾਨਂ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਾਸਕੋਵ ਰਤਨਂ **ਉਪਾਸਕਰਤਨਂ।** ਗੁਣਸੋਭਾਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸੁਗਨ੍ਧਤਾਦੀਹਿ ਉਪਾਸਕੋਵ ਪਦੁਮਂ **ਉਪਾਸਕਪਦੁਮਂ।** ਤਥਾ **ਉਪਾਸਕਪੁਣ੍ਡਰੀਕਂ।** ਸੇਸਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਿਗਣ੍ਠੀਨਨ੍ਤਿ ਨਿਗਣ੍ਠਸਮਣੀਨਂ। **ਆਦਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਪਠਮਤ੍ਥੇ। **ਉਚ੍ਛਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਅਗ੍ਗਂ ਉਚ੍ਛਕੋਟਿਂ। ਤਥਾ **ਵੇਲਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਕੋਟਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕੋਟਿਯਂ, ਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਥੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਬਿਲਕੋਟ੍ਠਾਸਂ। ਤਥਾ **ਤਿਤ੍ਤਕਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਵਿਹਾਰਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਓਵਰਕਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭੇ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਇਦਂ ਨਾਮ ਫਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂਤਂਵਸਨਟ੍ਠਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਪਰਿਵੇਣਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਯੋਗਵਚਨਸ੍ਸ ਏਕਾਰਾਦੇਸੋ, ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵਾ, ਕਤ੍ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਸੇਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਭਾਵਤ੍ਥੇ ਤਾ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਜ੍ਜਭਾਵ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਅਜ੍ਜਭਾਵੋ ਚ ਨਾਮ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਮਯੇ ਧਰਮਾਨਕਤਾਪਾਪੁਣਕਭਾਵੋ। ਤਦਾ ਹਿ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਧਰਮਾਨਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂਦਿਵਸਨਿਸ੍ਸਿਤਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪੁਨ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਾ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਅਜ੍ਜਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਧਰਮਾਨਕਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਜ੍ਜਭਾਵਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਜ੍ਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਜ੍ਜਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਤਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਕਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਯਥਾ ''ਦੇਵਤਾ''ਤਿ, ਅਯਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਮਤਿ। ਏਵਂ ਪਠਮਕ੍ਖਰੇਨ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਪਾਠਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤਿਯਕ੍ਖਰੇਨ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਪਾਠਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਜ੍ਜਦਗ੍ਗੇਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਗਮਮਤ੍ਤੁਤ੍ਥਾ **ਦਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। ਅਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਹਿ ਨੇਪਾਤਿਕਮਿਦਂ ਪਦਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਜ੍ਜ ਅਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

"ਪਾਣੇ"ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਏਵ, **"ਪਾਣੁਪੇਤ"**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਰਣਤ੍ਥੇਨੇਵ ਸਮਾਸੋਤਿ ਞਾਪੇਤੁਂ **"ਯਾਵ ਮੇ ਜੀਵਿਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ ਉਪੇਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਹਿ **ਉਪੇਤੋ,** ਪਾਣੇਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਉਪੇਤੋ **ਪਾਣੁਪੇਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਅਭਿਮਤੋ। ਇਮਿਨਾ ਚ ''ਪਾਣੁਪੇਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਦਂ ਤਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਤਾਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ''ਪਾਣੁਪੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਯਾਵ ਮੇ ਪਾਣਾ ਧਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਸਰਣਂ ਉਪੇਤੋ, ਉਪੇਨ੍ਤੋ ਚ ਨ ਵਾਚਾਮਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਚ ਏਕਵਾਰਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਪਾਣਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਯਾਵਜੀਵਂ ਉਪੇਤੋਤਿ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **"ਤੀਹਿ...ਪੇ॰... ਗਤ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ''ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। **"ਅਨਞ੍ਞਸਤ੍ਥੁਕ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣੇਨ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪੋਹਨੇਨ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪਾਸਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋਪਿ ਭਵਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਪਾਸਕਂ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕ"**ਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਸਰਣਗਮਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ''ਪਾਣੁਪੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨੀਤਤ੍ਥਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਤਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਨੇਸ ਰਾਜਾ ''ਜੀਵਿਤੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਂ ਪਟਿਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ਸਰਣਗਮਨਂ ਰਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਂ ਤਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਅਹਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮਤ੍ਥਨੇ, ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਵਾ, ਤੇਨ ਇਮਾਯ ਯੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਗਵਾ ਧਾਰੇਤੂਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ।

ਅਚ੍ਚਯਨਂ ਸਾਧੁਮਰਿਯਾਦਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਂ **ਅਚ੍ਚਯੋ,** ਕਾਯਿਕਾਦਿਅਜ੍ਝਾਚਾਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਦੋਸੋਤਿ ਆਹ **"ਅਪਰਾਧੋ"**ਤਿ, ਅਚ੍ਚੇਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਅਚ੍ਚਯੋ,** ਕਾਯਿਕਾਦਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਕੋ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਦੋਸੋ ਏਵ, ਸੋ ਚ ਅਪਰਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਪਰਾਧੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਪਰਜ੍ਝਨ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਦਸਰਾਜਧਮ੍ਮਂ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨੇਤਸ੍ਸ **ਮਹਾਹਂਸਜਾਤਕਾਦੀਹਿ** ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। **ਚਰਤੀ**ਤਿ ਆਚਰਤਿ ਕਰੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤੇਨੇਵ, ਅਨਪੇਤਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਪਿਤੁਘਾਤਨਾਦਿਨਾ ਅਧਮ੍ਮੇਨਾ"**ਤਿ। **"ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੂ"**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਧਿਵਾਸਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤੂਤਿ ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਖਮਤੂ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਨ ਅਕਰਣਮੇਤ੍ਥ ਸਂਵਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਪੁਨ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **"ਅਪਰਾਧਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵੇਵਚਨਂ।

੨੫੧. **"ਯਥਾਧਮ੍ਮੋ ਠਿਤੋ, ਤਥੇਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਯਥਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤ੍ਥਮਾਹ, ਸਾਧੁਸਮਾਚਿਣ੍ਣਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਕਰੋਸੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਸੀਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਰਣਂ ਨਾਮ ਕਤਾਪਰਾਧਸ੍ਸ ਖਮਾਪਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਖਮਾਪੇਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ''ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਧਿਵਾਸਨਂ

ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਖਮਾਮਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਵੁੱਧਿ ਹੇਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਆਗਮੋ, **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਕਿਰਿਯਾ, ਆਯਤਿੰ ਸੰਵਰਾਪਜ੍ਜਨਾ ਚ। ਤੇਨਾਹ ''ਯੋ ਅਚ੍ਚਯੰ...ਪੇ॰... ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਤਥਾਗਤੋ **ਅਰਿਯੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੁੱਤੰ **"ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ"**ਤਿ। ਵਿਨੇਤਿ ਸਤ੍ਤੇ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਨਯੋ,** ਸਾਸਨੰ। ਵਦ੍ਧਤਿ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਵੁੱਧਿ।** ਕਤਮਾ ਪਨ ਸਾ, ਯਾ ''ਏਸਾ''ਤਿ ਨਿੱਦਿਟ੍ਠਾ ਵੁੱਧੀਤਿ ਚੋਦਨਮਪਨੇਤੁੰ ''ਯੋ ਅਚ੍ਚਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਕਤਮਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ, ਯਾ ਅਯੰ ਸੰਵਰਾਪਜ੍ਜਨਾ, ਸਾ ''ਏਸਾ''ਤਿ ਨਿੱਦਿਟ੍ਠਾ ਵੁੱਧਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਇਦੰ ਆਯਤਿੰ ਸੰਵਰਾਪਜ੍ਜਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ **"ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿੰ ਸੰਵਰਾਪਜ੍ਜਨਾ"**ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਏਸਾ ਹਿ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਪਕਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਕਾਰੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਰਵਿਞ੍ਞਾਪਨੰ, ਏਤਪਦੇਨ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਟਿਨਿੱਦੇਸੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ''ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਕਰੋਤੀ'' ਤਿਪਿ ਪਟਿਨਿੱਦਿਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਕਰੋਤੀ'ਤਿ ਇਦੰ ਪੁਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨੰ, ਨ ਪਟਿਨਿੱਦਿਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ। 'ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਪਟਿਨਿੱਦਿਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਏਵੰ ਵੁੱਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁੱਤਮੇਵ ਖਮਾਪਨਸ੍ਸਾਪਿ ਵੁੱਧਿਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੇ ਵੁੱਤੱਤਾ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਖਮਾਪਨਾਭਾਵੇਪਿ ਆਯਤਿੰ ਸੰਵਰਾਪਜ੍ਜਨਾਯ ਏਵ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਾਪਗਮਨੰ ਵੁੱਤੰ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਪਨ ਵੁੱਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ''ਯਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਮ੍ਮਨਿੱਦੇਸੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨਨੁ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਯੋ ਅਚ੍ਚਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਨਿੱਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸੋਧੇਤੁੰ **"ਦੇਸਨੰ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਪਿ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪੁਗ੍ਗਲਦੇਸਨਾਤਿ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਵੁੱਧਿ ਹੇਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ, ਤਥਾਪਿ ਪੁਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ''ਯੋ ਅਚ੍ਚਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਵਸੇਨ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਚਾਤਿ। ਤਦੁਭਯਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭੇਦੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਦੇਸਨਾ।

੨੫੨. **ਵਚਸਾਯਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵਚਸਾ ਆਯਤ੍ਤੇ। ਵਾਚਾਪਟਿਬਨ੍ਧਤ੍ਤੇਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ''ਸੋ ਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧੰ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਵਚਸਾਯਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਨ ਵਾਚਾਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁੱਤੋ ਓਸਾਨਕਰਣਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਾਯਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫੱਤਿਤੋ ਯਥਾ ''ਦਾਯੋ''ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਮਤ੍ਥਨਵਚਨਮ੍ਪਿ ਉਪਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ। ਗਮਨਾਯ ਕਤੰ ਵਾਚਾਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤੱਤਾ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। **ਹਨ੍ਦ**ਸਦ੍ਦਞ੍ਹਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥੇ, ਵਚਸਗ੍ਗਤ੍ਥੇ ਚ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ''ਹਨ੍ਦ ਦਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਆਮਨ੍ਤਯਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੮; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਹਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥੇ, ''ਹਨ੍ਦ ਦਾਨਿ ਅਪਾਯਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੮੪੩) ਵਚਸਗ੍ਗਤ੍ਥੇ, **ਵਚਸਗ੍ਗੋ** ਚ ਨਾਮ ਵਾਚਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਵਾਚਾਪਰਿਯੋਸਾਨਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਦੁਕ੍ਕਰਕਿੱਚਵਸੇਨ ਬਹੁਕਿੱਚਤਾਤਿ ਆਹ **"ਬਲਵਕਿੱਚਾ"**ਤਿ। ''ਅਵਸ੍ਸੰ ਕੱਤਬ੍ਬੰ **ਕਿੱਚੰ,** ਇਤਰੰ **ਕਰਣੀਯੰ।** ਪਠਮੰ ਵਾ ਕੱਤਬ੍ਬੰ **ਕਿੱਚੰ,** ਪਚ੍ਛਾ ਕੱਤਬ੍ਬੰ **ਕਰਣੀਯੰ।** ਖੁੱਦਕੰ ਵਾ **ਕਿੱਚੰ,** ਮਹਨ੍ਤੰ **ਕਰਣੀਯ**''ਨ੍ਤਿਪਿ **ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ** (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੫) ਵੁੱਤੰ। ਯੰ-ਤੰ-ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਨਿੱਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧੱਤਾ, ਗਮਨਕਾਲਜਾਨਨਤੋ, ਅਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਅਨੁਪਯੁੱਤੱਤਾ **"ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੰ ਤ੍ਵਮੇਵ ਜਾਨਾਸੀ"**ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਇਦੰ ਵੁੱਤੰ ਹੋਤਿ ''ਤਯਾ ਞਾਤੰ ਗਮਨਕਾਲੰ ਤ੍ਵਮੇਵ ਞਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਾਹੀ''ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਕੱਤਬ੍ਬਕਿੱਚਨਿਯੋਜਨੇ ''ਇਮੰ ਜਾਨ, ਇਮੰ ਦੇਹਿ, ਇਮੰ ਆਹਰਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੮੮, ੯੩) ਵੁੱਤੰ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ਤਯਾ ਞਾਤੰ ਕਾਲੰ ਤ੍ਵਮੇਵ ਜਾਨਾਸਿ, ਗਮਨਵਸੇਨ ਕਰੋਹੀਤਿ ਗਮਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤ੍ਵਮੇਵ ਜਾਨਾਸੀ"**ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ ਵੁੱਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **"ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਸਮਾਚਿਣ੍ਣੰ ਪਕਰਣਾਧਿਗਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁੱਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਪਦਕ੍ਖਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਰਤੋ ਕਤੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁ"**ਨ੍ਤਿ। **ਦਸਨਖਸਮੋਧਾਨਸਮੁਜ੍ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਹਤ੍ਥੇਸੁ ਜਾਤਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਨਖਾਨੰ ਸਮੋਧਾਨੇਨ ਏਕੀਭਾਵੇਨ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨ੍ਤੰ, ਤੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਕਰਤਲਾਨੰ ਸਮਟ੍ਠਪਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਞ੍ਜਲਿ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਪੁਟੰ।

ਅਞ੍ਜਤਿ ਬਜਤ੍ਤਿੰ ਪਕਾਸੇਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਞ੍ਜਲਿ।** ਅਞ੍ਜੁ-ਸਦ੍ਦਞ੍ਹਿ ਬਜਤ੍ਤਿਯਂ, ਅਲਿਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। **ਅਭਿਮੁਖੋ**ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖੋ ਏਵ, ਨ ਭਗਵਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਵਨ੍ਦਨਾਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ।

੨੫੩. ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਿਪਚ੍ਚਨਕਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਕੁਸਲਮੂਲਾਨਂ ਖਣਨੇਨ **ਖਤੋ,** ਤੇਸਮੇਵ ਉਪਹਨਨੇਨ **ਉਪਹਤੋ,** ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਪਰਾਧਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਤ੍ਤਾ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ। ਕੁਸਲਮੂਲਸਙ੍ਖਾਤਪਤਿਟ੍ਠਾਭੇਦਨੇਨ ਖਤੂਪਹਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਭਿਨ੍ਨਪਤਿਟ੍ਠੋ ਜਾਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਤਿਟ੍ਠਾ, ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਂ ਏਤਾਯਾਤਿ ਹਿ **ਪਤਿਟ੍ਠਾ,** ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਦਾ, ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਧੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾ ਵਿਨਾਸਿਤਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਭਿਨ੍ਨਪਤਿਟ੍ਠੋ।** ਤਦੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ **"ਤਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਥਾ ਕੁਸਲਮੂਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਜਾਤਾ, ਤਥਾ ਅਨੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾ ਖਤੋ ਖਨਿਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਖਤੋ**ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਇਧ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਤ੍ਤਾ ''ਉਪਹਤੋ''ਤਿ ਇਧ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

''ਰਾਗੋ ਰਜੋ ਨ ਚ ਪਨ ਰੇਣੁ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੯; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੭੪) ਵਚਨਤੋ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਵ ਇਧ ਰਜੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਰਾਗਰਜਾਦਿਵਿਰਹਿਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਵੀਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਗਤਪਰਿਯਾਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਂ ਤੇਸਂ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੁਂ। **ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਏਕਂ ਚਕ੍ਖੁਂ, ਸਮੁਦਾਯੇਕਦੇਸਵਸੇਨ ਆਧਾਰਤ੍ਥਸਮਾਸੋਯਂ, ਨ ਤੁ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਤ੍ਥਸਮਾਸੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਾਸਨਗਨ੍ਥੇਸੁ, ਸਕ੍ਕਤਗਨ੍ਥੇਸੁ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ, ਇਮਿਨਾ ''ਧਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਚਕ੍ਖੁ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੂ**''ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਅਪਿਚ **ਧਮ੍ਮਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਤਿਵਿਧਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋਯੇਵ **ਮਯ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਕਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਅਨੇਨ ''ਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਚਕ੍ਖੁ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੂ**''ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। **ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇਸੁ, ਏਤੇਨ ਯਥਾਪਾਠਂ ਤਿਵਿਧਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਨਧਿਗਤੇ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯੇਵ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ''ਖਤਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਰਾਜਾ''ਤਿਆਦਿਪਾਠਸ੍ਸ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨਾਭਵਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਚੇ ਨ ਅਭਵਿਸ੍ਸਥ, ਏਵਂ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤੀਤੇ ਹਿ ਇਦਂ ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਵਚਨਂ, ਨ ਅਨਾਗਤੇਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਨਨੁ ਚ ਮਗ੍ਗਪਾਪੁਣਨਵਚਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਨਾਗਤਕਾਲਿਕਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਅਨਿਯਮਿਤੇ, ਇਧ ਪਨ **"ਇਧੇਵਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ"**ਤਿ ਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਵੋਚਾਤਿ। **ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਪਰਿਸਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਚ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੇਨ ਸਂਸਗ੍ਗਤੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। **"ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਠਾਨਾਰੁਲ਼੍ਹਂ ਵਚਨਾਵਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਰਣਂ ਗਤਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **"ਮਮ ਚ ਸਾਸਨਮਹਨ੍ਤਤਾਯਾ"**ਤਿ ਪਾਠੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਰਣਂ ਗਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਯਤ੍ਥ ਏਸ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰਞ੍ਚ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਮਤਾਯਾਤਿ ਹਿ ਸਹ ਸਮੁਚ੍ਚਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ।

"ਯਥਾ ਨਾਮਾ"ਤਿਆਦਿ ਦੁਕ੍ਕਰਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ ਸੁਕਰੇਨ ਮੁਚ੍ਚਨੇਨ ਉਪਮਾਦਸ੍ਸਨਂ। **ਕੋਚੀ**ਤਿ ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ। **ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ''ਵਧ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਾਵਯੋਗੇ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਪੁਪ੍ਫਮੁਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤੇਨ ਦਣ੍ਡੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਮੁਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਧਨਦਣ੍ਡੇਨ। **ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਧਕਮ੍ਮਦਣ੍ਡਤੋ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, **ਦਣ੍ਡੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ ''ਸੁਮੁਤ੍ਤਾ ਮਯਂ ਤੇਨ ਮਹਾਸਮਣੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੩੨; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭) ਵਿਯ, ਪੁਪ੍ਫਮੁਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤੇਨ ਧਨਦਣ੍ਡਤੋ, ਵਧਦਣ੍ਡਤੋ ਚ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਹਕੁਮ੍ਭਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਹਕੁਮ੍ਭਿਨਰਕੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਤਦਨੁਭਵਨਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਲੋਹਮਯਾ ਮਹਤੀ ਕੁਮ੍ਭੀ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ **"ਲੋਹਕੁਮ੍ਭੀ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਪਰਿਮਤਲਤੋ **ਅਧੋ ਪਤਨ੍ਤੋ,** ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲਤੋ **ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ,** ਉਭਯਥਾ ਪਨ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

‘‘ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਮਾਨਾਨਂ, ਕਦਾ ਅਨ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥ (ਪੇ॰ ਵ॰ ੮੦੨; ਜਾ॰ ੧.੪.੫੪)।

‘‘ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲਂ ਪਤ੍ਵਾ, ਉਪਰਿਮਤਲਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ – ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇ ਸੇਟ੍ਠਿਪੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਅਪਰਾਪਰਂ ਅਧੋ ਪਤਨ੍ਤਾ, ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਚ ਅਨੇਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਅਯਂ, ਅਯਂ ਪਨ ਰਾਜਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨ ਏਕਵਾਰਮੇਵ ਅਧੋ ਪਤਨ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿਯੇਵ ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਕੁਤੋ ਲਦ੍ਧੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ **“ਇਦਮ੍ਪਿ ਕਿਰ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾ”**ਤਿ ਆਹ। **ਕਿਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਤੋ ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਤਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਥ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਙ੍ਗੀਤਂ ਸਿਯਾਤਿ ਚੋਦਨਮਪਨੇਤਿ **“ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਨ ਆਰੂਲ਼੍ਹ”**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਪਕਿਣ੍ਣਕਦੇਸਨਾਭਾਵੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਮਨਾਰੂਲ਼੍ਹਤ੍ਤਾ ਪਾਠਭਾਵੇਨ ਨ ਸਙ੍ਗੀਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਕਿਣ੍ਣਕਦੇਸਨਾ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯਮਨਾਰੂਲ਼੍ਹਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯਦਿ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਰਕੇ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਇਮਂ ਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕੋ ਰਞ੍ਞੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਲਦ੍ਧੋਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਸਙ੍ਕਾ ਸਿਯਾਤਿ ਤਦਾਸਙ੍ਕਾਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਚੋਦਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ **“ਇਦਂ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **“ਅਯਞ੍ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਾਲਾਭਾਦਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ ਅਨੇਕਵਿਧਂ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ ਸਰੂਪਤੋ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **“ਅਯਂ...ਪੇ॰... ਨਿਦ੍ਦਂ ਲਭਤੀ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਾਲਾਭਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਦਾ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਾਪਗਤਭਾਵਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਦਾਲਾਭਸੀਸੇਨ, **“ਤਿਣ੍ਣਂ...ਪੇ॰... ਅਕਾਸੀ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਤਨਾਨਂ ਮਹਾਸਕ੍ਕਾਰਕਿਰਿਯਂ, **“ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾਯ...ਪੇ॰... ਨਾਹੋਸੀ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ, **“ਅਨਾਗਤੇ...ਪੇ॰... ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਨ ਅਪਰਾਪਰੇਸੁ ਭਵੇਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣੋਯੇਵ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਧੁਰਾਯਾ**ਤਿ ਮਧੁਰਰਸਭੂਤਾਯ। **ਓਜਵਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਮਧੁਰਰਸਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਰਭੂਤਾਯ ਓਜਾਯ ਓਜਵਤਿਯਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ ਭਵਾ **ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ।** ਪਞ੍ਚ ਮਾਰੇ ਵਿਸੇਸਤੋ ਜਿਤਵਾਤਿ **ਵਿਜਿਤਾਵੀ,** ਪਰੂਪਦੇਸਵਿਰਹਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਭਾਵੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ **ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ,** ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਸਯਮੇਵ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਰੇ ਬੋਧੇਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਰਸਮੇਵ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਧਮ੍ਮਰਸਂ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਮੂਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠਸੁਪਿਨੋ ਵਿਯ, ਵਨਚਰਕੇਨ ਨਗਰੇ ਸਾਯਿਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਰਸੋ ਵਿਯ ਚ ਨੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਇਦ੍ਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਭੇਦਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੦, ੯੧) ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯਦਿ ਰਞ੍ਞੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯਾਭਾਵੇ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਸਨੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਥ, ਅਥ ਕਥਂ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਦਿ ਚ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਕਥਂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਸਨੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਥ, ਨਨੁ ਇਮੇ ਸਾਵਕਬੋਧਿਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਭਿਨ੍ਨਨਿਸ੍ਸਯਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਬੋਧੀਨਂ ਅਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ। ਅਸਾਧਾਰਣਾ ਹਿ ਏਤਾ ਦ੍ਵੇ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਦ੍ਵਯਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮਿਦ੍ਧਿਵਸੇਨ, ਪਾਰਮੀਸਮ੍ਭਰਣਕਾਲਵਸੇਨ, ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਚਾਤਿ? ਨਾਯਂ ਵਿਰੋਧੋ ਇਤੋ ਪਰਤੋਯੇਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਾਨਂ ਸਮ੍ਭਰਣੀਯਤ੍ਤਾ। ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਾਪਿ ਹਿ ਅਸਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਵਾਯੇ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਥਾਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – ‘‘ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾਯੇਵਾਯਂ ਰਾਜਾ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰੋ। ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਾਪਿ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਯਤਿਮਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਕਂ ਅਨੁਪਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੇ ਸਾਵਕਬੋਧਿਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਵਾ ‘ਸਚਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਰਾਜਾ’ਤਿਆਦਿਮਵੋਚ, ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਸਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਂ ਨਿਯਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚਿਰਕਾਲਸਮ੍ਭੂਤੇਨ ਲੋਕਨਾਥੇ ਆਘਾਤੇਨ ਗਰੁਤਰਾਨਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਾਨਿ ਪਸਵਿ, ਤਸ੍ਮਾ

ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਅਯਂ ਇਦਾਨਿ ਅਸਮৱੇਤਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ ਰਾਜਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਨਿਯਾਮੇਨ ਅਨਾਗਤੇ ৱਿਜਿਤਾৱੀ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ৱਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਯੁਤ੍ਤਤਰਮੇਤ੍ਥ ৱੀਮਂਸਿਤ੍ৱਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਯਥਾৱੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਮੇৱ ਸਂৱਣ੍ਣਨਾਯ ਨਿਗਮৱਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਇਦਮৱੋਚਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ৱੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਅਪਿਚ ਪਾਲ਼ਿਯਮਨਾਰੁਲ਼੍ਹਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤੁਂ “**ਇਦਮৱੋਚਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਗਮਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲৱਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁৱਿਮਲৱਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾৱੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਅਜ੍ਜৱਮਦ੍ਦৱਸੋਰਚ੍ਚਸਦ੍ਧਾਸਤਿਧਿਤਿਬੁਦ੍ਧਿਖਨ੍ਤਿৱੀਰਿਯਾਦਿਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਨਾ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ ਅਸਙ੍ਗਾਸਂਹਿਰৱਿਸਾਰਦਞ੍ਞਾਣਚਾਰਿਨਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦਸਕਸਮਯਸਮਯਨ੍ਤਰਗਹਨਜ੍ਝੋਗਾਹਿਨਾ ਮਹਾਗਣਿਨਾ ਮਹਾৱੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਞਾਣਾਭਿৱਂਸਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾਮਥੇਰੇਨ ਮਹਾਧਮ੍ਮਰਾਜਾਧਿਰਾਜਗਰੁਨਾ ਕਤਾਯ ਸਾਧੁৱਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤৱਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤৱਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੪. ਏਵੰ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਸਂਵਣ੍ਣੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਕੋਸਲੇਸੂਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤ**''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਦਤ੍ਥਵਿਪਲ੍ਲਾਸਜੋਤਕੋ ਪਨ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਆਦਿਸਦ੍ਦਲੋਪੋ ਵਾ ਏਸ, ਉਪਲਕ੍ਖਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ। **ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ** ਨਾਮ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਭਜਨਾ। ''ਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਾਗਤ-ਮਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਅਯੁਤ੍ਤੋਵ ਟੀਕਾਯ ਅਨੁਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਅਸਂਵਣ੍ਣਿਤਤ੍ਤਾ ਚ।

''ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ **ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ** ਕੋਸਲਾ ਨਾਮਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੪) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਕੋਸਂ ਲਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਂ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਕੋਸਲਾ**''ਤਿ। **ਜਨਪਦਿਨੋ**ਤਿ ਜਨਪਦਵਨ੍ਤੋ, ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਵਾ ਇਸ੍ਸਰਾ। ''ਕੋਸਲਾ ਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ''ਜਨਪਦਿਨੋ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਤਂਤਂਨਾਮਪਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਨਿਵਸਨ੍ਤੇਸੁ ਜਨਪਦਿਭਾਵਤੋ ਤੇਸਮੇਵ ਨਿਵਸਨਮੁਪਾਦਾਯ ਜਨਪਦਸ੍ਸਾਯਂ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **''ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋ**''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਕੋਸਲਾਨਂ ਨਿਵਾਸਾ ਕੋਸਲਾ''ਤਿ ਤਦ੍ਧਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **''ਏਕੋਪਿ ਜਨਪਦੋ**''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਸਦ੍ਦਤੋਯੇਵੇਤਂ ਪੁਥੁਵਚਨਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਸ ਏਕੋ ਏਵਾਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇ, ਤੇਨ ਕਾਮਂ ਏਕੋਯੇਵੇਸ ਜਨਪਦੋ, ਤਥਾਪਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਪੁਥੁਵਚਨਮੁਪਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਦਿ ਏਕੋਵ ਜਨਪਦੋ, ਕਥਂ ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਰੁਲ੍ਹਿਸਦ੍ਦੇਨਾ**''ਤਿਆਦਿ, ਰੁਲ੍ਹਿਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨਮੁਪਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਥੁਵਚਨਸ੍ਸ, ਪੁਥੁਭਾਵਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ ਇਧ ਰੁਲ੍ਹਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ਇਧ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਚ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟੀਕਾਦੀਸੁ** ''ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਈਦਿਸਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾਨਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਰੁਲ੍ਹਿ ਯਥਾ 'ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਕੁਰੂਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤੀ'ਤਿ ਚਾ''ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਕੋਸਲਨਾਮਾਭਿਨਿਰੋਪਨਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਤਂ ਪੁਥੁਵਚਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਨਾਮਾਭਿਨਿਰੋਪਨਾਯ ਹਿ ਏਕਵਚਨਮ੍ਪਿ ਭਵਤਿ ਯਥਾ ''ਸੀਹੋ ਗਾਯਤੀ''ਤਿ। ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਿਤੇਪਿ ਜਨਪਦਸਦ੍ਦੇ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **''ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੋਸਲੇਸੁ ਜਨਪਦੇ**''ਤਿ, ਕੋਸਲਨਾਮਕੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਜਨਪਦੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭੂਤਤੋ ਹਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਂ ਰੁਲ੍ਹਿ, ਭੂਤਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਹਿ –

> ''ਸਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਾ ਵਿਦੇਹਾਨਂ, ਦੀਘਾਵੁ ਰਟ੍ਠਵਡ੍ਢਨੋ।
> ਤੇ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਿਥਿਲਾਯਂ ਪਜਾਪਤੀ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੨੭੬) ਆਦੀਸੁ –

ਤਂਪੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਥਸ੍ਸ ਰੁਲ੍ਹਿਵਸੇਨ ''ਪੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਪਯੋਗੋ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਥਸ੍ਸ ਰੁਲ੍ਹਿਵਸੇਨ ''ਕੋਸਲੇਸੂ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਪਯੋਗੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ''ਪਾਣਂ ਨ ਹਞ੍ਞੇ, ਨ ਚ'ਦਿਨ੍ਨਮਾਦਿਯੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੪੨, ੪੩, ੪੫) ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਬਹ੍ਵਤ੍ਥਾਨਮੇਕਵਚਨਪਯੋਗੋ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਅਵਯਵਪ੍ਪਭੇਦੇਨ ਬਹ੍ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਜਨਪਦੇ''ਤਿ ਏਕਵਚਨਪਯੋਗੋ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹ ਆਚਰਿਯੇਨ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟੀਕਾਯਂ** ''ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨੇਪਿ ਜਨਪਦਸਦ੍ਦੇ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦੇ ਏਕਵਚਨਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ 'ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਜਨਪਦੇ'ਤਿ''।

ਏਵਂ ਰੁਲ੍ਹਿਵਸੇਨ ਬਹੁਮ੍ਹਿ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਚਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਬਹ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਏਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਚਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੂ**''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਜੋਤਨੋ, ਤੇਨ ਪੁਥੁਅਤ੍ਥਵਿਸਯਤਾਯ ਏਵੇਤਂ ਪੁਥੁਵਚਨਂ, ਨ ਰੁਲ੍ਹਿਵਸੇਨਾਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਂ ਜੋਤੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਪਦੇਸੋ ਤਿਯੋਜਨਸਤਪਰਿਮਾਣਤਾਯ ਬਹੁਪ੍ਪਭੇਦੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਨਯੇ ਤੇਸੁ

ਕੋਸਲੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮਹਾਪਨਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਪਨਾਦਜਾਤਕ (ਜਾ॰ ੧.੩.੪੦, ੪੧, ੪੨) ਸੁਰੁਚਿਜਾਤਕੇਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੧੪.੧੦੨ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਂ ਸੁਰੁਚਿਨੋ ਨਾਮ ਵਿਦੇਹਰਞ੍ਞੋ ਪੁਤ੍ਤਂ ਮਹਾਪਨਾਦਨਾਮਕਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰਂ। **ਨਾਨਾਨਾਟਕਾਨੀ**ਤਿ ਭਣ੍ਡੁਕਣ੍ਡਪਣ੍ਡੁਕਣ੍ਡਪਮੁਖਾਨਿ ਛਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਾਨਾਵਿਧਨਾਟਕਾਨਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਪਿ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਿ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨ ਨਟਲਙ੍ਘਕਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਿਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਮਿਹਿਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਦਿਬ੍ਬਨਾਟਕਾਨਂ ਅਨਨੁਰਭਵੇਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਨਾਟਕਾਨਂ ਨਚ੍ਚਂ ਅਮਨੁਞ੍ਞਂ ਅਹੋਸਿ। **ਨਙ੍ਗਲਾਨਿਪਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਸਿਕਮ੍ਮਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਨਙ੍ਗਲਾਨਿ ਪਹਾਯ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ। ਨ ਹਿ ਕੇਵਲਂ ਕਸ੍ਸਕਾ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਉਭਯਰਟ੍ਠਵਾਸਿਨੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚਂ ਪਹਾਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਙ੍ਗਲਟ੍ਠਾਨੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਂਸੁ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਮਹਾਪਨਾਦਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਮਙ੍ਗਲਂ, ਛਤ੍ਤਮਙ੍ਗਲਂ, ਆਵਾਹਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਏਕਤੋ ਅਕਂਸੁ, ਕਾਸਿਵਿਦੇਹਰਟ੍ਠਵਾਸਿਨੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਾਨਿ ਛਣਮਨੁਭਵਿਂਸੂਤਿ, ਅਧੁਨਾ ਪਨ ''ਨਙ੍ਗਲਾਦੀਨੀ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਨ ਪੋਰਾਣਪਾਠੋ ਟੀਕਾਯਮਨੁਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ।

ਮਹਾਜਨਕਾਯੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਤਿ ਕੇਚਿ ''ਪਹਂਸਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰਂ ਹਾਸਾਪੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ, ਕੇਚਿ ''ਤਂ ਕੀਲਨਂ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਮਹਾਜਨਸਮੂਹੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ। ਅਤੁਲਮ੍ਬਾਭਿਰੁਹਨਦਾਰੁਚਿਤਕਪਵੇਸਨਾਦਿ **ਨਾਨਾਕੀਲ਼ਾਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ।** ਸਕ੍ਕਪੇਸਿਤੋ ਕਿਰ ਦਿਬ੍ਬਨਾਟਕੋ ਰਾਜਙ੍ਗਣੇ ਆਕਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਉਪਡ੍ਢਭਾਗਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਏਕੋਵ ਹਤ੍ਥੋ, ਏਕੋ ਪਾਦੋ, ਏਕਂ ਅਕ੍ਖਿ, ਏਕਾ ਦਾਠਾ ਨਚ੍ਚਤਿ ਚਲਤਿ, ਉਪਡ੍ਢਂ ਫਨ੍ਦਤਿ, ਸੇਸਂ ਨਿਚ੍ਚਲਮਹੋਸਿ, ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਹਾਪਨਾਦੋ ਥੋਕਂ ਹਸਿਤਮਕਾਸਿ, ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਸੋ ਦਿਬ੍ਬਨਾਟਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਹਸਾਪੇਸੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਹਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਾ ''ਸੁਟ੍ਠੁ ਹਦਯਮੇਤੇਸ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਞਾਤਕਪਰਿਜਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਵਚਨਤੋ। **ਤਂ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਕਚ੍ਚਿ ਕੁਸਲਂ? ਆਮ ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਪਟਿਵਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਕੁਸਲਵਾਦਿਤਾਯ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਆਦਿਤੋ **"ਕੁਸਲਾ"**ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਂ ਲਭਿਂਸੁ, ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਾਤਿ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ **ਕੋਸਲਾ** ਨਾਮ ਜਾਤਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਪਨ ਪਦੇਸੋ **ਕੋਸਲਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੋ ਪਦੇਸੋ ਕੋਸਲਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਏਵਂ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟੀਕਾਯਂ** ਆਚਰਿਯੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ – ''ਸੋ ਪਦੇਸੋ ਕੋਸਲਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਞੀਸਞ੍ਞਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਏਕਵਚਨਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇ ਵਿਯ ਇਧਾਪਿ ਰੁਲ਼੍ਹਿਵਸੇਨੇਵ ਬਹੁਵਚਨਂ ਹੋਤਿ। ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਨਂ ਨਾਮਲਾਭਹੇਤੁਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਆਚਰਿਯੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਸੋ ਪਦੇਸੋ**ਤਿ ਪਦੇਸਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵਾ, ਤੇ ਪਦੇਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋਸਲਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਕੁਸਲਾ ਏਵ ਕੋਸਲਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੪) ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ – **ਸੋ ਪਦੇਸੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਵਸੇਨ, ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪੁਥੁਅਤ੍ਥਵਿਸਯਤਾਯ ਏਵ ਬਹੁਵਚਨਂ ਹੋਤਿ। ਪਦੇਸਸ੍ਸ ਨਾਮਲਾਭਹੇਤੁ ਹੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। ''ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵਚਨਮੁਪਾਦਾਯ ਰੁਲ਼੍ਹਿਨਾਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕੋਸਲਾ ਯਥਾ ''ਯੇਵਾਪਨਕਂ, ਨਤੁਮ੍ਹਾਕਵਗ੍ਗੋ''ਤਿ। ਅਪਿਚ ਵਚਨਪਟਿਵਚਨਵਸੇਨ ''ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਕੋਸਲਾ।** ਵਿਚਿਤ੍ਰਾ ਹਿ ਤਦ੍ਧਿਤਵੁਤ੍ਤੀਤਿ। **ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਆਰੋਗਜਂ ''ਕਚ੍ਚਿ ਨੁ ਭੋਤੋ ਕੁਸਲਂ, ਕਚ੍ਚਿ ਭੋਤੋ ਅਨਾਮਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੧੪੫; ਜਾ॰ ੨.੨੦.੧੨੯) ਵਿਯ, ਕਚ੍ਚਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਆਰੋਗਜਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਛੇਕਂ ਵਾ ''ਕੁਸਲਾ ਨਚ੍ਚਗੀਤਸ੍ਸ , ਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਚਾਤੁਰਿਤ੍ਥਿਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੯੪) ਵਿਯ, ਕਚ੍ਚਿ ਤੇਸਂ ਨਾਟਕਾਨਂ ਛੇਕਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਰਣਂ **ਚਾਰਿਕਾ,** ਚਰਣਂ ਵਾ ਚਾਰੋ, ਸੋ **ਏਵ ਚਾਰਿਕਾ,** ਤਯਿਦਂ ਮਗ੍ਗਗਮਨਮੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਚੁਣ੍ਣਿਕਗਮਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਞ੍ਚੇਤਂ, ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਚਾਰਿਕਾਯ ਚਰਮਾਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਭੇਦੇਪਿ ਵਾ ਭੇਦਵੋਹਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ''ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦੀ''ਤਿ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੬) ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ,** ਚਰਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕੋ ਹਿ ਕਰਭੂਧਾਤੂਨਮਤ੍ਥੋਤਿ। ''ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰੋ। ਨ ਹਿ ਚਾਰਿਕਾਸਦ੍ਦੋ ਮਗ੍ਗਵਾਚਕੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਨਿਯਮੇਨ੍ਤੋ **"ਚਾਰਿਕਾ ਚ ਨਾਮੇਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਰੁਲ਼੍ਹਿਵਸੇਨ ਚਾਰਿਕਾਯ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤਿ **"ਭਗਵਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਯਂ ਚਾਰਿਕਾ ਨਾਮ ਮਹਾਜਨਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਨ ਰੁਲ਼੍ਹਿਸਦ੍ਦੇਨ

ਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਿਲਞ੍ਜਾਦੀਹਿ ਕਤਬੀਜਨੀਪਿ ਤਾਲਵਣ੍ਟਂ ਵਿਯਾ''ਤਿ। **ਦੂਰੇਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ, **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਨਾਤਿਦੂਰੇਪੀਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚਾਰਿਕਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਬੋਧਨਾਰਹਪੁਗ੍ਗਲਂ। **ਸਹਸਾ ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਘਗਮਨਂ। ''ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਾਦੀਸੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਭਗਵਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਮੁਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਤਥਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਤਿਂਸਯੋਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਮਨੁਕਡ੍ਢਤਿ। **ਪਕ੍ਕੁਸਾਤਿ** ਨਾਮ **ਗਨ੍ਧਾਰਰਾਜਾ। ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੋ** ਨਾਮ ਕੁਕ੍ਕੁਟਵਤੀਰਾਜਾ। **ਧਨਿਯੋ** ਨਾਮ ਕੋਰਣ੍ਡਸੇਟ੍ਠਿਪੁਤ੍ਤੋ ਗੋਪੋ।

ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾਕਿਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਾਦੀਨਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੫੪) ਏਕਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਨਵਾਸਿਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਚਾਰਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਕਦਿਵਸ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਕੋ ਪਨੇਸ ਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰੋ ਨਾਮ? ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲੇ ਜਾਤੋ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞੋ ''ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਦਾਯਕਤਿਸ੍ਸੋ, ਕਮ੍ਬਲਦਾਯਕਤਿਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਪਚ੍ਛਾ ''ਵਨਵਾਸਿਤਿਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਪਾਕਟੋ ਖੀਣਾਸਵਸਾਮਣੇਰੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ **ਧਮ੍ਮਪਦੇ** (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੪ ਵਨਵਾਸੀਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਵਤ੍ਥੁ)। ਆਕਾਸਗਾਮੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਕਾਸੇਨੇਵ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਭਗਵਾ **"ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਆਰੋਚੇਹੀ"**ਤਿ ਅਵੋਚ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਨ੍ਤਂ। ਨੇ ਥੇਰੋ ਨੇ ਓਰਮਤ੍ਤਕੋ ਵਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਗੁਣੇਨ ਲਾਮਕਪ੍ਪਮਾਣਿਕੋ ਨੇ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਾਸਨੇਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਆਸਨਪਰਿਯਨ੍ਤੇ। ਤੇਸਂ ਗਾਮਿਕਾਨਂ ਦਾਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ **ਮਙ੍ਗਲਂ ਵਤ੍ਵਾ।** ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਦੇਸਕੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਤੁਂ **"ਭਗਵਾ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਗ੍ਗਦੇਸਕੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਸੁਗਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਸਕੋ।

ਤਾਯਾਤਿ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ। ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾਪਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਸਤ੍ਥੁ ਆਣਾਵਸੇਨ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ **"ਬੁਦ੍ਧਦਾਯਜ੍ਜਂ ਤੇ ਦਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸ੍ਸੇਵ ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ '**ਬੁਦ੍ਧਦਾਯਜ੍ਜਂ ਤੇ ਦਸ੍ਸਾਮੀ**'ਤਿ ਅਵੋਚਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ **ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ,** ਤਤੋਯੇਵੇਸ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੋਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਆਦਿਥੇਰਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸਪਰਿਵਾਰਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਵਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਗਮਨਂ, ਭਗਵਤੋ ਚ ਏਕਕਸ੍ਸੇਵ ਗਮਨਂ **ਖੁਦ੍ਦਕਭਾਣਕਾਨਂ** ਮਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ, ਪਨ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਞ੍ਚ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੫) ਅਞ੍ਞਥਾ ਗਮਨਂ **ਦੀਘਭਾਣਕਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾਨਂ** ਮਤੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦੀਨਮਤ੍ਥਾਯ ਚਾਰਿਕਾ। ਯਂ ਪਨ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਗਮਨਂ, ਅਯਂ ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ ਨਾਮਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਇਮਂ ਪਨ ਚਾਰਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਂ। **ਮਹਾਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨੇਵ ਬਾਹਿਰਿਮੇਨ ਪਮਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤਤਰਂ ਮਣ੍ਡਲਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਇਤਰੇਸਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਪਵਤ੍ਤਂ ਮਣ੍ਡਲਂ। **ਅਨ੍ਤੋਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਇਤਰੇਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਮਣ੍ਡਲਂ, ਇਤਰੇਸਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਿਮਂ ਮਣ੍ਡਲਂ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਮਂ ਮਣ੍ਡਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਿਂ ਪਨਿਮੇਸਂ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਵਯੋਜਨਸਤਿਕਤਾ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਵਸੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾਯ ਅਗਮਨਤੋ। ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਹਿ ਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾਯ ਏਵ ਤਥਾਗਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾਯ। ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾਵ ਚਾਰਿਕਾਚਰਣਂ ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਪਠਮਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ। **ਸਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਸਮਨ੍ਤਤੋ। ਮਹਾਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਤੋ **ਪੁਰਿਮਂ ਪੁਰਿਮਂ ਆਗਤਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤੁਂ ਲਭਨ੍ਤਿ**। ਤਥਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਤਰੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤਰੁਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਥਸ੍ਸ ਤਰੁਣਭਾਵੋ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਵਸੇਨ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਞਾਣਂ, ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਞਾਣਂ, ਸਮ੍ਮਸਨਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਮਧਿਵਚਨਂ। **ਪਵਾਰਣਾਸਙ੍ਗਹਂ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ

ਅਨੁਮਤਿਦਾਨਵਸੇਨ ਦਤ੍ਵਾ। **ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਿਯਂ। “**ਮਿਗਸਿਰਸ੍ਸ ਪਠਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ**”ਤਿ ਇਦਂ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਮਿਗਸਿਰਮਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਤਰਹਿ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਰੁਣਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲੇ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਾਦਿਕਾਰਣੇਨ। **ਚਤੁਮਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਸਲ਼੍ਹਿਪੁਣ੍ਣਮਿਯਾ ਪਾਟਿਪਦਤੋ ਯਾਵ ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮੀ, ਤਾਵ ਚਤੁਮਾਸਂ। ‘‘ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਸਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁ**ਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਵਸਨਂ ਵਸ੍ਸਂ,** ਵਸਨਕਿਰਿਯਾ, ਵੁਤ੍ਥਂ ਵਸਿਤਂ ਵਸ੍ਸਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਵੁਤ੍ਥਵਸ੍ਸੋ,** ਤਸ੍ਸ। ਤਥਾਗਤੇਨ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ “**ਭਗਵਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਏਸ। **ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚ ਚਰਿਤਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਂ ਆਗਮਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨਭਾਵੇਨ ਪਰਿਪਕ੍ਕਂ ਪਟਿਮਾਨੇਨ੍ਤੋ। ਫੁਸ੍ਸਮਾਘਫਗ੍ਗੁਣਚਿਤ੍ਤਮਾਸਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਮਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸੇ ਨਿਕ੍ਖਮਨਤੋ ਮਾਸਨਿਯਮੋ ਏਤ੍ਥ ਨ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਮਾਸਂ ਵਾ ਦ੍ਵਿਤਿਚਤੁਮਾਸਂ ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਵਸ੍ਸੂਪਗਮਨਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ। “**ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ‘‘ਏਕਮਾਸਂ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ – ਯਦਿ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਏਕਮਾਸਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਤਿ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਚਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ। ਯਦਿ ਦ੍ਵਿਮਾਸਂ ਛਹਿ, ਯਦਿ ਤਿਮਾਸਂ ਪਞ੍ਚਹਿ, ਯਦਿ ਚਤੁਮਾਸਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਤਿ, ਚਤੂਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਚਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੀਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਚਾਰਿਕਾਗਮਨਨ੍ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਾਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ “**ਇਤੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤਿਰੇਕਂ ਜਰਾਦੁਬ੍ਬਲੋ **ਬਾਲ਼੍ਹਜਿਣ੍ਣੋ। ਤੇ ਕਦਾ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ,** ਨ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਵ। **ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਕਾਯਾ**ਤਿ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਕਾਯ ਏਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਨ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੂ’’ਤਿ।

ਜਙ੍ਘਵਿਹਾਰਵਸੇਨਾਤਿ ਜਙ੍ਘਾਹਿ ਵਿਚਰਣਵਸੇਨ, ਜਙ੍ਘਾਹਿ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਤਿਪਾਹਂ ਨਿਵਸਨਵਸੇਨ ਵਾ। ਸਬ੍ਬਿਰਿਯਾਪਥਸਾਧਾਰਣਞ੍ਹਿ ਵਿਹਾਰਵਚਨਂ। **ਸਰੀਰਫਾਸੁਕਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਵਸੇਨ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਧਾਤੁਕਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਵਿਚਰਣੇਨ ਫਾਸੁਭਾਵਤ੍ਥਾਯ। **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਾਭਿਕਙ੍ਖਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਸੁਤ੍ਤ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨) ਮਘਦੇਵਜਾਤਕਾਦਿ (ਜਾ॰ ੧.੧.੯) ਦੇਸਨਾਨਂ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਭਿਕਙ੍ਖਿਤਬ੍ਬਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਤ੍ਥਾਯ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਿਕਙ੍ਖਨਤ੍ਥਾਯ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਰਾਪਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਦਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੨੭, ੩੨੮, ੩੨੯) ਪਞ੍ਞਾਪਨੇ ਵਿਯ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਾਯ। **ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲਾਦਯੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪੭) ਵਿਯ **ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤੇ** ਚਤੁਸਚ੍ਚਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯ। **ਮਹਤਾ**ਤਿ ਮਹਤਿਯਾ। ਕਞ੍ਚਿ, ਕਤਿਪਯੇ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਚਾਰਿਕਾ **ਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ।** ਤਦਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਾਮਨਿਗਮਨਗਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚਾਰਿਕਾ **ਅਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ।** ਤੇਨਾਹ “**ਤਤ੍ਰਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਯਂ ਚਰਤੀ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਮਸਨਂ।

‘‘ਏਸਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਤਦਾ ਕਿਰਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭੂਤਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤੇ ਭਬ੍ਬੇ ਪਰਿਪਕ੍ਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਅਭਿਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਭਗਵਾ ਞਾਣਜਾਲਂ ਪਤ੍ਥਰਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚ ਸਪਰਿਵਾਰੇ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਬਨ੍ਧਵੋ**ਤਿ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇ ਭਗਵਤੋ ਬਨ੍ਧਵੋ। ਗੋਤ੍ਤਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਵਿਯ ਹਿ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾ ਭਗਵਤੋ ਬਨ੍ਧਵਾ ਨਾਮਾਤਿ। ਗੋਚਰਭਾਵੂਪਗਮਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਜਾਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਯੇ ਸਤ੍ਤਾ ਭਬ੍ਬਾ ਪਰਿਪਕ੍ਕਞਾਣਾ, ਤੇ ਮਯ੍ਹਂ ਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੂ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਹਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾ ਏਕੋ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਵਾ ਤਦਾ ਵਿਨਯੂਪਗਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੋ। ਏਵਮਾਪਾਥਗਤਾਨਂ ਪਨ ਨੇਸਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਂ, ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਂ, ਸਮ੍ਪਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਓਲੋਕੇਤਿ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇ ਕਤੇ ਪਠਮਂ ਨੇਸਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨ

ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਅਥ ‘‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਸਰਣਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕਞ੍ਚਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਵੀਮੰਸਮਾਨੋ ਪੁਬ੍ਬੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀਨਿ ਓਲੋਕੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਥ ਭਗਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ। **ਵਾਦਪਟਿਵਾਦੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਏਵੰ ਨੁ ਤੇ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੨) ਮਯਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ‘‘ਯੇ ਚ ਖੋ ਤੇ ਭੋ ਗੋਤਮ ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੩) ਪਟਿਵਚਨੰ ਦਤ੍ਵਾ, **ਅਸਬ੍ਭਿਵਾਕਜ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਵਾਚੰ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਇਬ੍ਭਵਾਦਨਿਪਾਤਨਵਸੇਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੰ ਸਾਧੁਸਭਾਵਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵਤ੍ਤੁਮਯੁਤ੍ਤੰ ਵਾਕਜੰ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਤੁਦਨੰ, ਮਾਨਦਪ੍ਪਵਸੇਨ ਅਪਗਤਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਵਸਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਇਦੰ ਨਾਮਮਤ੍ਤੰ, ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਪਰਿਯੇਸਨਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਇਜ੍ਝਾਨਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ**”ਤਿ। ‘‘ਯੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨਾ’’ਤਿ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸਾਨੁਰੂਪੰ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਤੇਨ ਅਵਸਰੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ‘‘ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ’’ਤਿ ਪਨ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਾਨੁਰੂਪੰ “**ਤੰ ਵਾ ਅਵਸਰੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਦੁਭਯਮੇਵਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਤਿ “**ਤੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਗਤੋ**ਤਿ ਉਪਗਤੋ, ਅਗਮਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਨ **ਗਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਪਾਪੁਣੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। “**ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲੇ**”ਤਿ ਇਦੰ ਤਦਾ ਭਗਵਤੋ ਗੋਚਰਗਾਮਨਿਦਸ੍ਸਨੰ, ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮੰ । “**ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਵਨਸਣ੍ਡੇ**”ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨੰ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਧਿਕਰਣੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਪਦੰ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ “**ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ । “**ਸੀਲਖਨ੍ਧਾਵਾਰ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਨੇਯਜਹਿਤਸਮਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨੇਵ ਭਗਵਤੋ ਵਿਹਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਧਮ੍ਮਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਪਰਾ ਏਵ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਚ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾਤਿ ਸੀਲਾਦਿਤ੍ਤਯਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੰ। **ਸੀਲਖਨ੍ਧਾਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਞ੍ਞੋ ਦਾਰੁਇਟ੍ਠਕਾਦਿਕਤੰ ਖਨ੍ਧਾਵਾਰਸਦਿਸੰ ਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤੰ ਖਨ੍ਧਾਵਾਰੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਆਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਹਿ **ਖਨ੍ਧਾਵਾਰੋ** ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਰਾਜੂਨੰ ਅਚਿਰਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਅਚਿਰਨਿਵਸਨਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਤ੍ਤੇਨ ਭਯਨਿਵਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਤੰਸਦਿਸਤਾਯ ਸੀਲਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਮਾਧਿਕੋਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਮਙ੍ਗਲਸਤ੍ਤਿੰ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੰ ਜਯਮਨ੍ਤਪਦੰ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਰਿਜਪ੍ਪਮਾਨੋ। “**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਰ**”ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਵਜਿਰਗ੍ਗਸਰੰ ਅਪਰਾਪਰੰ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾਭਿਰੁਚਿਤੇਨ ਵਿਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਾਧਾਰਣਦਸ੍ਸਨੰ, ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਭਿਰੁਚਿਤੇਨ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੫. ਮਨ੍ਤੇਤਿ ਇਰੁਵੇਦਾਦਿਮਨ੍ਤਸਤ੍ਥੇ। ਇਰੁਵੇਦਾਦਯੋ ਹਿ ਗੁਤ੍ਤਭਾਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ‘‘ਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਣ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਦ੍ਦੇਤਿ ਆਹ “**ਸਞ੍ਞਾਯਤੀ**”ਤਿ। ਲੋਕਿਯਾ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਨਾਗਮੋ, ਣਤ੍ਤੰ, ਦੀਘਾਦੀ’’ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਅਯਮੇਵ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਇਦਮੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਕੇਸੰ ਇਤਰੋ ਵਚਨਤ੍ਥੋਤਿ ਚੋਦਨਮਪਨੇਤਿ “**ਅਰਿਯਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਥ ਵਾ ਯੰ ਲੋਕਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਜਾਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’’ਤਿਆਦਿਨਿਰੁਤ੍ਤਿੰ, ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਇਦਮੇਵਾ’’ਤਿ ਹਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। “**ਜਾਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਜਾਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੇਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਰਿਯਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਬਹਨ੍ਤਿ ਪਾਪੇ ਬਹਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ ਅਰਿਯਾ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। “**ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਕਾਯੋ ਸੇਤਪੋਕ੍ਖਰਸਦਿਸੋ**”ਤਿ ਇਦਮੇਵਸ੍ਸ ਨਾਮਲਾਭਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨੰ, ਸੇਸੰ ਪਨ ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਯਥਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਤਿ ਨੰ ਪੋਕ੍ਖਰਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਪੋਕ੍ਖਰੇਨ ਸਦਿਸੋ ਕਾਯੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਹਿ **ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ । ਸਾਤਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਸਦਿਸਤ੍ਥੋ, ਪੋਕ੍ਖਰੇਨ ਸਾਤੋ ਸਦਿਸੋ ਕਾਯੋ ਤਥਾ, ਸੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ। ਸੇਤਪੋਕ੍ਖਰਸਦਿਸੋ**ਤਿ ਸੇਤਪਦੁਮਵਣ੍ਣੋ। **ਦੇਵਨਗਰੇ**ਤਿ ਆਲਕਮਨ੍ਦਾਦਿਦੇਵਪੁਰੇ। **ਉਸ੍ਸਾਪਿਤਰਜਤਤੋਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਨੇਮਨਿਖਾਤੰ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੰ ਰਜਤਮਯੰ ਇਨ੍ਦਖੀਲੰ । **ਕਾਲ਼ਮੇਘਰਾਜੀ**ਤਿ ਕਦਾਚਿ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਕਾਲ਼ਅਬ੍ਭਲੇਖਾ। **ਰਜਤਪਨਾਲ਼ਿਕਾ**ਤਿ ਰਜਤਮਯਤੁਮ੍ਬੰ। **ਸੁਵਟ੍ਟਿਤਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਭਾਵਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਟ੍ਟੁਲਾ। ਕਾਲ਼ਵਙ੍ਗਤਿਲਕਾਦੀਨਮਭਾਵੇਨ **ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ।** “**ਅਰਾਜਕੇ**”ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਸੋਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਭਾਵਮੇਵ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਲਾਭਹੇਤੁਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਯਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਚ **"ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਦੇਸੇ ਮਹਾਸਰੇ ਪਦੁਮਗਬ੍ਭੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ"**ਤਿ ਇਦਮੇਵਸ੍ਸ ਨਾਮਲਾਭਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਂ। ਸੇਸਂ ਪਨ ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਤਿ ਨਂ ਪੋਕ੍ਖਰੇ ਸਯਿਤਤ੍ਤਾ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਪੋਕ੍ਖਰੇ ਕਮਲੇ ਸਯਤੀਤਿ ਹਿ **ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ,** ਸਾਤਂ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਪੋਕ੍ਖਰੇ ਜਾਤਂ ਸਮਸਣ੍ਠਾਨਂ ਤਥਾ, ਤਮਸ੍ਸਤ੍ਥੀਤਿਪਿ **ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ।** ਯਂ ਪਨ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਇਮਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ, ਯੇਨ ਨਂ ਭਗਵਾ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਉਪਗਤੋਤਿ ਆਹਾ''ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੫) ਤਦੇਤਂ ''ਅਯਂ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਏਕਦੇਸਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਸੋ ਤਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ **ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪਰਾਪਰਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾਰੂਪੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਵਾਸਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਪਦੁਮਗਬ੍ਭੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਂਸੇਦਜੋਯੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨ ਪੁਪ੍ਫਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਕਸਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਾਪਸੇਨ। **ਨਾਲ਼ਤੋ**ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਦਣ੍ਡਤੋ। ਸੁਵਣ੍ਣਚੁਣ੍ਣੇਹਿ ਪਿਞ੍ਜਰਂ ਹੇਮਵਣ੍ਣੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਵਣ੍ਣਚੁਣ੍ਣਪਿਞ੍ਜਰੋ,** ਤਂ, ਸੁਵਣ੍ਣਚੁਣ੍ਣੇਹਿ ਵਿਕਿਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਹੇਮਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਿਞ੍ਜਰਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਹੇਮਵਣ੍ਣਪਰਿਯਾਯੋਤਿ **ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯਂ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੨) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਸ ਨਯੋ **ਪਦੁਮਰੇਣੁਪਿਞ੍ਜਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਰਜਤਬਿਮ੍ਬਕ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਿਯਮਯਰੂਪਕਂ। **ਪਟਿਜਗ੍ਗਾਮੀ**ਤਿ ਪੋਸੇਮਿ। **ਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਦੀਸਮੁਦ੍ਦਾਦੀਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਭੂਤਂ ਪਾਰਂ ਵਿਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਭਾਵਞ੍ਞਾਣੇਨ **ਪਣ੍ਡਿਤੋ।** ਇਤਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬੇਸੁ, ਵੇਦੇਸੁ ਵਾ ਵਿਸਾਰਦਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯੇਨ **ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ। ਅਗ੍ਗਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਦਿਸਾਪਾਮੋਕ੍ਖਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। **ਸਿਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਸਿਪ੍ਪਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਕਰਣਾਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯਂ ਅਦਾਸੀ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ।

''ਅਜ੍ਝਾਵਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਧਿ**-ਸਦ੍ਦੋ, **ਆ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਉਪਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ''ਉਕ੍ਕਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਜ੍ਝਾਪੁਬ੍ਬਵਸਯੋਗੇ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਅਧਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਇਸ੍ਸਰਿਯਤ੍ਥੋ, **ਆ**-ਸਦ੍ਦੋ ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ ਤਤੋ ''ਉਕ੍ਕਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਯੋਗੇ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਾਮਕੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਦੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਾਮਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਹਿ ''ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸਤ੍ਥਵਿਵਰਣਂ, ਤੇਨੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਸਾਮਿਭਾਵੋ ਅਭਿਭਵਨ''ਨ੍ਤਿ। **"ਯਾਯ ਮਰਿਯਾਦਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਆ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥਵਿਵਰਣਂ, ਤੇਨੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਆਸਦ੍ਦੋ ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ, ਮਰਿਯਾਦਾ ਚ ਨਾਮ ਯਾਯ ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਾਯੇਵ ਅਪਰਾਧੀਨਤਾ''ਤਿ। **ਯਾਯ ਮਰਿਯਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਹਿ ਯਾਯ ਅਪਰਾਧੀਨਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾਯ ਅਵਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ''ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਾਮਕੇ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸਤ੍ਥਵਿਵਰਣਂ, ਤੇਨੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਸਤਿਪਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਾਨੁਵਤ੍ਤਕਵਿਸੇਸਕਭੂਤੇਹਿ ਦੁਵਿਧੇਹਿਪਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਯੋਗਵਚਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਵਿਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ। **"ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਤਸਮਞ੍ਞਾਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਵਤ੍ਥੁ** ਨਾਮ ਨਗਰਮਾਪਨਾਰਹਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੋ ''ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁ, ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਉਕ੍ਕਾਤਿ ਦਣ੍ਡਦੀਪਿਕਾ। **ਅਗ੍ਗਹੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਜ੍ਜ ਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਂ ਸੁਖਣੋ ਮਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀ''ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਵਿਭਾਯਨਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਨ੍ਤਾ, ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਆਲੋਕਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਉਕ੍ਕਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਜਲਮਾਨਾਸੁ ਨਗਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਤੇਨੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ – ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਠਿਤਾਤਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ।** ਮੂਲਵਿਭੁਜਾਦਿ ਆਕਤਿਗਣਪਕ੍ਖੇਪੇਨ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਵਿਜ੍ਜੋਤਯਨ੍ਤੀਸੁ ਠਿਤਾਤਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ,** ਤਥਾ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਠਿਤਾਸੁ ਠਿਤਾ ਆਸੀਤਿਪਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ**ਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਞ੍ਹਿ ਨਗਰਂ 'ਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸੋ ਸੁਖਣੋ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਮਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀ'ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਠਿਤਾਸੁ ਮਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਦਣ੍ਡਦੀਪਿਕਾਸੁ ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਧਾਰਿਯਮਾਨਾਸੁ ਮਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ) ਤਦਪਿਮਿਨਾ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਚੇਵ ਸਮੇਤਿ ਚ ਨਗਰਵਤ੍ਥੁਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸਪਿ ਨਗਰਮਾਪਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ''ਭੂਮਿਭਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਉਪਕਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤਂ ਨਗਰਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਗੁਣਯੋਗਤੋ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨਾਮਂ ਲਭਤੀ''ਤਿ। ਲੋਕਿਯਾ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਉਕ੍ਕਾ ਧਾਰੀਯਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਮਾਪਿਤਕਾਲੇਤਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ,** ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰੋਯ''ਨ੍ਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਚਾਯਂ ਸਮਞ੍ਞਾ, ਤੇਨੇਵਿਧ ਪਯੋਗੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਯਥਾ ਚ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਉਪਾਸਕਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰

ਨਿ॰ ੧.੨੯੯) **ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) ਚ ''ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਭਗਵਨੇ ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ''ਤਿਆਦਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਹੋਤੁ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ, ਕਥੰ ਪਨੇਤੰ ਸੇਸਪਦੇਸੁ ਸਿਯਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਯੋਗਤ੍ਤਾ ਸੇਸਪਦੇਸੂ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਉਪਯੋਗਸਵ੍ਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ''ਉਕ੍ਕਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ। **ਅਨੁਪਯੋਗਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਦੇਸੁ।

ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਵਾਯੰ ਸਦ੍ਦਪਯੋਗੋ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਾਨੁਗਤੋਤਿ ਚੋਦਨਮਪਨੇਤਿ **"ਤਤ੍ਥ...ਪੇ॰... ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ, ਅਨੁਪਯੋਗਵਸੇਨ ਚ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੁਬ੍ਬਿਧੇਪਿ ਵਿਧਾਨੇ। **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਗਹਣੂਪਾਯਵ੍ਹਾਯਭੂਤੰ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੰ, ਸੁਤ੍ਤੰ ਵਾ। **ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵ੍ਹਾਣੇਨ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਤੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਾਨੁਗਤੋਵਾਯੰ ਸਦ੍ਦਪਯੋਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਚ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ''ਉਪਅਨੁਅਧਿਆਇਚ੍ਚਾਦਿਪੁਬ੍ਬਵਸਯੋਗੇ ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਪਦੇ ਚ ਯਥਾਵਿਧਿਮਨੁਪਯੋਗੋ ਵਿਸੇਸਨਪਦਾਨੰ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭੂਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਯਦਾ ਅਧਿ-ਸਦ੍ਦੋ, ਆ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਉਪਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤੰ, ਤਦਾ ''ਤਤਿਯਾਸਤ੍ਤਮੀਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਜ੍ਝਾਪੁਬ੍ਬਵਸਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥੇ ਕਾਲਦਿਸਾਸੁ ਉਪਾਨ੍ਵਜ੍ਝਾਵਸਯੋਗੇ, ਅਧਿਪੁਬ੍ਬਸਿਠਾਵਸਾਨੰ ਪਯੋਗੇ, ਤਪ੍ਪਾਨਚਾਰੇਸੁ ਚ ਦੁਤਿਯਾ। **ਕਾਲੇ** ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ, ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲੰ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਇਮੰ ਰਤ੍ਤਿੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ। **ਦਿਸਾਯੰ** ਪੁਰਿਮੰ ਦਿਸੰ ਧਤਰਟ੍ਠੋ। **ਉਪਾਦਿਪੁਬ੍ਬਵਸਯੋਗੇ** ਗਾਮੰ ਉਪਵਸਤਿ, ਗਾਮੰ ਅਨੁਵਸਤਿ, ਗਾਮੰ ਆਵਸਤਿ, ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, **ਅਧਿਪੁਬ੍ਬਸਿਠਾਵਸਾਨੰ ਪਯੋਗੇ** ਪਥਵਿੰ ਅਧਿਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਗਾਮੰ ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਗਾਮੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। **ਤਪ੍ਪਾਨਚਾਰੇਸੁ** ਨਦਿੰ ਪਿਵਤਿ, ਗਾਮੰ ਚਰਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦੀਤਿ।

ਯਦਾ ਪਨ ਅਧਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯਤ੍ਥੋ, ਆ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ, ਤਦਾ ''ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਯੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਅਨੁਆਦਯੋ ਉਪਸਗ੍ਗਾ, ਧੀਆਦਯੋ ਨਿਪਾਤਾ ਚ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਪਵਚਨੀਯੰ ਯੇਸੰ ਤੇ **ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਾ"**ਤਿ। ਸੇਸਪਦਾਨੰ ਪਨ ਯਥਾਵਿਧਿਮਨੁਪਯੋਗੇ ਕਤਰੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ? ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇਨੇਵ। ਯਜ੍ਜੇਵੰ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਆਧਾਰਭਾਵਤੋ ਨਾਨਾਧਾਰਤਾ ਸਿਯਾਤਿ? ਨ, ਬਹੂਨਮ੍ਪਿ ਪਦਾਨੰ ਨਗਰਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਥਭਾਵਤੋ। ਸਕਤ੍ਥਮਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤੇਸੰ ਨਾਨਾਕਰਣਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਏਵਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ''ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਪਦਾਨੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਪਦੇਨ ਸਮਾਨਵਚਨਤਾ ਯਥਾ 'ਕਟੰ ਕਰੋਤਿ, ਵਿਪੁਲੰ, ਦਸ੍ਸਨੀਯ'ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ 'ਕਟੰ ਕਰੋਤਿ, ਵਿਪੁਲੰ ਕਰੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨੀਯੰ ਕਰੋਤੀ'ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੇਨ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇਯੇਵ ਦੁਤਿਯਾ''ਤਿ, ਤਦੇਤੰ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ ਵਿਸੇਸਨਪਦਾਨੰ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨੰ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਜ੍ਝਨਾਭਾਵਤੋ। ਯਦਾ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਜ੍ਝਨੰ, ਤਦਾ ਵਿਸੇਸਨਮੇਵ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

ਉਸ੍ਸਦਤਾ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਬਹੁਲਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਬਹੁਜਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਬਹੁਲਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਆਕਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਰਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ **ਪੋਸਾਵਨਿਯਾ,** ਏਤੇਨ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਆਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ **ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ,** ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਤੰ ਤਲ਼ਾਕੰ। ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਉਦਕਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਜਲਜਕੁਸੁਮਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਉਦਕਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਭਰਿਤਾਨੇਵਾ"**ਤਿ। **ਉਦਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚ ਪੂਰਣਕਿਰਿਯਾਯੋਗੇ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ''ਮਹਨ੍ਤੇ ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਾਣਿਪਸਿਬ੍ਬਕੇ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪੂਰਾਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੩੪) ਵਿਯ। **ਸਹ ਧਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਸਧਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਨਗਰਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਯਥਾਵਾਕਜੰ ਵਾ ਉਪਯੋਗਵਚਨੇਨ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣਾਦਿਭੇਦੰ ਬਹੁਧਞ੍ਞਸਨ੍ਨਿਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦੁਭਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੰ ਅਲਾਬੁਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਾਦਿਸੂਪੇਯਜੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ – ਨਯਿਧ ਧਞ੍ਞਸਦ੍ਦੋ ਸਾਲਿਆਦਿਧਞ੍ਞਵਿਸੇਸਵਾਚਕੋ, ਪੋਸਨੇ ਸਾਧੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਨਿਰਵਸੇਸਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣਸੂਪੇਯਜਵਾਚਕੋ, ਵਿਰੂਪੇਕਸੇਸਵਸੇਨ ਵਾ ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਦਤ੍ਤਯੇਨ। **ਰਾਜਲੀਲਾਯਾ**ਤਿ ਰਾਜੂਨੰ ਵਿਲਾਸੇਨ। ਸਮਿਦ੍ਧਿਯਾ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਸਮਿਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ।**

‘‘ਰਾਜਭੋਗ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਕੇਨ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਸ੍ਸਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤੋ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਕੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। ਰਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਰਾਜਭੋਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ। ਯਾਵ ਪੁਤ੍ਤਨਤ੍ਤੁਪਨਤ੍ਤੁਪਰਮ੍ਪਰਾ ਕੁਲਸਨ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਰਾਜਤੋ ਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ “**ਰਞ੍ਞੋ ਦਾਯਭੂਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਵਥਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਵਿਯ ਚ **ਦਾਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ “**ਦਾਯਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। ਕਥਂ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਪਰਿਹਰਤਿ “**ਛਤ੍ਤਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। ਰਾਜਨੀਹਾਰੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਹਿ ਉਦ੍ਧਂ ਪਰਿਭੋਗਲਾਭਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਤਥਾ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਛੇਜ੍ਜਭੇਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਦਣ੍ਡਧਨਦਣ੍ਡਾਦਿਭੇਦਂ ਦਣ੍ਡਮਾਹ। **ਨਦੀਤਿਤ੍ਥਪਬ੍ਬਤਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਨਦੀਤਿਤ੍ਥਪਬ੍ਬਤਪਾਦਗਾਮਦ੍ਵਾਰਅਟਵਿਮੁਖਾਦੀਸੁ। **ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ** ਸੇਸਰਾਜਕਕੁਧਭਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਂ ਤਪ੍ਪਮੁਖਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। “**ਰਞ੍ਞਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥੋ ਨ ਪਾਕਟੋਤਿ **ਹੁਤ੍ਵਾ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੋ ਰਾਜਕੁਲਤੋ ਅਸਮੁਦਾਗਤੋਪਿ ਰਾਜਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਲਭਤੀਤਿ ਅਯਮਿਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਦਾਯਂ,** ‘‘ਰਾਜਦਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਭਾਵੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ‘‘ਰਞ੍ਞਾ ਪਸੇਨਦਿਨਾ ਕੋਸਲੇਨ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਚ ਵਚਨਂ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਦਾਯਕਰਾਜਦੀਪਨਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਸੁਕੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਦਾਯਕਰਾਜਸ੍ਸ ਅਦੀਪਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਨਯੇ ‘‘ਰਾਜਭੋਗ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦੇ ਪੁਚ੍ਛਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਪਨ ‘‘ਰਾਜਦਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦੇਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਬਹੁਲਤਾਯ ਪੁਰਤੋ ਠਪਨੋਕਾਸਾਭਾਵਤੋ ਪਸ੍ਸੇਨਪਿ ਓਦਨਸੂਪਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿ ਦੀਯਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਸੇਨਦਿ,** ਅਲੁਤ੍ਤਸਮਾਸਵਸੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਰਾਜਾ ਤਣ੍ਡੁਲਦੋਣਸ੍ਸ ਓਦਨਮ੍ਪਿ ਤਦੁਪਿਯੇਨ ਸੂਪਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਂ ਭੁਤ੍ਤਪਾਤਰਾਸਕਾਲੇ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਭਿਭੂਯਮਾਨਂ ਉਜੁਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਂ ਭਗਵਾ –

> ‘‘ਮਿਦ੍ਧੀ ਯਦਾ ਹੋਤਿ ਮਹਗ੍ਘਸੋ ਚ,
> ਨਿਦ੍ਦਾਯਿਤਾ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਸਾਯੀ।
> ਮਹਾਵਰਾਹੋਵ ਨਿਵਾਪਪੁਟ੍ਠੋ,
> ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਗਬ੍ਭਮੁਪੇਤਿ ਮਨ੍ਦੋ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੨੫; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੨੬, ੯੦)।

ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਓਵਦਿ। ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਸੋ ਸੁਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ ਮਾਣਵਂ –

> ‘‘ਮਨੁਜਸ੍ਸ ਸਦਾ ਸਤੀਮਤੋ,
> ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਤੋ ਲਦ੍ਧਭੋਜਨੇ।
> ਤਨੁਕਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾ,
> ਸਣਿਕਂ ਜੀਰਤਿ ਆਯੁਪਾਲਯ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪) –

ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਗ੍ਗਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਓਸਾਨਪਿਣ੍ਡਕਾਲੇ ਦੇਵਸਿਕਂ ਭਣਾਪੇਤਿ, ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਓਸਾਨਪਿਣ੍ਡਪਰਿਹਰਣੇਨ ਨਾਲਿਕੋਦਨਮਤ੍ਤਾਯ ਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਨੁਸਰੀਰੋ ਬਲਵਾ ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸੀਤਿ। **ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੨) ਪਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਂ ਪਰਸੇਨਂ ਜਿਨਾਤੀਤਿ ਪਸੇਨਦੀ’’ਤਿ। ਸਦ੍ਦਵਿਦੂਪਿ ਹਿ ਜ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ-ਕਾਰੇ ਇਦਮੁਦਾਹਰਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਂ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਰਾਜਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਚੋਰਸਤਾਦੀਨਿ ਚ ਅਵਰੁਦ੍ਧਕਾਨਿ ਜਿਨਾਤੀਤਿ। ਕੋਸਲਰਟ੍ਠਸ੍ਸਾਧਿਪਤਿਭਾਵਤੋ **ਕੋਸਲੋ,** ਤਸ੍ਮਾ ਕੋਸਲਾਧਿਪਤਿਨਾ ਪਸੇਨਦਿ ਨਾਮਕੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪੁਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨੇਵ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਧ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯਂ** ਨਾਮ, ਨ ਤੁ ਪੁਰਿਮਨਯੇ ਵਿਯ ਰਾਜਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ “**ਯਥਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ **ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ,** ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਵਸੇਨ ਚਜਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਵਨੰ ਉਪਲਬ੍ਭੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਉਪਲਭੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਸੋ ਚਾਯਮੁਪਲਬ੍ਭੋ ਸਵਨਵਸੇਨੇਵ ਜਾਨਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਚਨਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਞ੍ਞਾਸੀ**”ਤਿ। ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਵਸੇਨ ਜਾਨਨਮੇਵ ਹਿ ਇਧ ਸਵਨੰ ਤੇਨੇਵ ‘‘ਸਮਣੋ ਖਲੁ ਭੋ ਗੋਤਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਵੀਥਿਵਸੇਨ ਸੁਤਮਤ੍ਤੰ ਤੇਨ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। ਅਵਧਾਰਣਫਲਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾਕ੍ਯੰ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਕਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪੋਹਨਵਸੇਨ ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਏਵ, ਨਾਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਸਵਨਨ੍ਤਰਾਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ “**ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਨਿਪਾਤੋ**”ਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣੇਪਿ ਚ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਵਾਕ੍ਯੇ ਨੀਤਤ੍ਥਤੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੰ ਖੋ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ ‘‘ਏਵਾ’’ਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਸਾਤਿਸਯੰ ਏਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨੀਤਤ੍ਥਤੋ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਏਕਨ੍ਤਿਕੋ ਕਤੋ, ਅਵਧਾਰਿਤੋ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਤਤ੍ਥ**”ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਖੋ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਿੰ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਮਪਨੇਤਿ “**ਪਦਪੂਰਣੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ, ਅਕ੍ਖਰਸਮੂਹਪਦਸ੍ਸ, ਪਦਸਮੂਹਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਚ ਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਪਯੋਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। “**ਅਸ੍ਸੋਸੀ**”ਤਿ ਹਿਦੰ ਪਦੰ ਖੋ-ਸਦ੍ਦੇ ਗਹਿਤੇ ਤੇਨ ਫੁਲ੍ਲਿਤੰ ਮਣ੍ਡਿਤੰ ਵਿਭੂਸਿਤੰ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੰ ਪੂਰਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਪਦਾਨਿ ਸੁਖੁਚ੍ਚਾਰਣਵਸੇਨ ਸਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਮਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦੀਪਨਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, **ਏ**ਵ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤਾ।

‘‘ਸਮਣੋ ਖਲੂ’’ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਸੁਤਤ੍ਥਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਇਦਾਨੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਵਾਸਨੰ ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਬਾਹਿਰਕਵੀਤਰਾਗਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪਾਪਸਮਨਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਾਪਸਮਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਿਸੇਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਭਗਵਾ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਿਤਪਾਪੋ**”ਤਿ। ਤਦੇਵਤ੍ਥੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਠੇਨ ਸਾਧੇਤੁੰ ‘‘**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ, ਭਗਵਤਾ ਵਾ। **ਸਮਿਤਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਿਤਾ, ਸਮਭਾਵੰ ਵਾ ਆਪਾਦਯਿਤਾ, ਅਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਪਦਾਨਭੂਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਤਾ ਚਾਯੰ ਭਗਵਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਭਗਵਾ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਯਥਾਭੁਚ੍ਚੰ,** ਤਦੇਵ ਗੁਣੋ, ਤੇਨ ਅਧਿਗਤੰ ਤਥਾ। “**ਖਲੂ**”ਤਿ ਇਦੰ ਨੇਪਾਤਿਕੰ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਪਦੇ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੧.੮) ਵਿਯ, ਨ ਨਾਮੰ, ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਚ ਨਿਪਾਤਾਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥੋਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ “**ਅਨੁਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ**”ਤਿ, ਪਰਮ੍ਪਰਸਵਨਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨੰ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਸਮੁਦਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਯਾ ਆਗਤੰ, ਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਆਲਪਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਲਪਨਵਚਨਮਤ੍ਤੰ, ਨ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਅਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨੰ। ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰਾ ਹੇਤੇ ‘‘ਭੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਦੇਵਾਨੰ ਪਿਯਾ’’ਤਿ ਵਾ। **ਧਮ੍ਮਪਦੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਗ੍ਗ**ਪਾਠੇਨ, (ਧ॰ ਪ॰ ੩੧੫ ਆਦਯੋ) **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ** ਚ **ਵਾਸੇਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤ**ਪਦੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਸਮੁਦਾਗਤਾਲਪਨਭਾਵੰ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁੰ “**ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਰਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਸਚੇ ਰਾਗਾਦਿਕਿਞ੍ਚਨੇਹਿ ਸਕਿਞ੍ਚਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਆਮਨ੍ਤਨਾਦੀਸੁ ‘‘ਭੋ ਭੋ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਣਤੋ ਭੋਵਾਦੀਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ‘‘ਅਕਿਞ੍ਚਨੰ ਅਨਾਦਾਨੰ, ਤਮਹੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੯੬, ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੨੫) ਸੇਸਗਾਥਾਪਦੰ। ਤਤ੍ਥ ਰਾਗਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਿਞ੍ਚਨਾਨਿ।** ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਗੋਣੇਹਿ ਖਲੰ ਮਦ੍ਦਾਪੇਨ੍ਤਾ ‘‘ਕਿਞ੍ਚੇਹਿ ਕਪਿਲ, ਕਿਞ੍ਚੇਹਿ ਕਾਲ਼ਕਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਞ੍ਚਨਸਦ੍ਦੋ ਮਦ੍ਦਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾਹ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ‘‘ਅਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨੰ, ਦੋਸ, ਮੋਹ, ਮਾਨ, ਦਿਟ੍ਠਿ, ਕਿਲੇਸਕਿਞ੍ਚਨੰ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਿਞ੍ਚਨੰ, ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਕਿਞ੍ਚਨਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੨੮, ੩੨, ੬੦, ੬੩)। **ਗੋਤਮੋ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨੰ, ਯੰ ‘‘ਆਦਿਚ੍ਚਗੋਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਲੋਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ, **ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਨ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਸਾਕਿਯੋਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸੁਤ੍ਤੇ** –

> ‘‘ਆਦਿਚ੍ਚਾ ਨਾਮ ਗੋਤ੍ਤੇਨ, ਸਾਕਿਯਾ ਨਾਮ ਜਾਤਿਯਾ।
> ਤਮ੍ਹਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਮ੍ਹਿ, ਨ ਕਾਮੇ ਅਭਿਪਤ੍ਥਯ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੨੫)।

ਤਥਾ ਚਾਹ **"ਗੋਤਮੋਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤੇਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਗਾਂ ਤਾਯਤੀਤਿ **ਗੋਤ੍ਤੰ,** ''ਗੋਤਮੋ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਅਭਿਧਾਨੰ, ਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਏਕੰਸਿਕਵਿਸਯਤਾਯ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵੰ ਅਭਿਧਾਨੰ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਭੂਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਗੋਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਾਨਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਗੋ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਭਿਧਾਨੇ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ –

> ''ਗੋ ਗੋਣੇ ਚੇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਭੂਮ੍ਯੰ, ਵਚਨੇ ਚੇਵ ਬੁਦ੍ਧਿਯੰ।
> ਆਦਿਚ੍ਚੇ ਰਸ੍ਮਿਯਞ੍ਚੇਵ, ਪਾਨੀਯੇਪਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।
> ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਗੋਣੇ ਥੀ, ਪੁਮਾ ਚ ਇਤਰੇ ਪੁਮਾ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ''ਗੋਸੁ ਦੁਯ੍ਹਮਾਨਾਸੁ ਗਤੋ, ਗੋਪਞ੍ਚਮੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਗੋਸਦ੍ਦੋ ਗੋਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਗੋਚਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ। ''ਗੋਰਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਭੂਮਿਯੰ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਾਸੇਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਗੋਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਖੇਤ੍ਤਰਕ੍ਖੰ, ਕਸਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਪਥਵੀ ਹਿ 'ਗੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਪ੍ਪਭੇਦੋ ਚ ''ਖੇਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੧੯-੬੨੬)। ''ਗੋਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਦ੍ਵੇ ਗੋਤ੍ਤਾਨਿ ਹੀਨਞ੍ਚ ਗੋਤ੍ਤੰ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਗੋਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੧੫) ਵਚਨੇ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਗੋਗੋਤ੍ਤੰ ਗੋਤਮੰ ਨਮੇ''ਤਿ ਪੋਰਾਣਕਵਿਰਚਨਾਯ ਆਦਿਚ੍ਚੇ, ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁੰ ਗੋਤਮੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ ਨਮਾਮੀਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ, ''ਉਣ੍ਹਗੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਰਸ੍ਮਿਯੰ, ਉਣ੍ਹਾ ਗਾਵੋ ਰਸ੍ਮਿਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਹਿ **ਉਣ੍ਹਗੁ,** ਸੂਰਿਯੋ। ''ਗੋਸੀਤਚਨ੍ਦਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੪੯) ਪਾਨੀਯੇ , ਗੋਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਾਨੀਯੰ ਵਿਯ ਸੀਤੰ, ਤਦੇਵ ਚਨ੍ਦਨੰ ਤਥਾ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਉਦ੍ਧਨਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤਪਕ੍ਕੁਥਿਤਤੇਲਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਤੰ ਤੇਲੰ ਸੀਤਲੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਗੋਣੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਗੋ-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾਰਹੰ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ ਚੇਵ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋ ਚ, ਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋਯੇਵ।

ਕਿਂ ਪਨੇਤੰ ਗੋਤ੍ਤੰ ਨਾਮਾਤਿ? ਅਞ੍ਞਕੁਲਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਸਾਧਾਰਣੰ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਆਦਿਪੁਰਿਸਸਮੁਦਾਗਤੰ ਤੰਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਾਧਾਰਣੰ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸਾਧਾਰਣਮੇਵ ਹਿ ਇਦੰ ਤੰਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੰਕੁਲੇ ਜਾਤਾ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜਾਦਯੋਪਿ ''ਗੋਤਮੋ'' ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਤਰੰ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜਾਨੰ ''ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਰਾ ਖੋ ਗੋਤਮ ਤਥਾਗਤਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੦੫) ਅਵੋਚ, ਵੇਸ੍ਸਵਣੋਪਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ''ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਬੁਦ੍ਧੰ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮ''ਨ੍ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮੮) ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ''ਸਾਧੁ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨੰ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੨)। ਇਧ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ ''ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਦ੍ਵਯੰ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਸਮਣੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਰਿਕ੍ਖਕਜਨੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਤਬ੍ਬਿਸਯਸਮਿਤਪਾਪਤਾਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨਤੋ, **"ਗੋਤਮੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲੋਕਿਯਜਨੇਹਿ ਤਬ੍ਬਿਸਯਉਲ੍ਲਾਰਗੋਤ੍ਤਸਮ੍ਭੂਤਤਾਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨਤੋ।

ਸਕ੍ਯਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ **ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ,** ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਪਰਿਦੀਪਨੰ ਉਦਿਤੋਦਿਤਵਿਪੁਲਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਸਮ੍ਭੂਤਤਾਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨਤੋ। ਸਬ੍ਬਖਤ੍ਤਿਯਾਨਞ੍ਹਿ ਆਦਿਭੂਤਮਹਾਸਮ੍ਮਤਮਹਾਰਾਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੰ ਉਲ੍ਲਾਰਤਮੰ ਸਕ੍ਯਰਾਜਕੁਲੰ। ਯਥਾਹ –

> ''ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਰਾਜਸ੍ਸ, ਵੰਸਜੋ ਹਿ ਮਹਾਮੁਨਿ।
> ਕਪ੍ਪਾਦਿਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਰਾਜਾਸਿ, ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਨਾਮਕੋ''ਤਿ॥ (ਮਹਾਵੰਸੇ ਦੁਤਿਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਠਮਗਾਥਾ)।

ਕਥੰ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕੇਨਚੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਰਿਜਿਯਨੰ ਪਰਿਹਾਯਨੰ **ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੰ,** ਪਰਿਜਿਰਤੀਤਿ ਵਾ **ਪਰਿਜਿਣ੍ਣੋ,** ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੰ,** ਤੇਨ। ਞਾਤਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਦੇਵ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣੰਯੇਵ ਤੰ ਕੁਲੰ ਪਹਾਯਾ"**ਤਿ

ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਞਾਤਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਅਪਰਿਕ੍ਖਯੰ। **ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਏਵ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ‘‘ਕੇਨਚੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਵਚਨੰ ਸੂਪਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ। ਨਨੁ ਚ ‘‘ਸਕਜਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ’’ਤਿ ਇਦੰ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਮੇਵ ਸਿਯਾ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਨ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨੰ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ, ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਤਿਯੰ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੰ, ਅਥ ਖੋ ਵਡ੍ਢਿਯੇਵ, ਤਤੋ ਤਸ੍ਸ ਸਮਿਦ੍ਧਤਮਭਾਵੋ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਕਜਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਥਾ ਸਮਿਦ੍ਧਤਮੰ ਕੁਲੰ ਪਹਾਯ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋਯੇਵਾਤਿ, ਇਮੰ ਪਰਿਹਾਰੰ ‘‘ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਕੋਸਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ।

> ‘‘ਸਾਧੁ ਧਮ੍ਮਰੁਚਿ ਰਾਜਾ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਨਰੋ।
> ਸਾਧੁ ਮਿਤ੍ਤਾਨਮਦੁਬ੍ਭੋ, ਪਾਪਸ੍ਸਾਕਰਣੰ ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ॥ ਆਦੀਸੁ –

ਵਿਯ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ “**ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਖੋ ਪਨਾ**”ਤਿ। **ਖੋ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, **ਪਨਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰਤ੍ਥੇ। ਏਵੰ ਸਾਤ੍ਥਕਤਾਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯਮੇਤੇਸੰ ਗਹਣੰ। **ਸੁਨ੍ਦਰ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਭਦ੍ਦਕੰ, ਭਦ੍ਦਕਤਾ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਅਤ੍ਥਾਵਹੰ ਸੁਖਾਵਹ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥੋ** ਚੇਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੰ ਹਿਤੰ **ਸੁਖ**ਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵ ਤਿਵਿਧੰ ਸੁਖੰ।

ਤਥਾਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨੰ, ਅਯੰ ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਏਵਰੂਪਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਾਦਿਸੇਹਿ ਚ ਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਾਲਮ੍ਪਿ-ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ-ਸਦ੍ਧਾਯ-ਪਸਾਦਨੀਯੋ ਤੇਸੰ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਤਾਦਿਸੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਤਥਾਰੂਪਾਨੰ ਅਰਹਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਯਥਾਰੂਪੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਸਦ੍ਦਹਾਨੰ, ਪਰਜਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧੰ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਲਦ੍ਧਸਦ੍ਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਾਨੰ, ਏਤੇਨ ‘‘ਅਰਹਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਰਹਨ੍ਤਸਮਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪਾਕਟਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਪਿਚ ‘‘ਯਥਾਰੂਪੋ ਸੋ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਤਥਾਰੂਪਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਨਿਯਮਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਰੂਪਨਿਯਮਵਸੇਨਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਮੇਨ ਲੋਕੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋਤਿ ਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਹਿ ‘‘ਤਥਾਰੂਪਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੰ, ਅਯਮੇਵ ਚ ਨਯੋ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਇਧ **ਟੀਕਾਯੰ,** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੫) **ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯ**ਞ੍ਚ ਤਥੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ‘‘ਯਥਾਰੂਪਾ ਤੇ ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਰਹਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਯਥਾਰੂਪੋ ਸੋ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ’’ਤਿ ਵਚਨੰ ਭਗਵਤਿਯੇਵ ਗਰੁਗਾਰਵਵਸੇਨ ‘‘ਤਥਾਰੂਪਾਨੰ ਅਰਹਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਭਾਵਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ । ਅਤ੍ਤਨਿ, ਗਰੂਸੁ ਚ ਹਿ ਬਹੁਵਚਨੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। “**ਯਥਾਭੁਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਾਨੰ, ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣਾਨਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਗਵਤੋ ਪਸਾਦਾਵਹਤੰ ਯਥਾਰੁਤਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਯਥਾਰਹੰ ਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਤੰਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਨ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣਾਨੰ ਪਸਾਦਾਵਹਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯੇਵ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਪਸਾਦਸੋਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ, ਸੀਤਲਾਨਿ ਚ, ਪਸਾਦਵਸੇਨ ਵਾ ਸੀਤਲਾਨਿ, ਅਨੇਨ ਪਸਨ੍ਨਮਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ‘‘ਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਯੰ ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ “**ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ‘‘ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਞੇਵ ਸਾਧੁ, ਨ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ, ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਪਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯੰ ‘‘ਸਾਧੁ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਇਧ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੰ ਮਾਣਵੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ, ‘‘ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਪਾਠਸੇਸੋ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ‘‘ਪਾਠਸੇਸੋ’’ਤਿ

ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੪) ਆਗਤਂ **ਕੋਸਿਯਸਕੁਣਵਤ੍ਥੁ** ਚੇਤ੍ਥ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਮਾਣਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੬. ‘‘ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ’’ਤਿ ਇਦਂ ਪਠਮਪਕਤਿਯਾ ਗਰਹਾਵਚਨਮੇਵ, ਦੁਤਿਯਪਕਤਿਯਾ ਪਸਂਸਾਵਚਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ‘‘ਪੁਰਿਸੋ ਨਰੋ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤ**ਪਦ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੨) ਮੁਦਾਹਟਂ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮੇ**ਤਿ ਝਾਯਕਨਾਮੇਨ ਸਮਞ੍ਞਿਤਾ ਜਨਾ। **ਨ ਝਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਝਾਨਂ ਨ ਅਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਗਾਮਨਿਗਮਸਾਮਨ੍ਤਂ ਓਸਰਿਤ੍ਵਾ ਵੇਦਗਨ੍ਥੇ ਕਰੋਨ੍ਤਾਵ ਅਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨੇਤੇਸਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਝਾਯਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਠਮਦੁਤਿਯਨਾਮਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤਤਿਯਮੇਵ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਜ੍ਝਾਯਕਾਤ੍ਵੇਵ ਤਤਿਯਂ ਅਕ੍ਖਰਂ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ, **ਅਕ੍ਖਰ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ। ਸਾ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹਭਾਵੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਸਞ੍ਚਰਣਤੋ ‘‘ਅਕ੍ਖਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਵੇਦੇ ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਹਿ ਅਧਿਆਪੁਬ੍ਬਇ-ਸਦ੍ਦਵਸੇਨ ਪਦਸਨ੍ਧਿ, ਇਤਰਤ੍ਥ ਪਨ ਝੇ-ਸਦ੍ਦਵਸੇਨ। **ਮਨ੍ਤੇ ਧਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਅਧੀਤੇ ਮਨ੍ਤੇ ਅਸਮ੍ਮੁਲ੍ਹੇ ਕਤ੍ਵਾ ਹਦਯੇ ਠਪੇਤਿ।

ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦੋ ਪਰੂਪਘਾਤਕਰਤ੍ਤਾ ਸਾਧੂਨਮਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਇਰੁਵੇਦਯਜੁਵੇਦਸਾਮਵੇਦਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਥੋਮੀਯਨ੍ਤੇ ਦੇਵਾ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਇਰੁ** ਇਚ-ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਚ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋਯਂ । ਯਜਜਨ੍ਤੇ ਪੁਜਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਦੇਵਾ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਯਜੁ** ਪੁਨ੍ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ। ਸੋਯਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਾਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤਨੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਮਨੇਨਾਤਿ **ਸਾਮਂ** ਸੋ-ਧਾਤੁਪਕ੍ਖੇ ਓ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਆ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਵਿਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਵੇਦਾ,** ਤੇ ਏਵ **ਮਨ੍ਤਾ** ‘‘ਸੁਗਤਿਯੋਪਿ ਮੁਨਨ੍ਤਿ, ਸੁਯਜਨ੍ਤਿ ਚ ਏਤੇਹੀ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਹਰਣਂ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਂ **ਪਹਤਂ,** ਓਟ੍ਠਾਨਂ ਪਹਤਂ ਤਥਾ, ਤਸ੍ਸ ਕਰਣਵਸੇਨ, ਓਟ੍ਠਾਨਿ ਚਾਲੇਤ੍ਵਾ ਪਗੁਣਭਾਵਕਰਣਵਸੇਨ ਪਾਰਂ ਗਤੋ, ਨ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਚ ਨਿਚ੍ਚਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਕਿਤਨ੍ਤਸਮਾਸੋ।

“**ਸਹ ਨਿਘਣ੍ਡੁਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵਾਕ੍ਯਂ ਵਿਭਤ੍ਤਜਨ੍ਤਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਦਸ੍ਸਨਂ। **ਨਿਘਣ੍ਡੁਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਨਿਘਣ੍ਡੁ** ਨਾਮ ਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸੋ, ਤਦਾਦਿਕਾਨਮਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਤੇਨ ਨਿਘਣ੍ਡੁਰੁਕ੍ਖਪਰਿਯਾਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਮੁਖੇਨ ਸੇਸਪਰਿਯਾਯਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸੋ ਗਨ੍ਥੋ ਨਿਘਣ੍ਡੁ ਨਾਮ ਯਥਾ ਤਂ ‘‘ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡੋ, ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੋ’’ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਰੁਤਮੇਵ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। ਆਚਰਿਯਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਵਚਨੀਯਵਾਚਕਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਂ, ਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਨਿਖਡਤਿ ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਨਿਖਣ੍ਡੁ,** ਸੋ ਏਵ ਖ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਘ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘**ਨਿਘਣ੍ਡੂ**’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੬), ਤਦੇਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯਤੋ ਅਞ੍ਞਨਯਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਸੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਿਰੋਧੋ ਸਿਯਾ, ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਮੇਤਂ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ਏਵਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾਗਤਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸੇਸਤੋ ਘਟੇਨ੍ਤਿ ਰਾਸਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਨਿਘਣ੍ਡੁ** ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾਗਮੇਨਾ’’ਤਿ। ਵੇਵ**ਚਨਪ੍ਪਕਾਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਦੀਪਕਂ, ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯਵਚਨਵਿਭਾਵਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਅਨੇਕੇਸਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਾਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨਪਿ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਕੋ ਪਨੇਸੋਤਿ? ਏਤਰਹਿ ਨਾਮਲਿਙ੍ਗਾਨੁਸਾਸਨਰਤਨਮਾਲਾਭਿਧਾਨਪ੍ਪਦੀਪਿਕਾਦਿ। ਵਚੀਭੇਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾ ਕਿਰਿਯਾ ਕਪ੍ਪੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪੋ,** ਤਥੇਵ ਵਿਵਿਧਂ ਕਪ੍ਪੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਕਪ੍ਪੋ,** ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਸੋ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਚਾਤਿ **ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋ।** ਸੋ ਹਿ ਵਣ੍ਣਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪਦਤ੍ਥਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਬਹੁਵਿਕਪ੍ਪੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਚ ਗਨ੍ਥਵਿਸੇਸੋਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਕਵੀਨਂ ਉਪਕਾਰਾਵਹਂ ਸਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਵੀਨਂ ਕਵਿਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾਭੋਗਸਮ੍ਪਦਾਦਿਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਉਪਕਾਰਾਵਹੋ ਗਨ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਕੋ ਪਨੇਸੋਤਿ? ਕਬ੍ਯਬਨ੍ਧਨਵਿਧਿਵਿਧਾਯਕੋ ਕਬ੍ਯਾਲਙ੍ਕਾਰਗੀਤਾਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿ। ਇਦਂ ਪਨ ਮੂਲਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਗਨ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਮਹਾਵਿਸਯੋ ਸਤਸਹਸ੍ਸਗਾਥਾਪਰਿਮਾਣੋ, ਯਂ ‘‘ਨਯਚਰਿਯਾਦਿਪਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਕਿਟਯਤਿ ਗਮੇਤਿ ਞਾਪੇਤਿ ਕਿਰਿਯਾਦਿਵਿਭਾਗਨ੍ਤਿ **ਕੇਟੁਭਂ** ਕਿਟ-ਧਾਤੁਤੋ ਅਭਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ, ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਉਕਾਰੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਰਿਯਾਦਿਵਿਭਾਗਂ

ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਤੋ ਕਿਟੇਨ੍ਤੋ ਗਮਨ੍ਤੋ ਓਭੇਤਿ ਪੂਰੇਤੀਤਿ **ਕੇਟੁਭਂ** ਕਿਟ-ਸਦ੍ਦੂਪਪਦਉਭਧਾਤੁਵਸੇਨ। ਅਪਿਚ ਕਿਟਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕਵਯੋ ਬਨ੍ਧੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲਮੇਤੇਨਾਤਿ **ਕੇਟੁਭਂ,** ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ। ਠਾਨਕਰਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਭਾਗਤੋ ਚ ਅਕ੍ਖਰਾ ਪਭੇਦੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੋ,** ਤਂ ਪਨ ਛਸੁ ਵੇਦਙ੍ਗੇਸੁ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਪਕਰਣਦ੍ਵਯਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਿਕ੍ਖਾ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਚਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਰਸਮਯਮੇਤਾਯਾਤਿ **ਸਿਕ੍ਖਾ,** ਅਕਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਾਨਂ ਠਾਨਕਰਣਪਯਤਨਪਟਿਪਾਦਕਸਤ੍ਥਂ। ਨਿਚ੍ਛਯੇਨ, ਨਿਸ੍ਸੇਸਤੋ ਵਾ ਉਤ੍ਤਿ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ,** ਵਣ੍ਣਾਗਮਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

> ''ਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯੋ,
> ਦ੍ਵੇ ਚਾਪਰੇ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਨਾਸਾ।
> ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਤਿਸਯੇਨ ਯੋਗੋ,
> ਤਦੁਚ੍ਚਤੇ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪੪; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੦)।

ਇਧ ਪਨ ਤਬ੍ਬਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਨਿਬ੍ਬਚਨਪਰਿਦੀਪਕਂ ਸਤ੍ਥਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਭਾਗਤੋਪਿ ਅਕ੍ਖਰਪਭੇਦਭਾਵਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯੇਹਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੬) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਚ ਬ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਚ ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਮੇਵ ਵੇਦਙ੍ਗਂ ਯਥਾਹੁ –

> ''ਕਪ੍ਪੋ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਜੋਤਿ-ਸਤ੍ਥਂ ਸਿਕ੍ਖਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਚ।
> ਛਨ੍ਦੋਵਿਚਿਤਿ ਚੇਤਾਨਿ, ਵੇਦਙ੍ਗਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਛਾ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗੇਨ ਅਸਙ੍ਕਰਭੂਤਮੇਵ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਮਿਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਛਸੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦੇਸੁ ਵਿਯ ਤਦੁਭਯਸਾਧਾਰਣਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਵੇਦਙ੍ਗਵਿਸਯਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ** (ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੦) ਆਗਤਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ । ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਰਾਜਾਰਿਵ ਤਾਰਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੧.੧੧, ੨੫) ਏਤ੍ਥ ਰ-ਕਾਰਾਗਮੋ ਵਿਯ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਆਗਮੋ **ਵਣ੍ਣਾਗਮੋ** ਨਾਮ। ਹਿਂਸਨਤ੍ਤਾ ''ਹਿਂਸੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸੀਹੋ''ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਮਕ੍ਖਰਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ **ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯੋ** ਨਾਮ। ''ਨਵਛਨ੍ਨਕੇਦਾਨਿ ਦਿਯ੍ਯਤੀ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੬.੮੮) ਏਤ੍ਥ ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਏ-ਕਾਰਾਪਜ੍ਜਨਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਕ੍ਖਰਾਪਜ੍ਜਨਂ **ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰੋ** ਨਾਮ। ''ਜੀਵਨਸ੍ਸ ਮੂਤੋ ਜੀਵਨਮੂਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਜੀਮੂਤੋ''ਤਿ ਵ-ਕਾਰ ਨ-ਕਾਰਾਨਂ ਵਿਨਾਸੋ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕ੍ਖਰਾਨਂ ਵਿਨਾਸੋ **ਵਣ੍ਣਵਿਨਾਸੋ** ਨਾਮ। ''ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ, ਆਸਜ੍ਜ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਵਦਸੇ ਕੁਮਾਰਾ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੧੦.੮੫) ਏਤ੍ਥ ''ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਭਿਭਵਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥਪਟਿਪਾਦਨਂ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਯੋਗਂ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਪਟਿਪਾਦਨਂ **ਧਾਤੂਨਮਤ੍ਥਾਤਿਸਯੇਨ ਯੋਗੋ** ਨਾਮਾਤਿ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋਯੇਵ ਸਿਯਾ, ਅਥ ਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮੋਤਿ ਆਹ **"ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦੋ** ਨਾਮ ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦਿਕੇਹਿ ਵਿਹਿਤੋ ਪਰੂਪਘਾਤਕਰੋ ਮਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਪਨ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਗਣਿਤਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਸਰੂਪਵਸੇਨ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **"ਏਤੇਸ"**ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਞ੍ਹਿ ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ। **ਇਤਿਹ ਅਸਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਇਧ ਲੋਕੇ ਅਹੋਸਿ **"ਆਸਾ"**ਤਿਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ, ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ। **ਇਹ** ਠਾਨੇ **ਇਤਿ** ਏਵਂ, ਇਦਂ ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ, ਵਤ੍ਥੁ ਵਾ **ਆਸ** ਇਚ੍ਛਾਹੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾਦੀਪਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਚ੍ਛਾਵਚਨਂ, ਇਮਿਨਾ ''ਇਤਿਹਾਸਾ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ **ਇਤਿਹਾਸੋ** ਤਦ੍ਧਿਤਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਤਿਹ ਆਸ, ਇਤਿਹ ਆਸਾ''ਤਿ ਈਦਿਸਵਚਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ **ਇਤਿਹਾਸੋ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ਏਵਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ''ਇਤਿਹ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਾਰਮ੍ਪਰਿਯੋਪਦੇਸੇ ਏਕੋਵ ਨਿਪਾਤੋ, ਅਸਤਿ

ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਅਸੋ,** ਇਤਿਹ ਅਸੋ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ **ਇਤਿਹਾਸੋ** ਸਮਾਸਵਸੇਨਾ''ਤਿ, ਤੇਸਂ ਮਤੇ **"ਇਤਿਹ ਅਸਾ"**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵ ਪਾਰਮ੍ਪਰਿਯੋਪਦੇਸੋ ਅਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਪੁਰਾਣਕਥਾਸਙ੍ਖਾਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਵਿਸੇਸਭਾਵਮਾਹ, ਭਾਰਤਨਾਮਕਾਨਂ ਦ੍ਵਿਭਾਤਿਕਰਾਜੂਨਂ ਯੁਦ੍ਧਕਥਾ, ਰਾਮਰਵ੍ਵੋ ਸੀਤਾਹਰਣਕਥਾ, ਨਰਸੀਹਰਾਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਥਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਪੁਰਾਣਕਥਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਭਾਰਤਪੁਰਾਣਰਾਮਪੁਰਾਣਨਰਸੀਹਪੁਰਾਣਾਦਿਗਨ੍ਥੋ ਇਤਿਹਾਸੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **"ਤੇਸਂ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾਨਂ ਵੇਦਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵਾਕ੍ਯਂ ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਦਂ,** ਨਾਮਾਖ੍ਯਾਤੋਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਭਾਗਂ ਵਿਭਤ੍ਤ੍ਯਨ੍ਤਪਦਂ। ਤਦਪਿ ਬ੍ਯਾਕਰਣੇ ਆਗਤਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਦਵਸੇਸ"**ਨ੍ਤਿ, ਪਦਤੋ ਅਵਸੇਸਂ ਪਕਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਿਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਤਂ ਸਦ੍ਦਂ, ਤਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ ਬ੍ਯਾਚਿਕ੍ਖਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ,** ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਆਕਰੀਯਨ੍ਤੇ ਪਕਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦੀਯਨ੍ਤੇ ਏਤ੍ਥ, ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ,** ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਾਨਮਨ੍ਵਾਖ੍ਯਾਯਕਂ **ਮੁਦ੍ਧਬੋਧਬ੍ਯਾਕਰਣ ਸਾਰਸ੍ਸਤਬ੍ਯਾਕਰਣ ਪਾਣਿਨੀਬ੍ਯਾਕਰਣਚਨ੍ਦ੍ਰਬ੍ਯਾਕਰਣਾਦਿ** ਅਧੁਨਾਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸਤ੍ਥਂ। **ਅਧੀਯਤੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਯਤਿ। **ਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਵਾਚੇਤਿ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਸਮੁਚ੍ਚਿਨਨਤ੍ਥੋ, ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਿਕਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ। ਵਿਚਿਤ੍ਤਾ ਹਿ ਤਦ੍ਧਿਤਵੁਤ੍ਤਿ। **ਪਦਕੋ**ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰਣੇਸੁ ਆਗਤਪਦਕੋਸਲ੍ਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੋ**ਤਿ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਪਕਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਿਸਦ੍ਦਵਿਧਿਕੋਸਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਏਕਤੋ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। ਏਸਾ ਹਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਪਕਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ। ਅਯਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ**ਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਤੇ ਏਵ ਵੇਦੇ ਪਦਸੋ ਕਾਯਤੀਤਿ **ਪਦਕੋ**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਦਸੋ**ਤਿ ਗਜ੍ਜਬਨ੍ਧਪਜ੍ਜਬਨ੍ਧਪਦੇਨ। **ਕਾਯਤੀ**ਤਿ ਕਥੇਤਿ ਯਥਾ ''ਜਾਤਕ''ਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਵੇਦਕਾਰਕਸਮਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਆਯਤਿਂ ਹਿਤਂ ਬਾਲਜਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਲੋਕੋ ਨ ਯਤਤਿ ਨ ਈਹਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਲੋਕਾਯਤਂ।** ਤਞ੍ਹਿ ਗਨ੍ਥਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਲੋਕਾ ਵਾ ਬਾਲਜਨਾ ਆਯਤਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤਿ ਵਾਦਸ੍ਸਾਦੇਨ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਲੋਕਾਯਤਂ।** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਤਨੋਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਿਤਣ੍ਡੋ** ਡ-ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ, ਨ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਣ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਵਿਰੁਦ੍ਧੇਨ ਵਾਦਦਣ੍ਡੇਨ ਤਾਲੇਨ੍ਤਿ ਵਾਦਿਨੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਿਤਣ੍ਡੋ** ਤਡਿ-ਧਾਤੁਵਸੇਨ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਦੇਸਮ੍ਪਿ ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਾਦੀਨਂ ਵਾਦੋ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਦੇਸਤੋਪਿ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ''ਚਕ੍ਖੁਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੩; ਵਿਭ॰ ੨੦੪) ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਮਨਂ ਤਡੇਨ੍ਤਿ ਚਾਲੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਤਣ੍ਡੋ,** ਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਵਾਦੋ ਵਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਵਿਤਣ੍ਡਵਾਦਾ,** ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਥਂ ਤਥਾ। ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਕਸਤ੍ਥਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਦ੍ਧਿਤਵਸੇਨ ਵਾ **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਦਿ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਲਕ੍ਖਣਂ,** ਨਿਗ੍ਰੋਧਬਿਮ੍ਬਤਾਦਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੇਸਂ ਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਦ੍ਵਾਦਸਸਹਸ੍ਸਗਨ੍ਥਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਾਣਵਾਰਪ੍ਪਮਾਣਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਕ੍ਖਰਗਨ੍ਥੋਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ''ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਰਾ ਏਕਪਦਂ, ਏਕਾ ਗਾਥਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਂ।
> ਗਾਥਾ ਚੇਕਾ ਮਤੋ ਗਨ੍ਥੋ, ਗਨ੍ਥੋ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਤਕ੍ਖਰੋ''ਤਿ॥

ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਗੁਣਿਤਸਹਸ੍ਸਬਾਤ੍ਤਿਂਸਕ੍ਖਰਗਨ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਤ੍ਥਾਤਿ** ਯਸ੍ਮਿਂ ਲਕ੍ਖਣਸਤ੍ਥੇ, ਆਧਾਰੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਂ ਯਥਾ ''ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾ''ਤਿ। ਸੋਲ਼ਸ ਚ ਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ **ਸੋਲ਼ਸਸਹਸ੍ਸਂ,** ਸੋਲ਼ਸਾਧਿਕਸਹਸ੍ਸਗਾਥਾਪਰਿਮਾਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਆਧਾਰਾਧੇਯ੍ਯਵਚਨਂ ਸੂਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਨਤੋ **ਬੁਦ੍ਧਮਨ੍ਤਾ ਨਾਮ।** ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਲਕ੍ਖਣਂ ਤਤ੍ਥ ਦੀਪਿਤਮੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਯੇਸਂ ਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

"**ਅਨੂਨੇ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ**"ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨਂ, ਸਦ੍ਦਤੋ ਪਨ ਅਧਿਗਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਵਯੋ ਨ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੋ ਪਨੇਸ ਅਵਯੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗਮਪਨੇਤਿ "**ਅਵਯੋ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯੋ ਤਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸੋ ''ਵਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸੋ ਅਵਯੋ ਨਾਮ। ਯੋ ਚ ਅਵਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ''ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸੇਧਾ ਪਕਤਿਯਤ੍ਥਗਮਕਾ''ਤਿ ਞਾਯੇਨ ਵਯੋ ਏਵਾਤਿ। ਵਯਤੀਤਿ ਹਿ **ਵਯੋ,** ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਅਪਰਿਕਿਲਮਨ੍ਤੋ ਅਵਿਤ੍ਥਾਯਨ੍ਤੋ ਤੇ ਗਨ੍ਥੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਣੇਤਿ ਬ੍ਯਵਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਨ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋ** (ਪਾਰਾ॰ ੮੪) – **ਅਨਵਯੋ**ਤਿ ਅਨੁ ਅਵਯੋ, ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਉ-ਕਾਰਲੋਪੋ, ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਵਯੋ ਅਨੂਨੋ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਿਪ੍ਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਯੋ**ਤਿ ਹਿ ਹਾਨਿ ''ਆਯਵਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗਨ੍ਥੇਸੁ ਵਯੋ ਊਨਤਾਤਿ **ਅਵਯੋ,** ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਵਯੋ **ਅਨਵਯੋ**ਤਿ।

''ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਵਸੇਨ, ''ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਚ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਆਚਰਿਯੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਯਮਹਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਜਾਨਾਸੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਅਨੁਜਾਨਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ, ''ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਜਾਨਾਸਿ, ਤਮਹਂ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਪਟਿਜਾਨਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਯਂ ਅਹ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। "**ਆਮ ਆਚਰਿਯਾ**"ਤਿ ਹਿ ਯਥਾਗਤਂ ਪਟਿਜਾਨਨਵਚਨਮੇਵ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਨ੍ਤਿ** ਤੇਵਿਜ੍ਜਕਂ ਪਾਵਚਨਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ। ਪਟਿਵਚਨਦਾਨਮੇਵ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਤਥਾ, ਤਾਯ ਸਯਮੇਵ **ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। "**ਸਕੇ**"ਤਿਆਦਿ ਅਨੁਜਾਨਨਪਟਿਜਾਨਨਾਧਿਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਦੇਸਸ੍ਸਪਿ ਦੇਸਮਿਵ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਕਤਰਸ੍ਮਿ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਸਕਂ। ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਪਰਮ੍ਪਰਤੋ, ਪਰਮ੍ਪਰਭੂਤੇਹਿ ਵਾ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਆਗਤਂ **ਆਚਰਿਯਕਂ।** ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਤਾਸਂ ਸਮੂਹੋ **ਤੇਵਿਜ੍ਜਕਂ,** ਵੇਦਤ੍ਤਯਂ। ਪਧਾਨਂ ਵਚਨਂ, ਪਕਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਅਟ੍ਠਕਾਦੀਨਂ ਵਚਨਂ **ਪਾਵਚਨਂ।**

੨੫੭. ਇਦਾਨਿ ਯੇਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਮਾਣਵਂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਤਾਤਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਮਬ੍ਰਵਿ, ਤਦਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਏਸ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਉਗ੍ਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਾਕਟਸ੍ਸ ਕਿਤ੍ਤਿਮਤੋ ਪੋਰਾਣਜਨਸ੍ਸ। **ਬਹੂ ਜਨਾ**ਤਿ ਪੂਰਣਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਚ੍ਚੋ**ਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਜਾਤਿਮਨ੍ਤਂ, ਲੋਕਸਮ੍ਮਤਂ ਵਾ **ਜਨਂ। ਗਰੂ**ਤਿ ਭਾਰਿਯਂ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਤਤੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਅਪਗਮਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਹੋਤਿ, ਪਗੇਵ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਨਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਤਥਾਪਗਮਨਾਦਿਨਾ ਨਿਨ੍ਦਾਬ੍ਯਾਰੋਸਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿ।

''ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ** ''ਗੋਤਮ''ਨ੍ਤਿ **ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ** । ''ਤਂ ਭਵਨ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵਾ''ਤਿ ਪਦੇਸੁਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਯੋਗਤ੍ਤਾ ਤਦਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਤਸ੍ਸ ਭੋਤੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਧਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਥਾ ਸਤੋਯੇ**ਵਾਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਅਰਹਤਾਦਿਨਾ ਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭੂਤਸ੍ਸ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਭਵਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੋ ਯਦਿ ਵਾ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ **ਤਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਤਥਾ ਸਨ੍ਤਂਯੇ**ਵਾਤਿ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਵਚਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸਿਟ੍ਠਤਾਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਸ੍ਸ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਤਥਾ ਸਤੋਯੇਵਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਯਦਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਂਸਯਤ੍ਥੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸਂਸਯਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ ਤੇਸੁ ਏਕਸ੍ਸ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਪਨ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਇਮਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾ ਮੁਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਯਦਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਉਭੋਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥਾਯੇਵ। ਯਦਿ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਹਿ ''ਯਂ ਯਦੇਵ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੪) ਵਾ-ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਅਪ੍ਪਂ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਆਯੁ, ਇਦਾਨੇਤਰਹਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਚ ਇਧ ਸਮਾਨਤ੍ਥਸਦ੍ਦਪਯੋਗੋਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ "**ਯਦਿ ਵਾ ਨੋ ਤਥਾ**"ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ''ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਨਨੁ ''ਗੋਤਮ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੇਯੇਵ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਸਿਯਾ, ਨ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਚੋਦਨਾਯ "**ਇਧਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਯੋਗਤ੍ਤਾ, ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵਾ ਇਧਾਪਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਨਾਮਾਤਿ

ਵ◌ੁੱਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖਜਾਨੰ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਤਥਾ, ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖਜਾਨਮੇਵ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥੋ ਤਥਾ, ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਦਯੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਅਤ੍ਥਯੋਗੋਪੀਤਿ।

੨੫੮. ਭੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੰ ਆਲਪਤਿ। ਯਥਾ-ਸਦ੍ਦੰ ਸਾਤ੍ਥਕੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਸਹ ਪਾਠਸੇਸੇਨ ਯੋਜੇਤੁੰ **"ਯਥਾ ਸਕ੍ਕਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁੱਤੰ। **ਸੋ**ਤਿ ਭਗਵ◌ਾ। ਪੁਰਿਮਨਯੇ ਆਕਾਰਤ੍ਥਜੋਤਨਯਥਾ-ਸਦ੍ਦਯੋਗਤੋ ਕਥਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਤ੍ਤੰ, ਇਧ ਪਨ ਤਦਯੋਗਤੋ **"ਆਕਾਰਪੁਚ੍ਛਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ। ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ ਆਚਰਿਯਮ੍ਹਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸਮੁਦਾਚਾਰੋਤਿ ਆਹ **"ਅਥ ਨੰ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ"**ਤਿ, ਉਪਜ੍ਝਾਯਸਦ੍ਦਿਤੋ ਆਚਰਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਾਮਞ੍ਚ ਮਨ੍ਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ, ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਤਿਬ੍ਬਿਧੋ ਵ◌ੇਦੋ, ਤਥਾਪਿ ਅਟ੍ਠਕਾਦਿ ਵ◌ੁੱਤੰ ਪਧਾਨਭੂਤੰ ਮੂਲੰ **ਮਨ੍ਤੇ,** ਤਦਤ੍ਥਵ◌ਿਵਰਣਮਤ੍ਤੰ **ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ,** ਤਤ੍ਥ ਵ◌ੁੱਤਨਯੇਨ ਯਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਵ◌ਿਧਾਨੰ **ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਮਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਧਾਨਭਾਵਤੋ, ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨੇਵ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਮਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਪ੍ਪਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ◌ਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਤੀਸੁ ਵ◌ੇਦੇਸੂ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਇਸੀਹਿ ਵ◌ੁੱਤਮੂਲਵ◌ੇਦਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮੰ, ਵ◌ੇ**ਦੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵ◌ੇਦੇਸੂ''ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੇ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਲਕ੍ਖਣਾਨੀ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਕਾਨਿ ਮਨ੍ਤਪਦਾਨਿ। ਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਬਨ੍ਧਪਵ◌ੇਸਨਵਸੇਨ **ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵ◌ੇਸੇਨੇਵ◌ਾ**ਤਿ ਵ◌ੇਦਵ◌ਾਚਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਲਿਙ੍ਗੇਨੇਵ। ਵ◌ੇ**ਦੇ**ਤਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਮਨ੍ਤੇ। **ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤਸਤ੍ਤਾ। ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਚੇਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਵ◌ਾਚਨਤੋ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ''ਤਥਾਗਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇ। ਅਜ੍ਝਾਯਿਤਬ੍ਬਵ◌ਾਚੇਤਬ੍ਬਭਾਵ◌ੇਨ **ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ** ਪਾਕਟਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਕਗਾਥਾਦ੍ਵ◌ਿਗਾਥਾਦਿਵਸੇਨ **ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤਿ।** ਨ ਕੇਵਲੰ ਲਕ੍ਖਣਮਨ੍ਤਾਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਵ◌ੇਦਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਅਞ੍ਞਾਣਭਾਵ◌ੇਨ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਾਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੮) ਵ◌ੁੱਤੰ।

ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਪਤ੍ਥਨਾ **ਪਣਿਧਿ,** ਪਾਰਮੀਸਮ੍ਭਰਣੰ **ਸਮਾਦਾਨੰ,** ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਿਪਞ੍ਞਾ **ਞਾਣੰ।** ''ਪਣਿਧਿਮਹਤੋ ਸਮਾਦਾਨਮਹਤੋਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਮਹਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੮) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵ◌ੁੱਤੰ। ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਕਰੁਣਾ ਆਦਿ ਯੇਸੰ ਸਦ੍ਧਾਸੀਲਾਦੀਨੰ ਤੇ **ਕਰੁਣਾਦਯੋ,** ਤੇ ਏਵ ਗੁਣਾ **ਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਾ,** ਪਣਿਧਿ ਚ ਸਮਾਦਾਨਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਾ ਚ, ਤੇਹਿ ਮਹਨ੍ਤੋ **ਪਣਿਧਿਸਮਾਦਾਨਞਾਣਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਮਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦਤੋਪਰਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਯੋਜੀਯਤੀਤਿ। ਅਪਿਚ ਪਣਿਧਿ ਚ ਸਮਾਦਾਨਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਕਰੁਣਾ ਚ, ਤਮਾਦਿ ਯੇਸੰ ਤੇ ਤਥਾ, ਤੇਯੇਵ ਗੁਣਾ, ਤੇਹਿ ਮਹਨ੍ਤੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸੂਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਣਿਧਿਮਹਨ੍ਤਾਦਿ ਚਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵ◌ੰਸ (ਬੁ॰ ਵ◌ੰ॰ ੯ ਆਦਯੋ) ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਾਦਿ (ਚਰਿਯਾ॰ ੧ ਆਦਯੋ) ਵਸੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮਹਾਪਦਾਨਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ''ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸਾਤਿ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਕੁਲਪਦੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩) ਵ◌ੁੱਤੰ। ਤਤ੍ਥ ''ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਜਾਤਿ।** ''ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ, ਗੋਤਮੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਗੋਤ੍ਤੰ।** ''ਪੋਣਿਕਾ, ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਿਕਾ, ਸਾਕਿਯਾ, ਕੋਲਿਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਕੁਲਪਦੇਸੋ,** ਤਦੇਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਇਧ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ''ਦ੍ਵ◌ੇਯੇਵ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋ ਸਿਦ੍ਧਿਯੋ। ਨਨ੍ਵ◌ਾਯੰ ਗਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੇਕਤ੍ਥੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਨਿਟ੍ਠਾਯਮੇਵ ਵ◌ੁੱਤੋਤਿ ਆਹ''**ਕਾਮਞ੍ਚਾਯ**''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਭਵਭੇਦੇ**ਤਿ ਨਿਰਯਾਦਿਭਵਵ◌ਿਸੇਸੇ। ਸੋ ਹਿ ਸੁਚਰਿਤਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਮ੍ਮੇਨ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਗਤਿ।** ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਗਤਿ,** ਨਿਵ◌ਾਸਟ੍ਠਾਨੰ। ਗਮਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵ◌ੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਗਤਿ।** ਪਞ੍ਞਾ, ਗਮਨੰ ਬਜਾਪਨੰ **ਗਤਿ,** ਵ◌ਿਸ੍ਸਟਭਾਵ◌ੋ, ਸੋ ਪਨ ਇਤੋ ਚ ਏਤ੍ਤੋ ਚ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤਤਾਵ। ਗਮਨੰ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਨੰ **ਗਤਿ,** ਨਿਟ੍ਠਾ , ਅਜ੍ਝਾਸਯਪਟਿਸਰਣਤ੍ਥਾਪਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਨਯੇਨ ਗਹਿਤਾ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਇਮੇਸੰ ਖੋ ਅਹੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨੰ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾਨੰ ਨੇਵ ਜਾਨਾਮਿ ਆਗਤਿੰ ਵ◌ਾ ਗਤਿੰ ਵ◌ਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੦੮) ਏਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਰਹਤੋ ਗਤੀ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੩੩੯) ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸਰਣੇ, ਪਰਾਯਣੇ ਅਪਸ੍ਸਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਚ੍ਛਤਿ ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਗਤਿ,** ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਵਚਰਤਿ, ਅਵਚਰਣਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਗਤਿ,**

ਪਟਿਸਰਣਂ। ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਵਿਸਵ੍ਵੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਹਿ ਅਰਹਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਇਧ ਪਨ ਨਿਟ੍ਠਾਯਂ ਵਤ੍ਤੁਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਤਦਵ੍ਵੇਸਮਵਿਸਯਤ੍ਤਾ।

ਨਨੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਵਿਸਦਿਸਾਨੇਵ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੇਸਂ ਸਦਿਸਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਚੋਦਨਾਲੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਮਾਨੇਪਿ ਨਿਗ੍ਰੋਧਬਿਮ੍ਬਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਭਾਵੇ ਅਤ੍ਥੇਵ ਕੋਚਿ ਨੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨ ਤੇਹੇਵ ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਯਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਸੁਵਿਸਦਾਨਿ, ਸੁਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਨ** ਏਵਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੮) ਪਕਾਸਿਤੋ। ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਅਭਿਨ੍ਨਧੀਸਦ੍ਦਾ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਜਾਤਿ,** ਲਕ੍ਖਣਭਾਵਮਤ੍ਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ''ਸਬਲਾਦੀਸੁ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ, ਯਾਯ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤੁਭਿਨ੍ਨਧੀ।
> ਸਦ੍ਦਾ ਸਾ ਜਾਤਿਰੇਸਾ ਚ, ਮਾਲਾਸੁਤ੍ਤਮਿਵਨ੍ਵਿਤਾ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਲਕ੍ਖਣਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਭਾਵਤੋ ਵਿਸਦਿਸਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਸਦਿਸਾਨਿ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਨਾਮਾਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਧਿਆਪੁਬ੍ਬਵਸਯੋਗੇ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਗਾਰੇ ਵਸਤੀ"**ਤਿ **ਚਤੂਹਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮੇਹੀ**ਤਿ ਅਭਿਰੂਪਤਾ, ਦੀਘਾਯੁਕਤਾ, ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਤਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾਨਂ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਸਭਾਵਭੂਤਾਹਿ ਇਦ੍ਧੀਹਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਰਾਜਾ ਆਨਨ੍ਦ, ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਚਤੂਹਿ ਇਦ੍ਧੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਕਤਮਾਹਿ ਚਤੂਹਿ ਇਦ੍ਧੀਹਿ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਰਾਜਾ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਅਭਿਰੂਪੋ ਅਹੋਸਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੫੨)।

ਚੇਤਿਯਜਾਤਕੇ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੮.੪੪) ਆਗਤਨਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਪਿ **ਏਵਂ** ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਸਰੀਰਤੋ ਚਨ੍ਦਨਗਨ੍ਧੋ ਵਾਯਤਿ, ਅਯਂ ਏਕਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਮੁਖਤੋ ਉਪ੍ਪਲਗਨ੍ਧੋ ਵਾਯਤਿ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਖਗ੍ਗਹਤ੍ਥਾ ਆਰਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਤਤਿਯਾ। ਆਕਾਸੇਨ ਵਿਚਰਤਿ, ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੀ''ਤਿ। **ਅਨਾਗਤਵਂਸਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** ਪਨ ''ਅਭਿਰੂਪਭਾਵੋ ਏਕਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਭਾਵੋ ਦੁਤਿਯਾ, ਯਾਵਤਾਯੁਕਮ੍ਪਿ ਸਕਲਲੋਕਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਾਤਿਤ੍ਤਿਕਭਾਵੋ ਤਤਿਯਾ, ਆਕਾਸਚਾਰਿਭਾਵੋ ਚਤੁਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਭਾ**ਵੋਤਿ ਸਮਵਿਪਾਚਨਿਯਾ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਭੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੋਵ ਆਹਾਰੋ ਜੀਰਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਪੁਟਭਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਤਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਨ ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਨ ਭਤ੍ਤਕਾਲੇ ਭਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ, ਅਯਂ ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਮ, ਤਥਾਰੂਪਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹੀ**ਤਿ ਦਾਨਂ, ਪਿਯਵਚਨਂ, ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋਪਾਯੇਹਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਦਾਨਞ੍ਚ ਪੇਯ੍ਯਵਜ੍ਜਞ੍ਚ, ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਚ ਯਾ ਇਧ।
> ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਰਹਂ।
> ਏਤੇ ਖੋ ਸਙ੍ਗਹਾ ਲੋਕੇ, ਰਥਸ੍ਸਾਣੀਵ ਯਾਯਤੋ॥
>
> ਏਤੇ ਚ ਸਙ੍ਗਹਾ ਨਾਸ੍ਸੁ, ਨ ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤਕਾਰਣਾ।
> ਲਭੇਥ ਮਾਨਂ ਪੂਜਂ ਵਾ, ਪਿਤਾ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਕਾਰਣਾ॥

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਙ੍ਗਹਾ ਏਤੇ, ਸਮਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ।
ਤਸ੍ਮਾ ਮਹਤ੍ਤੰ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤਿ, ਪਾਸੰਸਾ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤੇ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੩)।

ਰਞ੍ਜਨਤੋਤਿ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਰਞ੍ਜਨਤੋ, ਨ ਰਾਗਵਸੇਨ, ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਜਨਨਤੋਤਿ ਵੁੱਤੰ ਹੋਤਿ। ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਰਾਜਾਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਰਾਜੂਨੰ ਸਮਞ੍ਞਾ ਤਥਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵਲਿਵਬੀਜਨਾਦੀਸੁ ਤਾਲਵਣ੍ਟਵੋਹਾਰੋ ਵਿਯ ਰੁਲ੍ਹਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਸਦ੍ਦਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਨੇਕਧਾ ਚਕ੍ਕਵੱਤੀਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪਧਾਨਭੂਤੰ ਵਚਨਤ੍ਥੰ ਪਠਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਚਕ੍ਕਰਤਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਦਮੇਵ ਹਿ ਪਧਾਨੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨਸ੍ਸ ਪਵੱਤਨਮਨ੍ਤਰੇਨ ਚਕ੍ਕਵੱਤਿਭਾਵਾਨਾਪੱਤਿਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਵੁੱਤੰ ''ਕਿੱਤਾਵਤਾ ਚਕ੍ਕਵੱਤੀ ਹੋਤੀਤਿ? ਏਕਙ੍ਗੁਲਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਮੱਤਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਆਕਾਸੰ ਅਬ੍ਭੁੱਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵੱਤੇ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੪੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੨੫੬)। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵੱਤੀ ਏਕੰਸੰ ਉੱਤਰਾਸਙ੍ਗੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਮਹੱਤ੍ਥੇਨ ਹੱਤ੍ਥਿਸੋਣ੍ਡਸਦਿਸਪਨਾਲ਼ਿੰ ਸੁਵਣ੍ਣਭਿਙ੍ਕਾਰੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਹੱਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਉਦਕੇਨ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ''ਪਵੱਤੱਤੁ ਭਵੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ, ਅਭਿਵਿਜਿਨਾਤੁ ਭਵੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੪) ਵਚਨੇਨ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਵੇਹਾਸੰ ਅਬ੍ਭੁੱਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵੱਤੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸੰ ਪਵੱਤਾਪਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਵੱਤੇਤੀ**"ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਯਥਾਹ ''ਅਥ ਖੋ ਆਨਨ੍ਦ ਰਾਜਾ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ...ਪੇ॰... ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਿ 'ਪਵੱਤੱਤੁ ਭਵੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨ'ਨ੍ਤਿ''ਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੪)। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਚਕ੍ਕਸਦ੍ਦੋ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇਯੇਵ ਵੱਤਤਿ ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਪੱਤਿਚਕ੍ਕਾਦੀਸੁਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰਤਦੱਤ੍ਥਵਾਚਕਸਦ੍ਦਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋਪਿ ਵਚਨਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸਮ੍ਪੱਤਿਚਕ੍ਕੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤੱਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਪੱਤਿਚਕ੍ਕੇਹੀਤਿ** -

''ਪਤਿਰੂਪੇ ਵਸੇ ਦੇਸੇ, ਅਰਿਯਮਿੱਤਕਰੋ ਸਿਯਾ।
ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਞ੍ਞਕਤੋ ਨਰੋ।
ਧਞ੍ਞੰ ਧਨੰ ਯਸੋ ਕਿੱਤਿ, ਸੁਖਞ੍ਚੇਤੰਧਿਵੱਤਤੀ''ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧) –

ਵੁੱਤੇਹਿ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸਾਦਿਸਮ੍ਪੱਤਿਚਕ੍ਕੇਹਿ। **ਵੱਤਤੀ**ਤਿ ਪਵੱਤਤਿ ਸਮ੍ਪੱਜਤਿ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੰ ਵਾ ਪਟਿਪੱਜਤਿ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪੱਤਿਚਕ੍ਕੇਹਿ। **ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੱਤਨਿਕਾਯੰ, ਯਥਾ ਸਯੰਸਦ੍ਦੋ ਸੁਦ੍ਧਕੱਤੁੱਤ੍ਥਸ੍ਸ ਜੋਤਕੋ, ਤਥਾ ਪਰੰਸਦ੍ਦੋਪਿ ਹੇਤੁਕੱਤੁੱਤ੍ਥਸ੍ਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਵੱਤੇਤੀ**ਤਿ ਪਵੱਤੇਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੰ ਵਾ ਪਟਿਪੱਜਾਪੇਤਿ। ਯਥਾਹ –

''ਰਾਜਾ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਏਵਮਾਹ 'ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਨ ਆਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਕਾਮੇਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾ ਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਮੁਸਾ ਨ ਭਣਿਤਬ੍ਬਾ, ਮੱਜੰ ਨ ਪਾਤਬ੍ਬੰ, ਯਥਾਭੁੱਤਞ੍ਚ ਭੁਞ੍ਜਥਾ'ਤਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨਾਨਨ੍ਦ ਪੁਰੱਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੪)।

ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕਾਨਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਭੂਤਾਨੰ ਚਕ੍ਕਾਨੰ। ਇਰਿਯਾਪਥੋਪਿ ਹਿ ''ਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ ''ਚਤੁਚਕ੍ਕੰ ਨਵਦ੍ਵਾਰ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯, ੧੦੯)। ਯਥਾਹ –

''ਰਥਙ੍ਗੇ ਲਕ੍ਖਣੇ ਧਮ੍ਮੋ-ਰਚਕ੍ਕੇਸ੍ਵਿਰਿਯਾਪਥੇ।
ਚਕ੍ਕੰ ਸਮ੍ਪੱਤਿਯੰ ਚਕ੍ਕ-ਰਤਨੇ ਮਣ੍ਡਲੇ ਬਲੇ।
ਕੁਲਾਲਭਣ੍ਡੇ ਆਣਾਯ-ਮਾਯੁਧੇ ਦਾਨਰਾਸਿਸੂ''ਤਿ॥

ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨੰ, ਇਮਿਨਾਵ ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਰਹਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਚਾਹ –

> ''ਅਥ ਖੋ ਤੰ ਆਨਨ੍ਦ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਦਿਸੰ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਵਦੇਵ ਰਾਜਾ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਪਦੇਸੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਾ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਵਾਸੰ ਉਪਗਚ੍ਛਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੪)।

ਅਯੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਅਪ੍ਪਟਿਹਤੰ ਆਣਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ ਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਤੰ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕੰ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯੰ ਕੇਨਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਨ ਪਾਣਿਨਾ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਚ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ ਚ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ, ਚ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਚ ਪਰਿਸਞ੍ਞੂ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਪਾਣਿਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੩੧)।

ਖਤ੍ਤਿਯਮਣ੍ਡਲਾਦਿਸਞ੍ਞਿਤੰ ਚਕ੍ਕੰ ਸਮੂਹੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿਪਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਯੇ ਖੋ ਪਨਾਨਨ੍ਦ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੪)। ਚਕ੍ਕਲਕ੍ਖਣੰ ਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿਪਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਤੇਨਾਹ ''ਇਮਸ੍ਸ ਦੇਵ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਾਦਤਲੇਸੁ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ ਸਹਸ੍ਸਾਰਾਨਿ ਸਨੇਮਿਕਾਨਿ ਸਨਾਭਿਕਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾਨੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫)। ਚਕ੍ਕੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਕਾਯਬਲੰ ਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿਪਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਅਯਞ੍ਹਿ ਦੇਵ ਕੁਮਾਰੋ ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦੋ...ਪੇ॰... ਅਯਞ੍ਹਿ ਦੇਵ ਕੁਮਾਰੋ ਸੀਹਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਕਾਯੋ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫)। ਤੇਨ ਹਿਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਮਹਬ੍ਬਲਭਾਵੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਚਕ੍ਕੰ ਦਸਵਿਧੰ, ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੰ ਵਾ ਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮੰ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਨ ਹਿ ਤੇ ਤਾਤ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪੇਤ੍ਤਿਕੰ ਦਾਯਜ੍ਜੰ , ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵੰ ਤਾਤ ਅਰਿਯੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਾਹੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੩)। ਚਕ੍ਕੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਦਾਨੰ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿਪਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

> ''ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਖੋ ਆਨਨ੍ਦ ਰਾਜਾ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਤਾਸੰ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀਨੰ ਤੀਰੇ ਏਵਰੂਪੰ ਦਾਨੰ ਅਨ੍ਨੰ ਅਨ੍ਨਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ, ਪਾਨੰ ਪਾਨਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ, ਵਤ੍ਥੰ ਵਤ੍ਥਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ, ਯਾਨੰ ਯਾਨਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ, ਸਯਨੰ ਸਯਨਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ, ਇਤ੍ਥਿੰ ਇਤ੍ਥਿਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ, ਹਿਰਞ੍ਞੰ ਹਿਰਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ, ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਸੁਵਣ੍ਣਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੫੪)।

ਰਾਜਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੰ ਤਦਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤੋ। **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸੰ** ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤੋ। **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਞਾਯੇ, ਸਮੋ ਏਵ ਚ ਞਾਯੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਞਾਯੇਨ ਸਮੇਨਾ"**ਤਿ। **ਵਤ੍ਤ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਇਦੰ ਨਾਮ ਚਰਤੀ''ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਿਨਾ ਚ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਪਯੁਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਸਦਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਯੋਜੀਯਤਿ। ਪਦੇਸਗ੍ਗਹਣੇ ਹਿ ਅਸਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਯਥਾ ''ਦਿਕ੍ਖਿਤੋ ਨ ਦਦਾਤੀ''ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾ ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ ਰਜ੍ਜਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਅਧਮ੍ਮੇਨ ਪਰੂਪਘਾਤਾਦਿਨਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਧਮ੍ਮੇਨ ਰਜ੍ਜੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ, **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਞਾਯੇਨ, ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਰਞ੍ਞੋ ਭਾਵੋ **ਰਜ੍ਜੰ,** ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ।

ਪਰੇਸੰ ਹਿਤੋਪਾਯਭੂਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਚਰਤੀਤਿ ਵਾ **ਧਮ੍ਮਿਕੋ।** ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤੋਪਾਯਭੂਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ, ਚਰਕੋ ਵਾ ਰਾਜਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ**ਤਿ ਇਮੰ ਸਵਿਸੇਸੰ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਪਰਹਿਤਧਮ੍ਮਕਰਣੇਨ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਯੰ ਪਨ ਮਹਾਪਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋ – ਦਸਵਿਧੇ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ, ਅਗਤਿਰਹਿਤੇ ਵਾ ਰਾਜਧਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਿਕੋ;** ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮੇਨ ਲੋਕੰ ਰਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ।** ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਵ ਹਿ ਇਦੰ ਪਦਦ੍ਵਯਨ੍ਤਿ। ਆਚਰਿਯੇਨ ਪਨ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਚਰਤਿ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮੋ ਏਤਸ੍ਸ, ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਿਕੋ,** ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸੋ

ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਰਾਜਾ ਚਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ**''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੮)। ''ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਦੰ ਚਤੁਦੀਪਿਸ੍ਸਰਤੰ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਚਾਤੁਰਨ੍ਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮੁਦ੍ਦਾ ਅਨ੍ਤਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਾਤੁਰਨ੍ਤਾ,** ਪਥਵੀ। ਸਾ ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਸਮੁਦ੍ਦਾਦਿਚਤੁਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ ਏਵੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਚਤੁਸਮੁਦ੍ਦ ਅਨ੍ਤਾਯਾ"**ਤਿ, ਸਾ ਪਨ ਅਵਯਵਭੂਤੇਹਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਹਿ ਦੀਪੇਹਿ ਵਿਭੂਸਿਤਾ ਏਕਲੋਕਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਪਥਵੀਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਦੀਪਵਿਭੂਸਿਤਾਯ ਪਥਵਿਯਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਾਵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ, ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ ਦਿਸਾ ਭਨ੍ਤਿ ਵਿਰੋਚਨਾ।
> ਸਬ੍ਬੇਵ ਦਾਸਾ ਮਨ੍ਧਾਤੁ, ਯੇ ਚ ਪਾਣਾ ਪਥਵਿਸ੍ਸਿਤਾ''ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਚਤੁਦੀਪਵਿਭੂਸਿਤਾਯਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਦੀਪਵਿਭੂਸਿਤਾਯਾ**ਤਿ **ਵਿਧ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਪਞ੍ਚਸਤਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਾਨਮ੍ਪਿ ਮਹਾਦੀਪੇਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਸਦ੍ਦਾਤਿਰਿਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਾਤਿਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਾਚਕੇਨ ਵਾ ਵਿਧਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਭਾਗਾਨੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਕੋਪਾਦਿਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਮਮੋਹਮਾਨਮਦਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਵਿਜੇਤੀ**ਤਿ ਤੰਕਾਲਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨੰ, ਵਿਜਿਤਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਹਿ ਅਤੀਤੇ ਤਾਵੀਸਦ੍ਦਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ''ਸਬ੍ਬਰਾਜਾਨੋ ਵਿਜੇਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਕਾਮੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਕੇਨਚਿ ਯੁਦ੍ਧੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੁਦ੍ਧੇਨ ਪਨ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਿਜਯਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ''ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮੋ'' ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਥਾਵਰਸ੍ਸ ਧੁਵਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਥਾਵਰਿਯੰ,** ਯਥਾ ਜਨਪਦੇ ਥਾਵਰਿਯੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਮਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਜਨਪਦੇ ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਮਾਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਤਰੇਨ ਚ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਜਨਪਦੋ ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੰ। **ਤਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਮਿੰ ਰਾਜਿਨਿ। ਯਥਾ ਜਨਪਦੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਥਾਵਰਿਯੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਦਾਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋ **"ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਪਯੁਤ੍ਤੋ। **ਸਕਮ੍ਮਨਿਰਤੋ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਰਜ੍ਜਕਮ੍ਮੇ ਸਦਾ ਪਵਤ੍ਤੋ । **ਅਚਲੋ ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤੰ, ਚੋਰਾਨੰ ਵਾ ਵਿਲੋਪਨਮਤ੍ਤੇਨ **ਅਚਲੋ,** ਦਾਮਰਿਕਤ੍ਤੇਨ **ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ।** ਚੋਰੇਹਿ ਵਾ **ਅਚਲੋ,** ਪਟਿਰਾਜੂਹਿ **ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ।** ਅਨਤਿਮੁਦੁਭਾਵੇਨ ਵਾ **ਅਚਲੋ,** ਅਨਤਿਚਣ੍ਡਭਾਵੇਨ **ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ।** ਤਥਾ ਹਿ ਅਤਿਚਣ੍ਡਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਬਲਿਖਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਲੋਕੰ ਪੀਲ਼ਯਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਜ੍ਝਿਮਜਨਪਦੰ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਵਾਸੰ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਤਿਮੁਦੁਕਸ੍ਸ ਚ ਰਞ੍ਞੋ ਚੋਰਸਾਹਸਿਕਜਨਵਿਲੋਪਪੀਲ਼ਿਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਪਹਾਯ ਜਨਪਦਮਜ੍ਝੇ ਵਾਸੰ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ, ਇਤਿ ਏਵਰੂਪੇ ਰਾਜਿਨਿ ਜਨਪਦੋ ਥਾਵਰਭਾਵੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਤਦੁਭਯਵਿਰਹਿਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣਤੁਲਾ ਵਿਯ ਸਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਰਾਜਿਨਿ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰਯਮਾਨੇ ਜਨਪਦੋ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠਿਯੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਯੋਪਟ੍ਟੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਚਲੋ ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ।

ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਨ੍ਤਿ ਏਕੋਵ ਨਿਪਾਤੋ, ''ਸੋ ਕਤਮੋ, ਤੰ ਕਤਮੰ, ਸਾ ਕਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਰਹੰ ਲਿਙ੍ਗਵਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨਵਸੇਨ ਪਯੋਜਿਯਮਾਨੋਵ ਹੋਤਿ, ਇਧ ਤਾਨਿ ਕਤਮਾਨੀਤਿ ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਚਚਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਯਥਾਰੁਚਿ ਆਕਾਸਾਦਿਗਮਨਾਯ ਪਰਿਬ੍ਭਮਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਕੰ।** ਚਕ੍ਕਰਤਨਞ੍ਹਿ ਅਨ੍ਤੋਸਮੁਟ੍ਠਿਤਵਾਯੋਧਾਤੁਵਸੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਵਿਮਾਨਾਦਿ ਵਿਯ ਬਹਿਸਮੁਟ੍ਠਿਤਵਾਯੋਧਾਤੁਵਸੇਨਾਤਿ **ਵਿਮਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਵਿ॰ ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਪਠਮਪੀਠਵਿਮਾਨਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਾਦਨਟ੍ਠੇਨ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨਪ੍ਪਕੰ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ। ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਰਮੇਤਿ ਰਤਿੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਰਤਨੰ,** ਰਮਨੰ ਵਾ ਰਤੰ, ਤੰ ਨੇਤੀਤਿ **ਰਤਨੰ,** ਰਤੰ ਵਾ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਰਤਨੰ** ਜ-ਕਾਰਲੋਪਵਸੇਨਾਤਿਪਿ ਨੇਰੁਤ੍ਤਿਕਾ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਾਦੀਸੁ।

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਭਾৱ◌ਾਦਿਨਾਪਿ ਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਰਤਨਟ੍ਠੋ ৱ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਪਨ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨੇৱ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਯ ৱ◌ਿਸੁੰ ਨ ਗਹਿਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਏਕਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਚੇ? ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਭਾৱਸ੍ਸਪਿ ਰਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਥ ৱ◌ਾ ਗਨ੍ਥਬਜਾਸੰ ਪਰਿਹਰਿਤੁਕਾਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਭਾৱ◌ੋ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ ৱ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਞ੍ਞਾਸੁ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੫.੨੨੩; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬.੩.ਯਾਨੀਧਾਤਿਗਾਥਾৱਣ੍ਣਨਾ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੨੬; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੫੬) ਏৱ◌ੰ ৱ◌ੁਤ੍ਤੰ –

''ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨੰ। ਅਪਿਚ –

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤੰ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਅਤੁਲੰ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨੰ।
ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੰ, ਰਤਨੰ ਤੇਨ ৱ◌ੁਚ੍ਚਤਿ॥

''ਚਕ੍ਕਰਤਨਸ੍ਸ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਞ੍ਞੰ ਦੇৱਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਤਸ੍ਸੇৱ ਪੂਜਞ੍ਚ ਅਭਿৱ◌ਾਦਨਾਦੀਨਿ ਚ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨੰ। ਚਕ੍ਕਰਤਨਸ੍ਸ ਚ ਏਤ੍ਤਕੰ ਨਾਮ ਧਨੰ ਅਗ੍ਘਤੀਤਿ ਅਗ੍ਘੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਤਿ ਮਹਗ੍ਘਟ੍ਠੇਨਪਿ ਰਤਨੰ। ਚਕ੍ਕਰਤਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਲੋਕੇ ৱ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਰਤਨੇਹਿ ਅਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਅਤੁਲਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਪ੍ਪੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰਯੇৱ ਚਕ੍ਕৱਤ੍ਤਿਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨਪਿ ਰਤਨੰ। ਤਦੇਤੰ ਜਾਤਿਰੂਪਕੁਲਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦੀਹਿ ਅਨੋਮਸ੍ਸ ਉਲ਼ਾਰਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇৱ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਟ੍ਠੇਨਪਿ ਰਤਨੰ। ਯਥਾ ਚ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ, ਏৱ◌ੰ ਸੇਸਾਨਿਪੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ **ਤਟ੍ਟੀਕਾਯ,** ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਚ ৱ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥৱ◌ਿਭਾৱਨਾ – ਇਦਞ੍ਹਿ **"ਚਿਤ੍ਤੀਕਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿৱਚਨੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨਤ੍ਥৱਸੇਨ ৱ◌ੁਤ੍ਤੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਕਿਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਲੋਕੇ ''ਰਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ৱਤ੍ਥੁਨੋ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਭਾৱ◌ੇਨ ৱ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਸਰੂਪਤੋ ਪਨੇਤੰ ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੇਨ ਸਮ੍ਮਤੰ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁৱਣ੍ਣਾਦਿਕੰ, ਚਕ੍ਕৱਤ੍ਤਿਰਞ੍ਞੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨਾਦਿਕੰ, ਕਤਞ੍ਞੁਕਤৱ◌ੇਦਿਪੁਗ੍ਗਲਾਦਿਕੰ, ਸਬ੍ਬੁਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦৱਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਸਰਣਤ੍ਤਯਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ''ਅਹੋ ਮਨੋਹਰ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਚਿਤ੍ਤੀਕਤੰ,** ਸ੍ৱ◌ਾਯੰ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੋ ਤਸ੍ਸ ਪੂਜਨੀਯਤਾਯਾਤਿ ਕਤ੍ৱ◌ਾ ਪੂਜਨੀਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ৱਦਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ৱ◌ਿਚਿਤ੍ਰਕਤਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ ਇਧ ਚਿਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਦਯৱ◌ਾਚਕਤ੍ਤਾ ''ਚਿਤ੍ਤੀਕਤ੍ৱ◌ਾ ਸੁਣਾਥ ਮੇ''ਤਿ (ਬੁ॰ ৱ◌ੰ॰ ੧.੮੦) ਆਹਚ੍ਚਭਾਸਿਤਪਾਲ਼ਿਯੰ ৱ◌ਿਯ। ਤਥਾ ਚਾਹੁ ''ਯਥਾਰਹਮਿৱਣ੍ਣਾਗਮੋ ਭੂਕਰੇਸੂ''ਤਿ। ''ਪਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤੰ ਰੂਪੰ, ਮਣਿਨਾ ਕੁਣ੍ਡਲੇਨ ਚਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੦੨) ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅৱ◌ਿਚਿਤ੍ਰੰ ਇਦਾਨਿ ৱ◌ਿਚਿਤ੍ਰੰ ਕਤਨ੍ਤਿ **ਚਿਤ੍ਤੀਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ৱ◌ਿਚਿਤ੍ਰৱ◌ਾਚਕਤ੍ਤਾ। ਮਹਨ੍ਤੰ ৱ◌ਿਪੁਲੰ ਅਪਰਿਮਿਤੰ ਅਗ੍ਘਤੀਤਿ **ਮਹਗ੍ਘੰ।** ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਤੁਲਾ ਉਪਮਾ, ਤੁਲੰ ৱ◌ਾ ਸਦਿਸਨ੍ਤਿ **ਅਤੁਲੰ।** ਕਦਾਚਿਦੇৱ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਾ **ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨੰ।** ਅਨੋਮੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰਗੁਣੇਹੇৱ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੰ।**

ਇਦਾਨਿ ਨੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨੰ ਸৱ◌ਿਸੇਸੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ৱ◌ਾ ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਤੇ ਅਤਿਦਿਸਿਤੁੰ **"ਯਥਾ ਚ ਚਕ੍ਕਰਤਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞੰ ਦੇৱਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ** ਰਞ੍ਞੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਿਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤੋ, ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤੋ ਚ। **ਅਗ੍ਘੋ ਨਤ੍ਥਿ** ਅਤਿৱ◌ਿਯ ਉਲ਼ਾਰਸਮੁਜ੍ਜਲਰਤਨਤ੍ਤਾ, ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਤਾਯ ਚ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਚ ਮਹਗ੍ਘੰ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਅਤੁਲੰ। ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਨੇਨ ৱ◌ਿਗਤਕਾਲ਼ਕੋ ਪੁਞ੍ਞਪਸੁਤਤਾਯ ਮਣ੍ਡਭੂਤੋ ਯਾਦਿਸੋ ਕਾਲੋ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾਰਹੋ, ਤਾਦਿਸੇ ਏৱ ਚਕ੍ਕৱਤ੍ਤੀਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭৱ◌ੋਤਿ ਆਹ **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚੀ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯৱਚਨੰ, **"ਕਦਾਚੀ"**ਤਿ ৱ◌ਾ ਯਥਾৱ◌ੁਤ੍ਤਕਾਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ৱ◌ੁਤ੍ਤੰ, **"ਕਰਹਚੀ"**ਤਿ **ਜਮ੍ਬੁਸਿਰਿਦੀਪ**ਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦੇਸੰ। ਤੇਨਾਹ –

''ਕਾਲੰ ਦੀਪਞ੍ਚ ਦੇਸਞ੍ਚ, ਕੁਲੰ ਮਾਤਰਮੇৱ ਚ।
ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ৱ◌ਿਲੋਕੇਤ੍ৱ◌ਾ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਹਾਯਸੋ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੦)।

ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਉਪਮੋਪਮੇਯਜਾਨਞ੍ਚ ਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਸਦਿਸਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਪਨ ਅਨੇਕਦਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਕਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਪੂਰਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੁਲ੍ਲਭੁਪ੍ਪਾਦੋਯੇਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦੁਲ੍ਲਭੁਪ੍ਪਾਦਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਤੇਸੰ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਕਾਮੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮਿਜ੍ਝਮਾਨੇ ਗੁਣੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਪਰਿਵਾਰਜਨਸਾਧਾਰਣੇ, ਤਥਾਪਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਏਵ ਨੰ ਸਾਮਿਭਾਵੇਨ ਵਿਸਵਿਤਾਯ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਤਿ ਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਦੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ, ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਸੇਸਰਤਨੇਸੁਪਿ ਲਬ੍ਭਨਤੋ **"ਏਵੰ ਸੇਸਾਨਿਪੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਰਤਨੇਹਿ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਕਿਮਤ੍ਥੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ, ਨਨੁ ਵਿਨਾਪਿ ਤੇਸੁ ਕੇਨਚਿ ਰਞ੍ਞਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਤਸ੍ਸ ਤੇਹਿ ਹਥਾਰਹਮਤ੍ਥਪਚ੍ਚਨੁਭਵਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਕੇਨਚਿਪਿ ਅਵਿਨਾਭਾਵਿਤੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਇਮੇਸੁ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਅਜਿਤੰ** ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਦਿਸਾਯ ਖਤ੍ਤਿਯਮਣ੍ਡਲੰ **ਜਿਨਾਤਿ** ਮਹੇਸਕ੍ਖਤਾਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਭਾਵਤੋ। **ਯਥਾਸੁਖੰ ਅਨੁਵਿਚਰਤਿ** ਹਤ੍ਥਿਰਤਨੰ, ਅਸ੍ਸਰਤਨਞ੍ਚ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਅਨ੍ਤੋਪਾਤਰਾਸੰਯੇਵ ਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਥਵਿੰ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਧਾਨਿਯਾ ਏਵ ਪਚ੍ਚਾਗਮਨਤੋ। **ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨੇਨ ਵਿਜਿਤਮਨੁਰਕ੍ਖਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸੰਵਿਦਹਨਤੋ। **ਅਵਸੇਸੇਹਿ** ਮਣਿਰਤਨਇਤ੍ਥਿਰਤਨਗਹਪਤਿਰਤਨੇਹਿ ਉਪਭੁਞ੍ਜਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਉਪਭੋਗਸੁਖੰ ਅਨੁਭਵਤਿ** ਯਥਾਰਹੰ ਤੇਹਿ ਤਥਾਨੁਭਵਨਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਮਣਿਰਤਨੇਨ ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਪਦੇਸੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਿਧਮੇਤ੍ਵਾ ਆਲੋਕਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ ਸੁਖਮਨੁਭਵਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਰਤਨੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ, ਗਹਪਤਿਰਤਨੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਮਣਿਕਨਕਰਜਤਾਦਿਧਨਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਸੁਖਮਨੁਭਵਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤਿਯਾ, ਸਤ੍ਤਿਫਲੇਨ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਪਠਮੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਿਵਿਧਾ ਹਿ **ਸਤ੍ਤਿਯੋ** ''ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਸਮਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ ਏਤਾਯਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਥਾਹੁ –

> ''ਪਭਾਵੁਸ੍ਸਾਹਮਨ੍ਤਾਨੰ, ਵਸਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤਿਯੋ।
> ਪਭਾਵੋ ਦਣ੍ਡਜੋ ਤੇਜੋ, ਪਤਾਪੋ ਤੁ ਚ ਕੋਸਜੋ॥
>
> ਮਨ੍ਤੋ ਚ ਮਨ੍ਤਨੰ ਸੋ ਤੁ, ਚਤੁਕ੍ਕਣ੍ਣੋ ਦ੍ਵਿਗੋਚਰੋ।
> ਤਿਗੋਚਰੋ ਤੁ ਛਕ੍ਕਣ੍ਣੋ, ਰਹਸ੍ਸੰ ਗੁਯ੍ਹਮੁਚ੍ਚਤੇ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਵੀਰਿਯਬਲੰ **ਉਸ੍ਸਾਹਸਤ੍ਤਿ।** ਪਠਮੇਨ ਚਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇਨ ਤਦਨੁਯੋਗੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਤੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹਸਤ੍ਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਾਣਾਚਕ੍ਕਭਾਵਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਪਞ੍ਞਾਬਲੰ **ਮਨ੍ਤਸਤ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ** ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨੇਨ ਤਦਨੁਯੋਗੋ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ ? ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਰਾਜਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਕੁਸਲਭਾਵੇਨ ਮਨ੍ਤਸਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਯ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਪਯੋਗਤ੍ਤਾ। ਦਮਨੇਨ, ਧਨੇਨ ਚ ਪਭੁਤ੍ਤੰ **ਪਭੂਸਤ੍ਤਿ। ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਗਹਪਤਿਰਤਨੇਹਿ** ਚਸ੍ਸ ਤਦਨੁਯੋਗੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਤਨਾਨੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ, ਗਹਪਤਿਰਤਨਤੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧਕੋਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਸਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਯ ਪਭਾਵਸਮਿਦ੍ਧਿਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਇਤ੍ਥਿਮਣਿਰਤਨੇਹਿ ਤਿਵਿਧਸਤ੍ਤਿਯੋਗਫਲੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਹਿ ਤਿਵਿਧਾਹਿ ਸਤ੍ਤੀਹਿ ਪਯੁਜ੍ਜਨਤੋ ਯੰ ਫਲੰ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੰ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਤੇਹੇਵ ਉਪਭੋਗਸੁਖਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ।

ਦੁਵਿਧਸੁਖਵਸੇਨਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਮਣਿਰਤਨੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਕਥਿਤੰ। **ਭੋਗਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੀਪੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸੁਖੰ। **ਸੇਸੇਹੀ**ਤਿ ਤਦਵਸੇਸੇਹਿ ਚਕ੍ਕਾਦਿਪਞ੍ਚਰਤਨੇਹਿ। ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸੁਖੰ **ਇਸ੍ਸਰਿਯਸੁਖੰ।** ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਹੇਤੁਵਸੇਨਪਿ ਕੇਨਚਿ ਅਵਿਨਾਭਾਵਿਤਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਵਿਸੇਸਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਦੋਸਕੁਸਲਮੂਲਜਨਿਤਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਦੋਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਸੋਮ੍ਮਤਰਰਤਨਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਕਮ੍ਮਫਲਞ੍ਹਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾਨਿ** ਮਣਿਇਤ੍ਥਿਗਹਪਤਿਰਤਨਾਨਿ **ਅਲੋਭਕੁਸਲਮੂਲਜਨਿਤਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਉਲ਼ਾਰਧਨਸ੍ਸ, ਉਲ਼ਾਰਧਨਪਟਿਲਾਭਕਾਰਣਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਸਮ੍ਪਦਾਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਛਿਮਂ** ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਂ **ਅਮੋਹਕੁਸਲਮੂਲਜਨਿਤਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਮਹਾਪਞ੍ਞੇਨੇਵ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਨੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਮਹਾਪਞ੍ਞਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਅਮੋਹਕੁਸਲਮੂਲਜਨਿਤਕਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਭਾਵਤੋ। **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਮਹਾਵਗ੍ਗੇ ਦੁਤਿਯੇ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੨੩)। **ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਮਵਗ੍ਗੇ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੨੩)। **ਉਪਦੇਸੋ** ਨਾਮ ਸਵਿਸੇਸਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਰਤਨਾਨਂ ਵਿਚਾਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਨਯੋ।

ਸਰਣਤੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਤੋ **ਸੂਰਾ** ਸਤ੍ਤਿਵਨ੍ਤੋ, ਨਿਬ੍ਭਯਾਵਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਾ**"ਤਿ। ਅਸੁਰੇ ਵਿਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਧੀਰੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਸੇਨਙ੍ਗਭਾਵਤੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ''ਅਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਧੀਰਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ, ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਮਿਵ ਰੂਪਂ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਧੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ,** ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸਕਾਯਾ**"ਤਿ। **ਏਕੇ**ਤਿ **ਸਾਰਸਮਾਸ**ਨਾਮਕਾ ਆਚਰਿਯਾ, ਤਦਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਭਾਵੇ**ਤਿ ਸਭਾਵਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਤ੍ਤਮਸੂਰਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਯੋਧਾ। ਸੂਰਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਇਧ ਯੋਧਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਪੁਰਿਮਨਯਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤਾ ਹੋਤਿ, ''ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ ਸੂਰਸਦ੍ਦੋ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, "**ਉਤ੍ਤਮਾ ਸੂਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**"ਤਿਪਿ ਹਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਵੀਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਵਨ੍ਤਾਨਂ। **ਅਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ ''ਅਙ੍ਗੀਯਤਿ ਞਾਯਤਿ ਫਲਮੇਤੇਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ''ਧੀਰਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਦੇਵ ਧੀਰਙ੍ਗਂ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ "**ਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਵੀਰਿਯਮਯਸਰੀਰਾ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। ਵੀਰਿਯਮੇਵ **ਵੀਰਿਯਮਯਂ** ਯਥਾ ''ਦਾਨਮਯ''ਨ੍ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫; ਇਤਿਵੁ॰ ੬੦; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੩੪) ਤਸ੍ਮਾ ਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਸਰੀਰਾ ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੀਰਿਯਂ ਪਨ ਨ ਏਕਨ੍ਤਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵਿਯ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਅਪਿਚ ਧੀਰਙ੍ਗੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਧੀਰਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਵੀਰਿਯਮਯਸਰੀਰਾ ਵਿਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਤੋ ਰੂਪਂ ਨ ਏਕਨ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਯ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਰੂਪਂ ਸਰੀਰਭੂਤਂ ਧੀਰਙ੍ਗਂ ਵੀਰਿਯਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾਪਿ ਵੀਰਿਯਂ ਨਾਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਵਿਗ੍ਗਹਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ "**ਵੀਰਿਯਮਯਸਰੀਰਾ ਵਿਯਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਇਧਾਪਿ ਮਯਸਦ੍ਦੋ ਸਕਤ੍ਥੇਯੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਵਿਗ੍ਗਹਵੀਰਿਯਸਦਿਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਸਵਿਗ੍ਗਹਂ ਚੇ ਵੀਰਿਯਂ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਤੇ ਚਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਤਂਸਦਿਸਾਯੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਚਤ੍ਥੋ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੮) ਅਨੁਮਤੋ। **ਮਹਾਪਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਧੀਰਙ੍ਗਂ ਰੂਪਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਧੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ,** ਵੀਰਿਯਜਾਤਿਕਾ ਵੀਰਿਯਸਭਾਵਾ ਵੀਰਿਯਮਯਾ ਅਕਿਲਾਸੁਨੋ ਅਹੇਸੁਂ, ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਯੁਜ੍ਝਨ੍ਤਾ ਨ ਕਿਲਮਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੪) ਤਦੇਤਂ ਰੂਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਭਾਵਤ੍ਥਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਇਧ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ "**ਧਿਤਙ੍ਗਰੂਪਾ**"ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਵੀਰਿਯਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਧਿਤਿਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ''ਸਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮੋ ਧਿਤਿ ਚਾਗੋ, ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੋ ਅਤਿਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੧.੫੭) ਧਿਤਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ "**ਵੀਰਙ੍ਗ**"ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋਵ ਦਿਟ੍ਠੋ। ਯਥਾ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਨਨੁ ਚ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਨਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਯ'ਮਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਮਦ੍ਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ "**ਸਚੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਪਰਸੇਨਾ ਹੋਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ''ਸਚੇ ਪਨ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਏਵਮਾਨੁਭਾਵਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ''ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਪਰਸੇਨਂ ਪਮਦ੍ਦਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਪਕਰਣਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ''ਸਿਕ੍ਖਮਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਪਰਿਪਞ੍ਹਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੪੩੪) ਏਤਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ (ਪਾਚਿ॰ ੪੩੬) ''ਸਿਕ੍ਖਿਤੁਕਾਮੇਨਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਪਰਸੇਨਂ ਪਮਦ੍ਦਨ੍ਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪਮਦ੍ਦਨਸਮਤ੍ਥਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ । ਏਵਮਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਯਥਾਰਹਂ। ਪਰਸੇਨਂ ਪਮਦ੍ਦਨਾਯ ਸਮਤ੍ਥੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੂਪਚਿਤਸ੍ਸ ਏਤਰਹਿ ਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਰਤਰਂ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁਂ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਸਮੁਦਾਗਤਂ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਧਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ **"ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਸੀਲਧਮ੍ਮੇਨਾ"**ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ''ਯੇ ਖੋ ਪਨਾਨਨ੍ਦ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਾਜਾਨਂ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ 'ਏਹਿ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜ, ਸ੍ਵਾਗਤਂ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਂ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਸਾਸ ਮਹਾਰਾਜਾ'ਤਿ। ਰਾਜਾ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਏਵਮਾਹ 'ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਨ ਆਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਮੇਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾ ਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਮੁਸਾ ਨ ਭਣਿਤਬ੍ਬਾ, ਮਜ੍ਜਂ ਨ ਪਾਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭੁਞ੍ਜਥਾ'ਤਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨਾਨਨ੍ਦ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੪) ਆਗਤਂ ਰਞ੍ਞੋ ਓਵਾਦਧਮ੍ਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ **"ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨਾ"**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸਨਵਚਨਂ ਸੁਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਸੁਪਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੬; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬.੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੨੨੩) ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਮਹਾਪਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ **"ਅਦਣ੍ਡੇਨਾ"**ਤਿ ਯੇ ਕਤਾਪਰਾਧੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸਤਮ੍ਪਿ ਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਧਨਦਣ੍ਡੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਯੇ ਛੇਜ੍ਜਭੇਜ੍ਜਂ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਤ੍ਥਦਣ੍ਡੇਨ। ਅਯਂ ਪਨ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਦਣ੍ਡਂ ਪਹਾਯ ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। **ਅਸਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਯੇ ਏਕਤੋਧਾਰਾਦਿਨਾ ਸਤ੍ਥੇਨ ਪਰਂ ਵਿਹੇਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਤ੍ਥੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਅਯਂ ਪਨ ਸਤ੍ਥੇਨ ਖੁਦ੍ਦਕਮਕ੍ਖਿਕਾਯਪਿ ਪਿਵਨਮਤ੍ਤਂ ਲੋਹਿਤਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ, 'ਏਹਿ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜਾ'ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਰਾਜੂਹਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਗਮਨੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪਥਵਿਂ ਅਭਿਵਿਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੪) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਤਂ ''ਧਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੂਪਚਿਤੇਨ ਏਤਰਹਿ ਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਕੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ''ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਰਾਜੂਹਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਗਮਨੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪਥਵਿਂ ਅਭਿਵਿਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤੀ''ਤਿ। ਆਚਰਿਯੇਨਪਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੮) ਵੁਤ੍ਤਂ **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਕਤੂਪਚਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮੇਨ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਞ੍ਚੋਦਿਤਾ ਪਥਵਿਯਂ ਸਬ੍ਬਰਾਜਾਨੋ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਸ੍ਵਾਗਤਂ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਜ੍ਜਂ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸੋ ਇਮਂ ਪਥਵਿਂ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤੀ''ਤਿ, ਤੇਨਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਥਾਪਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਪੂਰਣਾਦਿਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਨ੍ਤਰੇਨ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੂਪਚਿਤਕਮ੍ਮੇਨੇਵ ਏਵਮਜ੍ਝਾਵਸਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੂਪਚਿਤਕਮ੍ਮਮਨ੍ਤਰੇਨ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਪੂਰਣਾਦਿਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵਾਤਿ।

ਏਵਂ ਏਕਂ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਂ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਕਥੇਤੁਂ ਯਦੇਤਂ ''ਸਚੇ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਰਹਂ...ਪੇ॰... ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋਤਿ ਏਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਚ ਤੇ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਇਧ ਛਦਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਰਾਗਦੋਸਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਦੁਚ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਹ ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਛਦਨਤੋ, ਪਰਮਸਾਵਜ੍ਜਤ੍ਤਾ ਚ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ''ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੀਕਤਾ, ਏਤ੍ਥ ਸਿਤਾਵ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੬)। ਤਥਾ ਮੁਯ੍ਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਮੋਹੋ,** ਅਵਿਦਿਤਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਭੇਦੇਨ ਅਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਛਦਨਤ੍ਥੋ ਕਥਿਤੋ ''ਅਨ੍ਧਤਮਂ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਮੋਹੋ ਸਹਤੇ ਨਰ''ਨ੍ਤਿ, (ਮਹਾਨਿ॰ ੫, ੧੫੬, ੧੯੫) ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ, ਵੇਵਿਚ੍ਛਾ ਪਮਾਦਾ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤੀ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੩੯; ਚੂਲਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗ.੨) ਚ। ਏਵਂ ਰਾਗਦੋਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਛਦਨਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਮਹਾਪਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩) ਪਨ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਕਿਲੇਸਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਰ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਾਗੋ,** ਤਣ੍ਹਾਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਭੇਦੇਨ ਲੋਭੋ ਏਵ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਛਦਨਤ੍ਥੋ

ਏਕਨ੍ତਿਕੋਵ। ਯਥਾਹ ‘‘ਅਨ੍ਧਤਮਂ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਰਾਗੋ ਸਹਤੇ ਨਰ’’ਨ੍ਤਿ, ‘‘ਕਾਮਨ੍ਧਾ ਜਾਲਸਞ੍ਛਨ੍ਨਾ, ਤਣ੍ਹਾਛਦਨਛਾਦਿਤਾ’’ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੬੪) ਚ, ਕਿਲੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸਿਟ੍ਠਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਸਤ੍ਤਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਤਿ ਹੇਤੁਗਬ੍ਭਵਚਨਂ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਲੋਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਂ ਛਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਪਾਪਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਛਦਨਂ। **ਵਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਗਮੇਤ੍ਵਾ। ਤਦੇਵ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਾਲੋਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਕਿਲੇਸਛਦਨਵਿਗਮੋ ਏਵ ਹਿ ਆਲੋਕੋ, ਏਤੇਨ ਵਿਵਟ੍ਟਯਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਗਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਵਿਵਟ੍ਟੋ,** ਛਾਦੇਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੀਤਿ **ਛਦੋ,** ਵਿਵਟ੍ਟੋ ਛਦੋ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾ, ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ** ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਸਦ੍ਦੋ ਦਲ੍ਹਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਆਕਾਰਨ੍ਤੋ, ਓਕਾਰਨ੍ਤੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਮਹਾਪਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਕਿਲੇਸਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਛਦਨਂ ਆਵਰਣਂ ਵਿਵਟਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਂ ਵਿਵਟਕਂ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਿਵਟਚ੍ਛਦੋ, ‘ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾ’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ’’ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩) ਤਸ੍ਸਾ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾਤਿ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਆਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ’’ਤਿ। ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਪਨ ‘‘ਆਯਨ੍ਵਾਦਿਤੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤੇਹਿ ਧਨੁਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਕ੍ਵਚਿ ਆਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਣ੍ਡਿਵਧਨ੍ਵਾ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ, ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾ’’ਤਿ ਪਯੋਗਮੁਦਾਹਰਨ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਦਤ੍ਤਯਮੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਹੇਤਾਲਙ੍ਕਾਰਨਯੇਨ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ **“ਤਤ੍ਥ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ, **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੁਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ **ਪੂਜਾਰਹਤਾ** ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ,** ਤਸ੍ਮਾ ਪੂਜਾਰਹਤਾਤਿ **ਤਸ੍ਸਾ** ਪੂਜਾਰਹਤਾਯ **ਹੇਤੁ** ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਵਾਸਨਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ **ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਹੇਤੁਭੂਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।** ਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਧੋ ਛਦੋ ਚ **ਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾ,** ਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੇਹਿ ਵਿਗਤੋ, ਵਿਗਤਾ ਵਾ ਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ, ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾ** ਵਾ, ਦ੍ਵਨ੍ਦਪੁਬ੍ਬਗੋ ਪਨ ਵਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਭਯਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚ ਵਿਚ੍ਛਦੋ ਚਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚ ਸੋ ਵਿਚ੍ਛਦੋ ਚਾਤਿ **ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ,** ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਪੁਬ੍ਬਪਦਲੋਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ’’ਤਿ। **“ਅਰਹਂ ਵਟ੍ਟਾਭਾਵੇਨਾ**”ਤਿ ਇਦਂ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ, ਕਿਲੇਸਾਰੀਨਂ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸਾਰਾਨਞ੍ਚ ਹਤਤ੍ਤਾ, ਪਾਪਕਰਣੇ ਚ ਰਹਾਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤਾਨੁਮਾਨਦਸ੍ਸਨਂ – ਯਥਾ ਤਂ ਧੂਮੇਨ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ, ਉਦਕੋਘੇਨ ਉਪਰਿ ਵੁਟ੍ਠਿਯਾ, ਏਤੇਨ ਚ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਰਹਭਾਵੋ ਹੇਤੁ, ਵਟ੍ਟਾਭਾਵੋ ਫਲਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਆਚਰਿਯਮਤਿ। ‘‘ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ, ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪਨ ਹੇਤੁਨਾ ਫਲਾਨੁਮਾਨਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ ਯਥਾ ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਧੂਮਸ੍ਸ, ਉਪਰਿ ਵੁਟ੍ਠਿਯਾ ਉਦਕੋਘਸ੍ਸ। **“ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਛਦਨਾਭਾਵੇਨਾ**”ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਹੇਤੁਨਾ ਫਲਾਨੁਮਾਨਦਸ੍ਸਨਂ ਸਵਾਸਨਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਚ੍ਛਦਨਾਭਾਵਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਵਿਚ੍ਛਦਤਾ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੋ। **“ਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚ ਵਿਚ੍ਛਦੋ ਚਾ**”ਤਿ ਇਦਂ ਹੇਤੁਦ੍ਵਯਂ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਆਚਰਿਯਮਤਿਯਾ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਅਨੁਮਾਨਦਸ੍ਸਨੇ ਵਿਵਟ੍ਟਤਾ ਫਲਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਹੇਤੁਅਨੁਮਾਨਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ, ਪਨ ਤਥਾਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਹੇਤੁਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਪਦਤ੍ਤਯਵਚਨੇ ਹੇਤਾਲਙ੍ਕਾਰਨਯੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਸੇਨਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਦੁਤਿਯੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਦੁਤਿਯੇਨ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦) ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਤਿਯਭੂਤੇਨ ‘‘ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ ‘ਇਮੇ ਆਸਵਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ’ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਸਹ ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਤਮਹਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿ ਪਰਿਦੀਪਿਤੇਨ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨ। **ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ‘‘ਅਰਹ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਅਰਹਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿ, ਦੁਤਿਯਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ਤੇਨ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ ‘ਇਮੇ ਆਸਵਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ’ ਤਿ’’ਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਦੁਤਿਯਵੇਸਾਰਜ੍ਜਂ ‘‘ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ‘‘ਅਰਹ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਤਿ । ਤਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ‘‘ਯਥਾ ਦੁਤਿਯੇਨ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧਿ, ਏਵਂ ਪੁਰਿਮੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਦੁਤਿਯਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਿਦ੍ਧੀ’’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਸੇਨ ਪਦਤ੍ਤਯਵਚਨੇ ਪਯੋਜਨਦਸ੍ਸਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿਪਯੋਜਨਾਭਾਵਤੋ ਇਦਂਯੇਵ ਵਚਨਂ ਇਧ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

ਪਠਮੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਠਮਭੂਤੇਨ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ ‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ’ਤਿ, ਤਤ੍ਰ... ਪੇ॰... ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿ ਪਰਿਦੀਪਿਤੇਨ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨ। **ਦੁਤਿਯਸਿਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿ ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਭਾਵਤੋ। **ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਹੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਭੂਤੇਹਿ ‘‘ਯੇ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾਤਿ, ਤਤ੍ਰ...ਪੇ॰... ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਸੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾਤਿ, ਤਤ੍ਰ...ਪੇ॰... ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦) ਚ ਪਰਿਦੀਪਿਤੇਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ। **ਤਤਿਯਸਿਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ‘‘ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਤੇਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਾਪਦੇਸੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਥੁ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਭਾਵੋ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੮) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਭਾਵੇਨੇਵ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ‘‘ਤਤਿਯੇਨ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧੀ’’ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਏਵਂ ਪਦਤ੍ਤਯਵਚਨੇ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਸੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਤ੍ਤਯਵਸੇਨਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਪੁਰਿਮਞ੍ਚਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਨ੍ਯਾਸਤ੍ਥੋ। **ਪੁਰਿਮਂ** ‘‘ਅਰਹ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਭਗਵਤੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਫਲਤ੍ਤਯਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਸਾਧੇਤਿ** ਕਿਲੇਸਾਰੀਨਂ, ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਰਾਨਞ੍ਚ ਹਤਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। **ਦੁਤਿਯਂ** ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਪਦਂ ਆਸਯਾਨੁਸਯਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਂ ਸਾਧੇਤਿ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸੇਵ ਤਂਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਦੇਤਞ੍ਹਿ ਞਾਣਦ੍ਵਯਂ ਸਾਵਕਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਤਤਿਯਂ** ‘‘ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾ’’ਤਿ ਪਦਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਂ ਸਾਧੇਤਿ** ਸਵਾਸਨਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨਤੋ। ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਹਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਾ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਸਵਾਸਨਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ। ‘‘ਅਹਂ ਖੋ ਪਨ ਤਾਤ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਦਾਤਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਅਪ੍ਪਧਾਨਂ, ‘‘ਤ੍ਵਂ ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਾ’’ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਪਧਾਨਂ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਾਵਚਨਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਤ੍ਵਂ ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤੇਸੁ ਸੂਰਭਾਵਂ ਜਨੇਤੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨੇ ਵਿਸਦਞਾਣਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸੂਰਭਾਵਂ ਜਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੫੯. ਏਵਂ ਭੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਏਵਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਥਾ ਮਯਂ ਤਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਵੇਦਿਸ੍ਸਾਮ, ਤ੍ਵਂ ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਾਤਿ ਚ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਨੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੋ। **“ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ”**ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਹਿ ਤਦੇਵਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ’’ਤਿ, ਤਂ ਪਨੇਸ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਾਯ ਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਵਿਗਤਸਮ੍ਮੋਹਭਾਵੇਨ ਬੁਦ੍ਧਮਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਦਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸੋਪੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **“ਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਾਯਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੫੯) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਧੁਨਾ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ **“ਤਾਯ ਆਚਰਿਯਕਥਾਯਾ”**ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਚੇਸ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੋਯੇਵ। ਮਨ੍ਤੇਸੁ ਸਤਿਸਮੁਪ੍ਪਾਦਿਕਾ ਹਿ ਕਥਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਾਤਿ।

ਅਯਾਨਭੂਮਿਨ੍ਤਿ ਯਾਨਸ੍ਸ ਅਭੂਮਿਂ, ਯਾਨੇਨ ਯਾਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ, ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਸਮੀਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਮਾਣਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **“ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯੇ”**ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਮਾਚਿਣ੍ਣਵਸੇਨ ਪਠਮਨਯਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਧਾਨਿਕਾਨਮੇਵ ਆਵੇਣਿਕਾਚਿਣ੍ਣਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਦਿਵਾਪਧਾਨਿਕਾ**ਤਿ

ਦਿਵਾਪਧਾਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨਕਾ, ਦਿਵਸਭਾਗੇ ਸਮਣਧਮ੍ਮਕਰਣਤ੍ਥੰ ਤੇ ਏਵਂ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ତੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਾਦਿਸਾਨਞ੍ਞੀ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਪਰਿਵੇਣਤੋ ਪਰਿਵੇਣਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਪਞ੍ਚੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਦੁਪਸਙ੍ਕਮਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੨੬੦. ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਕੁਲੇ ਜਾਤੋ **ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਕੋਲਞ੍ਞੋ।** ਕਾਮਞ੍ਚ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਕੁਲਮਪਞ੍ਞਾਤਂ, ਤਦਾ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਦਾ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਰੂਪਜਾਤਿਮਨ੍ਤਕੁਲਾਪਦੇਸੇਹੀ**ਤਿ ''ਅਯਮੀਦਿਸੋ''ਤਿ ਅਪਦਿਸਨਹੇਤੁਭੂਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਰੂਪਜਾਤਿਮਨ੍ਤਕੁਲੇਹਿ। ਯੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ, ਤਦਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਆਵਿ ਕਾਤੁਂ **"ਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਵਚਨਨ੍ତਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ।

ਅਤੁਰਿਤੋਤਿ ਅਵੇਗਾਯਨ੍ਤੋ, **"ਅਤੁਰਨ੍ਤੋ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ। ਕਥਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਅਤਰਮਾਨੋ ਪਵਿਸਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਸਣਿਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਦਪ੍ਪਮਾਣਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਮੁਟ੍ਠਿਰਤਨਪਮਾਣਟ੍ਠਾਨੇ। **ਸਿਨ੍ਦੁਵਾਰੋ** ਨਾਮ ਏਕੋ ਪੁਪ੍ਫੂਪਗਰੁਕ੍ਖੋ, ਯਸ੍ਸ ਸੇਤਂ ਪੁਪ੍ਫਂ ਹੋਤਿ, ਯੋ ''ਨਿਗ੍ਗੁਣ੍ਡੀ'' ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਗਬ੍ਭਪਮੁਖਂ। ''ਕੁਞ੍ਚਿਕਚ੍ਛਿਦ੍ਦਸਮੀਪੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ **"ਦ੍ਵਾਰਂ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੨੬੧. **"ਦਾਨਂ ਦਦਮਾਨੇਹੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਰਮਿਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਯਮੇਵ ਦ੍ਵਾਰਵਿਵਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਤ੍ਥੇਨ **ਸਂ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਠਮਂ ਪਵਤ੍ਤਮੋਦਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨੇਯਜਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਭਗਵਾਪਿ ਹਿ ''ਕਚ੍ਚਿ ਭੋ ਮਾਣਵਾ ਖਮਨੀਯਂ, ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤੇਹਿ ਮਾਣਵੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਸਿਤਾਯ ਪਠਮਞ੍ਞੇਵ ਪਵਤ੍ਤਮੋਦੋ ਅਹੋਸਿ। **ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਤਦਨੁਕਰਣੇਨ ਸਮਂ ਪਵਤ੍ਤਸਂਸਨ੍ਦਨਾ। ਤਦਤ੍ਥੰ ਸਹ ਉਪਮਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੀਤੋਦਕਂ ਵਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਰਮਨਿਬ੍ਬੁਤਕਿਲੇਸਦਰਥਤਾਯ ਭਗਵਤੋ ਸੀਤੋਦਕਸਦਿਸਤਾ, ਅਨਿਬ੍ਬੁਤਕਿਲੇਸਦਰਥਤਾਯ ਚ ਮਾਣਵਾਨਂ ਉਣ੍ਹੋਦਕਸਦਿਸਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਸਮ੍ਮੋਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤਂ। **ਮੁਦ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇਯੇਵ, ਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇ, ਏਵਞ੍ਚਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਪਮਾਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਏਕੀਭਾਵ"**ਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮੋਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮਾਨਤਂ ਏਕਰੂਪਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਖਮਨੀਯਨ੍ਤਿ ''ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਨਵਦ੍ਵਾਰਂ ਸਰੀਰਯਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਤਾਯ ਸਭਾਵਤੋ ਦੁਸ੍ਸਹਂ ਕਚ੍ਚਿ ਖਮਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, **ਯਾਪਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਹਾਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਕਂ ਚਿਰਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਯਾਪਨਾਯ ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ, ਸੀਸਰੋਗਾਦਿਆਬਾਧਾਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਂ,** ਦੁਕ੍ਖਜੀਵਿਕਾਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਂ,** ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇ ਉਟ੍ਠਾਨਸੁਖਤਾਯ **ਕਚ੍ਚਿ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ,** ਤਦਨੁਰੂਪਬਲਯੋਗਤੋ **ਕਚ੍ਚਿ ਬਲਂ,** ਸੁਖਵਿਹਾਰਫਲਸਬ੍ਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ** ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਚ੍ਚਿ-ਸਦ੍ਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ **ਪੀਤਿਯੇਵ।** ਤਰੁਣਾ ਪੀਤਿ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ।** ਸਮ੍ਮੋਦਨਂ ਜਨੇਤਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਿਕਂ, ਤਦੇਵ **ਸਮ੍ਮੋਦਨਿਯਂ** ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਯ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਮ੍ਮੋਦੇਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਏਵਂ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਿਕਂ, ਤਦੇਵ **ਸਮ੍ਮੋਦਨਿਯਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **"ਸਾਰੇਤੁ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ **"ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁ"**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। **ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ। ''ਸਾਰੇਤੁਂ ਅਰਹਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਯਥਾਪਦਂ ਦੀਘੇਨ ''ਸਾਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਸਰਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਪਨ ''ਸਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ **"ਸਾਰਣੀਯ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ**ਤਿ ਆਪਾਥਮਧੁਰਤ੍ਤਮਾਹ, **ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਮਾਨਸੁਖਤੋ**ਤਿ ਵਿਮਦ੍ਦਰਮਣੀਯਤ੍ਤਂ। **ਬਞ੍ਜਨਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਵਚਨਚਾਤੁਰਿਯਂ, **ਅਤ੍ਥਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤ੍ਤਂ। **ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ।

ਅਪਸਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਮङ्कुं ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਉਭੋਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਾਟਕਂ ਆਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਣੇ ਓਲਮ੍ਬਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਕਣ੍ਣੇ ਓਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਸ੍ਸਕਣ੍ਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਥਸਾਟਕਸ੍ਸ ਕੋਟਿਂ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਚङ्ਕਮਿਤੁਮਾਰੁਹਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਚङ्ਕਮਂ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਧਾਤੁਸਮਤਾ**ਤਿ ਰਸਾਦਿਧਾਤੂਨਂ ਸਮਾਵਤ੍ਥਤਾ, ਅਰੋਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਾਦਜਨਨਤ੍ਥਂ ''ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। "**ਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਤਾ**"ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਅङ्ਗਪਚ੍ਚङ्ਗਾਨਂ ਪਸਾਦਾਵਹਤ੍ਤਾਤਿ, ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਬਹੁਮਾਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਨਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਹਸਿਤਬ੍ਬਤਾਯੁਤ੍ਤਕਥਂ। "**ਅਨਾਚਾਰਭਾਵਸਾਰਣੀਯ**"ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਅਨਾਚਾਰਭਾਵੇਨ ਸਾਰਣੀਯਂ ''ਅਨਾਚਾਰੋ ਵਤਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਰਿਤਬ੍ਬਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੬੨. ਕਾਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਕਿਚ੍ਚਮਯਂ ਆਰਭੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਭਵਗ੍ਗਂ ਗਹੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤੇਤਂ ਸਦੇਵਕੇਨਪਿ ਲੋਕੇਨ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਤੋ ਅਪਸਾਦਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾਯਮਤੀ**"ਤਿ। **ਹਨ੍ਦ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤੇਮੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾਯਮਨ੍ਤੋਪਿ ਅਯਂ ਬਾਲੋ ''ਮਯਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਕਥੇਨ੍ਤੇ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਥੇਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਸਹਤੀ''ਤਿ ਮਾਨਮੇਵ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਥੇਨ੍ਤੇ ਪਨ ਕਥਾਪਸङ्ਗੇਨਸ੍ਸ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤੇ ਵਿਭਾਵਿਤੇ ਮਾਨਨਿਗ੍ਗਹੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ''ਹਨ੍ਦ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤੇਮੀ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਮਾਣਵਂ ਏਤਦਵੋਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਚਾਰਸਮਾਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨੇਨ **ਆਚਰਿਯਾ,** ਤੇਸਂ ਪਨ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਪਕਟ੍ਠਾ ਆਚਰਿਯਾਤਿ **ਪਾਚਰਿਯਾ** ਯਥਾ ''ਪਪਿਤਾਮਹੋ''ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਚ ਤੇਸਂ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਚਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਠਮਇਬ੍ਭਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੩. ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਸਯਾਨੋ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਮਾਨਵਸੇਨ ਪਨ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਦਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਾਮਂ ਤੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੀਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੂ**ਤਿ ਠਾਨਗਮਨਨਿਸਜ੍ਜਾਸੁ। ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਹਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਮਰਹਤਿ, ਨ ਤੁ ਸਯਨੇ ਗਰੁਕਰਣੀਯਾਨਂ ਸਯਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਗਰੁਕਾਰੇਹਿ ਸਯਨਸ੍ਸ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ। **ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਵਸੇਨ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਕਰਣਤ੍ਥਂ ਸਲ੍ਲਪਨਂ। ਸਯਾਨੇਨ ਹਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਯਾਨਸ੍ਸ ਕਥਾ ਨਾਮ ਆਚਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਪੇਤਂ ਇਤਰੇਹਿ ਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ ਇਧ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ।

ਯਂ ਪਨੇਤਂ ''ਸਯਾਨੋ ਵਾ ਹਿ ਭੋ ਗੋਤਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਯਾਨੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਮਰਹਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਾਪਸ੍ਸ ਅਨਾਚਾਰਭਾਵਵਿਭਾਵਨਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਕਤਂ, ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਸङ्ਗੀਤਿਮਨਾਰੁਲ਼ਮ੍ਪਿ ਅਗਰਹਿਤਾਯ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਯਾਵਜ੍ਜਤਨਾ ਸਮਾਭਤਨ੍ਤਿ ''ਯੇ ਚ ਖੋ ਤੇ ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਉਪਰਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤਤੋ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਗੋਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਗੋ ਨੂਨ ਰੂਪਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਰੂਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਤਬ੍ਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਦਿ ਅਹੀਲ਼ੇਨ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ''ਮੁਣ੍ਡਾ ਸਮਣਾ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਹੀਲ਼ੇਨ੍ਤੋ ਪਨ ਗਰਹਤ੍ਥੇਨ ਕ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ''ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ''ਤਿ ਵਦਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਮੁਣ੍ਡੇ ਮੁਣ੍ਡਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਬ੍ਭਾਤਿ ਗਹਪਤਿਕਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਵਚਨਂ, ਸਦ੍ਦਤੋ ਪਨ ਇਭਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ **ਇਭੋ** ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਂ ਇਭਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਇਬ੍ਭਾ** ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਥਾ ਸੋਭਨਂ ਗਮਨਤੋ ਇਭਸङ्ਖਾਤੋ ਹਤ੍ਥਿਵਾਹਨਭੂਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਏਵਮੇਤੇਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸੁਸ੍ਸੂਸਕਾ ਸੁਦ੍ਦਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਭਸਦਿਸਪਯੋਗਤਾਯ **ਇਬ੍ਭਾ**ਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕਤਾਯ ਘਰਵਾਸਿਨੋ ਘਰਸਾਮਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਗਹਪਤਿਕਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

ਕਣ੍ਹਾਤਿ ਕਣ੍ਹਜਾਤਿਕਾ। ਦ੍ਵਿਜਾ ਏਵ ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਜਾਤਿਕਾ, ਨ ਇਤਰੇਤਿ ਤਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਲ਼ਕਾ**"ਤਿ। ਪਿਤਾਮਹਭਾਵੇਨ ਞਾਤਿਬਨ੍ਧਵਤ੍ਤਾ **ਬਨ੍ਧੁ।** ਤੇਨਾਹ "**ਪਿਤਾਮਹੋਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਅਪਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਾ। **ਮੁਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਮੁਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ, ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ – ''ਇਬ੍ਭਾ ਕਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਬਨ੍ਧੁਪਾਦਾਪਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਕੁਲਵਸੇਨ ਸਮਣਾ ਵੇਸ੍ਸਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ,

ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ, ਨ ਪਕਤਿਵੇਸ੍ਸਾ ਵਿਯ ਨਾਭਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ, ਇਦੰ ਪਨਸ੍ਸ ''ਮੁਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋਪਿ ਅਤਿਵਿਯ ਅਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤਪੁਬ੍ਬਵਚਨੰ ਚਤੁਵਣ੍ਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਸਮਣਭਾਵਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਦ੍ਦਿਸਿਕਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਾਨਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਥੇਸੀਤਿ ਮਾਨਮੇਵਾਪਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਕ੍ਕੰਸੇਨ੍ਤੋ, ਪਰੇ ਚ ਵਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ''ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ ਕਥੇਸਿ। **ਜਾਨਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੋਤ੍ਤਪਮਾਣੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਭਾਵਨੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਹਿਤੰ, ਇਚ੍ਛਿਤਵਤ੍ਥੁ ਵਾ, ਤੰ ਪਨ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ, ਸੋ **ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕੰ** ਯਥਾ ''ਦਣ੍ਡਿਕੋ''ਤਿ। ਦੁਤਿਯਸ੍ਸਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਚਕਸ੍ਸ ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਠਮੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਿਕਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਸ ਮਾਣਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਿਕਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕਵਾ** ਯਥਾ ''ਗੁਣਵਾ''ਤਿ।

''ਯਾਯੇਵ ਖੋ ਪਨਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਯੇਨੇਵ ਖੋ ਪਨਤ੍ਥੇਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਾਭਾਵਿਕਲਿਙ੍ਗਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਇਧ ਅਸਾਭਾਵਿਕਲਿਙ੍ਗਤਾਸਿਦ੍ਧੀਤਿ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ**ਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਯਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਤਦਤ੍ਥੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨੰ, ਯਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਆਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕਮੁਪਗਤਾਨੰ ਸਾਧੁਰੂਪਾਨੰ। **ਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਸਮਾਚਿਣ੍ਣੰ। ਪਕਰਣਤੋਯੇਵ ''ਆਚਰਿਯਕੁਲੇ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ''ਅਵੁਸਿਤਵਾ''ਤਿ ਚ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਭਾਵੋਯੇਵ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਤੰ ਚੀਵਰਦਾਨੰ ਤਿਚੀਵਰੇਨ ਅਚ੍ਛਾਦੇਸੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਚਰਿਯਕੁਲੇ ਅਵੁਸਿਤਵਾ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ"**ਤਿ। ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ,** ''ਵੁਸਿਤਮਾਨੀ''ਤਿ ਚ ਪਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਵਚਨਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨੋਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋਵ ਸਮਾਨੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਯਾਵਦੇਵ ਉਪਸਮਤ੍ਥੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਪਨਾਯੰ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਅਵੁਸਿਤਵਾ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਕਾਰਣੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਕਿਮਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਵੁਸਿਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਇਮਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਦੀਪੇਤਿ **"ਏਤਸ੍ਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਯਥਾਰੁਤਤੋ ਪਨ ਫਰੁਸਵਚਨਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨ ਅਨੁਪਸਮਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਮੇਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਯੋਜਨਾ – ''ਕਿਮਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਵੁਸਿਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਕਾਰਣੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਫਰੁਸਵਚਨਸਮੁਦਾਚਾਰੇ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ। **"ਫਰੁਸਵਚਨਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨਾ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਥਾ ਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯੋਜੇਨ੍ਤਿ – ਅਵੁਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵੁਸਿਤਭਾਵੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਫਰੁਸਵਚਨਸਮੁਦਾਚਾਰੇ ਕਾਰਣੰ ਕਿਮਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਪੁਰਿਮਯੋਜਨਾਵੇਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਤਰਾ ਯਥਾਪਾਠੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਤੋ। ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾ''ਤਿ ਨਿਪਾਤਯੋਗਤੋ **ਅਵੁਸਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੰ। ਤਦੇਵ ਕਾਰਣੰ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ **"ਆਚਰਿਯਕੁਲੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ।

੨੬੪. ਕੋਧਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਰਸ੍ਸ ਵਸਾਨੁਗਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਸਕਮਨੇ। ਮਾਨਨਿਮ੍ਮਦਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਨਸ੍ਸ ਨਿਮ੍ਮਦਨਤ੍ਥੰ ਅਭਿਮਦ੍ਦਨਤ੍ਥੰ, ਅਮਦਨਤ੍ਥੰ ਵਾ, ਮਾਨਮਦਵਿਰਹਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੋਸੰ ਉਗ੍ਗਿਲੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਿਨੇਹਪਾਨੇਨ ਕਿਲਿਨ੍ਨੰ ਵਾਤਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਦੋਸੰ ਉਬ੍ਬਮਨੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਗੋਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨੇਵ ਭਗਵਤਾ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਪੁਰਾਤਨਗੋਤ੍ਤੇਨ ਅਧੁਨਾ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤੰ ਗੋਤ੍ਤੰ। **ਕੁਲਾਪਦੇਸੇਨ ਕੁਲਾਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਤੋ ਉਟ੍ਠਹਨੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਗੋਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਆਦਿਪੁਰਿਸਵਸੇਨ, ਕੁਲਾਪਦੇਸੋ ਪਨ ਤਦਨ੍ਵਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਭਿਞ੍ਞਾਤਪੁਰਿਸਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਯਥਾ ''ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਮਾਘਵੋ''ਤਿ। ਸਾਕਿਯਾਨਞ੍ਹਿ **ਆਦਿਚ੍ਚਗੋਤ੍ਤੰ** ਅਦਿਤਿਯਾ ਨਾਮ ਦੇਵਧੀਤਾਯ ਪੁਤ੍ਤਭੂਤੰ ਆਦਿਪੁਰਿਸੰ ਪਤਿ ਹੋਤਿ, ਤੰ ''ਗੋਤਮਗੋਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸੁਤ੍ਤੇ** –

''ਆਦਿਚ੍ਚਾ ਨਾਮ ਗੋਤ੍ਤੇਨ, ਸਾਕਿਯਾ ਨਾਮ ਜਾਤਿਯਾ।
ਤਮ੍ਹਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਮ੍ਹਿ, ਨ ਕਾਮੇ ਅਭਿਪਤ੍ਥਯ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੨੫)।

ਮਾਘਵਕੁਲੰ ਪਨ ਤਦਨ੍ਵਯੇ ਅਭਿਵ੍ਵਾਤੰ ਮਚਲਗਾਮਿਕਪੁਰਿਸੰ ਪਤਿ ਹੋਤੀਤਿ। ਗੋਤ੍ਤਮੂਲਸ੍ਸ ਗਾਰਯ੍ਹਤਾਯ ਅਮਾਨਵਤ੍ਤਭਾਵਪਵੇਦਨਤੋ "**ਮਾਨਦ੍ਧਜੰ ਮੂਲੇ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨਿਪਾਤੇਸ੍ਸਾਮੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਓਮਸਨ੍ਤੋ। **ਹੀਲ਼ੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਹੀਲ਼ਨੰ ਗਰਹੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ''ਚਣ੍ਡਾ ਭੋ ਗੋਤਮ ਸਕਜਜਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਕਿਯੇਸੁ ਚਣ੍ਡਭਾਵਾਦਿਦੋਸੰ ਪਾਪਿਤੇਸੁ ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ **ਪਾਪਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਯਸ੍ਮਿੰ ਮਾਨੁਸ੍ਸਯਕੋਧੁਸ੍ਸਯਾ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵੂਪਤ੍ਥਦ੍ਧਾ, ਸੋ ''ਚਣ੍ਡੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਮਾਨਨਿਸ੍ਸਿਤਕੋਧਯੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਿਤਭਾਵੋ, ਨ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ। **ਖਰਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਵਾਚਾਯ ਚ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ। **ਲਹੁਕਾ**ਤਿ ਤਰੁਣਾ ਅਵੁਦ੍ਧਕਮ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪ੍ਪਕੇਨੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਲਾਬੁਕਟਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਬੁਫਲਸ੍ਸ ਅਭੇਜ੍ਜਕਪਾਲੰ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਭਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਹਸਿਕਾਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਾਰਮ੍ਭਕਾਤਿ ਅਪਰੇ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੬੪) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਮਾਨਾ**ਤਿ ਹੋਨ੍ਤਾ ਭਵਮਾਨਾਤਿ ਅਸਸਦ੍ਦਵਸੇਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਸਨ੍ਤਾਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਨ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਮੇਵ ਵਿਵ੍ਵਾਪੇਤਿ "**ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਅਪਚਿਤਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਣਿਪਾਤਕਮ੍ਮੰ। ''ਯਦਿਮੇ ਸਕਜਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਾਕਜੇ ਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਮਸਨਸ੍ਸ ਅਨਿਯਮਸ੍ਸ ''ਤਯਿਦੰ ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ ਪੁਰਿਮਵਾਕਜੇ ਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਯਮਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯੰ ਇਮੇ ਸਕਜਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨਾਨੁਲੋਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਤਿਯਾ ਨ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ।

ਦੁਤਿਯਇਬ੍ਭਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੫. ਸਨ੍ਧਾਗਾਰਪਦਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਦਾ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਸਕਜਰਾਜੂਨਮ੍ਪਿ ਬਹੁਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਸਕਜਰਾਜਾਨੋ**"ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚਿ ਸਕਜਰਾਜਕੁਲੇ ਯੋ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵੁਦ੍ਧਤਰੋ, ਸਮਤ੍ਥੋ ਚ, ਸੋ ਏਵ ਅਭਿਸੇਕੰ ਲਭਤਿ । ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਨ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ''ਇਦੰ ਰਜ੍ਜੰ ਨਾਮ ਬਹੁਕਿਚ੍ਚੰ ਬਹੁਬਜਾਪਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਰਜ੍ਜੰ ਵਯਸਾ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਨਿਯਜਾਤੇਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਸੋਪਿ ਅਵ੍ਵਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵੰ ਪਰਮ੍ਪਰਾਨਿਯਜਾਤਨਵਸੇਨ ਤਦਾ ਬਹੂ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਾ ਸਕਜਰਾਜਾਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦੰ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸਾਭਿਮਤੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੬੫)। ਅਪਿਚ ਯਥਾਰਹੰ ਠਾਨਨ੍ਤਰੇਸੁ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਸਕਜਰਾਜੂਨਮ੍ਪਿ ਬਹੁਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਮਾਹਾਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤੇ ਹਿ ''ਰਾਜਾਨੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਰਾਜਾਨੋ ਨਾਮ ਪਥਬਜਾਰਾਜਾ, ਪਦੇਸਰਾਜਾ, ਮਣ੍ਡਲਿਕਾ, ਅਨ੍ਤਰਭੋਗਿਕਾ, ਅਕ੍ਖਦਸ੍ਸਾ, ਮਹਾਮਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਛੇਜ੍ਜਭੇਜ੍ਜੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤਿ, ਏਤੇ ਰਾਜਾਨੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨)।

ਸੰਹਾਰਿਮੇਹਿ ਵਾਲ਼ਰੂਪੇਹਿ ਕਤੋ **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ,** ਭਦ੍ਦਪੀਠੰ ਵੇਤ੍ਤਾਸਨੰ। ਮਿਹਿਤਮਤ੍ਤੰ **ਹਸਿਤਮਤ੍ਤੰ। ਅਨੁਹਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਮੁਦ੍ਦੇਸਿਕੰ ਮਹਾਹਸਿਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚਿ "**ਅਨੁਜਗ੍ਘਨ੍ਤਾ**"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਪਦੰ। **ਜਗ੍ਘ**ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਮਹਾਹਸਨੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ''ਨ ਉਜ੍ਜਗ੍ਘਿਕਾਯ ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੫੯੬) ਵਿਯ।

ਕਣ੍ਹਾਯਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤੰ ਕੁਲਵੰਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਕੁਲਾਭਿਮਾਨਿਨੋ ਹਿ ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਪਰੇਸੰ ਉਚ੍ਚਾਵਚੰ ਕੁਲੰ ਤਥਾ ਤਥਾ ਉਦਾਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਕੁਲਵੰਸੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋਪਿ, ਤਥਾ ਹੇਸ ਪਰਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਵਜਿਰਪਾਣਿ ਭਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲਵੰਸੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਕਥੇਸੀਤਿ। **ਓਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸੋਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾ ਸਾਟਕੰ ਅਵਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਥਾਜਾਨਨਤੋ, ਗਮਨਤੋ ਚ। **ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਮਮਮੇਵ ਅਨੁਜਗ੍ਘਨ੍ਤਾ ਮਞ੍ਞੇ।

ਤਤਿਯਇਬ੍ਭਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੬. **ਖੇਤ੍ਤਲੇਡ੍ਡੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਕਸਨਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਾਪਿਤਮਤ੍ਤਿਕਾਖਣ੍ਡਾਨਂ। ਲੇਡ੍ਡੁਕਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਨਿਵਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ''ਲੇਡ੍ਡੁਕਿਕਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੬੬) ਸਵ੍ਵਾਤਾ **ਖੁਦ੍ਦਕਸਕੁਣਿਕਾ। ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਲੇਡ੍ਡੁਕਿਕੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** ''ਚਾਤਕਸਕੁਣਿਕਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੫੦) ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨਿਘਣ੍ਡੁਸਤ੍ਥੇਸੁ ਪਨ ਤਂ ''ਲਾਪਸਕੁਣਿਕਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕੋਧਵਸੇਨ ਲਗ੍ਗਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਨਯ੍ਹਿਤੁਂ, ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਅਮ੍ਹੇ ਹਂਸਕੋਞ੍ਚਮੋਰਸਮੇ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤਂ ''ਨ ਤਂ ਕੋਚਿ ਹਂਸੋ ਵਾ ਕੋਞ੍ਚੋ ਵਾ ਮੋਰੋ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਤ੍ਵਂ ਲਪਸੀਤਿ ਨਿਸੇਧੇਤੀ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ **ਸਞ੍ਞੀਤਿਮਨਾਰੁਲ੍ਹਂ** ਤਦਾ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਦਾ ਵਦਨ੍ਤੋਯੇਵ ਹਿ ਏਵਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਰਹਤਿ। ''ਏਵਂ ਨੁ ਤੇ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ, ''ਅਵੁਸਿਤਵਾਯੇਵਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਞ੍ਚ ਮਾਨਵਸੇਨ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਨਿਮ੍ਮਾਨੇ ਦਾਨਿ ਜਾਤੋਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ"**ਤਿ।

ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੭. **ਨਿਮ੍ਮਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਆ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਮ੍ਮਾਦੇ ਮਦਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਨਿਮ੍ਮਦੇਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਨਿਮ੍ਮਾਨੇ**ਤਿ ਵਿਗਤਮਾਨੇ। ਯਦਿ ਪਨਾਹਂ ਗੋਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ ਸਾਧੁ ਵਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਾਕਟਂ ਕਾਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ **ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਮਹਾਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵੋਚ। ਕਸ੍ਮਾ ਅਵੋਚਾ**ਤਿ ਪਨ ਅਸੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਤਥਾਵਚਨੇ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ। ਗੋਤ੍ਤਭੂਤਂ ਨਾਮਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਵਂਸੋ। ਗੋਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਸਨ੍ਤਕ"**ਨ੍ਤਿ। ਗੋਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਪਿਤਿਤੋ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ ਪੇਤ੍ਤਿਕਮੇਵ, ਨ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਂ। ਨ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸਗੋਤ੍ਤਾਯ ਏਵ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਗੋਤ੍ਤਨਾਮਂ ਪਨ ਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਂ, ਨ ਕਿਤ੍ਤਿਮਂ, ਨ ਗੁਣਨਾਮਂ ਵਾ, ਜਾਤਿ ਚ ਉਭਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀਤਿ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਮੇਵ, ਨ ਪੇਤ੍ਤਿਕਮਤ੍ਤਂ। **ਨਾਮਗੋਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਭੂਤਂ ਨਾਮਂ, ਨ ਕਿਤ੍ਤਿਮਂ, ਨ ਗੁਣਨਾਮਂ ਵਾ ਵਿਸੇਸਨਪਰਨਿਪਾਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ''ਅਗ੍ਯਾਹਿਤੋ''ਤਿ। ਨਾਮਞ੍ਚ ਤਦੇਵ ਪਵੇਣੀਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਗੋਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਹਿ **ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ।** ਤਤ੍ਥ ਯਾ ''ਕਣ੍ਹਾਯਨੋ''ਤਿ ਨਾਮਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ ਨਿਰੁਲ੍ਹਾ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਕਣ੍ਹਇਸਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲਪਰਮ੍ਪਰਾਵਸੇਨ ਆਗਤਂ, ਨ ਏਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਨਿਰੁਲ੍ਹਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਵੇਣੀਵਸੇਨ ਗੋਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਗੋਤ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ।

''ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਮਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਕੁਲਸੁਦ੍ਧਿਵੀਮਂਸਨਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਕੁਲਕੋਟਿਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ, ਕੁਲਗ੍ਗਂ ਵਿਸੋਧੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯ੍ਯਸਦ੍ਦੋ ਅਯਿਰਕੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਾਮਿਨੋ ਪੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਚਤੂਸੁ ਦਾਸੀਸੁ ਦਿਸਾ ਓਕ੍ਕਾਕਰਞ੍ਞੋ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਦਾਸੀ। ਤੇਨਾਹ **"ਘਰਦਾਸਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਜਾਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਥਦ੍ਧੋ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਅਵਿਭਾਵਿਤਾਯ ਮਾਨਨਿਗ੍ਗਹੋ ਕਰੀਯਤਿ, ਅਕਤੇ ਚ ਮਾਨਨਿਗ੍ਗਹੇ ਮਾਨਵਸੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਅਪਰਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਤੇ ਪਨ ਮਾਨਨਿਗ੍ਗਹੇ ਅਪਰਭਾਗੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚੇਦਿਸੀ ਵਾਚਾ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਣ੍ਹਭਾਵਤੋ। ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਅਭਯਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੮੩) ਏਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ । ਕੇਚਿ ਚ ਜਨਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਿਯ ਲੋਹਾਦਯੋ ਮੁਦੁਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ''ਅਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਯਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ ਸਕ੍ਯਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਵੋਚ।

''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਹਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੫) ਵਿਯ ਦਹਸਦ੍ਦੋ ਧਾਰਣਤ੍ਥੋ, ਧਾਰਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਪਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਨੋ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਦਹਸਦ੍ਦਞ੍ਹਿ ਭਸ੍ਮੀਕਰਣੇ, ਧਾਰਣੇ ਚ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। **ਪਭਾ ਨਿਚ੍ਛਰਤੀ**ਤਿ ਪਭਸ੍ਸਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ ਤਥਾਰੂਪੇਨ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ ਦਨ੍ਤਾਨਂ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਤੋ।

ਤੇਤਿ ਜੇਟ੍ਠਕੁਮਾਰੇ। **ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਆਦਿਕਾਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ। ਕਿਰਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸ੍ਸਵਤ੍ਥੇਨ, ਯੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯ ਰਾਜਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਮਤਿਭੇਦੋ, ਤਂ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ। ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਚਨੇਨੇਵ ਹਿ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੋ

ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਆਦੀਨੰ ਮਤਿਭੇਦੋ ਨਿਰਾਕਰੀਯਤੀਤਿ। **ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੇ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ‘‘ਅਯਂ ਨੋ ਰਾਜਾ’’ਤਿ ਮਹਾਜਨੇਨ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ –

‘‘ਆਦਿਚ੍ਚਕੁਲਸਮ੍ਭੂਤੋ, ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਗੁਣਾਕਰੋ।
ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਰਾਜਾਸਿ, ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਨਾਮਕੋ॥

ਯੋ ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਗੁਣਰੰਸਿਸਮੁਜ੍ਜਲੋ।
ਤਮੋਨੁਦੋ ਵਿਰੋਚਿਤ੍ਥ, ਦੁਤਿਯੋ ਵਿਯ ਭਾਣੁਮਾ॥

ਠਪਿਤਾ ਯੇਨ ਮਰਿਯਾਦਾ, ਲੋਕੇ ਲੋਕਹਿਤੇਸਿਨਾ।
ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਿਲਙ੍ਘਯਿਤੁ ਜਨਾ॥

ਯਸਸ੍ਸਿਨੰ ਤੇਜਸ੍ਸਿਨੰ, ਲੋਕਸੀਮਾਨੁਰਕ੍ਖਕਂ।
ਆਦਿਭੂਤਂ ਮਹਾਵੀਰਂ, ਕਥਯਨ੍ਤਿ ‘ਮਨੂ’ਤਿ ਯ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੬੭)।

ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਤ੍ਤਪਪੁਤ੍ਤਪਰਮ੍ਪਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ –

‘‘ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਤੇਜੋ, ਰੋਜੋ ਨਾਮ ਮਹੀਪਤਿ।
ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਰਰੋਜੋ, ਪਵਰੋ ਰਾਜਮਣ੍ਡਲੇ॥

ਤਸ੍ਸਾਸਿ ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣੋ, ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਰਜੋ।
ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸਾਸਿ ਤਨਯੋ, ਵਰਕਲ੍ਯਾਣਨਾਮਕੋ॥

ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਵੀਰੋ, ਮਨ੍ਧਾਤਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨਂ।
ਅਗ੍ਗਭੂਤੋ ਮਹਿਨ੍ਦੇਨ, ਅਡ੍ਢਰਜ੍ਜੇਨ ਪੂਜਿਤੋ॥

ਤਸ੍ਸ ਸੂਨੁ ਮਹਾਤੇਜੋ, ਵਰਮਨ੍ਧਾਤੁਨਾਮਕੋ।
‘ਉਪੋਸਥੋ’ਤਿ ਨਾਮੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਯਸੋ॥

ਵਰੋ ਨਾਮ ਮਹਾਤੇਜੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਵਰੋ।
ਤਸ੍ਸਾਸਿ ਉਪਵਰੋਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾ ਮਹਾਬਲੋ॥

ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਘਦੇਵੋ, ਦੇਵਤੁਲ੍ਯੋ ਮਹੀਪਤਿ।
ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਪਰਮ੍ਪਰਾ॥

ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਰਾਜਾ, ‘ਓਕ੍ਕਾਕੋ’ਇਤਿ ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ।
ਮਹਾਯਸੋ ਮਹਾਤੇਜੋ, ਅਖੁਦ੍ਦੋ ਰਾਜਮਣ੍ਡਲੇ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੬੭)।

ਇਦਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨੁਪਰੋਧਵਚਨਂ। ਯਂ ਪਨ **ਦੀਪਵਂਸੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ‘‘ਪਠਮਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾ, ਭੂਮਿਪਾਲੋ ਜੁਤਿਨ੍ਧਰੋ।
> ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋ ਨਾਮੇਨ, ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਸਿ ਖਤ੍ਤਿਯੋ॥
>
> ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਰੋਜੋ ਨਾਮ, ਵਰਰੋਜੋ ਚ ਖਤ੍ਤਿਯੋ।
> ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਵਰਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਉਪੋਸਥੋ ਮਹਿਸ੍ਸਰੋ॥
>
> ਮਨ੍ਧਾਤਾ ਸਤ੍ਤਮੋ ਤੇਸਂ, ਚਤੁਦੀਪਮ੍ਹਿ ਇਸ੍ਸਰੋ।
> ਵਰੋ ਉਪਵਰੋ ਰਾਜਾ, ਚੇਤਿਯੋ ਚ ਮਹਿਸ੍ਸਰੋ’’ਤਿਆਦਿ॥

ਯਞ੍ਚ **ਮਹਾਵਂਸਾਦੀਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ‘‘ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਰਾਜਸ੍ਸ, ਵਂਸਜੋ ਹਿ ਮਹਾਮੁਨਿ।
> ਕਪ੍ਪਾਦਿਸ੍ਮਿਂ ਰਾਜਾਸਿ, ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਨਾਮਕੋ॥
>
> ਰੋਜੋ ਚ ਵਰਰੋਜੋ ਚ, ਤਥਾ ਕਲ੍ਯਾਣਕਾ ਦੁਵੇ।
> ਉਪੋਸਥੋ ਚ ਮਨ੍ਧਾਤਾ, ਵਰਕੋ ਪਵਰਾ ਦੁਵੇ’’ਤਿਆਦਿ॥

ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਤੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਿਰੋਧਵਚਨਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਹਿ ਮਨ੍ਧਾਤੁਰਾਜਾ ਛਟ੍ਠੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਮਘਦੇਵਰਾਜਾ ਏਕਾਦਸਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਤ੍ਤਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਰਾਜੂਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਓਕ੍ਕਾਕਰਾਜਾ, ਤੇਸੁ ਪਨ ਮਨ੍ਧਾਤੁਰਾਜਾ ਸਤ੍ਤਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਮਘਦੇਵਰਾਜਾ ਅਨੇਕੇਸਂ ਰਾਜਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਤ੍ਤਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਨੇਕਰਾਜਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਓਕ੍ਕਾਕਰਾਜਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ ਵਿਰੋਧਵਚਨਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਨਿਰਾਕਰੋਤਿ। ਨਨੁ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ ‘‘ਕਿਰਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸ੍ਸਵਤ੍ਥੇਨ, ਯੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯ ਰਾਜਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਮਤਿਭੇਦੋ, ਤਂ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤੀ’’ਤਿ। **ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਮਘਦੇਵਪਰਮ੍ਪਰਾਭੂਤਾਨਂ ਕਲ਼ਾਰਜਨਕਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਖਤ੍ਤਿਯਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਅਪਰਭਾਗੇਤਿ ਯਥਾਨੁਸ੍ਸੁਤਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੀਪਵਂਸਾਦੀਸੁ** ਪਨ ‘‘ਕਲ਼ਾਰਜਨਕਰਞ੍ਞੋ ਪੁਤ੍ਤਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਨੇਕਖਤ੍ਤਿਯਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਰਾਜਾ ਸੁਜਾਤੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਰਾਜਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਘਦੇਵਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਰਾਜੂਨਂ ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਠਮੋ ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਮ੍ਪਰਾਭੂਤਾਨਂ ਪਨ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਰਾਜੂਨਂ ਅਪਰਭਾਗੇ ਦੁਤਿਯੋ ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਰਾਜੂਨਂ ਅਪਰਭਾਗੇ ਤਤਿਯੋ ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **‘‘ਤਯੋ ਓਕ੍ਕਾਕਵਂਸਾ ਅਹੇਸੁ**’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਜਾਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਮਦਿਵਸੇ ਨਾਮਕਮ੍ਮਾਦਿਮਙ੍ਗਲਂ ਲੋਕਾਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **‘‘ਪਞ੍ਚਮਦਿਵਸੇ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ**’’ਤਿ। **ਸਹਸਾ ਵਰਂ ਅਦਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਬਲਵਸੋਮਨਸ੍ਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤੁਰਿਤਂ ਅਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਟ੍ਠਿਦਾਯਵਸੇਨ ਵਰਂ ਅਦਾਸਿਂ ‘‘ਯਂ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਹੀ’’ਤਿ। **ਸਾਤਿ** ਜਨ੍ਤੁਕੁਮਾਰਮਾਤਾ। **ਰਜ੍ਜਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਮਮ ਵਰਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਰਜ੍ਜਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ।

ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਰਾਜਭਾਵੇ ਮਹਾਜਨੇਨ ਮਹਾਜਨਂ ਵਾ ਕਾਰਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਨਪ੍ਪਸਹੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਵਾਸਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਕਲ਼ਾਰਵਣ੍ਣਤਾਯ **ਕਪਿਲਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ** ਨਾਮ ਅਹੋਸਿ। **ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਘਰਾਵਾਸਤੋ ਕਾਮੇਹਿ ਚ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ। **ਸਾਕੋ** ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਸਾਰਮਯੋ ਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸੋ, ਯੇਨ ਪਾਸਾਦਾਦਿ ਕਰੀਯਤੇ, ਤਂਸਮੁਦਾਯਭੂਤੇ ਵਨਸਣ੍ਡੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭੂਮਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਭੁਮ੍ਮਂ,** ਤਂ ਗੁਣਦੋਸਂ ਜਾਲੇਤਿ ਜੋਤੇਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਜਲਤਿ ਜੋਤਤਿ ਪਾਕਟਂ ਭਵਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਭੁਮ੍ਮਜਾਲਾ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥੇ’’ਤਿ

ਇਦਮਨੁਕਡ੍ਢਤਿ। **ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ**ਤਿ ਸਾਕਵਨਸਣ੍ਡਮਾਹ। ਖਨ੍ਧਪਨ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਟ੍ਟਾ।** ਸਾਖਾਪਨ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਪਾਚੀਨਾਭਿਮੁਖਾ।** **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਮਿਗਸੂਕਰੇਹਿ, ਮਣ੍ਡੂਕਮੂਸਿਕੇਹਿ ਚ। **ਤੇ**ਤਿ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਯੋ ਸਪ੍ਪਬਿਲ਼ਾਰਾ ਚ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਵੰ ਮਾਪਿਯਮਾਨੇ ਨਗਰੇ। ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪੁਰਿਸੇਸੁ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਏਕੇਕਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਸੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਭੂਤੰ ਅਞ੍ਞੰ ਪੁਰਿਸਸਤਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਭਿਭਵਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਬਲੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਬਲਭਾਵੇਨ। **ਅਤਿਸੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਉਤ੍ਤਮੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਕਪਿਲਸ੍ਸ ਇਸਿਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ **ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁ।**

ਨੇਸੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਸਦਿਸਸੰਯੋਗੇ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਅਸਦਿਸਾਨੰ ਘਰਾਵਾਸਪਯੋਗੇ ਹੇਤੁਭੂਤੇ। **ਅਵਸੇਸਾਹਿ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਣਿਟ੍ਠਾਹਿ।

ਵਡ੍ਢਮਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਅਨਨੁਰਾਯਿਕਾਯ ਪੁਤ੍ਤਧੀਤੁਵਡ੍ਢਨਾਯ ਵਡ੍ਢਮਾਨੇਸੁ ਏਵ ਉਦਪਾਦੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲੋਹਿਤਕਤਾਯ **ਕੋਵਿਲ਼ਾਰਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸਾਨਿ।** ਕੁਟ੍ਠਰੋਗੋ ਨਾਮ ਸਾਸਮਸੂਰੀਰੋਗਾ ਵਿਯ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਙ੍ਕਮਨਸਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਯੰ ਰੋਗੋ ਸਙ੍ਕਮਤੀ"**ਤਿ। **ਉਪਰਿ** ਪਦਰੇਨ **ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪੰਸੁੰ** ਰਾਸਿਕਰਣੇਨ **ਦਤ੍ਵਾ। ਨਾਟਕਿਤ੍ਥਿਯੋ** ਨਾਮ ਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿਯੋ। ਰਾਜਭਰਿਯਾਯੋ **ਓਰੋਧਾ** ਨਾਮ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਸਿਰਸ੍ਸ। **ਮਿਗਸਕੁਣਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਨਚਰਕਪੇਤਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਰਾਮਰਞ੍ਞੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਦਰੇ**ਤਿ ਦਾਰੁਫਲਕੇ। ਖਤ੍ਤਿਯਮਾਯਾਰੋਚਨੇਨ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵੰ ਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ।**

ਮਾਤਿਕਨ੍ਤਿ ਮਾਤਿਤੋ ਆਗਤੰ। **ਪਾਭਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਭਣ੍ਡੰ, ਪਣ੍ਣਾਕਾਰੋ ਵਾ। **ਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਰਾਮਰਾਜਸ੍ਸ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ ਬਾਰਾਣਸਿਰਞ੍ਞੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਬਾਰਾਣਸਿਯੰ। **ਇਧੇਵਾ**ਤਿ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਸ੍ਸੇਯੇਵ। **ਨਗਰ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਜਧਾਨੀਭੂਤੰ ਮਹਾਨਗਰੰ। **ਕੋਲਰੁਕ੍ਖੋ** ਨਾਮ ਕੁਟ੍ਠਭੇਸਜ੍ਜੁਪਗੋ ਏਕੋ ਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸੋ। **ਬ੍ਯਗ੍ਘਪਥੇ**ਤਿ ਬ੍ਯਗ੍ਘਮਗ੍ਗੇ।

ਮਾਤੁਲਾਤਿ ਮਾਤੁ ਭਾਤਰੋ। **ਕੇਸਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਸਵੇਣਿਬਨ੍ਧਨੰ। **ਦੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਵਸਨਾਕਾਰੋ। **ਨ੍ਹਾਨਤਿਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਉਦਕਨ੍ਹਾਨਤਿਤ੍ਥੰ। ਇਦਾਨਿਪਿ ਤੇਸੰ ਜਾਤਿਸਮ੍ਭੇਦਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵੰ ਤੇਸ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਵਾਹੋ** ਦਾਰਿਕਾਹਰਣੰ। **ਵਿਵਾਹੋ** ਦਾਰਿਕਾਦਾਨੰ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਸਕ੍ਯਕੋਲਿਯੇਸੁ। ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਾਨਮਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਸਮੁਸਦ੍ਦੋ ਨਿਵਾਸਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਵਸਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਅਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ, ਆਦਯ੍ਯਤ੍ਥੇ ਚ ਅਗ੍ਗਸਦ੍ਦੋ, ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਤੰ ਅਗ੍ਗ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਯਦੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਥ ਖੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਰਾਜਾ ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਉਦਾਨੰ ਉਦਾਨੇਸਿ 'ਸਕ੍ਯਾ ਵਤ ਭੋ ਕੁਮਾਰਾ, ਪਰਮਸਕ੍ਯਾ ਵਤ ਭੋ ਕੁਮਾਰਾ'ਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇ ਖੋ ਪਨ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਸਕ੍ਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ਤਦੇਤੰ ਸਦ੍ਦਤੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਸਾਭਾਵਿਕਨਿਬ੍ਬਚਨਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ''ਸਕਾਹਿ ਭਗਿਨੀਹਿਪਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਵਾਸਵਸੇਨ ਜਾਤਿਸਮ੍ਭੇਦਮਕਤ੍ਵਾ ਕੁਲਵੰਸੰ ਅਨੁਰਕ੍ਖਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਿ ਸਮਤ੍ਥੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਕ੍ਯਾ"**ਤਿ ਤੇਯੇਵ ਸਦ੍ਦਰਚਨਾਵਿਸੇਸੇਨ **ਸਾਕਿਯਾ।** ਯੰ ਪਨੇਤੰ ਸਕ੍ਕਤਨਿਘਣ੍ਟੁਸਤ੍ਥੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਸਾਕਰੁਕ੍ਖਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ, ਵਾਸੰ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਾਕਂਸੁ।
> ਤਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਾ ਵੰਸਜਾਤੇ, ਭੁਵਿ 'ਸਕ੍ਯਾ'ਤਿ ਵਿਸ੍ਸੁਤਾ''ਤਿ॥

ਤਦੇਤੰ ਸਦ੍ਦਮਤ੍ਤੰ ਪਤਿ ਅਸਾਭਾਵਿਕਨਿਬ੍ਬਚਨਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ''ਕਪਿਲਮੁਨਿਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਸਾਕਵਨੇ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਕ੍ਯਾ, ਸਾਕਿਯਾ"**ਤਿ ਚ।

ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਤਾਯ **ਕਣ੍ਹੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਹਨੁਯੰ ਜਾਤਾ **ਮਸ੍ਸੁ,** ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠਸ੍ਸ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਦਾਠਾਕਾਰੇਨ ਜਾਤਾ **ਦਾਠਿਕਾ।** ਇਦਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਦ੍ਧਿਤਵਸੇਨ ਪਨ ਯਥਾ ਏਤਰਹਿ ਯਕ੍ਖੇ ''ਪਿਸਾਚੋ''ਤਿ ਸਮਞ੍ਜਾ, ਏਵੰ ਤਦਾ ''ਕਣ੍ਹੋ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਤਮਤ੍ਤੋਯੇਵ ਸਬ੍ਯਾਹਰਣੇਨ ਪਿਸਾਚਸਦਿਸਤਾਯ **ਕਣ੍ਹੋ**ਤਿ। ਤਥਾਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਯਥਾ ਖੋ ਪਨ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਏਤਰਹਿ

ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਿਸਾਚੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘ਪਿਸਾਚਾ’ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਿਸਾਚੇ ‘ਕਣ੍ਹਾ’ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਿਸਾਚੋ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਪਾਕਟਨਾਮੇਨ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵਿਵਚਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਨ ਸਕਬਲੇਨ ਮੁਖੇਨ ਬਜਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੬੧੯) ਵਿਯ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦਕਰਣਤ੍ਥੋ ਹਰਸਦ੍ਦੋ, ਪੁਨ ਦੁਤਿਯੋਪਸਗ੍ਗੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਕਰਣੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਕਾਸੀ”**ਤਿ।

੨੬੮. ਅਤ੍ਤਨੋ **ਉਪਾਰਮ੍ਭਮੋਚਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ, ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬੋਪਵਾਦਸ੍ਸ ਅਪਨਯਨਤ੍ਥੰ। ‘‘ਅਤ੍ਤਨੋ’’ਤਿ ਹੇਤੰ ਵਿਚ੍ਛਾਲੋਪਵਚਨੰ। **ਪਰਿਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਤਾਪਵੇਦਨੇਨ ਪਰਿਭੇਦੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ ਉਪਸੰਹਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਨੇ ਸਾਧਨਤਾਯ ਵਾਚਾ ਏਵ ਕਰਣੰ **ਵਾਕ੍ਕਰਣੰ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ, ਤੰ ਕਲ੍ਯਾਣਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਲ੍ਯਾਣਵਾਕ੍ਕਰਣੋ। ਅਸ੍ਮਿੰ ਵਚਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਮੰ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਭੋ ਗੋਤਮ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੬) ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਜਾਤਿਵਾਦੋ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਪੇਸ ਜਾਤਿਵਾਦੋ ਵੇਦੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾਯੇਵ ਤੇਨ ਪਟਿਮਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਮਨ੍ਤਨਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਸਿਦ੍ਧੰ ਵੇਦਤ੍ਤਯਵਚਨਮੇਵ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤੇ ਵੇਦਤ੍ਤਯਵਚਨੇ”**ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ‘‘ਪੋਰਾਣੰ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸਪਿ ਪਰਾਮਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤਵਚਨੇ”**ਤਿ ਆਹ। ਅਪਿਚ **ਪਟਿਮਨ੍ਤੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਮਨ੍ਤਨਾ ਨਾਮ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ, ਉਤ੍ਤਰਿਕਥਨਾ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਾਨੁਰੂਪੰ ਤਬ੍ਬਿਸਯਸ੍ਸ ਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਾਮਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

੨੬੯. **ਤਾਵਾ**ਤਿ ਮਨ੍ਤਨਾਯ ਪਠਮਮੇਵ, ਅਕਤਾਯ ਏਵ ਮਨ੍ਤਨਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਦੁਜ੍ਜਾਨਾ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਪਠਮਮੇਵ ਸੀਸਮੁਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਨਤੋ , ਜਾਤਿਯਾ ਚ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਅਟ੍ਟਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਣਤੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਸਯਮੇਵ ਮੋਚੇਤੂਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਸਕਜੇਸੁ ਇਬ੍ਭਵਾਦਨਿਪਾਤਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਪਾਪੁਣਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਅਤ੍ਤਨਾ ਬਦ੍ਧੰ ਪੁਟਕ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਬਦ੍ਧੰ ਪੁਟੋਲਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੭੦. **ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਕਾਰਣੰ ‘‘ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੭੧੮ ਆਦਯੋ) ਵਿਯ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਏਵ **ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋ**ਤਿ ਆਹ **“ਸਹੇਤੁਕੋ”**ਤਿਆਦਿ, ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤੰ। ਜਨਕੋ ਵਾ **ਹੇਤੁ,** ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੋ **ਕਾਰਣੰ। ਅਞ੍ਞੇਨ** ਅਟ੍ਠਾਨਗਤੇਨ **ਅਞ੍ਞੰ** ਅਟ੍ਠਾਨਗਤੰ ਵ**ਚਨੰ।** ਤੇਨਾਹ **“ਯੋ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ।

ਤਤੋਤਿ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਚੋਦਨਾਤੋ ਪਰੰ, ਤਤਿਯਚੋਦਨਾਯ ਅਨਾਗਤਾਯ ਏਵ ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

੨੭੧. ਪੂਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ **ਯਕ੍ਖੋ** ਨਾਮ। ਯੋ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਪਕਤਿਵਣ੍ਣੋ, ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਆਦਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਵਣ੍ਣ”**ਨ੍ਤਿ। **ਕਨ੍ਦਲੋ** ਨਾਮ ਪੁਪ੍ਫੂਪਗਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸੋ, ਯਸ੍ਸ ਸੇਤੰ ਪੁਪ੍ਫੰ ਪੁਪ੍ਫਤਿ, ਮਕੁਲਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਸੇਤਵਣ੍ਣੰ ਦਾਠਾਕਾਰੰ ਹੋਤਿ। **ਵਿਰੂਪਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਰੂਪਸਣ੍ਠਾਨੰ।

ਅਟ੍ਠਮਸਤ੍ਤਾਹੇ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣੰ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਅਹਞ੍ਚੇਵਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਵਤ੍ਤਮਾਨੇ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ, ਅਨਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਵਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਦਾ ਤਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ। **ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਆਗਤੋ** ਯਥਾ ਤੰ ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਆਗਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਕਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਸਮਾਗਮੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੫੭)।

‘‘ਭਗਵਾ ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਚਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤਰੇਸਮਦਸ੍ਸਨੇ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਦਿ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਗਰੁ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਤੋ **ਅਗਰੁ** ਅਭਾਰਿਯੰ।

ਆਵਾਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਮਨ੍ਤਬਲੇਨ ਅਵ੍ਹਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ। **ਅਨ੍ਤੋਕੁਚ੍ਛਿ** ਅਨੁਅਨੁਗੁਣਾਦਿਕੋ। **ਵਾਦਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇ**ਤਿ ਵਾਚਾਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇ। **ਮਦ੍ਦਮਾਨੇ**ਤਿ ਮਦ੍ਦਨਤੋ। ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹੇਤਂ।

੨੭੨. ਤਾਣਂ ਗਵੇਸਮਾਨੇਤਿ ''ਅਯਮੇਵ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਇਤੋ ਭਯਤੋ ਮਮ ਤਾਯਕੋ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ''ਤਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ , ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਾਯਤੀ**ਤਿ ਯਥੂਪਟ੍ਠਿਤਭਯਤੋ ਪਾਲੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਰਕ੍ਖਤੀ"**ਤਿ, ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਮੇਤਂ। **ਨਿਲੀਯਤੀ**ਤਿ ਯਥੂਪਟ੍ਠਿਤੇਨੇਵ ਭਯੇਨ ਉਪਦ੍ਦੁਤੋ ਨਿਲੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕਰਣਸਾਧਨਮੇਤਂ। **ਸਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿਂਸਨੇ, ਤਞ੍ਚ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਭਯਂ ਹਿਂਸਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤੀ"**ਤਿ, ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਮੇਤਂ।

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਵਂਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੪. ਗਙ੍ਗਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋਤਿ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਾਮ ਨਦਿਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਭਾਗੇ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਤਾਪਸਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕੁਲਿਨੋ ਤਾਪਸਾ। ਸਰਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਿਆਦਯੋ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਖਿਪਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਹਤ੍ਥਂ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਹਤ੍ਥੇ ਪਨ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਕੁਤੋ ਆਵੁਧਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਥਾ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਆਵੁਧਂ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਭਦ੍ਦਂ ਭੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਂ, ਸਾਧੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਨੁਨਾ ਖਿਤ੍ਤਸਰੇਨ ਅਗਮਨੀਯਂ ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾਨਯੇਨ **"ਧਨੁ ਅਗਮਨੀਯ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ''ਧਨੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। **ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਵਿਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਰੀਰੇ ਅਬ੍ਭਙ੍ਗਂ ਠਪੇਤੀਤਿ **ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ, ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਮਨ੍ਤਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਤੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਹੋ ਇਸਿ **"ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ"**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਤਬ੍ਬਂਸਜਾਤਤਾਯ ਪਨਾਯਂ ਮਾਣਵੋ **"ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ"**ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ। ਸੋ ਕਿਰ ''ਕਥਂ ਨਾਮਾਹਂ ਦਿਸਾਯ ਦਾਸਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਤਂ ਹੀਨਂ ਜਾਤਿਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ''ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਯਥਾ ਤਥਾ ਇਮਂ ਜਾਤਿਂ ਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਦਾਨਿ ਮੇ ਮਨੋਰਥਂ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਮਨੋਰਥੋ – ਵਿਜ੍ਜਾਬਲੇਨ ਰਾਜਾਨਂ ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਧੀਤਰਂ ਲਦ੍ਧਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਯ੍ਹਂ ਦਾਸਜਾਤਿ ਸੋਧਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਸੇਟ੍ਠਮਨ੍ਤੇਤਿ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤੇ ਵੇਦਮਨ੍ਤੇ। **ਕੋ ਨੁ** ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ **ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤੋ** ਸਮਾਨੋ ਮਦ੍ਦਰੂਪਿਂ ਧੀਤਰਂ ਯਾਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਖੁਰਤਿ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ, ਖੁਰਂ ਵਾ ਪਾਤਿ ਪਿਵਤੀਤਿ **ਖੁਰਪ੍ਪੋ,** ਖੁਰਮਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗੇ ਅਪ੍ਪੀਯਤਿ ਠਪੀਯਤੀਤਿ ਵਾ **ਖੁਰਪ੍ਪੋ,** ਸਰੋ। **ਮਨ੍ਤਾਨੁਭਾਵੇਨ** ਰਞ੍ਞੋ ਬਾਹੁਕ੍ਖਮ੍ਭਮਤ੍ਤਂ ਜਾਤਂ, ਤੇਨ ਪਨ ਬਾਹੁਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ ''ਕੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਕਿਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਰਾਜਾ ਭੀਤੋ ਉਸ੍ਸਙ੍ਕੀ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਭਯੇਨ ਵੇਧਮਾਨੋ ਅਟ੍ਠਾਸੀ"**ਤਿ।

ਸਰਭਙ੍ਗਜਾਤਕੇ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੫੨) ਆਗਤਾਨਂ ਦਣ੍ਡਕੀਰਾਜਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਛਾ ਓਕ੍ਕਾਕਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚਿਰਕਾਲਂ ਪਾਕਟਾਤਿ ਆਹ **"ਦਣ੍ਡਕੀਰਞ੍ਞੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਪਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਕੀਰਞ੍ਞੋ, ਅਪਰਦ੍ਧੋ ਨਾਲ਼ਿਕੇਰੋ, ਅਜ੍ਜੁਨੋ ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸਤਿਪਿ ਵਾਲੁਕਾਦਿਵਸ੍ਸੇ ਆਵੁਧਵਸ੍ਸੇਨੇਵ ਵਿਨਾਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਆਵੁਧਵੁਟ੍ਠਿਯਾ"**ਤਿ। ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਈਦਿਸੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਏਵਂ **ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤਾ ਭਯੇਨ ਅਵੋਚੁ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਉਨ੍ਦ੍ਰਿਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਮ੍ਮਰੂਪਞ੍ਹੇਤਂ ''ਪਥਵੀ''ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ''ਕੁਸੂਲੋ ਭਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। **ਥੁਸਮੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਪਲਾਸਮੁਟ੍ਠਿ, ਭੁਸਮੁਟ੍ਠਿ ਵਾ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ **"ਸਰਸਨ੍ਥਮ੍ਭਨਮਤ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦਿ।

ਭੀਤਤਸਿਤਾ ਭਯਵਸੇਨ ਛਮ੍ਭਿਤਸਰੀਰਾ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਲੋਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਹਟ੍ਠਲੋਮਾ, ਅਭੀਤਤਸਿਤਾ ਪਨ ਭਯੁਪਦ੍ਦਵਾਭਾਵਤੋ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭਿਤਸਰੀਰਾ ਪਤਿਤਲੋਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਹਟ੍ਠਲੋਮਾ, ਖੇਮੇਨ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਾਯ ਪਨ ਪਤਿਤਲੋਮਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਫਲੇਨ ਕਾਰਣਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਪਲ੍ਲੋਮੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਪਨ੍ਨਲੋਮੋ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਯਥਾ ਤਂ **ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤੇ** ''ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੬ ਆਦਯੋ)। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਓਸਾਨਵਚਨਂ।

‘‘ਸਚੇ ਮੇ ਰਾਜਾ ਤਂ ਦਾਰਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਕੁਮਾਰੋ ਸੋਤ੍ਥਿ ਪਲ੍ਲੋਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਪਟਿਵ੍ਯਾਕਰਣਂ ਪਕਰਣਤੋਯੇਵ ਪਾਕਟਂ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਹੇਨ। **ਮਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਬਾਹੁਕ੍ਖਮ੍ਭਕਮਨੁਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਕਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਮਨ੍ਤੇ। ਏਵਰੂਪਾਨਞ੍ਹਿ ਭਯੁਪਦ੍ਦਵਕਰਾਨਂ ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਕਮਨ੍ਤਾਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਕੁਸੁਮਾਰਕਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੇ**ਤਿ ਪਜਪ੍ਪਿਤੇ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਧੀਤੁਯਾ ਅਪਵਾਦਮੋਚਨਤ੍ਥਂ ਤਂ ਅਦਾਸਂ ਭੁਜਿਸ੍ਸਂ ਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਰੂਪੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਠਪਨਤ੍ਥਂ **ਉਲ਼ਾਰੇ ਚ ਨਂ ਠਾਨੇ ਠਪੇਸਿ। ਏਕੇਨ ਪਕ੍ਖੇਨਾ**ਤਿ ਮਾਤੁਪਕ੍ਖੇਨ। ਕਰੁਣਾਯਨ੍ਤੋ **ਸਮਸ੍ਸਾਸਨਤ੍ਥਂ ਆਹ,** ਨ ਪਨ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਖਤ੍ਤਿਯਸੇਟ੍ਠਭਾਵਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੫. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੂਤਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸਮੀਪੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਨਿ ਆਸਨਾਦੀਨਿ ਲਭੇਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ"**ਤਿ। ਕੇਵਲਂ ਵੇਦਸਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਂ ਪਰਲੋਕਗਤੇ ਸਦ੍ਧਾਯ ਏਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਤਦਞ੍ਞਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਭਿਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੇਨਾਤਿ **ਸਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਤਕੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਭਤ੍ਤੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਙ੍ਗਲਾਦਿਭਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਸ੍ਸਵਦੇਵਤਾਰਾਧਨਾਦਿਭਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਯਞ੍ਞਭਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਾਪਸਞ੍ਞਮਾਦਿਵਸੇਨ ਕਤਭਤ੍ਤੇ। ‘‘ਪਾਪਸਞ੍ਞਮਾਦਿਭਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਿ ਅਗ੍ਗਿਹੋਮੋ ਇਧ ਯਞ੍ਞਂ। **ਪਾਹੁਨਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਥੀਨਂ। ਅਨਾਗਨ੍ਤੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਹੇਣਕਭਤ੍ਤਂ ‘‘ਪਾਹੁਨ’’ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਭਤ੍ਤੇ ਵਾ"**ਤਿ। **ਆਵਟਂ** ਨਿਵਾਰਣਂ। **ਅਨਾਵਟਂ** ਅਨਿਵਾਰਣਂ। **ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵੇ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ** ਉਭਤੋਸੁਜਾਤਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ"**ਤਿ।

੨੭੬. ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਰਣਂ ਨਾਮ ਕਿਰਿਯਾਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸਯਂ ਕਰਭੂਧਾਤੂਨਂ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾਭੂਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਂ ਇਤ੍ਥਿਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਵ ਸੇਟ੍ਠਾ, ‘‘ਹੀਨਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਮੁਦਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **"ਪੁਰਿਸੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਸਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੭੬) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਾਯ ਪਤਿਭੂਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਮਾਰਂ ਪੁਰਿਸਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪੁਰਿਸੇਨ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਵ ਸੇਟ੍ਠਾ, ਹੀਨਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਪਕਰਣੇ**ਤਿ **ਏਤ੍ਥ ਪਕਰਣਂ** ਨਾਮ ਕਾਰਣਂ ‘‘ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਦਾਨੇ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਕਰਣੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੪੨, ੯੦) ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਕ੍ਖਲਿਤੇ ਠਾਨੇ ਹੇਤੁਭੂਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਪਰਾਧੋਵ, ਸੋ ਚ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਦੋਸੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਭਸ੍ਸਸਦ੍ਦੋ ਭਸ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ। ਭਸੀਯਤਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਭਾਵੇਨ ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਹਿ **ਭਸ੍ਸਂ,** ਛਾਰਿਕਾ। ‘‘ਵਧਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ **"ਓਕਿਰਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ।

੨੭੭. ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਜਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਹਿ ਵਾ ਜਾਯਤੀਤਿ ਜਨਿਤੋ, ਸ੍ਵੇਵ **ਜਨੇਤੋ,** ਮਨੁਸ੍ਸੋਵ । ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਯੇ ਗੋਤ੍ਤਪਟਿਸਾਰਿਨੋ’’ਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਪਜਾਵਚਨਂ ਵਿਯ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਵਸੇਨ ਬਹੂਮ੍ਹਿ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਜਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਜਨੇਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਪਟਿਸਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ‘‘ਅਹਂ ਗੋਤਮੋ, ਅਹਂ ਕਸ੍ਸਪੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਰਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤਿ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੮. ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਿਲੋਕੇ ਆਹਰਿਯਮਾਨੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਗਰੁਕਾ ਸਦ੍ਧੇਯਜਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਚ ‘‘ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਪਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮਯਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਪਰਿਦੀਪਨੀ ਦੇਸਨਾ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕਨਾਥੋ ਇਮਂ ਸਿਲੋਕਂ ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰਭਾਸਿਤਂ ਆਹਰੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮਾਯ ਪਨ ਗਾਥਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾਪਿ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਪਰਾਵਸ੍ਸਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ

ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਾਵਸ੍ਸਯਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਹਿ, ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ, ਏਵਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿਆਦਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮਯੇ ਸਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਕਟਂ। ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ **ਜਾਤਿਵਾਦਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ। "ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਘਟੇਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੭੭) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ''ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਅਯੁਤ੍ਤੋਵ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਨ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮਯਸਿਦ੍ਧਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਦੇਵ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਘਟੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ।

ਵਾਦੋਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਵਚੀਭੇਦੋ ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ...ਪੇ॰...ਆਦਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਲਦ੍ਧਿਪਿ ਹਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵਚਨਮੇਵ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੇਨਜ੍ਝਾਪਨਯਜਨਯਾਜਨਾਦਿਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਵੇਸ੍ਸਸ੍ਸ, ਨ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ, ਨ ਤਦਞ੍ਞੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਵਾਦਮਾਨਵਾਦੇਸੁ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ **ਗੋਤ੍ਤਵਾਦੋ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਵਾਦੋ, ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸੇਵਿਦਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨ ਕੋਸਿਯਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਾਨਵਾਦੋ**ਤਿ ਮਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਪਰਵਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵਾਦੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸੇਵਿਦਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨ ਸੁਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਾਤਿਵਾਦੇ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਵਾਦੇ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਵਾਦਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾਦੀਸੁ। **ਗੋਤ੍ਤਵਾਦਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਹਿ ਗੋਤ੍ਤਵਾਦੇ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ। **ਮਾਨਵਾਦਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਮਾਨਵਾਦੇ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ, ਯੇ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸੇਵ ਅਜ੍ਝੇਨਜ੍ਝਾਪਨਯਜਨਯਾਜਨਾਦਯੋਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਪਰਵਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਮਾਨਵਾਦਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹੇਸੁ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ। ਯੇ ਹਿ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤੁਯਵਸੇਨ ''ਅਰਹਸਿ ਵਾ ਮਂ ਤ੍ਵਂ, ਨ ਵਾ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਅਰਹਸੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਨਕਾ, ਤੇ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਸੇਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਏਸ ਨਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਵਿਨਿਬਦ੍ਧਭਾਵਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ''ਅਰਹਸਿ ਵਾ ਮਂ ਤ੍ਵਂ, ਨ ਵਾ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਅਰਹਸੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਤਂ ਜਾਤਿਵਾਦਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਆਵੁਤ੍ਤਿਆਦਿਨਯੇਨ ਹਿ ਜਾਤਿਵਾਦਾਦਯੋ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮਤ੍ਥਦੀਪਕਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯੇ ਪਨ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ, ਤੇ ਏਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤੁਯਵਸੇਨ 'ਅਰਹਸਿ ਵਾ ਮਂ ਤ੍ਵਂ, ਨ ਵਾ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਅਰਹਸੀ'ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਨਕਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੭੮)।

ਨਨੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਪੁਟ੍ਠਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮਯਸਿਦ੍ਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਲਗ੍ਗਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਓਲਗ੍ਗਾ ਅਨੋਗਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਾਯ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਯ। **ਅਵਕ੍ਖਿਪੀ**ਤਿ ਅਵਚਾਸਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਾਨਿਯੇਵ ''ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਾਨੀ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣੇਸੁ ਵਿਭਜਿਯਮਾਨੇਸੁ ਸੋ ਤਤੋ ਦੂਰਤੋ ਅਪਨੀਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸਂ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ। ਅਨੁਤ੍ਤਰਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਜਾਨਨਕਿਰਿਯਾਯੋਗੇ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਯੁਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਯੋਗੇ ਕਤ੍ਤਾਯੇਵ ਉਪਪਨ੍ਨੋ। ਪਧਾਨਕਿਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਾ ਹਿ ਕਾਰਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਯਂ ਨੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਞਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ। ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। **ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ**ਤਿ ਆਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ।

੨੭੯. ਕਾਮਂ ਚਰਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚਰਣਵਸੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਨ ਅਸਮਪ੍ਪਥਗਮਨਂ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੋ ਸੀਲਵਸੇਨੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਚਰਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮ੍ਪੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭, ੧੧, ੨੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਖੁਦ੍ਦਕਾਦਿਭੇਦਂ **ਤਿਵਿਧਂ ਸੀਲਂ। ਸੀਲਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਸੀਲਪਰਿਯਾਯਵਸੇਨੇਵ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਂ ਅਹਿਂਸਨਾਦਿਯਮਨਿਯਮਲਕ੍ਖਣਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਸੀਲਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਸੀਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਗ੍ਗੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਗ੍ਗੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮਯਸਿਦ੍ਧੇ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇ 'ਚਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਲਗ੍ਗੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੭੯) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮੇਵ ਸਾਕਾਰਵਚਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਏਤਂ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਗ੍ਗੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸੀਲਮਤ੍ਤਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ''ਮਯਮ੍ਪਿ ਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਲਗ੍ਗੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਲਵਸੇਨੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਤਥਾਪਸਙ੍ਗਾਭਾਵਤੋ ਪਨ ਉਪਰਿ ਚਰਣਵਸੇਨੇਵ ਨਿਯਜਾਤੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ **"ਅਟ੍ਠਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ 'ਚਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਜਾਤਿਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਾਨਿਪਿ ਹਿ ਅਙ੍ਗਸਮਤਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨੇਵਾਤਿ। **ਨਿਯਜਾਤਿਤਾ**ਤਿ ਚ ਅਸੇਸਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ, ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਤੋ ਪਨਾ**ਤਿ ''ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨੀਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ।

ਚਤੁਅਪਾਯਮੁਖਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੦. **ਅਸਮ੍ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ। **ਅਵਿਸਹਮਾਨੋ**ਤਿ ਆਰਭਿਤੁਮੇਵ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ। **"ਖਾਰੀ"**ਤਿ ਤਾਪਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਸੋ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦੋਤਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਰਣੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਣੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮੁਪਰਿਮਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਿਧਮਨਕਂ ਅਰਣੀਦ੍ਵਯਂ। **ਕਮਣ੍ਡਲੂ**ਤਿ ਕੁਣ੍ਡਿਕਾ। **ਸੁਜਾ**ਤਿ ਹੋਮਦਬ੍ਬਿ। ਸੁਜਾਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਹੋਮਕਮ੍ਮਨਿ ਹਬ੍ਯਜਨ੍ਨਾਦੀਨਮੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਂ ਕਤਦਬ੍ਬਿਯਂ ਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤੇ ''ਪਠਮੋ ਵਾ ਦੁਤਿਯੋ ਵਾ ਸੁਜਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੪੧)। ਤਥਾ ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸੁਜਾਤਿ ਦਬ੍ਬੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੦)। ਹਬ੍ਯਜਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਜਾਯਤੀਤਿ ਹਿ **ਸੁਜਾ।** ਕੇਚਿ ਪਨ ਇਮਮਤ੍ਥਮਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤੁਨ੍ਨਤ੍ਥਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਸੂਚੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਆਚਰਿਯੇਨ ਤਥਾ ਅਵਣ੍ਣਿਤਤ੍ਤਾ। ਚਮਤਿ ਅਦਤੀਤਿ **ਚਮਰੋ,** ਮਿਗਵਿਸੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਾਲੇਨ ਕਤਾ **ਬੀਜਨੀ ਚਾਮਰਾ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਿਦਣ੍ਡਤਿਘਟਿਕਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਵਙ੍ਕਾਕਾਰੇਨ ਜਾਯਤੀਤਿ **ਕਾਜੋ** ਯਥਾ ''ਕਾਲਵਣ''ਨ੍ਤਿ; ਕਚਤਿ ਭਾਰਂ ਬਨ੍ਧਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ **ਕਾਚੋ।** ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਦਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। **ਖਾਰਿਭਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਾਰੀਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ। ਏਕੇਨ ਵਿ-ਕਾਰੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ''ਖਾਰਿਵਿਵਿਧ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਾਨਂ ਵਾਦੇ ਸਮੁਚ੍ਚਯਸਮਾਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਨਨੁ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਾਸਨਿਕੋਪਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਰਿਚਾਰਕੋਵ ਹੋਤਿ ਅਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸਾਮਣੇਰੋ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਬਾਹਿਰਕਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਪਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਾਮਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਕਪ੍ਪਿਯ...ਪੇ॰... ਵਤ੍ਤਕਰਣਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਸਂਵਰਵਿਨਯਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਭਾਵਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸਾਮਣੇਰੋਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਚਾਰਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

''ਨਵਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਸੀਤਿਸਤਕੋਟਿਯੋ।
ਪਞ੍ਞਾਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਚ ਪੁਨਾਪਰੇ।

ਏਤੇ ਸਂਵਰਵਿਨਯਾ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ।
ਪੇਯਜਾਲਮੁਖੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਵਿਨਯਸਂਵਰੇ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੦; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨.੩੭)।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਂਵਰਵਿਨਯਾਨਂ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਨੇਨ ਉਪਰਿਭੂਤਾ ਅਗ੍ਗਭੂਤਾ ਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ਹਿ **ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ,** ਤਾਯ ਚੇਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋ ਤਾਪਸੋ। ਤਾਪਸਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਵਾਦਿਕਿਰਿਯਵਾਦਿਨੋ, ਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਟਾਣੀਭੂਤਾ, ਯਤੋ ਨੇਸਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਮਾਗਤਾਨਂ ਵਿਨਾਵ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਵਾਸੇਨ ਖਨ੍ਧਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ। ਤਪੋ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ **ਤਾਪਸਾ** ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ। ''ਲੋਮਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਹਿ ਸ-ਪਚ੍ਚਯਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਕਾਮਂ ਖੀਣਾਸਵੋਪਿ ਸਾਮਣੇਰੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਰਿਚਾਰਕੋਵ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਵਤ੍ਤਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਰਿਚਾਰਕੋ, ਨ ਲਾਮਕਭਾਵੇਨ। ਤਾਪਸੋ ਤੁ ਗੁਣਵਸੇਨ

ਚੇਵ ਵ◌ੇਯਜਾਵਚੂਕਰਣਵਸੇਨ ਚ ਲਾਮਕਭਾਵ◌ੇਨੇਵ ਪਰਿਚਾਰਕੋ, ਨ ਵਤ੍ਤੁਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ, ਏਵਮਿਮੇਸਂ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਾਪਸਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਚਾਰਕਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਤਿ।

“**ਕਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦਕੋ ਕਾਰਣਂ ਚੋਦੇਤਿ। “**ਯਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਚਰਿਯੋ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਰਿਹਰਿਤਮਤ੍ਥਂ ਵ◌ਿਵਰਿਤੁਂ “**ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਸਮਤ੍ਥੇਨੇਨ ਵ◌ਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਂ ਅਲਜ੍ਜਿਂ। **ਖੁਰਧਾਰੂਪਮ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਰਧਾਰਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕੇਨੇਵ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਮਨੂਪਮਂ। **ਬਹੁਜਨਸਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ਮਹਾਜਨੇਨ ਸੇਟ੍ਠਸਮ੍ਮਤਾ। **ਅਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਅਪਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ। ਛਨ੍ਦੇਨ ਸਹ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਛਨ੍ਦਚਾਰਿਨੋ**, ਯਥਾਕਾਮਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਯਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ। **ਤਾਪਸਾ**ਵ **ਬਹੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ**, ਨ ਭਿਕ੍ਖੂ।

ਕੁਦਾਲਪਿਟਕਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਬਹੁਜਨਕੁਹਾਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਵ◌ਿਮ੍ਹਾਪਨਤ੍ਥਂ । **ਅਗ੍ਗਿਸਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਸਾਲਂ। **ਨਾਨਾਦਾਰੂਹੀ**ਤਿ ਪਲਾਸਰੁਕ੍ਖਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਨਾਨਾਵ◌ਿਧਸਮਿਧਾਦਾਰੂਹਿ। **ਹੋਮਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਕਰਣਵਸੇਨ।

ਉਦਕਵਸੇਨੇਤ੍ਥ **ਪਾਨਾਗਾਰਂ।** ਤੇਨਾਹ “**ਪਾਨੀਯਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਯਂ ਭਤ੍ਤਪੁਟਂ ਵ◌ਾ ਯਾਨਿ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਨਿ ਵ◌ਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਮ੍ਬਿਲਯਾਗੁ** ਨਾਮ ਤਕ੍ਕਾਦਿਅਮ੍ਬਿਲਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਯਾਗੁ। ਤਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚੀਵਰਾਦਿ **ਆਮਿਸਂ** ਨਾਮ। ਵ**ਡ੍ਢਿਯਾ**ਤਿ ਦਿਗੁਣਤਿਗੁਣਾਦਿਵਡ੍ਢਿਯਾ। **ਕੁਟੁਮ੍ਬਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤੀ**ਤਿ ਧਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਇਦਂ ਪਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮੁਖ**”ਨ੍ਤਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਵਚਨਂ ਅਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੋਹਞ੍ਞਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਸੋ ਹਿ ਨਾਨਾਵ◌ਿਧੇਨ ਕੋਹਞ੍ਞੇਨ ਲੋਕਂ ਵ◌ਿਮ੍ਹਾਪਯਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਮਿਨਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਤ੍ਥ ਪਾਨੀਯਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

‘‘ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ’’ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨਯੇਨ ਵ◌ਿਵਰਿਤੁਂ “**ਅਟ੍ਠਵ◌ਿਧਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਖਲਾਦੀਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਤਿਟ੍ਠਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੀਹਿਮੁਗ੍ਗਮਾਸਤਿਲਾਦੀਨਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਨਿਯਾਮੇਨ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਞ੍ਛਨਂ **ਉਞ੍ਛਾ**, ਸਾ ਏਵ ਚਰਿਯਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾ।** ਅਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾਯ ਭਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ**, ਨ ਅਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ **ਅਨਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ**, ਤਣ੍ਡੁਲਭਿਕ੍ਖਾਯ ਏਵ ਜੀਵ◌ਿਕਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾ ਹਿ ਖਲਾਦੀਨਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ ਖਲਗ੍ਗਂ ਨਾਮ ਧਞ੍ਞਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਅਨਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ ਪਨ ਤਾਦਿਸਮਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤਣ੍ਡੁਲਮੇਵ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵ◌ਿਸੇਸੋ। ਨ ਸਯਂ ਪਚਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਸਾਮਪਾਕਾ**, ਪਕ੍ਕਭਿਕ੍ਖਾਯ ਏਵ ਜੀਵ◌ਿਕਾ। ਅਯੋ ਵ◌ਿਯ ਕਟ੍ਠਿਨੋ ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣੋ ਪਾਸਾਣੋ **ਅਯਮੁਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ, ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਯਮੁਟ੍ਠਿਕਾ।** ਦਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਂ ਵਕ੍ਕਲਂ ਰੁਕ੍ਖਤ੍ਤਚੋ **ਦਨ੍ਤਵਕ੍ਕਲਂ**, ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਨ੍ਤਵਕ੍ਕਲਿਕਾ।** ਪਵਤ੍ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਤੋ ਪਾਤਾਪਿਤਂ ਫਲਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਿਨੋ।** ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਜਿਣ੍ਣਤਾਯ ਪਣ੍ਡੁਭੂਤਂ ਪਲਾਸਞ੍ਚੇਵ ਜਿਣ੍ਣਪਕ੍ਕਭਾਵ◌ੇਨ ਤਂਸਦਿਸਂ ਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿ ਚਾਤਿ। ਤੇਨ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਸਯਂ ਪਤਿਤਾਨੇਵ ਪੁਪ੍ਫਫਲਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਾਦੀਨਿ ਖਾਦਨ੍ਤਾ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੮੦) ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਿਕਾ**, ਸਯਂਪਤਿਤਪਣ੍ਣਪੁਪ੍ਫਫਲਭੋਜਿਨੋ। ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਅਟ੍ਠਵ◌ਿਧੇਪਿ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਤਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਕੇਣਿਯਜਟਿਲਵਤ੍ਥੁ** ਖਨ੍ਧਕਵ◌ਣ੍ਣਨਾਯ (ਮਹਾਵ◌॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੦੦) ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਵਸੇਨ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ।

ਤਣ੍ਡੁਲਭਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਡੁਲਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖਂ। ਭਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ ਯਾਚਿਤਬ੍ਬਾ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਯਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ **ਭਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖਾਸਦ੍ਦੋ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਸੁਪਿ ਨਿਰੂਲ਼੍ਹੋ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ “**ਪਚਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**”ਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖਾਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਪਰੇਸਂ ਗੇਹਤੋ ਗੇਹਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਪਰਿਯੇਸਨਾ ਨਾਮ ਦੀਨਵ◌ੁਤ੍ਤਿਭਾਵ◌ੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾ।

ਯੇ ਪਨ ‘‘ਪਾਸਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਖੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਦਨ੍ਤੇਹੇਵ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਦਨ੍ਤੁਵਕ੍ਕਲਿਕਾ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕਨਯੋ।

ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਸਦ੍ਦੋ ਪੁਪ੍ਫਫਲਵਿਸਯੋਪਿ ਸਦਿਸਤਾਕਪ੍ਪਨੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਪੁਪ੍ਫਫਲਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਾਦੀਨੀ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

ਤੇਤਿ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਿਕਾ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਭੇਦਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਪਾਪੁਣਨਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਗਹੇਤੁਂ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਨਟ੍ਠਾਨੇ। **ਏਕਰੁਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਪਠਮਂ ਉਪਗਤਰੁਕ੍ਖਤੋ।

ਕਥਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਚੋਦਨਾ ਨ ਤਾਵ ਵਿਸੋਧਿਤਾਤਿ ਆਹ **“ਇਮਾ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਚਤੂਹਿਯੇਵਾ**ਤਿ ‘‘ਖਾਰਿਵਿਧਮਾਦਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਹਿ ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨਿਕਾ, ਕਨ੍ਦਮੂਲਫਲਭੋਜਨਿਕਾ, ਅਗਾਰਿਕਾ ਚੇਤਿ ਚਤੂਹਿ ਏਵ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਹਿ। **ਅਗਾਰਂ ਭਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਗਾਰਂ ਨਿਵਾਸਭਾਵੇਨ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ‘‘ਚਤੁਦ੍ਵਾਰਂ ਅਗਾਰਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਾਯ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਤੇਸਮਵਰੋਧਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵਮਿਤਰੇਸੁਪਿ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਗ੍ਗਿਪਰਿਚਰਣਵਸੇਨ **ਅਗਾਗਾਰਂ ਭਜਨ੍ਤਿ** । ਏਵਂ ਪਨ ਤੇਸਮਵਰੋਧਤਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦੁਵਿਧਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੨੮੧. ਆਚਰਿਯੇਨ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਨਾ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਾਚਰਿਯਕੋ**, ਤਸ੍ਸ। **ਅਪਾਯਮੁਖਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਿਨਾਸਕਾਰਣਮ੍ਪਿ। ਪਗੇਵ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨੇਤਿ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਗਰਹਾਯਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਪਿ ਨੁ ਤ੍ਵਂ ਇਮਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਸਿ ਸਾਚਰਿਯਕੋ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕਨਯੋ – ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ ਭੋ ਗੋਤਮਾ’’ਤਿ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨਾਕਾਰਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਕੋ ਚਾਹ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਅਹਂ ਕੋ ਚ ਕੀਦਿਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਕਾ ਚ ਕੀਦਿਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਾਚਰਿਯਕੇ ਮਯਿ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਆਰਕਾ ਅਹਂ...ਪੇ॰... ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ ਸਹ ਪਾਠਸੇਸੇਨ ਯੋਜਨਾ।

੨੮੨. ਅਪਾਯੇ ਵਿਨਾਸਨੁਪਾਯੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਆਪਾਯਿਕੋ।** ਤਬ੍ਭਾਵਂ ਨ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ **ਅਪਰਿਪੂਰਮਾਨੋ,** ਤਬ੍ਭਾਵੇਨ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਆਪਾਯਿਕੇਨ ਹੋਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਤਬ੍ਭਾਵਂ ਅਪਰਿਪੂਰਮਾਨੇਨ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਨਾ ਏਸਾ ਵਾਚਾ ਭਾਸਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਆਪਾਯਿਕੇਨਾਪਿ ਅਪਰਿਪੂਰਮਾਨੇਨਾ”**ਤਿ। ਅਪਿਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਪਰਿਪੂਰਮਾਨੇਨ ਆਪਾਯਿਕੇਨਾਪਿ ਸਯਂ ਅਪਰਿਪੂਰਮਾਨਾਪਾਯਿਕੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾਪਿ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਨਾ ਏਸਾ ਵਾਚਾ ਭਾਸਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਚੇਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿਪਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਕ੍ਕਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮੋਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਕਰਣਤ੍ਥਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਪਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਪਦਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਕਰਣਭਾਵਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਅਲਮਤਿਪਪਞ੍ਚੇਨ।

ਪੁਬ੍ਬਕਇਸਿਭਾਵਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੩. ਦੀਯਤੇਤਿ ਦਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਏਵ **ਦਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਦਿਨ੍ਨਕ”**ਨ੍ਤਿ। ਅਦਾਤੁਕਾਮਮ੍ਪਿ ਦਾਤੁਕਾਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਰਮਾਵਟ੍ਟੇਤਿ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਂ ਕਰੋਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਟ੍ਟਨੀ।** ਤੇਨਾਹ **“ਨ ਦੇਮੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ”**ਤਿ। ਪੁਨ **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ। ਕਾਰਣਾਨੁਰੂਪਂ ਰਾਜੂਨਂ ਪੁਣ੍ਣਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਕਸ੍ਮਾ ਮੇ ਦਿਨ੍ਨੋ”**ਤਿ। **ਸਙ੍ਖਪਲਿਤਕੁਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਧੋਤਸਙ੍ਖਮਿਵ ਸੇਤਕੁਟ੍ਠਂ। ਸੇਤਪੋਕ੍ਖਰਰਜਤਤੋ ਗੁਣਸਮਾਨਕਾਯਤ੍ਤਾ ਏਵਮਾਹ। **ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਰਮਨੁਬਨ੍ਧਤਿ।

ਯਦਿ ਦੁਵਿਧੇਨਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਰਾਜਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾਭਾਵੰ ਨ ਦੇਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਤਦੁਪਸਙ੍ਕਮਨੰ ਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **“ਖੇਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਯਾ**ਤਿ ਨੀਤਿਸਤ੍ਥੇ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੩) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਖੇਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਅਬ੍ਭੇਯ੍ਯਮਾਸੁਰਕ੍ਖਰਾਜਸਤ੍ਥਾਦਿਨੀਤਿਸਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ। (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧) **ਦੁਸ੍ਸ**ਮੇਤ੍ਥ ਤਿਰੋਕਰਣਿਯੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਠਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਅਨੁਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਤਬ੍ਭਾਵੇਨ ਪਦੇ ਵਡ੍ਢਿਯਮਾਨੇ **ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੰ** ਯਥਾ ‘‘ਵਨਨ੍ਤੋ’’ਤਿ। **“ਪਯਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧੰ, ਸਸ੍ਸਤਿਕੰ ਵਾ। ਤੇਨਾਹ ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਤਕਭਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵਾ ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **“ਅਯੰ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਵਚਨੰ। **ਨਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੰ ਅਮਨਾਪੰ ਮਮ੍ਮਵਚਨੰ ਅਵੋਚਾਤਿ ਚੋਦਨੰ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸੋਧੇਤੁੰ **“ਇਦੰ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਰਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਮਮ੍ਮਵਚਨੰ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੨੮੪. ਰਾਜਾਸਨੰ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਪਦੇਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਹਤ੍ਥਿਗੀਵਾਯ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ”**ਤਿ ਪਾਲਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਰਥੂਪਤ੍ਥਰੇ**ਤਿ ਰਥਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਅਤ੍ਥਰਿਤਪਦੇਸੇ। ਤੇਨਾਹ **“ਰਥਮ੍ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਉਗ੍ਗਤੁਗ੍ਗਤੇਹੀ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਤਾਨਮਤਿਸਯੇਨ ਉਗ੍ਗਤੇਹਿ। ਨ ਹਿ ਵਿਚ੍ਛਾਸਮਾਸੋ ਲੋਕਿਕੇਹਿ ਅਭਿਮਤੋਤਿ। ਰਞ੍ਞੋ ਅਪਚ੍ਚੰ **ਰਾਜਞ੍ਞੋ,** ਬਹੁਕਤ੍ਤੰ ਪਤਿ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ **“ਰਾਜਞ੍ਞੇਹੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਾਕਟਮਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸਭੂਤੰ ਮਨ੍ਤੰ। ਤਦੇਵਿਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਨ ਰਹਸ੍ਸਮਨ੍ਤੰ ਸੁਦ੍ਦਾਦੀਹਿਪਿ ਸੁਯਜਮਾਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਥ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੁਦ੍ਦੋ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦਦਾਸੋ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਤਾਦਿਸੇਹਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਆਕਾਰਸਦਿਸੇਹੇਵ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਸਮਤ੍ਥੰ ਵਚਨੰ ਰਞ੍ਞਾ ਭਣਿਤੰ ਯਥਾ, ਤਥਾ ਸੋਪਿ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਸਮਤ੍ਥਮੇਵ ਭਣਿਤੰ ਵਚਨੰ ਅਪਿਨੁ ਭਣਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

੨੮੫. **“ਪਵਤ੍ਤਾਰੋ”**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਾਵਚਨਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇ ਤਥਾਭੂਤਾ ਮਨ੍ਤਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਕਾ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਾਰੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਦਸਦ੍ਦੇਨ, ਹਿ ਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚ ‘‘ਵਤ੍ਤਾਰੋ’’ਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਥਾ ਵਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਾਰੋ’’ਤਿ। ਇਦੰ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੫) ਚ ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ ਮਤੰ। ਵਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ‘‘ਪਵਤ੍ਤਾਰੋ’’ਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿਪਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਾ **“ਮਨ੍ਤੇਮੇਵਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਸੁਦ੍ਦੇ ਬਹਿ ਕਤ੍ਵਾ ਰਹੋ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਮਨ੍ਤਾ ਏਵ ਤੰ ਤੰ ਅਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ਪਦ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਪਨੀਤਾਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਰਹਸ੍ਸਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਯ ਮਨ੍ਤਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਦਮਧਿਗਮੁਪਾਯਨ੍ਤਿਪਿ **ਮਨ੍ਤਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕੋ ਨਯੋ। **ਗੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਯਨਵਸੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤੰ, ਗਾਯਨਮ੍ਪਿਧ ਉਦਤ੍ਤਾਨੁਦਤ੍ਤਾਦਿਸਰਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਸਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ”**ਤਿ। ਪਾਵਚਨਭਾਵੇਨ **ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤੰ।** ਤਮਞ੍ਞੇਸੰ ਵਾਦਾਪਨਵਸੇਨ **ਵਾਚਿਤੰ।** ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਸਞ੍ਞੂਲ੍ਹਾਵਸੇਨ **ਸਮੁਪਬਜੂਲ੍ਹੰ।** ਇਰੁਵੇਦਯਜੁਵੇਦਸਾਮਵੇਦਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਮਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ, ਅਜ੍ਝਾਯਾਨੁਵਾਕਾਦਿਵਸੇਨ ਚ **ਰਾਸਿਕਤੰ।** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ **ਪਿਣ੍ਡੰ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੰ। ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵਾਚਿਤੰ ਅਨੁਵਾਚੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਕਮ੍ਮਭੂਤਾਨੰ ਤੇਹਿ ਵਾਚਾਪਿਤੰ ਮਨ੍ਤਪਦੰ ਏਤਰਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਅਨੁਵਾਚਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਤਕਤ੍ਤੂਨੰ। ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਭਣ੍ਡੰ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣੰ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸਦਿਸਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਭਣ੍ਡੇਨ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦੀਨਿ ਚੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸਦਿਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਅਤੀਤਕਪ੍ਪੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਮਨ੍ਤਜ੍ਝੇਨਵਿਧਿਞ੍ਚ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਰੂਪਮੇਵ ਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਤਮਿਧ ਅਟ੍ਠਾਨਗਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪਾਵਚਨੇਨ ਸਹ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੰ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਚਨੰ, ਤੇਨ ਸਹ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਨ ਹਿ ਤੇਸੰ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਹੋਤਿ। **ਗਨ੍ਥਿੰਸੂ**ਤਿ ਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਸਕ੍ਕਤਭਾਸਾਯ ਬਨ੍ਧਿੰਸੁ। **ਅਪਰਾ ਪਰੇ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਅਪਰਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪਰੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਓਕ੍ਕਾਕਰਾਜਕਾਲਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਗਨ੍ਥਿਤਮਨ੍ਤਪਦੇਸ੍ਵੇਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਿਲੇਸਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਪਦਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਪਨੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਰੁਦ੍ਧੇ ਅਕੰਸੂ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਧਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਧਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤ) ਆਗਤਨਯੇਨ

ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਤ੍ਤਦੀਪਨਤੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤੇ ਅਕਂਸੁ। **ਇਸੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ। ''ਇਸਿ ਵਾ ਇਸਿਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਾ''ਤਿ ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਟਿਵ੍ਵਾਗਹਣਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਸੋਤਪਤਿਤਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਇਧ ਭਗਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ''ਤਜਾਹਂ ਮਨ੍ਨੇ ਅਧੀਯਾਮਿ, 'ਸਾਚਰਿਯਕੋ'ਤਿ ਤ੍ਵਂ ਮਞ੍ਞਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਪਟਿਵ੍ਵਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਟਿਵ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ, ਤਥਾ ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ, ਤਾਵਤਾ ਤ੍ਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ ਇਸਿ ਵਾ ਇਸਿਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ, ਨੋ ਹਿਦਂ ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਇਧ ਪਟਿਵ੍ਵਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

੨੮੬. **ਨਿਰਾਮਗਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਗਨ੍ਧਰਹਿਤਾ। **ਅਨਿਤ੍ਥਿਗਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਗਨ੍ਧਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਵਿਸਹਨੇਨ ਇਤ੍ਥਿਗਨ੍ਧਰਹਿਤਾ। **ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਰਜਸੇਦਾਦਿਜਲ੍ਲਧਰਾ। **ਪਾਕਾਰਪੁਰਿਸਗੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਾਕਾਰਾਵਰਣਂ, ਪੁਰਿਸਾਵਰਣਞ੍ਚ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ "**ਨਿਰਾਮਗਨ੍ਧਾ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, "**ਅਨਿਤ੍ਥਿਗਨ੍ਧਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ**"ਤਿ ਚ ਏਤੇਨ ਏਕਵਿਹਾਰਿਤਂ, "**ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰਾ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਾਭਾਵਂ, "**ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇਸੁ ਵਸਿਂਸੂ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰਂ ਪਹਾਯ ਵਿਵਿਤ੍ਤਵਾਸਂ, "**ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰਾ ਵਸਿਂਸੂ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨਾਦਿਪਣੀਤਾਹਾਰ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਂ, "**ਯਦਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਾਨਵਾਹਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਂ, "**ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੂ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਪਟਿਕ੍ਖੇਪਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਪਕ੍ਖਿਕਂ ਸਾਚਰਿਯਕਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਪਕ੍ਖਿਕਾਪਿ ਤੇਸਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਿ ਅਰਿਯਵਿਨਯੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯੇਵ। ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ''ਏਵਂ ਸੁ ਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿਪਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ।

ਦੁਸ੍ਸਪਟ੍ਟਿਕਾ **ਦੁਸ੍ਸਪਟ੍ਟਂ। ** ਦੁਸ੍ਸਕਲਾਪੋ **ਦੁਸ੍ਸਵੇਣੀ। ਵੇਠਕੇਹੀ**ਤਿ ਵੇਠਕਪਟ੍ਟਕੇਹਿ, ਦੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸਂਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਕਤਨਮਿਤਫਾਸੁਕਾਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਪ੍ਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿਕਾਯ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ। **ਕਪ੍ਪਿਤਵਾਲੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ''ਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਸ੍ਸੁ ਕਪ੍ਪਾਪੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੭੫) ਵਿਯ ਹਿ **ਕਪ੍ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਛੇਦਨੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਸੂਤਿ** ਗੀਵਾਸੀਸਵਾਲਧੀਸੁ। **ਵਾਲਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਜਾਯਮਾਨਾ ਲੋਮਾ। ਸਹਚਰਣਵਸੇਨ, ਠਾਨੀਨਾਮੇਨ ਵਾ "**ਕੁਤ੍ਤਵਾਲਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਵਾਲਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਾਠਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਲਰੂਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਲ਼ਿਯਾਨਪੇਕ੍ਖਨਮੇਵ ਤੇਸਂ ਦੋਸੋ। ''ਕੁਤ੍ਤਵਾਲੇਹਿ ਵਲ਼ਵਾਰਥੇਹੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮਨ੍ਤਾਨਗਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ। **ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਧੋਭਾਗੇ ਕਤਸੁਧਾਕਮ੍ਮਂ** ਠਾਨਂ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ, ਉਪਕਾਰਕਰਣਤੋ ਚ "**ਉਪਕਾਰਿਕਾ**"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।** ਨਗਰਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਿਕਾ ਏਤਾਸਨ੍ਤਿ **ਨਗਰੂਪਕਾਰਿਕਾਯੋ,** ਰਾਜਧਾਨੀਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਧ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਮਤੀ**ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਅਨੇਕਂਸਿਕਜਾਨਨਾ। ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾਯ ਅਵਡ੍ਢਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਦਂ ਭਗਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਸੋ ਮਂ ਪਞ੍ਹੇਨਾ**ਤਿ ਸੋ ਜਨੋ ਮਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਸੋਧੇਯ੍ਯ। **ਅਹਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਅਹਮ੍ਪਿਮਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਵਸੇਨ ਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਯਥਾਰਹਮਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦ੍ਵੇਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੭. "**ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾ। ਸਙ੍ਕੁਚਿਤੇ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਦੁਬ੍ਬਿਭਾਵਨਤੋ "**ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਸੁਵਿਭਾਵਨਤੋ ਪਨ "**ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ। ਪਰਿਯੇਸਨਸੁਖਤ੍ਥਮੇਵ ਤਦਾਚਿਣ੍ਣਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਵਿਧੇਨਪਿ ਕਾਰਣੇਨ।

ਗਵੇਸੀਤਿ ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨਮਕਾਸਿ। **ਗਣਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਞਾਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਕਲਯਨ੍ਤੋ। **ਸਮਾਨਯੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਨਯਿ ਸਮਾਹਰਿ। "**ਕਙ੍ਖਤੀ**"ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਅਹੋ ਵਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਦਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਉਪਸਗ੍ਗਮਿਵ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵਾਚਕਂ ਯਥਾ ''ਗੋਤ੍ਰਭੂ''ਤਿ। **ਤਤੋ ਤਤੋ** ਸਰੀਰਪ੍ਪਦੇਸਤੋ। **ਕਿਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਕਿਲਮਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਦਟ੍ਠੁ**"ਨ੍ਤਿ।

ਤਾਯਾਤਿ ''ਵ◌ਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਕਿਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਯ ਵ◌ਿ**ਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ। ਤਤੋ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਗਮਨਤੋ। ਏਵ◌ਂ ''ਕਙ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਆਸਿਸਨਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਸਂਸਯਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਙ੍ਖਾਯ** ਵ◌ਾ"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਙ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ''ਕਙ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਪਦੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਯ ਕਙ੍ਖਾਯ। ਅਸਤ੍ਵਪਧਾਨਞ੍ਹਿ ਆਖ੍ਯਾਤਿਕਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਅਵਤ੍ਥਾਪਭੇਦਗਤਾ ਵ◌ਿਮਤਿ ਏਵ "**ਤੀਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਸਂਸਯਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਲੁਸਿਯਭਾ**ਵ◌ੇਤਿ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਾਯ ਹੇਤੁਭੂਤੇ ਆਵ◌ਿਲਭਾਵ◌ੇ।

ਵ**ਤ੍ਥਕੋਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਭਿਯਾ ਅਧੋਭਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ ਜਾਤੇਨ ਲਿਙ੍ਗਪਸਿਬ੍ਬਕੇਨ। ''ਅਣ੍ਡਕੋਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੨, ੧੯੯; ੨.੨੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੧; ਪਾਰਾ॰ ੧੧) ਵ◌ਿਯ ਹਿ ਕੋਸਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਵ◌ੇਠਕਪਸਿਬ੍ਬਕੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਵਤ੍ਥੇਨ ਗੁਹਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵ**ਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਂ।** ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਕੋਸੋਹਿਤਂ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਂ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਵ◌ੇਣਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਸੁਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਕਞ੍ਚਨਮਣ੍ਡਲਸਨ੍ਨਿਭਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਣ੍ਠਾਨਸਨ੍ਨਿਵ◌ੇਸਸੁਨ੍ਦਰਤਾਯ ਆਜਾਨੇਯਜਗਨ੍ਧਹਤ੍ਥਿਨੋ ਵਰਙ੍ਗਪਰਮਚਾਰੁਭਾਵ◌ਂ, ਵ◌ਿਕਸਮਾਨਤਪਨਿਯਾਰਵ◌ਿਨ੍ਦਸਮੁਜ੍ਜਲਕੇਸਰਾਵਤ੍ਤਵ◌ਿਲਾਸਂ, ਸਞ੍ਝਾਪਭਾਨੁਰਞ੍ਜਿਤਜਲਵਨਨ੍ਤਰਾਭਿਲਕ੍ਖਿਤਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਸੋਭਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਿਰਿਯਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵ◌ਿਰਾਜਤਿ, ਯਂ ਬਾਹਿਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਲੇਹਿ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ, ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਚਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਧਿਕਾਰਤਾਯ, ਸਣ੍ਠਿਤਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕੋਪੀਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਅਕੋਪੀਨਮੇਵ ਜਾਤਂ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ "**ਭਗਵਤੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਰਵ◌ਾਰਣਸ੍ਸੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਵਰਗਨ੍ਧਹਤ੍ਥਿਨੋ ਇਵ। **ਪਹੂਤਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਲਭਾਵ◌ਂ। ਏਤ੍ਥੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਂਸਯੋ। ਤਨੁਮੁਦੁਸੁਕੁਮਾਰਾਦੀਸੁ ਪਨਸ੍ਸ ਗੁਣੇਸੁ ਵ◌ਿਚਾਰਣਾ ਏਵ ਨਾਹੋਸਿ।

੨੮੮. ''ਤਥਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਮਾਸਪਦਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਂਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਕੋਸੋਹਿਤਂ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਮਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਭਿਸਙ੍ਖਰਣੇ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ''ਤਥਾਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੀ''ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਪਰਾਮਸਨਂ, ਅਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਹ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਨਯੇਨ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਦਸ੍ਸਨਕਾਰਣਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹਾਪਾਠੇਨ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੩.੩) ਵ◌ਿਭਾਵ◌ਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਦਸ੍ਸਨੇ''ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਏਵ◌ਂ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਨਯੋ ਚ ਅਵ◌ਿਭਾਵ◌ਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਨ** ਵ**ਤ੍ਤਬ੍ਬਂ** ਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤੇਨ ਛਲਭਿਞ੍ਞੇਨ ਵ◌ਾਦੀਵਰੇਨ ਭਦਨ੍ਤਨਾਗਸੇਨਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਹਿਰੀ ਕਰੀਯਤੇ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਹਿਰਿਕਰਣਂ,** ਤਦੇਵ ਓਕਾਸੋ ਤਥਾ, ਹਿਰਿਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ। **ਉਤ੍ਤਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਆਗਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਮਾਣਵਸ੍ਸ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੪)। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚੇਤੇਸਂ ਵਤ੍ਥੁ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਛਾਯਨ੍ਤਿ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਂ। ਕਥਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ, ਕੀਦਿਸਂ ਵ◌ਾਤਿ ਆਹ "**ਇਦ੍ਧਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਛਾਯਾਰੂਪਕਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਰੂਪਕਮੇਵ, ਨ ਪਕਤਿਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਂ, ਤਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਵ◌ਿਨਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪਕਮਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਸਦਿਸਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਵਯਵ◌ਂ ਇਦ੍ਧਿਮਯਂ ਬਿਮ੍ਬਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਪ੍ਪਕਤ੍ਥੇਨ ਕ-ਕਾਰੇਨ ਵ◌ਿਸੇਸਿਤਵਚਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਛਾਯਾਰੂਪਕਮਤ੍ਤਂ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਤਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵ◌ਾ ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੮) ਆਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਭਦਨ੍ਤਨਾਗਸੇਨਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇਨ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਤਛਾਯਾਰੂਪਕਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਵਚਨੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਚੇਵ ਸਮੇਤਿ ਚ ਯਥਾ ਤਂ ''ਖੀਰੇਨ ਖੀਰਂ, ਗਙ੍ਗੋਦਕੇਨ ਯਮੁਨੋਦਕ''ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾਵਚਨੇਨੇਵ ਹਿ ਸੇਸਬੁਦ੍ਧਰੂਪਸ੍ਸ ਤਙ੍ਖਣੇ ਅਦਸ੍ਸਿਤਭਾਵ◌ੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਵ◌ਾਸਨਨਿਵਤ੍ਥਤਾਦਿਵਚਨੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਵ◌ਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਛਾਯਾਰੂਪਕਸ੍ਸ ਨਿਵ◌ਾਸਨਾਦਿਅਬਹਿਗਤਭਾਵ◌ੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਚ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਂ ''ਕਥਂ ਨਿਵ◌ਾਸਨਾਦਿਅਨ੍ਤੋਗਤਂ ਛਾਯਾਰੂਪਕਂ ਭਗਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਕਥਞ੍ਚ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਵ◌ਿਸਯੋਤਿ। **ਛਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਛਾਯਾਯ ਦਿਟ੍ਠਾਯ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਛਾਯਾਰੂਪਕਂ। ਬੁਜ੍ਝਨਕੇ ਸਤਿ ਜੀਵ◌ਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ **ਹਦਯਮਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ**ਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਿਨ੍ਨੇਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾ। ਅਯਮੇਵ ਵ◌ਾ ਪਾਠੋ। **ਕਲ੍ਲੋਸੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਤ੍ਵ◌ਂ ਕੁਸਲੋ ਛੇਕੋ ਅਸਿ, ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਮਗ੍ਗੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਕੁਸਲੋ''ਤਿ ਕੇਚਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਤਂ। ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੇ ਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਵਸਾਨੇ ''ਕਲ੍ਲੋ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ।

ਨਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਮੁਖਤੋ ਨੀਹਰਣਵਸੇਨ ਕਣ੍ਣਸੋਤਾਦਿਅਭਿਮੁਖੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਥਿਨਸੂਚਿੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਘਨਸੁਖੁਮਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਕਕ੍ਖਲਸੂਚਿਮਿਵ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਥਾਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਕਥਿਨਸੂਚਿੰ ਵਿਯ ਕਰਣੇਨ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਹੂਤਜਿਵ੍ਹਾਯ। **ਮੁਦੁਭਾਵੋ, ਦੀਘਭਾਵੋ, ਤਨੁਭਾਵੋ** ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਅਮੁਦੁਨੋ ਘਨਸੁਖੁਮਭਾਵਾਪਾਦਨਤ੍ਥਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੮) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਸ੍ਮਾ ਮੁਦੁਮੇਵ ਘਨਸੁਖੁਮਭਾਵਾਪਾਦਨਤ੍ਥੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਕਰਣੇਨ ਮੁਦੁਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਧੂਮੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਮੁਦੁਯੇਵ ਘਨਸੁਖੁਮਭਾਵਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਦੀਘਗਾਮਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਣ੍ਣਸੋਤਾਨੁਮਸਨੇਨ ਦੀਘਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮੁਦੁ ਏਵ ਘਨਸੁਖੁਮਭਾਵਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਤਨੁ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਸਿਕਾਸੋਤਾਨੁਮਸਨੇਨ ਤਨੁਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ। ਅਪੁਥੁਲਸ੍ਸ ਤਥਾਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ **ਨਲਾਟਚ੍ਛਾਦਨੇਨ ਪੁਥੁਲਭਾਵੋ** ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

੨੮੯. ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਦਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

੨੯੦. ਮੂਲਵਚਨੰ **ਕਥਾ।** ਪਟਿਵਚਨੰ **ਸਲ੍ਲਾਪੋ।**

੨੯੧. ''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੪੨; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੦੨) ਵਿਯ ਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਤਮੇਵ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਭਾਵਮੇਵ, ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਮੇਵਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਮਾਹ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਏਵੰ...ਪੇ॰... ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੰ ਮਾਣਵੰ ਏਤਦਵੋਚਾ''ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਨ ਅਨਿਯਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਗਰਹਨ੍ਤੋ ਪੁਥੁਵਚਨੇਨ ਵਦਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ''ਯਦੇਵ ਖੋ ਤ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨਿਯਮਵਚਨਸ੍ਸ ''ਏਵਰੂਪੇਨਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਨਿਯਮਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਯਾਦਿਸੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਏਦਿਸੇ ਅਤ੍ਥਚਰਕੇ**"ਤਿ। **ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਸੁਗਤਿਯੰ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਅਤ੍ਥਚਰਕੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਅਨਤ੍ਥਚਰਕਤੰਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ''ਉਪਨੇਯ੍ਯ ਉਪਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਤ੍ਵਾਦਜਨ੍ਤੰ ਵਿਚ੍ਛਾਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਖੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਵੰ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਦੋਸੰ ਉਪਨੀਯ ਉਪਨੀਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਟ੍ਠੁ ਦਾਸਾਦਿਭਾਵੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਪਾਤੇਸੀ**ਤਿ ਪਵਟ੍ਟਨਵਸੇਨ ਪਾਤੇਸਿ। ਯਞ੍ਚ ਅਗਮਾਸਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਸ੍ਸ ਤਥਾਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਠਾਨੰ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਬੁਦ੍ਧੂਪਸਙ੍ਕਮਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੨-੩-੬. ਕਿਤ੍ਤਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਕਥਾਯਪਿ ਕਾਲੋ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। **ਆਗਮਾ ਨੂ**ਤਿ ਆਗਤੋ ਨੁ। **ਖੋ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਸਨ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਧਿਵਾਸੇਤੂ**ਤਿ ਸਾਦਿਯਤੁ, ਤੰ ਪਨ ਸਾਦਿਯਨੰ ਇਧ ਮਨਸਾਵ ਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੋ, ਨ ਕਾਯਵਾਚਾਹੀਤਿ ਆਹ "**ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤੂ**"ਤਿ। ਅਜ੍ਜ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ **ਅਜ੍ਜਤਨੰ,** ਪੁਞ੍ਞੰ, ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਞ੍ਚ, ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਯੰ ਮੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਕਾਰੰ, ਸਕ੍ਕਾਰੰ ਵਾ। **ਅਚੋਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਚਾਲੇਤ੍ਵਾ।

੨੯੭. "**ਸਹਤ੍ਥਾ**"ਤਿ ਇਦੰ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਹਤ੍ਥੇਨਾ**"ਤਿ। **ਸੁਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਾਤੰ, ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸੁਖਿਤੰ। **ਯਾਵਦਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਾਵ ਭੋਜਨੇਨ ਤਦਾ ਕਤੰ। ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਵਾਰਣਾਵੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨਪਵਾਰਣਾਤਿ ਆਹ "**ਅਲ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। "**ਹਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਯਾ**"ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਮੁਖਵਿਕਾਰੇਨ, ਵਚੀਭੇਦੇਨ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ , ਏਕਕ੍ਖਣੇਪਿ ਚ ਤਥਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਓਨੀਤਾ ਪਤ੍ਤਤੋ ਪਾਣਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣੀ**ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਵਿਸਯੋ ਤਿਪਦੋ ਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸੋ। ਮੁਦ੍ਧਜਣ-ਕਾਰੇਨ, ਪਨ ਸਞ੍ਞੋਗਤ-ਕਾਰੇਨ ਚ **ਓਣਿਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਨਾਭੂਤੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਓਣਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਸੁਚਿਕਰਣਤ੍ਥੇ ਵਾ **ਓਣਿਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ। ਓਣਿਤ੍ਤੰ ਆਮਿਸਾਪਨਯਨੇਨ ਸੁਚਿਕਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪਾਣਿ ਚ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਹਿ **ਓਣਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿ।** ਤੇਨਾਹ "**ਹਤ੍ਥੇ ਚ ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ''ਓਣਿਤ੍ਤੰ ਨਾਨਾਭੂਤੰ ਵਿਨਾਭੂਤੰ, ਆਮਿਸਾਪਨਯਨੇਨ ਵਾ ਸੁਚਿਕਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪਾਣਿਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਓਣਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਪਾਣੀ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੩) **ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਿਮਵਚਨੰ

‘‘ਹਤ੍ਥੇ ਚ ਪਤ੍ਥੁ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਸਂਸਨ੍ਤਤੋ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। **ਏਵਂਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਭੁਤ੍ਵਾਵਿ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਭੂਤਂ।

੨੯੮. **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਂ ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ ਕਥਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਕਥ**”ਨ੍ਤਿ। ਕਾ ਪਨ ਸਾਤਿ ਆਹ “**ਦਾਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸੀਲ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਬੋਧਿਤੋ ਹੋਤਿ – ਦਾਨਕਥਾ ਤਾਵ ਪਚੁਰਜਨੇਸੁਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ, ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ, ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਚ ਆਦਿਤੋ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਸੀਲੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਸੁ ਵਿਨਿਸ੍ਸਟਭਾਵਤੋ ਸੁਖੇਨੇਵ ਸੀਲਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੀਲੇਨ ਦਾਯਕਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਸੁਦ੍ਧਿਤੋ ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਰਪੀਲਾਨਿਵਤ੍ਤਿਵਚਨਤੋ, ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਵਚਨਤੋ, ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਂ ਵਤ੍ਵਾ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਵਚਨਤੋ ਚ **ਦਾਨਕਥਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸੀਲਕਥਾ** ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਞ੍ਚੇ ਦਾਨਸੀਲਂ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਅਯਂ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਫਲਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਸੀਲਕਥਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਗ੍ਗਕਥਾ।** ਤਾਯ ਹਿ ਏਵਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ ‘‘ਇਮੇਹਿ ਦਾਨਸੀਲਮਯੇਹਿ, ਪਣੀਤਪਣੀਤਤਰਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਹਿ ਚ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਹਿ ਏਤਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦੀਸੁ ਪਣੀਤਪਣੀਤਤਰਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਅਪਰਿਮੇਯਜਾ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਸਗ੍ਗੋ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਨ ਤੇਹਿ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਸਗ੍ਗਕਥਾਨਨ੍ਤਰਂ ਮਗ੍ਗਕਥਾ।** ਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਤਦਧਿਗਮੁਪਾਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ, ਓਕਾਰੋ, ਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਆਨਿਸਂਸੋ ਚ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਪਿ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਕਾਮਾ ਨਾਮ ਬਹ੍ਵਾਦੀਨਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ, ਪਗੇਵ ਇਤਰੇਤਿ **ਆਦੀਨਵੋ,** ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮਾ ਹੀਨਾ ਗਮ੍ਮਾ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ ਅਨਰਿਯਾ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਾਤਿ ਲਾਮਕਭਾਵੋ **ਓਕਾਰੋ,** ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਭਵਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾਤਿ **ਸਂਕਿਲੇਸੋ,** ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਆਨਿਸਂਸੋ** ਚ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਬੋਧਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਹਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਦਯਤ੍ਥੇਨ ਕਾਮਾਦੀਨਵਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਦਾਨਕਥਂ ਸੀਲਕਥਂ ਸਗ੍ਗਕਥਂ ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵਂ ਓਕਾਰਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਪਕਾਸੇਤੀ’’ਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ **ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯਂ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੩.੨੬) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਕਸਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਞਾਣੇਨ ਗਹਣੇਤਿ ਆਹ “**ਗਹਿਤਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਸਾਮਂਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਅਸਾਧਾਰਣਾ ਅਞ੍ਞੇਸ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮੇ ਪਰੂਪਦੇਸਵਿਗਤਤ੍ਤਾ, ਏਕੇਨੇਵ ਲੋਕੇ ਪਠਮਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚ ਅਞ੍ਞੇਸਮਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੩ ਆਦਯੋ) ਵਿਯ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ, ਨ ਚ **ਚੂਲ਼ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੧੬) ਵਿਯ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ। ‘‘ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ, ਨ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ “**ਤਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ।

ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੯. ਪਾਲ਼ਿਯਂ “**ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ**”ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ ਞਾਣਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਦਸ੍ਸਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ “**ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਞਾਣਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਯਗਮਨਾਦਿਪਤ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ “**ਵਿਦਿਤਧਮ੍ਮੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਵਿਦਿਤਧਮ੍ਮਤਾ ਏਕਦੇਸਤੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਵਿਦਿਤਧਮ੍ਮਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਪਰਿਯੋਗਾਲ਼੍ਹਧਮ੍ਮੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। ਮਗ੍ਗਞਾਣਞ੍ਹਿ ਏਕਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਚਤੁਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਂ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਓਗਾਲ਼੍ਹਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ**”ਤਿ। ‘‘ਕਥਂ ਪਨ ਏਕਮੇਵ ਞਾਣਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਸਾਧੇਨ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਾਦਿਸਂ ਲੋਕੇ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਨ ਆਗਮੋ ਵਾ ਤਾਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਦੀਪੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਵਟ੍ਟਿਂ ਦਹਤਿ, ਸ੍ਨੇਹਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਤਿ, ਆਲੋਕਞ੍ਚਾਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ,

ਏਵਮੇਤੰ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਦੁਕ੍ਖੇਪੇਤੰ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇਪੇਤੰ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇਪੇਤੰ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯਪੇਤੰ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੯੪) ਸੁਤ੍ਤਪਦਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਉਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਕਨ੍ਤਾਰਸਦਿਸਾ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾ ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ **ਅਨੇਨ** ਵਿਤਿਣ੍ਣਾ। **ਵਿਗਤਾ ਕਥਂਕਥਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾ ਕਥਂਕਥਾ **ਅਸ੍ਸ** ਵਿਗਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ। **ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਰਜ੍ਜਕਰਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਸੁ ਚ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਂ ਵੇਯਜ੍ਜਤ੍ਤਿਯਂ ਪਤ੍ਤੋ ਅਧਿਗਤੋ। ਸਾਯਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਾ ਕਤ੍ਥਾਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ''ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਤ੍ਥ? ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ**"ਤਿ ਆਹ। ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਚ ਨ ਅਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਮਾਹ "**ਨ ਪਰਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਨ ਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਵਾ, ਨ ਪਰਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤੀਤਿ **ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਪਰਤੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚ ਅਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯਜ੍ਜਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਅਜ੍ਜਵਮਦ੍ਦਵਸੋਰਚ੍ਚਸਦ੍ਧਾਸਤਿਧਿਤਿਬੁਦ੍ਧਿਖਨ੍ਤਿਵੀਰਿਯਾਦਿਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਨਾ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ ਅਸਙ੍ਗਾਸਂਹੀਰਵਿਸਾਰਦਞਾਣਚਾਰਿਨਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦਸਕਸਮਯਸਮਯਨ੍ਤਰਗਹਨਜ੍ਝੋਗਾਹਿਨਾ ਮਹਾਗਣਿਨਾ ਮਹਾਵੇਯਜਾਕਰਣੇਨ ਞਾਣਾਭਿਵਂਸਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾਮਤ੍ਥੇਰੇਨ ਮਹਾਧਮ੍ਮਰਾਜਾਧਿਰਾਜਗਰੁਨਾ ਕਤਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਿਯਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੦. ਏਵਂ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਅਙ੍ਗੇਸੂਤਿ ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵੇਨ ਸਾਤਿਸਯਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਾ।** ਤਦ੍ਧਿਤਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਅਤ੍ਥਿਤਾਅਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਪਧਾਨਤੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ, ਰੁਲ੍ਹਿਵਸੇਨ ਪਨ ਜਨਪਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਙ੍ਗਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਇਧਾਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ,** ਨ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੇ ਏਵ। **"ਤਦਾ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸਾ ਚਾਰਿਕਾਯ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। ਆਗਮਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਵਸੇਨ **ਆਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ,** ਨਾਨੁਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨੀਲਾਸੋਕਕਣਿਕਾਰਕੋਵਿਲਾਰਕੁਨ੍ਦਰਾਜਰੁਕ੍ਖਾਦਿਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਤਂ ਚਮ੍ਪਕਵਨਂ **ਨੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਕੁਸੁਮਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ,** ਨ ਚਮ੍ਪਕਰੁਕ੍ਖਾਨਞ੍ਞੇਵ ਨੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਕੁਸੁਮਤਾਯਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਪਨ ਧਾਤੁਯਾ ਚਮ੍ਪਕਰੁਕ੍ਖਾਵ ਨੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਕੁਸੁਮਂ ਪੁਪ੍ਫਨ੍ਤਿ। ਇਦਾਨਿਪਿ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੇਸੇ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਯਥਾਰੁਤਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। **ਕੁਸੁਮਗਨ੍ਧਸੁਗਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਂ, ਸੁਦ੍ਧਚਮ੍ਪਕਾਨਂ ਵਾ ਕੁਸੁਮਾਨਂ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਸੁਗਨ੍ਧੇ। ਏਵਂ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤੋ ਨ ਮਾਪਨਕਾਲੇਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਚਮ੍ਪਕਰੁਕ੍ਖਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਭਾਗੇਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਾਪਨਕਾਲੇ ਹਿ ਚਮ੍ਪਕਰੁਕ੍ਖਾਨਮੁਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਤਂ ਨਗਰਂ **"ਚਮ੍ਪਾ**"ਤਿ ਨਾਮਂ ਲਭਿ। **ਇਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵਤੋ। ਸੇਨਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੇਨਿਕੋ, ਸ੍ਵੇਵ **ਸੇਨਿਯੋ।** ਬਹੁਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਤਦ੍ਧਿਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਜੋਤਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਹਤਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। **ਸਾਰਸੁਵਣ੍ਣਸਦਿਸਤਾਯਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਜਾਤਿਸੁਵਣ੍ਣਸਦਿਸਤਾਯ। **ਚੂਲ਼ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੇਨਿਯੋ**"ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, **ਬਿਮ੍ਬੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਭੂਤੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਮਿਦ੍ਧਿਯਾ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੮੦)।

੩੦੧-੨. **ਸਂਹਤਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਟਿਤਾ, ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਏਕੇਕਿਸ੍ਸਾਯ ਦਿਸਾਯਾ**ਤਿ ਏਕੇਕਾਯ ਪਦੇਸਭੂਤਾਯ ਦਿਸਾਯ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾਨਮਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ''ਸਙ੍ਘਿਨੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਙ੍ਘੀ''ਤਿ ਪੁਥੁਤ੍ਤੇ ਏਕਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਏਤੇਸ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਏਵਂ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੦੧, ੩੦੨) ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਸਙ੍ਘੀ**ਤਿ ਪਨ ਦੀਘਵਸੇਨ ਬਹੁਵਚਨਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਗਣਾ**ਤਿ ਅਸਮੂਹਭੂਤਾ ਅਗਣਬਨ੍ਧਾ, **"ਅਗਣਨਾ**"ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ, ਸਙ੍ਖਜਾਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਖਜਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਅਗਣਾਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਬਹਿਨਗਰੇ ਗਣਂ ਭੂਤਾ ਪਤ੍ਤਾਤਿ **ਗਣੀਭੂਤਾ**ਤਿ। ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾਵੇ ਹਿ ਕਰਾਸਭੂਯੋਗੇ ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਈ-ਕਾਰਾਦੇਸੋ, ਈਪਚ੍ਚਯੋ ਵਾ। ਰਾਜਰਾਜਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਦਣ੍ਡਧਰੋ ਪੁਰਿਸੋਵ ਤਤੋ ਤਤੋ ਖਤ੍ତਿਯਾਨਂ ਤਾਯਨਤੋ ਰਕ੍ਖਣਤੋ **ਖਤ੍ਤਾ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਤੇਹਿ ਪੇਸਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਤੇਸਂ ਦੋਸਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਕਥੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹੇ ਬਜਾਕਰਣਸਮਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਕੁਲਾਪਦੇਸਾਦਿਨਾ ਮਹਤੀ ਮਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਾਮਤ੍ਤੋ।**

ਸੋਣਦਣ੍ਡਗੁਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੩. ਏਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਰਜ੍ਜਾਨਿ ਨਾਮ, ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਿ ਰਜ੍ਜਾਨਿ ਵਿਰਜ੍ਜਾਨਿ, ਤਾਨੇਵ **ਵੇਰਜ੍ਜਾਨਿ,** ਨਾਨਾਵਿਧਾਨਿ ਵੇਰਜ੍ਜਾਨਿ ਤਥਾ, ਤੇਸੁ ਜਾਤਾਤਿਆਦਿਨਾ ਤਿਧਾ ਤਦ੍ਧਿਤਨਿਬ੍ਬਚਨਂ। ਵਿਚਿਤ੍ਰਾ ਹਿ ਤਦ੍ਧਿਤਵੁਤ੍ਤੀਤਿ। **ਯਞ੍ਞਾਨੁਭਵਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨੁਭਵਨਤ੍ਥਂ। **ਤੇ**ਤਿ ਨਾਨਾਵੇਰਜ੍ਜਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੋਣਦਣ੍ਡਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ। **ਉਤ੍ਤਮਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਅਭਿਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ, ਵਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਉਗ੍ਗਤਤਰੋ, ਉਲ਼ਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। **ਆਵਟ੍ਟਨੀਮਾਯਾ** ਵੁਤ੍ਤਾਵ। ਲਾਭਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਿਤਤਾਯ **ਅਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।**

ਅਙ੍ਗੇਤਿ ਗਮੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਵ੍ਯਾਪੇਤਿ, ਸਯਂ ਵ◌ਾ ਅਙ੍ਗੀਯਤਿ ਗਮੀਯਤਿ ਞਾਯਤੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਂ,** ਹੇਤੁ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ। ਲੋਕਧਮ੍ਮਤਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਆਹਂਸੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਪਕ੍ਖੇਹੀਤਿ ਮਾਤੁਪਕ੍ਖੇਨ, ਪਿਤੁਪਕ੍ਖੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਞਾਤਿਪਕ੍ਖੇਹਿ। ''ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਏਤ੍ਥਕੇਯੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਯੇਹਿ ਕੇਹਿਚਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਭਾਗੇਹਿ ਸੁਜਾਤਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਸੁਜਾਤਸਦ੍ਦੋ ਚ ''ਸੁਜਾਤੋ ਚਾਰੁਦਸ੍ਸਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੯) ਆਰੋਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਜਾਤਿਵਸੇਨੇਵ ਸੁਜਾਤਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਤੁਂ **"ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਪਿਤਿਤੋ ਚਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਭੋਤੋ ਮਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ, ਮਾਤੁਪਕ੍ਖਤੋ ਚ ਪਿਤੁਪਕ੍ਖਤੋ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਿਵ◌ਿਧੇਨ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੇਨਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਸਂਸੁਦ੍ਧਗਹਣਿਕੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ''ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਪਿਤਿਤੋ ਚਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਂਸੁਦ੍ਧਾ ਤੇ ਮਾਤੁਗਹਣੀ"**ਤਿ, ਸਂਸੁਦ੍ਧਾਵ ਅਨਞ੍ਞਪੁਰਿਸਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੋਰਸਪੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾਪਿ ਹਿ ਲੋਕੇ ਮਾਤਾਪਿਤੁਸਮਞ੍ਞਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਂਸੁਦ੍ਧਗਹਣਿਕੋ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਗਹਣੀ,** ਤਤਿਯਾਵਟ੍ਟਸਙ੍ਖਾਤੋ ਗਬ੍ਭਾਸਯਸਞ੍ਞਿਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਪਦੇਸੋ **ਸਮਵ◌ੇਪਾਕਿਨਿਯਾ**ਤਿ ਸਮਵ◌ਿਪਾਚਨਿਯਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਸੁਤ੍ਤੇ। ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਮਾਹਾਰਂ ਵ◌ਿਪਾਚਨਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਛਡ੍ਡੇਤੀਤਿ **ਗਹਣੀ,** ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਧਾਤੁ, ਯਾ ''ਉਦਰਗ੍ਗੀ''ਤਿ ਲੋਕੇ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਪਿਤੁਪਿਤਾਤਿ ਪਿਤੁਨੋ ਪਿਤਾ। **ਪਿਤਾਮਹੋ**ਤਿ ਆਮਹ-ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਤਦ੍ਧਿਤਸਿਦ੍ਧਿ। ''ਚਤੁਯੁਗ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਿਯ ਤਂ ਤਦਤ੍ਥੇ ਯੁਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਕਾਲਵ◌ਿਸੇਸੋ **ਯੁਗਂ** ਨਾਮ। **ਏਤਂ** ਯੁਗਸਦ੍ਦੇਨ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਵਚਨਂ **ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਂ** ਲੋਕਵ◌ੋਹਾਰਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਿਤਾਮਹੋਯੇਵ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਧਾਨਭਾਵ◌ੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਤੋ ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਤਾਮਹਤੋ ਉਪਰਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸਾ"**ਤਿ, ਤਦਵਸੇਸਾ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਛ ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਰਿਸਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਮਾਤਿਤੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਮਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕਨਯੋ – ਮਾਤਾ ਚ ਪਿਤਾ ਚ **ਪਿਤਰੋ,** ਪਿਤੂਨਂ ਪਿਤਰੋ **ਪਿਤਾਮਹਾ,** ਤੇਸਂ ਯੁਗੋ ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ **ਪਿਤਾਮਹਯੁਗੋ,** ਤਸ੍ਮਾ, ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਾ ਪਿਤਾਮਹਦ੍ਵਨ੍ਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਪਿਤਾਮਹਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਮਾਤਾਮਹੋਪਿ ਗਹਿਤੋ। ਯੁਗਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਏਕਸੇਸੋ ''ਯੁਗੋ ਚ ਯੁਗੋ ਚ ਯੁਗੋ''ਤਿ, ਅਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੇ ਪਿਤਾਮਹਦ੍ਵਨ੍ਦਂ ਗਹਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ।

''ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਕਾਕਾਪੇਕ੍ਖਨਮਿਵ ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਗਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਤਾਵ ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਕੁਟ੍ਠੋ ਜਾਤਿਵ◌ਾਦੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਖੇਪੋ। **ਅਨਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਥਾਲਿਪਾਕਾਦੀਸੁ ਨ ਛਡ੍ਡਿਤੋ। **ਨ ਉਪਕੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਨ ਉਪਕ੍ਕੋਸਿਤੋ। ''ਜਾਤਿਵ◌ਾਦੇਨਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਇਤਿਪੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਉਭਤੋ…ਪੇ॰… ਯੁਗਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯੋਨਿਦੋਸਾਭਾਵ◌ੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਂਸੁਦ੍ਧਗਹਣਿਕਭਾਵਕਿਤ੍ਤਨਤੋ, **"ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਧਾਭਾਵ◌ੋ। ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਧੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਖੇਪਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **"ਅਨੁਪਕੁਟ੍ਠੋ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਯੁਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗਾਭਾਵ◌ੋ। ਅਯੁਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗਞ੍ਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਕੋਸਂ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ।

ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਈਸਨਸੀਲੋ, ਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਤਾ ਵ◌ਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਪਾਕਟਾ ਜਾਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਡ੍ਢਭਾਵਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਡ੍ਢੋਤਿ ਇਸ੍ਸਰੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਧਨਮਸ੍ਸ ਭੂਮਿਗਤਂ, ਵ◌ੇਹਾਸਗਤਞ੍ਚਾਤਿ **ਮਹਦ੍ਧਨੋ। ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ, ਅਯਮੇਵ ਚ ਪਾਠੋ ਅਧੁਨਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਗੁਣਂਯੇਵ ਦਸ੍ਸੇਮਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਭਗਵਤੋ ਅਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨਕਾਰਣਂ ਅਗੁਣਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਮ।

ਅਧਿਕਰੂਪੋਤਿ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਰੂਪੋ ਉਤ੍ਤਮਸਰੀਰੋ। ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਦਸ੍ਸਨਯੋਗ੍ਗੋ"**ਤਿ। ਪਸਾਦਂ ਆਵਹਤੀਤਿ **ਪਾਸਾਦਿਕੋ।** ਤੇਨਾਹ **"ਪਸਾਦਜਨਨਤੋ"**ਤਿ। ਪੋਕ੍ਖਰਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਥੋ, ਸਰੀਰਤ੍ਥੋ ਚ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ। **ਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ। ਪਕਾਸਨਿਯੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਂ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਣ੍ਣਤਾ, ਸਾ ਚ ਵਣ੍ਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ

ਅਭੇਦਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਉਤ੍ਤਮੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨਾ**”ਤਿ। **ਸਰੀਰੰ** ਪਨ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਕਰਚਰਣਗੀਵਾਸੀਸਾਦਿਸਮੁਦਾਯੰ, ਤਞ੍ਚ ਅਵਯਵਭੂਤੇਨ ਸਣ੍ਠਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਪੋਕ੍ਖਰਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**”ਤਿ, ਉਤ੍ਤਮਾਯ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਹਿ ਲਿਙ੍ਗਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਣ੍ਣੇਸੁ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋਵ ਉਤ੍ਤਮੋਤਿ ਆਹ “**ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣੇਸੁਪਿ ਸੇਟ੍ਠੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**”ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਚ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਵਚ੍ਛਸਸਦ੍ਦੋ ਸਰੀਰਾਭੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਚ੍ਛਸੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਸਰੀਰਾਭੋ, ਸੁਵਣ੍ਣਾਭੋ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਰੀਰਸਦਿਸੇਨੇਵ ਸਰੀਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਜੁਗਤ੍ਤਤੰ। **ਓਕਾਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨੰ। ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਵਯਵਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਚ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਨ ਖੁਦ੍ਦਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਬ੍ਬਾਨੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਯਮਨਿਯਮਲਕ੍ਖਣੰ ਸੀਲੰ, ਤੰ ਪਨਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਵੁਦ੍ਧੰ ਵਦ੍ਧਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ “**ਵੁਦ੍ਧਸੀਲੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵੁਦ੍ਧਸੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਮ੍ਮਾਯੋਗਤੋ ਵੁਦ੍ਧੇਨ ਧੁਵਸੀਲੇਨ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਦਤ੍ਤਯਮ੍ਪੇਤੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਇਦੰ ਵੁਦ੍ਧਸੀਲੀਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਞ੍ਚਸੀਲਤੋ ਪਰੰ ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ, ਤੇਸਮਜਾਨਨਤੋ ਚ “**ਪਞ੍ਚਸੀਲਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**”ਤਿ ਆਹ।

ਵਾਚਾਯ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤਾ ਏਵ ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ**”ਤਿ। ਠਾਨਕਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਅਨੂਨਤਾਯ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਾਨਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ।** ਅਕ੍ਖਰਮੇਵ ਹਿ ਤੰਤਦਤ੍ਥਵਾਚਕਭਾਵੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ **ਪਦੰ**। ਅਥ ਵਾ ਪਦਮੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਕਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ,** ਸਿਥਿਲਧਨਿਤਾਦਿਅਕ੍ਖਰਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਚ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤਾ, ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਤਥਾ। ਅਪਿਚ ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਦੰ,** ਨਾਮਾਦਿ, ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ,** ਵਾਕ੍ਯੰ, ਤੇਸੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ **ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ।** ਅਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਨੇ ਸਾਧਨਤਾਯ ਵਾਚਾਵ ਕਰਣੰ **ਵਾਕ੍ਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਉਦਾਹਰਣਘੋਸੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਵਚੀਭੇਦਸਦ੍ਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਵਾ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਗੁਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਪੂਰੇ** ਗੁਣੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇ ਭਵਾਤਿ **ਪੋਰੀ।** ਪੁਨ **ਪੂਰੇ**ਤਿ ਰਾਜਧਾਨੀਮਹਾਨਗਰੇ। **ਭਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੰਵਡ੍ਢਤ੍ਤਾ। **ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਾਲਭਾਵੇਨ, ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਮੁਦੁਸਣ੍ਹਤ੍ਤਮਾਹ। **ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਾਦੀਹਿ ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾਯ, ਹੇਤੁਗਬ੍ਭਪਦਮੇਤੰ। ਤਤੋ ਏਵ ਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਭਾਵੋਤਿ। ਡੰਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਏਕਦੇਸਕਥਨੰ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੰ,** ਸਣਿਕੰ ਚਿਰਾਯਿਤ੍ਵਾ ਕਥਨੰ **ਵਿਲਮ੍ਬਿਤੰ,** ‘‘ਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧਵਿਲਮ੍ਬਿਤਾਦੀ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਜਨਕੰ ਵਚਿਨੰ, ਮਮ੍ਮਕਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਾ ਏਕਕ੍ਖਰਮੇਵ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੁਚ੍ਚਾਰਣੰ **ਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧੰ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਦੁਕ੍ਖਲਿਤਾਨੁਕਡ੍ਢਿਤਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਲ਼ਾਗਲ਼ੇਨਾ**ਤਿ ਏਲ਼ਾਪਗ੍ਘਰਣੇਨ। ‘‘ਏਲ਼ਾ ਗਲ਼ਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਦ੍ਵਿਧਾ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਲਾਲਾ ਵਾ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਪਸ੍ਸੇ’ਲ਼ਮੂਗੰ ਉਰਗੰ ਦੁਜਿਵ੍ਹ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੭.੪੯) ਵਿਯ ਹਿ ਏਲ਼ਾਸਦ੍ਦੋ ਲਾਲਾਯ, ਖੇਲ਼ੇ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਖੇਲ਼ਫੁਸਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਖੇਲ਼ਬਿਨ੍ਦੂਨਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਮਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕਨਯੋ – **ਏਲ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮, ੧੯੪) ਵਿਯ। ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਸਦੋਸਮੇਵ ਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਾ ਏਲੰ ਪਗ੍ਘਰਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਵਾਚਾ **ਏਲਗਲ਼ਾ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ, **ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**। “**ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਪਾਕਟੰ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਅਤ੍ਥਪਾਰਿਪੂਰਿੰ ਵਦਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਸਦ੍ਦੇਨ ਏਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਤਾਯ ਜਿਣ੍ਣੋਤਿ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਪਾਲਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵਮਾਪਾਦਿਤੋ। **ਵੁਦ੍ਧਿਮਰਿਯਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ। **ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਲ੍ਲਕਭਾਵੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਚਿਰਕਾਲਪ੍ਪਸੁਤੋ**”ਤਿ। **ਅਦ੍ਧ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਯਾਯੋ ਦੀਘਕਾਲਵਾਚਕੋ। ਕਿਤ੍ਤਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ਆਹ “**ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਰਾਜਪਰਿਵਟ੍ਟੇ**”ਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਰਾਜੂਨੰ

ਰਜ੍ਜਪਸਾਸਨਪਟਿਪਾਟਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਦ੍ਧਗਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਕਤਂ ਵਯੋਗਹਣਂ ਓਸਾਨਵਯਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਚ੍ਛਿਮਵਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਤਤਿਯਭਾਗੋ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਤਿਧਾ ਕਤੇਸੁ ਭਾਗੇਸੁ ਤਤਿਯੋ ਓਸਾਨਭਾਗੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਵਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਧਿਕਮਾਸਪਕ੍ਖਾਦਿਪਿ ਵਿਭਜੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਸਟ੍ਠਿਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਯਥਾਰਹਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮਾਸਪਕ੍ਖਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ**ਪਿ ਹਿ ਇਮਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਤ੍ਤਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ''ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੋ ਨਾਮ ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਤਤਿਯਭਾਗੋ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨੇਨ ਵਿਰੋਧੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਏਵਂ ਕੇਵਲਜਾਤਿਵਸੇਨ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪਂ ਵਤ੍ਵਾ ਗੁਣਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨਪਿ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪਂ ਵਦਨ੍ਤੋ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਨਾਯਂ ਜਿਣ੍ਣਤਾ ਵਯੋਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟੇਨ ਪੁਰਾਣਤਾਤਿ ਆਹ **"ਜਿਣ੍ਣੇਤਿ ਪੋਰਾਣੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਚਿਰਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕੁਲਨ੍ਵਯੇ**ਤਿ ਚਿਰਕਾਲਂ ਪਵਤ੍ਤਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟੇ, ਤੇਨਾਸ੍ਸ ਕੁਲਵਸੇਨ ਉਦਿਤੋਦਿਤਭਾਵਮਾਹ। ''ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਾਤਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਗੁਣਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਤਤੋ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ **"ਵੁਦ੍ਧੇਤਿ ਸੀਲਾਚਾਰਾਦਿਗੁਣਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਪਤਿ ਪਾਰਿਸੇਸਗ੍ਗਹਣਞ੍ਹੇਤਂ। ਤਥਾ ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਤਾਯਪਿ ਤੇਨੇਵ ਪਦੇਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਵਿਭਵਮਹਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਅਨਵਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ **"ਮਹਲ੍ਲਕੋਤਿ ਵਿਭਵਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ ਆਹ। **ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵੀਥਿਂ ਅਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚਰਣਵਸੇਨ ਉਪਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਜਾਤਿਵੁਦ੍ਧਭਾਵਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਮ੍ਪਿ **ਅਨ੍ਤਿਮਵਯਂ** ਪਚ੍ਛਿਮਵਯਮੇਵ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਯੋਜਨਾ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯਵਸੇਨ ਜਾਤਿਵੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੪. ਤਾਦਿਸੇਹਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਠਪਨਮ੍ਪਿ ਨ ਮਾਦਿਸਾਨਂ ਪਣ੍ਡਿਤਜਾਤੀਨਮਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ, ਕੁਤੋ ਪਨ ਉਕ੍ਕਂਸਵਸੇਨ ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਪਿ ਗੁਣਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਸਦਿਸਾ, ਤੇਪਿ ਗੁਣੇ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੇਯੇਵ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਦਿਸਾ**ਤਿ ਚ ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਦਿਸਾ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਗੁਣੇਹਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਦਿਸਾ ਕੇਚਿਪਿ ਗੁਣਾ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **"ਕੋ ਚਾਹ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਹਞ੍ਹਿ ਕੀਦਿਸੋ ਨਾਮ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਦਿਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਮਣਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਗੁਣਾ ਚ ਕੀਦਿਸਾ ਨਾਮ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਦਿਸਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਯੋਜਨਾ। ਕੇਚਿ ਨਵਂ ਪਾਠਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਵ ਮੂਲਪਾਠੋ ਯਥਾ ਤਂ **ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੇ** ''ਕੋ ਚਾਹਂ ਭੋ ਗੋਤਮ ਸਾਚਰਿਯਕੋ, ਕਾ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ''ਤਿ। **ਇਤਰੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਅਸਦਿਸੇ ਗੁਣੇ, ''ਪਕਾਸੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਏਕਨ੍ਤੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਸਦਿਸਗੁਣਾਨਂ ਵਿਯ ਪਸਙ੍ਗਾਭਾਵੇਨ।

ਏਵਂ ਨਿਯਾਮੇਨ੍ਤੋ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ **ਇਦਂ** ਅਤ੍ਥਜਾਤਂ **ਦੀਪੇਤਿ। ਯਥਾ ਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣੇ। ਤੇਨਾਹ ''ਤਸ੍ਮਾ ਮਯਮੇਵ ਅਰਹਾਮਾ''ਤਿ। **ਗੋਪਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਵਿਯਾ ਖੁਰਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਉਦਕਂ। **ਗੁਣੇ**ਤਿ ਸਦਿਸਗੁਣੇਪਿ, ਪਗੇਵ ਅਸਦਿਸਗੁਣੇ।

ਸਟ੍ਠਿਕੁਲਸਤਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਂ ਕੁਲਸਤਸਹਸ੍ਸਂ। **ਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ** (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੬) ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਗਵਤੋ ਅਸੀਤਿਕੁਲਸਹਸ੍ਸਤਾਵਚਨਂ ਏਕੇਕਪਕ੍ਖਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸੁਧਾਮਟ੍ਠਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋਤਿ ਸੁਧਾਯ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਾ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ। **ਸਤ੍ਤਰਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਰਤਨੇਹਿ। ਪੂਰਯੋਗੇ ਹਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਬਹੁਲਂ ਛਟ੍ਠੀਵਚਨਂ। **ਪਾਸਾਦਨਿਯੂਹਾਦਯੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦੇ ਠਿਤਤੁਲਾਸੀਸਾਦਯੋ। ''ਸਤ੍ਤਰਤਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ਅਭੇਦੇਪਿ ਭੇਦਵੋਹਾਰੋ ਏਸ। **ਕੁਲਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ। **ਤੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਨਿਧੀਸੁਪਿ। **ਗਹਿਤਂ ਗਹਿਤਂ** ਠਾਨਂ **ਪੂਰਤਿਯੇ**ਵ ਧਨੇਨ ਪਾਕਤਿਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਊਨਂ।

ਭਦ੍ਦਕੇਨਾਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੇਨ। ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੇ ਵ◌ੁੱਤੁਨਯੇਨ ਪਠਮਵਯੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਅਨਿਚ੍ਛਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਵ **ਅਨਾਦਰੋ** ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ **ਸਾਮਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੁਂ ਹੋਤਿ। **ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ। **ਕਨ੍ਦਿਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ''ਕਹਂ ਪਿਯਪੁਤ੍ਤਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਦੇਵ◌ਿਤ੍ਵ◌ਾ।

ਅਪਰਿਮਾਣੇਯੇਵ◌ਾਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕੋ ਏਸੋ''ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਯੇਵ। ਦ੍ਵ◌ੇ ਵ◌ੇਲੂ ਅਧੋਕਟਿਮਤ੍ਤਕਮੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਵ◌ੇਲੂਨਂ ਉਪਰਿ ਕਟਿਮਤ੍ਤਮੇ**ਵ◌ਾ"ਤਿ। ਪਾਰਮਿਤਾਨੁਭਾਵ◌ੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਏਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਭਗਵ◌ਾ ਪਨ ਤਦਾ ਪਕਤਿਪ੍ਪਮਾਣੋਵ◌ਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋ**"ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੁਮਿਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਵ◌ੀਮਂਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। "**ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਰਮਿਤਾਬਲੇਨੇਵ ਏਵ◌ਂ ਅਪਰਿਮਾਣਤਾ, ਨ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਤੁਲੋ**ਤਿ ਅਸਦਿਸੋ। "**ਧਮ੍ਮਪਦੇ ਗਾਥਮਾਹਾ**"ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ ਅਯੁਤ੍ਤੋਵ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਪਦੇ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸੁਧਾਪਿਣ੍ਡਿਯਤ੍ਥੇਰਾਪਦਾਨਾ**ਦੀਸੁ (ਅਪ॰ ੧.੧੦.ਸੁਧਾਪਿਣ੍ਡਿਯਤ੍ਥੇਰਾਪਦਾਨ) ਪਨਾਯਂ ਗਾਥਾ ਆਗਤਾ, ਸਾ ਚ ਖੋ ਅਞ੍ਞਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਏਵ, ਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗੀਤਿਮਨਾਰੁਲ਼੍ਹਾ ਪਕਿਣ੍ਣਕਦੇਸਨਾਯੇਵ◌ਾਯਂ ਗਾਥਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਤੇ ਤਾਦਿਸੇ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤਂ ''ਅਪ੍ਪਂ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਆਯੁ, ਇਦਾਨੇਤਰਹਿ ਵ◌ਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਬੁ॰ ਵ◌ਂ ੨੭.੨੧) ਵ◌ਿਯ, ''ਏਤਾਦਿਸੇ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤਦਸੁਨ੍ਦਰਂ ਅਪਦਾਨਾਦੀਸੁ ਤਥਾ ਅਦਿਸ੍ਸਨਤੋ। ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ** ਕੁਤੋਚਿਪਿ ਅਭਯੇ ਤੇ ਤਾਦਿਸੇ ਪੂਜਯਤੋ ਏਤ੍ਥ ਇਦਂ ਪੁਞ੍ਞਂ **ਕੇਨਚਿ** ਮਹਾਨੁਭਾਵ◌ੇਨ ਅਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਬਾਹਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਬਾਹੂਨਮਨ੍ਤਰਂ। **ਦ੍ਵ◌ਾਦਸ ਯੋਜਨਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ਾਦਸਾਧਿਕਾਨਿ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ। **ਬਹਲਨ੍ਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਰੀਰਪਰਿਣਾਹਪ੍ਪਮਾਣੇਨ। **ਪੁਥੁਲਤੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ। **ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਏਕੇਕਾਨਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਬ੍ਬਾਨਿ। **ਭਮੁਕਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਭਮੁਕਾਨਮਨ੍ਤਰਂ। **ਮੁਖਂ** ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ **ਦ੍ਵ◌ਿਯੋਜਨਸਤਂ** ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤੋ ਵ◌ਿਸੁਂ ਵ◌ੁੱਤੁਤ੍ਤਾ। ''ਏਦਿਸੋ ਭਗਵ◌ਾ''ਤਿ ਯਾ ਪਰੇਹਿ ਵ◌ੁੱਤਾ ਕਥਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ **ਯਥਾਕਥਂ,** ਇਮਿਨਾ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵ◌ੁੱਤੁਂ ਭਗਵਤੋ ਵਣ੍ਣਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ ਓਲੋਕੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਆਗਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਯਥਾਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ ਕੀਦਿਸਂ। ''ਯਥਾਕਥਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਅਵ◌ਿਵਦਮਾਨਾ ਫਾਸੁਕਂ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੪) ਵ◌ਿਯ ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯਂ ਏਸ ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋ, ਏਕੋ ਵ◌ਾ ਨਿਪਾਤੋ।

ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਪਰਿਵ◌ੇਣੇਤਿ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਾ ਪਰਿਵ◌ੇਣੇ, ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਤੋ ਬਹਿ ਪਰਿਵ◌ੇਣਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਮਞ੍ਚਕੇ। "**ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਸੀ**"ਤਿ ਯਥਾ ਰਾਹੁ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਆਯਾਮਤੋ, ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ, ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਥਾ ਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਸੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੦੪) ਏਵ◌ਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵ◌ੁੱਤੁਂ, ''ਤਦੇਤਂ 'ਨ ਮਯਾ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦ ਅਧੋਮੁਖੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰਿਤਾ, ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਮੇਵ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਤਞ੍ਹਿ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਦ੍ਵ◌ਾਰਵ◌ਿਵਰਣਾਦੀਸੁ ਵ◌ਿਯ ਪਾਰਮਿਤਾਨੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਤਦੇਵ ਵਚਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵ◌ੀਮਂਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਧੋਮੁਖੇਨਾ**ਤਿ ਓਸਕ੍ਕਿਤਵ◌ੀਰਿਯਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁੱਤੁਂ, **ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਮੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਅਨੋਸਕ੍ਕਿਤਵ◌ੀਰਿਯਤਂ, ਉਬ੍ਭਕੋਟਿਕਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਦਾ ਰਾਹੁ ਉਪਾਸਕਭਾਵ◌ਂ ਪਟਿਵ◌ੇਦੇਸੀਤਿ ਆਹ "**ਤਂ ਦਿਵਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ **ਅਰਿਯਂ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ, ਅਤੋਯੇਵ ਉਤ੍ਤਮਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਤਿ ਵ◌ੁੱਤੁਂ "**ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲਂ,** ਨ ਸੁਖਵ◌ਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤਮਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਕੁਸਲਸੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨੇਵ ਵ◌ਿਦ੍ਧਸੁਸਵ◌ਾਸਨਕਿਲੇਸੇਨ ਸੀਲੇਨ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਪਦਚਤੁਕ੍ਕਮ੍ਪੇਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਤੋ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਇਦਮਸ੍ਸ ਵ◌ੇਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੁਂ।

ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਪਰਿਮਾਣਾਪਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਭਗਵਤੋ ਏਕੇਕਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਮਹਾਸਮਯਸੁਤ੍ਤ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੧ ਆਦਯੋ) ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤ- (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੫.੧ ਆਦਯੋ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੬੧ ਆਦਯੋ) ਦੇਸਨਾਦੀਸੁ ਹਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾ ਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਗ੍ਗਫਲਾਮਤਂ ਪਿਵਿਂਸੁ। ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਦਿਪਰਿਮਾਣੇਨਪਿ ਬਹੂ ਏਵ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਨੇਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ** ਅਨੁਤ੍ਤਰਸਿਕ੍ਖਾਪਕਭਾਵੇਨ ਭਗਵਾ **ਬਹੂਨਂ ਆਚਰਿਯੋ,** ਤੇਸਂ ਆਚਰਿਯਭੂਤਾਨਂ ਸਾਵਕਾਨਮਾਚਰਿਯਭਾਵੇਨ **ਸਾਵਕਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਪਾਚਰਿਯੋ।** ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਾਵਕਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਂ ਵਿਨੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾਵ ਤੇਸਂ ਪਧਾਨੋ ਆਚਰਿਯੋਤਿ।

ਵਦਨ੍ਨੁਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਵ ਅਤ੍ਥੋ ਪਮਾਣਂ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਾਦਿਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ "**ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। "**ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪੂਤਿਕਾਯਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਪਾਠਾਵਸਾਨੇ ਪੇਯ੍ਯਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ "**ਕੇਲਨਾ ਪਟਿਕੇਲਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿ (ਵਿਭ॰ ੮੫੪) ''ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਮਣ੍ਡਨਾ''ਤਿਆਦਿ ਪੇਯ੍ਯਾਲਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪੂਤਿਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸਰੀਰਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਹਿ ਤਦਹੁਜਾਤੋਪਿ ਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ''ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲੋ'' ਤ੍ਵੇਵ, ਊਰੁਪ੍ਪਮਾਣਾਪਿ ਚ ਗਲੋਚਿਲਤਾ ''ਪੂਤਿਲਤਾ'' ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਸਰੀਰੋ ''ਪੂਤਿਕਾਯੋ'' ਤ੍ਵੇਵ, ਤਸ੍ਸ ਮਣ੍ਡਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੇਲਨਾ**ਤਿ ਕੀਲ਼ਨਾ। ''ਕੇਲਾਯਨਾ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਕੇਲਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਕੀਲ਼ਨਾ। ਚਪਲਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਚਾਪਲ੍ਯਂ, ਚਾਪਲ੍ਲਂ** ਵਾ, ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਸ੍ਸਸਤਿਕੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਤਦਹੁਜਾਤਦਾਰਕੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਦਮਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਾਪੇ ਪੁਰੇ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਵਾ ਪਾਪਂ ਪੁਰੇ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਪਾਪਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤਸਮਾਸੇਨ ਦੁਵਿਧਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਾਪੇ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪਾਪੇ**ਤਿ ਚ ਪਾਪਪਟਿਪਕ੍ਖੇ, ਪਾਪਵਿਰਹਿਤੇ ਵਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿ ਸੇਟ੍ਠੇ ਭਗਵਤਿ ਭਵਾ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਤ੍ਤਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਅਪਚ੍ਚਂ ਗਰੁਕਰਣਾਦਿਨਾ, ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾ,** ਅਰਿਯਸਾਵਕਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਜਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਜਾਯਾ**ਤਿ ਬਹਿਤਪਾਪਪਜਾਯ। ''ਅਪਾਪਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ ਪਦਮਧਿਕਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਏਤਿਸ੍ਸਾਯ ਚ ਪਜਾਯ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ ''ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਪਾਪਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪਜਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭੂਤਾਯ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ। "**ਅਯਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨਂ। ''ਅਪਾਪਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ ਇਦਂ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਮਤ੍ਥਦੀਪਕਂ, ਪਕਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਵਸੇਨਪਿ ਚੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਯੁਤ੍ਤਸਮਾਸੋ ਚਾਯਂ। **ਪਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ, ਅਹਿਤਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਕਸ੍ਸਾ ਅਪਾਪਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਕਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। "**ਅਤ੍ਤਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਤਦਤ੍ਥਵਿਵਰਣਂ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਜਾਯਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਪਜਾਯ।

ਰਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਟਂ ਭਜਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਰਟ੍ਠਂ,** ਏਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਰਜ੍ਜਭੂਤਕਾਸਿਕੋਸਲਾਦਿਮਹਾਜਨਪਦਾ। ਜਨਾ ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸੁਖਜੀਵਿਕਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਜਨਪਦੋ,** ਏਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਰਜ੍ਜੇ ਏਕੇਕਕੋਟ੍ਠਾਸਭੂਤਾ ਉਤ੍ਤਰਪਥਦਕ੍ਖਿਣਪਥਾਦਿਖੁਦ੍ਦਕਜਨਪਦਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਆਗਤੇਸੁ। **ਪੁਚ੍ਛਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ। ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਂ, ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾਵ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

"**ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਸਾਖਲ੍ਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਣ੍ਡਪਾਲ਼ਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੫੦)। **ਅਦ੍ਧਾਨਦਰਥ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਮਗ੍ਗਾਗਮਨਪਰਿਸ੍ਸਮਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ, ਮੁਖਪਦੁਮਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਬਾਲਾਤਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਨੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਨਵੁਗ੍ਗਤਸੂਰਿਯਰਂਸਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸਨੇਨ ਇਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੂਰਿਯੋ ''ਪਦੁਮਬਨ੍ਧੂ''ਤਿ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ, ਚਨ੍ਦੋ ਪਨ ''ਕੁਮੁਦਬਨ੍ਧੂ''ਤਿ। ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਿਰਿਯਾ ਸਮਾਨਾ ਸਿਰੀ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਸਸ੍ਸਿਰਿਕਂ।** ਕਥਂ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਸਦਿਸਤਾਤਿ ਆਹ "**ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ "**ਏਹਿ ਸ੍ਵਾਗਤਵਾਦੀ**"ਤਿ

ਇਮਿਨਾ ਸੁਖਸਮ੍ਭਾਸਪੁਬ੍ਬਕਂ ਪਿਯਵਾਦਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, "**ਸਖਿਲੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਣ੍ਹਵਾਚਤਂ, "**ਸਮ੍ਮੋਦਕੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਰਕੁਸਲਤਂ, "**ਅਬ੍ਭਾਕੁਟਿਕੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਮੁਖਤਂ, "**ਉਤ੍ਤਾਨਮੁਖੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਖਸਲ੍ਲਾਪਤਂ, "**ਪੁਬ੍ਬਭਾਸੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਓਕਾਸਕਰਣੇਨ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਤ੍ਥ ਕਿਰਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਿਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਰੁਚਿਸੂਚਨੇ –

''ਖਣਵਤ੍ਥੁਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਆਪਾਥਂ ਨ ਵਜਨ੍ਤਿ ਯੇ।
ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨਾਮ, ਯੇ'ਸਂ ਰੂਪਾਦਯੋ ਕਿਰਾ''ਤਿ॥ –

ਆਦੀਸੁ (ਅਭਿਧਮ੍ਮਾਵਤਾਰ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗੇ ਛਟ੍ਠਅਨੁਚ੍ਛੇਦੇ – ੭੭) ਵਿਯ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਅਧਿਵੁਤ੍ਥਪਦੇਸੇ ਨ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨੇਵ ਹਿ ਤਾ ਆਰਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਪਂਸੁਪਿਸਾਚਕਾਦਯੋ**ਤਿ ਪਂਸੁਨਿਸ੍ਸਿਤਪਿਸਾਚਕਾਦਯੋ । **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਭੂਤਰਕ੍ਖਸਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। ਇਦਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਮੇਵ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਸਙ੍ਘੋ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਸਮੂਹੋ। **ਸਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਸਙ੍ਘੋ** ਨਾਮ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸਮੂਹੋ। "**ਤਾਦਿਸੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਸਯਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪੋ ਏਵ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠੋ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਿਧਿ ਪਟਿਸੇਧੋਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨ੍ਤਰਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੦੪) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਕਾਮਂ ''ਗਣੀ''ਤਿ ਇਦਂ ''ਸਙ੍ਘੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ, ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਦ੍ਵਯੇ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ''ਤਾਦਿਸੋਵਸ੍ਸ ਗਣੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਪਿ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ "**ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇ**ਵ ਵਾ ਵੇਵ**ਚਨਮੇਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ – ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਗਣੀਨਂ ਗਣਂ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਦਿਗਣਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਤਾਦਿਸੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋਵ ਭਿਕ੍ਖੁਗਣੋ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਨਾਮ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਅਰਿਯਗਣੋ ਪਨ ਸਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਾਦਿਸੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਕਪ੍ਪਦ੍ਵਯਸ੍ਸਾਪਿ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇ**ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਪੂਰਣਮਕ੍ਖਲਿਆਦੀਨਂ **ਬਹੂਨਂ ਤਿਤ੍ਥਕਰਾਨਂ,** ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਅਚੇਲਕਾਦਿਮਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋਲ਼ਤਾਦਿਮਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਤਾਦਿਸਮਾਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਕਾਰਣੇਨ।

ਨਵਕਾਤਿ ਅਭਿਨਵਾ। **ਪਾਹੁਨਕਾ**ਤਿ ਪਹੇਣਕਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਮਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ, ਏਤੇਨ ਦੁਵਿਧੇਸੁ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਸੁ ਪੁਰੇਤਰਮਾਗਤਵਸੇਨ ਇਧ ਅਤਿਥਿਨੋ, ਨ ਭੋਜਨਵੇਲਾਯਮਾਗਤਵਸੇਨ ਅਬ੍ਭਾਗਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਮੀ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਜਾਨਾਮੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਪ੍ਪਮ੍ਪੀਤਿ ਆਯੁਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ, ਭਣੇਯ੍ਯ ਚੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਚਿਰਂ** ਚਿਰਕਾਲੇ ਕਪ੍ਪੋ ਖੀਯੇਥ, **ਦੀਘਮਨ੍ਤਰੇ** ਦੀਘਕਾਲਨ੍ਤਰੇਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਨ ਖੀਯੇਥਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। "**ਚਿਰ**"ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਪਿ ਛਨ੍ਦੁਹਾਨਿਭਯਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਥਂ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਲੋਪੋ, ਅਤਿਦੀਘਕਾਲਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਚਿਰਦੀਘਮਨ੍ਤਰੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ, ਕਿਰਿਯਾਰਹਾਦਿਯੋਗੇ ਵਿਯ ਚ ਅਨ੍ਤਰਯੋਗੇ ਅਧਿਕਕ੍ਖਰਪਾਦੋ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਗਾਥਾ ਅਭੂਤਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੦੪; ੩.੧੪੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੨੫; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੪; ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ, ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੭.੨੦) ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

੩੦੫. **ਨਨ੍ਤਿ** ਆਚਰਿਯਾ। **ਅਲਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਅਰਹਤ੍ਥੋ ''ਅਲਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁਂ''ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੭੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੪, ੧੪੩) ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਯੁਤ੍ਤਮੇਵਾ"**ਤਿ। ਪੁਟੇਨ ਨੇਤ੍ਵਾ ਅਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਪੁਟੋਸਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਥੇਯ੍ਯਂ।** ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਕਰਣਵਚਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪੁਟਂਸੇਨਪਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤੇਨ ਪੁਟਂਸੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਅਂਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ, ਵਹਨ੍ਤੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਲਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੋਣਦਣ੍ਡਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੬-੭. ਨ ਇਧ **ਤਿਰੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਤਿਰੋਕੁਡ੍ਡੇ ਵਾ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰੇ ਵਾ ਛਡ੍ਡੇਯ੍ਯ ਵਾ ਛਡ੍ਡਾਪੇਯ੍ਯ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੮੨੫) ਵਿਯ ਬਹਿਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਅਨ੍ਤੋਵਨਸਣ੍ਡੇ ਗਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੋਪਿ ਵਨਸਣ੍ਡਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਵਿਹਾਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਏਤੇ** ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ **ਉਭਤੋਪਕ੍ਖਿਕਾ,** ''ਇਤਰੇ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਏਕਤੋਪਕ੍ਖਿਕਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਦਲਿਦ੍ਦਤ੍ਤਾ, ਞਾਤਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਾਦਿਨਾ ਜਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਚ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਕਟਾ ਭਵਿਤੁਕਾਮਾ ਏਵਮਕਂਸੂਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕੇਰਾਟਿਕਾ**ਤਿ ਸਠਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਜਨੇਸੁ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਤੋ, ਦਾਨਤੋ ਵਾ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੯. ਅਨੇਨਤਕਾਯਵਸੇਨ **ਥਦ੍ਧਗਤ੍ਤੋ,** ਨ ਮਾਨਵਸੇਨ। ਤੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਅਬ੍ਭੁਨ੍ਨਾਮੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ। ਚੇਤੋਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ **"ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਾਸੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਂ।

੩੧੧. **ਸਕਸਮਯੇ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਲਦ੍ਧਿਯਂ। **ਮੀਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਮਰਿਯਮਾਨੇ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਜਾਨਨੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਸਞ੍ਜਾਨਨੇਨੇਵ। **ਸੁਜ**ਨ੍ਤਿ ਹੋਮਦਬ੍ਬਿਂ, ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਜੁਹਨਤ੍ਥਂ ਗਣ੍ਹਨਕੇਸੁ, ਇਰੁਵਿਜ੍ਜੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਰੁਵੇਦ**ਵਸੇਨ ਹੋਮਕਰਣਤੋ ਹਿ ਯਞ੍ਞਯਜਕਾ ''ਇਰੁਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਪਠਮੋ** ਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਸੁ ਸੁਜਾਕਿਰਿਯਾਯਂ ਸਬ੍ਬਪਧਾਨੋ ਵਾ। **ਦੁਤਿਯੋ** ਵਾਤਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰਿਕੋ ਵਾ। **"ਸੁਜ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸੁਜਾਯਾ"**ਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਮੁਖਤਾਯ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਯਞ੍ਞੇ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ ਸੁਜਾਮੁਖੇਨ ਦਿਯ੍ਯਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਮੁਖਾ ਯਞ੍ਞਾ, ਸਾਵਿਤ੍ਤੀ ਛਨ੍ਦਸੋ ਮੁਖ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੦)। ਤਸ੍ਮਾ ''ਦਿਯ੍ਯਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਪਾਠਸੇਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ **ਆਚਰਿਯੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੧੧) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਿਚ ਸੁਜਾਯ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ **ਸੁਜ**ਨ੍ਤਿ ਤਦ੍ਧਿਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਏਵਮਾਹ। **ਪੋਰਾਣਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ। ਪੁਰਿਮਵਾਦੇ ਚੇਤ੍ਥ ਦਾਨਵਸੇਨ ਪਠਮੋ ਵਾ ਦੁਤਿਯੋ ਵਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਵਾਦੇ ਆਦਾਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। **ਵਿਸੇਸਤੋ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਵਿਸੇਸਤੋ, ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਇਚ੍ਛਿਤਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਮਤ੍ਤਤੋ। **ਉਤ੍ਤਮਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ। ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਵਿਸੇਸਦੀਪਕਸ੍ਸ ''ਕਤਮਂ ਪਨ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੀਲਂ, ਕਤਮਾ ਸਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਸ੍ਸ ਓਕਾਸਕਰਣਤ੍ਥਮੇਵ ''ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਅਙ੍ਗਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਧਾਨਵਚਨਾਨੁਰੂਪਮਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਭਗਵਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੩੧੩. **ਅਪਵਦਤੀ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਦੀਨਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ, ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਮਾ ਭਵਂ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ ਏਵਂ ਅਵਚਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਂ। **ਮਾ ਭਿਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਮਾ ਵਿਨਾਸੇਸਿ।

੩੧੬. ਸਮੋਯੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮੋਤਿ **ਸਮਸਮੋ,** ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਿਯਾਯਦ੍ਵਯਞ੍ਹਿ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥਦੀਪਕਂ ਯਥਾ ''ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ, ਰੂਪਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ। ਏਕਦੇਸਮਤ੍ਤਤੋ ਪਨ ਅਙ੍ਗਕੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਤੇਸਂ ਸਮਭਾਵਤੋ ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ **"ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਦੇਸਮਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕੁਲਕੋਟਿਪਰਿਦੀਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਲਸ੍ਸ ਆਦਿਪਰਿਦੀਪਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਗਿਨਿਯਾ...ਪੇ॰... ਨ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤਸ੍ਸ

ਮਾਤਾਪਿਤੁਮਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, ਕੁਲਕੋਟਿਪਰਿਦੀਪਨੰ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। "**ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਮ੍ਮਪਥਪਤ੍ਤੰ ਵਦਤਿ। **ਗੁਣੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਸੀਲੇ। **ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵੰ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਿਯਾ, ਭਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸਾਪਿ **ਪੁਨ ਪਕਤਿਸੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵੰ** ਵਣ੍ਣਾਦਯੋ **ਸਾਧੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਸਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਾਧੇਤੀ''ਤਿ ਪਾਠੇ ''ਵਣ੍ਣੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਤਾ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੧੬) ਅਜ੍ਝਾਹਟੋ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਤੰ। **ਮਨੁਜਾਤੀਸੁ**ਪਿ ਹਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸੀਲਮੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਨ ਪਕਤਿਭੂਤੰ ਸੀਲਮੇਵ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵੰ ਸਾਧੇਸ੍ਸਤਿ, ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ "**ਤਸ੍ਮਿੰ ਹਿ…ਪੇ॰… ਵਣ੍ਣਾਦਯੋ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੋਹਮਤ੍ਤੰ ਵਣ੍ਣਾਦਯੋ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਮਨੁਜਾਤਿਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਮਤ੍ਤਮੇਤੰ, ਅਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਮਿਦੰ।

ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੭. ਕਥਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਪਞ੍ਹੋਤਿ ''ਸੀਲਵਾ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਵ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਵਸੇਨ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਞ੍ਹੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਥਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇ ਅਤ੍ਥੇ, ਅਙ੍ਗਦ੍ਵਯੇ ਵਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੋਣਦਣ੍ਡਸ੍ਸ। ਯਦਿ ਏਕਮਙ੍ਗੰ ਠਪੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ। ਯਦਿ ਪਨ ਨ ਠਪੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ, ਕਿੰ ਪਨੇਸ ਤਥਾ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਨੋਤਿ ਵੀਮੰਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ਏਵਮਾਹ, ਨ ਤੁ ਏਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਠਪਨੀਯਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਚਾਹ "**ਏਵਮੇਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਧੋਵਿਤਤ੍ਤਾਵ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੀਲਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ**"ਤਿ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸੁਦ੍ਧਾ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ ਪਞ੍ਞਾ** ਅਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ। **ਕੁਤੋ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਰਹਿਤੇ ਜਲ਼ੇ ਏਲ਼ਮੂਗੇ ਸੀਲੰ** ਸੀਲਵਿਭਾਗਸ੍ਸ, ਸੀਲਪਰਿਸੋਧਨੂਪਾਯਸ੍ਸ ਚ ਅਜਾਨਨਤੋ। ਏਲ਼ਾ ਮੁਖੇ ਗਲ਼ਤਿ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਲ਼ਮੂਗੋ** ਖ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਗ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ, **ਏਲਮੁਖੋ, ਏਲਮੂਕੋ** ਵਾ। ਇਤਿ ਬਹੁਧਾ ਪਾਠੋਤਿ **ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੮) ਵੁਤ੍ਤੋ। ਪਕਟ੍ਠੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੰ ਞਾਣੰ **ਪਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਕਤਿਕੰ ਞਾਣੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁੰ "**ਪਞ੍ਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਞਾਣਞ੍ਹਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਦੇਤੰ ਪਕਾਰੇਹਿ ਜਾਨਨਤੋ **ਪਞ੍ਞਾਵਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਪਞ੍ਞਾਯੇਵਾ**"ਤਿ।

ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇਨ ਧੋਤਾਤਿ ਸਮਾਧਿਪਦਟ੍ਠਾਨੇਨ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇਨ ਸਕਲਸੰਕਿਲੇਸਮਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਧੋਵਿਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਥੰ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧੋਵਤੀ**ਤਿ ਸੁਜ੍ਝਤਿ। **ਸਟ੍ਠਿਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵਾ ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵਾ। **ਮਰਣਕਾਲੇਪਿ,** ਪਗੇਵ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ। **ਮਹਾਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਮਹਾਥੇਰੋ ਵਿਯ। **ਵੇਦਨਾਪਰਿਗ੍ਗਹਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵੇਦਨਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ ਯਥਾਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵੇਦਨੰ ਸਭਾਵਸਰਸਤੋ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਦਟ੍ਠਾਨਤੋ ''ਅਯੰ ਵੇਦਨਾ ਫਸ੍ਸੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਚ ਫਸ੍ਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਦੁਕ੍ਖੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਹਿ ਸੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਾ ਵੇਦਨਾ ਅਧਿਵਾਸੇਤੁੰ ''ਵੇਦਨਾ ਏਵ ਵੇਦਯਤੀ''ਤਿ। **ਵੇਦਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੰ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਤੰ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ। **ਸੰਸੁਮਾਰਪਤਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਮ੍ਭੀਲੇਨ ਵਿਯ ਭੂਮਿਯੰ ਉਰੇਨ ਨਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ। "**ਨਾਹ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿੰ ਤਥਾ ਸੀਲਰਕ੍ਖਣਮੇਵ ਦੁਕ੍ਕਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਹਤ੍ਥਗਤੰਯੇਵ। ਯਥਾਹ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ…ਪੇ॰… ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੧੯੨; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੨; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੯) ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਞ੍ਞੂਨੋ ਏਵਾਯੰ ਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ "**ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਞ੍ਞੁਤਾਯਾ**"ਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੀਲੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੀਲੰ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਨ੍ਤਤਿਮਹਾਮਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁ** ਧਮ੍ਮਪਦੇ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਸਨ੍ਤਤਿਮਹਾਮਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁ)।

੩੧੮. "**ਕਸ੍ਮਾ ਆਹਾ**"ਤਿ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਯ ਕਾਰਣੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਲਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ''ਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਜਾਤਿਯਾ ਚ ਗੁਣਦੋਸਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸੀ''ਤਿ ਪਰਿਸਾਯ ਪਞ੍ਞਾਤਤਾ, ਸਾ ਤਥਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੁਮਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਠਮੰ ਅਲਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਇਦਾਨਿ ਲਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪਰਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣੰ। ''ਏਤ੍ਤਕਪਰਮਾ ਮਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਾਨੰ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਤੇ ਮਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ''ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮੇਵ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪਰਮੰ, ਤਦਤ੍ਥਭੂਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਨਿ, ਵੇਦਤ੍ਤਯਵਿਭਾਵਨੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੇਵਲੰ ਤਤ੍ਥ ਵਚੀਪਰਮਾਵ ਮਯਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ

ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕਨਯੋ – **ਏਤ੍ਤਕਪਰਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਉਕ੍ਕੰਸਕੋਟਿਕਾ, ਪਠਮੰ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਵ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਉਕ੍ਕੰਸਕੋਟੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਮਯਾ ਸਕਸਮਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਹੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ''ਤਿ। **ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰੇਕੰ। **ਭਾਸਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ।

ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਸੀਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਮਤ੍ਤੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੀਲਮਿਚ੍ਚੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦) ਹਿ ਸੀਲੰ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਮਿਚ੍ਚੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤੰ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਮਹਗ੍ਗਤਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਝਾਨਾਨਞ੍ਚ ਤੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ **"ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਹਿ ਝਾਨਪਞ੍ਞਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਠਮੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸੋਣਦਣ੍ਡਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੧. ਦਹਰੋ ਯੁਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਦਹਰ**ਵਚਨੇਨ ਪਠਮਯੋਬ੍ਬਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਠਮਯੋਬ੍ਬਨਕਾਲਗਤੋ ਹਿ ''ਦਹਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ **ਨਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। **ਨਪ੍ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਨਤ੍ਤੁਪ੍ਪਮਾਣੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਆਸਨਾ ਮੇ ਤੰ ਵੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਮਮ ਅਗਾਰਵੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਜਲਿਪਗ੍ਗਹਣੰ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਥਾ ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਵਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕੋਹਞ੍ਞੇਨ ਪਰੇ ਵਿਮ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਲਾਭੁਪ੍ਪਾਦਨੰ ਨਿਜਿਗੀਸਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਅਤਿਵਿਯ ਕੁਹਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮਿਨਾ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿੰ ਵਦਤਿ । **ਅਗਾਰਵਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਗਾਰਵਵਚਨੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਨਾਯੰ ਭਗਵਤਿ ਅਗਾਰਵੇਨ ''ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਾਭਪਰਿਹਾਨਿਭਯੇਨੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

੩੨੨. ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪਾਯਾਤਿ ਯਾਦਿਸੀ ਤਦਾ ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪਾਯਾਤਿ ਮਜ੍ਝੇਪਦਲੋਪੇਨ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਦਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਕੇਵਲੰ ਅਬ੍ਭੁਦਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੰ ਅਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕੇ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ''ਚਤੁਭੂਮਕੇ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਸ੍ਸਪਿ ਆਯਤਿੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਆਯਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ, ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਾਯ ਵਾ''ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾਸਮਾਦਪਿਤੇ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਣਦਣ੍ਡਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ। **ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਰੂਪਰਿ ਨਿਸਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਮਾਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਤੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਉਸ੍ਸਾਹੰ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਤਾਯ ਚ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤਾ ਨਿਯਮਤੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਾਦਨੀਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤਾਯ ਚ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣੇਹੀ**ਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਤੇ ਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਗੁਣੇਹਿ **ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤ੍ਵਾ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਭਾਵਮਾਪਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਦਿ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਰਤਨਵਸ੍ਸੰ ਵਸ੍ਸਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਿਸੇਸੰ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸੋਧੇਤੁੰ **"ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕੁਹਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕੋਹਞ੍ਞਕਤ੍ਤਾ, ਇਮਿਨਾ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਜ੍ਜੇਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਰਤਨਵਸ੍ਸੰ ਵਸ੍ਸੀਤਿ ਪਟਿਚੋਦਨਮ੍ਪਿ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ **"ਕੇਵਲਮਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕੇਵਲ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਾਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ ਵਾ। ਆਯਤਿੰ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਨੂਪਾਯਭੂਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਸੁ ਪਰਿਚਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਾਸਨਾ ਏਵ ਭਾਗੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਉਪਾਯਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ **ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਾ।** ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਗਾਥਾਮਤ੍ਤਾਪਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਬ੍ਬਾ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਕਥਾ"**ਤਿ। ਆਦਿਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੰ, ਤਾਵ **ਪੁਰਿਮਕਥਾ,** ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ **ਪਚ੍ਛਿਮਕਥਾ।** ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਦਿਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ ਕਥਾ ਆਯਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਾ ਏਵਾਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਜਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਿਯਾ ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੩. ਏਵੰ ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁੱਤੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁੱਤੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪੱਤਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ, ਸੋਣਦਣ੍ਡ ਸੁੱਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰੰ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁੱਤਸ੍ਸ ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁੱਤਭਾਵੰ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁੰ **"ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ…ਪੇ॰… ਮਗਧੇਸੂਤਿ ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁੱਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **"ਮਗਧਾ ਨਾਮ ਜਨਪਦਿਨੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ"**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁੱਤੇ ਕੋਸਲਜਨਪਦਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁੱਤਨਯੋ ਯਥਾਰਹਂ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਪਨੇੱਥ ਵਿਸੇਸੋ – ਮਗੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਧਾਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਗਧਾ**, ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ, ਮਂਸੇਸੁ ਵਾ ਗਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਗਧਾ** ਨਿਰੁੱਤਿਨਯੇਨ। ਰੁਲ੍ਹਿਤੋ, ਪਚ੍ਚਯਲੋਪਤੋ ਚ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸਭੂਤੇਪਿ ਜਨਪਦੇ ਵੁਦ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨੇਰੁੱਤਿਕਾ। ਜਨਪਦਨਾਮੇਯੇਵ ਬਹੁਵਚਨਂ, ਨ ਜਨਪਦਸੱਦੋ ਜਾਤਿਸੱਦੱਤਾਤਿ ਵੁੱਤੰ **"ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਗਧੇਸੁ ਜਨਪਦੇ"**ਤਿ। **ਇਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ''ਮਗਧੇਸੂ''ਤਿ ਪਦਤੋ ਪਰਂ ''ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। **ਪੁਰਿਮਸੁੱਤਦ੍ਵਯੇ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁੱਤਦ੍ਵਯੇ। **ਵੁੱਤਨਯਮੇਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਤੱਥ ਆਗਤਸਦਿਸਂ ਇਧਾਗਤਂ, ਤਂ ਅੱਥਵਣ੍ਣਨਾਤੋ ਵੁੱਤਨਯਮੇਵ, ਤੱਥ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਤਰੁਣੋ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖੋ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ''ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨) ਵੁੱਤੱਤਾ **"ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵੁੱਤਸਦਿਸਾਵਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਯਞ੍ਞਾਵਾਟਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਯਞ੍ਞਂ ਉੱਦਿਸ੍ਸ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨਿ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨਿ ਚ ਯਞ੍ਞੂਪਕਰਣਾਨਿ ਉਪਟ੍ਠਪਿਤਾਨੀਤਿ ਅੱਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਮਹਾਯਞ੍ਞੋ ਉਪਕ੍ਖਟੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁੱਤਂ, ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਉਪਕਰਣਂ ਤੇਸਂ ਤਥਾ ਸਜ੍ਜਨਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਸਜ੍ਜਿਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਵਚ੍ਛਤਰਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਯੁਵਭਾਵਪ੍ਪੱਤਾਨਿ ਬਲਵਵਚ੍ਛਸਤਾਨਿ। ਵਚ੍ਛਾਨਂ ਵਿਸੇਸਾਤਿ ਹਿ **ਵਚ੍ਛਤਰਾ**, ਤੇ ਪਨ ਵਚ੍ਛਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਮ੍ਮਾ, ਨ ਚ ਬਲੀਬੱਦਾਤਿ ਆਹ **"ਵਚ੍ਛਸਤਾਨੀ"**ਤਿ। ਅਯਂ ਆਚਰਿਯਮਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੨੩)। **ਤਰ**-ਸੱਦੋ ਵਾ ਅਨੱਥਕੋਤਿ ਵੁੱਤਂ **"ਵਚ੍ਛਸਤਾਨੀ"**ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਵਚ੍ਛਪ੍ਪਭੇਦੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਉਸਭਾਦਯੋ ਉਰਬ੍ਭਪਰਿਯੋਸਾਨਾ। **ਅਨੇਕੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਜਾਤਿਕਾਨਂ। **ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਿਂਸਰੁਰੁਪਸਦਕੁਰੁਙ੍ਗਗੋਕਣ੍ਣਮਿਗਾਨਞ੍ਚੇਵ ਮੋਰਕਪਿਞ੍ਜਰਵਟ੍ਟਕਤਿੱਤਿਰ ਲਾਪਾਦਿਪਕ੍ਖੀਨਞ੍ਚ। ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਸੇਨ ਅਨੇਕਤਂ ਸੱਤਸਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ **"ਸੱਤਸੱਤਸਤਾਨੀ"**ਤਿ ਵੁੱਤਂ, ਸੱਤਸਤਾਨਿ, ਸੱਤਸਤਾਨਿ ਚਾਤਿ ਅੱਥੋ। **ਥੂਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞੋਪਕਰਣਾਨਂ ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨਂ ਬਨ੍ਧਨੱਥਮ੍ਭਂ। **ਯੂਪੋ**ਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੂਪਸਙ੍ਖਾਤ"**ਨ੍ਤਿ।

੩੨੮. **ਵਿਧਾ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਿਨੋਦਨਾ। ਯੋ ਹਿ ਯਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਧਮਨਤੋ ਨਿਵਾਰਣਤੋ ਨਿਰੋਧਨਤੋ ਵਿਧਾ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਿਨੋਦਨਾ, ਤਾ ਏਵ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਂ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **"ਠਪਨਾ"**ਤਿ ਚ ਵੁੱਤਾ। ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤੋ ਏਵ ਹਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ ਪਵੱਤਤੀਤਿ। ਠਪਨਾ ਚੇਤਾ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਪਵੱਤਿਯਾ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰਾਤਿ ਆਹ **"ਤਿਟ੍ਠਪਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰ**ਸੱਦੋ ਚੇੱਥ ਪਰਿਵਾਰਪਰਿਯਾਯੋ ''ਪਰਿਕਰੋਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਵਾਰ"**ਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਵਿਜਿਤਰਾਜਯਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੬. ਪੁਬ੍ਬੇ ਭੂਤਂ **ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ** ਯਥਾ ''ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਤ"**ਨ੍ਤਿ, ਅੱਤਨੋ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਸਮ੍ਭੂਤਂ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤਂ ਪੁਞ੍ਞਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਗਾਮਿਨਿਧਿਸ੍ਸ ਥਾਵਰਨਿਧਿਨਾ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਸੱਦਵਿਦੂ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ **"ਭੂਤਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕਾਲਸੱਤਮਿਯਾ ਨੇਪਾਤਿਕਪਦ''ਨ੍ਤਿ। ਅਤੀਤਕਾਲੇਤਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਮਤੇਨ ਅੱਥੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੇਨ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲਂ ਵਿਜਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ ਵਿਜਿਤਂ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲਮਸ੍ਸ ਅੱਥੀਤਿ ਅੱਥੋ। ''ਅਨ੍ਤੋਰਟ੍ਠੇਤਿ ਯਸ੍ਸ ਵਿਜਿਤੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰਟ੍ਠੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਹਿ **ਵਿਜਿਤ**ਸੱਦੋ ਰਜ੍ਜੇ ਪਵੱਤਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਏਕਰਾਜਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਚੱਕਵੱਤਿਰਾਜਭਾਵਂ ਸੱਤਰਤਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਅਵਚਨਤੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਨ੍ਤਕਮੱਤੇਨ ਅਡ੍ਢਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਡ੍ਢੋ"**ਤਿ

ਵਤ੍ਵ◌ਾ "**ਮਹਦ੍ਧਨੋ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੋ ਕੋਚੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਡ੍ਢਤਾ ਹਿ ਨਾਮ ਵ◌ਿਭਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਾ ਚ ਤੰ ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਮਹਦ੍ਧਨਤਾਪੀਤਿ ਤੰ ਥਾਮਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਪਰਿਮਾਣਸਙ੍ਖਜੇਨਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਵ◌ਿਸੇਸਤੋ ਕਾਮਾ ਇਧ **ਭੋਗਾ** ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। "**ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਪਿਣ੍ਡਪਿਣ੍ਡਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਭਾਜਨਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿਵ◌ਿਭਾਗੰ ਅਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਕੇਵਲੰ ਖਣ੍ਡਖਣ੍ਡਵਸੇਨ।

ਰੂਪੰ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਅਨਪ੍ਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾ ਮਾਸਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਕਤੋ **ਮਾਸਕੋ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਥਾਲਕਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਨੇਕਕੋਟਿਸਙ੍ਖਜੇਨਾ**ਤਿ ਕਹਾਪਣਾਨੰ ਕੋਟਿਸਤਾਦਿਪ੍ਪਮਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਕੋਟਿਸਤਪ੍ਪਮਾਣੇਨੇਵ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ।

ਤੁਟ੍ਠੀਤਿ ਸੁਮਨਤਾ। **ਉਪਕਰਣ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯੋ। ਕਿੰ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਨਾਨਾਵ◌ਿਧਾਲਙ੍ਕਾਰਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਭਾਜਨਾਦਿਭੇਦ**"ਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਤ੍ਥਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਵ◌ੇਲੁਰਿਯਵਜਿਰਪਵ◌ਾਲਾਨਿ **ਸਤ੍ਤ ਰਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹੁ –

> ''ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਰਜਤੰ ਮੁਤ੍ਤਾ, ਮਣਿਵ◌ੇਲੁਰਿਯਾਨਿ ਚ।
> ਵਜਿਰਞ੍ਚ ਪਵ◌ਾਲਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਹੁ ਰਤਨਾਨਿਮੇ''ਤਿ॥

ਸਾਲਿਵ◌ੀਹਿਆਦਿ ਸਤ੍ਤਧਞ੍ਞੰ ਸਾਨੁਲੋਮੰ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਨੰ ਨਾਮ ਪੁਰੇਕ੍ਖਤੰ ਸਸ੍ਸਫਲਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਮੁਗ੍ਗਮਾਸਾਦਿ ਤਦਵਸੇਸੰ ਅਪਰਨ੍ਨੰ ਨਾਮ। ਅਪਰਨ੍ਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਮਨ੍ਨੰ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਨੰ, ਤਤੋ ਅਪਰਸ੍ਮਿੰ ਪਵਤ੍ਤਮਨ੍ਨੰ ਅਪਰਨ੍ਨੰ। ਨ੍ਨ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਣ੍ਣ-ਕਾਰੇ ਕਤੇ **ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣੰ, ਅਪਰਣ੍ਣਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਨੇਰੁਤ੍ତਿਕਾ। ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਭਾਵ◌ੋ ਪਨੇਤੇਸੰ ਆਦਿਕਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਭਵ◌ਾਸਮ੍ਭਵਵਸੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਰਿਮੰ ''ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੋ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਦੇਵਸਿਕੰ ਪਰਿਬ੍ਬਯਦਾਨਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਧਨਧਞ੍ਞਵਸੇਨ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਇਦੰ ਪਨ ''ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਨਿਧਾਨਗਤਧਨਵਸੇਨ, ਸਙ੍ਗਹਿਤਧਞ੍ਞਵਸੇਨ ਚਾਤਿ ਇਮੰ ਵ◌ਿਸੇਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਯੰ ਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਵ◌ੀਸਕਹਾਪਣਮ੍ਬਣਾਦਿਦੇਵਸਿਕਵ◌ਲਞ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਮਹਾਸਾਲਲਕ੍ਖਣੰ।

ਇਦਾਨਿ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਵਸੇਨ ਵ◌ਿਸੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਥ ਵ◌ਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੁਤਿਯਨਯੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਇਮਿਨਾ ਏਵ ਹਿ ਪੁਰਿਮਵਚਨੰ ਨਿਧਾਨਗਤਧਨਵਸੇਨ, ਸਙ੍ਗਹਿਤਧਞ੍ਞਵਸੇਨ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਵਚਨੰ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਾਵ◌ਿਜਿਤਰਞ੍ਞੋ। ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ **ਦੇਵਸਿਕੰ**, ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਮੇਤੰ। ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਪੋਰਿਸਾਦੀਨੰ ਵ◌ੇਤ੍ਤਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੰ **ਪਰਿਬ੍ਬਯਦਾਨੰ। ਇਣਸੋਧਨਾਦਿਵਸੇਨ ਧਨਧਞ੍ਞਾਨਮਾਦਾਨੰ **ਗਹਣੰ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਣਦਾਨਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਧਨਧਞ੍ਞਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਯਵ◌ਿਕ੍ਕਯਕਰਣੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਾਨੰ ਧਨਧਞ੍ਞਾਨੰ ਵਸੇਨ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ਸਮੁਚ੍ਚਯਵ◌ਿਰਹਿਤਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਪਰਿਬ੍ਬਯਦਾਨਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਤਾਦਿਸੇਨ ਵ◌ਿਧਿਨਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨੰ ਧਨਧਞ੍ਞਾਨੰ ਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕੋਟ੍ਠੰ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਧਞ੍ਞਟ੍ਠਪਨਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਦੇਵ ਅਗਾਰੰ ਤਥਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਧਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੋ**"ਤਿ। ਏਵ◌ੰ ਸਾਰਗਬ੍ਭੰ **ਕੋਸੋ,** ਧਞ੍ਞਟ੍ਠਪਨਟ੍ਠਾਨੰ **ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਥ ਵ◌ਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਸਿਨੋ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵਪਰਿਹਾਰਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਦੋ ''ਕੋਸੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਰਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵਪਰਿਹਾਰਕਤ੍ਤਾ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨੀ ਸੇਨਾ ''ਕੋਸੋ''ਤਿ ਆਹ "**ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਕੋਸੋ**"ਤਿਆਦਿ। ''ਦ੍ਵ◌ਾਦਸਪੁਰਿਸੋ ਹਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੩੧੪) ਵ◌ੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥਿ**ਆਦਯੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਵਤ੍ਥਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਕੁਪ੍ਪਭਣ੍ਡਟ੍ਠਪਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ "**ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੰ ਤਿਵ◌ਿਧ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਤੋ ਹਿ ਅਞ੍ਞੰ ਲੋਹਅਯਦਾਰੁਵ◌ਿਸਾਣਵਤ੍ਥਾਦਿਕਮਸਾਰਦਬ੍ਬੰ ਗੋਪੇਤਬ੍ਬਤੋ ਗ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਕ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ **ਕੁਪ੍ਪੰ** ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਨਿਧਾਨੰ **ਧਨਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੰ।** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਰਤਨੰ ਵ◌ਿਲੋਕੇਤ੍ਵ◌ਾ ਚਰਣੰ **ਰਤਨਵ◌ਿਲੋਕਨਚਾਰਿਕਾ।** ਕਾਮੰ ਤਮਤ੍ਥੰ

ਰਾਜਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੇਨ ਪਨ ਕਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਭਾਵਾਪਾਦਨਤ੍ਥਮੇਵ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਥਾ ਕਥਾਪਨੇ ਹਿ ਅਸਤਿ ਪਰਿਸਾ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ''ਕਸ੍ਮਾ ਰਾਜਾ ਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤਂ ਕੁਲਧਨਂ ਵਿਨਾਸੇਤੀ''ਤਿ, ਤਤੋ ਚ ਪਕਤਿਕ੍ਖੋਭੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਤਿ ਪਨ ਤਥਾ ਕਥਾਪਨੇ ''ਏਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂ ਛਡ੍ਡੇਤੀ''ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਭਾਵਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤੋ ਚ ਪਕਤਿਕ੍ਖੋਭੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਰਣਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸ, ਮਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਾ ਵਸਿਯਂ।

੩੩੭. ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤਿਤੁਕਾਮੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ **"ਏਕੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਾਨੁਵਤ੍ਤਕੋ ਹੇਤ੍ਥ ਉਪਸਗ੍ਗੋ, ਪਕਰਣਾਧਿਗਤੋ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੋ ਯਥਾ ''ਸਿਕ੍ਖਮਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਪਰਿਪਞ੍ਹਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੪੩੪)। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਿਕ੍ਖਮਾਨੇਨਾਤਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤੁਕਾਮੇਨ। ਅਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਚਿ॰ ੪੩੬)। **ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਮਨ੍ਤਿਤੁਕਾਮੋਸਿ। ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਤ੍ਥਂ, ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਚਿਰਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀਤਿ ਆਹ **"ਅਯਂ ਰਾਜਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਆਹਰਨ੍ਤਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਗੇਹਾਨੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਨਾਦਰੇ ਵਾ ਏਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ।

੩੩੮. ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧੂਸਨਤੋ, ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਆਵਹਨਤੋ ਕਣ੍ਟਕਸਦਿਸਤਾਯ ਚੋਰਾ ਏਵ ਇਧ **"ਕਣ੍ਟਕਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਚੋਰਕਣ੍ਟਕੇਹਿ ਸਕਣ੍ਟਕੋ"**ਤਿ। ਯਥਾ ਗਾਮਵਾਸੀਨਂ ਘਾਤਕਾ ਗਾਮਘਾਤਕਾ ਅਭੇਦਵਸੇਨ, ਉਪਚਾਰੇਨ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਨਾਮਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਏਵਂ ਪਨ੍ਥਿਕਾਨਂ ਦੁਹਨਾ ਬਾਧਨਾ **ਪਨ੍ਥਦੁਹਾ।** ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਪੇਤਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲੋ **ਅਧਮ੍ਮਕਾਰੀ,** ਯੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜਿਤੇ ਜਨਪਦਾਦੀਨਂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਅਨਤ੍ਥਤੋ ਤਾਯਨੇਨ ਖਤ੍ਤਿਯੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਕਰਣਸੀਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਚੋਰਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਦਂਸੇਨ੍ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ **ਦਸ੍ਸਵੋ** ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੇਨ, ਤੇ ਏਵ ਖੀਲਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਖੀਲ**ਨ੍ਤਿ **ਦਸ੍ਸੁਖੀਲਂ।** ਯਥਾ ਹਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਖੀਲਂ ਕਸਨਾਦੀਨਂ ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ, ਮੂਲਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਸਸ੍ਸਪਰਿਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਵਿਬਨ੍ਧਤਿ, ਏਵਂ ਦਸ੍ਸਵੋਪਿ ਰਜ੍ਜੇ ਰਾਜਾਣਾਯ ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ, ਮੂਲਵਿਰੂਲ਼੍ਹਿਯਾ ਜਨਪਦਪਰਿਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਵਿਬਨ੍ਧਨ੍ਤੀ। ਪਾਣਚਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਹਿਂਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕੋਟ੍ਟਨੇਨਾ"**ਤਿ। ਵ**ਧ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਹਿਂਸਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤਿ ''ਵਧਤਿ ਨ ਰੋਦਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੮੮੦) ਵਿਯ, ਕਪ੍ਪਰਾਦੀਹਿ ਪੋਥਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਦ੍ਦੁ** ਨਾਮ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਕਤੋ ਬਨ੍ਧਨੋਪਕਰਣਵਿਸੇਸੋ, ਤੇਨ ਬਨ੍ਧਨਂ ਤਥਾ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨਸਙ੍ਖਲਿਕਬਨ੍ਧਨਘਰਬਨ੍ਧਨਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਹਾ**-ਧਾਤੁਯਾ ਜਾਨਿਪਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਹਾਨਿਯਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਸਾ ਚ ਧਨਹਾਯਨਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਤਂ ਗਣ੍ਹਥਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਪਞ੍ਚਸਿਖਮਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮੁਣ੍ਡਾਪਨਂ **ਪਞ੍ਚਸਿਖਮੁਣ੍ਡਕਰਣਂ।** ਤਂ ''ਕਾਕਪਕ੍ਖਕਰਣ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ਸੀਸੇ ਛਕਣੋਦਕਾਵਸੇਚਨਂ **ਗੋਮਯਸਿਞ੍ਚਨਂ। ਕੁਦਣ੍ਡਕੋ** ਨਾਮ ਚਤੁਹਤ੍ਥਤੋ ਊਨੋ ਰਸ੍ਸਦਣ੍ਡਕੋ, ਯੋ ''ਗਦ੍ਦੂਲੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਨ ਬਨ੍ਧਨਂ **ਕੁਦਣ੍ਡਕਬਨ੍ਧਨਂ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਖੁਰਮੁਣ੍ਡਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਭਸ੍ਮਪੁਟਵਧਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਸਮ੍ਮਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਞਾਯਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਹੇਤੁਨਾ"**ਤਿਆਦਿ, ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤਂ। **ਊਹਨਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਪਨੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਕਤਪਰਿਚਯਤਾਯ **ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। "ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਤੂ"**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਦੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਸਿਉਪਕਰਣਭਣ੍ਡਂ** ਫਾਲਪਾਜਨਯੁਗਨਙ੍ਗਲਾਦਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਬੀਜਭਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਕ੍ਖਿਕਰਣਪਣ੍ਣਾਰੋਪਨਨਿਬਨ੍ਧਨਂ ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਸਹ ਵਾ ਵਿਨਾ ਵਾ ਪੁਨ ਗਹੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਦਾਨੇ ਹੋਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾਮਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਕ੍ਖਿਂ ਅਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਮੂਲਚ੍ਛੇਜ੍ਜਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਸਕ੍ਖਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਜਨਂ। **ਪਣ੍ਣੇ ਅਨਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਾਲਾਦਿਪਣ੍ਣੇ ਯਥਾਚਿਣ੍ਣਂ ਲਿਖਨਵਸੇਨ ਅਨਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰੇਪਿ **ਪਾਭਤ**ਸਦ੍ਦੋ, ਇਧ ਪਨ ਭਣ੍ਡਮੂਲੇਯੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਭਣ੍ਡਮੂਲਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਭਣ੍ਡਮੂਲਞ੍ਹਿ ਪਕਾਰਤੋ ਉਦਯਭਣ੍ਡਾਨਿ ਆਭਰਤਿ ਸਂਹਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਭਤਂ।** ਉਦਯਧਨਤੋ ਪਗੇਵ ਆਭਤਂ **ਪਾਭਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ, ਪਣ੍ਣਾਕਾਰੋ ਪਨ ਤਂ ਤਦਤ੍ਥਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੇਹਿ ਆਭਰੀਯਤੇਤਿ **ਪਾਭਤਂ।** ਪਤ੍ਥਨਤ੍ਥਜੋਤਕੋ ਹਿ ਅਯਂ **ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ।

“ਯਥਾਹਾ”ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਭਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮੂਲਭਣ੍ਡਤ੍ਥਂ **ਚੂਲ਼ਸੇਟ੍ਠਿਜਾਤਕ**ਪਾਠੇਨ (ਜਾ॰ ੧.੧.੪) ਸਾਧੇਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਟ੍ਠਕਥਾ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੪) **“ਅਪ੍ਪਕੇਨਪੀ**ਤਿ ਥੋਕੇਨਪਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਨਪਿ। **ਮੇਧਾਵੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ। **ਪਾਭਤੇਨਾ**ਤਿ ਭਣ੍ਡਮੂਲੇਨ। **ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਵੋਹਾਰਕੁਸਲੋ। **ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਧਨਞ੍ਚ ਯਸਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਣ੍ਠਾਪੇਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਯਥਾ ਕਿਂ? **ਅਣੁਂ ਅਗ੍ਗਿਂਵ ਸਨ੍ਧਮਂ,** ਯਥਾ ਪਣ੍ਡਿਤਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਗੋਮਯਚੁਣ੍ਣਾਦੀਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖਵਾਤੇਨ ਧਮਨ੍ਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਥੋਕਮ੍ਪਿ ਪਾਭਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਉਪਾਯੇਹਿ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਧਨਞ੍ਚ ਯਸਞ੍ਚ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਤਾਯ ਏਵ ਵਾ ਪਨ ਧਨਯਸਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ।

ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਦਾਤਬ੍ਬਂ **ਦੇਵਸਿਕਂ।** ਮਾਸੇ ਮਾਸੇ ਦਾਤਬ੍ਬਂ **ਮਾਸਿਕਂ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੁਪੋਸਥਿਕਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ** ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ। ਕੁਸਲਾਨੁਰੂਪੇਨ, ਕਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੇਨ ਸੂਰਭਾਵਾਨੁਰੂਪੇਨਾਤਿ ਦ੍ਵਨ੍ਨਂ ਪਰਂ ਸੁਯਮਾਨੇ **ਅਨੁਰੂਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਛੇਕਭਾਵਾਨੁਰੂਪਤਾ ਚੇਤ੍ਥ **ਕੁਸਲਾਨੁਰੂਪਂ।** ਕਤ੍ਥਚਿ **ਕੁਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਚ ਜਾਣੁਸੋਣਿਆਦਿਕੁਲਾਨਮਿਵ **ਕੁਲਾਨੁਰੂਪ**ਮ੍ਪਿ ਦਾਤਬ੍ਬਤੋ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ। ਸੇਨਾਪਚ੍ਚਾਦਿ **ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ,** ਇਮਿਨਾ ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਕਕਮ੍ਮਪਸੁਤਤ੍ਤਾ, ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਤ੍ਤਾ ਚ **ਧਨਧਞ੍ਞਾਨਂ ਰਾਸਿਕੋ** ਰਾਸਿਕਾਰਭੂਤੋ। **ਖੇਮੇਨ ਠਿਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਭਯਾ”**ਤਿ, ਕੁਤੋਚਿਪਿ ਭਯਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੋਦਾ ਮੋਦਮਾਨਾ**ਤਿ ਮੋਦਾਯ ਮੋਦਮਾਨਾ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨੇਵ ਮੋਦਮਾਨਾ, ਨ ਸਂਸਨ੍ਦਨਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੧) ਹਿ **ਮੁਦ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਮੋਦਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਰੇਪਿ ਮੋਦਮਾਨਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਮੁਦਿਤਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ, ਅਸਞ੍ਞੋਗੇਪਿ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਯੇਵ ਵੁਦ੍ਧੀਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਾਠੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਇਦ੍ਧਫੀਤਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਸਮਿਦ੍ਧਵੇਪੁਲ੍ਲਭਾਵਂ।

ਚਤੁਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੯. ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਚ੍ਚੇ ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ। ਤੇਯੇਵ **ਆਨੁਯਨ੍ਤਾ** ਯਥਾ ''ਅਨੁਭਾਵੋ ਏਵ ਆਨੁਭਾਵੋ''ਤਿ, ''ਆਨੁਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਚ੍ਚੇ ਅਨੁਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ **ਆਨੁਯੁਤ੍ਤਾ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ। **ਤੇ**ਤਿ ਆਨੁਯਨ੍ਤਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ। ''ਅਮ੍ਹੇ ਏਤ੍ਥ ਬਹਿ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ **ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।** ''ਨਿਬਨ੍ਧਵਿਪੁਲਾਯਾਗਮੋ ਗਾਮੋ **ਨਿਗਮੋ।** ਵਿਵਡ੍ਢਿਤਮਹਾਆਯੋ ਮਹਾਗਾਮੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੩੮) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਾਪਣੋ **ਨਿਗਮੋ,** ਸਪਾਕਾਰਾਪਣਂ **ਨਗਰਂ,** ਤਂ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੋ **ਗਾਮੋ**''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੀ ਅਭਿਨਵਟੀਕਾਯਂ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਕਣ੍ਡੇ ਕੁਲਦੂਸਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ) ਵਿਨਯਟੀਕਾਸੁ। ਗਸਨ੍ਤਿ ਮਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਗਾਮੋ,** ਸ੍ਵੇਵ ਪਾਕਟੋ ਚੇ, **ਨਿਗਮੋ ਨਾਮ** ਅਤਿਰੇਕੋ ਗਾਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਭੁਸਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ **ਨੀ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਚ ਰਸ੍ਸੋਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। ਜਨਪਦਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਵ। ''ਸਾਮਜਾਮਚ੍ਚੋ ਸਖਾ ਕੋਸੋ, ਦੁਗ੍ਗਞ੍ਚ ਵਿਜਿਤਂ ਬਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਰਾਜਪਕਤੀਸੁ ਰਞ੍ਞੋ ਤਦਵਸੇਸਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਹਿਤਸੁਖਾਤਿਵੁਦ੍ਧਿ, ਤਦੇਕਦੇਸਾ ਚ ਆਨੁਯਨ੍ਤਾਦਯੋਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਰਞ੍ਞਾ ਅਮਾ ਸਹ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਮਚ੍ਚਾ।** ''ਅਮਾਵਾਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਹਿ ਸਮਕਿਰਿਯਾਯ **ਅਮਾ**ਤਿ ਅਬਜਯਪਦਂ, ਚ-ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਤਦ੍ਧਿਤਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਨੇਰੁਤ੍ਤਿਕਾ। ਰਜ੍ਜਕਿਚ੍ਚਵੋਸਾਸਨਕਾਲੇ ਪਨ ਤੇ ਰਞ੍ਞਾ ਪਿਯਾ, ਸਹਪਵਤ੍ਤਨਕਾ ਚ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਪਿਯਸਹਾਯਕਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਰਞ੍ਞੋ ਪਰਿਸਤਿ ਭਵਾ **“ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ।** ਕੇ ਪਨ ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸੇਸਾ ਆਣਤ੍ਤਿਕਾਰਕਾ”**ਤਿ , ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੁਯੁਤ੍ਤਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਹਿ ਅਵਸੇਸਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਕਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤਿਪਿ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮੇ ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵੇ ਤਾਦਿਸਂ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਵੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਚ ਤਾਦਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਰਾਜੂਨਂ ਤਦੁਭਯਂ ਹਾਯਤੇਵ, ਦੇਯਜਧਮ੍ਮੇ ਪਨ ਅਸਤਿ ਪਗੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਦੇਯਜਧਮ੍ਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਦੇਯਜਧਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਚ ਮਹਲ੍ਲਕਕਾਲੇ ਚ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਦ੍ਵਯੇਨ। **ਅਨੁਮਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨੇਨ। **ਪਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਪਕ੍ਖਾ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ

ਅਙ੍ਗਭੂਤਾ। ਯਥ੍ਵਂ ਪਰਿਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ,** ਸਮ੍ਭਾਰਾ, ਤੇ ਚ ਤਸ੍ਸ ਯਥ੍ਵਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭੂਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਵਾਰਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਵਾਰਾ ਭਵਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। "**ਰਥੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਧਾਨਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ ਨਿਸੇਧੇਤਿ।

> ''ਰਥੋ ਸੇਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਝਾਨਕ੍ਖੋ ਚਕ੍ਕਵੀਰਿਯੋ।
> ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਧੁਰਸਮਾਧਿ, ਅਨਿਚ੍ਛਾ ਪਰਿਵਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪)।

ਹਿ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਮਹਾਵਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿ।** ਤਤ੍ਥ **ਰਥੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਯਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਰਥੋ। **ਸੇਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਲਙ੍ਕਾਰੋ। "**ਸੀਲਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ**"ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਝਾਨਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ ਝਾਨਮਯਅਕ੍ਖੋ। **ਚਕ੍ਕਵੀਰਿਯੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਚਕ੍ਕੋ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਧੁਰਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਧੁਰਾਨਂ ਸਮਤਾ। **ਅਨਿਚ੍ਛਾ ਪਰਿਵਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਲੋਭੋ ਸੀਹਧਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਪਰਿਵਾਰਣਂ।

ਅਟ੍ਠਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੦. ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤਾਦੀਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਹਿ। **ਯਸਸਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਵਿਧੇਨ ਆਨੁਭਾਵੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਣਾਠਪਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯਾ**"ਤਿ। "**ਸਦ੍ਧੋ**"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਦਾਤਾਦਾਨਸ੍ਸ ਫਲਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਦਾਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਾਨੇ ਸੂਰੋਤਿ **ਦਾਨਸੂਰੋ,** ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ''ਸਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਦਾਨਸੂਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮਿਵ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਸੋ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਯਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਪਰਸ੍ਸ ਦੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਸਯਂ ਲੋਭਂ ਸੁਟ੍ਠੁਮਭਿਭਵਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ। ਕਾਰਣੋਪਚਾਰਵਚਨਞ੍ਹੇਤਂ। ਪਰਤੋਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਬ੍ਬਿਸਯੇਨ ਲੋਭੇਨ ਅਨਾਕਡ੍ਢਨੀਯਤ੍ਤਾ **ਨ ਦਾਸੋ, ਨ ਸਹਾਯੋ।**

ਤਦੇਵਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ, ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਚ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਧਾਨਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਹਿ ਦਾਸਾਦਿਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਦਸ੍ਸਨਂ। ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਦੀਸੁ ਮਧੁਰਸ੍ਸੇਵ ਪਣੀਤਤ੍ਤਾ "**ਮਧੁਰਂ ਭੁਞ੍ਜਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਏਤਂ, ਪਣੀਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਦਾਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ** ਤਣ੍ਹਾਯ ਦਾਸਬ੍ਯਤਂ ਉਪਗਤਤ੍ਤਾ। **ਸਹਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਪਿਯਭਾਵਾਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ। **ਸਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਦਾਸਬ੍ਯਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗਸਦਿਸਾ''ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੪੦) ਤਂ ਤਣ੍ਹਾਦਾਸਬ੍ਯਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਾਸਾਮਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋ ਵਿਯ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਂ ਦਾਨਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਪਮਾਦਲਿਖਿਤਮੇਤਂ। **ਤਾਦਿਸੋ**ਤਿ ਦਾਨਸਾਮਿਸਭਾਵੋ।

ਸਮਿਤਪਾਪਸਮਣਬਾਹਿਤਪਾਪਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਮਤ੍ਤਸਮਣਜਾਤਿਮਤ੍ਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਕਪਣਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਦੁਗ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਜੀਵਿਕਮੁਪਗਤਾ ਕਸਿਰਵੁਤ੍ਤਿਕਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਦਲਿਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਪਥਾਵਿਨੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਗਾਮਿਨੋ। **ਵਣਿਬ੍ਬਕਾ**ਤਿ ਦਾਯਕਾਨਂ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ, ਕਮ੍ਮਫਲਕਿਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਚ ਯਾਚਨਕਾ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਗ੍ਗਚਰਿਯਾਦਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯੇ ਇਟ੍ਠਂ ਦਿਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਦੁਭਯੇਨੇਵ ਹਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਥੋਮਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਵਣਿਬ੍ਬਕਾ ਨਾਮਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪਸਤਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਹਿਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਸਰਾਵਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ। **ਓਪਾਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਤਬ੍ਬਤੋ ਨਦੀਤਲ਼ਾਕਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਂ ਤਿਤ੍ਥਂ, ਓਪਾਨਮਿਵਭੂਤੋਤਿ **ਓਪਾਨਭੂਤੋ।** ਤੇਨਾਹ "**ਉਦਪਾਨਭੂਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਾਵਤੋ। **ਸੁਤਮੇਵ ਸੁਤਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ **ਜਾਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਾਚਕਤ੍ਤਮਾਹ ਯਥਾ ''ਕੋਸਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਤੀਤਾਦਿਅਤ੍ਥਚਿਨ੍ਤਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਰਵ੍ਵੋ ਅਨੁਮਾਨਵਸੇਨ, ਇਤਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਵਸੇਨ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਦਸ੍ਸਿਤਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਤੀਤੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪੁਵ੍ਵਾਪੁਵ੍ਵਾਨਿਸੰਸਚਿਨ੍ਤਨਵ੍ਹੇਤ੍ਥ ਪਕਰਣਾਧਿਗਤਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪੁਵ੍ਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਵ੍ਵਪੁਵ੍ਵਸ੍ਸ। **ਦਾਯਕਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਦਾਯਕਾਨੰ, ਦਾਯਕੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਦਾਤੁਕਮਜਤਾਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਅਟ੍ਠਸੁ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਅਙ੍ਫਤਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਯਵ੍ਵਸ੍ਸ ਤਾਵ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ , ਸੁਜਾਤਤਾ, ਪਨ ਸੁਰੂਪਤਾ ਚ ਕਥੰ ਯਵ੍ਵਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਸਿਯਾ ਤਦੁਭਯੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮਙ੍ਗਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਭਾਵੰ ਅਨ੍ਵਯਤੋ, ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਤੇ ਹਿ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੇਚਿ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਯਥਾ ਅਙ੍ਫਤਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਯਵ੍ਵਸ੍ਸ ਏਕੰਸਤੋਵ ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਨ ਏਵੰ ਸੁਜਾਤਤਾ, ਸੁਰੂਪਤਾ ਚ, ਤਦੁਭਯੰ ਪਨ ਅਨੇਕੰਸਤੋਵ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤੁੰ ਅਰੁਚਿਸੂਚਕਸ੍ਸ **ਕਿਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ''ਅਯੰ ਦੁਜ੍ਜਾਤੋਤਿਆਦਿਵਚਨਸ੍ਸ ਅਨੇਕੰਸਿਕਤੰ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਤਥਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਯਿਦੰ ਅਸਾਰੰ। ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਹੇਤੰ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਯਵ੍ਵਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭਾਵਦਸ੍ਸਨੰ ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਤਥਾ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਵਕਾਸਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਦੁਭਯਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨੇਵ ਅਨੇਕੰਸਤੋ ਅਙ੍ਗਭਾਵਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚ। ਕਿਰਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਦਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾਕਾਰਸੂਚਨਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਮਨੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮਾਨਿਪਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਯਵ੍ਵਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ ਕਿਰਸਦ੍ਦੇਨ ਤਸ੍ਸ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾਕਾਰੋ ਸੂਚਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਏਵਮਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਅਯੰ ਵਿਰੂਪੋ ਕਿਤ੍ਤਕੰ...ਪੇ॰... ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯੰ ਦਲਿਦ੍ਦੋ, ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ, ਨ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ, ਨ ਮੇਧਾਵੀ ਕਿਤ੍ਤਕੰ...ਪੇ॰... ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਚਤੁਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੧. ''ਸੁਜੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੧੧-੩੧੩) ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੰ ਨਿਸੇਧੇਨ੍ਤੋ **"ਮਹਾਯਾਗ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰੋਹਿਤਸ੍ਸ ਸਯਮੇਵ ਕਟਚ੍ਛੁਗ੍ਗਹਣਜੋਤਨੇਨ ਏਵੰ ਸਹਤ੍ਥਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਦਾਨੇ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਵੰ ਦੁਜ੍ਜਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਸੁਜਾਤਤਾਯ ਅਨੇਕੰਸਤੋ ਅਙ੍ਗਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੇਵਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿ ''ਏਵੰ ਅਨਜ੍ਝਾਯਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੰਵਿਧਾਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਦਾਨੰ ਕਿਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਕਾਰਣਤੋ।

ਤਿਸ੍ਸੋਵਿਧਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੨. **ਤਿਣ੍ਣੰ ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਭੂਮੀਨੰ, ਅਵਤ੍ਥਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਲਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਾਕਾਰੇਨ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਕਰਣਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇ। ਕਰਣੀਯਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਹਿ ਕਤ੍ਤਰਿ **ਏਵ** ਏਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਨ ਕਰਣੇ। ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਹਿ ਕਰਣਜੋਤਕਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾਵ ਕਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣੂਪਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਪੁਬ੍ਬ...ਪੇ॰... ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਚਲਾ**ਤਿ ਦਲ਼੍ਹਾ ਕੇਨਚਿ ਅਸੰਹੀਰਾ। **ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੂਪਾਯਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਥਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਹਿ ਯਥਾ ਤੰ ਦਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਵਿਪੁਲਫਲਤਾਯ ਮਹਪ੍ਫਲੰ ਹੋਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੇਨ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। **ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਯਜਮਾਨਯਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ...ਪੇ॰... ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਏਸੇਵ ਨਯੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮੁਞ੍ਚਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਚੇਤਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵੋ ਨਾਮ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਤਾ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਉਲ਼ਾਰਭਾਵੋ। **ਪਚ੍ਛਾਸਮਨੁਸ੍ਸਰਣਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਪਰਚੇਤਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵੋ ''ਅਹੋ ਮਯਾ ਦਾਨੰ ਦਿਨ੍ਨੰ ਸਾਧੁ ਸੁਟ੍ਠੂ''ਤਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਦੁਭਯਚੇਤਨਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚਲਕਰਣੂਪਾਯੰ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਥਾ...ਪੇ॰... ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਤਥਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਚੇਤਨੰ, ਪਚ੍ਛਾਸਮਨੁਸ੍ਸਰਣਚੇਤਨਞ੍ਚ ਨਿਚ੍ਚਲਮਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੰ, ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ

ਹੋਤਿ। “**ਨਾਪਿ ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤੀ**”ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾਸਮਨੁਸ੍ਸਰਣਚੇਤਨਾਯ ਏਵ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਨਿਚ੍ਚਲਕਰਣੂਪਾਯਦਸ੍ਸਨੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਯਥਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਉਪਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਭੋਗੇਸੂ**ਤਿ ਖੇਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਲਦ੍ਧੇਸੁਪਿ ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ। **ਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ** ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੇਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਮਹਾਰੋਰੁਵ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਨੋ ਵਤ੍ਥੁ ਕੋਸਲਸੰਯੁਤ੍ਤੇ, (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੧) ਮਯ੍ਹਕਜਾਤਕੇ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੬.ਮਯ੍ਹਕਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾ) ਚ ਆਗਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਤਗਰਸਿਖਿੰ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਪਟਿਪਾਦੇਸਿ, ‘ਦੇਥ ਸਮਣਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ, ਦਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਅਹੋਸਿ ‘‘ਵਰਮੇਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਦਾਸਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾ ਵਾ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁ’’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਸੋ ਕਿਰ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਦਿਵਸੇਸੁ ਤੰ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਦਾਤੁੰ ਪਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਦਿਵਸੇ ਅਯੰ ਪਦੁਮਵਤਿਯਾ ਦੇਵਿਯਾ ਤਤਿਯਪੁਤ੍ਤੋ ਤਗਰਸਿਖੀ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਗਨ੍ਧਮਾਦਨਪਬ੍ਬਤੇ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖੇਨ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੇ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਨੋਤਤ੍ਤਦਹੇ ਮੁਖੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਮਨੋਸਿਲਾਤਲੇ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਵੇਹਾਸੰ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਓਰੁਯ੍ਹ ਚੀਵਰੰ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਮਾਦਾਯ ਨਗਰਵਾਸੀਨੰ ਘਰਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸਹਸ੍ਸਭਣ੍ਡਿਕੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਾਸਾਦਿਕੇਹਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਾਦੀਹਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਘਰਦ੍ਵਾਰੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤੰ ਦਿਵਸਞ੍ਚ ਸੇਟ੍ਠਿ ਪਾਤੋਵ ਉਟ੍ਠਾਯ ਪਣੀਤੰ ਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਘਰਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਆਸਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਦਨ੍ਤਨ੍ਤਰਾਨਿ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੰ ਦਿਵਸੰ ਪਾਤੋਵ ਭੁਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਦਾਨਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਭਰਿਯੰ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਦੇਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਰਾਜੁਪਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥੰ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਸੇਟ੍ਠਿਭਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਜਾਤਿਕਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਮਯਾ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਕਾਲੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ‘ਦੇਥਾ’ਤਿ ਵਚਨੰ ਨ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਦਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਚ ਅਜ੍ਜ ਨ ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦਾਪੇਤਿ, ਵੀਤਰਾਗਦੋਸਮੋਹਸ੍ਸ ਵਨ੍ਤਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਓਹਿਤਭਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਾਪੇਤਿ, ਯੰ ਵਾ ਤੰ ਵਾ ਅਦਤ੍ਵਾ ਪਣੀਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਘਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੰ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤੰ ਆਦਾਯ ਅਨ੍ਤੋਨਿਵੇਸਨੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸਾਲਿਤਣ੍ਡੁਲੇਹਿ ਭਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪੰ ਖਾਦਨੀਯੰ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ, ਸੂਪੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ‘‘ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਅਨੁਮੋਦਨੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਸੋਪਿ ਖੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਰਾਜੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਹ ‘‘ਮਯੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਅਪਿ ਵੋ ਲਦ੍ਧੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ’’ਤਿ? ਆਮ, ਸੇਟ੍ਠਿ ਲਦ੍ਧੋਤਿ। ‘‘ਪਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਗੀਵੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਸਿ , ਅਥਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਗਨ੍ਧੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਨਾਸਪੁਟੰ ਪਹਰਿ। ਸੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੰਯਮੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਕਾਰੋ ‘‘ਵਰਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਦਾਨੇਨ ਪਨੇਸ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਨ੍ਨੋ, ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੇਵ ਚ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਸੇਟ੍ਠਿਕੁਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਅਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਮੋ ਭਵੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੇਨ ਪਨ ਨਾਪਿ ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਸੰਯੁਤ੍ਤਵਰਲਞ੍ਛਕੇ** -

> ‘‘ਯੰ ਖੋ ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਦਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਅਹੋਸਿ ‘ਵਰਮੇਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਦਾਸਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾ ਵਾ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁ’ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੇਨ ਨਾਸ੍ਸੁਲ਼ਾਰਾਯ ਭਤ੍ਤਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ, ਨਾਸ੍ਸੁਲ਼ਾਰਾਯ ਵਤ੍ਥਭੋਗਾਯ, ਯਾਨਭੋਗਾਯ, ਨਾਸ੍ਸੁਲ਼ਾਰਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਕਾਮਗੁਣਾਨੰ ਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੧)।

ਮਯ੍ਹਕਜਾਤਕੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ –

‘‘ਇਤਿ ਮਹਾਰਾਜ ਆਗਨ੍ਤੁਕਸੇਟ੍ਠਿ ਤਗਰਸਿਖਿਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਬਹੁਂ ਧਨਂ ਲਭਿ , ਦਤ੍ਵਾ ਅਪਰਚੇਤਨਂ ਪਣੀਤਂ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਪਣੀਤੇ ਭੋਗੇ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖੀ’’ਤਿ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੬.ਮਯ੍ਹਕਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਭਾਤੁ ਪਨੇਸ ਏਕਂ ਪੁਤ੍ਤਂ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੫੪) ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ ਜੀਵਿਤਂ ਵੋਰੋਪੇਸਿ, ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ, ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਞ੍ਚ ਅਪੁਤ੍ਤਕੋ ਜਾਤੋ, ਇਦਾਨਿਪਿ ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮੇਨ ਮਹਾਰੋਰੁਵਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **‘‘ਮਹਾਰੋਰੁਵਂ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿਗਹਪਤਿਨੋ ਵਿਯਾ’’**ਤਿ, ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਕਾ ਹਿ ਚੇਤਨਾ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਨ ਦੇਤੀਤਿ।

ਦਸਆਕਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੩. ਆਕਰੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਤਾਯ ਸਮਰਿਯਾਦਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਫਲਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਆਕਾਰੋ**, ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ’’**ਤਿ। ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ **ਆ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵ, ਅਥ ਖੋ **ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤਿ।** ਤਦੁਭਯੇਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ, ਪਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ ਕਰੋਤਿ। **ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਬਲਵਤਰਂ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਪਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਤੋ, ਪਰਿਵਾਰਜਨਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਂ। ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਮ੍ਪਿ ਵਿਨੋਦੇਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤੇਸਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀਨਮੇਵ। ਯਜਨਂ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਦਾਨਮੇਵਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਅਗ੍ਗਿਜੁਹਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਦੇਤੁ ਭਵ’’**ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤੂ**ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਵਸੇਨ ਚਜਤੁ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇ।

ਸੋਲ਼ਸਾਕਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੪. ਅਨੁਮਤਿਪਕ੍ਖਾਦਯੋ ਏਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੂਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਪਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਮੋਦਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **‘‘ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀ’’**ਤਿ। **ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮਿਵ ਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ, ਅਨੇਕਵਾਰਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ‘‘ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਬਜਾਪਨਵਚਨਂ, ਤਦੇਵ ਆਭੁਸੋ ਮੇਡਨਟ੍ਠੇਨ **ਆਮੇਡਿਤਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੪੪) ਵੁਤ੍ਤਂ। **‘‘ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ’’**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਫਲਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਤ੍ਥਂ। **ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੁਤਮਤ੍ਥਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਰਾਜਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਦਿਯਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਥਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਆਦਾਪੇਤ੍ਵਾ।

‘‘ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਿਨੋਦਨੇਨਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ। ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਮਾਨਾਦਯੋਪਿ ਹਿ ਦਾਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ, ਤੇਸਂ ਵਿਨੋਦਨੇਨਪਿ ਤਂ ਵੋਦਾਪਿਤਂ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਆਸਨ੍ਨਤਰਭਾਵਤੋ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਿਨੋਦਨਮੇਵ ਗਹਿਤਂ। ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ ਹਿ ਦਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ। ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਭਾਵਾਪਾਦਨਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਸੁਨ੍ਦਰ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਧਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਤੋ। ਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਚ੍ਚਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਤ੍ਤਾ **ਧਮ੍ਮਂ**, ਉਪਸਮਚਰਿਯਭਾਵਤੋ **ਸਮਂ**, ਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ **ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੩੪੫. ਤਸ੍ਮਿਂ ਯਞ੍ਞੇ ਰੁਕ੍ਖਤਿਣਚ੍ਛੇਦੋਪਿ ਨਾਮ ਨਾਹੋਸਿ, ਕੁਤੋ ਪਾਣਵਧੋਤਿ ਪਾਣਵਧਾਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਦਲ਼੍ਹੀਕਰਣਤ੍ਥਂ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੇਹਿ ਅਵਿਦੂਸਿਤਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ‘‘ਨੇਵ ਗਾਵੋ ਹਞ੍ਞਿਂਸੂ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ‘‘ਨ ਰੁਕ੍ਖਾ ਛਿਜ੍ਜਿਂਸੂ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਯੇ ਯੂਪਨਾਮਕੇ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਬਰਿਹਿਸਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥਾਯ। **ਵਨਮਾਲਾਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਵਨਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਗਨ੍ਥਿਤਮਾਲਾਨਿਯਾਮੇਨ। ਏਵਂ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੪੫) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਨਪਨ੍ਤਿਆਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਭੂਮਿਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ। ਮਨ੍ਤਾਦਿਨਾ ਹਿ ਪਰਿਸਙ੍ਖਤਾ

ਭੂਮਿ ਵਿਨੂਤਿ ਅਸ੍ਸ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੇਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਵੇਦੀ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਪਿ ਰੁਕ੍ਖਾ ਤੇਪਿ ਦਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾ ਚੇਤਂ ਦ੍ਵਯਂ, ਅਭਿਹਿਤਕਮ੍ਮਂ ਵਾ। ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਯ ਹਿ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿਂ ਕਾਰਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਾਣਵਧਾਭਾਵਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹੀਕਰਣਤ੍ਥਂ, ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੇਨ ਅਵਿਦੂਸਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **ਕਿਂ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਅਨ੍ਤੋਗੇਹਦਾਸੋ** ਅਨ੍ਤੋਜਾਤੋ। **ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ** ਧਨਕ੍ਕੀਤਕਰਮਰਾਨੀਤਸਾਮਂਦਾਸਬ੍ਯੂਪਗਤਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਪੁਬ੍ਬਮੇਵਾ**ਤਿ ਭਤਿਕਰਣਤੋ ਪਗੇਵ। **ਧਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਭਤ੍ਤਵੇਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਸਿਕਂ ਭਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਮਾਸਿਕਾਦਿਪਰਿਬ੍ਬਯਞ੍ਚ। ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। **ਤਜ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਿਤਾ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਵਚਨੇਨੇਵ। **ਯਥਾਨਾਮਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਪਾਕਟਨਾਮਾਨੁਰੂਪੇਨੇਵ। **ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਨਵਨੀਤਦਧਿਮਧੁਫਾਣਿਤੇਨ ਚੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਪਣੀਤਪਣੀਤਾਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਥਯਾਨਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤੇਨਾਹ “**ਪਣੀਤੇਹਿ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦਿਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੇਹੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪੇਹਿ ਯਾਗੁ...ਪੇ॰... ਪਾਨਕਾਦੀਹੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਹਿ।

੩੪੬. ਪਟਿਸਾਮੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵਤੋ **ਚ ਸਂ** ਨਾਮ ਧਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਤੀਤਿ **ਸਪਤਿ** ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਲੋਪੇਨ, ਧਨਵਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਹਿਤਾਵਹਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਨ੍ਤਿ **ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ** , ਤਦੇਵ ਧਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਹੂਤਂ ਧਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਕ੍ਖਯਧਮ੍ਮਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਖਯਸਭਾਵਮੇਵ। **ਗਾਮਭਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਸਂਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਗਾਮੇ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਗੇਨ, ਏਵਂ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੪੬) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਭਾਗਗਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੩੪੭. **ਯਞ੍ਞਵਾਟੋ**ਤਿ ਖਣਿਤਾਵਾਟਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮੇਧਾਦਿਯਞ੍ਞਯਜਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੇਨ ਪਨ ਇਧ ਦਾਨਸਾਲਾਯ ਏਵ, ਤਾਯ ਚ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਕਤਾਯ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਭਾਗੇ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਤੋ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਂ ਪਨ ਠਾਨਂ ਰਞ੍ਞੋ ਦਾਨਸਾਲਾਯ ਨਾਤਿਦੂਰੇ ਏਵਾਤਿ ਆਹ “**ਯਥਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਯਤੋ ਤਤ੍ਥ ਪਾਤਰਾਸਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਲਨ੍ਤਰੂਪਾਯੇਵ ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਰਞ੍ਞੋ ਦਾਨਸਾਲਂ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। “**ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਯਞ੍ਞਵਾਟਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯਾਗੁਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਿ ਯਾਗੁਸੀਸੇਨ ਪਾਤਰਾਸਭੋਜਨਮਾਹ।

੩੪੮. **ਮਧੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਦੁਰਸਂ। **ਉਪਰਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਪਿਚ ਮੇ ਭੋ ਏਵਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮਤ੍ਥਂ। **ਪਰਿਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਵਪਰਿਹਾਰੇਨ, ਉਜੁਕਭਾਵਾਪਨਯਨੇਨ ਵਾ, ਉਜੁਕਵੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾਵ ਯਥਾਚਿਨ੍ਤਿਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਜੁਕਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਯਮਾਨੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀ**”ਤਿ।

ਨਿਚ੍ਚਦਾਨਅਨੁਕੁਲਯਞ੍ਞਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੯. **ਉਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਦਾਨੇ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਮਾਹ, **ਸਮੁਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਂ। ਕਸਿਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦਿ**ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ** ਦਲਿਦ੍ਦਿਯਾਦਿਅਨਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਪ੍ਪਸਮ੍ਭਾਰਤਰੋ ਚੇਵ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੋ ਚਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ‘‘ਅਪ੍ਪਤ੍ਥਤਰੋ ਚ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰੋ ਚ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੋ ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰੋ ਚਾ’’ਤਿ ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪ੍ਪਸਮ੍ਭਾਰਤਰੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਤ੍ਤਸਮ੍ਭਾਰੋ, ਅਸਮਾਰਬ੍ਭਿਯਸਮ੍ਭਾਰੋ। **ਅਪ੍ਪਤ੍ਥਤਰੋ**ਤਿ ਪਨ ਅਤਿਵਿਯ ਅਪ੍ਪਕਿਚ੍ਚੋ, **ਅਤ੍ਥੋ** ਚੇਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਤ੍ਥ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ “**ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰੋ**”ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਸਮ੍ਮਾ ਆਰਭੀਯਤਿ ਯਞ੍ਞੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮਾਰਮ੍ਭੋ,** ਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਤ੍ਤਪੀਲ਼ਾ, ਅਪ੍ਪੋ ਸਮਾਰਮ੍ਭੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਥਾ, ਅਯਂ ਪਨਾਤਿਸਯੇਨਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰੋ।** ਵਿਪਾਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਦਿਸਂ ਫਲਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਪ੍ਫਲੋ,** ਅਯਂ ਪਨਾਤਿਸਯੇਨਾਤਿ **ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੋ।** ਉਦਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਾਦਿਫਲਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਾਨਿਸਂਸੋ,** ਅਯਂ ਪਨਾਤਿਸਯੇਨਾਤਿ **ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰੋ। ਧੁਵਦਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਧੁਵਾਨਿ ਥਿਰਾਨਿ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਦਾਨਾਨਿ। **ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣਂ। **ਅਨੁਕੁਲਯਞ੍ਞਾਨੀ**ਤਿ ਅਨੁਕੁਲਂ

ਕੁਲਾਨੁਕ੍ਕਮਂ ਉਪਾਦਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬਦਾਨਾਨਿ । ਤੇਨਾਹ “**ਅਮ੍ਹਾਕ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਯਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਅਨੁਕੁਲਯਞ੍ਞਾਨਿ ਨਾਮਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਨਿਬਦ੍ਧਦਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਬਨ੍ਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਪਵੇਣੀਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦਾਨਾਨਿ।

ਹਤ੍ਥਿਦਨ੍ਤੇਨ ਕਤਾ **ਦਨ੍ਤਮਯਸਲਾਕਾ**, ਯਤ੍ਥ ਦਾਯਕਾਨਂ ਨਾਮਂ ਅਙ੍ਕਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਤਂ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਂ ਸਲਾਕਦਾਨਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਂ ਕੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਕੁਲਂ। **ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਦਲਿਦ੍ਦਭਾਵੇਨ। **“ਏਕਸਲਾਕਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਦਾਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਕੇਨਪਿ ਸਲਾਕਦਾਨੇਨ ਨਿਬਦ੍ਧਦਾਨਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਮਦਤ੍ਵਾ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਮਾਹ। **ਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਸੇਤਵਾਹਨਰਞ੍ਞੋ।

ਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਸੇਨੋ ਵਿਯ ਮਂਸਪੇਸਿਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਸੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਮਸਮਦਾਨੇ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਨਵਚਨਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਗਲਗ੍ਗਾਹਾ**ਤਿ ਗਲਗ੍ਗਹਣਾ। **“ਕਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮੋਕਾਸਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਪੀਲਾਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਮਾਰਮ੍ਭ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪੀਲਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਪੀਲ਼ਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਮਾਰਮ੍ਭੋ**”ਤਿ।
ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾਮੁਞ੍ਚਚੇਤਨਾਅਪਰਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਾਯਕਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਵੀਤਰਾਗਤਾਵੀਤਦੋਸਤਾਵੀਤਮੋਹਤਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਚ ਤੀਣੀਤਿ ਏਵਂ **ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ** ਹੋਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣਾ**, ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੇ **ਨਨ੍ਦਮਾਤਾਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ** (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੬.੩੭) ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕਂ। ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਮਹਾਨਦੀ ਵਿਯ, ਮਹੋਘੋ ਵਿਯ ਚ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਅਭਿਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪੁਞ੍ਞਮੇਵ **ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ। ਤਥਾਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਕਾਤੁਂ ਅਸੁਕਰਤ੍ਤਮਾਹ। ਕਾਰਣਮਹਤ੍ਤੇਨ ਫਲਮਹਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਉਪਰਿ ਨਜ੍ਜਾ ਵੁਟ੍ਠਿਯਾ ਮਹੋਘੋ ਵਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ।

੩੫੦. ਨਵਨਵੋਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ ਅਭਿਨਵੋ, ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਬਜਾਪਾਰਾਪਜ੍ਜਨਤੋ ਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਏਕੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਵਾਸਸ੍ਸ ਕਤਿਪਯੇਨਾਪਿ ਕਾਲੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪੇਤਬ੍ਬਤੋ ਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **“ਪਣ੍ਣਸਾਲ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਮਹਾਵਿਹਾਰੇਪਿ ਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਉਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਏਕਵਾਰਂ ਧਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗਂ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ **ਸਬ੍ਬਾਸਵਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਦਿ**ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ। **ਨਵਾਨਿਸਂਸਾ**ਤਿ ਸੀਤਪਟਿਘਾਤਾਦਯੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਯਥਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਗਣਿਤਾ ਨਵ ਉਦਯਾ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਤਾਯ ਚੇਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਵਾਸਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਜਾਤਂ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਾਗਮਵਰਲਞ੍ਛਕੇ** ‘‘ਸੋ ਚ ਸਬ੍ਬਦਦੋ ਹੋਤਿ ਯੋ ਦਦਾਤਿ ਉਪਸ੍ਸਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨), ਸਦਾ ਪੁਞ੍ਞਪਵਡ੍ਢਨੂਪਾਯਞ੍ਚ ਏਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ‘‘ਯੇ ਦਦਨ੍ਤਿ ਉਪਸ੍ਸਯਂ, ਤੇਸਂ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਦਾ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੭) ਤਥਾ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਲਦ੍ਧਾ ਆਗਤਸ੍ਸਾਪਿ ਛਾਯੂਦਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਆਰਾਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਸ੍ਸਯੇ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਬਲਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਬਹਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯੇ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ ਵਾਤਾਤਪੇਹਿ ਕਿਲਮਤਿ, ਪਤਿਸ੍ਸਯਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਧਾਯ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਨਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਬਹਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਾਦੇ ਕਣ੍ਟਕੋ ਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਖਾਣੁ ਪਹਰਤਿ, ਸਰੀਸਪਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚੇਵ ਚੋਰਭਯਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਤਿਸ੍ਸਯਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਧਾਯ ਨਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪੀਤਿਸੁਖਂ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮਸੁਖਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ। ਬਹਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯੇ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਵਿਸਨਕ੍ਖਣੇ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਨਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਅਕ੍ਖਿਪਸਾਦੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵਾਰਵਾਤਪਾਨਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਆਵਾਸੇ ਵਸਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਆਵਾਸਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ...ਪੇ॰... ਹੋਤੀ’’ਤਿ ‘‘ਸਦਾ ਪੁਞ੍ਞਪਵਡ੍ਢਨੂਪਾਯਞ੍ਚ ਏਤ’’ਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਆਨਿਸਂਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਖਨ੍ਧਕਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ ਸੇਨਾਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੯੪) ਆਗਤਵਿਨਯਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਆਗਤਾ –

‘‘ਸੀਤੰ ਉਣ੍ਹੰ ਪਟਿਹਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਵਾਲ਼ਮਿਗਾਨਿ ਚ।
ਸਰੀਸਪੇ ਚ ਮਕਸੇ, ਸਿਸਿਰੇ ਚਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਿਯੋ॥

ਤਤੋ ਵਾਤਾਤਪੋ ਘੋਰੋ, ਸਞ੍ਜਾਤੋ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ।
ਲੇਣਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਝਾਯਿਤੁਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤੁੰ॥

ਵਿਹਾਰਦਾਨੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਅਗ੍ਗੰ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵਣ੍ਣਿਤੰ।
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੋਸੋ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸੰ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਨੋ॥

ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰਯੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ।
ਤੇਸੰ ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਾਨਞ੍ਚ, ਵਤ੍ਥਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਚ॥

ਦਦੇਯ੍ਯ ਉਜੁਭੂਤੇਸੁ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ।
ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪਨੂਦਨੰ।
ਯੰ ਸੋ ਧਮ੍ਮੰ ਇਧਞ੍ਞਾਯ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ ਅਨਾਸਵੋ’’ਤਿ॥ –

ਰਾਜਗਹਸੇਟ੍ਠਾਦੀਨੰ ਵਿਹਾਰਦਾਨੇਨ ਅਨੁਮੋਦਨਾਗਾਥਾਯੋ ਪੇਯ੍ਯਾਲਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਤੰ ਉਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਉਤੁਵਿਸਭਾਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਿਸਿਰੇ ਚਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਿਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਿਸਿਰੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਫੁਸਿਤਕਵਾਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵੁਟ੍ਠਿਯੋ**ਤਿ ਉਜੁਕਮੇਘਵੁਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ। ਏਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ‘‘ਪਟਿਹਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪਦੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ ਵਿਹਾਰੇਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ। **ਲੇਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਲੀਯਨਤ੍ਥੰ। **ਸੁਖਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਤਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵੇਨ ਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਥੰ। **“ਝਾਯਿਤੁਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤੁ”**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਪਦਦ੍ਵਯੰ ‘‘ਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪਦੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਦਾਨੰ, ਕਤਮਸੁਖਤ੍ਥੰ? ਝਾਯਿਤੁੰ, ਵਿਪਸ੍ਸਿਤੁਞ੍ਚ ਯੰ ਸੁਖੰ ਤਦਤ੍ਥੰ। ਅਥ ਵਾ ਪਰਪਦੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ – ਝਾਯਿਤੁਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤੁਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਦਾਨੰ, ‘‘ਇਧ ਝਾਯਿਸ੍ਸਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਦਦਤੋ **ਵਿਹਾਰਦਾਨੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗੰ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵਣ੍ਣਿਤੰ।** ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਸੋ ਚ ਸਬ੍ਬਦਦੋ ਹੋਤਿ, ਯੋ ਦਦਾਤਿ ਉਪਸ੍ਸਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨)।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਗ੍ਗੰ ਵਣ੍ਣਿਤੰ, **ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੋਸੋ**ਤਿ ਗਾਥਾ। **ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੇ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ ਚ ਪਟਿਵੇਧਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ ਚ ਵਾਸੇਯ੍ਯ। **ਤੇਸੰ ਅਨ੍ਨਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਯੰ ਤੇਸੰ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਾਨਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਚ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦਿਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਚ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੇਸੁ **ਉਜੁਭੂਤੇਸੁ** ਅਕੁਟਿਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ। **ਦਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਦਹੇਯ੍ਯ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ **ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ,** ਨ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦੰ ਵਿਰਾਧੇਤ੍ਵਾ। ਏਵੰ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ **ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ ਅਨਾਸ**ਵੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋ।

ਅਯੰ ਪਨ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੫੦) ਚੇਵ **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੩.੨੯੫) ਚ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤੋ ਟੀਕਾਨਯੋ – **ਸੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਵਸੇਨ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਉਤੁਵਿਪਰਿਣਾਮਵਸੇਨ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੀਤੰ। **ਉਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪੰ, ਤਸ੍ਸ ਵਨਡਾਹਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਟਿਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਬਾਧਤਿ ਯਥਾ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਬਾਧਨੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਕਰੋਤਿ। ਸੀਤੁਣ੍ਹਬ੍ਭਾਹਤੇ ਹਿ ਸਰੀਰੇ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, **ਵਾਲ਼ਮਿਗਾਨੀ**ਤਿ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਿਚਣ੍ਡਮਿਗੇ । ਗੁਤ੍ਤਸੇਨਾਸਨਞ੍ਹਿ ਆਰਞ੍ਞਕਮ੍ਪਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰੰ ਪਿਧਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਰੀਸਪੇ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਰਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਦੀਘਜਾਤਿਕੇ ਸਪ੍ਪਾਦਿਕੇ। **ਮਕਸੇ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ, ਟੰਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਏਤੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਿਸਿਰੇ**ਤਿ ਸਿਸਿਰਕਾਲਵਸੇਨ, ਸਤ੍ਤਾਹਵਦ੍ਦਲਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਿਸਿਰਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ। ਵ◌ੁ**ਟ੍ਠਿਯੋ**ਤਿ ਯਦਾ ਤਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਸ੍ਸਵ◌ੁਟ੍ਠਿਯੋ ਪਟਿਹਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਵ◌ਾ**ਤਾਤਪੋ ਘੋਰੋ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਾਦੀਨੰ ਉਮ੍ਮੂਲਭਞ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਘੋਰੋ ਸਰਜਅਰਜਾਦਿਭੇਦੋ ਵ◌ਾਤੋ ਚੇਵ ਗਿਮ੍ਹਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਯੇਸੁ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਘੋਰੋ ਸੂਰਿਯਾਤਪੋ ਚ **ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ** ਪਟਿਬਾਹੀਯਤਿ। **ਲੇਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥੰ। **ਸੁਖਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵ◌ੇਨ ਫਾਸੁਵ◌ਿਹਾਰਤ੍ਥੰ। **ਝਾਯਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਤਿੰਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤੁੰ। ਵ◌ਿ**ਪਸ੍ਸਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤੁੰ।

ਵ◌ਿ**ਹਾਰੇ**ਤਿ ਪਤਿਸ੍ਸਯੇ। **ਕਾਰਯੇ**ਤਿ ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯ। **ਰਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਮਨੋਰਮੇ ਨਿਵ◌ਾਸਸੁਖੇ। ਵ◌ਾ**ਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ**ਤਿ ਕਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਨ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ਿਹਾਰੇ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਨਿਵ◌ਾਸੇਯ੍ਯ, ਤੇ ਨਿਵ◌ਾਸੇਨ੍ਤੋ ਪਨ ਤੇਸੰ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨੰ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਿਲਮਥੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ੰ **ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਾਨਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਚ ਦਦੇਯ੍ਯ ਉਜੁਭੂਤੇਸੁ** ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲਾਨੰ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਹਨੇਨ ਵ◌ਿ**ਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ।**

ਇਦਾਨਿ ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਕਾਰਿਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇ**ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ। **ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਕਲਵ◌ਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਨੂਦਨੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। **ਯੰ ਸੋ ਧਮ੍ਮੰ ਇਧਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਸੋ ਉਪਾਸਕੋ ਯੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਨੇਨ **ਅਨਾਸ**ਵ◌ੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ** ਏਕਾਦਸਗ੍ਗਿਵ◌ੂਪਸਮੇਨ ਸੀਤਿ ਭਵਤੀਤਿ।

ਸੀਤਪਟਿਘਾਤਾਦਿਕਾ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸਾਨਾ ਤੇਰਸ, ਅਨ੍ਨਾਦਿਲਾਭੋ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ, ਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧੋ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਤਰਸ ਆਨਿਸੰਸਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ।**

ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਕਾਨੰ ਵ◌ਿਹਾਰਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਫਲਾਨੁਰੂਪਮ੍ਪਿ ਦਾਯਕਾਨੰ ਵ◌ਿਹਾਰਦਾਨਫਲੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕਫਲੰ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਘਿਕਵ◌ਿਹਾਰਮੇਵ ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਵਦਤਿ, ਸਙ੍ਘਿਕਵ◌ਿਹਾਰੋ ਨਾਮੇਸ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੰ ਸਙ੍ਘੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਵ◌ਿਹਾਰੋ, ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਪਦਭਾਜਨਿਯੰ** ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ''ਸਙ੍ਘਿਕੋ ਨਾਮ ਵ◌ਿਹਾਰੋ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਚੇਤਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ ਕਰੀਯਤਿ, ਚਤੂਹਿ ਦਿਸਾਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵ◌ਾਯੇਵ ਪਾਦੇ ਧੋਵ◌ਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕੁਞ੍ਚਿਕਾਯ ਦ੍ਵ◌ਾਰੰ ਵ◌ਿਵਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤ੍ਵ◌ਾ ਯਥਾਫਾਸੁਕੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਚਤੁਰਤਨਿਕਾਪਿ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾ ਹੋਤੁ, ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੰ ਸਙ੍ਘੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਵ◌ਿਹਾਰੋਤ੍ਵ◌ੇਵ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

੩੫੧. ਲੋਭੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਦੁਪ੍ਪਰਿਚ੍ਚਜਾ। "ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ** ਵ◌ਾ"ਤਿਆਦਿ ਉਪਾਸਕਾਨੰ ਤਥਾ ਸਮਾਦਾਨੇ ਆਚਿਣ੍ਣੇ, ਦਲ੍ਹਤਰੰ ਸਮਾਦਾਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਸਰਣੰ ਪਨ ਤੇਸੰ ਸਾਮੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਗਣਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਸਨ੍ਤਿਕੇਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਥਾਗਹਿਤੇ ਸਰਣੇ, **"ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਯਥਾਗਹਿਤਸਰਣਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞੂਜਾਤਿਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਵ◌ਿਞ੍ਞੂਜਾਤਿਕਾਨਮੇਵ ਹਿ ਸਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥਕੋਸਲ੍ਲਾਨੰ ਸੁਵਣ੍ਣਘਟੇ ਸੀਹਵਸਾ ਵ◌ਿਯ ਅਕੁਪ੍ਪੰ ਸਰਣਗਮਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **"ਜੀਵ◌ਿਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਯੰ ਪੁਞ੍ਞ"**ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦੰ ''ਸਚੇ ਤ੍ਵ◌ੰ ਯਥਾਗਹਿਤੰ ਸਰਣੰ ਨ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵ◌ਾਹੰ ਤੰ ਮਾਰੇਮੀ''ਤਿ ਕਾਮੰ ਕੋਚਿ ਤਿਣ੍ਹੇਨ ਸਤ੍ਥੇਨ ਜੀਵ◌ਿਤਾ ਵ◌ੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਤਥਾਪਿ ''ਨੇਵ◌ਾਹੰ ਬੁਦ੍ਧੰ 'ਨ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, ਧਮ੍ਮੰ 'ਨ ਧਮ੍ਮੋ'ਤਿ, ਸਙ੍ਘੰ 'ਨ ਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਦਲ੍ਹਤਰੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਗਹਿਤਸਰਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **"ਸਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਦੇਤੀ"**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ। ਫਲਾਨਿਸੰਸਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਵਣ੍ਣਨਾਯੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੫੦ ਸਰਣਗਮਨਕਥਾ) ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨੇਵ।

੩੫੨. ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਵੇਰਹੇਤੁਤਾਯ ਵੇਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮੋ, ਤੰ ਮਣਤਿ ''ਮਯਿ ਇਧ ਠਿਤਾਯ ਕਥਮਾਗਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਨਿਵਾਰੇਤੀਤਿ **ਵੇਰਮਣੀ,** ਤਤੋ ਵਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਤੋ ਵਿਰਮਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ''ਵਿਰਮਣੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਇ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਏ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ **"ਵੇਰਮਣੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨਾਹ ''ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ, ਵਿਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਸਜ੍ਝਾਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਸਾਧਾਰਣਵਿਭਾਵਨਾ) ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਵਿਰਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਯਵ੍ਵਾਧਿਕਰਣਤੋ। ਅਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਤੋ ਯਥੂਪਟ੍ਠਿਤਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਤਿ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ।** ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਰਤਿ **ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ। ਸੇਤੁ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਘਾਤਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਰਤਿ **ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤਿ।** ਅਵ੍ਵਤ੍ਰ ''ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤੀ''ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਾ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਜਾਤਿ...ਪੇ॰... ਦੀਨੀ**ਤਿ ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਕੁਲਾਦੀਨਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਯਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ । **ਪਰਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਚਕ੍ਕਨਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

"ਪਾਣੰ ਨ ਹਨਾਮੀ"ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਦਯਤ੍ਥੇਨ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ, ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੇਨ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ''ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਨਾਦਿਯਾਮਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵਿਰਮਾਮਿ, ਵੇਰਮਣਿੰ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚੇਕਮਤ੍ਥਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ'' ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਯਾਮਿ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, ਅਖਣ੍ਡਾ' ਛਿਦ੍ਦਾ' ਕਮ੍ਮਾਸਾ' ਸਬਲਕਾਰਿਤਾਯ ਚ ਗਣ੍ਹਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਉਤ੍ਤਰਵਡ੍ਢਮਾਨਪਬ੍ਬਤਵਾਸਿਉਪਾਸਕਸ੍ਸ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮੯ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਣ੍ਣਨਾ; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੧੦੯-੧੧੧; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਣ੍ਣਨਾ) ਵਿਯ ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾਦਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾਗਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਤੋ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਵੇਦਨਾਤੋ, ਮੂਲਤੋ, ਆਦਾਨਤੋ, ਭੇਦਤੋਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇਸੁ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੁਰਿਮਾ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿਯੋ। **"ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵਤ੍ਥੁ"**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪਾਣੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪਨ ''ਸਤ੍ਤਾਦਿਵਤ੍ਥੁ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਸਤ੍ਤੇਯੇਵ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ, ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ ਚ ਵਿਰਮਤੀ''ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਏਕਤਾਨਾਨਤਾਦਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯ) **ਖੁਦ੍ਦਕਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨੇਨ** ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤੀਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁ, ਤਥਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁ, ਵਿਤਥਵਤ੍ਥੁ, ਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨੇਵ ਸੁਰਾਮੇਰਯਵਤ੍ਥੂਤਿ ਏਤੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਤ੍ਥੁੰ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤਵਿਰਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਮਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਚ੍ਛਿਮਾ**ਤਿ ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਵ ਤਥਾਪਿ ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਤੋ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਆਗਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਆਚਰਿਯਵਾਦੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਸੇਵਾਨੁਜਾਨਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

''ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ, ਹਿ ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ ਚ ਯਦੇਵ ਪਜਹਤਿ, ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ ਯਤੋ ਵਿਰਮਤਿ, ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰੇਸੰ ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਮੇਵਾਲਮ੍ਬਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ ਪਨ ਯਤੋ ਵਿਰਮਤਿ, ਤੇਸੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ ਆਲਮ੍ਬਣਾਨੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਅਪਰੇ। ''ਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਯਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਤੋ ਵਿਰਮਤਿ, ਤੇਸਮਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਮੇਵਾਲਮ੍ਬਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਪਦਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਤ੍ਥੁਮਾਲਮ੍ਬਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਪਚ੍ਛਿਮਪਦਤ੍ਥਤੋ ਵਿਰਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਮਤੀ''ਤਿ ਅਵ੍ਵੇ। ਪਠਮਵਾਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਯੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਭਾਵਤੋ, ਅਬਹਿਦ੍ਧਾਭਾਵਤੋ ਚ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੇ ਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਵਾਦੋਪਿ ਅਯੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪੁਰਿਮਵਾਦੇਨ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ, ਪਰੇਸੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇ ਚ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਆਲਮ੍ਬਣਪ੍ਪਭੇਦਵਚਨਤੋ ਚ। ਤਤਿਯਵਾਦੋ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤੋ

ਸਬ੍ਬਭਾਣਕਾਨਮਭਿਮਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੇਵ ਅਨੁਜਾਨਾਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤੀਸੁ ਆਚਰਿਯਵਾਦੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਸੇਵਾਨੁਜਾਨਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯਜ੍ਜੇਤਂ ਵਿਰਤਿਦ੍ਵਯਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਮੇਵਾਲਮ੍ਬਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਯਞ੍ਚ ਪਜਹਤਿ, ਤਂ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਯ'ਮਨਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਨ ਹਿ ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ''ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਯਞ੍ਚ ਪਜਹਤਿ, ਤਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੋਵ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਏਵਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪੇਤਂ ਵਿਰਤਿਦ੍ਵਯਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾਨਿ ਪਜਹਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

''ਆਰਭਿਤ੍ਵਾਨ ਅਮਤਂ, ਜਹਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕੇ।
ਨਿਦਸ੍ਸਨਞ੍ਞੇਤ੍ਥ ਭਵੇ, ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ॥ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਏਕਤਾਨਾਨਤਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯ)।

ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਆਦਾਨਤੋ, ਭੇਦਤੋ ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਏਕਤੋ** ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਏਤਾਸਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤਦਾ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਤ੍ਤਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਂ ਤੁ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਏਕੇਕਂ** ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **"ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦ"**ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਸਮਾਸਭਾਵੇਨ **ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਸਾਧਾਰਣਵਿਭਾਵਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਾਲ਼ਿਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ ''ਵੇਰਮਣਿ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਮੇਵ ਬ੍ਯਾਸਭਾਵੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਗਹਟ੍ਠਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ ਪਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਸਮਾਦਾਨੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਇਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ, ਪਚ੍ਚੇਕਞ੍ਚ ਸਮਾਦਾਨੇ ਵਿਸੇਸੋ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੋ, **ਖੁਦ੍ਦਕਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ''ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਮਾਦਿਯਤੋ ਏਕਾਯੇਵ ਵਿਰਤਿ ਏਕਾਵ ਚੇਤਨਾ ਹੋਤਿ, ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਪਨੇਤਾਸਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਮਾਦਿਯਤੋ ਪਨ ਪਞ੍ਚੇਵ ਵਿਰਤਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਚ ਚੇਤਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਏਕਤਾਨਾਨਤਾਦਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯ) ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਭੇਦੇਪਿ ''ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੁ, ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਾਰਾਜਿਕਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਿ ਹਿ ਤਾਨਿ ਤੇਸਂ। ਯਂ ਤੁ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਏਕਮੇਵ ਭਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਯਤੋ ਤੇਸਂ ਤਂਸਮਾਦਾਨੇਨੇਵ ਪੁਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਤ੍ਤਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਦੀਘਭਾਣਕਾਨਂ ਵਾਦੋ ਅਪਰੇਵਾਦੋ ਨਾਮ ਤਤ੍ਥ ਕਤੋ।

ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤਿਯਾ ਪਨ ਭੇਦੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਨ ਅਕੁਪ੍ਪਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਤਦੇਵਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ **"ਭਵਨ੍ਤਰੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **"ਭਵਨ੍ਤਰੇਪੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਿਯਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ। **ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ,** ਪਗੇਵ ਅਞ੍ਞਹੇਤੁ। **"ਨੇਵ ਪਾਣਂ ਹਨਤਿ, ਨ ਸੁਰਂ ਪਿਵਤੀ"**ਤਿ ਇਦਂ ਮਜ੍ਝੇਪੇਯ੍ਯਾਲਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ਮਿਗਪਦਵਲਞ੍ਜਨਨਯੇਨ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ । **ਸੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ''ਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤਦੇਵ ਉਭਯਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸੁਰਾਸਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਮਦਨੀਯ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੫.੧੧੩੪) **ਸਂਯੁਤ੍ਤਮਹਾਵਗ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ** ''ਤਦੁਭਯਮੇਵ ਮਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਮਜ੍ਜਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ ਮਦਨੀਯਂ, ਯੇਨ ਪੀਤੇਨ ਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਪਮਤ੍ਤੋ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) **"ਸਚੇ ਪਿਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਂ, ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ **ਖੀਰਮੇਵ** ਮੁਖਂ **ਪਵਿਸਤਿ, ਨ ਸੁਰਾ,** ਪਗੇਵ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਕੋਞ੍ਚਸਕੁਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਨ੍ਤਸਕੁਣਾਨਂ। ਸਚੇਪਿ ਮੁਖੇ ਖੀਰਮਿਸ੍ਸਕੇ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਮੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਤਾ ਸਿਯਾ ਕੋਞ੍ਚਸਕੁਣਾਨਂ ਯੋਨਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਕੋਚਿ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਹ **"ਇਦ"**ਨ੍ਤ੍ਯਾਦਿ। **ਯੋਨਿਸਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਂ ਉਦ੍ਧਂ ਤਿਰਿਯਮੇਵ ਦੀਘਤਾ ਵਿਯ, ਬਕਾਨਂ ਮੇਘਸਦ੍ਦੇਨ, ਕੁਕ੍ਕੁਟੀਨਂ ਵਾਤੇਨ ਗਬ੍ਭਗ੍ਗਹਣਂ ਵਿਯ ਚ

ਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਂ, ਇਤਿ ਕੋਚਿ ਵਦੇਯ੍ਯ ਚੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਚੇਵਾ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠਂ ਵਤ੍ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁ ਸੀਲਂ ਵਿਯ, ਵਿਜਾਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਵਙ੍ਗਮਨਂ ਵਿਯ ਚ ਸਭਾਵੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦਿਟ੍ਠੁਜੁਕਰਣਂ ਨਾਮ ਭਾਰਿਯਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਰਣਗਮਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮਾਦਾਨਤੋ ਮਹਟ੍ਠਤਰਮੇਵ, ਨ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ। **ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ ਆਦਰਂ ਗਾਰਵਮਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾਪਿ। **ਸਾਧੁਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸੀਲਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾਪਿ **ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਮੇਵ, ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰਞ੍ਚ,** ਨ ਦਿਗੁਣਂ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਕਰਣੀਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੀਲਂ ਇਧ ਅਭਯਦਾਨਤਾਯ **ਦਾਨਂ,** ਅਨਵਸੇਸਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਂ ਦਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਦਾਨਂ।** ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕਨਯੋ – ਸਰਣਂ ਉਪਗਤੇਨ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਪੂਜਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸੰਕਿਲੇਸੋ ਸਾਧੁਕਂ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਨ ਸਮਾਦਾਨਮਤ੍ਤਂ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਮਣਮਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਸਰਣਗਮਨਤੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਤਾ, ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਦਾਨਾਦਿਨਾ ਦਣ੍ਡਨਿਧਾਨਤੋ, ਸਕਲਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰ ਗੁਣਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਚਸ੍ਸ **ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਤਾ, ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਤਾ** ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਤਿ।

ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ “**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਅਗ੍ਗਾਨੀ’’ਤਿ ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਾਨਿ।** ਚਿਰਰਤ੍ਤਤਾਯ ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਰਤ੍ਤਞ੍ਞਾਨਿ।** ‘‘ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਾਧੂਨਂ ਵਂਸਾਨੀ’’ਤਿ ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਵਂਸਞ੍ਞਾਨਿ।** ਪੁਰਿਮਕਾਨਂ ਆਦਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਏਤਾਨੀਤਿ **ਪੋਰਾਣਾਨਿ।** ਸਬ੍ਬਸੋ ਕੇਨਚਿਪਿ ਪਕਾਰੇਨ ਸਾਧੂਹਿ ਨ ਕਿਣ੍ਣਾਨਿ ਨ ਛਡ੍ਡਿਤਾਨੀਤਿ **ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਾਨਿ।** ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਨੇਸਂ ਯਥਾ ਅਤੀਤੇ, ਏਵਂ ਏਤਰਹਿ, ਅਨਾਗਤੇ ਚਾਤਿ ਆਹ “**ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਪੁਬ੍ਬਾਨੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਅਤੀਤੇ ਹਿ ਕਾਲੇ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਭਾਵਸ੍ਸ ‘‘ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਪੁਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ‘‘ਨ ਸਙ੍ਕਿਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ, ਅਨਾਗਤੇ ‘‘ਨ ਸਙ੍ਕਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਅਤੋਯੇਵ **ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਾਨਿ** ਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਹਿਂਸਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਯਂ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡਤ੍ਤਾ ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਭਯਾਭਾਵਂ ਦੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਭਯਂ ਹੋਤਿ। **ਅਵੇਰ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਰਾਭਾਵਂ। **ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤਂ। “**ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਯਂ ਦਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਂ, ਹੇਤੁਮ੍ਪਿ ਚੇਤ੍ਥ **ਤ੍ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ‘‘ਮਾਤਰਂ ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਰੋਦਤੀ’’ਤਿ।

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਜਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਯਞ੍ਞੋਤਿ ਆਹ “**ਇਦਞ੍ਚ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਨ ਨੁ ਚ ਪਞ੍ਚਸੀਲਂ ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਂ। ਅਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਕਾਲੇਪਿ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂ ਤਂ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਂ ਬਾਹਿਰਕਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਸਰਣਗਮਨਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਹੇਤੁਕਂ, ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਂ, ਕਥਂ ਤਤ੍ਥ ਸਰਣਗਮਨਤੋ ਪਞ੍ਚਸੀਲਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਤਾਤਿ ਆਹ “**ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਜੇਟ੍ਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵੇਨ ਉਤ੍ਤਮਂ। “**ਸਰਣਗਮਨੇਯੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਂ, ਤਥਾ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਚ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਫਲਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੩੫੩. **ਈਦਿਸਮੇਵਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਂਕਿਲੇਸਪਟਿਪਕ੍ਖਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਨਨੁ ਚ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਯਞ੍ਞਾਯੇਵ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੇਸਨਮਾਰਭਤੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ “**ਤਿਵਿਧ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਿਵਿਧਸੀਲਪਾਰਿਪੂਰਿਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਨੇਸਂ ਯਞ੍ਞਾਨਂ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਤਾ, ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਤਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੇਸਨਂ ਆਰਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਸੋ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੧) ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਰਣਗਮਨਂ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਲਮਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ। “**ਪਠਮਂ ਝਾਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਣੀਤਾਨਮੇਵ ਝਾਨਾਨਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ “**ਏਕਂ ਕਪ੍ਪਂ, ਅਟ੍ਠ ਕਪ੍ਪੇ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਮਹਾਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਹੀਨਂ ਪਨ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤਤਿਯਭਾਗਂ ਆਯੁਂ ਦੇਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਂ

ਉਪਡ੍ਢਕਪ੍ਪਂ। ਹੀਨਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾਨਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਚਤ੍ਤਾਰੀਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਪਿਚ ਯਸ੍ਮਾ ਪਣੀਤਾਨਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ਝਾਨਾਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਰਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਏਕਂ ਕਪ੍ਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਣੀਤਾਨੇਵ ਝਾਨਾਨਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਦੇਵਾਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮੇਵ। ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇਨ ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਆਰੁਪ੍ਪਤਾਤਿ ਆਹ **"ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਭਾਵਿਤਾ"**ਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਆਰੁਪ੍ਪਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਦੀਨਿ ਆਯੁਂ ਦੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਯਂ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਮਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮੇਵ, ਤਂ ਪਨ ਕਸ੍ਮਾ ਵੀਸਤਿਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਦੀਨਿ ਆਯੁਂ ਦੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਭਾਵਿਤਾ"**ਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਦੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ **"ਤਦੇਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ **"ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਭਾਵਿਤਾ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ, ਤਥਾ ਭਾਵਿਤਂ ਅਙ੍ਗਸਮਤਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਮੇਵਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੇ ਏਵ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸਮਾਨੇਨ੍ਤੀ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਕਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸਮਾਵਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਸਦਿਸਸ੍ਸ ਪਨ ਸੁਖਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਮਹਪ੍ਫਲ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ **ਧਮ੍ਮਪਦੇ** –

> ''ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ।
> ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਮਤਂ ਤਂ ਵਿਜਾਨਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪)।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਇਮਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਮਾਨਰੂਪਨਿਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਮ ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਯਾ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ...ਪੇ॰... ਮਹਪ੍ਫਲਾ"**ਤਿ। ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਵਿਵਿਧਰੂਪਕਰਣਂ **ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਂ,** ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ। **ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਪੁਰਿਮਜਾਤੀਸੁ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤੋ ਖਨ੍ਧਪਦੇਸੋ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਮਗ੍ਗਸੁਖਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਤਿ...ਪੇ॰... ਮਹਪ੍ਫਲ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਮਾਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਨ੍ਤੋ।

ਕੂਟਦਨ੍ਤਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੪-੮. "ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭੋ ਗੋਤਮਾ"ਤਿਆਦਿ ਦੇਸਨਾਯ ਪਸਾਦਵਚਨਂ, **"ਏਸਾਹਂ ਭਵਨ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨਵਚਨਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਦੇਸਨਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਮਞ੍ਞੇ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸੁਖਸਮੁਪਬ੍ਰੂਹਤੋ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਾਣਯੋ**ਤਿ ''ਸਤ੍ਤ ਚ ਉਸਭਸਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਾਣਿਨੋ। **ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਾਣੀਨਂ ਮੋਚਨਾਕਾਰਂ। **ਆਕੁਲਭਾਵੋ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਪਾਣੀਸੁ ਅਨੁਦ੍ਦਯਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ''ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਮਯਾ ਤਾਵ ਬਹੂ ਪਾਣਿਨੋ ਮਾਰਣਤ੍ਥਾਯ ਬਨ੍ਧਾਪਿਤਾ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਯਾਕੁਲਭਾਵੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ, **"ਉਦਪਾਦੀ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਮੁਤ੍ਤਾ ਭੋ ਤੇ ਪਾਣਯੋ''ਤਿ ਆਰੋਚਿਤਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਚਿਤ੍ਤਚਾਰੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ''ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਨੀਵਰਣਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਦਪਞ੍ਚਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ''**ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਦੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਦਾਨਕਥਂ ਸੀਲਕਥ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾਯ ਆਨੁਭਾਵੇਨ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਵਿਗਮੇਨ **ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਤਾ** ਅਰੋਗਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਗਮੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਵਸੇਨ **ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਤਾ** ਅਕਥਿਨਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵਿਗਮੇਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ **ਵਿਨੀਵਰਣਚਿਤ੍ਤਤਾ** ਤੇਹਿ ਅਮਲੀਨਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਗਮੇਨ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ **ਉਦਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਤਾ** ਅਮਲੀਨਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਿਗਮੇਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ

ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯ **ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ** ਅਨਾਵਿਲਚਿਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾਨੁਭਾਵੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਵ ਅਤ੍ਵਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਵ੍ਵੇਯਜਮੇਵ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਵਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਵ੍ਵਾਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਵਪਕਾਸਨਿਯਾ ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਵਪਕਾਸਨਾ।

ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਦੂਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੯. ਏਵੰ ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ, ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰੰ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਭਾਵੰ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁੰ **"ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ…ਪੇ॰… ਵੇਸਾਲਿਯਨ੍ਤਿ ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਵਿਸਾਲਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪੋ – ਬਾਰਾਣਸਿਰਞ੍ਞੋ ਕਿਰ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਯਾ ਮੰਸਪੇਸਿਗਬ੍ਭੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦਾਰਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਧੀਤਾ ਚ ਪੁਤ੍ਤੋ ਚ, ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਵਿਵਾਹੇਨ ਸੋਲ਼ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪੁਤ੍ਤਧੀਤੁਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਦਾਰਕਾ ਵਿਜਾਤਾ। ਤਤੋ ਤੇਸੰ ਦਾਰਕਾਨੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਪਰਿਵਾਰਾਨੰ ਆਰਾਮੁਯ੍ਯਾਨਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਗਹੇਤੁੰ ਅਪ੍ਪਹੋਨਕਤਾਯ ਨਗਰੰ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੇਨ ਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿੰਸੁ, ਏਵੰ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਤਿਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵਿਸਾਲਭਾਵਮੁਪਗਤਤ੍ਤਾ "**ਵੇਸਾਲੀ**"ਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮੰ ਜਾਤੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਵਿਸਾਲਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਵੇਸਾਲੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ**"ਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੬) ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਵੇਸਾਲਿਵਤ੍ਥੁ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ) ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। **ਬਹਿਨਗਰੇ**ਤਿ ਨਗਰਤੋ ਬਹਿ, ਨ ਅਮ੍ਬਪਾਲਿਵਨੰ ਵਿਯ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰਸ੍ਮਿੰ। **ਸਯੰਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਜਾਤੰ ਅਰੋਪਿਮੰ। **ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਾਨੰ, ਠਿਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਚ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਹਿਮਵਨ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਾਬਦ੍ਧੰ ਹੁਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਵੇਨਯਿਕਾਨੰ ਮਤੇਨ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਵਨੰ ਨਾਮ ਸਯੰਜਾਤੰ ਅਰੋਪਿਮੰ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਨੰ। ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸਾਮਨ੍ਤਾ ਪਨ ਮਹਾਵਨੰ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇਨ ਸਹ ਏਕਾਬਦ੍ਧੰ ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤੰ, ਇਦੰ ਤਾਦਿਸੰ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੨)।

ਤੰ ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਸੰਯੁਤ੍ਤਭਾਣਕਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਕਥਾ। **ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਞ੍ਹਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੫੨) **ਸੰਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਞ੍ਚ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੭) ਤਥੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਧ ਪਨ ਦੀਘਭਾਣਕਾਨੰ ਮਤੇਨ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਦਿ ਚ "**ਅਹੁਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਵਾਦੋ ਸਿਯਾਤਿ। **ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਹੰਸਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਹੰਸਵਟ੍ਟਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਨਿਯਾਮੇਨ, ਤਥਾ ਕਤਤ੍ਤਾ ਪਾਸਾਦੋਯੇਵ ''ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੇਨ ਪਨ ਸਕਲੋਪਿ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੨) ਤੁ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾ ਪਨ ਮਹਾਵਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਤੇ ਆਰਾਮੇ ਕੂਟਾਗਾਰੰ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾ ਹੰਸਵਟ੍ਟਕਚ੍ਛਦਨੇਨ ਕਤਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ।

ਕੋਸਲੇਸੁ ਜਾਤਾ, ਭਵਾ, ਤੇ ਵਾ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕੋਸਲਕਾ।** ਏਵੰ **ਮਾਗਧਕਾ।** ਜਨਪਦਵਾਚਿਨੋ ਹਿ ਪਾਯਤੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਪੁਥੁਵਚਨਾ। ਯਸ੍ਸ ਅਕਰਣੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਜਾਨਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਕਰਣੰ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵਸ੍ਸੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇਨਾ**"ਤਿ। **ਅਕਾਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਅਸਤਿ ਸਮਵਾਯੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਵਾਯੇ ਸਤਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ **ਤੰ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੬੦. ਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਤਾਸੰ ਵਸੇਨ "**ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਚਾਰਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਪਟਿਸੇਧੋ, ਨ ਅਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਟਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। **ਸਲ੍ਲੀਨੋ**ਤਿ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਅਲ੍ਲੀਨੋ। **ਨਿਲੀਨੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ

“**ਏਕੀਭਾਵ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਪਰਿਵਾਰਤ੍ਤਾ ਅਨੇਕੋਪਿ ਤਦਾ ਏਕੋ ਵਿਯ ਭਵਤੀਤਿ ਏਕੀਭਾਵੋ, ਤੰ **ਏਕੀਭਾਵੰ।** ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਿਤੋ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਤਸ੍ਮਾ ਠਾਨਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਓਟ੍ਠਦ੍ਧਲਿਚ੍ਛਵਿਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੧. **ਅਦ੍ਧੋਟ੍ਠਤਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਡ੍ਢੋਟ੍ਠਤਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਤਾਯ ਤਿਰਿਯਂ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਅਦ੍ਧਮਪਨੀਤਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਨ੍ਤੇ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਦਾਠਾ ਨ ਛਾਦੇਤਿ, ਤੇਨ ਨਂ “**ਓਟ੍ਠਦ੍ਧੋ**”ਤਿ ਵੋਹਰਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਅਧੋ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਠਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਓਟ੍ਠਸ੍ਸ ਓਲਮ੍ਬਕਤਾਯ “**ਓਟ੍ਠਾਧੋ**”ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਤਥਾ ਪਾਠਸ੍ਸ ਅਦਿਸ੍ਸਨਤੋ, ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੬੧) ਚ ਅਵਣ੍ਣਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਯਂ ਕਿਰ ਉਪੋਸਥਿਕੋ ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਮਾਮਕੋ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਮਾਮਕੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਪੁਰੇਭਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਖਨ੍ਧਕੇ, (ਮਹਾਵ॰ ੨੯੯) ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੧) ਚ ਆਗਤਨਯੇਨ “**ਨੀਲਪੀਤਾਦਿ…ਪੇ॰… ਤਾਵਤਿਂਸਪਰਿਸਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾਯਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਵੇਸਾਲੀ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇ ਇਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਅਹੋਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਰਾਜੂਨਮੇਵ ਸਤ੍ਤ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਸਤਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਚ ਰਾਜਾਨੋ ਅਹੇਸੁਂ, ਤਥਾ ਯੁਵਰਾਜਸੇਨਾਪਤਿਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਭੁਤੀਨਮ੍ਪਿ, ਪਾਸਾਦਕੂਟਾਗਾਰਆਰਾਮਪੋਕ੍ਖਰਣਿਆਦਯੋਪਿ ਤਪ੍ਪਰਿਮਾਣਾਯੇਵ, ਬਹੁਜਨਾ, ਆਕਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਸੁਭਿਕ੍ਖਾ ਚ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਮਹਤਿਯਾ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪਰਿਸਾਯਾ**”ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕੁਲਸ੍ਸ ਆਦਿਭੂਤਾਨਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਮਂਸਪੇਸਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਦਾਰਕਾਨਂ ਤਾਪਸੇਨ ਪਾਯਿਤਂ ਯਂ ਖੀਰਂ ਉਦਰਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਮਣਿਭਾਜਨਗਤਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਰਿਮਕਭਵੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁ ਵਿਯ ਉਦਰਚ੍ਛਵਿਯਾ ਅਤਿਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਾਯ ਤੇ ਨਿਚ੍ਛਵੀ ਅਹੇਸੁਂ। ਅਪਰੇ ਪਨਾਹੁ ‘‘ਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ ਵਿਯ ਨੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਲੀਨਾ ਛਵਿ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਤੇ ਨਿਚ੍ਛਵਿਤਾਯ ਵਾ ਲੀਨਚ੍ਛਵਿਤਾਯ ਵਾ **ਲਿਚ੍ਛਵੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਬ੍ਬਂਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਲਿਚ੍ਛਵਯੋ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਲਿਚ੍ਛਵਿਪਰਿਸਾਯਾ’’ਤਿ, ਲਿਚ੍ਛਵਿਰਾਜੂਨਂ, ਲਿਚ੍ਛਵਿਵਂਸਭੂਤਾਯ ਵਾ ਪਰਿਸਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਯਸਂ ਲਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਮਹਾਲਿ** ਯਥਾ ‘‘ਭਦ੍ਦਾਲੀ’’ਤਿ। **ਮੂਲਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਕਤਨਾਮਂ।

੩੬੨. **ਸਾਸਨੇ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੀਹਸਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਨੋਪਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਸਾਯ ਮਹਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਤਦਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ।

‘‘ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਅਯਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਥੂਲਸਰੀਰੋ**ਤਿ ਵਠਰਸਰੀਰੋ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵਤੋ ‘‘ਆਲਸਿਯਭਾਵੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ’’ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਵਾਸਨਾਲੇਸਂ ਪਨ ਉਪਾਦਾਯ “**ਈਸਕਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਸਾਵਕਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮਿਵ ਸਵਾਸਨਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪਾਸਾਦਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਕੂਟਾਗਾਰਮਹਾਗੇਹਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਾਚੀਨਮੁਖਾ**ਤਿ ਪਾਚੀਨਪਮੁਖਾ।

੩੬੩. ਵਿਨੇਯਜਜਨਾਨੁਪਰੋਧੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਹਾਰਿਯਵਿਜਮ੍ਭਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਥ ਖੋ**”ਤਿਆਦਿ। ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵੇਲਾਯਞ੍ਹਿ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾ ਬੁਦ੍ਧਰਸ੍ਮਿਯੋ ਆਵੇਲਾਵੇਲਾ ਯਮਲਾ ਯਮਲਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਭਸ੍ਸਰਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਰਿਂਸੁ। ਤਾਹਿ ‘‘ਭਗਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤੀ’’ਤਿ ਸਮਾਰੋਚਿਤਮਿਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਿਂਸੁ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਸਂਸੂਚਿਤਨਿਕ੍ਖਮਨੋ**”ਤਿ।

੩੬੪. ‘‘ਅਜ੍ਜਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਦਿਵਸਤੋ ਅਤੀਤਮਨਨ੍ਤਰਂ **ਹਿਯ੍ਯੋਦਿਵਸਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਾਮ,** ਤਥਾ ‘‘ਹਿਯ੍ਯੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਦਿਵਸਤੋ ਪਰਂ **ਪੁਰਿਮਤਰਂ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਪੁਰਿਮਤ੍ਤਾ। ਇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਵਸੇਸੁ ਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਤਰਭਾਵੋ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਦੇਤ੍ਥ ‘‘ਪੁਰਿਮਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਂ ਯਂ ਓਰਂ, ਤਂ ਤਂ ਪੁਰਿਮਂ। ਯਂ ਯਂ ਪਰਂ, ਤਂ ਤਂ ਪੁਰਿਮਤਰਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਓਰਪਾਰਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਯ, ਹਿ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਤਰਭਾਵਸ੍ਸ ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਿ।

ਮੂਲਦਿਵਸਤੋਤਿਆਦਿਦਿਵਸਤੋ। **ਅਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ, ਉਪਯੋਗਵਚਨਸ੍ਸ ਵਾ **ਏ**-ਕਾਰਾਦੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਗ੍ਗ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਪਠਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰਾ ਅਤੀਤਾ ਕੋਟਿਯੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਕੋਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਯਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਚਾਯਂ ''ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਯੋਗੋ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਅਤੀਤਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਾਵ ਵਿਹਾਸਿ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਿਵਸਸ੍ਸ। ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ''ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ''ਯਦਗ੍ਗੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਜੁਕਂ ਤਾਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ''ਨਚਿਰਂ ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿ ਪਮਾਣਵਚਨਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ''ਨਚਿਰਂ ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿ ਇਮੇਹਿਪਿ ਕੁਟਿਲਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਨਚਿਰ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਂ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਂ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਵਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਮਾਣਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤੁਂ **"ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀ"**ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਚਿਰਂ ਵਿਹਾਸਿਂ ਤੀਣਿਯੇਵ ਵਸ੍ਸਾਨੀ"**ਤਿ।

ਅਯਨ੍ਤਿ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ। **ਪਿਯਜਾਤਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਸਭਾਵਾਨਿ। **ਸਾਤਜਾਤਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਮਧੁਰਸਭਾਵਾਨਿ। ਮਧੁਰਸਦਿਸਤਾਯ ਹਿ **"ਮਧੁਰ"**ਨ੍ਤਿ ਮਨੋਰਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਕਾਮੇਨ ਉਪਸਂਹਿਤਾਨੀਤਿ **ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾਨਿ,** ਕਾਮਨੀਯਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਯੁਤ੍ਤਾਨੀ"**ਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਿਕੇਨ ਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸ ਯੋਗਜਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਸਰੀਰਬਿਮ੍ਬੇ, ਆਧਾਰੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਂ। ਤਸ੍ਮਾ **ਸਦ੍ਦੇਨਾ**ਤਿ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ ਵਿਨਾ ਪਾਠਸੇਸਂ **ਭਵਿਤਬ੍ਬ**ਪਦੇਨੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਧੁਰੇਨਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠੇਨ ਸਾਤੇਨ। **ਕਣ੍ਣਸਕ੍ਖਲਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਣ੍ਣਪਟ੍ਟਿਕਾਯਂ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਞਾਣਪਰਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕਥਨਮਤ੍ਤੇਨ। ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਞਾਤਮ੍ਪਿ ਨ ਕਥੇਤਿ, ਕਿਂ ਇਮਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨਾ''ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ **ਭਗਵਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ,** ਸਹ ਕੁਜ੍ਝਨੇਨੇਵ ਚੇਸ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਰਿਹਾਯਿ। **ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ''ਕਸ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਮਯ੍ਹਂ ਤਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਥੇਸੀ''ਤਿ ਪਰਿਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤੋ ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਥਿਕਸੁਤ੍ਤੇ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩ ਆਦਯੋ) ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੧) ਚ ਆਗਤਨਯੇਨ ਤਂ ਤਂ ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ, ਭਾਸਨ੍ਤੋ, ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਭਗਵਤਿ ਬਦ੍ਧਾਘਾਤਤਾਯ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ **ਗਿਹਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ** ਕਥੇਤਿ।

ਏਕਂਸਭਾਵਿਤਸਮਾਧਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੬-੩੭੧. ਏਕਂਸਾਯਾਤਿ ਤਦਤ੍ਥੇ ਚਤੁਤ੍ਥੀਵਚਨਂ, ਏਕਂਸਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਂਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਯਾਯੋ, ਸੋ ਚ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਦਿਬ੍ਬਰੂਪਦਸ੍ਸਨਦਿਬ੍ਬਸਦ੍ਦਸਵਨਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪਨੇ ਏਕਂਸਸ੍ਸੇਵਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਅਨੁਦਿਸਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਕ੍ਖਿਣਾਦਿਭੇਦਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ। **ਉਭਯਕੋਟ੍ਠਾਸਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਦਿਬ੍ਬਸਦ੍ਦਸਵਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਭਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ, ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਞਾਣਞ੍ਚ ਸਮਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਭਾਵਿਤੋ। ਤਯਿਦਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣੇਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਜ੍ਝਂ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀਸੁਪਿ ਕਮੇਨੇਵ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ ਭਵਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ''ਦਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਦਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਏਕਸ੍ਸ ਉਭਯਸਮਤ੍ਥਤਾਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਮੇਵ, ਨ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਸਮ੍ਭਵਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਂ। **"ਏਕਂਸਭਾਵਿਤੋ ਸਮਾਧਿ ਹੇਤੂ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਾਯ **ਏਵ** ਪਰਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਦਿਬ੍ਬਸਦ੍ਦਂ ਨਾਸ੍ਸੋਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੩੭੨. ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਤੋ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਞਾਣਮੇਵ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਮਹਾਲਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ **"ਇਦਂ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੇਨ… ਪੇ॰… ਮਞ੍ਞੇ"**ਤਿ। **ਅਪਣ੍ਣਕਨ੍ਤਿ** ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਕਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਵਾ। **ਸਮਾਧਿਯੇਵ** ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ** । ''ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਞਾਣਂ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੇਨ ਚ ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਮ੍ਪਿ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੇਨੇਵ ਸਹ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਏਤਾਸਂ ਨੂਨ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਥੁਵਚਨੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਉਭਯਂਸਭਾਵਿਤਾਨਂ ਸਮਾਧੀਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਬਾਹਿਰਾ ਏਤਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ** ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਾ ਹਿ ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕਾਨਮ੍ਪਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ** ਭਗਵਤਾ ਸਾਮੁਕ੍ਕਂਸਿਕਭਾਵੇਨ ਅਪ੍ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ। ਨ

ਹਿ ਤੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਿਯ ਸਾਮੁਕ੍ਕੰਸਿਕਾ। **ਯਦਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਅਤ੍ਥਾਯ, ਅਭੇਦੇਪਿ ਭੇਦਵਚਨਮੇਤੰ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਰਿਯਫਲਧਮ੍ਮੇ। ‘‘ਤ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਅਧੁਨਾ ਪਾਠੋ। ਤੇ ਹਿ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ, ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਮਹਾਲਿ ਅਞ੍ਞੇਵ ਧਮ੍ਮਾ…ਪੇ॰… ਯੇਸੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਯਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਚ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਚਤੁਅਰਿਯਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੩. **ਸੰਯੋਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਬਨ੍ਧੇਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਭਯੇ ਸੰਯੋਜਨਤੋ ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੇ ਸੰਯੋਜੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ। ਕਤ੍ਥਚਿ ‘‘ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਮਯੇ ਰਥੇ’’ਤਿ ਪਾਠੋ, ਨ ਪੋਰਾਣੋ ਤਥਾ ਆਚਰਿਯੇਨ ਅਵਣ੍ਣਿਤਤ੍ਤਾ। **ਮਗ੍ਗਸੋਤੰ ਆਪਨ੍ਨੋ,** ਨ ਪਸਾਦਾਦਿਸੋਤੰ। ‘‘ਸੋਤੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਚ ਆਦਿਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਆ-ਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਦਿਕਮ੍ਮਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਇਦੰ ਪਨ ਫਲਟ੍ਠਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। ਅਤੀਤਕਾਲਵਚਨਞ੍ਹੇਤੰ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸੋਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨੇਵਾਹ **ਦਕ੍ਖਿਣਵਿਭਙ੍ਗੇ** ‘‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੇ ਦਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਦਾਨੰ ਦੇਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੯) **ਅਪਤਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਨੁਪਪਜ੍ਜਨਸਭਾਵੋ। **ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਮਭਵਤੋ ਉਪਰਿ ਅਨੁਪਪਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਾ ਨਿਯਤੋਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕਨਯੋ। **ਪਰੰ ਅਯਨੰ** ਪਰਾਗਤਿ **ਅਸ੍ਸ** ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਨ ਤਤਿਯਸਮਾਸਵਚਨੰ, ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ।

ਤਨੁਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮਨ੍ਦਤਾ, ਵਿਰਲਤਾ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਤਨੁਤ੍ਤਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਕਰਹਚੀ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ, ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ ਵਾ। ‘‘ਓਰੇਨ ਚੇ ਮਾਸੋ ਸੇਸੋ ਗਿਮ੍ਹਾਨਨ੍ਤਿ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰੰ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੬੨੭) ਵਿਯ **ਓਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਅਤਿਰੇਕਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਿਯਾਨ”**ਨ੍ਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਸ੍ਸ ਕਾਮਭਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਹਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਭੂਮਿਯ”**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨੰ। **ਓਪਪਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਉਪਪਾਤਿਕੋ ਉਪਪਾਤਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰੀ। ਤੇਨਾਹ **“ਸੇਸਯੋਨਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਮੇਤ”**ਨ੍ਤਿ **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਭਾਵੋ। ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ,** ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿ ਗਹਿਤੋ ‘‘ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੧੯੨; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੨; ਮਿ॰ ਪ॰ ੧.੧.੯) ਵਿਯ। **ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਞ੍ਞਾਵ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀ”**ਤਿ। **ਸਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾਵ, ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤ੍ਵਾਦਿਪਚ੍ਚਯਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਯ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **“ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਨਾ-ਵਚਨਕਾਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਥੇ ਨੇਪਾਤਿਕੰ। **ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣੰ** ਨਾਮ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਰੂਪਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣੰ।

ਅਰਿਯਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੪-੫. **ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਕਾਸਮਗ੍ਗੇਨ ਡੇਤ੍ਵਾ। ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਅਰਿਯਫਲਞ੍ਚ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਪਟਿਪਦਾ,** ਸਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਏਵਾਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਨਾਮੇਨ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਆਤਤਵਿਤਤਾਦਿਵਸੇਨ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੰ।** ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਨਿਵਿਟ੍ਠਪਦੇਸੇਨ **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ।** ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਨਾਮ ਮਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **“ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਮਤ੍ਤੋਯੇਵਾ”**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਨ ਹਿ ਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਟ੍ਠ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ‘ਅਟ੍ਠ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ**’ਤਿ ਸਮਾਸਗਬ੍ਭਤਦ੍ਧਿਤਵਸੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੭੪, ੩੭੫) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੇ ਹਿ ਕਤੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਾਨੰ ਭੇਦੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਵਿਪਰਿਯਾਯੰ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਨਿਯਮੇਤੁੰ ਬ੍ਯਾਸੇ ਉਭਯਪਦਤ੍ਥਪਰਭਾਵੇਨ ਸਹੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਸਮਾਸਗਬ੍ਭੇ ਪਨ ਤਦ੍ਧਿਤੇ ਕਤੇ ਸਕ੍ਕਾ ਏਵ ਤੇਸੰ ਭੇਦੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਵਿਪਰਿਯਾਯੰ ਕਤ੍ਵਾ

ਨਿਯਮੇਤੁਂ ਸਮਾਸੇ ਉੱਤਰਪਦਤ੍ਥਪਰਭਾਵੇਨ ਵਿਨਾਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਏਕਤ੍ਤਿਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਸਮਾਸੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਟੀਕਾਯਂ** ਪਨ ਆਚਰਿਯੇਨੇਵ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਮੁਦਾਯੇ ਮਗ੍ਗਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਸਮੁਦਾਯੋ ਚ ਸਮੁਦਾਯੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਯਵਭੂਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ''ਤਿ। ਪਠਮਨਯੇ ਚੇਤ੍ਥ ਅਙ੍ਗਿਨਾ ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਪਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਅਙ੍ਗਿਨੋਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਇਦਾਨਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗੋ ਲਕ੍ਖਣਤੋ, ਕਿਚ੍ਚਖਣਾਰਮ੍ਮਣਭੇਦਕਮਤੋ ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਮਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨਸਭਾਵਾ। **ਸਮ੍ਮਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਪਰੀਤਮਭਿਨਿਰੋਪਨਸਭਾਵੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਾਚਾ ਜਨੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਤਬ੍ਬਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵਿਰਤਿਸਭਾਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਭੇਦਕਰਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਜਨੇ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਿਚ੍ਚਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣਸਭਾਵਾ। **ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਚੀਵਰਕਮ੍ਮਾਦਿਕੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਏਕਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਤਂਤਂਕਿਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਾਦਕੋ ਵਾ ਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚਲਨਾਦਿਕਂ ਕਿਰਿਯਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਏਵਂ ਸਾਵਜ੍ਜਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਰਵਜ੍ਜਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਕਿਚ੍ਚਵਾ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਸਭਾਵੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਵੋਦਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਕਾਯਵਾਚਾਨਂ, ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸਂਕਿਲੇਸਭੂਤਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਵੋਦਾਪਨਸਭਾਵੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁਮਦਤ੍ਵਾ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਪਗ੍ਗਹਣਸਭਾਵੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਤਤ੍ਥ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਭਾਵੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਾਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਦ੍ਧਂਸਨੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਦਹਨਸਭਾਵੋ।

ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸਾ** ਨਾਮ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ ਕਿਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਪ੍ਪਟਿ…ਪੇ॰… ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ"**ਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਸ੍ਸਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮੇਵ ਸਾਧਾਰਣਾਨੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਤਥੇਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਮਨੁਕਡ੍ਢਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਤਿ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ। ਉਪਚਾਰਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ **ਨਾਨਕ੍ਖਣਾ।** ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਵਿਸਯਤ੍ਤਾ **ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ।** ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ **ਏਕਕ੍ਖਣਾ।** ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ **ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਞਾਣੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੇਨ ਇਧ ਸਾਤਿਸਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਕਿਚ੍ਚੇਨ, ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਪ੍ਪਕਾਸਨਕਿਚ੍ਚੇਨ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ** ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ।**ਤੀਣਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ** ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੇ** ''ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੦੪) ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਪਧਾਨਾਨਂ ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **"ਵਿਰਤਿਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਯੋਪੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਹਿ ਵਿਰਮਣਕਾਲੇ ਵਾ ਵਿਰਤਿਯੋ, ਸੁਭਾਸਿਤਾਦਿਵਾਚਾਭਾਸਨਾਦਿਕਾਲੇ ਚੇਤਨਾਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਨਾਨਂ ਅਮਗ੍ਗਙ੍ਗਤ੍ਤਾ **"ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਵਿਰਤਿਯੇਵਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਞਾਣਤਾ ਵਿਯ, ਏਕਾਯੇਵ ਵਿਰਤਿਯਾ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਵਿਰਤਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕਾਯ ਏਵ ਚੇਤਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਯਸਾਧਨਾਸਮ੍ਭਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਭਾਵਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਤਂਸਿਦ੍ਧਿਯਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਤ੍ਤਯਤ੍ਤਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਚ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਇਮਿਨਾ ਚੇਤਾਸਂ ਦੁਵਿਧਤਂ, ਅਭੇਦਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਵਸੇਨ।

ਯਦਿਪਿ ਸਮਾਧਿਉਪਕਾਰਕਾਨਂ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ ਨੁਮਜ੍ਜਨਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨੁ ਪਬ੍ਰੂਹਨਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖੋਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੂਹਿ ਞਾਨੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਵਾਯਾਮੋ ਵਿਯ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਕੁਸਲਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਚਤੁਵਾਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ, ਸਤਿ

ਵਿਯ ਚ ਅਸੁਭਾਸੁਖਾਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤਭੂਤੇਸੁ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਸੁਭਾਦਿਸਞ੍ਞਾਪਹਾਨਚਤੁਸਤਿਕਿਚ੍ਚਂ ਏਕੋਵ ਸਮਾਧਿ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਸਾਧੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਏਵ। ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਏਵ। ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਏਵ। ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਏਵ। ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪੀਤਿ ਆਹ "**ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਯੇਵਾ**"ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ** ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਤ੍ਤਾ **ਕਿਲੇਸਚੋਰੇ ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਇਮਿਨਾ ਯੋਗਿਨਾ ਕਦਾਚਿਪਿ ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਪੁਬ੍ਬੋ ਕਿਲੇਸਗਣੋ , ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਕੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਅਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਹੋਤਿ ਬਹੂਪਕਾਰਾ, ਤਸ੍ਮਾ। ਤਦੇਵ ਬਹੂਪਕਾਰਤਂ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯੋਗਿਨੋ ਬਹੂਪਕਾਰਤ੍ਤਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। ''ਬਹੂਪਕਾਰੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੂਪਕਾਰਤਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਯਂ ਤਮ੍ਬਕਂਸਾਦਿਮਯਤ੍ਤਾ **ਕੂਟੋ।** ਤਂਪਰਿਹਰਣਤੋ ਮਹਾਸਾਰਤਾਯ **ਛੇਕੋ। ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਹੇਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਹਾਪਣਵਿਭਾਗਜਾਨਨੇ ਕਿਰਿਯਾਸਾਧਕਤਮਭਾਵੇਨ ਕਰਣਨ੍ਤਰਂ ਬਹੁਕਾਰਂ ਯਦਿਦਂ ਹਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ ਯੋਗਿਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗਜਾਨਨੇ ਪੁਬ੍ਬਚਾਰੀਭਾਵੇਨ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਂ ਬਹੁਕਾਰਂ ਯਦਿਦਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾਵ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਦਵਬੋਧਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਬਹੁਕਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦੁਤਿਯਉਪਮਾਯਂ **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤਚ੍ਛਕੋ ਪਰੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਦਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰਂ ਵਾਸਿਯਾ ਤਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ ਗੇਹਾਦਿਕਰਣਕਮ੍ਮੇ ਉਪਨੇਤਿ, ਏਵਂ ਯੋਗੀ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਕਮ੍ਮੇ ਉਪਨੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਵਚੀਭੇਦਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਵਚੀਭੇਦੇ ਨਿਵਤ੍ਤਨਪਵਤ੍ਤਨਕਰਾਯ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯਪਿ ਉਪਕਾਰਕੋਵਾਤਿ ਆਹ "**ਸ੍ਵਾਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। "**ਯਥਾਹਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਵਿਸਾਖਸ੍ਸ ਨਾਮ ਗਹਪਤਿਨੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਪਦਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੪) ਸਾਧਕਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਭਿਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਿ।

ਵਚੀਭੇਦਨਿਯਾਮਿਕਾ ਵਾਚਾ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਿਕਾਤਿ ਤਦਤ੍ਥਂ ਲੋਕਤੋ ਪਾਕਟਂ ਕਾਤੁਂ "**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਭਯਂ ਸੁਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਂ, ਵਚੀਸੁਚਰਿਤਞ੍ਚ। ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਸੀਲਂ ਨਾਮ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਚੀਸੁਚਰਿਤਤਿਵਿਧਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਂ ਅਟ੍ਠਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਸੀਲਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਆਜੀਵੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। **ਤਦੁਭਯਾਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਦ੍ਵਯਪ੍ਪਹਾਯਕਸ੍ਸ ਸੁਚਰਿਤਦ੍ਵਯਪਾਰਿਪੂਰਿਹੇਤੁਭੂਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ। **ਸੁਤ੍ਤਪਮਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਸੁਤ੍ਤੇਨ, ਪਮਤ੍ਤੇਨ ਚ। **ਇਦਂ ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਂ। **ਕਾਯਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਕਾਯਵੇਦਨਾਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤਾਦਯੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਾ। ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪਕਾਰਕਾ। **ਗਤਿਯੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋ, ਕਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵੋ ਵਾ। **ਸਮਨ੍ਵੇਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਚਾਯਂ ਤ੍ਵਾਪਚ੍ਚਯੋ।

ਦ੍ਵੇਪਬ੍ਬਜਿਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੬-੭. ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ "**ਅਯਂ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨਾਯਂ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਥਾਲਦ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਲਿਚ੍ਛਵਿਰਞ੍ਞੋ। **ਦੇਸਨਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਾਯ ਸੁਞ੍ਞਤਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾਯ ਯਥਾਦੇਸਿਤਦੇਸਨਾਯ। **ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ। **ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਕਥੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਕਥੀਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤੇਸਂ ਅਸਤਿਪਿ ਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧੇ ਕੇਵਲਂ ਸਾਸਨੇ ਪਵੇਣੀਭੂਤਂ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭੂਤਂ ਵਾ

ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਤਦਾ ਤੇਸਂ ਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਵਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਵਿਪਰੀਤਦੇਸਨਤਾਯ ਏਵਂਪਾਕਟਧਮ੍ਮਕਾਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਸਮਧਿਗਮੇਨ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਂ ''ਤਂ ਜੀਵ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਚ੍ਛੇਦਾਦਿਗਹਣਂ ਅਪਿ ਨੁ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਨ ਝਾਨਾਧਿਗਮਮਤ੍ਤੇਨ ਨ ਤਾਵ ਵਿਵੇਚਿਤਤ੍ਤਾ ''ਯੁਤ੍ਤਮਸ੍ਸੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਝਾਨਲਾਭਿਨੋਪੇਤਂ ਗਹਣਂ ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਤਂ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਂ, ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਂ ਵਾ ''ਅਹਂ ਖੋ...ਪੇ॰... ਨ ਵਦਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥੋ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਅਥ ਚ ਪਨਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਚ। ਕਾਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਕਾਦਿਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਕਤਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਕੂਟੇਨ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਉਤ੍ਤਰਿ ਖੀਣਾਸਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ''ਨ ਕਲ੍ਲਂ ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਵਚਨਾਯਾ''ਤਿ ਅਵੋਚੁਂ। **ਇਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਨ ਕਲ੍ਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਵਚਨੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਤੇ ਮਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵਿਗਤਸਮ੍ਮੋਹੋ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤੁਮਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨਿਚ੍ਛਯਤਾਯ ਤਂ ਮਮ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋਪਿ ਖੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿ ਰਾਜਾ ਤੇ ਵਿਯ ਤਥਾਸਞ੍ਜਾਤਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੋਪਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸੀ**"ਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਿਯਾ ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਦ੍ਵੇਪਬ੍ਬਜਿਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੮. ਏਵਂ ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਨ੍ਤਿ ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **"ਘੋਸਿਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝੇਲੋਪਸਮਾਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਘੋਸਿਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਹਿ ''ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੩੪) ਵਿਯ ਦਾਯਕਕਿਤ੍ਤਨਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਨ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕੋਯਂ ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ, ਕਥਞ੍ਚਾਨੇਨ ਆਰਾਮੋ ਕਾਰਿਤੋ, ਕਥਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਵਿਹਾਸੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਲ੍ਲਕਪ੍ਪਰਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੂਸੁ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ **"ਅਦ੍ਦਿਲਰਟ੍ਠ"**ਨ੍ਤਿ ਚ **"ਦਮਿਲ਼ਰਟ੍ਠ"**ਨ੍ਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤਂ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਕਪ੍ਪਰਟ੍ਠਤੋ। **"ਪੁਤ੍ਤਂ…ਪੇ॰… ਅਗਮਾਸੀ"**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ''ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਪੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਦਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਗਾਮਂ ਪਵਿਟ੍ਠਦਿਵਸੇ। **ਬਲਵਪਾਯਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਤਰਂ ਬਹੁਪਾਯਾਸਂ। **ਜੀਰਾਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਪਕ੍ਕਾਪੇਤੁਂ। **ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇ**ਤਿ ਗੇਹਤੋ ਬਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਗਤੇ। **ਭੁਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਨਦਤਿ, ''ਭੁਭੁ''ਇਤਿ ਸੁਨਖਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਏਕਂ ਕਮ੍ਮਂ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇ ਪਨ ਚੀਵਰਕਮ੍ਮਤ੍ਥਾਯ ਅਞ੍ਞਂ ਠਾਨਂ ਗਤੇ ਸੁਨਖਸ੍ਸ ਹਦਯਂ ਫਾਲਿਤਂ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾ ਨਾਮੇਤੇ ਉਜੁਜਾਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਕੁਟਿਲਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਨ ਅਞ੍ਞਂ ਹਦਯੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਮੁਖੇਨ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਗਹਨਞ੍ਹੇਤਂ ਭਨ੍ਤੇ ਯਦਿਦਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਉਤ੍ਤਾਨਕਞ੍ਹੇਤਂ ਭਨ੍ਤੇ ਯਦਿਦਂ ਪਸਵੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩)।

ਇਤਿ ਸੋ ਤਾਯ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇ ਸਿਨੇਹਵਸੇਨ ਉਜੁਦਿਟ੍ਠਿਤਾਯ ਅਕੁਟਿਲਤਾਯ ਕਾਲਙ੍ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸੋ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕਣ੍ਣਮੂਲੇ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੋ ਸੋਲ਼ਸਯੋਜਨਟ੍ਠਾਨਂ ਫਰਤਿ, ਪਕਤਿਕਥਾਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਸਕਲਂ ਦਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਂ ਦੇਵਨਗਰਂ, ਏਵਂ ਸਰਘੋਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **"ਘੋਸਕਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ" ਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮਂ ਅਹੋਸਿ।** ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇ ਸਿਨੇਹੇਨ ਭੁਕ੍ਕਰਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ। **ਚਵਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਹਾਰਕ੍ਖਯੇਨ ਚਵਿਤ੍ਵਾ। ਦੇਵਲੋਕਤੋ ਹਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ ਆਯੁਕ੍ਖਯੇਨ, ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯੇਨ, ਆਹਾਰਕ੍ਖਯੇਨ, ਕੋਪੇਨਾਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਚਵਨ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸ ਆਹਾਰਕ੍ਖਯੇਨ ਚਵਨਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਨਗਰਸੋਭਿਨਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਣ੍ਹਿ। ਨਗਰਸੋਭਿਨਿਯੋ ਕਿਰ ਧੀਤਰਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ੍ਤਿ, ਨ ਪੁਤ੍ਤਂ। ਧੀਤਰੋ ਹਿ ਤਾਸਂ ਪਵੇਣਿਂ ਘਟਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਪਿ ਤਂ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟੇ ਛਡ੍ਡਾਪੇਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਤ੍ਤਛਡ੍ਡਨਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ। ਪਾਪਕਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ਨਾਮੇਤਂ ''ਅਪ੍ਪਕ''ਨ੍ਤਿ ਨਾਵਮਞ੍ਞਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਮੇਕੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਕਾਕਸੁਨਖਪਰਿਵਾਰਿਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਪੁਤ੍ਤੋ ਮੇ ਲਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਗੇਹਂ ਨੇਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਹਤ੍ਥਤੋ ਕੋਸਮ੍ਬਕਸੇਟ੍ਠਿ ਕਹਾਪਣਸਹਸ੍ਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਏਕਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਘਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਘਾਤਾਪਨਤ੍ਥਂ ਉਪਕ੍ਕਮਕਰਣਮ੍ਪਿ ਪੁਤ੍ਤਛਡ੍ਡਨਕਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ। **ਸੇਟ੍ਠਿਧੀਤਾਯਾ**ਤਿ ਜਨਪਦਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਧੀਤਾਯ। **ਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯੇਨ। ਸਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪਿਤਰਾ ਪੇਸਿਤਂ ਮਾਰਾਪਨਪਣ੍ਣਂ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਾਹਪਣ੍ਣਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਲਾਭਂ ਕਰੋਤਿ। ਤਾਯੇਵ ਸਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਜਾਤੋ।**

ਸਰੀਰਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇਵ ਮੂਲਫਲਾਹਾਰਤਾਯ ਕਿਲਨ੍ਤਸਰੀਰਸ੍ਸ ਲੋਣਮ੍ਬਿਲਸੇਵਨੇਨ ਪੀਨਨਤ੍ਥਂ। **ਤਸਿਤਾ**ਤਿ ਪਿਪਾਸਿਤਾ। **ਕਿਲਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਕਾਯਾ। **ਵਟਰੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਗ੍ਰੋਧਰੁਕ੍ਖਂ। ਤੇ ਕਿਰ ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮੂਲੇ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਅਥ ਜੇਟ੍ਠਕਤਾਪਸੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੋਭਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ''ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਮਞ੍ਞੇ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ। ਸਾਧੁ ਵਤਾਯਂ ਦੇਵਤਾ ਇਸਿਗਣਸ੍ਸ ਪਾਨੀਯਾਦਿਦਾਨੇਨ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਦੇਵਤਾਪਿ ਤਥਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਇਸਿਗਣਸ੍ਸ

ਪਾਨੀਯਨ੍ਹਾਨਕਭੋਜਨਾਨਿ ਅਦਾਸਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਜੇਟ੍ਠਕਤਾਪਸਸ੍ਸ ਪਨ ਤਥਾ ਚਿਨ੍ਤਨੰ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ **"ਸਕ੍ਕਾਹੰ ਪਚ੍ਚਾਸਿਸਨ੍ਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **"ਹਤ੍ਥੰ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਹਤ੍ਥਪ੍ਪਸਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਦੇਵਤਾ ਆਹਾ**ਤਿ ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਬ੍ਬਵਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਲਜ੍ਜਾਯ ਕਥੇਤੁੰ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤੀਪਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਨਿਪ੍ਪੀਲਿਯਮਾਨਾ ਏਵਮਾਹ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ। **ਭਤਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਤਿਯਾ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨੰ ਦਾਸਪੇਸਕਮ੍ਮਕਰਾਨੰ। **ਪਕਤਿਭਤ੍ਤਵੇਤਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਵੇਤਨਮੇਵ। ਤਦਾ ਉਪੋਸਥਿਕਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਕਰਣਦਿਵਸੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਵੇਤਨਮੇਵ, ਨ ਤਤੋ ਊਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਖੁਦ੍ਦਕਭਾਣਕਾਨੰ ਮਤੇਨ ''ਸਾਯਮਾਸਤ੍ਥਾਯ ਆਗਤੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨.ਸਾਮਾਵਤੀਵਤ੍ਥੁ) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਧ ਪਨ ਦੀਘਭਾਣਕਾਨੰ ਮਤੇਨ **"ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਪਾਤਰਾਸਤ੍ਥਾਯ ਆਗਤੋ"**ਤਿ। **ਕਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕਞ੍ਚਿਪਿ ਭਤਕੰ, ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਭਤਕਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਕਾਲਤ੍ਤਾ **"ਉਪਡ੍ਢਦਿਵਸੋ ਗਤੋ"**ਤਿ ਆਹ, ਤੇਨ ਉਪਡ੍ਢਦਿਵਸਮੇਵ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ''ਉਪਡ੍ਢੁਪੋਸਥੋ''ਤਿ ਤੰ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨ ਸਾਮਾਵਤੀਵਤ੍ਥੁ) ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇਨ ਉਪਡ੍ਢੁਪੋਸਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਿਵਸਭਾਗੇਨੇਵ, ਤਦਵਸੇਸਦਿਵਸਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇਨ ਵਾ। ਅਸਮੇਪਿ ਹਿ ਭਾਗੇ ਉਪਡ੍ਢਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਤਦਹੇਵਾ**ਤਿ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਕਾਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ।

''ਘੋਸੋਪਿ ਖੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਯਦਿਦੰ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ **ਸਞ੍ਜਾਤਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੋ। ਤਦਹੇਵਾ**ਤਿ ਕੋਸਮ੍ਬਿੰ ਪਤ੍ਤਦਿਵਸਤੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇਯੇਵ। **ਤੁਰਿਤਾਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੁਰਿਤਾ ਅਤ੍ਥ, ਸੀਘਯਾਯਿਨੋ ਭਵਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਰਹਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸਮਲਙ੍ਕਤੰ ਅਰਹਨ੍ਤਭਾਵੰ। **ਤੇਪਿ ਸੇਟ੍ਠਿਨੋ** ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਡ੍ਢਮਾਸਮਤ੍ਤੰ ਦਾਨਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾ **ਪਚ੍ਚਾਗਮ੍ਮ ਤਯੋ ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰੇਸੁੰ।** ਭਗਵਾ ਪਨ ਦੇਵਸਿਕੰ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਵਿਹਾਰੇ ਵੁਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਘਰੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਤਿ, ਤਦਾ ਪਨ ਘੋਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਹਰਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਕੋਸਮ੍ਬਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੇ''ਤਿ।

ਬਾਹਿਰਸਮਯਮਤ੍ਤੇਨ **ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ,** ਨ ਸਾਸਨੇ ਵਿਯ ਉਪਜ੍ਝਾਯਲਕ੍ਖਣੇਨ। ਉਪੇਚ੍ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾਚਾਯ ਆਰਮ੍ਭਨੰ ਬਾਧਨੰ **ਉਪਾਰਮ੍ਭੋ,** ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਘਟ੍ਟਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਾਦੰ ਆਰੋਪੇਤੁਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਿਨ੍ਦਾਵਸੇਨ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਹਿ **ਵਾਦੋ,** ਦੋਸੋ, ਤਮਾਰੋਪੇਤੁਕਾਮਾ ਉਪਰਿ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤੁਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥਮਾਰੋਪੇਤੁਕਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਇਤਿ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤੰ ਜੀਵੰ ਤੰ ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਤ੍ਥੁ ਜੀਵਸਞ੍ਞਿਤੰ, ਤਦੇਵ ਸਰੀਰਸਞ੍ਞਿਤੰ। ਇਦਞ੍ਹਿ ''ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯੰ ਏਕੀਭਾਵੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਵਸੇਨ, ''ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਾ ਬਾਹਿਰਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਇਧੇਵ ਸਤ੍ਤੋ ਭਿਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ। **ਭਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸਵਸੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। **ਤੇਨ** ਜੀਵਿਤਸਰੀਰਾਨੰ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਜਾਨਨਤੋ, ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਚ ਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਭੇਦਵਤਾ ਸਰੀਰਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਅਦਿਟ੍ਠੋਪਿ ਜੀਵਸ੍ਸ ਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵੰ ਅਦਿਟ੍ਠਭੇਦਵਤਾ ਜੀਵਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਸਰੀਰਸ੍ਸਾਪਿ ਅਭੇਦੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ ਤਸ੍ਸ ਭੇਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਵਤ੍ਥੁ ਜੀਵਸਞ੍ਞਿਤੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਸਰੀਰਸਞ੍ਞਿਤੰ। ਇਦਞ੍ਹਿ ''ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਵਾਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਭੇਦਸ੍ਸੇਵ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ , ਅਤ੍ਤਨਿ ਚ ਤਦਭਾਵਤੋ ''ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚੋ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਆਪਨ੍ਨੋ ਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਸਤ੍ਤੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ।

੩੭੯-੩੮੦. ਤਯਿਦੰ ਨੇਸੰ ਵਞ੍ਝਾਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਘਰਸ੍ਸਤਾਦਿਪਰਿਕਪ੍ਪਨਸਦਿਸੰ, ਤਸ੍ਮਾਯੰ ਪਞ੍ਹੋ ਠਪਨੀਯੋ। ਨ ਹੇਸ ਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਨਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕੋ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। **ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤ**ਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤੰ ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਨਿਮੀਲਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤੇਨ ਹਾਵੁਸੋਸੁਣਾਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਥਾ ਨੇਸੰ ਉਪਰਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਮਾਰਭੀਤਿ ਆਹ **"ਅਥ**

ਭਗਵਾ”ਤਿਆਦਿ। ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ **ਦ੍ਵੇ ਅਨ੍ਤਾ।** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ **ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ। ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਟਿਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯ ਏਵ।

ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ‘‘ਏਵਮਹਂ ਇਤੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਮੁਪਗਤਸ੍ਸ, ਤਦਨੁਰੂਪਞ੍ਚ ਸੀਲਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿਦੀਪਨਂ ‘‘ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਨਿਸ੍ਸਿਤਵਚਨਂ। **ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਸਪ੍ਪਨਪਰਿਸਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਤਮੇਵਂ ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਏਤਂ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ‘‘ਮਹਗ੍ਗਤਚਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਾਮਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਮਹਗ੍ਗਤਚਿਤ੍ਤਮੇਤਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਠਪੇਸਿ’’ਨ੍ਤਿ। **ਨੋ ਚ ਏਵਂ ਵਦਾਮੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਤਂ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਸਨਿਸ੍ਸਯਂ ਅਭੇਦਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ‘‘ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿ, ਤਦੁਭਯਂ ਵਾ ਭੇਦਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ‘‘ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਂ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਹਂ ਨ ਵਦਾਮਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਥ ਖੋ”**ਤਿਆਦਿ। ਬਾਹਿਰਕਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਝਾਨਾਧਿਗਮੋ, ਭਾਵਨਾ ਚ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਸਞ੍ਜਾਨਨਮੁਖੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਸਞ੍ਞਾਬਲੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਪਥਵੀਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਾਰੇ ‘‘ਅਥ ਚ ਪਨਾਹਂ ਨ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਮੁਪਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਿਰੇਤਂ ਕੇਵਲਿਨਾ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **“ਨ ਕਲ੍ਲਂ ਤਸ੍ਸੇਤ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹਂਸੁ, ਨ ਸਯਂ ਪਟਿਭਾਨੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ, ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਿਯਾ ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਚੇਲਕਸ੍ਸਪਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੧. ਏਵਂ ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਉਰੁਞ੍ਞਾਯਂ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਏਤਦੇਵ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਰਟ੍ਠੇ ਤਂ ਨਗਰਂ, ਤਸ੍ਸ ਰਟ੍ਠਸ੍ਸਪਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਭਗਵਾ ਵਿਹਾਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸਪਿ ''ਉਰੁਞ੍ਞਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਉਰੁਞ੍ਞਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਰੁਞ੍ਞਾਨਾਮਜਨਪਦੇ ਉਰੁਞ੍ਞਾਨਾਮਨਗਰੇਤਿ ਆਵੁਤ੍ਤਿਆਦਿਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਨਾ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਯਤਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਪੁਥੁਵਚਨਾਵ ਜਨਪਦਵਾਚੀ ਸਦ੍ਦਾ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਨਿਯਤਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਪੁਥੁਵਚਨਾਪਿ ਯਥਾ ''ਆਲਵਿਯਂ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੮੪, ੮੯) ਕੇਚਿ ਜਨਪਦਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਅਪਨੇਤੁਂ **"ਭਗਵਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰਮਣੀਯੋ**ਤਿ ਮਨੋਹਰਭੂਮਿਭਾਗਤਾਯ, ਛਾਯੂਦਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਮਨੋਰਮੋ। ਮਿਗਾਨਂ ਅਭਯਂ ਦੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਮਿਗਦਾਯੋ।** ਤੇਨਾਹ **"ਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਚੇਲਂ** ਵਤ੍ਥਂ, ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਚੇਲੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨਗ੍ਗਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ"**ਤਿ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਨਾਮਂ। ਤਪਨਂ ਸਨ੍ਤਪਨਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਖੇਦਨਂ **ਤਪੋ,** ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਤਪਸ੍ਸੀ।** ਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾਭੂਤੋ ਤਪਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਪੋ ਚ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਤਪਨਿਸ੍ਸਿਤਕ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਤੋ **ਪਾਲ਼ਿਯ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੭) ਮਾਗਤਾ ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਲੂਖਂ ਫਰੁਸਂ ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤਾਚਾਰਵਿਰਹਤੋ ਅਪਸਾਦਨੀਯਂ ਆਜੀਵਤਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਲੂਖਾਜੀਵੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕਨਯੋ। **ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੇਤੀ**ਤਿ ਉਹਸਨਵਸੇਨ ਪਰਿਭਾਸਤਿ। **ਉਪਵਦਤੀ**ਤਿ ਅਵਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਕਂ ਅਪਵਦਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਹੀਲ਼ੇਤਿ ਵਮ੍ਭੇਤੀ"**ਤਿ। ''ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ **"ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਨੁਕਾਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ। ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਪਯੋਗੋ। ਸੋਯੇਵ ਚ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਪਰੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਨੁਕਾਰਣਂ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਤਸ੍ਸਦਿਸਂ ਵਾ ਤਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਭਾਵਤੋ। **ਪਰੇਹੀ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਹਿ ਪਰੇਹਿ। **ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨ ਸਕਾਰਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਵਾਦੋ ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਵਾਦੋ ਵਾ ਕੋਚਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਂ ਕਾਰਣਂ ਠਾਨਂ ਨਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕਿਮੇਵਂ ਨਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **"ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਦੇਵਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੩੮੨. ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਤਾ ''ਨ ਮੇਤੇ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦਿਨੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਇਧਾਹਂ ਕਸ੍ਸਪਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਕਾਯਕਿਲਮਥਂ ''ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ ਅਨਰਿਯੋ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੩)। ਗਰਹਤਿ, ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਪਨ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਕਾਯਕਿਲਮਥਂ ''ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੧, ੧੮੨; ਪਰਿ॰ ੩੨੫) ਵਣ੍ਣੇਤਿ। **ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਪੁਞ੍ਞਤਾਯ। ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ''ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਛਦਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਂ ਅਪ੍ਪਹਰਿਤੇ ਠਿਤੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੧੩੫) ਵਿਯ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਭਾਵਤੋ ਕਮ੍ਮਫਲਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੇਨ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੫; ੨.੯੪, ੨੨੫; ੩.੯੧, ੧੧੬, ੧੩੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੮; ੧੦.੧੭੬; ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੨੧; ਵਿਭ॰ ੯੦੭) ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਤਥਾ ਤਥਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਪੂਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਮਤ੍ਤਤੋ ਅਤਿਰੇਕਂ। **"ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ"**ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਭਿਯ੍ਯੋਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਨੇਪਾਤਿਕਂ। **ਅਨੇਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕੋਹਞ੍ਞੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਿਚ੍ਛਾਯ ਯਥਾ ਤਥਾ ਤਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੇਸਿਤਬ੍ਬਮੇਸਨਾਵਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਹੇਤੁ **ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ‘‘ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞੋ, ਪੁਞ੍ਞਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਾਰਿਨੋ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ।

ਦੁਤਿਯਨਯੇ **ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ‘‘ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞੋ, ਪੁਞ੍ਞਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੁਚਰਿਤਕਾਰਿਨੋ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ।

ਪਠਮਦੁਤਿਯਨਯੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਨਯੇਸੁਪਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਠਮਤਤਿਯਨਯੇਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਅਹੇਤੁਕਅਕਿਰਿਯਵਾਦਿਨੋ। ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਨਯੇਸੁ ਪਨ ਕਮ੍ਮਕਿਰਿਯਵਾਦਿਨੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਿਹਾਰੀ। **ਬਾਹਿਰਕਾਚਾਰਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਸਨਾਚਾਰਤੋ ਬਾਹਿਰਕੇਨ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਚਾਰੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਅਨੇਸਨਾਯ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਸੁਖੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਕਤ੍ਵਾ, “**ਸੁਖੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਅਧੁਨਾ ਪਾਠੋ।

“**ਨ ਦਾਨਿ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਪੂਰਣਮਾਹ। ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਮੇਸੁ ਦੋਸੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ। **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਪਬ੍ਬਜ੍ਜਮੁਪਗਤਾਯ ਤਾਪਸਦਾਰਿਕਾਯ, ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਯ ਚ। ‘‘ਅਪਰੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ‘‘ਤਾਪਸੋ ਵਾ ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਵਾ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ। **ਦਹਰਾਯਾ**ਤਿ ਤਰੁਣਾਯ। **ਮੁਦੁਕਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਾਲਾਯ। **ਲੋਮਸਾਯਾ**ਤਿ ਤਨੁਤਮ੍ਬਲੋਮਤਾਯ ਅਪ੍ਪਲੋਮਵਤਿਯਾ। ਲੋਮਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਲੋਮਸਾ।** ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਯੇਪਿ ਹਿ ਸ-ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। **ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ। **ਪਾਤਬ੍ਬਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ **ਪਾ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਤਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋ ਚ ਭਾਵਸਾਧਨੋ। ਤਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਸਕਤ੍ਥੇ ਯਥਾ ‘‘ਦੇਵਤਾ’’ਤਿ, **ਪਾਤਬ੍ਬਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਕਤਂ, ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨੋ ਚੇਤ੍ਥ ਤਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ਉਪਰਿਪਣ੍ਣਾਸਕੇ **ਪਞ੍ਚਤ੍ਤਯਸੁਤ੍ਤੇ** ‘‘ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਮਤ੍ਤੇਨ ਏਤਸ੍ਸ ਆਯਤਨਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪) ਤਥਾ ਹਿ **ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ,** ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਸਞ੍ਞਾਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੨੪) **ਤਟ੍ਟੀਕਾਯਞ੍ਚ** ‘‘ਯਥਾ ਨਿਯਜਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਯਜਾਨਿਕਾਤਿ ਬਹੁਲਂ ਵਚਨਤੋ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨੋ ਨਿਯਜਾਨਿਕਸਦ੍ਦੋ, ਏਵਂ ਇਧ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ ‘ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ,’’ ਤਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਭਾਵੇ। ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਮਾਨਪਕ੍ਖੇ ਠਿਤੋ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਪਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਨ੍ਤਿ ਨਯਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਵਿਭਜਨਂ। “**ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਸੇਨ ਆਗਤਂ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਤਥਾ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੯੨) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਯੇਵ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਵਿਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਾਸਨੇਪੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇਪਿ।

ਕਥਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ “**ਏਕਚ੍ਚੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੇਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ** ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਸਨ੍ਤਂ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ’’ਤਿ ਯਥਾਰੁਤਂ **ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ।** ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਇਰਿਯਾਪਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ **ਤੀਣਿ ਵਾ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਨਿ ਪਟਿਸੇਵਿਤ੍ਵਾ।**

ਤਾਦਿਸੋਵਾਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੨; ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੮੪੪ ਆਦਯੋ) ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਲੂਖਾਜੀਵੀ ਏਵ। **ਅਨੇਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ। ‘‘ਅਰਹਤ੍ਤਪਟਿਜਾਨਨੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਪਿ ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਦੁਲ੍ਲਭਸੁਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੁਗ੍ਗਤੀਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ, ਅਸਕ੍ਕੁਣਮਾਨੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੮੩. **ਅਸੁਕਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਅਸੁਕਭਵਤੋ। **ਆਗਤਾ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਇਧਾਗਤਾ। **ਇਦਾਨਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਆਯਤਿਂ ਗਮਿਤਬ੍ਬਭਵਞ੍ਚ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਅਤੀਤਭਵਤੋ। **ਪੁਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਅਨਨ੍ਤਰਭਵੇ ਪੁਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ, ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਭਵੇਪਿ ਪੁਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ। **ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਗਰਹਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਭੂਤਮਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਚ੍ਛਾਦੋਸਵਸੇਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹੇਯ੍ਯ, ਨ ਤਥਾ ਚਾਹਂ, ਅਹਂ ਪਨ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਗਰਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪੇਤਸ੍ਸ ਤਪਸ੍ਸ ਗਰਹਾਯ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਇਮਮਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਭਣ੍ਡਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟਭਣ੍ਡਿਕਂ। ਉਪਮਾਪਕ੍ਖੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ ਧੋਤਂ, ਤਥਾ ਅਧੋਤਞ੍ਚ, ਉਪਮੇਯ੍ਯਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਪਸਂਸਿਤਬ੍ਬਗੁਣਤਾਯ ਧੋਤਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਤਥਾ ਅਧੋਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚੇਵ ਗਰਹਣਂ, ਪਸਂਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਪਸਂਸਨਂ।

੩੮੪. ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ **ਨ ਕੋਚਿ ਨ ਸਾਧੂਤਿ ਵਦਤਿ**। **ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਵੇਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧਵੇਰਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵੇਰਹੇਤੁਤਾਯ ਚ "**ਵੇਰ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਤਂ **ਨ ਕੋਚਿ "ਸਾਧੂ"ਤਿ ਵਦਤਿ** ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨਮਸਾਧਨਤੋ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਧੁਭਾਵਸ੍ਸ ਦੂਸਨਤੋ ਚ। **ਨ ਨਿਰੁਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇ ਨ ਨਿਵਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਦਸ੍ਸਨੀਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਤੇਸਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਯਮੇਵ ਨਯੋ ਸੋਤਾਦੀਸੁਪਿ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਅਸਂਵਰੋ ਸਾਧੁ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਰੋ ਨ ਸਾਧੂਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪੁਨ…ਪੇ॰… ਅਸਂਵਰ**"ਨ੍ਤਿ।

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਯਂ ਤੇ ਏਕਚ੍ਚੂ ਵਦਨ੍ਤਿ "ਸਾਧੂ"ਤਿ** ਤੇ ''ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਯਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਾਦਿਂ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਮਯਂ ਨ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਾਮ। **ਯਂ ਤੇ…ਪੇ॰… "ਨ ਸਾਧੂ"ਤਿ** ਯਂ ਪਨ ਤੇ ਅਨਵਜ੍ਜਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗਂ, ਸੁਨਿਵਤ੍ਥਸੁਪਾਰੁਤਾਦਿਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ''ਨ ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਮਯਂ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਾਮਾਤਿ।

ਇਤਿ ਯਂ ਪਰਵਾਦਮੂਲਕਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਦੇਵ ਪੁਨ ਸਕਵਾਦਮੂਲਕਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ "**ਏਵ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕੇਨਚਿ ਸਮਾਨਂ, ਤੇਨਪਿ ਤਂ ਸਮਾਨਮੇਵ। ਯਞ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕੇਨਚਿ ਅਸਮਾਨਂ, ਤੇਨਪਿ ਤਂ ਅਸਮਾਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਸਮਾਨਾਸਮਾਨਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਮਾਨਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਤਾਮਤ੍ਤਂ। ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਂ, ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਨਞ੍ਚ ਸਕਵਾਦੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਪਰਵਾਦੇ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਜਾਹਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿਆਦਿ। ਸਕਵਾਦਪਰਵਾਦਾਨੁਰੂਪਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।**

ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਾਪਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੫. **ਅਨੁ**ਮਿਤਿ ਆਣਤ੍ਤਿਯਂ ਪਞ੍ਚਮੀਅਤ੍ਥੇਨੇਪਦਂ। **ਲਦ੍ਧਿਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਕਿਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਪਰੇ ਗਣਾਚਰਿਯਾ, ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਵਦੇਹੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਸਮਣੋਵ ਗੋਤਮੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਕਾਰਣੇਨਪਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਗਾਹਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਹੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਉਭਯਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਾਧਿਯਮਾਨੇ ਅਨ੍ਵਯਤੋ, ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਕਾਰਣਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ ਸਦਿਸਾਸਦਿਸਪ੍ਪਭੇਦਂ ਉਪਮੋਦਾਹਰਣਦ੍ਵਯਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। ਅਪਿਚ ਹੇਤੁਪਮੋਦਾਹਰਣਵਸੇਨ ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਾਧਿਤੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਨੁ ਪਚ੍ਛਾ ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋਪਿ **ਸਮਨੁਭਾਸਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। "**ਉਪਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। "**ਕਿਂ ਤੇ**"ਤਿਆਦਿ ਉਪਸਂਹਰਣਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ । **ਦੁਤਿਯਪਦੇਪੀ**ਤਿ ''ਸਙ੍ਘੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੇਪਿ। ਵਚਨਸੇਸਂ, ਉਪਸਂਹਰਣਾਕਾਰਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਤਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤਂ, ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਂ। **ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਾਦਿਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਾਦਿਅਤ੍ਥੇਨ **ਅਕੁਸਲਾ ਚੇਵ** ਤਤੋਯੇਵ

ਅਕੁਸਲਾਤਿ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਤਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਞਾਤਤ੍ਥੋ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਤ੍ਥੋ ਚ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ “**ਞਾਤਾ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ**”ਤਿ, ਪੁਰਿਮੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪਦੇਨ ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲੇ ਵਦਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਤਂ ਸਹਗਤੇ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਿਯੇ ਚ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਕਰਣੇਨ ਠਪਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਕਭਾਵੇਨ ਹਿ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਕਰਣਂ। **ਅਵਜ੍ਜ**ਸਦ੍ਦੋ ਦੋਸਤ੍ਥੋ ਗਾਰਯ੍ਹਪਰਿਯਾਯਤ੍ਤਾ, ਅ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਤਬ੍ਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਆਹ “**ਸਦੋਸਾ**”ਤਿ। **ਅਰਿਯਾ** ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ। ਇਮੇ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਟ੍ਠੇਨ ਅਰਿਯਾ ਭਵਿਤੁਂ ਨਾਲਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ।**

੩੮੯-੩੯੨. “**ਯ**”ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਕਾਰਣੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਯੇਨਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਯਂ ਵਾ ਪਨਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਭਾਵਨਾਵਚਨਮੇਤਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਪੁਥੁਵਚਨਵਿਪਰਿਣਾਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। **ਗਣਾਚਰਿਯਾ** ਚੇਤ੍ਥ ਪੂਰਣਮਕ੍ਖਲਿਆਦਯੋ। ਸਤ੍ਥੁਪਭਵਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵੀਯਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਙ੍ਘ...ਪੇ॰... ਸਿਦ੍ਧਿਤੋ**”ਤਿ, ਸਾ ਪਨ ਪਸਂਸਾ ਪਸਾਦਹੇਤੁਕਾਤਿ ਪਸਾਦਮੁਖੇਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਪਸੀਦਮਾਨਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੇਨ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਪ੍ਪਸੀਦਮਾਨਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ਨ ਪਸੀਦਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਸਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਵਕੇਸੁ, ਸਾਵਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸਾਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਸਤ੍ਥੁਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਵਕੇਸੁ, ਸਾਵਕਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਤ੍ਥਰਿਅਪ੍ਪਸਾਦੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। “**ਤਥਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਤਬ੍ਬਿਵਰਣਂ। **ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਰੂਪਕਾਯਪਾਰਿਪੂਰਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, “**ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਇਦਨ੍ਤੁ ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੇ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੇ ਚ, “**ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਨਾਚਾਰਗੋਚਰ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੇ, ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੇ ਚ। ਆਚਾਰਗੋਚਰਾਦੀਹਿ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲੂਖੋ ਚ ਹੋਤਿ । ਤਸ੍ਮਾ ''ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ''ਤਿ ਪਠਮਪਦੇ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣਾ, ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣਾ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਾ ਚ, ਦੁਤਿਯਪਦੇ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਾਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਕੀਵਰੂਪੋ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਕਜਾਤਿਕੋ। ਯਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਸਂਸਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ।

ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਮੇਵ ਚ ਪਾਸਂਸਤਾ, ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਤਦਭਾਵੋ ਜੋਤਿਤੋ, ਤਂ ਵਿਰਤਿਪ੍ਪਹਾਨਸਂਵਰੁਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤਿਯਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ “**ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਮਤ੍ਤਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾਲਾਭਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਵਿਧਂ ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਨ ਪਨ ਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਪੁਬ੍ਬਕਂ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ। ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਹਿ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਬਾਹਿਰਕਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। **ਇਤਰਾਨਿ** ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨਾਨਿ **ਤੀਣਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ** ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਤਾ। ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਚਸੀਲਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ **ਸੀਲਸਂਵਰੋ,** ''ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪; ੩.੧੫੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੪) ਵੁਤ੍ਤੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ **ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ,** ''ਯਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਯਿਯਜਰੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੧; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੬੦) ਵੁਤ੍ਤੋ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਕੋ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੋ **ਞਾਣਸਂਵਰੋ,** ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਿਦਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ,** ''ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੮; ਵਿਭ॰ ੨੦੫) ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ **ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋ**ਤਿ ਇਮਂ ਸਂਵਰਪਞ੍ਚਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

“**ਪਞ੍ਚ ਖੋ ਪਨਿਮੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਲਸ੍ਸੇਵ ਪੁਨ ਗਹਣਂ ਸਾਸਨੇ ਸੀਲਸ੍ਸ ਬਹੁਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਕਦੇਸੇ ਏਵ ਪਰੇਸਂ ਅਵਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। “**ਉਪੋਸਥੁਦ੍ਦੇਸਾ**”ਤਿ ਅਧੁਨਾ ਪਾਠੋ। **ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਯਾ ਹਿ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸੀਹਨਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦਂ, ਅਭੀਤਨਾਦਂ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਵਾਦਂ। ਯਂ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ –

''ਉਤ੍ਤਰਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ ਬ੍ਯਗ੍ਘ-ਪੁਙ੍ਗਵੋਸਭਕੁਞ੍ਜਰ।

ਸੀਹਸਦ੍ਦੂਲਨਾਗਾਦਯਾ, ਪੁਮੇ ਸੇਟ੍ਠਤ੍ਤਗੋਚਰਾ''ਤਿ॥

ਤੰ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਅਰਿਯਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੩. ''ਅਯੰ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਮਮ ਵਾਦੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋਵ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਵਿਪਰੀਤਭਾਵੋ ਇਮੰ ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਏਵੰ **ਅਵਿਪਰੀਤਭਾਵਾਵਬੋਧਨਤ੍ਥੰ।** ਪਾਲਿਯੰ **''ਅਤ੍ਥਿ ਕਸ੍ਸਪਾ''**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯੰ ਯੋਜਨਾ – ਯੰ ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਾਮੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਏਵੰ ਞਸ੍ਸਤਿ ਦਕ੍ਖਤਿ ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਵਦਨ੍ਤੋ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਤਥਭਾਵਤੋ ਭੂਤੰ, ਏਕੰਸੇਨ ਹਿਤਾਵਹਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥੰ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮੰ, ਵਿਨਯਯੋਗਤੋ, ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਵਿਨਯਨਤੋ ਵਿਨਯੰ ਵਦਤੀ''ਤਿ, ਸੋ ਮਯਾ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦਿਤੋ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥਿ ਕਸ੍ਸਪ ਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯਭੂਤਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਤਿ, ਤੇਨ ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਵਸੇਸੰ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾਦੋ ਕੇਨਚਿ ਅਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤ ਸੀਹਨਾਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਦਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸ੍ਸਤਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ''ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਸਾਵਕੋ ਏਵਰੂਪੰ ਞਸ੍ਸਤਿ ਵਾ ਦਕ੍ਖਤਿ ਵਾ ਸਕ੍ਖਿੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

''ਏਵਮੇਤੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੪) ਵਿਯ ਚ **ਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। ''ਅਯਮੇਵਾ''**ਤਿ ਸਾਵਧਾਰਣਵਚਨੰ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪੁਥੁਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥੰ, ਸਬ੍ਬਅਰਿਯਸਾਧਾਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਸਾਸਨੇ ਪਾਕਟਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਤੇਨਾਹ ''ਏਕਾਯਨੋ ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੬੭, ੩੮੪)।

''ਏਸੇਵ ਮਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ, ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ''ਤਿ, (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੪) –

> ''ਏਕਾਯਨੰ ਜਾਤਿਖਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ,
> ਮਗ੍ਗੰ ਪਜਾਨਾਤਿ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ।
> ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਤਰਿੰ ਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ,
> ਤਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚ ਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮੪, ੪੦੯; ਚੂਲਨਿ॰ ੧੦੭, ੨੧੧; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੭੦) ਚ –

ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਚੇਵ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇਸੁ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਦੇਸੇਸੁ (ਵਿਭ॰ ੩੫੫) ਚ ਏਕੋਵਾਯੰ ਮਗ੍ਗੋ ਪਾਕਟੋਤਿ।

ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੪. ਤਪੋਯੇਵ ਉਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਾ**ਤਿ ਆਹ **''ਤਪਾਰਮ੍ਭਾ''**ਤਿ, ਆਰਮ੍ਭਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਪਕਰਣਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **''ਤਪੋਕਮ੍ਮਾਨੀ''**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਸਮਣਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਸਮਣੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਤਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨਿਚ੍ਚੋਲੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚੋਲੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚੋਲੋ। ਚੇਲੰ, ਚੋਲੋਤਿ ਚ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ਕੋਚਿ ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਪਟਪਿਲੋਤਿਕਧਰੋਪਿ ਦਸਨ੍ਤਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ''ਨਿਚ੍ਚੋਲੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭੇਯ੍ਯਾਤਿ ਤੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁੰ **''ਨਗ੍ਗੋ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਗ੍ਗਿਯਵਤਸਮਾਦਾਨੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਨਗ੍ਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲੋਕਿਯਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਚਾਰਵਿਰਹਿਤਤਾਵ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਚਾਰਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **''ਉਚ੍ਚਾਰਕਮ੍ਮਾਦੀਸੂ''**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਕਥੰ ਵਿਰਹਿਤੋਤਿ ਆਹ **''ਠਿਤਕੋਵਾ''**ਤਿਆਦਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਵਮਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖਵਿਕ੍ਖਾਲਨਾਦਿਆਚਾਰਸ੍ਸਪਿ ਤੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। **ਅਪਲਿਖਤੀ**ਤਿ ਉਦਕੇਨ ਅਧੋਵਨਤੋ ਅਪਲਿਹਤਿ।

ਸੋ ਕਿਰ ਦਣ੍ਡਕੰ ''ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਪਵ੍ਵਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਪਟਿਪਦੰ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਉਚ੍ਚਾਰੰ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪਲਿਖਤੀ**ਤਿ ਅਪਕਸਤਿ।

''ਏਹਿ ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਪਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਧਿ **ਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤੋ,** ਤੰ ਚਰਤੀਤਿ **ਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ** , ਰੁਲ੍ਹਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਦ੍ਧਿਤਸਿਦ੍ਧਿ ਯਥਾ ''ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ''ਤਿ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੪) ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ **ਨਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ,** ਤਦੇਵਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਭਿਕ੍ਖਾਗਹਣਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਨ ਏਤੀ**ਤਿ ਨ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵੰ **ਨਤਿਟ੍ਠਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਸਮਣੇਨ ਨਾਮ ਸਯੰਵਚਨਕਰੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਪਰਵਚਨਕਰੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਨ ਕਰੋਤਿ। ਪੁਰੇਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਠਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪਗਮਨਤੋ ਪਠਮਤਰੰ, ਤੰ ਕਿਰ ਸੋ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਾਮ ਯਾਦਿਚ੍ਛਕੀ ਏਵ ਭਿਕ੍ਖਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤੰ** ਪਨ ''ਮਮ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਬਹੂ ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਪਾਣਾ ਸਙ੍ਘਾਟਮਾਪਾਦਿਤਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ। **ਨਿਮਨ੍ਤਨਮ੍ਪਿ** ''ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਵਚਨੰ ਕਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ। **ਕੁਮ੍ਭੀ**ਤਿ ਪਕ੍ਕਭਿਕ੍ਖਾਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੁਮ੍ਭੋ। **ਉਕ੍ਖਲੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਪਚਨਕੁਮ੍ਭੋ। **ਪਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਿਟਕੰ। **ਤਤੋਪੀ**ਤਿ ਕੁਮ੍ਭੀਕਲ਼ੋਪਿਤੋਪਿ। **ਕੁਮ੍ਭੀ**ਆਦੀਸੁਪਿ ਸੋ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਤਿ ਆਹ **"ਕੁਮ੍ਭੀਕਲ਼ੋਪਿਯੋ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਅਯੰ ਮ"**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨਮਨ੍ਤਰਾਲ਼ੰ।

ਕਬਲ਼ਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ ਆਲੋਪਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸੋ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ। **ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਸਮੀਪਗਤਾਯ। **ਰਤਿਅਨ੍ਤਰਾਯੋ**ਤਿ ਕਾਮਰਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਗਾਮਸਭਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੰਕਿਤ੍ਤਿ।** ਤਥਾ ਸੰਹਟਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਸਞ੍ਚਯੋ ਤੇਨ ਕਤਭਤ੍ਤਮਿਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸੰਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਭਤ੍ਤੇਸੂ"**ਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ **ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਟੀਕਾਯੰ** ਪਨ ਆਚਰਿਯੇਨੇਵ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸੰਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸੰਕਿਤ੍ਤਿ,** ਗਾਮਵਾਸੀਹਿ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਮਾਨਕਿਰਿਯਾ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਭਤ੍ਤਸੰਕਿਤ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ 'ਸੰਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਭਤ੍ਤੇਸੂ'ਤਿ''। ਇਦੰ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਟਿਪਦਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵੰ ''ਨਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਟਿਪਦਾਦਸ੍ਸਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਾਸਦ੍ਦੋ** ਸੁਨਖਪਰਿਯਾਯੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਨਖਸ੍ਸ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ। **ਸਮੂਹਸਮੂਹਚਾਰਿਨੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਸਙ੍ਘਚਾਰਿਨੀ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਮਨੁਸ੍ਸਾ।

ਸੋਵੀਰਕਨ੍ਤਿ ਕਞ੍ਜਿਕੰ। ''ਲੋਣਸੋਵੀਰਕ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ, ''ਸਬ੍ਬਸਸ੍ਸਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਲੋਣਸੋਵੀਰਕਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਮਚ੍ਛਮੰਸਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿਸਮ੍ਭਾਰਕਤੰ। **ਸੁਰਾਪਾਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਜਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਸੁਰਾਯ ਪਾਨਮੇਵ। ਮੇਰਯਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਲਕ੍ਖਣਹਾਰੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ। **ਸਬ੍ਬੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇਸੁਪਿ ਕਞ੍ਜਿਕਸੁਰਾਦੀਸੁ। ਏਕਾਗਾਰਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਯ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ। ਨਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਲਾਭੇ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਕਾਲੋਪੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ।** ਦੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦਤ੍ਤਿ,** ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਆਲੋਪਮਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕੰ ਭਿਕ੍ਖਾਦਾਨਭਾਜਨੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਤੀ"**ਤਿ। **ਅਗ੍ਗਭਿਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਮਟ੍ਠਭਿਕ੍ਖੰ , ਸਮਾਭਿਸਙ੍ਖਤਤਾਯ ਵਾ ਉਤ੍ਤਮਭਿਕ੍ਖੰ। ਅਭੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਏਕੋ ਹੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਾਹਿਕੋ,** ਆਹਾਰੋ, ਤੰ ਆਹਾਰੰ ਆਹਾਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਦਿਵਸਲਙ੍ਘਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਏਕਦਿਵਸਨ੍ਤਰਿਕ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਦ੍ਵਾਹਿਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। ਅਪਿਚ ਏਕਾਹੰ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕਾਹੰ ਭੁਞ੍ਜਨੰ, ਏਕਾਹਵਾਰੋ ਵਾ **ਏਕਾਹਿਕੰ।** ਦ੍ਵੀਹੰ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੀਹੰ ਭੁਞ੍ਜਨੰ, ਦ੍ਵੀਹਵਾਰੋ ਵਾ **ਦ੍ਵਾਹਿਕੰ।** ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਅਯੰ ਨਯੋ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ ਹਿ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨਿਕੋ ਦ੍ਵੀਹੰ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕਾਹਮੇਵ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਏਵੰ ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟੀਕਾਯੰ** ਪਨ ''ਏਕਾਹੰ ਅਨ੍ਤਰਭੂਤੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਕਾਹਿਕੰ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸ ਨਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਓਵਦਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਵਾਰਤ੍ਥੋ **ਪਰਿਯਾਯ** ਸਦ੍ਦੋ। **ਏਕਾਹਵਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਾਹਿਕਵਾਰੇਨ। ''ਏਕਾਹਿਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਮੇਵ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਇਤਿ ਏਵਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

੩੯੫. **ਸਾਮਾਕੋ** ਨਾਮ ਗੋਧੁਮੋ। **ਸਯੰਜਾਤਾ ਵੀਹਿਜਾਤੀ**ਤਿ ਅਰੋਪਿਮਵੀਹਿਜਾਤਿ। ਯਦੇਵ ''ਵੀਹੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਸਿਤ੍ਵਾ। **ਸਿਲੇਸੋਪੀ**ਤਿ ਕਣਿਕਾਰਾਦਿਰੁਕ੍ਖਨਿਯ੍ਯਾਸੋਪਿ। **ਕੁਣ੍ਡਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਨੁਤਰਂ ਤਣ੍ਡੁਲਸਕਲਂ, ਤਣ੍ਡੁਲਖਣ੍ਡਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਓਦਨੇਨ ਕਤਂ ਕਞ੍ਜਿਯਂ **ਓਦਨਕਞ੍ਜਿਯਂ।** ''ਵਾਸਿਤਕੇਨ ਪਿਞ੍ਞਾਕੇਨ ਨਹਾਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੧੨੦੩) ਵਿਯ **ਪਿਞ੍ਞਾਕ** ਸਦ੍ਦੋ ਤਿਲਪਿਟ੍ਠਪਰਿਯਾਯੋ। ਯਥਾਹ ''ਪਿਞ੍ਞਾਕਂ ਨਾਮ ਤਿਲਪਿਟ੍ਠਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। ''ਤਰੁਣਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧਮੇਵ ਪਿਞ੍ਞਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਤਂ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਤਥਾ ਅਵਚਨਤੋ।

੩੯੬. ਸਣੇਹਿ ਸਣਵਾਕੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਾਨਿ **ਸਾਣਾਨਿ,** ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਿ ਸਾਣਾਨਿ ਏਵ **ਮਸਾਣਾਨਿ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ, ਨ ਛਚੀਵਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਿ ਭਙ੍ਗਾਨਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਮਸਾਣਾਨਿ ਨਾਮ ਚੋਲ਼ਵਿਸੇਸਾਨੀਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਮਸ੍ਸਕਚੋਲ਼ਾਨੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਤਥਾ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਏਰਕਤਿਣਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਕ੍ਕਮਕਚਿਕਦਲਿਵਾਕਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਏਰਕਾਦੀਹਿ ਕਤਾਨਿ ਹਿ ਛਵਾਨਿ ਲਾਮਕਾਨਿ ਦੁਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤਂ ਲਭਨ੍ਤਿ। **ਛਵ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਹੀਨਵਾਚਕੋ, ਪੁਰਿਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ਮਤਸਰੀਰਵਾਚਕੋ। **ਛਡ੍ਡਿਤਨਨ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਛਡ੍ਡਿਤਪਿਲੋਤਿਕਾਨਿ। ਅਜਿਨਸ੍ਸੇਦਨ੍ਤਿ **ਅਜਿਨਂ,** ਪਕਤਿਅਜਿਨਮਿਗਚਮ੍ਮਂ, ਤਦੇਵ ਮਜ੍ਝੇ ਫਾਲਿਤਕਞ੍ਚੇ, ਅਜਿਨਸ੍ਸ ਖਿਪਂ ਫਾਲਿਤਮੁਪਡ੍ਢਨ੍ਤਿ **ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪਂ** । ''ਸਖੁਰਕਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੫੫) **ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾ ਸਮੁਦਿਤਞ੍ਚੇ, ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਿਨਯਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ** ਪਨ ''ਅਜਿਨਮੇਵ ਅਭੇਦਤੋ **ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪ**''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਜ੍ਜਵੁਜ੍ਜਵੇਨ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ। **"ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਫਲਕਚੀਰੇ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। **ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਜਿਤਵਾਦਸ੍ਸ ਪਟਿਕਿਟ੍ਠਤਰਭਾਵੇ ਉਪਮਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਯਦੇਵ ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮੇ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੮) ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨੀਤਿ ਤਨ੍ਤੂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੀਤਾਨਿ। **ਪਟਿਕਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਹੀਨੋ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕੋ**"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਉਦ੍ਧਂ ਠਿਤਕੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੫) ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਉਬ੍ਭ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਉਪਰਿਅਤ੍ਥੇ ਨੇਪਾਤਿਕੋ ਯਥਾ ''ਉਬ੍ਭਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲ''ਨ੍ਤਿ। ਅਨੇਕਪਰਿਮਾਣਾ, ਹਿ ਨਿਪਾਤਾ, ਅਨੇਕਤ੍ਥਾ ਚ।

ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਵਸੇਨੇਵ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਵਤਾਨੁਯੋਗੋਤਿ ਆਹ **"ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਵੀਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਯੇਵ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋ, ਅਥ ਖੋ **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ…ਪੇ॰… ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਯਕਣ੍ਟਕੇ**ਤਿ ਅਯੋਮਯਕਣ੍ਟਕੇ। **ਪਕਤਿਕਣ੍ਟਕੇ**ਤਿ ਸਲਾਕਕਣ੍ਟਕੇ। ਉਚ੍ਚਭੂਮਿਯਂ **ਥਣ੍ਡਿਲ**ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਚ੍ਚੇ ਭੂਮਿਟ੍ਠਾਨੇ"**ਤਿ। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਥਣ੍ਡਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਪਕਤਿਭੂਮਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਪਤ੍ਥਣ੍ਡਿਲੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਅਮਰਕੋਸੇਪਿ ਹਿ **ਨਿਘਣ੍ਡੁਸਤ੍ਥੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਵੇਦੀ ਪਰਿਕ੍ਖਤਾ ਭੂਮਿ, ਸਮੇ ਥਣ੍ਡਿਲਂ ਚਾਤ੍ਤੁਰੇ''ਤਿ (ਸਤ੍ਤੁਰਸਮਵਗ੍ਗੇ ੧੮ ਗਾਥਾਯਂ) ਤਸ੍ਮਾ ਥਣ੍ਡਿਲੇ ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਪਕਤਿਭੂਮਿਯਂ ਸੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਤ੍ਥੇਵ **ਨਿਘਣ੍ਡੁਸਤ੍ਥੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯੋ ਥਣ੍ਡਿਲੇ ਵਤ ਵਸਾ, ਸੇਤੇ ਥਣ੍ਡਿਲਸਾਯਿ ਸੋ''ਤਿ (ਸਤ੍ਤੁਰਸਮਵਗ੍ਗੇ ੪੪ ਗਾਥਾਯਂ) ਰਜੋ ਏਵ ਜਲ੍ਲਂ ਮਲੀਨਂ **ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ।** ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਰੀਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਲਦ੍ਧਂ ਆਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ ਯਥਾਲਦ੍ਧਮਾਸਨਂ। **ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਚਾਹ **"ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਨਸੀਲੋ"**ਤਿ। ਏਵਂ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ ਹਿ ਤਂ ਅਕੋਪੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਚਤੂਸੁ ਮਹਾਵਿਕਟੇਸੁ ਗੂਥਮੇਵਿਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਗੂਥਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਆਸਯਵਸੇਨ ਵਿਰੂਪਂ ਕਟਤ੍ਤਾ **"ਵਿਕਟ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਾਯਂ ਤਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਤਿਯਸਮਯਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ। ਪਾਤੋਪਦਮਿਵ ਸਾਯਂਪਦਂ ਨੇਪਾਤਿਕਂ । ਅਨੁਸਾਰਲੋਪੇਨ ਪਨ **"ਸਾਯਤਤਿਯਕ"**ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਯਾਵ ''ਥੁਸੋਦਕਂ ਪਿਵਤੀ''ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਵਤਪਦਾਨਿ ਏਕਵਾਰਾਨਿ, ''ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਨ ਨਾਨਾਵਾਰਾਨਿ, ਨਾਨਾਕਾਲਿਕਾਨਿ ਵਾ। ਤਥਾ ''ਸਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ, ''ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਮਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਚ। ਤਥਾ ਹੇਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ, ਪਿ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਕਤਂ। ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਇਧ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ ਏਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਪਨ ਵਤਪਦੇਸੁ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨ ਕਤਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਸਾਣਾਨਿਪਿ

ਧਾਰੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਸ੍ਸ, ''ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰੋਪਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਚ ਅਵਿਰੋਧੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਅਵਿਰੋਧਚਿਨ੍ਤਾਯ। ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਪਚ੍ਛਿਸਦਿਸੋ ਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਾਦੋ। ਅਪਿਚ ''ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੋਧਮੇਵ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਚੇਲਕਸ੍ਸਪੇਨ ''ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਨਿਰਤ੍ਥਕਤਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੭. ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦੀਹੀਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ਇਮਾਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਹਿ ਸਮ੍ਪਦਾਹਿ। ਵਿਨਾਤਿ ਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਵਿਨਾ ਵਾ ਤਾਹਿ ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਾਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਸਪਾਠਸੇਸਯੋਜਨਾ। **ਦੋਸਵੇਰਵਿਰਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸਸਙ੍ਖਾਤਵੇਰਤੋ ਵਿਰਹਿਤਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਦੋਸਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਦੋਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਞਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ। ਵੇਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਭੂਤਾ ਸਤ੍ਤਾ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਦੋਸਰਹਿਤਂ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਵੇਰਰਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੯੭), ਤਦੇਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੇਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਦੋਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

੩੯੮. ਏਤ੍ਤਕਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਗ੍ਗਚਰਿਯਾਦਿਮਤ੍ਤਂ। ਪਾਕਟਭਾਵੇਨ ਕਾਯਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਮੇਤੀਤਿ **ਪਕਤਿ,** ਲੋਕਸਿਦ੍ਧਵਾਦੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਕਤਿਕਥਾ ਏਸਾ"**ਤਿ। ''ਮਤ੍ਤਾ ਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੯੦) ਵਿਯ ਮਤ੍ਤਾਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣਵਾਚਕੋਤਿ ਆਹ **"ਇਮਿਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਪਨ ਪਮਾਣੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਏਵ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ ਪਕਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਇਮਿਨਾ ''ਤਪੋਪਕ੍ਕਮੇਨਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਞਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ। ਇਮਂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ।

੩੯੯. ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਯਦਿ ਅਚੇਲਕਭਾਵਾਦਿਨਾ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਸੁਵਿਜਾਨੋਵ ਸਮਣੋ, ਸੁਵਿਜਾਨੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਵ ਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਂ ਵਦਥ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਜ੍ਜਾਨੋਵ ਸਮਣੋ ਦੁਜ੍ਜਾਨੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹਾ"**ਤਿ। **ਤਂ ਪਕਤਿਵਾਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਾਕਤਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਹਦਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਚੇਲਕਸ੍ਸਪੇਨ ''ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਭਗਵਤਾ ਚ ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਪਕਤਿ ਖੋ ਏਸਾ''ਤਿਆਦਿ ਭਾਸਿਤਂ, ਤਮੇਵ ਇਧ ਪਾਕਤਿਕਸਾਮਞ੍ਞਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਵਿਸਯਂ ਕਥਂ ਪਟਿਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਸਭਾਵਤੋ**ਵ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਏਵ ਸਮਣਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ **ਦੁਜ੍ਜਾਨਭਾਵਂ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪੁਨਪਿ "ਪਕਤਿ ਖੋ"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਪੀ**ਤਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਾਦੇਪਿ। **ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਾਕ੍ਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ।

ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੦-੧. ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧੇਨ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਕਥਂ ਉਗ੍ਗਹੇਸੀ**ਤਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਞਾਣਤ੍ਤਾ ਘਟੇ ਪਦੀਪੇਨ ਵਿਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਮਤ੍ਥਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਤਂ ਦੇਸਨਂ ਉਪਧਾਰੇਸਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਉਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ਯੋ ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿ ਵਾ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, ਅਭਾਵਿਤਾ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਹੋਤਿ ਚੇਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ,** ਯਾਹਿ ਸਮਣੋ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦਿਵਿਜਾਨਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦਿਵਿਜਾਨਨਹੇਤੁ। ''ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਥ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣੇ। ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਉਪਲਕ੍ਖਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾਯਂ, ਤੇਨ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯਾ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਸੀਲਚਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਅਞ੍ਞਾ''ਤਿ।

ਇਮੇਹਿ ਚ ਅਸੇਕ੍ਖਸੀਲਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਤ੍ਤੁਯਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਮੇਵਾ”**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਰਿਯੋਸਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਇਦਞ੍ਚ ਕਾਕੋਲੋਕਨਮਿਵ ਉਭਯਾਪੇਕ੍ਖਵਚਨਂ।

ਸੀਹਨਾਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੨. ਅਨੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ, ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਥਵਿਸਯਤਾਯ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ। **ਮਹਾਸੀਹਨਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਸੀਹਨਾਦਂ। ਅਤਿਵਿਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ **ਪਰਮਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। “ਪਰਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਂ। ਤੇਨਾਹ ‘ਉਤ੍ਤਮ’ਨ੍ਤਿ’’ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਯਾਯੋ ਚ **ਪਰਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੀਲਮੇਵਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਸੀਲਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵ। ਯਥਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਭਗਵਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੀਲਂ ਸਵਾਸਨਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ, ਏਵਂ ਲੋਕਿਯਸੀਲਮ੍ਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਮੇਵ ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ‘‘ਨਾਹਂ ਤਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਵਚਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ‘‘ਯਾਵਤਾ ਕਸ੍ਸਪ ਅਰਿਯਂ ਪਰਮਂ ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ‘‘ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ‘‘ਤਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ ਅਨਿਯਮਵਚਨਂ। **“ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਸੀਲ”**ਨ੍ਤਿ ਚ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸੀਲਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤ-ਸਦ੍ਦੇਨਪਿ ਉਭਯਸ੍ਸੇਵ ਪਰਾਮਸਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਤ੍ਥ ਸੀਲੇਪਿ ਪਰਮਸੀਲੇਪੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਮਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੇਨ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ **“ਮਮ ਸੀਲਸਮੇਨ ਸੀਲੇਨ ਮਯਾ ਸਮ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲੇ**ਤਿ ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਸੀਲੇ। **ਇਤਿ ਇਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਇਮਂ ਸੀਲਵਿਸਯਂ। **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਪਠਮਂ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਠਮਭੂਤਂ।

ਤਪਤੀਤਿ ਕਿਲੇਸੇ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਵਿਧਮਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਤਦੇਵਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਸਮਾਸਮਾਹ। **ਜਿਗੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਹੀਲੇਤਿ ਲਾਮਕਤੋ ਠਪੇਤਿ। ਆਰਕਾ ਕਿਲੇਸੇਹੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਾ। ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ। ਲੋਕਿਯਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵ।** ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਤਿ ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸਬ੍ਬੁਕ੍ਕਟ੍ਠਭਾਵਤੋ **ਪਰਮਾ ਨਾਮ।** ਯਥਾ ਯੁਵਿਨੋ ਭਾਵੋ ਯੋਬ੍ਬਨਂ, ਏਵਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਨੋ ਭਾਵੋ **ਜੇਗੁਚ੍ਛਂ। ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇ ਵਿਯ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਜੇਗੁਚ੍ਛੇਪਿ ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛੇਪਿ। **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੧; ਵਿਭ॰ ੭੯੩) ਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ। ਯਥਾਹ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** –

> ‘‘ਤਤ੍ਥ ਕਤਰਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਹੁਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਕਟਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ...ਪੇ॰... ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਂ ਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਾਸਵਾ ਕੁਸਲਾ ਪਞ੍ਞਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੯੩)।

ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਹਿ ਅਕੁਸਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ, ਨ ਸਕਂ ਨਾਮ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਤੋ, ਅਨਤ੍ਥਜਨਨਤੋ ਚ। ਤਥਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਂ ਸਕਂ ਨਾਮ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਨਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਤੋ, ਅਤ੍ਥਜਨਨਤੋ ਚ। ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਭਾਵੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਪਞ੍ਞਾ ਨਾਮ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਲੋਮਨਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਸਞ੍ਞਿਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ, ਲੋਕਿਯਮਤ੍ਤਤੋ ਪਞ੍ਞਾਵ। ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਵਿਪਰਿਯਾਯੋ ਇਧ **ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਯਾਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸੀਲੇ ਵਿਯ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਪਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਪਿ। ਯਥਾਰਹਂ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਤੋ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਯੇਵ **ਨਾਮ।** ਮਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਾਨਿ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ।** ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਵਿਰਤੀਨਂ ਅਧਿਸੀਲਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸਤਿਸਮਾਧਯੋ

ਮਗ੍ਗਫਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ। **ਯਾ ਅਯਂ ਅਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੀਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦੁਵਿਧਾਪਿ ਅਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਅਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾਪਿ।

੪੦੩. ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ **ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰ**ਮਿਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਨਦਨ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞੋ ਜਨੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਏਕਕੋਵਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੂ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਸਮਣਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਤਾਵਤਿਂਸਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾਤਿ ਇਮਾਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ।

ਤਦਤ੍ਥਂ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮਵਰੇ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਪਦੇਨ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦) ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ **“ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨੀ**ਤਿ ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਾ, ਞਾਣਪ੍ਪਹਾਨਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਨਿਯਜਾਨਿਕਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕੁਤੋਚਿਪਿ ਅਸਨ੍ਤਸ੍ਸਨਭਾਵਾ ਨਿਬ੍ਭਯਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਵੇਸਾਰਜ੍ਜ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਾਰਜ੍ਜਾਭਾਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੋਮਨਸ੍ਸਮਯਞਾਣਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਨ ਅਸਾਧਾਰਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਤਾਨਿ, ਤਥਾ ਆਗਤਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨੀ’’ਤਿ ਵਾ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋ। ਨੇਰੁਤ੍ਤਿਕਾ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਮਾਸੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਚ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। **ਆਸਭਂ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਅਭਿਮੁਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ **ਆਸਭਾ,** ਬੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਸਂ ਠਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਪਿਚ ਤਯੋ ਪੁਙ੍ਗਵਾ – ਗਵਸਤਜੇਟ੍ਠਕੋ **ਉਸਭੋ,** ਗਵਸਹਸ੍ਸਜੇਟ੍ਠਕੋ **ਵਸਭੋ।** ਵਜਸਤਜੇਟ੍ਠਕੋ ਵਾ **ਉਸਭੋ,** ਵਜਸਹਸ੍ਸਜੇਟ੍ਠਕੋ **ਵਸਭੋ।** ਏਕਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ ਵਾ ਜੇਟ੍ਠੋ **ਉਸਭੋ,** ਦ੍ਵੀਸੁ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇਸੁ ਜੇਟ੍ਠੋ **ਵਸਭੋ,** ਸਬ੍ਬਗਵਸੇਟ੍ਠੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਜੇਟ੍ਠੋ ਸਬ੍ਬਪਰਿਸ੍ਸਯਸਹੋ ਸੇਤੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਮਹਾਭਾਰਵਹੋ ਅਸਨਿਸਤਸਦ੍ਦੇਹਿਪਿ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯੋ **ਨਿਸਭੋ**ਤਿ। ਨਿਸਭੋਵ ਇਧ ‘‘ਉਸਭੋ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਉਸਭਸ੍ਸ ਇਦਨ੍ਤਿ **ਆਸਭਂ,** ਇਦਂ ਪਨ ਆਸਭਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਆਸਭਂ।** ਯਥੇਵ ਹਿ ਨਿਸਭਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਸਭੋ ਉਸਭਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਤੂਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਥਵਿਂ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਦਸਤਥਾਗਤਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਤੂਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪਾਦੇਹਿ ਅਟ੍ਠਪਰਿਸਾਪਥਵਿਂ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਯੋ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਏਵਂ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋਵ ਤਂ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਆਰੋਪੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ।

ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤੀਤਿ ‘‘ਸੇਟ੍ਠਨਾਦਂ ਅਭੀਤਨਾਦਂ ਨਦਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਸੀਹਨਾਦਸਦਿਸਂ ਨਾਦਂ ਨਦਤਿ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤੇਨ **ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇਨ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੮) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਵਾ ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਨਤੋ, ਗੋਣਮਹਿਂ ਸਮਤ੍ਤਵਾਰਣਾਦੀਨਂ ਹਨਨਤੋ ਚ ‘‘ਸੀਹੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋ ਮੁਨਿਰਾਜਾ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਹਨਤੋ, ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾਨਂ ਹਨਨਤੋ ਚ ‘‘ਸੀਹੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੀਹਸ੍ਸ ਨਾਦਂ ਨਦਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਮਿਗਸੀਹੋ ਸੀਹਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਸਾਰਦੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤਸੀਹੋ ਦਸਤਥਾਗਤਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ ਵਿਸਾਰਦੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋ ‘‘ਇਤਿ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੨) ਨਯੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤੀ’’ਤਿ।

ਪਞ੍ਹਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਞਾਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਬਲਾਨੁਰੂਪਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ। **ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪਟਿਭਾਨੇਨ **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ।** ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ, ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ **ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤੋਸੇਤਿਯੇਵ।** **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ। **ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਣਵਜ੍ਜਿਤੇਨ ਨਵਮੇਨ ਖਣੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ‘‘ਯਂ ਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਸਤਿ, ਤਂ ਮਯਂ ਸੋਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਆਦਰਭਾਵਜਾਤਾ **ਮਹਨ੍ਤੇਨੇਵ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ** ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਤਿ।

ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਾ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਾਤਿ ਪਸਾਦਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਗਤੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਾ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਮੁਦ੍ਧਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਤੁਚ੍ਛਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ। **ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰੋ** ਨਾਮ ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰੋ, ਸੋ ਦੁਵਿਧੋ ਧਮ੍ਮਾਮਿਸਪੂਜਾਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਆਮਿਸਪੂਜੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਣੀਤਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਧਮ੍ਮਪੂਜਾ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਮੇਵ ''ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਤਥਾਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਭਾਵਾਯ ਯਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਤਥਾਭਾਵਾਯ। ਤਦੇਵਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਹਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਾ, ਸਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਯਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਸਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਸਮਵਾਯੇ ਏਕੰਸਿਕਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪਾਰਿਪੂਰੀਤਿ ਤੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕੇਚਿ ਸਰਣੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਥਾ ਪੂਰੇਨ੍ਤਾ ਪੂਰੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਨਾਮ, ਤਥਾ ਪੂਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਨ ਪੂਰੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨੇਕਾਸੇਤਿ ''ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਸੀਹਨਾਦਕਿਚ੍ਚਪਾਰਿਪੂਰਿਟ੍ਠਪਨੇ ਪਾਲ਼ਿਪਦੇਸੇ। **ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਲਯਿਤਬ੍ਬਾ। **ਏਕਚ੍ਚੰ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਭਗਵਤੋ ਏਕੋ ਸੀਹਨਾਦੋ** ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯੋ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦੋ ਅਭੀਤਨਾਦੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਅਪਰੰ ਤਪਸ੍ਸਿਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ। **ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਕਚ੍ਚੰ ਤਪਸ੍ਸਿੰ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸੀਹਨਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਮਯ੍ਹੰ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸੀਹਨਾਦਾ ਪੁਰਿਮਕਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਸੀਹਨਾਦਾਨੰ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਕੇਕਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। "**ਪਰਿਸਾਸੁ ਚ ਨਦਤੀ"ਤਿ ਆਦਯੋ** ''ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਮੰ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ **ਦਸ ਦਸ** ਸੀਹਨਾਦਾ **ਪਰਿਵਾਰਾ**। ''ਏਕਚ੍ਚੰ ਤਪਸ੍ਸਿੰ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਹਿ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਪਰਿਸਾਸੁ ਨਦਤਿ ਵਿਸਾਰਦੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਦਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰਾਧੇਤਿ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੋਤਬ੍ਬੰ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਚ ਭਗਵਤੋ ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਪਸਨ੍ਨਾ ਚ ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਯੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਮੰ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਅਯਮੇਵ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਨਵਸੁ।

"**ਏਵ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸੀਹਨਾਦਾਨੰ ਸਙ੍ਕਲਯਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨੰ। **ਤੇ ਦਸਾ**ਤਿ ''ਪਰਿਸਾਸੁ ਚ ਨਦਤੀ''ਤਿ ਆਦਯੋ ਦਸ ਸੀਹਨਾਦਾ। **ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਮੂਲਭੂਤਾਨੰ ਪੁਰਿਮਕਾਨੰ ਦਸਸੀਹਨਾਦਾਨੰ। **ਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮੂਲਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨ ਯੋਜਿਯਮਾਨਾ **ਸਤੰ** ਸੀਹਨਾਦਾ। **ਪੁਰਿਮਾ ਚ ਦਸਾ**ਤਿ ਮੂਲਮੂਲਿਯੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨ ਅਯੋਜਿਯਮਾਨਾ ਪੁਰਿਮਕਾ ਚ ਦਸਾਤਿ ਏਵੰ **ਦਸਾਧਿਕੰ ਸੀਹਨਾਦਸਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮ**ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਮ੍ਹਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੩) **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਮਹਤ੍ਤੇਨ। ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਤ੍ਤਾ **ਇਦੰ ਸੁਤ੍ਤੰ "ਮਹਾਸੀਹਨਾਦ"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ,** ਨ ਪਨ **ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ** ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਮਿਵ ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਮੁਪਾਦਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਵਾਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੪. ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾਤਿ ਤਥਾ ਭਾਵਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। ਯੰ ਭਗਵਾ ਪਾਥਿਕਵਗ੍ਗੇ **ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੭) ''ਇਧ ਨਿਗ੍ਰੋਧ ਤਪਸ੍ਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਭਾਗੰ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਵਿਭਾਗਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਪਰਿਸਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਰੋਧਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਇਦਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਦਿਤਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਗ੍ਰੋਧਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਨਦਿਤੰ । **ਤਪਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਤਪਚਾਰੀ, ਤਪੇਨ ਵਾ ਵੀਰਿਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਰਾਜਗਹੇ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਹੰ ਅਪੁਚ੍ਛੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਵਚਨੰ। ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੪੦੩) ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਮੰ ਯਦਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਞ੍ਹਮਪੁਚ੍ਛਿ, ਭਗਵਾ ਚਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਨ ਤਦਾ ਭਗਵਾ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਰਾਜਗਹਸਮੀਪੇਯੇਵ ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਾਯ ਦੇਵਿਯਾ ਉਯ੍ਯਾਨੇ ਵਿਹਰਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਥਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਤਥਾਪਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਭਗਵਤੋ ਵਿਹਾਰੋ ਨ ਤਾਵ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਤਤ੍ਰ

ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ''ਤਤ੍ਰ ਰਾਜਗਹੇ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਮ੍ਪਿ **"ਯੰ ਤੰ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ''ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ''ਤਿ ਇਦੰ ਤਤ੍ਥ ਕਤਵਿਹਾਰੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਮਹਾਵਿਹਾਰੇ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਨਾਮਿਕਾਯ। **ਉਯ੍ਯਾਨੇ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਤਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ** ਨਾਮ ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ। **ਸਨ੍ਧਾਨੋ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਉਪਾਸਕਸਤਪਰਿਵਾਰੋ ਅਨਾਗਾਮਿਉਪਾਸਕੋ। **ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਗ੍ਘੇ ਗਹਪਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਕੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਲ੍ਲਪਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੩) ਸਲ੍ਲਾਪਕਥੰ। **ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਵਿਯਾ**ਤਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਯਥਾ ਤੰ ''ਅਤਿਵਿਯਾ''ਤਿ। **ਅਨ੍ਧਬਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਨ੍ਧੰ ਬਾਲਜਨੰ। **ਯੋਗੇ**ਤਿ ਨਯੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣੂਪਾਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੦੫. **ਅਨੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ। **ਖਨ੍ਧਕੇ**ਤਿ **ਮਹਾਵਗ੍ਗੇ** ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਖਨ੍ਧਕੇ (ਮਹਾਵ॰ ੮੬) ਯੰ ਪਰਿਵਾਸੰ ਪਰਿਵਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੋ ਭੂਤੋਤਿ **ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਪੁਬ੍ਬੋ**"ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੭੬) **ਆਚਰਿਯਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਠਮੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਵਸਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਾਮਣੇਰਭੂਮਿਯੰ ਠਿਤੋ"**ਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਰਿਵਾਸੰ। **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ''ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ, ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਗ੍ਗਹਣੰ। ''ਉਤ੍ਤਰਿਦਿਰਤ੍ਤਤਿਰਤ੍ਤੰ ਸਹਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੧) ਏਤ੍ਥ ਦਿਰਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਯ **ਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ।** ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾਮਣੇਰਭੂਮਿਯੰ ਠਿਤੇਨੇਵ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਗਿਹਿਭੂਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਪਰਿਵਸਿਤ੍ਵਾਯੇਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਲਭਤਿ। ਨ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਵੇਸਿਯਾਵਿਧਵਾਥੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰਿਕਪਣ੍ਡਕਭਿਕ੍ਖੁਨਿਗੋਚਰਤਾ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਕਿੰ ਕਰਣੀਯੇਸੁ ਦਕ੍ਖਾਨਲਸਾਦਿਤਾ, ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਸੁ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾ, ਯਸ੍ਸ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਤੋ ਇਧਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਅਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ, ਯਸ੍ਸ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਤੋ ਇਧਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਸਤ੍ਤਵਤ੍ਤਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪੂਰੇਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਾ ਪਰਿਵਸਤਿ, ਤਦਾ ਪੂਰਮਾਨੇਨ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਤਪੂਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਵਤ੍ਤਾਨੰ ਪੂਰਣੇਨ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਸੇ, ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਵਾ। **ਘੰਸਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵੀਮੰਸਨਵਸੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਵਿਯ ਘੰਸਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ। **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ। ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਹਿ ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ।

"ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ"ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਣਪ੍ਪਹੋਨਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥੰ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੪੦੫) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਬਹੂਸੁਪਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ **"ਤੰ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਕਾਰਿਤਵਸੇਨ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਚਿਰਮੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਚਿਰੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ,** ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਚਿਰਮੇਵਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਾਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕਤ੍ਥੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਕਾਯੇਨ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚਾ"**ਤਿ। **ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਸੋਧਨੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤਿ ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਏਵੰਭੂਤੋ ਚ ਤਥਾ ਅਨਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਕਾਯੋ ਨਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਮਾਵਿਕਾਤੁੰ **"ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਅਤ੍ਤਭਾਵੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸ। ਜਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਪੇਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਪਿ ਜਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਤੇਹੇਵ ਆਚਾਰਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹੇ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **"ਆਚਾਰਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਜਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਮੇਵਾਧਿਪ੍ਪੇਤਭਾਵੋ ਚ ''ਸਮ੍ਮਦੇਵਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ''ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹਿ ਸੰਵੇਗਪੁਬ੍ਬਕਿੰ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਮ੍ਮਦੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਹੇਤੁਨਾਵ ਕਾਰਣੇਨੇਵਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੁਨਾ**ਤਿ ਨਯੇਨ ਉਪਾਯੇਨ। **ਕਾਰਣੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਵਰਣਵਚਨੰ । **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ। ਤਦੇਵ ਹਿ ''ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਰਹਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਤਥਾ ਅਭਾਵਤੋ। ''ਯੰਤੰਸਦ੍ਦਾ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਨਯੇਨਪਿ ਤਦਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਤਸ੍ਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ''ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ

ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਤਸ੍ਸ** ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਮਿਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਜਨੋ ਤਥਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੇ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**, ਤੰ। ਉਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ **ਸੰ**-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ, ਪਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕੋ, **ਸੰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਧਾਤ੍ਵਿਸੇਸਕੋਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਯੋ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੁੰ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ...ਪੇ॰... ਵਿਹਾਸੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਵ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪਿਤਾ, ਤੰ ਪਨ ਨਿਗਮੇਤੁੰ **"ਅਞ੍ਞਤਰੋ...ਪੇ॰... ਅਹੋਸੀ"**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ **ਵੁਤ੍ਤੰ।** ਏਕਤੋਵ ਇਧ **ਅਞ੍ਞਤਰੋ**, ਨ ਪਨ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਅਪਾਕਟੋ। **ਅਰਹਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਬ੍ਬਾਹਨੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਉਬ੍ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇਸਮਬ੍ਭਨ੍ਤਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਆਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਭਗਵਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ – **ਅਰਹਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਯੇਵ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਅਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਹ ਪਾਠਸੇਸੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਭਗਵਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਾ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੬. ਏਵਂ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ...ਪੇ॰... ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ''ਸਾਵਤ੍ਥਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਪਟਿਬਦ੍ਧਤਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜੇਤੋ** ਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰੋ, ਤੇਨ ਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਸਂਵਡ੍ਢਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪਾਲਿਤਤ੍ਤਾ ਜੇਤਸ੍ਸ ਵਨਂ ਉਪਵਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ **"ਜੇਤਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਵਨੇ**"ਤਿ। ਸੁਦਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਗਹਪਤਿ ਅਨਾਥਾਨਂ ਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਦਾਯਕਤ੍ਤਾ **ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ।** ਤੇਨ ਜੇਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟਿਸਨ੍ਥਰਣੇਨ ਤਂ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟੀਹੇਵ ਸੇਨਾਸਨਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟੀਹੇਵ ਵਿਹਾਰਮਹਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟਿਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਸੋ ਆਰਾਮੋ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੇਨ ਗਹਪਤਿਨਾ ਆਰਾਮੋ ਕਾਰਿਤੋ**"ਤਿ। ਪੁਪ੍ਫਫਲਪਲ੍ਲਵਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ, ਪਾਣਿਨੋ ਨਿਵਾਸਫਾਸੁਤਾਦਿਨਾ ਵਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਤਤੋ ਤਤੋ ਆਗਮ੍ਮ ਰਮਨ੍ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਰਾਮੋ।** ਅਥ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਤੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਰਮੇਤੀਤਿ **ਆਰਾਮੋ।**

ਫੋਟੋ ਯਸ੍ਸ ਪਾਦੇਸੁ ਜਾਤੋਤਿ **ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ।** ਫੋਟੋ ਪੋਟ੍ਠੋਤਿ ਹਿ ਪਰਿਯਾਯੋ। ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਦੁਵਿਧੋ ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ, ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋਪਿ ਅਚੇਲਕੋ ਆਜੀਵਕੋਤਿ ਦੁਵਿਧੋ। ਤੇਸੁ ਅਚੇਲਕੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨਗ੍ਗੋ, ਆਜੀਵਕੋ ਪਨ ਉਪਰਿ ਏਕਮੇਵ ਵਤ੍ਥਂ ਉਪਕਚ੍ਛਕਨ੍ਤਰੇ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਗ੍ਗੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਦੁਵਿਧੋਪੇਸ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ**"ਤਿ, ਵਤ੍ਥਚ੍ਛਾਯਾਛਾਦਨਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤਤ੍ਤਾ ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲੇ**ਤਿ ਮਹਾਵਿਭਵਤਾਯ ਮਹਾਸਾਰਤਂ ਪਤ੍ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ। **ਗਣਾਚਰਿਯੇ**ਤਿ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਸਮਾਸੋ। **ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਏਕਸੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ, ਤਂ ਤਂ ਸਮਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਰਤੋ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯਾਮੇਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਸਮਯਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਰੁਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। **ਪਭੁਤਿ** ਸਦ੍ਦੇਨ ਤੋਦੇਯ੍ਯਜਾਣੁਸੋਣੀਸੋਣਦਣ੍ਡਕੂਟਦਨ੍ਤਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਿਕੇ। **ਤਿਨ੍ਦੁਕੋ** ਨਾਮ ਕਾਲਕ੍ਖਨ੍ਧਰੁਕ੍ਖੋ। **ਚੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ੍ਤਿ। ਤਿਨ੍ਦੁਕਾ ਚੀਰਂ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਿਨ੍ਦੁਕਚੀਰੋ।** ਤਥਾ ਏਕਾ ਸਾਲਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਏਕਸਾਲਕੋ।** ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਗਤਿਯਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਇਤਿ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ। **"ਤਸ੍ਮਿ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਪਾਠਂ ਵਿਭਤ੍ਤਜਨ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨਂ।

ਅਨੇਕਾਕਾਰਾਨਵਸੇਸਞੇਯ੍ਯਤ੍ਥਵਿਭਾਗਤੋ, ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ ਪਤ੍ਥਟਮਿਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ, ਯਤੋ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਜਾਲਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਵ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਸਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇ ਕਤੇ ਪਠਮਂ ਨੇਸਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਸਰਣਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਵੀਮਂਸੀਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ। **ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ** ਤਤੋ ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਞਾਣੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੇ ਨਿਰੋਧਂ, ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਬ੍ਯਾਕਰਿਂਸੁ, ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਥਾ ਬ੍ਯਾਕਰਣਵਸੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਕਤਿਪਾਹਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਤੀਹਚ੍ਚਯੇਨ। ਪਾਲ਼ਿਯਮੇਵ ਹਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਕ੍ਖਤਿ। **ਸਰਣਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ''ਸਰਣ''ਮਿਤਿ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **"ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਨੋ ਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੪੦੬) ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਧੁਨਾ ਪਨ **"ਚਿਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ"** ਤ੍ਵੇਵ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਾਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੁਰਤ੍ਤਦੁਪਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਰਜਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਰਤ੍ਤੰ ਦਿਗੁਣੰ ਅਨ੍ਰੁਵ◌ਾਸਕੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ **ਨਿਵ◌ਾਸੇਤ੍ਵ◌ਾ। "ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ**◌ਾ"ਤਿ ਇਦੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਚਨੰ ''ਤਾਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥਿ ਚੇ, ਤੰ ਵ◌ਿਯਾ''ਤਿ। **ਮੇਘਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਮੇਘਵਣ੍ਣੰ, ਸਞ੍ਝਾਪਭਾਨੁਰਞ੍ਜਿਤਮੇਘਸਙ੍ਕਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਠਮੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ। **ਏਕੰਸਵਰਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਮੰਸਵਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵਙ੍ਗੀਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ''ਏਕੰਸਨ੍ਤਿ ਚ ਵ◌ਾਮੰਸੰ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਯਤੋ ਯਥਾ ਵ◌ਾਮੰਸੰ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਚੀਵਰੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਏਵਮਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ [ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਗ੍ਰੋਧਕਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤ (ਵਙ੍ਗੀਸਸੁਤ੍ਤ) ਵਣ੍ਣਨਾ] ਤਤ੍ਥ **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਕੰਸੰ ਚੀਵਰੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵਚਨੰ। **ਯਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਵਚਨਤ੍ਤਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਚ੍ਚਗ੍ਘ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਕਾਲੇ ਪਾਟੇਕ੍ਕੰ ਮਹਗ੍ਘੰ, **ਪਚ੍ਚਗ੍ਘੰ** ਵ◌ਾ ਅਭਿਨਵ◌ੰ, ਅਬ੍ਭੁਣ੍ਹੇ ਤਙ੍ਖਣੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਰਿਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਕਪ੍ਪੰ ਕੇਚਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਚਰਿਯੇਨੇਵ **ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ''ਪਚ੍ਚਗ੍ਘੇਤਿ ਅਭਿਨਵ◌ੇ, ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਮਹਗ੍ਘਤਾਯ ਪਚ੍ਚਗ੍ਘੇਤਿ ਕੇਚਿ, ਤੰ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰੰ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਮਹਗ੍ਘੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚਾ''ਤਿ, ਇਧਾਪਿ ਤੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਕਪ੍ਪੋ ਗਹਿਤੋ। ਅਭਿਨਵਤਾਯ ''ਪਚ੍ਚਗ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦੰ ਆਦਿਤੋ ਤਥਾ ਲਦ੍ਧਵ◌ੋਹਾਰੇਨ, ਅਨਞ੍ਞਪਰਿਭੋਗਤਾਯ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਤਥਾ ਵ◌ਾ ਸਤ੍ਥ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ''ਪਚ੍ਚਗ੍ਘ''ਨ੍ਤ੍ਵ◌ੇਵ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸੇਲਮਯਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਗ੍ਗਵਣ੍ਣਸਿਲਾਮਯੰ ਚਤੁਮਹਾਰਾਜਦਤ੍ਤਿਯੰ ਪਤ੍ਤੰ। ਅਯਮੇਵ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਨਿਚ੍ਚਪਰਿਭੁਤ੍ਤੋ ਪਤ੍ਤੋ **ਸਮਚਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੩੭) ਤਥਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

੪੦੭. ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਵਸੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ, ਨ ਪਰੇਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਅਤਿਪ੍ਪਗਭਾਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ"**ਤਿ ਚ ਇਦੰ ਭੂਤਕਥਨੰ ਨ ਤਾਵ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਣਵ◌ੇਲਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਭਗਵ◌ਾ ਹਿ ਤਦਾ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਵ◌ਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ''ਵ◌ਾਸਨਾਭਾਗਿਯਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੰ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ **ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **"ਪਗੋ"**ਤਿ ਇਦੰ **ਕਚ੍ਚਾਯਨਮਤੇਨ** ਪ-ਇਚ੍ਚੁਪਸਗ੍ਗਤੋ ਓ-ਕਾਰਗ-ਕਾਰਾਗਮਨੇ ਸਿਦ੍ਧੰ। ਪ-ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਪਾਤੋਅਤ੍ਥੰ ਵਦਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਪਨ ਸਦ੍ਦਵ◌ਿਦੂਨੰ ਮਤੇਨ ਪਾਤੋਪਦਮਿਵ ਨੇਪਾਤਿਕੰ। ਤੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧) ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ''ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋਤਿ ਅਤਿਵ◌ਿਯ ਪਾਤੋ''ਤਿ। ਅਪਿਚ ਪਠਮੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਦਿਵਸਭਾਵ◌ੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਗੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਇਮਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਦੁਵ◌ਿਧੋ ਖਲੁਸਦ੍ਦੋ ਵ◌ਿਯ ਹਿ ਪਗੋਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਨਾਮਨਿਪਾਤੋਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਤਿਵ◌ਿਧੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਇਧ ''ਅਤਿਪ੍ਪਗਭਾਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਉਪਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ।

ਯੰਨੂਨਾਤਿ ਏਸ ਨਿਪਾਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਸੰਸਯਪਰਿਦੀਪਨੋ, ਇਧ ਪਨ ਸੰਸਯਪਤਿਰੂਪਕਪਰਿਦੀਪਨੋਵ। ਕਸ੍ਮਾ ''ਸੰਸਯਪਰਿਦੀਪਨੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸੰਸਯੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੰਸਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਵ◌ਿਤਕ੍ਕਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਵਤ੍ਤਪਰਿਵ◌ਿਤਕ੍ਕੋ। **ਏਸਾ**ਤਿ ''ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਕੋ ਏਸ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰੋ **ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਲਬ੍ਭਤਿ** ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਵ◌ਿਚਾਰਣਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਨ ਪਨ ਸੰਸਯਵਸੇਨ। **ਤੇਨਾਹਾ**ਤਿ ਯੇਨੇਸ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇਨ ਭਗਵ◌ਾ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਇਮਮੇਵ ਪਾਲ਼ਿੰ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕੰ ਕਰੋਤਿ। ਅਯੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ** ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਯੰਨੂਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। ''ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਪਦੇਨ ਵ◌ੁਚ੍ਚਮਾਨੇਯੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨੇਨ ਜੋਤੀਯਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਹੰ ਯੰਨੂਨ ਯਦਿ ਪਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯੰ ਸਾਧੁ ਵਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਯਦਿ ਪਨਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ **"ਯਦਿ ਪਨਾਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

੪੦੮. ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਸਾਯ। **ਉਦ੍ਧੰਗਮਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਨ੍ਨਤਬਹੁਲਤਾਯ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ। **ਦਿਸਾਸੁ ਪਤ੍ਥਟਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਪੁਲਭਾਵ◌ੇਨ ਭੂਤਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਪਤ੍ਥਰਣਵਸੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਯਥਾ ਉਨ੍ਨਤਪਾਯੋ ਸਦ੍ਦੋ ਉਨ੍ਨਾਦੋ, ਏਵ◌ੰ ਵ◌ਿਪੁਲਭਾਵ◌ੇਨ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪਵਤ੍ਤੋਪਿ ਉਨ੍ਨਾਦੋਯੇਵ◌ਾਤਿ ਤਦੁਭਯੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ **"ਉਨ੍ਨਾਦਿਨਿਯਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਪੁਨ ਤਦੁਭਯਮੇਵ ਵ◌ਿਭਾਗੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ **"ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾਯਾ"**ਤਿ। ਅਤੋ ਪਾਲ਼ਿਨਯਾਨੁਰੂਪਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਵ◌ਿਵਰਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਸਾਯ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਤਾਕਾਰਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤੇਸਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਬਾਲਾਤਪੇ**ਤਿ ਅਭਿਨਵ◌ੁਗ੍ਗਤਸੂਰਿਯਾਤਪੇ। **ਕਾਮਸ੍ਸਾਦੋ** ਨਾਮ ਕਾਮਗੁਣਸ੍ਸਾਦੋ। **ਭਵਸ੍ਸਾਦੋ** ਨਾਮ ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਸਹਗਤੋ ਭਵ◌ੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨੇ ਖਜ੍ਜੋਪਨਮਿਵ ਨਿਪ੍ਪਭਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਖਜ੍ਜੋਪਨਕੂਪਮਾ ਜਾਤਾ**"ਤਿ। **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋਪਿ ਨੋ ਪਰਿਹੀਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਬਾਵੇਰੁਜਾਤਕੇਨ** (ਜਾ॰ ੧.੪.੧੫੪) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਪਰਿਸਦੋਸੋ**ਤਿ ਪਰਿਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੁਦੋਸੋ।

੪੦੯. ਸਣ੍ਠਪੇਸੀਤਿ ਸਞ੍ਞਮਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਠਪੇਸਿ। ਸਣ੍ਠਪਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਅਗਾਰਵਸ੍ਸ ਚਜਾਪਨਵਸੇਨ ਆਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨੰ , ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਨਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਸੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੰ। **ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦੰ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾਭਾਵੰ। "**ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤੀ**"ਤਿਆਦਿ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਵੁ**ਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਭਗੁਣਵੁਦ੍ਧਿੰ। **ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਯਨਹੇਤੁ। ਮਾਨਨ੍ਤੋ ਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਚ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁੰ "**ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਅਪਰਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਜ੍ਝਿਤੰ। **ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਮਾਦੰ ਨ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਗਾਰਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

੪੧੦. ਨੋ ਆਗਤੇ ਆਨਨ੍ਦੋਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਭਗਵਤਿ ਆਗਤੇ ਆਨਨ੍ਦੋ ਪੀਤਿ ਹੋਤਿ। ''ਚਿਰਸ੍ਸੰ ਖੋ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਇਮੰ ਪਰਿਯਾਯਮਕਾਸੀ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਮਿਵ ਹੋਤੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ "**ਕਸ੍ਮਾ ਆਹਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰਾ**ਤਿ ਪਿਯਾਲਾਪਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਨ ਕੇਵਲੰ ਅਯਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਗਵਤੋ ਅਪਚਿਤਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਵਾਤਿ ਤਦਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਬਾਹੁਲ੍ਲਕਮ੍ਮੇਨ ਤਦਤ੍ਥੰ ਸਾਧੇਤੁੰ "**ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਤਾਯਾ**"ਤਿ , ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਰਾਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋਣਦਣ੍ਡੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਮਣੋ ਖਲੁ ਭੋ ਗੋਤਮੋ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾ''ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੪) ਤੇਨ ਸਾਸਨੇ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਕੁਲਗਾਰਵੇਨ ਭਗਵਤਿ ਅਪਚਿਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਕਾ ਨਾਮ ਕਥਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕੀਦਿਸਾ ਨਾਮ ਕਥਾ। ਵਿ**ਪ੍ਪਕਤਾ**ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਾ। ''ਕਾ ਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ''ਤਿ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮ। ਕਾ ਕਥਾਤਿ ਚ ਅਵਿਸੇਸਚੋਦਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਪਨੰ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਜਾਨਨੰ ਪਦੇਸਞ੍ਞੁਨੋ ਅਵਿਸੰਯਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯਾਵ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣੰ ਪਵਾਰੇਸੀ**"ਤਿ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਸਾਯ ਕਥਿਤਾ ਰਾਜਕਥਾਦਿਕਾ। **ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ**ਤਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਭਾਵੇਨ ਸਾਰਰਹਿਤਾ।

ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੧. ''ਤਿਟ੍ਠਤੇਸਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਆਪਨ੍ਨਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਚੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸੁਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਅਤ੍ਥਾਵਹੰ ਹਿਤਾਵਹੰ ਕਾਰਣੰ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਿਸ੍ਸੰ ਸਾਲਾਯੰ। ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤਾਸੁ ਲਦ੍ਧੀਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ**ਇਯਸਦ੍ਦੇਨ। ਇਕਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਯ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ''ਅਨ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ। ''ਅਯੰ ਕਿੰ ਵਦਤਿ ਅਯੰ ਕਿੰ ਵਦਤੀ''ਤਿ ਕੁਤੂਹਲੰ ਕੋਲਾਹਲਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੋਤੂਹਲਾ,** ਸਾ ਏਵ ਸਾਲਾ **ਕੋਤੂਹਲਸਾਲਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਕੋਤੂਹਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤੋ**"ਤਿ। **ਉਪਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤੰ** ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਾਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨਾਯੰ ਦੇਸਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇ**"ਤਿ। ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਪਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਤੇਹਿ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਚ "**ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੇ**"ਤਿ ਆਹ। ਕਾਮੰ ਸੋਪਿ ਤੇਸੰ ਅਵਿਸਯੋਵ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਨਿਰੋਧਕਥਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੰ ਪਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਕਥਾਯ। "**ਕਿਤ੍ਤਿਘੋਸੋ**"ਤਿ 'ਅਹੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੋ, ਭਵਨ੍ਤਰਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣੰ ਏਵੰ ਹਤ੍ਥਾਮਲਕੰ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਾਵਕੇ ਚ ਏਦਿਸੇ ਸੰਵਰਸਮਾਦਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀ'ਤਿ ਥੁਤਿਘੋਸੋ ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਾ **ਪਤ੍ਥਰਤੀ**ਤਿ। ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ ''ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਭਗਵਤੋ ਕਥਾਕਿਤ੍ਤਿਘੋਸੋ ਪਤ੍ਥਰਤੀ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਪਟਿਭਾਗਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਲ਼ਾਸਵਸੇਨ ਪਟਿਭਾਗਭੂਤੰ ਪਯੋਗੰ। **ਭਵਨ੍ਤਰਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸਮਯੰ ਅਭੂਤਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਸ੍ਸਾਰਿਯਵਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯੰ ਕਤ੍ਵਾ

ਕਥੇਨ੍ਤਿ। **ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਕਮੂਲਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਵੇਲਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਾਰਣਂ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ**। **ਨਿਰੋਧਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥਂ।

ਤੇਸੂਤਿ ਕੋਤੂਹਲਸਾਲਾਯਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਸੁ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ। **ਏਕਚ੍ਚੇ**ਤਿ ਏਕੇ। **ਪੁਰਿਮੋ**ਤਿ ''ਅਹੇਤੂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਪੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦੀ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਵਾਦੀਸੁ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਇਧ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵਾਵਹਂ ਵਾਯੋਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਂ, ਆਕਾਸਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ, ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ। **ਨਿਰੋਧੇ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੇ। **ਹੇਤੁਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੇ ਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਰੋਧੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਯੇਨ ਚ ਤਤੋ ਚੁਤਸ੍ਸ ਇਧ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਹੇਤੁਂ ਅਵਿਸਯਤਾਯ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ।

ਦੁਤਿਯੋਤਿ ''ਸਞ੍ਞਾ ਹਿ ਭੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦੀ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਵਾਦਿਂ। **ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਨ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤਂ ਭੋ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਮਿਗਸਿਙ੍ਗਤਾਪਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕਤਾਪਸਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਮਤ੍ਥਕੇ ਮਿਗਸਿਙ੍ਗਾਕਾਰੇਨ ਦ੍ਵੇ ਚੂਲ਼ਾ ਉਟ੍ਠਹਿਂਸੁ, ''ਇਸਿਸਿਙ੍ਗੋ''ਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। **ਅਸਞ੍ਞਕਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਮੁਞ੍ਛਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਿਰਿਯਾਮਯਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵਿਗਤਸਞ੍ਞਿਭਾਵਂ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਵਿਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ''ਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਨਿਪਾਤੇ ਆਗਤਨਯੇਨ **ਮਿਗਸਿਙ੍ਗਤਾਪਸਵਤ੍ਥੁਂ** ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਿਗਸਿਙ੍ਗਤਾਪਸੋ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਪਨਤੋ **ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ।** ਦੁਕ੍ਕਰਤਪਤਾਯ **ਘੋਰਤਪੋ** ਤਿਬ੍ਬਤਪੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਿਲਾਪਿਤਚਕ੍ਖਾਦਿਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾਯ **ਪਰਮਧਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਸਕ੍ਕਵਿਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਸਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਥਾਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਕਦਾਚਿ ਉਣ੍ਹਂ, ਕਦਾਚਿ ਥਦ੍ਧਂ, ਕਦਾਚਿ ਚਲਿਤਂ ਹੋਤਿ। **"ਸਕ੍ਕ...ਪੇ॰... ਪਤ੍ਤੇਤੀ"**ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ **ਪੇਸੇਸਿ**। **ਭਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਭਞ੍ਜਿਤਕੁਸਲਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਅਧੁਨਾ ਪਨ ''ਲਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਪਾਠਂ ਲਿਖਨ੍ਤਿ। **ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਫਸ੍ਸੇਨਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਮਤ੍ਤਦਿਬ੍ਬਫਸ੍ਸੇਨ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਸਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਂ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ਏਵਂ ''ਸਞ੍ਞਾ ਹਿ ਭੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਮਾਹ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਾਲ਼ਿਮਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤਿਯੋਤਿ ''ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਭੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦੀ। **ਆਥਬ੍ਬਣਪਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦਵਿਹਿਤਂ ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਾਨਂ ਵਿਸਞ੍ਞਿਭਾਵਾਪਾਦਨਪ੍ਪਯੋਗਂ। **ਉਪਕਡ੍ਢਨਂ** ਆਹਰਣਂ। **ਅਪਕਡ੍ਢਨਂ** ਅਪਹਰਣਂ । **ਆਥਬ੍ਬਣਂ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦੇ ਆਗਤਂ ਅਗ੍ਗਿਜੁਹਨਪੁਬ੍ਬਕਂ ਮਨ੍ਤਪਦਂ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸੀਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਮਾਹ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸੀਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਦਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ।

ਚਤੁਤ੍ਥੋਤਿ ''ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਭੋ ਦੇਵਤਾ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦੀ। **ਯਕ੍ਖਦਾਸੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਦਾਸੀਨਂ, ਯਾ ''ਯੋਗਵਤਿਯੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਯੋਗਿਨਿਯੋਤਿਪਿ ਪਾਕਟਾ। **ਮਦਨਿਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਰਾਮਦਨਿਮਿਤ੍ਤਕਂ ਸੁਪਨਂ। **ਦੇਵਤੂਪਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਚ੍ਚਨਗਾਯਨਾਦਿਨਾ ਦੇਵਤਾਨਂ ਪੂਜਂ। **ਸੁਰਾਪਾਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਤਿਪੁਣ੍ਣਂ ਸੁਰਂ। **ਦਿਵਾ**ਤਿ ਅਤਿਦਿਵਾ, ਉਸ੍ਸੂਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਸੁਪਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨਂ। **ਸੁਤ੍ਤਕਾਲੇ** ਦੇਵਤਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਪਕਡ੍ਢਨਵਸੇਨ **ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ, ਪਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ** ਸਞ੍ਞੂਪਕਡ੍ਢਨਵਸੇਨ **ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ **ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਲ਼ਮੂਗਕਥਾ ਵਿਯਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨੀਨਂ ਕਥਾ ਅਨ੍ਧਬਾਲਕਥਾਸਦਿਸੀ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਰੋਧੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਧੁਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਨਿਰੋਧੇ। **ਏਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸਭਾਵੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਨ ਬਹੁਨਾ**ਤਿ ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧੇਨ ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤੇਨਾਪਿ ਏਕੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਸਭਾਵਭੂਤੇਨ ਤੇਨਾਪਿ ਨਿਰੋਧੇਨ। **ਅਞ੍ਞੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞਾਕਾਰੇਨੇਵ **ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੋ**ਤਿ ਏਕਸਭਾਵਭੂਤੋ ਨਿਰੋਧੋ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਇਧਾ**ਤਿ

ਕੋਤੂਹਲਸਾਲਾਯਂ। **ਅਯਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਯਂ ਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਵਚਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਅਨੇਕਾਕਾਰਵੋਕਾਰਂ ਨਿਰੋਧਂ ਵਿਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤਂ। **ਅਹੋ ਨੂਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਹੋ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੇ ਨਿਪਾਤੋ, **ਨੂਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੇ। ਤਸ੍ਮਾ **ਅਹੋ ਨੂਨ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਨਿਰੋਧਮ੍ਪਿ ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਰਾਧੇਯ੍ਯ ਮਞ੍ਞੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਹੋ ਨੂਨ ਸੁਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਵਿਭਾਵਨਤੋ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਂ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਥੋਪਿ ਹੇਸ **ਅਹੋ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਮੁਖੇਨੇਵ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੇਨ ਗਹਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤਦ੍ਵਯ"**ਨ੍ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ''ਅਹੋ...ਪੇ॰... ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਏਤਦਹੋਸੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਯਂਤਂਸਦ੍ਦਾ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੋ ਏਤੇਸ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਕਾਲਦੇਸਪੁਗ੍ਗਲਾਦਿਵਿਭਾਗੇਨ ਬਹੁਭੇਦਤ੍ਤਾ **ਇਮੇਸਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਤ੍ਤੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਕੁਸਲਸਦ੍ਦਯੋਗੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਕੁਸਲੋ ਨਿਪੁਣੋ ਛੇਕੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤਂ। **ਅਹੋ ਨੂਨ ਕਥੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਯ੍ਯ ਮਞ੍ਞੇ। ਸੋ ਸੁਗਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਸਭਾਵਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਭਾਵਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਾਤਿ।

ਅਹੇਤੁਕਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੨. **ਘਰਮਜ੍ਝੇਯੇਵ ਪਕ੍ਖਲਿਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਘਰਤੋ ਬਹਿ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਾ ਪੁਰਿਸਾ ਮਗ੍ਗਂ ਅਨੋਤਰਿਤ੍ਵਾ ਘਰਵਿਵਰੇ ਸਮਤਲੇ ਵਿਵਟਙ੍ਗਣੇ ਏਵ ਪਕ੍ਖਲਨਂ ਪਤ੍ਤਾ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸਾਧਾਰਣੋ **ਹੇਤੁ,** ਸਾਧਾਰਣੋ **ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਤੇਨ ਵਿਭਾਗੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਕਾਰਣਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਰਤ੍ਤਾ ਚੋਦਨਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਕਾਰਣਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਹੇਤੂ ਹਿ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਪੀ''ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਹੇਤੂ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਪੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ, ਨ ਤੁ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਹੇਤੁਸਪਚ੍ਚਯਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਉਪ੍ਪਾਦੋਯੇਵ ਹਿ ਸਹੇਤੁਕੋ, ਨ ਨਿਰੋਧੋ। ਯਦਿ ਹਿ ਨਿਰੋਧੋਪਿ ਸਹੇਤੁਕੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਪਿ ਪੁਨ ਨਿਰੋਧੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਅਙ੍ਕੁਰਾਦੀਨਂ ਪੁਨ ਅਙ੍ਕੁਰਾਦਿਨਾ ਵਿਯ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਨਿਰੋਧੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਖਣਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯੋ ਪਨ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ, ਸੋ ''ਸਹੇਤੁਕੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਾ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੧੨) ਤਤੋ ਏਵ ਚ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਮ੍ਪਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੧੩) ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਹੇਤੁਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਂ ਦੀਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਏਤਞ੍ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਵਚਨਂ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਞ੍ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ, ਯ-ਕਾਰਲੋਪੋ ਵਾ ''ਸਙ੍ਖਾਪਿ ਤਮ੍ਹਾ ਵਨਪਤ੍ਥਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੨) ਵਿਯ। ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਚਸ੍ਸਾ ਉਪਰਿ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਏਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਅਞ੍ਞਪਰਿਯਾਯੋ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਵਾਚੀ ''ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੫-੯੧, ੯੪-੯੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧) ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਏਕਚ੍ਚਾ ਸਞ੍ਞਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੪੧੩. **ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਕਾਮਤਾਯ। **ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ, **ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਸਮਾਸੋ। ''ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸ੍ਸੇਵਾਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਾਯ ''ਭਗਵਾ ਅਵੋਚਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਞ੍ਞਾਯ...ਪੇ॰... ਦੀਪੇਤੁਂ ਤਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ । **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ। **ਤਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ ਆਗਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **"ਅਯਂ...ਪੇ॰... ਦੇਸਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਆਗਤਾ।** ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? **ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ,** ਸਭਾਵਤੋ, ਉਪਕਾਰਤੋ ਚ ਯਥਾਰਹਂ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਵਰੋਧਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ , ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨) ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾ ਆਗਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਯ ਏਵ ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਇਤਰਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵੇਨ ਆਨੀਤਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਰਾਗੋ। **ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਵਸੇਨ ਨਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਕਾਮਚਾਰੋ, ਯਾ ਕਾਚਿ ਲੋਭੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਅਧੁਨਾ ਪਨ ''ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਰਾਗੋ''ਤਿ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਅਯੁਤ੍ਤੋਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਕਾਮਰਾਗੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਮਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣੋਵ ਲੋਭੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਕਾਮਚਾਰੋ ਪਨ ਝਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿਭਵਰਾਗਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਭਚਾਰੋ। ਕਾਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਕਾਮੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਕਾਮਚਾਰੋ।** ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਸਹਚਰਣਞ੍ਞਾਯੇਨ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦੁਭਯਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **''ਤਤ੍ਥਾ''**ਤਿਆਦਿ ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰਤੋ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨੰ, ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨੰ। ਕਾਮੰ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋਪਿ ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਏਵ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤੇਪਿ ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਰਾਗੋ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਗ੍ਗਹਣੇਨ ਇਤਰਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥਸਾਧਾਰਣੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਉਭਯਮੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ, ਅਤੋ ਤਦੁਭਯੰ ਸਰੂਪਤੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਭਾਵਤੋ **''ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰੋ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਵਟ੍ਟਤੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰਸ੍ਸੇਵ ਇਧ ਵਟ੍ਟਨਤੋ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਏਤੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਪੁਰਿਮਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਸਦਿਸਕਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨਾਗਤਾ ਹਿ ਇਧ ''ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਾਗਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **''ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਸਙ੍ਖਾਤਾਤਿ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖੇਹਿ ਸਹ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਨ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਾਨੀਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤਾ। ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਞ੍ਞਾਯੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਾਨਿ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਖਾਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤ੍ਥੋ ''ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਆਦਿਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੮੯, ੯੧) ਵਿਯ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਹਿ ਨਿਪੁਣਤਾਯ **ਸੁਖੁਮਾ।** ਭੂਤਤਾਯ **ਸਚ੍ਚਾ।** ਤਦੇਵਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **''ਭੂਤਾ''**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ, ਪਰਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਚ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਬ੍ਯਾਸਵਸੇਨ ਯਥਾਪਾਠਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਸਵਸੇਨਪਿ ਯਥਾਪਾਠਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਅਥ ਵਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਮਾਸਬ੍ਯਾਸਵਸੇਨ ਹਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **''ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨਾ''**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਾ, ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਾ ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਭੂਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ, ਪਰਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਚ ਅਵਿਪਰੀਤਤਾਯ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਵਾ। **ਵਿਵੇਕਜੇਹੀ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਵਿਵੇਕਤੋ ਜਾਤੇਹਿ। ਇਦਾਨਿ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **''ਸਾ ਅਸ੍ਸਾ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ।

ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਯ ਵੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਝਾਨੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੋ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਆਵਜ੍ਜਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਨ ਨ ਝਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਝਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ ਵਸੀਕਰਣੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **''ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ, ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ, ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸਿਕ੍ਖਤੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ। **ਤੇਨ...ਪੇ॰... ਝਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ''ਸਿਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਪਦੰ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨੰ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਹੇਤੁਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਚੇਤ੍ਥ ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਸੁਖੁਮਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ। ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਪਨ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋਵ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਤਥਾ ਚੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤੰ ''ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਾ ਅਭਾਵਤੋ''ਤਿ **ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ''ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ।

੪੧੪. ਇਦਾਨਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਪਰਮਾਯ ਏਵ ਸਞ੍ਞਾਯ ਦਸ੍ਸਨੇ ਕਾਰਣੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **''ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਟਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੇਸੰ ਪਨਿਦੰ ਅਙ੍ਗਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **''ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ''**ਤਿਆਦਿ। **ਅਙ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਝਾਨਙ੍ਗਤੋ।

ਇਦਞ੍ਹਿ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਂ। ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਞ੍ਹਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਤੋਵ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਙ੍ਗਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਚ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਦਞ੍ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਅਙ੍ਗਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਉਦ੍ਧਟ"**ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮੇਤਂ। **ਅਙ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਅਵਯਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਲਾਪਤੋ**ਤਿ ਸਮੂਹਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤਂਤਂਸਞ੍ਞਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਇਦਞ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਙ੍ਗਤੋਵ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵ ਅਙ੍ਗਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ। **ਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਮੇਵ, ਨ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਤਤ੍ਥ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਭਾਵਤੋ।

''ਯੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਯਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਯਥਾ ''ਆਦਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਆਦਿਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਯਥਾਯੁਤ੍ਤਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾਵ ਤੋ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਨਾਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਖੋ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਵਾਚਾਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਮਤ੍ਤਂ। ਸਸ੍ਸੇਦਨ੍ਤਿ **ਸਕਂ,** ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਞ੍ਞਾ **ਸਕਸਞ੍ਞਾ,** ਸਾ ਏਤਸ੍ਸਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਕਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞਵਾ"**ਤਿ। ਈਕਾਰੋ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਨਿਰੋਧਪਾਦਕਤਾਯ ਸਾਤਿਸਯਾਯ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਜੋਤਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ ਫੁਸਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਕਸਞ੍ਞਿਤਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਝਾਨੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸੁਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਲੋਕਿਯਾਨਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਏਵ ਵਾ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਤਂ ਤੇਸੁ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਵਿਭਤ੍ਤਾਵਧਿਅਤ੍ਥੇ ਵਾ ਸਾਮਿਵਚਨਂ । ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਲੋਕਿਯਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਸੇਟ੍ਠਭਾਵਤੋ ਕਤਂ। ਸੇਸਂ **"ਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ"**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵਿਸੇਸਨਂ ਅਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਸੇਟ੍ਠਭਾਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕਤਾ ਚਸ੍ਸਾ ''ਯਥੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾ, ਏਵਂ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪੀ''ਤਿ, ''ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਕਤਿਵਿਪਸ੍ਸਕਾਨਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਰੂਪੇਨ ਠਿਤਾ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ ਵਿਯ ਪਟੁਕਿਚ੍ਚਕਰਣਸਮਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੮੭) ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵਵਚਨਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ **ਪਰਮਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯ** ਨਾਮ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਟੀਕਾਯ** ਆਰੁਪ੍ਪਕਥਾਯਂ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੬) ਆਚਰਿਯੇਨ ਸਵਿਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਉਪਰਿਮਾਨਂ ਉਪਰਿਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਅਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਕਾ ਇਤਰਾ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਕਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਪਰਿਦਮਨਾਦੀਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਚੇਤਂ ਤੇਸਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ''ਇਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਲੋਕਿਯਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਗ੍ਗਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ''ਅਗ੍ਗਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ।

ਪਕਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਸਂਵਿਦਹਤਿ। ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਹਿ ਝਾਨਸੁਖਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਂਵਿਦਹਤਿ ਨਾਮ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ**ਤਿ ਆਯੂਹਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚੇਤਨਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ...ਪੇ॰... ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਮਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ । ਤਂਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਉਪਰਿਝਾਨਤ੍ਥਾਯ ਚੇਤਨਾਭਿਸਙ੍ਖਰਣਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਹਿ ਅਞ੍ਞਾ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਥੂਲਤਰਾ। ਕਾ ਪਨ ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਭਵਙ੍ਗਸਞ੍ਞਾ"**ਤਿ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਏਵ ਹਿ ਉਪਰਿਝਾਨਤ੍ਥਾਯ ਚੇਤਨਾਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾਨਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯੁਂ, ਵੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਯਾਵ ਉਪਰਿਝਾਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ, ਤਾਵ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਭਵਙ੍ਗਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਾ ਚ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਹਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਚੇਤੇਨ੍ਤੋਵਾਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਜ੍ਝਾਨੰ ਏਕੰ ਦ੍ਵੇ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਏਵ। **ਨ ਚੇਤੇਤੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਝਾਨੇਸੁ ਵਿਯ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗਾਭਾਵਤੋ ਨ ਪਕਪ੍ਪੇਤਿ ਨਾਮ। ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗਵਸੇਨ ਹਿ ਝਾਨੰ ਪਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਇਧ ''ਚੇਤੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋ**ਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਹੀਨਨਿਕਨ੍ਤਿਕਤਾਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨ੍ਤੋ ਏਵ। **ਨਾਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਝਾਨੇਸੁ ਵਿਯ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗਾਭਾਵਤੋ ਨਾਯੂਹਤਿ ਨਾਮ। ''ਅਹਮੇਤੰ ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਮਿ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਮਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿ ਹਿ ਏਵੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਤਤ੍ਥ ਸਾਲਯਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਨਾਲਯਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਦ੍ਵਿਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਮ੍ਪਿ ਝਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਹੀਨਨਿਕਨ੍ਤਿਕਤਾਯ ''ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋ ਏਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਝਾਨੇਸੁ ਵਿਯ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। "**ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨ ਚੇਤੇਤਿ, ਨਾਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਆਭੋਗਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ**ਤਿ ਆਭੋਗਸਙ੍ਖਾਤੋ, ਆਭੋਗਵਸੇਨ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖੰ, ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖੰ ਅਨ੍ਵਾਹਾਰੋ। "**ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਦੇਵਤ੍ਥੰ ਉਪਮਾਯ ਪਟਿਪਾਦੇਤਿ। **ਪੁਤ੍ਤਘਰਾਚਿਕ੍ਖਣੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਘਰਸ੍ਸ ਆਰੋਚਨਨਯੇਨ।

ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਆਗਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ**ਤਿ ਆਸਨਸਾਲਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਯੰ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਿਤੁਘਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਘਰਤੋ। **ਲਦ੍ਧਘਰਮੇ**ਵਾਤਿ ਯਤੋਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖਾ ਲਦ੍ਧਾ, ਤਮੇਵ ਘਰੰ ਪੁਤ੍ਤਗੇਹਮੇਵ। **ਆਸਨਸਾਲਾ ਵਿਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ** ਤਤੋ ਪਿਤੁਘਰਪੁਤ੍ਤਘਰਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨੰ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। **ਪਿਤੁਗੇਹੰ ਵਿਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ** ਅਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਤੋ, ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ। **ਪੁਤ੍ਤਗੇਹੰ ਵਿਯ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ** ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਤੋ, ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ। **ਪਿਤੁਘਰੰ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਿਤੁਘਰੰ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ। ਪੁਤ੍ਤਘਰਸ੍ਸੇਵ ਆਚਿਕ੍ਖਣੰ ਵਿਯ ਏਕੰ ਦ੍ਵੇ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਏਵ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਸਾਮਞ੍ਞੇਨ, ਮਨਸਿਕਾਰਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਚ ਉਪਮੋਪਮੇਯਜਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਆਚਿਕ੍ਖਣੇਨਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਜੋਤਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਵਿਨਾ ਆਚਿਕ੍ਖਣੰ ਸਮ੍ਭਵਤਿ।

ਤਾ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਕੰ ਦ੍ਵੇ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਝਾਨਸਞ੍ਞਾ। ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਞ੍ਹਿ ਯਥਾਰਹੰ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਕੁਸਲਕਿਰਿਯਜਵਨੰ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੇਵ ਜਵਤਿ, ਨ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ। **ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਰਸਵਸੇਨੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਬਲੇਨ ਪਨ ਉਪਰਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਯਥਾ ਚ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਨੰ, ਏਵੰ ਇਤਰਸਞ੍ਞਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਆਹ "**ਅਞ੍ਞਾ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੋ ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗੇ ਠਿਤਭਾਵੇਨ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਅਨਾਗਾਮੀ ਵਾ ਅਰਹਾ ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਿ ਫਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ, ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਨਵਵਿਧਾ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧਪਟਿਪਾਦਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਨਾਸੀਸੇਨ "**ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਾ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਫੁਸਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਫੁਸਨੰ** ਨਾਮ ਵਿਨ੍ਦਨੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲੰ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ।

ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਾਯ **ਉਪਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤੰ,** ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਰੋਧਪਦੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਦੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਤੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਨ੍ਤਰੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਪਦੰ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਨਿਰੋਧਪਦੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਨੁ…ਪੇ॰… ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ, ਤੇਨ ਅਯੁਤ੍ਤਸਮਾਸੋਯੰ ਯਥਾਰੁਤਪਾਠੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾਪੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਪਦਮਨੁਪੁਬ੍ਬਿਠਪਨੇਪਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਅਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਨਿਰੋਧਪਟਿਪਾਦਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਨੋ,

ਇਮਿਨਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਪਾਟਿਹਾਰਿਕਪਵ੍ਵਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਥਸਾਧਿਕਾ ਪਵ੍ਵਾ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**”ਤਿ। ਵਚਨਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਾ’ ਨਪੇਕ੍ਖਤਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਸਂਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ **ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਰੂਪਵਿਸੇਸੋ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕੋ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕਾਰਣਂ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ । **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੭) **ਕਥਿਤਤੋਵਾ**ਤਿ ਕਥਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਏਵ, ਤੇਵੀਸਤਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਇਧ ਤਂ ਵਦਾਮ ਪੁਨਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ, ਗਨ੍ਥਗਰੁਕਭਾਵਤੋ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਾਲਿਯਂ **ਏਵਂ ਖੋ ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋ **ਏਵਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਗ੍ਗਹਿਤਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਵਂ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ ਤਥੇਵ ਅਨੁਜਾਨਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਤਯਾਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ**”ਤਿ।

੪੧੫. ਸਵ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਵ੍ਵਗ੍ਗਂ,** ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਂ। **ਅਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਸਵ੍ਵਗ੍ਗਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ** ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਵ੍ਵਗ੍ਗਭਾਵੋ ‘‘ਸਵ੍ਵਗ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸਵ੍ਵਾਯੇਵ ਅਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣਸਮਾਸੋ ਵਾ। **“ਪੁਥੂ”**ਤਿ ਅਯਂ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਨਿਕਾਰਲੋਪੋ ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਬਹੂਨੀ”**ਤਿ। **“ਯਥਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਕਾਰਵਿਸੇਸੋ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਪਕਾਰਸਾਮਵ੍ਵਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੂ”**ਤਿਆਦਿਨਾ। **“ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ”**ਤਿਆਦਿ ਤਬ੍ਬਿਵਰਣਂ। ਝਾਨਾਨਂ ਤਾਵ ਯੁਤ੍ਤੋ ਕਰਣਭਾਵੋ ਸਵ੍ਵਾਨਿਰੋਧਫੁਸਨਸ੍ਸ ਸਾਧਕਤਮਭਾਵਤੋ, ਕਸਿਣਾਨਂ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਏਵ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਝਾਨਾਨਂ ਨਿਰੋਧਫੁਸਨਸ੍ਸ ਸਾਧਕਤਮਭਾਵੋ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਕਸਿਣਾਨਮ੍ਪਿ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਅਨੇਕਕਰਣਾਪਿ ਚ ਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤਿਯੇਵ ਯਥਾ ‘‘ਅਵ੍ਵੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਯਾਨੇਨ ਦੀਪਿਕਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ।

ਏਕਵਾਰਨ੍ਤਿ ਸਕਿਂ। **ਪੁਰਿਮਸਵ੍ਵਾਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਸਵ੍ਵਾਨਿਰੋਧਂ, ਨ ਪਨ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਵ੍ਵਿਤਂ ਸਵ੍ਵਾਨਿਰੋਧਂ। **ਏਕਂ ਸਵ੍ਵਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਸਵ੍ਵਾਭੂਤਂ ਅਗ੍ਗਂ, ਏਕੋ ਸਵ੍ਵਗ੍ਗਭਾਵੋ ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਸਵ੍ਵਾਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। ਸਵ੍ਵਾ ਚ ਸਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਚਾਤਿ ਹਿ **ਸਵ੍ਵਗ੍ਗਂ,** ਨ ਸਵ੍ਵਾਸੁ ਅਗ੍ਗਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਸਵ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਵ੍ਵਗ੍ਗਂ,** ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਂ, ਏਵਂ ਸੇਸਝਾਨਮ੍ਪਿ। ਯੇਨ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਝਾਨਂ ‘‘ਸਵ੍ਵਗ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਵ ਸਵ੍ਵਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਲੋਪੇਨ, ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਵਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ। **ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਸਵ੍ਵਗ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਮਿਗਪਦਵਲਞ੍ਜਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸੇਸਕਸਿਣੇਸੂ**ਤਿ ਕਸਿਣਾਨਮੇਵ ਗਹਣਂ ਨਿਰੋਧਕਥਾਯ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਝਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨਪਿ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਏਵ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ‘‘ਪਥਵੀਕਸਿਣੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨਾ’’ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਿਕਂ ਝਾਨਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ **“ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨਾ”**ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। **“ਇਤੀ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਦੇਵਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਗਮਨਂ ਕਰੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਕਵਾਰਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਨਸਵ੍ਵਮ੍ਪਿ। **ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਵ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਤਂਸਭਾਵਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਸਙ੍ਗਹਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ, ਸਵ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਏਕਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਪਰਾਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ। **ਬਹੂਨਿ** ਸਵ੍ਵਗ੍ਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੪੧੬. ਪਠਮਨਯੇ ਝਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਵ੍ਵਾਵਾਣਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਘਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਵਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਸਵ੍ਵਾਵਾਣਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਤਤਿਯਨਯੇ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਪਠਮਨਯੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਦੁਤਿਯਨਯੋਪਿ ਮਿਸ੍ਸਕੋਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਅਸਮ੍ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਮਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨ ਸਵ੍ਵਾਵਾਣਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਤਯੋਪੇਤੇ ਨਯਾ ਮਗ੍ਗਸੋਧਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

‘‘ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਾਰੋ’’ਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਤਿਪਿਟਕਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰਵਾਦੋ ਆਭਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਵ੍ਵਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੧੬) ਥੇਰਵਾਦਾਨੁਕੂਲਮੇਵ ਉਪਰਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋਤਿ। **ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਵਾਦਿਨੋ

ਭਿਕ੍ਖੁ। ਤਦਾ **ਦੀਘਨਿਕਾਯਤਨ੍ਤਿਂ** ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਇਮਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤਯੋ ਨਯੇ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਂ ਥੇਰੋ ਵਦਤਿ। ਨਿਰੋਧਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਤੇ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਞ੍ਞਾਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਰੋਧਤੋ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾ ਪਧਾਨਾ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਥੇਰੋ **"ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਆਲਪਨਵਚਨਂ।

ਯਥਾ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਯਂ ਮਗ੍ਗਫਲਞਾਣੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਨਿਯਮਤੋ ਮਗ੍ਗਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੀਥਿਯਂ ਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਚ੍ਛਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣ"**ਨ੍ਤਿ। **"ਇਦਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲ"**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਯਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ **ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ** ਮ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਦ-ਕਾਰੇਨਪਿ ਪਕਤਿਪਦਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ। ਸੋ ਪਨ ਥੇਰਵਾਦੇ ਨ ਫਲਸਮਾਧਿਸਞ੍ਞਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਫਲਸਮਾਧਿਸਞ੍ਞਾਪਚ੍ਚਯਾ"**ਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਧਿਸਹਗਤਸਞ੍ਞਾਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਿਰਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਯਥਾਧਿਗਤਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਰਣਪਕ੍ਖਿਯਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। ਸਮਾਧਿਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਗਹਿਤਂ ਸਹਚਰਣਞਾਯੇਨ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਅਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਮਿਧ ਦੀਘਭਾਣਕਾਨਂ ਮਤੇਨ ਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਚੂਲ਼ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਾ ਪਨ ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਹੋਤਿ। ਏਕੋ ਹਿ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਮੇਵ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਏਕੋ ਅਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਮੇਵ, ਏਕੋ ਮਗ੍ਗਮੇਵ, ਏਕੋ ਫਲਮੇਵ, ਏਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ। ਇਮਾਸੁ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਸੁ ਏਕਂ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਨੋ ਲਦ੍ਧੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੭੫), ਤਦੇਤਂ **ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾਨਂ** ਮਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਾ** ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ –

> ''ਮਗ੍ਗਂ ਫਲਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
> ਹੀਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸੇਸੇ ਚ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ ਵਾ ਨ ਵਾ''ਤਿ॥ (ਅਭਿਧਮ੍ਮਤ੍ਥਸਙ੍ਗਹਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਗਹਵਿਭਾਗੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭੇਦੇ)।

ਸਞ੍ਞਾਅਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੭. **"ਗਾਮਸੂਕਰੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਨਸੂਕਰਮਪਨੇਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਉਪਮਾਵਚਨਂ ਸੂਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਦੇਸਨਾਯ ਸਣ੍ਹਭਾਵੇਨ ਸਾਰਮ੍ਭਮਕ੍ਖਇਸ੍ਸਾਦਿਮਲਵਿਸੋਧਨਤੋ ਸੁਤਮਯਞਾਣਂ ਨ੍ਹਾਪਿਤਂ ਵਿਯ, ਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਅਨੁਵਿਲਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ, ਤਿਲਕ੍ਖਣਬ੍ਭਾਹਤਤਾਯ ਕੁਣ੍ਡਲਾਦਜਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਭੂਸਿਤਂ ਵਿਯ ਚ ਹੋਤਿ। ਤਦਨੁਪਵਿਸਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ, ਤਥਾਭਾਵਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਥਾਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ, ਨਿਰੋਧਕਥਾਯ ਨਿਵੇਦਨਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਿਰਿਸਯਨੇ ਪਵੇਸਨਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮ...ਪੇ॰... ਆਰਾਪਿਤੋਪੀ"**ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਂ ਨਿਰੋਧਕਥਾਯਂ। ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿਤਾਯ **ਸੁਖਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ** ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਾ। ਮਲਵਿਦੂਸਿਤਤਾਯ **ਗੂਥਟ੍ਠਾਨਸਦਿਸਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਂ। **ਅਨੁਮਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਏਦਿਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਕਂ ਪਨਾ**ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਮਨੋਮਯੋ, ਅਰੂਪੀਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਤ੍ਤਵਾਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੇਸੁ ਅਤ੍ਤਾਨੇਸੁ ਕਤਰਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਦੇਸਨਾਯ ਸੁਕੁਸਲੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਅਵਸ੍ਸਂ ਮੇ ਭਗਵਾ ਲਦ੍ਧਿਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ ਅਪਨੇਨ੍ਤੋ, ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਗੂਹਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਵਚਨੇ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਸ੍ਮਾ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧਂ ਏਕਤ੍ਤਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪੀਭਾਵਤੋ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਅਤ੍ਤਵਾਦੀ, ਅਨ੍ਨਪਾਨੋਪਟ੍ਠਾਨਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ''ਸਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਰੂਪੀਭਾਵਤੋ ਏਵ ਚ

ਸਵ੍ਵਾਯ ਅਵ੍ਵਤ੍ਤੁੰ ਵ੍ਵਾਯਾਗਤਮੇਵ, ਯੰ ਵੇਦਵਾਦਿਨੋ ''ਅਨ੍ਨਮਯੋ, ਪਾਨਮਯੋ''ਤਿ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੰ ਅਤ੍ਤਵਾਦਿਮਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕੰ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ।

''ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਚ ਹਿ ਤੇ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੇ ਚਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿ ਅਤ੍ਤਾ ਰੂਪੀ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਸਵ੍ਵੀ ਸਵ੍ਵਾਯ ਅਰੂਪਭਾਵਤੋ, ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਅਸਵ੍ਜਾਨਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਰੂਪੀ ਚ ਸਮਾਨੋ ਯਦਿ ਤਵ ਮਤੇਨ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਸਵ੍ਵਾ ਚ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਭੇਦਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾ , ਏਵਮ੍ਪਿ ''ਅਵ੍ਵਾ ਸਵ੍ਵਾ, ਅਵ੍ਵੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਵ੍ਵਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਅਚੇਤਨੋਵ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਸ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ, ਨ ਚ ਫਲਸ੍ਸ ਉਪਭੁਵ੍ਜਨਕੋਤਿ ਆਪਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ ਇਮੰ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਚਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾਦੇ। **ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਸੇਸਕਿਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇਯੇਵ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ, **ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਾਦੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਵ੍ਵਾ ਚ ਸਵ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਵ੍ਵਾ ਚ ਸਵ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਉਪ੍ਪਾਦਪੁਬ੍ਬਕੋ ਨਿਰੋਧੋ, ਨ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਨਿਰੁਜ੍ਝਨਕੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸੋਧੇਤੁੰ **"ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਤਿਪਿ ਨੇਸੰ ਏਕਾਲਮ੍ਬਣਵਤ੍ਥੁਕਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਭਾਵੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਪਰਾਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖ।

੪੧੮-੪੨੦. ਪਾਲ਼ਿਯੰ **ਮਨੋਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨਮਨਸੋ ਵਸੇਨ ਮਨੋਮਯੰ। ਯੋ ਹਿ ਬਾਹਿਰਪਚ੍ਚਯਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ, ਸੋ ਮਨਸਾਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ ਮਨੋਮਯੋ। ਰੂਪਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਰੀਰੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਯੰ **ਵੇਦਵਾਦਿਨੋ** ''ਆਨਨ੍ਦਮਯੋ , ਵਿਵ੍ਵਾਣਮਯੋ''ਤਿ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾਪੀ**ਤਿ ''ਮਨੋਮਯੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾਦੇਪਿ। **ਦੋਸੇ ਦਿਨ੍ਨੇ**ਤਿ ''ਅਵ੍ਵਾਵ ਸਵ੍ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੋਸੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਯੇਵ ਵਦਨ੍ਤੋ ''ਅਰੂਪਿੰ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਧਾਪਿ ਪੁਰਿਮਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ''ਯਦਿ ਅਤ੍ਤਾ ਮਨੋਮਯੋ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੀ ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਸਵ੍ਵੀ ਸਵ੍ਵਾਯ ਅਰੂਪਭਾਵਤੋ''ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬੰ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਮਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਮਨੋਮਯੋ ਚ ਹਿ ਤੇ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਾ''ਤਿਆਦਿਮਵੋਚ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਪਠਮੰ ਓਲ਼ਾਰਿਕੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਲਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਮਨੋਮਯੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ? ਤਮ੍ਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਰੂਪਿੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਕਾਮਵ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ''ਤਤੋ ਸੋ ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਲਦ੍ਧਿਕੋ ਸਮਾਨੋਪਿ...ਪੇ॰... ਆਦਿਮਾਹਾ''ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ, ਤਥਾਪਿ ਇਮੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਨਾਮ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਨਿਖਾਤਖਾਣੁਕੋ ਵਿਯ ਚਞ੍ਚਲਾਤਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਯਥਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਵ੍ਵਾ ਨਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਵ੍ਜਾਨਨਵਸੇਨ ਸਵ੍ਵਾ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਵ੍ਵੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸਵ੍ਵਾਪਤਿਟ੍ਠਾਨਕਾਲੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯੰ ਨਯੋ।

ਤਤ੍ਰਾਪੀਤਿ ''ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾਦੇਪਿ। **ਸਵ੍ਵਾਯਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਸਵ੍ਵਾਯ, ਏਵੰ **ਭਦਨ੍ਤਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੪੧੮-੪੨੦) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਵ੍ਵਸ੍ਮਿੰ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਨ੍ਤਿ ਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤੇਨ **ਵੇਦਿਕਾਨੰ** ਮਤੇਨ ਨਾਨਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਵ੍ਵਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਆਚਰਿਯਸਵ੍ਵਾਯਾ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਥੇਰੇਨ ਚ ਅਨੁਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ। ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਵ੍ਵਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੰ ਇਚ੍ਛਤਿ।** ਤਥਾਪਿ ''ਸਵ੍ਵਾ ਸਵ੍ਵਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਸਮਵ੍ਵੰ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਸਸ੍ਸਤੰ ਮਵ੍ਵਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤੰ ਮਵ੍ਵਤੀ"**ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਵਤ੍ਤਸਵ੍ਵਾਯ ਨਾਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸਸ੍ਸਤੰ ਮਵ੍ਵਨਤੋ। ਸਵ੍ਵਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਮਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਗਹਣਤੋ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਥੇ**ਵਾਤਿ ਯਥਾ ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ, ਮਨੋਮਯੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਵਾਦਦ੍ਵਯੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸਵ੍ਵਤਾ, ਏਵਞ੍ਚਸ੍ਸ ''ਅਚੇਤਨਤਾ''ਤਿਆਦਿਦੋਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਦੁਨ੍ਨਿਵਾਰੋ , ਤਥੇਵ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਾਦੇਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ। **ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਾਦਿਕਾਲਭਾਵਿਤਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ, ਨਿਵਾਰਿਤਵ੍ਵਾਣਚਾਰਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਯੇਨ ਸਨ੍ਤਤਿਘਨੇਨ, ਸਮੂਹਘਨੇਨ ਚ ਵਞ੍ਚਿਤੋ ਬਾਲੋ ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੰ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਵਸੇਨ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ''ਨਿਚ੍ਚੋ''ਤਿ ਚ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵੋਹਰਤਿ, ਤੰ ਏਕਤ੍ਤਸਵ੍ਵਿਤੰ ਸਨ੍ਤਤਿਘਨੰ, ਸਮੂਹਘਨਞ੍ਚ ਵਿਨਿਭੁਜ੍ਜ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨੰ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੋ, ਸੋ ਚ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ

ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁੱਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਨਾਵ੍ਹਾਸੀਤਿ ਆਹ **"ਤੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਮਾਯੰ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਤਿ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਕਾਨੰ ਮਤੰ। **ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਞ੍ਞਾਮਯੰ** ਸਞ੍ਞਾਭੂਤੰ **ਅਤ੍ਤਾਨੰ** ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਭਾਵਤੋ **ਨਿਚ੍ਚਮੇਵ** ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ **ਮਞ੍ਞਤਿ।** ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਚ ਤਸ੍ਸ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਧਮ੍ਮਤਾ ਨ ਞਾਯਤੇਵਾਤਿ ਇਦੰ ਕਾਰਣੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ **"ਦੁਜ੍ਜਾਨੰ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੰ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨੰ **ਦਿਟ੍ਠਿ**। ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭੂਤੰ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਖਮਨੰ **ਖਨ੍ਤਿ।** ਤਥਾ ਰੋਚਨੰ **ਰੁਚਿ। "ਅਞ੍ਞਥਾਯੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਤੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨੰ ਵਿਭਜ੍ਜ ਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞਥਾਯੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਰਿਯਵਿਨਯੇ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯੰ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਮਜ੍ਝਿਮਪਟਿਪਦਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਯੇਵ। **ਅਞ੍ਞਦੇਵਾ**ਤਿ ਯੰ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਾਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਅਤ੍ਤਸਸ੍ਸਤਾਦਿਕੰ ਤਯਾ ਖਮਤੇ ਚੇਵ ਰੁਚ੍ਚਤੇ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਭੁਸੋ ਯੁਞ੍ਜਨੰ **ਆਯੋਗੋ।** ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਤਾ"**ਤਿ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਤਚਿਨ੍ਤਨਾਦਿਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਚਰਿਯਕੰ,** ਯਥਾ ਤਥਾ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨੰ, ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥੀਤਿ **ਆਚਰਿਯਕੋ** ਯਥਾ ''ਸਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਆਹ **"ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇ ਤਵ ਆਚਰਿਯਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **"ਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਸਹ ਯੋਜਨਾਯ ਯਥਾਵਾਕਜੰ ਦਸ੍ਸਨੰ। ''ਅਯੰ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਅਯੰ ਸਮ੍ਮੁਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਿਭਾਗਤ੍ਤਾ **ਦੁਜ੍ਜਾਨੰ ਏਤੰ** ਨਾਨਤ੍ਤੰ। ''ਯਜ੍ਜੇਤੰ ਦੁਜ੍ਜਾਨੰ ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਅਞ੍ਞੰ ਪਨਤ੍ਥ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਥ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞਸਭਾਵੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਧੁਨਾ ਪਨ **"ਅਞ੍ਞਾ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ"**ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ।

ਲੋਕੀਯਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪੰ, ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ **ਲੋਕੋ,** ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਹਿਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ, ਵੇਦਕੋ ਚਾਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧; ਉਦਾ॰ ੫੫) ਨਯਪਵਤ੍ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ। ਨ ਹੇਸ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਦਸੰਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਯੋ ਹਿ ਤੰ ਸੰਵਤ੍ਤਨਕੋ, ਸੋ ''ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭੇਯ੍ਯ ਯਥਾ ਤੰ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਨ ਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾਪਿ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿ **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ,** ਤਦੇਵ **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕੰ** ਯਥਾ ''ਵਿਨਯੋ ਏਵ ਵੇਨਯਿਕੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮)। ਤੇਨਾਹ **"ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾਕਜੰ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣੰ ਤਸ੍ਸ ਅਵਧਾਰਣਫਲਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਆਦਿਮਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਦਿਦ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਵ। ਸਾ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਆਦਿਭੂਤਾ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਿਯ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਾਦਿ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਮਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਭਾਵਾਯ। **"ਅਭਿਜਾਨਨਾਯਾ**ਤਿ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਅਭਿਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯ। **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਤੀਰਣਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਸਮ੍ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ **ਅਭਿਜਾਨਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਜਾਨਨਾਯ। ਤੰ ਪਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਿਰਿਯਾਯਾ"**ਤਿ। **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵੇਧਤ੍ਥਾਯ। ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਸੰਸਾਰਵਟ੍ਟੇ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੁਪਸਮਾਸੰਵਤ੍ਤਨੰ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਤੋ ਚ। ਤਥਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮ੍ਬੋਧਨਿਬ੍ਬਾਨਾਸੰਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਕਾਮੰ ਤਣ੍ਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਸਮੁਦਯਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **"ਤਣ੍ਹੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਭਾਵਨਤੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਭਾਵੇਨ੍ਤੀਪਿ ਤਣ੍ਹਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਹਿਤਾ ਏਵ ਪਭਾਵੇਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਾਤਿ ਆਹ **"ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ"**ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਾ, ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਧਿਗਤੇਤਿ ਹਿ **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ।** ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾ। ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ।

ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਤਿ ਫਲਸ੍ਸਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਖਕਰਣਂ। **ਤਂ ਆਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗਮਨਲਿਙ੍ਗਂ **ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ,** ਨ ਪਨ ਅਭਿਮੁਖਂ ਆਰੋਚੇਤਿ।

੪੨੧. ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਤੋਦਨਂ ਵਿਜ੍ਝਨਂ **ਸਨ੍ਨਿਤੋਦਕਂ।** ਮਨੋਗਣਾਦੀਨਂ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ "**ਵਾਚਾਯ ਸਨ੍ਨਿਤੋਦਕੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਚਨਪਤੋਦਕੇਨਾ**"ਤਿ। ਅਥ ਵਾ "**ਵਾਚਾਯਾ**"ਤਿ ਇਦਂ "**ਸਨ੍ਨਿਤੋਦਕੇਨਾ**"ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਰਣਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। "**ਵਚਨਪਤੋਦਕੇਨਾ**"ਤਿ ਹਿ ਵਚਨੇਨ ਪਤੋਦਕੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ''ਵਾਚਾਯਾ''ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਵਾਚਾਯ ਸਨ੍ਨਿਤੋਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਜ੍ਝਬ੍ਭਰਿਤਮਕਂਸੂਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। "**ਸਜ੍ਝਬ੍ਭਰਿਤ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਸਂ ਅਧਿ ਅਭਿ ਅਰਿਭ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਭੁਸਂ ਅਰਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਤਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤੁਤ੍ਤਕੇਹਿ ਵਿਯ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਵਾਚਾਤੋਦਨੇਹਿ ਤੁਦਿਂ ਸੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਉਪਰਿ ਵਿਜ੍ਝਿਂਸੂ**"ਤਿ। **ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਸਭਾਵਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਂ, ਨ ਪਕਤਿਆਦਿ ਵਿਯ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਂ। **ਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਂ। **ਤਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਂ। ਅਤ੍ਤਤੋ ਵੇਵਚਨਮੇਵ ਤਂ ਪਦਤ੍ਤਯਂ। **ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਵਿਸਯੇ ਭੁਮ੍ਮਂ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਠਿਤਸਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸਭਾਵਂ, ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਨਿਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਾਪਨਨਿਯਾਮੇਨ ਨਿਯਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ "**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤ**"ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਨ ਪੋਰਾਣੇ ਆਚਰਿਯੇਨ ਅਨੁਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸਾ ਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤਾਤਿ ਆਹ "**ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਦਾ। **ਏਦਿਸਾ**ਤਿ ''ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ।

ਚਿਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਪੋਟ੍ਠਪਾਦਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੨. ਹਤ੍ਥਿਂ ਸਾਰੇਤਿ ਦਮੇਤੀਤਿ **ਹਤ੍ਥਿਸਾਰੀ,** ਹਤ੍ਥਾਚਰਿਯੋ। **ਸੁਖੁਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਸੂ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਸੁਖੁਮਞਾਣਗੋਚਰੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਿਕੋ ਕਿਰੇਸ। **ਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਕਤਪਰਿਚਯਤਾਯ ਛੇਕੋ। **ਤਾਦਿਸੇ ਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਗਿਹਿਭਾਵਚਿਤ੍ਤੇ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਨ ਵਿਬ੍ਭਮਿ, **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਮੇਵ ਅਭਿਰਮੀ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਆਨਿਸਂਸਕਥਾਯ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੀਲਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਥਾ ਕਥਨੇਨ ਵਿਬ੍ਭਮਨੇ ਨਿਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿ ਸਯਮ੍ਪਿ ਸੀਲਵਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਛ ਵਾਰੇ ਵਿਬ੍ਭਮੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕੇਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮਫਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕਥੇਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਮਹਾਸਾਵਕਸ੍ਸ ਕਥਿਤੇ**ਤਿ ਮਹਾਸਾਵਕਭੂਤੇਨ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰੇਨ ਅਪਸਾਦਨਵਸੇਨ ਕਥਿਤੇ, ਕਥਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਲਦ੍ਧੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। "**ਵਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹੀ ਜਾਤੋ**"ਤਿ ਇਦਂ ਸਤ੍ਤਮਵਾਰਮਿਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩ ਚਿਤ੍ਤਹਤ੍ਥਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ) ਪਨ **ਕੁਦਾਲਪਣ੍ਡਿਤਜਾਤਕੇ** (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੭ ਕੁਦ੍ਦਾਲਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾ) ਚ ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੇਵ ਵਿਬ੍ਭਮਨਵਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਗਿਹਿਸਹਾਯਕੋ**ਤਿ ਗਿਹਿਕਾਲੇ ਸਹਾਯਕੋ। **ਅਪਸਕ੍ਕਨ੍ਤੋਪਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਪਿ ਨਾਮ ਅਪਸਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਗਾਰਯ੍ਹਵਚਨਮੇਤਂ। **ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਵਟ੍ਟਤਿ।

੪੨੩. **ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੁਦੁਰੁਤ੍ਤਸਮਵਿਸਮਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਅਭਾਵੇਨ। ਯਾਦਿਸੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸੋ ''ਚਕ੍ਖੁਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸੁਭਾਸਿਤਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਏਕਂਸਿਕਾ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਿਕਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਹਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪਿਤਾ। **ਨ ਏਕਂਸਿਕਾ**ਤਿ ਨ ਏਕਨ੍ਤਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਵਹਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਹਿ ''ਕਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਮਯਾ ਏਕਂਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਦੇਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਏਤੇ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਾ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਪਦੇਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤੀਤਿ।

ਏਕਂਸਿਕਧਮ੍ਮਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੫. "**ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਭੀ**"ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ "**ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਜਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਂ। ਫਲੇ ਹਿ ਸਿਦ੍ਧੇ ਹੇਤੁਪਿ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ, ਅਯਂ ਆਚਰਿਯਮਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੪੨੫) ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਏਦਿਸੇਸੁ ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ,

ਹੇਤੁਵਤ੍ਥੇ ਚ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਕਾਰਣਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਪਿਤਨਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਪਵੇਦਿਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਨਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ''ਗੋਟ੍ਠਾ ਪਟ੍ਠਿਤਗਾਵੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੬) **ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਪਦੇ** ਵਿਯ ਠਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਤਿਅਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਨਿਟ੍ਠਾਮਗ੍ਗੋ ਚ ਇਧ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਨਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਨਿਯਜਾਨਿਕਤਾ, ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਤਾ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਨਿਟ੍ਠਾਯ। ਨਿਯਜਾਤੀਤਿ **ਨਿਯਜਾਨਿਕਾ** ਯ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਕ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਨੀਯਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਬਹੁਲੰ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯਕੋ, ਨ ਨਿਯਜਾਨਿਕਾ **ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਾ**, ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵੋ ਤਥਾ। **ਨਿਯਜਾਨੰ** ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਮਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ, ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਿਯਜਾਨਮੇਵ **ਨਿਯਜਾਨਿਕੰ**, ਨ ਨਿਯਜਾਨਿਕੰ **ਅਨਿਯਜਾਨਿਕੰ**, ਸੋ ਏਵ ਭਾਵੋ ਸਭਾਵੋ **ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਭਾਵੋ**, ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

"ਸਬ੍ਬੇ ਹੀ"ਤਿਆਦਿ ਤਦਤ੍ਥਵਿਵਰਣੰ। ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਟ੍ਠਮਿਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਯਥਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਲੋਕਥੂਪਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਟ੍ਠੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕਥੂਪਿਕਾ** ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਮਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਥੂਪਿਕਸਦਿਸਤਾਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਭੂਮਿੰ ਲੋਕਥੂਪਿਕਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਤਥਾ ਅਵਚਨਤੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ''ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਪਕਤੀ''ਤਿ ਪਕਤਿਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਾਵਬੋਧੋ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਆਦਿਗੁਣਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸਕਤ੍ਤਨਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨੰ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਕਾਯਵਿਪਤ੍ਤਿਕਤਿ ਜਾਤਿਬਨ੍ਧਾਨੰ ਅਪਵਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਰੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨ ਪਲੋਕਤਾ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਤੰਸਮੀਪਤਾ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਤੰਸਮਾਯੋਗੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਮਯੇ ਨਿਟ੍ਠੰ ਅਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਨਿਟ੍ਠਾ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਨੇਸੰ ਨਿਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਯਥਾ ਤੰ ਬਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੦੧) ਵੇਖਨਸਾਦਿਤਾਪਸਾਨੰ ਆਭਸ੍ਸਰਾ, ਸਞ੍ਜਯਾਦਿਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ, ਆਜੀਵਕਾਨੰ ''ਅਨਨ੍ਤਮਾਨਸੋ''ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੋ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਸਾਸਨੇ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚੇਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਦੀਨਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਞ੍ਞਨਾਯ ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨੇਸੰਸਮਯੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋਤਿ ਆਹ **"ਸਾ ਚ ਨ ਨਿਯਜਾਨਿਕਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਨਿਯਜਾਤੀ**ਤਿ ''ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਾਪੁਣੀਯਤੀ''ਤਿ ਤੇਹਿ ਪਵੇਦਿਤਾ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਅਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਨ ਨਿਯਜਾਤਿ। **ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਨਾਯੰ ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਟਿਪਦਾ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ''ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। **ਨਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਾਰਣਵਚਨੰ, ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਟਿਪਦਾ ਨ ਨਿਯਜਾਤਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਸੰਸਾਰੇ ਏਵ ਪਰਿਬ੍ਭਮਾਪੇਨ੍ਤੀ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਭਾਵੰ।

ਜਾਨੰ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ ਪੁਥੁਵਚਨਵਿਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ **"ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨਞ੍ਹਿ ''ਯਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਜਾਨੰ ਸਭਿਕ੍ਖੁਕੰ ਆਰਾਮੰ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੧੦੨੪) ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵਿਪਰਿਯਾਯੋ, ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯਾਚੰ ਅਦਦਮਪ੍ਪਿਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੩੪੬; ਜਾ॰ ੧.੭.੫੫) ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, ਯਾਚਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ ਪੁਥੁਵਚਨਵਸੇਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਧਾਨੰ ਜਾਨਨੰ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਨੰ ਤਸ੍ਸ ਜੇਟ੍ਠਭਾਵਤੋ, ਦਸ੍ਸਨਮਪ੍ਪਧਾਨੰ ਤਸ੍ਸ ਸੰਸਯਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯੰ ਕਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ **"ਜਾਨੰ ਪਸ੍ਸ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਜਾਨਨੇਨ ਦਸ੍ਸਨੰ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ **ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਏਕਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਦਸ੍ਸਨੰ ਸੂਪਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਕਿੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੇ ਲੋਕੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ। **ਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੁਮਾਨਵਿਸਯਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, **ਪਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਸਯਤੰ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ''ਅਪਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਲੋਕੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਅਨੁਮਾਨਤੋ''ਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਲੋਕੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਗੋਚਰਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਕਟੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦਿਟ੍ਠਪਦੇਨ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨੰ, ਤਦਨੁਗਤਞ੍ਚ ਜਾਨਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਦੁਭਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਹਿ ਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਤਦਨੁਗਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਗਹਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਚ

ਕਤ੍ਵਾ **“ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਨੀ”**ਤਿ ਸਮਰਿਯਾਦਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। **“ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤ”**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **“ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਂ ਤ”**ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਵਚਨਂ ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਪਦੇ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੋ, ‘‘ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਕਂ ਪਦਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ ਸਮਾਸਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪਸ੍ਸ ਚ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ – ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਤਦੇਵ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।** ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਤ੍ਤਰਵਿਰਹਿਤਵਚਨਂ। ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਮੇਵੇਤ੍ਥ **“ਪਾਟਿਹੀਰਕ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਰੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਉਤ੍ਤਰੇਹਿ ਸਉਤ੍ਤਰਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਾਟਿਹੀਰਕਨ੍ਤਿ **ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਂ।** ਵਿਰਹਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ **ਅ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਟਿਹਰਣਵਿਰਹਿਤ”**ਨ੍ਤਿ। ਸਉਤ੍ਤਰਞ੍ਹਿ ਵਚਨਂ ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਰਵਚਨੇਨ ਪਟਿਹਰੀਯਤਿ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਵਚਨਂ ਪਟਿਹਰਣਂ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਵਿਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਹਰਣਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ‘‘ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕ”**ਨ੍ਤਿ।

੪੨੬. **ਵਿਲਾਸੋ** ਇਤ੍ਥਿਲੀਲ੍ਹਾ, ਯੋ ‘‘ਸਿਙ੍ਗਾਰਭਾਵਜਾ ਕਿਰਿਯਾ’’ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਆਕਪ੍ਪੋ** ਕੇਸਬਨ੍ਧਵਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਾਦਿਆਕਾਰਵਿਸੇਸੋ, ਵੇਸਸਂਵਿਧਾਨਂ ਵਾ। **ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ** ਹਾਵਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਹਾਵਾ**ਤਿ ਹਿ ਚਾਤੁਰਿਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਯੋਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੮. ਆਹਿਤੋ ਅਹਂਮਾਨੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਾ,** ਅਤ੍ਤਭਾਵੋਤਿ ਆਹ **“ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੋ”**ਤਿ। ਕਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਕਾਮਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਇਤਰਭਵਦ੍ਵਯਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ। **ਰੂਪਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਝਾਨਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪੀਭਾਵੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਅਰੂਪਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਅਰੂਪੀਭਾਵੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ** ਤਦਭਾਵੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਵੋਦਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ** ਤਾਸਂ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵੋਦਾਨਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ।

੪੨੯. ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਸਤਿ ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਪਾਰਿਪੂਰੀ, ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਪਨ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਾਨਮੇਵ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤਾ ਹਿ ਸਕਿਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਪਿ ਅਪਰਿਹੀਨਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਏਵ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਤਰੁਣਪੀਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਾ ਅਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾ ਦੁਬ੍ਬਲਪੀਤਿ। **ਬਲਵਤੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾ ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਥਿਰਤਰਾ ਪੀਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵਿਹਾਰਂ ਸਯਂ...ਪੇ॰... ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਂ ਵਿਹਾਰਂ ‘‘ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਵੋਦਾਨਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿਨਿਟ੍ਠਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਵੇਪੁਲ੍ਲਭੂਤਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਕਥਯਿਮ੍ਹਾਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਓਵਾਦਕਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਹਰਣਹੇਤੁ, ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ। ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ,** ਪਮੋਦਪ੍ਪਭਵਾ **ਪੀਤਿ,** ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਦ੍ਵਯਂ,** ਤਥਾ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾ **ਸਤਿ,** ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਤਾਯ **ਉਤ੍ਤਮਞਾਣਂ। ਸੁਖੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ** ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ ਹਿ ‘‘ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। ‘‘ਨਾਮਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ’’ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਸੁਖੋ ਵਿਹਾਰੋਤਿ ਆਹ **“ਸਬ੍ਬਵਿਹਾਰੇਸੂ”**ਤਿਆਦਿ, ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰਾਦੀਸੁ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਤਾਯ ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਸੁਖਤ੍ਤਾ ‘‘ਸੁਖੋ ਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ ਸੁਖੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਪਰਮਮਧੁਰੋ”**ਤਿ।

ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤੇ ਹੀਨਭਾਵਤੋ ਪੀਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਕਾ, ਸੁਭਾਵਿਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਗੁਣੇ ਸਾ ਪਣੀਤਾ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਿਚ੍ਚਾ ਪੀਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਦਯੋ ਛਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ”**ਤਿ। **ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਨਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ

ਦੁਬ੍ਬਲਪੀਤਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਛਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ ਹਾਯਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭਵਿਰਹਿਤੇਨ ਹਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਵਿਭਤ੍ਤੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੀਤਿ ਬਲਵਤੀ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਯ ਕਦਾਚਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੀਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ** ਤਪ੍ਪਹਾਨੇਨੇਵ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ''ਸੁਖੋ ਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਧਿ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ"**ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ''ਸੁਖੋ ਵਿਹਾਰੋ'ਤਿ ਏਤੇਨ ਸੁਖੰ ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਮਤੇਨ ਸਨ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ''ਸੁਖ''ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਭਾਸਿਤਾਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੨; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੪੪; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੫) ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ **ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੨; ੩.੧੬੬, ੩੫੮) ਆਗਤੰ ਅਨੇਕਧਾ ਦੇਸਨਾਨਯਮੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਇਧ ਦੇਸਿਤਨਯੰ ਨਿਯਮੇਤੁੰ **"ਇਮੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਦ੍ਧ...ਪੇ॰... ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗੇ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਮੇਵ ਝਾਨੰ ਕਥਿਤੰ। **ਚਤੂਹਿ...ਪੇ॰... ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਭਾਵੇਨ ਝਾਨਾਨਿ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਮਗ੍ਗਾ ਕਥਿਤਾ। **ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਦਿਕਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਏਵ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਥਿਤਾ। **ਪੀਤਿਵੇਵਚਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੀਤੀਨੰ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਪੀਤਿਵੇਵਚਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਦੁਭਯੰ ਅਭੇਦਤੋ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਪੀਤਿਸੁਖਾਨੰ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ''ਸੁਖੋ ਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ ਚ ਸਾਤਿਸਯਸ੍ਸ ਸੁਖਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **"ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਾਮੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਪੀਤਿਸੁਖਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਰਿਕ੍ਖੋਭੇਨ ਨ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਾਨਿ, ਇਧ ਚ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਾਨੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਏਵ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਗਹਿਤਾ, ਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

੪੩੨-੪੩੭. **ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥੋ ਸਰੂਪਤੋ ਨਿਰੂਪਨਤ੍ਥੋ ''ਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਜਿਣ੍ਣੇ ...ਪੇ॰... ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਤਿ ਵਾ ਆਸਨੇਨ ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੨) ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਯੰ ਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਅਯੰ ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋ ਸੋ ਏਵਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਸਰੂਪਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੰ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ, **ਸੋ**ਤਿ ਪਨ ਪਰੇਹਿ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨੰ ਪਰਮ੍ਮੁਖਭਾਵੇਨ। **ਨ ਨੰ ਏਵੰ ਵਦਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਮਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੰ। **ਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰੇਹਿ ਚੋਦਿਤਵਚਨਪਟਿਹਾਰਕੰ ਸਉਤ੍ਤਰਵਚਨੰ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। **ਤੁਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਮੁਸਾ ਅਭੂਤੋ। **ਸੋ**ਤਿ ਮਨੋਮਯੋ, ਅਰੂਪੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋ। **ਸ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਸੋ ਏਵ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋ। **ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮਯੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਹੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋਤ੍ਵੇਵ ਨਿਯਜਾਤੇਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭਸਦ੍ਦੇਨ ਤਥਾ ਏਵ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਸਿ, ਨ ਪਨ ਨੰ ''ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਜੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਸਰੂਪਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਰੂਪਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਏਵ ਏਤ੍ਥ ਲੋਕੇ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ। **ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਕੇ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਤੰ **"ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋ"**ਤਿ। **ਏਵਰੂਪਾ ਵੋਹਾਰਾ**ਤਿ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋ''ਤਿਆਦਿਵੋਹਾਰਾ। **ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਮਭੂਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਵਸੇਨ। ''ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋ'ਤਿ ਸਙ੍ਖਜੰ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ **ਨਿਯਜਾਤਨਤ੍ਥੋ।**

੪੩੮. **ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਕੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਤੰ ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ''ਯਸ੍ਮਿੰ ਚਿਤ੍ਤ ਸਮਯੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਰੇ ਪੁਚ੍ਛੇਯਜੁੰ, ਤਥਾ ਕਾਲਵਿਭਾਗਤੋ ਪਟਿਪਦਾਨਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਨਯਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਵਿਨਯਨਤ੍ਥਾਯ। **ਯੇ ਤੇ ਅਤੀਤਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਸਮਯੇ ਅਤੀਤਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। **ਤੇ ਏਤਰਹਿ ਨਤ੍ਥਿ** ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ **"ਅਹੇਸੁ"ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਜੰ ਗਤਾ**। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਅਤੀਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਸਮਯੇ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਸੋਪੀ**ਤਿ ਤਦੁਪਾਦਾਨੋ **ਮੇ ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋ**ਪਿ। **ਤਸ੍ਮਿੰਯੇ**ਵ **ਸਮਯੇ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਏਵ ਸਮਯੇ। **ਸਚ੍ਚੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਭੂਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ। **ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਾਨਞ੍ਚੇਵਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤਾਨੰ। **ਤਦਾ ਅਭਾਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤੀਤਸਮਯੇ ਅਭਾਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤਦੁਪਾਦਾਨਭੂਤੋ

ਅਨਾਗਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ **ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤੀਤ** ਸਮਯੇ **ਮੋਘੋ** ਤੁਚ੍ਛੋ ਮੁਸਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਤੋ। **ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਸਮਵ੍ਵਾਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ **ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।**

"ਏਸੇਵ **ਨਯੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੇ ਤੇ ਅਨਾਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਏਤਰਹਿ ਨਤ੍ਥਿ, ''ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਨ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋਪਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਤੀਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਦਾ ਅਭਾਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ''ਮੋਘੋ ਅਤੀਤੋ, ਮੋਘੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਯੇ ਇਮੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਏਤਰਹਿ ''ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯ੍ਵਾਯਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ, ਸੋ ਇਦਾਨਿ ਸਚ੍ਚੋ ਹੋਤਿ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਧੁਨਾ ਅਭਾਵਾ ਏਤਰਹਿ ''ਮੋਘੋ ਅਤੀਤੋ, ਮੋਘੋ ਅਨਾਗਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

੪੩੯-੪੪੩. **ਸਂਸਨ੍ਦਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨੇਤੁਂ। **ਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਵਿਤੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਖੀਰਾਦੀਸੁ ਪਵ੍ਵਗੋਰਸੇਸੁ। **ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਖੀਰਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਵ੍ਵਿਤਂ ਉਪਾਦਾਨਵਿਸੇਸਂ ਉਪਾਦਾਯ ਖੀਰਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। **ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ…ਪੇ॰… ਗਚ੍ਛਤਿ** ਖੀਰਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਸ੍ਸ ਦਧਿਆਦਿਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਪਾਦਾਨਤੋ। ਪਟਿਨਿਯਤਵਤ੍ਥੁਕਾ ਹਿ ਏਤਾ ਲੋਕਸਮਵ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਙ੍ਖਾਯਤਿ ਕਥੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਙ੍ਖਾ।** ਅਤ੍ਥਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ।** ਤਂ ਤਦਤ੍ਥਂ ਨਮਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਾਮਂ,** ਤਥਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵੋਹਾਰੋ,** ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਯੇਵ। ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਖੀਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਂ ਦਧਿਆਦੀਸੁਪਿ **"ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ"**ਤਿ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਸਮਨੁਜਾਨਨਮਤ੍ਤਕਾਨੀਤਿ ''ਇਦਂ ਖੀਰਂ, ਇਦਂ ਦਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਾਦਿਸੇਸੁ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਵਿਸੇਸੇਸੁ ਲੋਕੇ ਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤਂ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਮਨੁਜਾਨਨਂ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਰੂਪਾਦਿਖਨ੍ਧਸਮੂਹਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ''ਤਿ ਚ ''ਮਨੋਮਯੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ''ਤਿ ਚ ''ਅਰੂਪੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ''ਤਿ ਚ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਮਨੁਜਾਨਨਮਤ੍ਤਕਾਨਿ, ਨ ਚ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਉਪਾਦਾਨਤੋ ਅਵ੍ਵੋ ਕੋਚਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਗਹਣੂਪਾਯਮਤ੍ਤਕਾਨਿ। ''ਸਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਿ ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੁਤ੍ਤਰਕਾਲਂ ਤਦਨੁਵਿਦ੍ਧਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨੇਵ ਤਦਤ੍ਥਾਵਬੋਧੋ। ਤਥਾ ਚਾਹੁ –

> ''ਪਠਮਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੋਤੇਨ, ਤੀਤਂ ਦੁਤਿਯਚੇਤਸਾ।
> ਨਾਮਂ ਤਤਿਯਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਅਤ੍ਥਂ ਚਤੁਤ੍ਥਚੇਤਸਾ''ਤਿ॥ (ਮਣਿਸਾਰਮਵ੍ਜੁਸਾਟੀਕਾਯਂ ਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਗਹਵਿਭਾਗੇਪਿ)।

ਵਚਨਪਥਮਤ੍ਤਕਾਨੀਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੇਵ ਹਿ ਅਵ੍ਵੇਸਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਵਚਨਪਥੋ। ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਕਾਨਿ। **ਨਾਮਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਂਤਂਨਾਮਪਵ੍ਵਾਪਨਮਤ੍ਤਕਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਪੋਸੋ''ਤਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ **ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਕਂ।** ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਵ੍ਵੋ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ।

ਯਜ੍ਜੇਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਚੇਸਾ ਬੁਦ੍ਧੇਹਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ **"ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਕਥਨਂ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ।** ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਥਨਂ **ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ।** ਪਰਮਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਥਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਕਥਾਪਿ **"ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਹਿ ''ਅਨਿਚ੍ਚੋ, ਦੁਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮੋ।

> ''ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਾ ਚ ਸਙ੍ਖਤਾ।
> ਨਿਬ੍ਬਾਨਵ੍ਚੇਵ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾ ਇਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯਾ'' ਤਿ॥ (ਪਰਿ॰ ੨੫੭) –

ਵਚਨਤੋ ਪਨੇਸ ‘‘ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਨ ਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਪਰਮਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਆਸਨ੍ਨਤਰਾ ਚ, ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਨ ਦੂਰੇ , ਤਸ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਥਾਪਿ **“ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਖਨ੍ਧਾਦਿਸੀਸੇਨ ਵਾ ਤਦੁਪਾਦਾਨਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨਨੁ ਚ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਪਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮੁਖੇਨੇਵ ਦੇਸਨਮਾਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਰਮਤ੍ਥਮੁਖੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦੇਸਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਵ ਸਿਯਾਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੇਨ ਕਥਾਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਸਦ੍ਦੋ ਕੇਨਚਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਚੇਵਂ ਦੁਬ੍ਬਿਧਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਥਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਕਾਰਣਵਿਭਾਵਨੇਨ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ **“ਤਤ੍ਥ ਯੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥਂ **ਵਿਜਾਨਿਤੁਂ** ਚਤੁਸਚ੍ਚਂ **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ** ਵੁਤ੍ਤੋ **ਨਿਯ੍ਯਾਤੁਂ ਅਰਹਤ੍ਤ**ਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਜਯਗ੍ਗਾਹਂ ਗਹੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ।** ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਯ ਏਵ ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧੋ, ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਕਥਾ ਚ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਆਦਿਤੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ ਭਗਵਾ ਪਰਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਂਯੇਵ ਕਥੇਤੀਤਿ ਆਹ **“ਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਆਦਿਤੋਵ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਂ ਕਥੇਤੀ’’ਤਿ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਰਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਮ੍ਪਿ ਕਥੇਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਇਤਰਤ੍ਥ ਪਨ ‘‘ਆਦਿਤੋਵ ਕਥੇਤੀ’’ਤਿ ਅਵਦਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪੀਤਿ। **“ਤਥਾ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਥਾਦ੍ਵਯਕਥਨੇ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਬੋਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ ਹੋਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ, ਇਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਦਮ੍ਮਕੁਸਲਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਨ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਏਵ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਨੁਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋਯੇਵ ਧਮ੍ਮਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਨਂ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਤਿਧਾਵਨਾਨਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘‘ਜਨਪਦਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਸਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਧਾਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੪੩੯-੪੪੩)।

ਪਠਮਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਕਥਨਂ ਪਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮਾਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਤਂ ਕਾਰਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਪਕਤਿਯਾ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਲੂਖਾਕਾਰਾ**ਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਮਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਲੂਖਸਦਿਸਾ। ਨਨੁ ਚ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਨਾਮ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਭੂਤਾ, ਤਂ ਕਥਂ ਬੁਦ੍ਧਾ ਕਥੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਸਚ੍ਚਮੇਵਾ**ਤਿ ਤਥਮੇਵ । **ਸਭਾਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਭਾਵੇਨ ਤਂਸਭਾਵਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਮੁਸਾਵਾ”**ਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਨ ਸਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ।

ਕੋ ਪਨਿਮੇਸਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋਤਿ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਭਿਨ੍ਨੇ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਅਵਯਵਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਕਤੇ ਨ ਤਂਸਞ੍ਞਾ, ਸੋ ਘਟਪਟਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਕਕ੍ਖਲਫੁਸਨਾਦਿਸਭਾਵੇ ਅਯਂ ਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਚ ਸਚ੍ਚਸਭਾਵਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **“ਦੁਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਸੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੁਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਸੀ**ਤਿ ਨਾਨਾਦੇਸਭਾਸਾਕੁਸਲੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਮਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਕੋ ਆਚਰਿਯੋ ਵਿਯ ਨਾਨਾਵਿਧਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਕੁਸਲੋ ਭਗਵਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਦੁਵੇਯੇਵ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਸਰੂਪਤੋ, ਪਰਿਮਾਣਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਪਰਮਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਤਤਿਯਂ ਨੂਪਲਬ੍ਭਤੀ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਵਦਤਂ ਵਰੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਰੋ। ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿ।** ਪਰਮੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵੋ **ਪਰਮਤ੍ਥੋ।**

ਇਦਾਨਿ ਨੇਸਂ ਸਚ੍ਚਸਭਾਵਂ ਸਹ ਕਾਰਣੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨ”**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੂਤਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਮਤ੍ਥਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਭਾਵੇ ਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਂ, ਲੋਕਸਿਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਸ੍ਸ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਤਾਯ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਭਾਵਤੋ ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੂਤਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਵਚਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਭਾਵੇ ਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯੋ ਭੂਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਙ੍ਗਨਂ ਞਾਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤਟੀਕਾਯਂ** ਪਨ ਆਚਰਿਯੇਨੇਵ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੇਨ

ਪਦਮੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ **"ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਭੂਤਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਨ –

''ਤਸ੍ਮਾ ਵੋਹਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ।
ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਨ ਜਾਯਤੀ''ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੭੦; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੪) –

ਅਯਮ੍ਪਿ ਗੁਣਪਰਿਦੀਪਨੀ ਗਾਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧਤ੍ਤਾ, ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਸ੍ਸ ਵਾ ਸਚ੍ਚਭਾਵਤੋ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਂ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਮੁਸਾਵਾਦੋ** ਨਾਮ **ਨ ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ ''ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲ ਕਥਂ ਕਥੇਤਿ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੀਪਨਤ੍ਥਂ, ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੭੦; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੪; ਕਥਾ॰ ਅਨੁਟੀ॰ ੧) ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਮ੍ਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਇਧ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਪਿ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਵਦਤਿ, ਏਵਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕੋ ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੇਹਿ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਯਾਹੀ"**ਤਿਆਦਿ, ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਪਰਾਮਾਸਤ੍ਤਾ ''ਏਤਂ ਮਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਵੋਹਰਤਿ। ਤਥਾਗਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਪਰਾਮਾਸਤ੍ਤਾ ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋਵ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਹਿ ਵਿਨਾ ਲੋਕਿਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਲੋਕੇਨ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਹਿ ਤਂ ਵੋਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਸਤ੍ਤੇ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ। **ਦੇਸਨਂ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾਯ ਵਟ੍ਟਕਥਾਯ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ। **ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀ**ਤਿ ''ਅਪਰਾਮਸ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਪਰਾਮਾਸਪ੍ਪਹਾਨਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਤਪ੍ਪਹਾਯਕਅਰਹਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਸਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਿਯਾ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੁਭਮਾਣਵਕਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੪. ਏਵਂ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੇਨ ''ਅਚਿਰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਚਿਰਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤੇ ''ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕ ਤਂ ਭਾਸਿਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ, ਅਚਿਰਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਅਚਿਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ** ਯਥਾ ''ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਮਾਸਜਾਤੋ''ਤਿ। ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਚਿਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ**ਤਿ ਚ ਸਤ੍ਥੁ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਭਾਵਸ੍ਸ ਚਿਰਕਾਲਤਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਆਸਨ੍ਨਤਾਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਯਾਵ ਜੇਟ੍ਠਪੁਣ੍ਣਮੀ, ਤਾਵ ਕਾਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਮਾਸਮਤ੍ਤੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਤਂ ਜੋਤੇਤਿ। ਤੁਦਿਸਞ੍ਞਿਤੋ ਗਾਮੋ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ।** ਤਂ ਪਨੇਸ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੦) ਵਿਯ ਚਮ੍ਪਂ, ਕੂਟਦਨ੍ਤੋ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੩) ਵਿਯ ਚ ਖਾਣੁਮਤਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਤ੍ਤਾ"**ਤਿ, ਇਸ੍ਸਰਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਕੋਸਲਸ੍ਸ ਪੁਰੋਹਿਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। **ਪੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਹਾ**ਤਿ ਸੁਭਂ ਮਾਣਵਮ੍ਪਿ ਓਵਦਨ੍ਤੋ ਆਹ।

ਅਞ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਅਞ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਘਂਸਿਤਅਞ੍ਜਨਾਨਂ। **ਵਮ੍ਮਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਮਿਸਮਾਹਟਵਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਸਞ੍ਚਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਮਧੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਕ੍ਖਿਕਮਧੂਨਂ। **ਸਮਾਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਮਕਰਨ੍ਦਸਨ੍ਨਿਚਯਂ। **ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਘਰਮਾਵਸੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਤਰਪ੍ਪਤਰੇਪਿ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਭੋਗਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਤਰਪ੍ਪਤਰੇਪਿ ਚ ਸਞ੍ਚਿਯਮਾਨੇ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੁਪਮਤ੍ਤਯਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕੋ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਵਯਮਕਤ੍ਵਾ ਆਯਮੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਘਰੇਵਸੇ ਘਰਾਵਾਸਮਨੁਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਲੋਭਾਦੇਸਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪਦਿਸਤਿ।

ਅਦਾਨਮੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨਹੇਤੁ ਲੋਭਾਭਿਭੂਤਤਾਯ **ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਘਰੇ ਸੁਨਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ** ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਲੋਭਵਸਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ , ''ਜਨਵਸਭੋ ਨਾਮ ਯਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੫੦) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਬ੍ਬਪਰਿਚਯੇਨ **ਅਤਿਵਿਯ ਪਿਯਾਯਤਿ।** ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੭੪)। **ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਬਹਿ ਨਿਗ੍ਗਤੇ। ਸੁਭਂ ਮਾਣਵਂ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਕਾਮੋ ਏਕਕੋਵ **ਭਗਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਭੁਕ੍ਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ''ਭੁ ਭੂ''ਤਿ ਸੁਨਖਸਦ੍ਦਕਰਣਂ। **"ਭੋ ਭੋ"**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨ **ਪਰਿਭਵਿਤ੍ਵਾ** ਪਰਿਭਵਨਹੇਤੁ। ''ਭੋਵਾਦਿ ਨਾਮ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਸਚੇ ਹੋਤਿ ਸਕਿਞ੍ਚਨੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੯੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੨੫) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਨੁ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਅਦਾਨਮੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਨਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਆਹ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਮਂ 'ਭੋ ਭੋ'ਤਿ ਪਰਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸੁਨਖੋ ਜਾਤੋ''ਤਿ ਵਦਤੀਤਿ? ਤਥਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਤਦੁਭਯਸਾਧਾਰਣਫਲਤ੍ਤਾ। ਆਨਿਸਂਸਫਲਞ੍ਹਿ ਸਾਧਾਰਣਕਮ੍ਮੇਨਪਿ ਜਾਤਂ, ਨ ਵਿਪਾਕਫਲਂ ਵਿਯ ਏਕਕਮ੍ਮੇਨੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਵੀਚਿਂ ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ** ਕਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ। ''ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ''ਤਿ **ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਉਦ੍ਧਨਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਚੁਲ੍ਲਿਕਨ੍ਤਰੇ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਨਖਂ।

ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਂ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਚਾਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਿਹਾਪਿਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਤਥਾ ਪਿਤਰਂ ਉਕ੍ਕਂਸੇਨ੍ਤੋ **"ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਆਹ। **ਮੁਖਾਰੁਲ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਵਸੇਨ ਮੁਖਮਾਰੁਲ੍ਹਂ। **ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ ''ਸੁਤਮੇਤਂ ਭੋ ਗੋਤਮ ਮਯ੍ਹਂ ਪਿਤਾ ਸੁਨਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਕਿਮਿਦਂ ਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਸਚ੍ਚਂ ਵਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। **ਤਥੇਵ ਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਨਖਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥੇਵ ਵਤ੍ਵਾ। **ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਪਨਤ੍ਥਂ, ''ਤੋਦੇਯ੍ਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੁਨਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ

ਅਵਿਸੰਵਾਦਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਸੰਵਾਦਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਪ੍ਪੋਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਕੇਨ ਉਦਕੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੰ। **ਮਧੁਪਾਯਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਦੁਰਸੰ, ਮਧੁਯੋਜਿਤੰ ਵਾ ਪਾਯਾਸੰ। **ਤਥਾ ਅਕਾਸਿ,** ਯਥਾ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **"ਸਬ੍ਬੰ ਦਸ੍ਸੇਸੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸੋ ਸੁਨਖੋ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਨੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸਿ, ਨ ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਤਾਯ। ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੁਕ੍ਕਰਣੰ ਪਨ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਵਾਸਨਾਵਸੇਨਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੪੪੪) ਏਵੰ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਉਪਰਿਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਪਨ **ਚੂਲ਼ਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ''ਸੁਨਖੋ 'ਞਾਤੋਮ੍ਹਿ ਇਮਿਨਾ'ਤਿ ਰੋਦਿਤ੍ਵਾ 'ਹੁੰ ਹੁੰ'ਨ੍ਤਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਨਨਿਧਾਨਟ੍ਠਾਨੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇਨ ਪਥਵਿਂ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞੰ ਅਦਾਸੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੨੮੯) ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਾਕਾਰਮਾਹ, ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਭਵਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਨਾਮ ਏਵਰੂਪੰ ਸੁਨਖਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਨ੍ਤਰੰ ਪਾਕਟੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ, ਅਦ੍ਧਾ ਏਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ''ਤਿ **ਭਗਵਤਿ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ।** ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਪਾਠਕੋ ਕਿਰੇਸ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ ''ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਪਣ੍ਣਾਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਣੰ ਗੋਤਮੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਤਤੋ ਸੋ ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਞ੍ਹੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਞ੍ਹੇ**ਤਿ ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਭੋ ਗੋਤਮ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦੀਘਾਯੁਕਾ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਬਵ੍ਹਾਬਾਧਾ, ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਾ। ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ, ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ। ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ, ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ। ਅਪ੍ਪਭੋਗਾ, ਮਹਾਭੋਗਾ। ਨੀਚਕੁਲੀਨਾ, ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਾ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ। ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਭੋ ਗੋਤਮ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰਯੇਵ ਸਤੰ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨੰ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਹੀਨਪਣੀਤਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮੯) ਇਮੇ **ਚੂਲ਼ਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤੇ** ਆਗਤੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਞ੍ਹੇ। ''ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ ਮਾਣਵ ਸਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮੯) ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਰਣੰ ਗਤੋ**। ਅਙ੍ਗਸੁਭਤਾਯ **"ਸੁਭੋ"** ਤਿਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। **ਮਾਣਵ**ੋਤਿ ਪਨ ਮਹਲ੍ਲਕਕਾਲੇਪਿ ਤਰੁਣਵੋਹਾਰੇਨ ਨੰ ਵੋਹਰਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਭੋਗਗਾਮਤੋ**ਤਿ ਤੁਦਿਗਾਮਤੋ **ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ** ਤਙ੍ਖਣਿਕੰ ਵ**ਸਤਿ**। ਤੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੪੪੫. **"ਏਕਾ ਚ ਮੇ ਕਙ੍ਖਾ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਰਿ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਪਗੇਵ ਤੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਾਣਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਮਾਣਵੰ ''ਏਕਪੁਤ੍ਤਕੋ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੯੬, ੩੫੩; ਪਾਰਾ॰ ੨੬) ਪਿਯਪੁਤ੍ਤਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਖੁਦ੍ਦਕਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖਵੇਦਨਾਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ''ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਚ ਕਾਯੰ ਗਾਲ਼੍ਹਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਾਧਨਤੋ ਪੀਲ਼ਨਤੋ ''ਆਬਾਧੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੀਦਿਸਾ ਪਨ ਸਾਤਿ ਆਹ **"ਯਾ ਏਕਦੇਸੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਦੇਸੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਰੀਰੇਕਦੇਸੇ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾਪਿ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤਿਭਾਵਕਰਣਤੋ **ਅਯਪਟ੍ਟੇਨ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਗਣ੍ਹਾਤਿ,** ਇਮਿਨਾ ਬਲਵਰੋਗੋ **ਆਬਾਧੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਿਤਕਰੋ**ਤਿ ਅਸੁਖਜੀਵਿਤਾਵਹੋ, ਇਮਿਨਾ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਰੋਗੋ **ਆਤਙ੍ਕੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਤੋ ਉਟ੍ਠਹਨੰ, ਤੇਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਅਪਰਾਪਰੰ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ ਵਦਤਿ। **ਗਰੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਰਿਯੰ ਅਕਿਚ੍ਛਸਿਦ੍ਧਿਕੰ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸੇਵ ਕਾਯੇ ਬਲੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਲਹੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਗੇਲਞ੍ਞਾਭਾਵੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤੂਹਿ ਪਦੇਹਿ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਭਾਵੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਪਿ ਇਦਾਨਿ ਪੁਨ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਭਾਵੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨ ਸਵਿਸੇਸੋ ਏਤ੍ਥ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਅਸਤਿਪਿ ਹਿ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥਜੋਤਨੇ ਸਦ੍ਦੇ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ ਯਥਾ ''ਅਭਿਰੂਪਸ੍ਸ ਕਞ੍ਞਾ ਦਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਗਮਨਟ੍ਠਾਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਪੁਰਿਮੰ ਆਣਾਪਨਵਚਨੰ, ਇਦੰ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਯਮਿਮੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਥਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ।

੪੪੭. **ਕਾਲੋ** ਨਾਮ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਾਲੋ, **ਸਮਯੋ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗੀ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਸ ਤਜ੍ਜੰ ਸਰੀਰਬਲਞ੍ਚੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵੋ ਚ। **ਉਪਾਦਾਨੰ** ਨਾਮ ਞਾਣੇਨ ਤੇਸੰ ਗਹਣੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਞ੍ਞਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਸ੍ਵੇ ਗਮਨਕਾਲੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਲੰ, **"ਕਾਯੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਯਞ੍ਚ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਫਰਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਫਰਣਵਸੇਨ ਠਸ੍ਸਤਿ।

੪੪੮. **ਚੇਤਿਯਰਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਚੇਤਿਰਟ੍ਠੇ। ਯ-ਕਾਰੇਨ ਹਿ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵੁੱਤੰ। ''ਚੇਤਿਰਟ੍ਠਤੋ ਅਵ੍ਵੰ ਵਿਸੁਯੇਵੇਕੰ ਰਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਯਸ੍ਮਾ ਮਰਣੰ ਨਾਮ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਦਸਬਲਾਨੰ ਰੋਗਵਸੇਨੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਨ ਰੋਗੇਨ ਤੰ ਜਾਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ, ਮਰਣਹੇਤੁਕਚਿੱਤੁਸਨ੍ਤਾਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸਾਧਾਰਣਤਾ, ਤਥਾ ਮਰਣਸ੍ਸ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕਰਣਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਮਰਣਪਟਿਸਵ੍ਵੁਤੁੰ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਕਥੇਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਭੋ ਆਨਨ੍ਦਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। **"ਕੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਿ ਰੋਗੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, **"ਕਿੰ ਭਗਵਾ ਪਰਿਭੁਵ੍ਜੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੰ, **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਿੱਤੁਸਨ੍ਤਾਪੰ, **"ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸਾਧਾਰਣਤੰ, **"ਏਕਾ ਦਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਰਣਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਕਰਣਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਮਹਾਜਾਨੀ**ਤਿ ਮਹਾਹਾਨਿ। **ਯਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਤੇਨ ਕੋ ਦਾਨਿ ਅਵ੍ਵੋ ਮਰਣਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਇਦਾਨੀ**ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਪਤਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨ ਵੁੱਤੰ। **ਲਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਾ ਵਿਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਪੀਤਭੇਸਜ੍ਜਾਨੁਰੂਪੰ ਆਹਾਰਭੋਜਨੰ ਪੋਰਾਣਾਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪੀਤ...ਪੇ॰... ਦਤ੍ਵਾ"**ਤਿ।

ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਤੋ। ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਵਿਯ **ਨ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸੀ,** ਉੱਤੁਰਮਾਣਵੋ ਵਿਯ ਚ **ਨ ਵੀਮੰਸਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ,** ਅਪਿ ਤੁ ਖਲੁ **ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰੋ**ਤਿ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। **ਨ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸੀ**ਤਿ ਨ ਛਿਦ੍ਦਗਵੇਸੀ। **ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੁਪਾਯੇਸੁ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਧਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਧੁਨਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਪਵੱਤੁਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੪੯. ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਯੁੱਤੁਤਾਯ ਸਦ੍ਦਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਪਬਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਤਦਤ੍ਥਭੂਤੇਹਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁੱਤੰ **"ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਸਙ੍ਖਿੱਤੇਨ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਤਿਣ੍ਣੰ ਖੋ ਮਾਣਵ ਖਨ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਗਣਨਤੋ, ਸਾਮਵ੍ਵਤੋ ਚ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਕਥਿਤੰ। **"ਕਤਮੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣ"**ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾਪੁਚ੍ਛਾਯੇਵ, ਨ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। ਮਾਣਵਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਅਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਨ ਥੇਰਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ **"ਮਾਣਵੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਵ੍ਵਤ੍ਥ ਪਨ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾਯੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾਪੁਚ੍ਛਾ। ਇਧ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਏਵੰ ਵੁੱਤੰ, ਤਦੇਤੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਮਾਣਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਦਾ ਪਵੱਤੁਮਾਨਵ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਕਥਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਮਾਰੋਪਿੰਸੁ। ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾਭਾਵੇ ਪਨਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸੇਵ ਵਚਨਤਾ ਸਿਯਾ।

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੦-੪੫੩. **ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥਵਿਪਲ੍ਲਾਸਕਾਰੀ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਲੁੱਤੋ, ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ, ਯਥਾਰੁਤੋ ਚ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਆਦ੍ਯਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਤੇਨ ''ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਸੀ''ਤਿ ਅਯੰ ਪਾਠੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਵੁੱਤੰ **"ਤੇਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੂ"**ਤਿ, ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਗਵਤਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਸਾਮਵ੍ਵਫਲਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੪) ਦੇਸਿਤਨਯੇਨੇਵ, ਤੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁੱਤੁਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਭਾਸਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਾਸਨੇ ਨ ਸੀਲਮੇਵ ਸਾਰੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਾਰੇ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤੰ ਸੀਲੰ ਸਾਰੋ ਏਵ ਨ ਹੋਤਿ ਸਾਰਵਤੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਪਟਿਕਟ੍ਠਾਨਿਕੱਤੁਾ । ਅਟ੍ਠਾਨਪਯੁੱਤੋ ਹਿ ਏਵਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾਠਾਨੇ ਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਜ੍ਜੇਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਤਮਿਧ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕੇਵਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਝਾਨਾਦਿਉੱਤੁਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮੱਤੁੰ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਤੇਸਮਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਵੁੱਤਵ੍ਹਿ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਵ੍ਵੋ''ਤਿਆਦਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੧੯੨; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੨) ਅਥ ਵਾ **ਸਾਸਨੇ ਨ ਸੀਲਮੇਵ ਸਾਰੋ**ਤਿ ਕਾਮਵ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਸਨੇ ਮਗ੍ਗਫਲਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤੰ ਲੋਕੁੱਤੁਰਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਾਰਮੇਵ, ਤਥਾਪਿ ਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਏਵ ਸਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਪਵ੍ਵਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਸਾਰੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਯੁੱਤੇਨ ਏਵਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਪੁਰਿਮੋਯੇਵ ਪਨਤ੍ਥੋ ਯੁੱਤੁਤਰੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁੱਤੰ **"ਇਤੋ ਉੱਤੁਰੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਵ੍ਵਮ੍ਪਿ ਕੱਤੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਸਖਨ੍ਧਦ੍ਵਯੰ।

ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੪. ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਥੇਰੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦਿਕੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਨਨੁ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਞ੍ਞਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਮ੍ਬਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲਬੁਜਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਈਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਇਧ ਅਨੋਕਾਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਥਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਆਰਭੀ"**ਤਿ ਆਹ, ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦਯੋਪਿ ਸਮਾਧਿਉਪਕਾਰਕਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਪਕ੍ਖਿਕਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯੇ ਤੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦਯੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਦੇਸਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਦੇਸਨਾਯ ਅਵਸਰੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨੇਵ ਆਗਤਾਨਿ, ਨ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ।** ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਾਦਿਕਾ ਹਿ ਸਪਰਿਭਣ੍ਡਾ ਛਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਇਜ੍ਝਮਾਨਾ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਦਮਨੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਦੇਸਿਯਮਾਨਾਸੁ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿਪਿ ਦੇਸਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਕਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾਨੀ"**ਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦੇਸਿਤਾਨੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸਂਵਣ੍ਣਕੇਹਿ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ''ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਹਿ ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ''ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੪੭੧-੪੮੦. **ਨ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਮਤ੍ਤਕੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਠਾਨਾਠਾਨਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਲੋਕਿਯਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ **"ਨ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਰਿਯੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਅਰਿਯਸਦ੍ਦੋ ਸੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋਵ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਰਿਯਾਯੋ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਤਥਾ **ਅਰਿਯੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਇਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਤੋ, ਸੋ ਚ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਅਰਹਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਵਿਨਾਪਿ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਅਧਿਗਤੇ ''ਨਤ੍ਥੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯਦਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋਪਿ ਆਗਤਾਯੇਵ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਜਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਿਯਾ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੇਵਟ੍ਟਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੧. ਏਵਂ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਨਾਲਨ੍ਦਾਯਨ੍ਤਿ ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਪਾਵਾਰਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿਨੋ। **ਅਮ੍ਬਵਨੇ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਬਹੁਲੇ ਉਪਵਨੇ। ਤਂ ਕਿਰ ਸੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਭਗਵਤੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨਕੁਟਿਮਣ੍ਡਪਾਦੀਨਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਸਿ, ਪੁਰਿਮਵੋਹਾਰੇਨ ਪਨੇਸ ਵਿਹਾਰੋ ''ਪਾਵਾਰਿਕਮ੍ਬਵਨ''ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **"ਕੇਵਟ੍ਟੋ" ਤਿਦਂ** ਨਾਮਮਤ੍ਤਂ। ''ਕੇਵਟ੍ਟੇਹਿ ਸਂਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਞ੍ਚੇਸ ਤਦਾ ਗਹਪਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੋ, ਪਿਤੁ ਪਨਸ੍ਸ ਅਚਿਰਕਾਲਕਤਤਾਯ ਪੁਰਿਮਸਮਞ੍ਞਾਯ ''ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੋਹਰੀਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲੋ"**ਤਿ, ਮਹਾਵਿਭਵਤਾਯ ਮਹਾਸਾਰੋ ਗਹਪਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਰ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਲ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ **"ਮਹਾਸਾਲੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ''ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ (ਚੂਲਨਿ॰ ੧੫; ਮਿ॰ ਪ॰ ੬.੩.੭; ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩.੧੦੨) **ਸਦ੍ਧੋ ਪਸਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਤੋਯੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲਸਦ੍ਧਾਯ ਵਾ **ਸਦ੍ਧੋ,** ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਸਾਦਬਹੁਲਤਾਯ **ਪਸਨ੍ਨੋ। ਸਦ੍ਧਾਧਿਕਤ੍ਤਾਯੇ**ਵਾਤਿ ਤਥਾਚਿਨ੍ਤਾਯ ਹੇਤੁਵਚਨਂ, ਸਦ੍ਧਾਧਿਕੋ ਹਿ ਉਮ੍ਮਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ।

ਸਮਿਦ੍ਧਾਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਇਦ੍ਧਾ, ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਾ, ਆਕਿਣ੍ਣਾ ਬਹੂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਅਂਸਕੂਟੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਅਨੁਮਾਸਂ, ਅਨੁਸਂਵਚ੍ਛਰਂ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਸਾਦਾਯ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ ਏਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਣਾਪਨਮੇਵ ਸਮਾਦਿਸਨਂ, ਤਂ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਠਪਨਂ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਠਾਨਨ੍ਤਰੇ ਠਪੇਤੂ"**ਤਿ । **ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਝਾਯੀਨਂ, ਅਰਿਯਾਨਞ੍ਚ। **ਧਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ ਅਧਿਗਮਧਮ੍ਮਤੋ, ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ। ਤਤੋ ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਿ। ਏਵਂ ਉਤ੍ਤਰਿਸਦ੍ਦਂ ਮਨੁਸ੍ਸਸਦ੍ਦੇਨ ਏਕਪਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਸੁਮੇਵ ਪਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **"ਦਸਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਤੋ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਤੋ। **ਪਜ੍ਜਲਿਤਪਦੀਪੋ**ਤਿ ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤਪਦੀਪੋ। **ਤੇਲਸ੍ਨੇਹ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਲਸੇਚਨਂ। **ਰਾਜਗਹਸੇਟ੍ਠਿਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਜਗਹਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਚਨ੍ਦਨਪਤ੍ਤਦਾਨਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ (ਚੂਲਵ॰ ੨੫੨)। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸੀ**ਤਿ ''ਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਗਿਹੀਨਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਚੂਲਵ॰ ੨੫੨) ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਿਦ੍ਧਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਂ ਇਦਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ।

੪੮੨. ਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਚਾਵਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਨ ਗੁਣਵਿਨਾਸਨੇਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੀਲਭੇਦ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸਹਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਨਿਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰੇਨਾਯਂ ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਯਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਸ੍ਸਾਸਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ, ਵਿਭੂਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੩-੪. ਆਦੀਨਵਨ੍ਤਿ ਦੋਸਂ। ਕਥਂ ਤੇਨ ਕਤਾ, ਕਤ੍ਥ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਆਹ **"ਤਤ੍ਥ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਕੇਨਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਾਰੇਨ ਨਾਮ ਇਸਿਨਾਵ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਸਂਸਨ੍ਦਤੀਤਿ। ਗਨ੍ਧਾਰੀ ਨਾਮੇਸਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਚੂਲਗਨ੍ਧਾਰੀ, ਮਹਾਗਨ੍ਧਾਰੀਤਿ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ

ਚੂਲ਼ਗਨ੍ਧਾਰੀ ਨਾਮ ਤਿਵਸ੍ਸਤੋ ਓਰਂ ਮਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਜਾਨਨਾ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਵਙ੍ਗੀਸਵਤ੍ਥੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੧੨) ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕਂ। **ਮਹਾਗਨ੍ਧਾਰੀ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਚੇਵ ਜਾਨਨਾ, ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਚ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਾਧਿਕਾ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹੇਸਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਾਧਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਾਦਿਸੇ ਦੇਸੇ, ਕਾਲੇ ਚ ਮਨ੍ਤਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾਪਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨਿਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਦਸ੍ਸਨੀਯੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਥਮ੍ਭਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਜਲਥਮ੍ਭਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਆਕਾਸੇਪਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਇਨ੍ਦਜਾਲਸਦਿਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਟ੍ਟੀ**ਯਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਧਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੀਲ਼ਿਤੋ**"ਤਿ।

ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੫. ਕਾਮਂ "**ਚੇਤਸਿਕ**"ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਯੇ ਚੇਤਸਿ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨਂ, ਸਾਧਾਰਣੇ ਪਨ ਗਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੇਸੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਚ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚੇਤਸਿਕਪਦਸ੍ਸ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਰਾਗਾਦਯੋ, ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਦੋਮਨਸ੍ਸ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦੋਸਾਦਯੋ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਪਨ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਪਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਤਿ ਆਹ "**ਏਵਂ ਤਵ ਮਨੋ**"ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਤਵ ਮਨੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। "**ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ**"ਤਿ ਇਦਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤਤਾਦਿਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਪਨ ਯੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ, ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ "**ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ ''ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ ਕਚ੍ਚਾਨ ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫; ੩.੯੦) ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਪਰਸ੍ਸ ਚਿਨ੍ਤਂ ਮਨਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਚਿਨ੍ਤਾਮਣਿ** ਨ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਣ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਸਾ ਏਵ ਪੁਬ੍ਬਪਦਮਨ੍ਤਰੇਨ **ਮਣਿਕਾ।** ਚਿਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਰੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤੀ**"ਤਿ। ''ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਾਧਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਾਦਿਸੇ ਦੇਸੇ, ਕਾਲੇ ਚ ਮਨ੍ਤਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਾਦਿਵਿਸੇਸਸਞ੍ਜਾਨਨਮੁਖੇਨ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਅਨੁਮਿਨਨ੍ਤੋ ਕਥੇਤੀ''ਤਿ ਕੇਚਿ। ''ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਕ੍ਖਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਕਥੇਤੀ''ਤਿ ਅਪਰੇ। ਸਾ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਾ ਪਦਕੁਸਲਜਾਤਕੇਨ (ਜਾ॰ ੧.੯.੪੯ ਆਦਯੋ) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੬. **ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਵਿਧਿਵਸੇਨ, ਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ, ਸਾ ਚ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਆਨਿਸਂਸਸ੍ਸ, ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਚ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਮੇਵ,** ਨ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ। ਪਟਿਯੋਗੀਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਏਵ-ਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ। ਇਧਾਪਿ **ਏਵਂ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਇਦਂ**-ਗਹਣੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਤਦਞ੍ਞਰਾਗਸ੍ਸ ਚੇਵ ਦੋਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਚ ਤਦਞ੍ਞਰਾਗਾਦਿਖੇਪਨਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਦੁਟ੍ਠਲੋਹਿਤਵਿਮੋਚਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਦੁਟ੍ਠਮਂਸਖੇਪਨੂਪਾਯਤਾ ਵਿਯ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਸਾਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਨਿਵਤ੍ਤਨਪਰਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਸਾਧਿਗਮੂਪਾਯਾਨਿਸਂਸਭੂਤਾਨਂ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਕਭਾਵਤੋ। **ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਇਦ੍ਧਿਯੇਵ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਦਸ੍ਸ ਪਨ ਵਚਨਤ੍ਥਂ (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਠਮਬੋਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ) ''ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ, ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਪਨਯਨਤੋ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਯੇ

ਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਗਤੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਹਤਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰੇਨ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਇਧ ''ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੇਨੇਯਜਗਤਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ, ਤੇਸਂ ਹਰਣਤੋ **"ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਚੇਵ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਹਰਣਤੋ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।** ਤੇ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਹਰਣਵਸੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਚ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨੀਹਿ ਹਰਿਤਾ ਅਪਨੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **"ਪਟੀ"**ਤਿ ਵਾ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਬੋਧੇਤਿ ''ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਪਵਿਟ੍ਠਮ੍ਹਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਆਗਞ੍ਛਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੮੫; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੪) **ਪਾਰਾਯਨਸੁਤ੍ਤ**ਪਦੇ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਗਤੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮਗ੍ਗੇਹਿ ਹਰਿਤੇਸੁ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਣਂ ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਯੋ ਚ ਵਿਗਤੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ, ਹਰਿਤੇਸੁ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਹਰਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਨਾਮ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਹਾਰਿਯਮੇਵ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।** ਪਟਿਹਾਰਿਯੇ ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਸਮੁਦਾਯੇ ਭਵਂ ਏਕੇਕਂ **"ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ, ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇ, ਤਤੋ ਵਾ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ** , ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨੀਹਿ ਵਾ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਸਾਦਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਹਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਸਤਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨਾਤਿ ਸਹਾਦਿਯੋਗੇ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਰਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸ ਨਯੋ। ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸ੍ਸ ਆਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਮਤ੍ਥਂ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਥੁਨਾ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ **"ਦੇਵਦਤ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਗਯਾਸੀਸੇ**ਤਿ ਗਯਾਗਾਮਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਗਯਾਸੀਸਨਾਮਕੋ ਹਤ੍ਥਿਕੁਮ੍ਭਸਦਿਸੋ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸਪਿ ਓਕਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੇ। **"ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਞਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **"ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, **"ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। **ਮਹਾਨਾਗਾ**ਤਿ ਮਹਾਖੀਣਾਸਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ। ''ਨਾਗੋ''ਤਿ ਹਿ ਅਰਹਤੋ ਅਧਿਵਚਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਆਗੁ ਪਾਪਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਥਾਹ **ਸਭਿਯਸੁਤ੍ਤੇ** –

''ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ,
ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਗੇ ਵਿਸਜ੍ਜ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨ ਸਜ੍ਜਤੀ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ,
ਨਾਗੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਤਥਤ੍ਤਾ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੨੭; ਮਹਾਨਿ॰ ੮੦; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੨੭, ੧੩੯)।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੮੬) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਙ੍ਘਭੇਦਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਪਨ ''ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨੁਸਾਸਨਿਯਾ, ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਚ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾਨਂ ਅਨੁਸਾਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਵਿਰਜਂ ਵੀਤਮਲਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ 'ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ'ਨ੍ਤਿ'' (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੫) ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਥੇਰਾਨਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਪਟਿਲਾਭੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਯਿਦਂ ਵਿਸਦਿਸਵਚਨਂ ਦੀਘਭਾਣਕਾਨਂ, ਖਨ੍ਧਕਭਾਣਕਾਨਞ੍ਚ ਮਤਿਭੇਦੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਙ੍ਗਾਹਕਭਾਸਿਤਾ ਹਿ ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿ, ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਚ ਤੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਹਮਾਰੋਪਿਤਾ, ਅਪਿਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਫਲਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁਸੁਤ੍ਤੇ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪੩) ਚੂਲ਼ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੧੬) ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

''**ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਤਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ**''ਤਿ ਸਾਤਿਸਯਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਉਪਾਰਮ੍ਭਾਨਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਤਿਰੂਪਕੇਨ ਉਪਾਰਮ੍ਭਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਸਦੋਸਾਨਿ** ਪਰਾਰੋਪਿਤਦੋਸਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਯਭਾਵਤੋ। ਸਦੋਸਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ**

ਚਿਰਕਾਲਟ੍ਠਾਯੀਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨੀ**ਤਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਨੋ ਅਨੁਮਾਨਂ। ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ ਹਿ ਤਾਨਿ ਅਨਦ੍ਧਨਿਯਾਨਿ। **ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਂ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਭਵਤੋ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਚ। ਤਤੋਯੇਵ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਂ।** ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਰੋਧਾਦਿਦੋਸਸਮ੍ਭਵੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ** ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਵਾਤੇਹਿ, ਕਿਲੇਸਵਾਤੇਹਿ ਚ ਅਨੁਪਹਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। **ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀ**ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਨੋ ਅਨੁਮਾਨਂ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ ਹਿ ਤਂ ਅਦ੍ਧਨਿਯਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਤੋ, ਤੇਨ ਚ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਂ, ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਉਭਯਤ੍ਥ ਗਾਰਯ੍ਹਪਾਸਂਸਭਾਵਾਨਂ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ।

ਭੂਤਨਿਰੋਧੇਸਕਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੭. **ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਯੇਸਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਸੁ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸੁਕੁਸਲੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਅਪਰਿਸੇਸਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯਾਨਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਹਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾਨੀਤਿ ਤੇਸਂ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਹਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ।

ਏਵਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਮੁਖ੍ਯਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਸਙ੍ਗਿਕਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਮੇਵ ਹਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਮੁਖ੍ਯਪਯੋਜਨਂ ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਭਾਵਤੋ। **ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ** ਪਨ **ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ** ਅਨੁਸਙ੍ਗਿਕਪਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਯਾਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। ਕੀਦਿਸੋ ਨਾਮੇਸ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਆਹ **"ਯੋ ਮਹਾਭੂਤੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਪਰਿਯੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਮਹਾਭੂਤੇ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ, ਤੇਸਂ ਅਨਵਸੇਸਨਿਰੋਧਂ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਚੋਦਿਯਮਾਨੋ ਪਰਿਚਰਿਤ੍ਵਾ। ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧਂ ਕਿਰੇਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਥਾ ਵਿਚਰਣਂ ਯਥਾ ਅਭਿਜਾਤਿਯਂ ਮਹਾਪਥਵਿਕਮ੍ਪਾਦਿ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੋਕਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਂ, **"ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਕਰ"**ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਮਹਨ੍ਤਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। **ਇਦਞ੍ਚ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨੇ ਏਦਿਸੋ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਦਾਨੁਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ।

ਕਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਭੁਮ੍ਮਂ, ਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਕਾਰਣਭੂਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਿਂ ਆਗਮ੍ਮਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਮਨਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਿਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। ਕਿਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਹੇਤੁਗਬ੍ਭਵਿਸੇਸਨਮੇਤਂ। **ਤੇ**ਤਿ ਮਹਾਭੂਤਾ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਨ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨ-ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਕਲਾਪਚੁਣ੍ਣਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾ- ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਸਭਾਗ- ਵਿਸਭਾਗਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਸਙ੍ਗਹਪਚ੍ਚਯਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਾਕਾਰਤੋ , ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਭਤ੍ਤਿਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖੇਪਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਤ੍ਤਿਆਕਾਰਤੋ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਆਕਾਰੇਨ।

੪੮੮. ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਕੀਲਨ੍ਤਿ, ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ **ਦੇਵਾ,** ਦੇਵਲੋਕਾ। ਤੇ ਯਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਦੇਵਯਾਨਿਯੋ** ਯਥਾ ''ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੯੭) ਏਤ੍ਥ ਅਨੀਯਸਦ੍ਦੋ ਕਤ੍ਤਵਤ੍ਥੇ, ਤਥਾ ਇਧ ਕਰਣਤ੍ਥੇਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤੇਨ ਹੇਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਸਵਤ੍ਤਨਂ** ਨਾਮ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਗਮਨਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਂ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਏਤੇਸਂ ਇਸ੍ਸਰਾਤਿ **ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ।** ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਸਮੀਪੇ ਠਿਤਂ ਸਦੇਵਕਲੋਕਪਜ੍ਜੋਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਦੂਰੇ ਦੇਵੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਚੋਦਨਮਪਨੇਤਿ **"ਸਮੀਪੇ ਠਿਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ''ਯੇ ਦੇਵਾ ਮਗ੍ਗਫਲਲਾਭਿਨੋ, ਤੇਪਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ, ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਪਨਾਯਂ ਪਞ੍ਹੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਨ ਜਾਨਾਮਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਤੇਨਾਹ

“**ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ**”ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਲਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣੰ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਧਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**”ਤਿ। “**ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮਾ**”ਤਿ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਹਨ੍ਦ ਨੰ ਦੂਰਮਪਨੇਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਭਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਤਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ “**ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰਾ**”ਤਿ, ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਭਾਨਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਚ ਅਮ੍ਹੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪਰੇਸੰ ਕਾਮਨੀਯਤਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਣੀਤਤਰਾ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਤਰਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਉਤ੍ਤਮਤਰਾ**”ਤਿ।

੪੯੧-੪੯੩. ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖੋ ਪਨ ਸਕ੍ਕੋ ਅਭਿਸਮੇਤਾਵੀ ਆਗਤਫਲੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੋ, ਸੋ ਕਸ੍ਮਾ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਉਪਾਯੇਨ ਨਿਯ੍ਯੋਜੇਸੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗਮਪਨੇਤਿ “**ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ**”ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਖਜ੍ਜੋਪਨਕਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿੰ ਜਲਨ੍ਤੰ ਖੁਦ੍ਦਕਕਿਮਿੰ। **ਧਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਮੁਖਵਾਤੰ ਦੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। **ਅਤ੍ਥਿ ਚੇ**ਵਾਤਿ ਏਦਿਸੋ ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਯੇਸਕੋ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਮ** ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਏਵ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਮਯਾ ਅਪੇਸਿਤੋਯੇਵ ਪਚ੍ਛਾ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਥਾ ਚਿਨ੍ਤਨਤੋ ਪਰੰ। ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ **ਦੇਵਯਾਨਿਯਸਦਿਸੋ**ਵ**।** “**ਦੇਵਯਾਨਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ** ਵਾ…ਪੇ॰… **ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਨ੍ਤਿ** ਵਾ **ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਸ੍ਸੇ**ਵ **ਨਾਮ**”ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਰੁਲ਼੍ਹਿਨਾਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਬ੍ਬਾਸੁਪਿ ਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਦੇਵਯਾਨਿਯਮਗ੍ਗਾਦਿਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਅਪ੍ਪਨਾਦਿਨਾਮੰ ਯਥਾਰਹੰ ਸਮ੍ਭਵਤਿ।

੪੯੪. **ਆਗਮਨਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਆਗਮਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਉਦਯਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਇਮੇ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ। ਵੇ**ਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ। **ਅਨਾਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨਾਰਾਧਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ। **ਵਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸੰ। **ਵਿਕ੍ਖੇਪ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਵਿਵਿਧਾ ਖੇਪਨੰ।

੪੯੫. **ਕੁਹਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਭੂਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵਿਮ੍ਹਾਪੇਤੁਕਾਮਤ੍ਤਾ। “**ਗੁਹਕਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਪਠਿਤ੍ਵਾ ਗੁਯ੍ਹਿਤੁਕਾਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਤੀਰਦਸ੍ਸੀਸਕੁਣੂਪਮਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੭. **ਪਦੇਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਦੇਸੇਨ, ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇਪੀ**ਤਿ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੇਪਿ। **ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ, ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪੁਚ੍ਛਾਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਮਜਾਨਨਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸ। ਵਿਤਥਪਞ੍ਹੋ ਹਿ ''ਪੁਚ੍ਛਾਮੂਲ਼੍ਹੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ''ਮਗ੍ਗਮੂਲ਼੍ਹੋ''ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਤਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਕਾਰੇ ਦੋਸੰ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ। **ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਿਤਾਯ ਅਵਿਤਥਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨਾਮ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪੰ, ਪੁਚ੍ਛਾਸਭਾਗੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਨ ਚ ਤਥਾਗਤਾ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਕਤਪੁਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪੰ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਸਭਾਗਤਾਯ ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਕਾ ਤਦਤ੍ਥੰ ਅਨਵਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਤਥਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮਾਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ।

੪੯੮. **ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ। ''ਕਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਕਿੰ ਆਗਮ੍ਮਾ**”ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੰਯੇ**ਵਾਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਮੇਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਦਿਸਾਭਿਮੁਖੰ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਬਹੁਧਾ ਸਣ੍ਠਿਤੇ ਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇ ਦੀਘਸਞ੍ਞਾ, ਤਮੁਪਾਦਾਯ ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਕੰ ਸਣ੍ਠਿਤੇ ਰਸ੍ਸਸਞ੍ਞਾ, ਤਦੁਭਯਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰੂਪਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪ੍ਪਪਰਿਮਾਣੇ ਰੂਪਸਙ੍ਘਾਤੇ ਅਣੁਸਞ੍ਞਾ, ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਤਤੋ ਮਹਤਿ ਥੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਯੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰੂਪਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਆਹ “**ਇਮਿਨਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। “**ਪਿ-**

ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ‘ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਉਪਾਦਾਰੂਪੰ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਣ੍ਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨਾਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਰੂਪਾਯਤਨਪਰਿਯਾਯੋਵ। **ਸੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੰ, ਇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਅਸੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਨ੍ਦਰੰ, ਅਨਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਨੇਵੰ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਦੀਘੰ ਰਸ੍ਸੰ ਅਣੁੰ ਥੂਲੰ ਸੁਭਾਸੁਭਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਰੂਪਾਯਤਨਮੁਖੇਨ ਉਪਾਦਾਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੰ ਭੂਤਰੂਪਾਨੰ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ‘‘ਕਤ੍ਥ ਆਪੋ ਚ ਪਥਵੀ, ਤੇਜੋ ਵਾਯੋ ਨ ਗਾਧਤੀ’’ਤਿ ਹਿ ਭੂਤਰੂਪਾਨਿ ਵਿਸੁੰ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਚਤੁਕ੍ਕੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖੰ ਨਮਨਤੋ, ਨਾਮਕਰਣਤੋ ਚ ‘‘ਨਾਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ‘‘ਦੀਘੰ ਰਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਇਧ ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਦੀਘਾਦਿਭੇਦ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਪਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਦੀਘਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾ ਨ ਰੂਪਾਯਤਨਵਤ੍ਥੁਕਾਵ, ਅਥ ਖੋ ਭੂਤਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਣ੍ਠਾਨੰ ਫੁਸਨਮੁਖੇਨਪਿ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਭੂਤਰੂਪਮ੍ਪਿ ਗਯ੍ਹਤੇਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ ‘‘ਦੀਘਾਦਿਭੇਦੰ ਰੂਪ’’ ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਿੰ ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਿੰ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਿਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਨਹੇਤੁ। ‘‘ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਇਦੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਖਣਨਿਰੋਧਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਸੇਸਮੇਤੰ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤੀ**”ਤਿ।

੪੯੯. ਤਤ੍ਰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੰ ਭਵਤੀਤਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਚਨਮਤ੍ਤੰ ਚੁਣ੍ਣਿਯਪਾਠੰ **ਵਤ੍ਵਾ** ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਵਚਨਭੂਤੰ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿਆਦਿੰ** ਸਿਲੋਕ**ਮਾਹਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੰ, ਸਬ੍ਬਞਾਣੁਤ੍ਤਮੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮ**”ਨ੍ਤਿ। ਨਿਦਸ੍ਸੀਯਤੇਤਿ **ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ,** ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ, ਨ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨੰ,** ਅਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ** ਵਾ ਉਪਮਾ, ਤਦੇਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।** ਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਏਕਭੂਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਣੀਤਸਭਾਵਸ੍ਸ ਸਦਿਸੰ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਕੁਤੋਚਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਯੰ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵੇਤਿ, ਤੰ ਸਙ੍ਖਤੰ ਉਦਯਵਯਨ੍ਤੇਹਿ ਸਅਨ੍ਤੰ, ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਅਨ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਨਵਭਾਵਾਪਗਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਜਰਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਉਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤੋ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾ। **ਵਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਙ੍ਗਾਵਤ੍ਥਾ। **ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਜਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਵਸੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਠਿਤਾਵਤ੍ਥਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ ਹੋਤਿ। **ਤਿਤ੍ਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਨਤਿਤ੍ਥਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਤਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਪਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਰੇਨ ਪਿਵਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਪਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਪਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪਪਨ੍ਤਿ ਪਾਨਤਿਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੪੯੯) ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ, ਯਥਾਰੁਤਲਕ੍ਖਣੇਨ ਵਾ **ਪ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਭ-ਕਾਰੋ ਕਤੋ। ਸਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੁਖਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਟ੍ਠਤਿੰਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਯੇਨ ਯੇਨ ਮੁਖੇਨਾ**”ਤਿ। ਅਯੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਪਕਾਰੇਨ ਭਾਸਨੰ ਜੋਤਨੰ **ਪਭਾ**, ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਭਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਬ੍ਬਤੋਪਭੰ,** ਕੇਨਚਿ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਭਸ੍ਸਰੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਭੁਮ੍ਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਇਦੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਗਮ੍ਮਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਧਿਗਤੰ, ਤੰ ਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨੰਯੇਵ ਇਧ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**”ਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਯਦੇਤੰ ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨਾ’’ਤਿ ਪਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਦ੍ਧਰਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਚਰਿਮਕਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਚਿਤ੍ਤੰ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਚਿਤ੍ਤੰ। **ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਏਤੰ ਨਾਮਰੂਪੰ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਜ੍ਝਾਤ...ਪੇ॰... ਭਾਵੰ ਯਾਤੀ**”ਤਿ। **ਵਿਜ੍ਝਾਤਦੀਪਸਿਖਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਦੀਪਸਿਖਾ ਵਿਯ। “**ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਮੁਖੇਨ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਮੇਵ ਵਦਤਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਉਪਰੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**”ਤਿ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ, ਕਰਣੇ ਵਾ ਕਰਣਵਚਨੰ, **ਨਿਰੋਧੇਨਾ**ਤਿ ਪਨ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਿਯਾ ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਲੋਹਿਚ੍ਚਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੧. ਏਵਂ ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਕੋਸਲੇਸੂਤਿ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਸਾਲਵਤਿਕਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਮਨ੍ਤਰੇਨ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ **ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਨਾਮਂ।** ਗਾਮਣਿਕਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਵਤਿਯਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਟਕਸਾਖਾਦਿਵਤਿਯਾ। **ਲੋਹਿਤੋ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲੇ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੋ, ਤਬ੍ਬਂਸਵਸੇਨ ਲੋਹਿਤਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਂ **ਲੋਹਿਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤਤੋ ਆਗਤਨਾਮਂ।

੫੦੨. ''ਕਿਞ੍ਹਿ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ **ਪਰਾਨੁਕਮ੍ਪਾ ਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਲਾਮਕਂ।** ਨ ਤੁ ਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ **"ਨ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਨ੍ਤਿ ਹਿ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕੋਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤੇਸਮਞ੍ਞਤਰਂ ਸਿਯਾ। ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਮਨਸਿ, ਵਚਸਿ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਸਾਧਾਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਸੋ ਕਿਰ…ਪੇ॰… ਭਾਸਤਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟਭਾਵਂ ਵਦਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਪਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਅਨੁਸਾਸਕਤੋ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ, ਏਵਂ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬਤੋਪਿ ਅਨੁਸਾਸਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਰੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਿਂ**-ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚੇਤ੍ਥ **"ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਅਨਾਗਤਕਾਲਵਚਨਂ, ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਂ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਪਰੇਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਵਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਣਂ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਂ, ਆਸਯਵੁਦ੍ਧਸ੍ਸਪਿ ਅਨੁਰੋਧੇਨ ਵਿਨਾ ਤਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਤ੍ਤਨਾ…ਪੇ॰… ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ।** ਤੇਨਾਹ ''ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਪਾਪਕਂ ਲੋਭਧਮ੍ਮਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ।

੫੦੪. **"ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਲੋਹਿਚ੍ਚਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। **ਭਾਰੋ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਸਬਾਹੁਲ੍ਲਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯਤ੍ਤਾ ਗਰੁ ਦੁਕ੍ਕਰਂ।

੫੦੮. **ਕਥਾਫਾਸੁਕਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਸੁਖਤ੍ਥਂ, ਸੁਖੇਨ ਕਥਂ ਕਥੇਤੁਞ੍ਚੇਵ ਸੋਤੁਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯਂ ਉਪਾਸਕੋ**ਤਿ ਰੋਸਿਕਨ੍ਹਾਪਿਤਂ ਆਹ। **ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੀਤਿਵਸੇਨ ਆਮੇਡਿਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ''ਬੁਦ੍ਧਗਜ੍ਜਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੀਤਿਵਸੇਨ ਪਠਮਂ ਗਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਅਨੁਗਜ੍ਜਤਿ। ਕਿਂ ਵਿਸੇਸਂ ਗਜ੍ਜਨਮਨੁਗਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਆਦੋ ਭਾਸਨਂ **ਅਲ੍ਲਾਪੋ,** ਸਞ੍ਞੋਗੇ ਪਰੇ ਰਸ੍ਸੋ। ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਸਹ ਭਾਸਨਂ **ਸਲ੍ਲਾਪੋ।**

ਲੋਹਿਚ੍ਚਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੯. **ਸਮੁਦਯਸਞ੍ਜਾਤੀ**ਤਿ ਆਯੁਪ੍ਪਾਦੋਤਿ ਆਹ **"ਭੋਗੁਪ੍ਪਾਦੋ"**ਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਸਾਲਵਤਿਕਾਯ। **ਲਾਭਨ੍ਤਰਾਯਕਰੋ**ਤਿ ਧਨਧਞ੍ਞਲਾਭਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰੋ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੋ ਕਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਕਙ੍ਖਨਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਇਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਸਾਤਿਸਯੇਨ ਹਿਤੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕੋ **ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਆਸੇਵਨਲਾਭੇਨ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ ਅਵਗ੍ਗਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨਿਯਤਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

੫੧੦-੫੧੧. **ਦੁਤਿਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਨਨੁ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿਕੋਸਲੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦੁਤਿਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਠਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਿਂ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਉਪਮਾਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਮਾਯ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੇ ਚਾਤਿ ਲੋਹਿਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾ ਸਂਵੇਜਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਚ ਇਮੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਾ ਗਬ੍ਭਾ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਾਵੇਨ

ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ। ਕਮ੍ਮਪਦੇਨ ਅਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ **ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ।** ਯੇ ਪਨ ''ਪਰਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕਮ੍ਮਰੂਪੇਨ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਮਤੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਭਾਵਤੋ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦਾਨਾਦਿਪੁਬ੍ਬਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪਾਦਿਤਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਹੋਤਿ। ਦਿਵਿ ਭਵਾਤਿ **ਦਿਬ੍ਬਾ।** ਗਬ੍ਭੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਬਨ੍ਧੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਗਬ੍ਭਾ,** ਦੇਵਲੋਕਾ। **"ਛਨ੍ਨਂ ਦੇਵਲੋਕਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਚਨਮੇਤਂ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਗਬ੍ਭਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਭਾਵਨਂ ਭਾਵਯਮਾਨਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ । ''ਦੇਵਲੋਕਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪੂਰਯਮਾਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਟਿਪਦਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦਾਨਂ ਦਦਮਾਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਰੁਚਿ ਸੁਖਸਮਪ੍ਪਿਤਾਤਿ **ਭਵਾ,** ਵਿਮਾਨਾਨਿ। ਦੇਵਭਾਵਾਵਹਤ੍ਤਾ **ਦਿਬ੍ਬਾ।** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ **ਗਬ੍ਭਾ। ਦਾਨਾਦਯੋ** ਦੇਵਲੋਕਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕ **ਪੁਬ੍ਬਵਿਸੇਸਾ। ਦਿਬ੍ਬਾ ਭਵਾ**ਤਿ ਇਧ ਦੇਵਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤਦਾਵਹੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਦੇਵਲੋਕੇ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾ"**ਤਿ।

ਤਯੋਚੋਦਨਾਰਹਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੩. ਅਨਿਯਾਮਿਤੇਨੇਵਾਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤੇਨੇਵ, ''ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਦ੍ਦਿਸਿਕੇਨੇਵ। ਸਬ੍ਬਲੋਕਪਤ੍ਥਟਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਾ ਉਗ੍ਗਤਂ। ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਹਮੇਤਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਅਹਮੇਤਂ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨਂ। **ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਧਮੇਤ੍ਵਾ, ਜਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੇ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਤ੍ਤਹਿਤੋ ਅਨੋਵਾਦਕਰਸਾਵਕੋ ਚ ਅਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਤ੍ਤਹਿਤੋ ਓਵਾਦਕਰਸਾਵਕੋ ਚ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਤ੍ਤਹਿਤੋ ਅਨੋਵਾਦਕਰਸਾਵਕੋ ਚੇਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੇ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨ ਚੋਦਨਾਰਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਂ ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਏਵ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਾਰਹੇਵ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਪਠਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਤ੍ਥਾ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ, ਤਥਾਪਿ ਸੋ ਯੇਸਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ''ਧਮ੍ਮਮਯੋ ਕਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਮੁਦਾਯਭੂਤੋਪਿ ਤੇ ਗੁਣਾਵਯਵੇ ਸਤ੍ਥਟ੍ਠਾਨਿਯੇ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਲੋਹਿਚ੍ਚ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਅਭਾਸਿ।

ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਯ-ਕਾਰਲੋਪਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ''ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮, ੩੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੪, ੪੪੪) ਵਿਯ, ਤਦਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਞ੍ਞਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਸਾਵਕਤ੍ਤਂ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸੇਨਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਉਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਦਾਚਿ ਤਥਾ ਕਰਣਂ, ਕਦਾਚਿ ਤਥਾ ਅਕਰਣਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਿਚ੍ਛਾਵਚਨਂ, ਯਦਿਚ੍ਛਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । **ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਅਗਾਰਵੇਨ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਾਯਾ**ਤਿ ਅਦੁਤਿਯਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ, **ਸਮ੍ਪਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਮਾਯੋਗਂ। **ਏਕੋ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਓਸਕ੍ਕਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾਗੇਹਸ੍ਸਿਤਅਪੇਕ੍ਖਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਸਾਵਕੇਸੁ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਅਤਿਵਿਰਤ੍ਤਭਾਵਤੋ **ਦਟ੍ਠੁਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਛਮਾਨਂ ਪਰਮ੍ਮੁਖਿਂ ਠਿਤਂ** ਇਤ੍ਥਿਂ। **ਲੋਭੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਲੋਭੇਨ। **ਈਦਿਸੋ**ਤਿ ਏਵਂਸਭਾਵੋ ਸਤ੍ਥਾ। **ਯੇਨਾ**ਤਿ ਲੋਭਧਮ੍ਮੇਨ। **ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਾਦੇਹੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਹਿ। ਕਾਯਵਙ੍ਕਾਦਿਵਿਗਮੇਨ **ਉਜੁਂ ਕਰੋਹਿ।**

੫੧੪. ਸਸ੍ਸਰੂਪਕਾਨਿ ਤਿਣਾਨੀਤਿ ਸਸ੍ਸਸਦਿਸਾਨਿ ਨੀਵਾਰਾਦਿਤਿਣਾਨਿ।

੫੧੫. ਏਵਂ ਚੋਦਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਾਵਕੇਸੁ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਭਾਵਾਪਾਦਨੇ ਨਿਯੋਜਨਵਸੇਨ ਚੋਦਨਂ ਅਰਹਤਿ, ਨ ਪਠਮੋ ਵਿਯ ''ਏਵਰੂਪੋ ਤਵ ਲੋਭਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ਨ ਚ ਦੁਤਿਯੋ ਵਿਯ ''ਅਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਤਾਵ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਾਦੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਤ੍ਤਹਿਤਤਾਯ ਤਤਿਯਸ੍ਸ।

ਨਚੋਦਨਾਰਹਸਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੬. **ਨ ਚੋਦਨਾਰਹੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਚੋਦਨਾਰਹਤਾ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥੁਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸਾਵਕਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਉਭਯਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਯਿਦੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਤ੍ਥਰਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਚੋਦਨਾਰਹੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਅਯਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਸ੍ਸ**ਵਾਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸਵਾ।

੫੧੭. **ਮਯਾ ਗਹਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜੇ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇ, ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਭੂਤਦੋਸਾਰੋਪਨਵਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਗਹਿਤਾਯ ਨਿਰਯਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਾਪਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। **ਨਰਕਪਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਰਕਸਙ੍ਖਾਤੰ ਮਹਾਪਪਾਤੰ। ਪਪਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਹਿ **ਪਪਾਤੋ**। **ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਹਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ। **ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਥਲੇ**ਤਿ ਸਗ੍ਗਗਾਮਿਮਗ੍ਗਭੂਤੇ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮਥਲੇ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਿਸਗ੍ਗਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਆਦਿਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਾ ਥਲੇ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਿਯਾ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੮. ਏਵੰ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ, ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰੰ ਸਙ੍ਗੀਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਭਾਵੰ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁੰ **"ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ…ਪੇ॰… ਕੋਸਲੇਸੂਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਮਤ੍ਤੰ। ਦਿਸਾਵਾਚੀਸਦ੍ਦਤੋ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇ **ਏਨ**ਸਦ੍ਦੇ ਅਦੂਰਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਚ ਪਞ੍ਚਮਿਯਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਤ੍ਤਰੇਨਾ''ਤਿ ਪਦੇਨ ਅਦੂਰਤ੍ਥਜੋਤਨੰ, ਪਞ੍ਚਮਿਯਤ੍ਥੇ ਚ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਮਨਸਾਕਟਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਉਤ੍ਤਰਪਸ੍ਸੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਦਿਸਾਵਾਚੀਸਦ੍ਦਤੋ ਪਞ੍ਚਮੀਵਚਨਸ੍ਸ ਅਦੂਰਤ੍ਥਜੋਤਨਤੋ ਅਦੂਰਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਏਨਸਦ੍ਦੇਨ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥੇ ਚੇਤੰ ਤਤਿਯਾਵਚਨੰ ''ਪੁਬ੍ਬੇਨ ਗਾਮੰ ਰਮਣੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ''ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ਏਨ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇ ਅਵਧਿਵਾਚਿਨਿ ਪਦੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਸਾਮਿਵਸੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਸਾਮਿਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੫੧੮) ਅਯੰ ਆਚਰਿਯਮਤਿ। **ਤਰੁਣਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਸਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਤਰੁਣਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਸਮੂਹੇ। ਰੁਕ੍ਖਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਹਿ ਵਨਸਮਞ੍ਞਾ।

੫੧੯. **ਕੁਲਚਾਰਿਤ੍ਤਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਨ੍ਤਜ੍ਝੇਨਾਭਿਰੂਪਤਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਦੇਸੇ, ਕੁਲੇ ਵਾ। ਤੇ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਮਨ੍ਤਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਮਨ੍ਤਾਨੰ ਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣਤ੍ਥੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਬਹੂਨੰ ਪਵੇਸਨੰ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ। **ਨਦੀਤੀਰੇ**ਤਿ ਅਚਿਰਵਤਿਯਾ ਨਦਿਯਾ ਤੀਰੇ।

ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੦. **ਜਙ੍ਘਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਙ੍ਕਮੇਨ, ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਚਰਣੰ। ਸੋ ਹਿ ਜਙ੍ਘਾਸੁ ਕਿਲਮਥਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥੰ ਚਰਣਤੋ ''ਜਙ੍ਘਵਿਹਾਰੋ, ਜਙ੍ਘਚਾਰੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਵਿਚਰਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਚੁਣ੍ਣਮਤ੍ਤਿਕਾਦਿ **ਨ੍ਹਾਨੀਯਸਮ੍ਭਾਰੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਭੋਸੁਪਿ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਨਾਨੁਵਿਚਰਣਾਨੰ ਲਬ੍ਭਨਤੋ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਗਮਨੂਪਾਯਪਟਿਪਦਾਭੂਤੋ ਉਜੁਮਗ੍ਗੋ। ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਉਜੁਕੰ ਮਗ੍ਗਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਹਿ **ਮਗ੍ਗੋ,** ਤਦਞ੍ਞੋ **ਅਮਗ੍ਗੋ, ਅ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਵੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ **"ਕਤਮੰ ਨੁ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਗ੍ਗਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦੰ।

ਅਞ੍ਜਸਾਯਨੇਤਿ ਉਜੁਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨੰ ਪਰਿਯਾਯਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਤਿਰੇਕਤ੍ਥਦੀਪਨਤੋ ਯਥਾ ''ਪਦਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਞ੍ਜਸਸਦ੍ਦੋ ਉਜੁਕਪਰਿਯਾਯੋ। ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਯੋ, ਸੋ ਏਵ **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਨਿਯ੍ਯਾਯਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ। **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀ**ਤਿ ਚ ਏਕਨ੍ਤਨਿਯ੍ਯਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ** ਹੁਤ੍ਵਾ **ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।** ਕਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗੋ ''ਨਿਯ੍ਯਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਨ੍ਵੇਸ ਗਮਨੇ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤੁ-ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਯ੍ਯਾਯਨ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ **ਨਿਯ੍ਯਾਯਨ੍ਤੋ** ਮਗ੍ਗੋ **"ਨਿਯ੍ਯਾਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋਯੇਵ ਹਿ ਤੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ। ਸਹ ਬਜੇਤਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਹਬਜੋ,** ਸਹਵਤ੍ਤਨਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਹਬਜਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਹਭਾਵਾਯਾ"**ਤਿ। **ਸਹਭਾਵੋ**ਤਿ ਚ ਸਲੋਕਤਾ, ਸਮੀਪਤਾ ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਚਾਹ **"ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਪਾਤੁਭਾਵਾਯਾ"**ਤਿ। **ਸਕਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੇਨ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਨਾ ਕਥਿਤਮੇਵ। **ਥੋਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਅਯਮੇਵ ਉਜੁਮਗ੍ਗੋ ਅਯਮਞ੍ਜਸਾਯਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਸੰਸਿਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ **ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ।** ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋਪਿ ਸਕਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੇਨ ਤਾਰੁਕ੍ਖੇਨ ਕਥਿਤਮੇਵ ਆਚਰਿਯਵਾਦੰ ਥੋਮੇਤ੍ਵਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੫੨੧-੫੨੨. **ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾਵਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਕਾਵ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾਦੇ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਪਰੀਤਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਉਤ੍ਤਰਰਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਨਪਤ੍ਥਤੁਲੰ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਾਦਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋਵ ਵਿਰੁਦ੍ਧਗ੍ਗਹਣੰ

ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਸ੍ਵੇਵ ਵਿਵਦਨਵਸੇਨ ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਵਾਦੋਤਿ ਆਹ "**ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਏਸੋ**ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਵਿਵਾਦੋਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਏਸੋ ਵਿਰੋਧੋ। **ਨਾਨਾਆਚਰਿਯਾਨਂ ਵਾਦਤੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਰੁਚਿਕਾਨਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਵਾਦਭਾਵਤੋ। **ਨਾਨਾਵਾਦੇ** ਨਾਨਾਵਿਧੋ ਵਾਦੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਧੁਨਾ ਪਨ ''ਨਾਨਾਆਚਰਿਯਾਨਂ ਵਾਦੋ ਨਾਨਾਵਾਦੋ''ਤਿ ਪਾਠੋ।

੫੨੩. **ਏਕਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ। **ਏਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਵਾਦਪਰਵਾਦੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ। **ਸਂਸਯੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ''ਮਗ੍ਗੋ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਜਸਾਨਞ੍ਜਸਾਭਾਵੇ ਪਨ ਸਂਸਯੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਏਸ ਕਿਰਾ''ਤਿਆਦਿ **ਏਵਂ ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਏਵਂ ਸਤਿ "**ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵੋ ਵਿਗ੍ਗਹੋ**"ਤਿ ਭਗਵਾ **ਪੁਚ੍ਛਤਿ।** ਇਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਆਦਜਤ੍ਥੇਨ ਵਿਵਾਦੋ, ਨਾਨਾਵਾਦੋ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ।

੫੨੪. ''ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਉਜੁਕਂ ਮਗ੍ਗਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਉਜੁਮਗ੍ਗੋ। ਤਦਞ੍ਞੋ ਅਮਗ੍ਗੋ, ਅ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਵੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਜੁਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅ-ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥੋ ਚ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਤਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ, ਸਕਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਜੁਮਗ੍ਗਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁਂ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਾਨਾਆਚਰਿਯੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਮਗ੍ਗਾ, ਯੇ ਪਾਲਿਯਂ ''ਅਦ੍ਧਰਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥੋ – **ਅਦ੍ਧਰੋ** ਨਾਮ ਯਞ੍ਞਵਿਸੇਸੋ, ਤਦੁਪਯੋਗਿਭਾਵਤੋ **ਅਦ੍ਧਰਿਯਾਨਿ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯਜੂਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਦ੍ਧਰਿਯਾ,** ਯਜੁਵੇਦਿਨੋ। ਤਿਤ੍ਤਿਰਿਨਾ ਨਾਮ ਇਸਿਨਾ ਕਤਾ ਮਨ੍ਤਾਤਿ **ਤਿਤ੍ਤਿਰਾ,** ਤੇ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਿਤ੍ਤਿਰਿਯਾ,** ਯਜੁਵੇਦਿਨੋ ਏਵ। ਯਜੁਵੇਦਸਾਖਾ ਹੇਸਾ, ਯਦਿਦਂ ਤਿਤ੍ਤਿਰਨ੍ਤਿ। **ਛਨ੍ਦੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਾਮਵੇਦੋ, ਤਂ ਸਰੇਨ ਕਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਛਨ੍ਦੋਕਾ,** ਸਾਮਵੇਦਿਨੋ। "**ਛਨ੍ਦੋਗਾ**"ਤਿਪਿ ਤਤਿਯਕ੍ਖਰੇਨ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਏਵਤ੍ਥੋ। ਬਹਵੋ ਇਰਿਯੋ ਥੋਮਨਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਬਵ੍ਹਾਰਿ,** ਇਰੁਵੇਦੋ, ਤਂ ਅਧੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਬਵ੍ਹਾਰਿਜ੍ਝਾ।**

ਬਹੂਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਾ – ਯਥਾ ਤੇ ਨਾਨਾਮਗ੍ਗਾ ਏਕਂਸਤੋ ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪਵੇਸਾਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪਿਯਮਾਨਾਪਿ ਨਾਨਾਮਗ੍ਗਾ ਏਕਂਸਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗਮਨਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਹਬਜਤਾਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

੫੨੫. **ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਅਵਜਾਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਮਾਨਾ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਦੋਸਭਾਵੇਨ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ''ਨੇਤਂ ਮਮ ਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੨੭-੫੨੯. **ਤੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਕਾ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। ਏਵਸਦ੍ਦੇਨ ਞਾਪਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਇਧ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵ-ਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋ, ਸੋ ਚ ਅਨਤ੍ਥਕੋਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਆਗਮਸਨ੍ਧਿਮਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਵਣ੍ਣਾਗਮੇਨ ਪਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਧਿਮਤ੍ਤਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨ੍ਧਪਵੇਣੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਧਪਨ੍ਤਿ। "**ਪਣ੍ਣਾਸਸਟ੍ਠਿ ਅਨ੍ਧਾ**"ਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਧਪਵੇਣਿਯਾ ਮਹਤੋ ਗਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਸ੍ਸ ਅਨੁਪਰਿਗਮਨਯੋਗਜਤਾਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ''ਸੁਚਿਰਂ ਵੇਲਂ ਮਯਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਨ੍ਧਾਨਂ ਪਰਮ੍ਪਰਸਂਸਤ੍ਤਵਚਨੇਨ ਯਟ੍ਠਿਗਾਹਕਵਿਰਹਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਯਟ੍ਠਿਗਾਹਕੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਦੁਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਕੋ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਅਨੁਪਰਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਕਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਕਚ੍ਛਬਨ੍ਧਦੁਸ੍ਸਕਣ੍ਣਂ। ''ਕਚ੍ਛਂ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੮੦; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੪.੪੨) ਵਿਯ ਹਿ ਕਚ੍ਛਸਦ੍ਦੋ ਨਿਬ੍ਬਸਨਵਿਸੇਸਪਰਿਯਾਯੋ। ਅਪਿਚ **ਕਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਕਚ੍ਛਕਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਨਾਮ ਉਭੋ ਉਪਕਚ੍ਛਕਾ ਮੁਤ੍ਤਕਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੮੦੦) ਵਿਯ ਹਿ ਕਾਯੇਕਦੇਸਵਾਚਕੋ ਕਚ੍ਛਸਦ੍ਦੋ। **ਚਕ੍ਖੁਮਾ**ਤਿ ਯਟ੍ਠਿਗਾਹਕਂ ਵਦਤਿ। "**ਪੁਰਿਮੋ**"ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕ੍ਕਮੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨਾਮਕਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਤਂ ਪਨ ਭਾਸਿਤਂ ਤੇਹਿ ਸਾਰਸਞ੍ਞਿਤਮ੍ਪਿ ਨਾਮਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਸਾਰਭਾਵਤੋ ਨਿਹੀਨਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਲਾਮਕਂਯੇਵਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ।

੫੩੦. **ਯੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ। **ਯਤੋ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਨਤੋ ਵਿਸੇਸਪਰਾਮਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। "**ਉਗ੍ਗਮਨਕਾਲੇ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਕਰਣਾਧਿਗਤਮਾਹ। **ਆਯਾਚਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਮਨਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ?

ਲੋਕਸ੍ਸ ਬਹੁਕਾਰਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਥੋਮਨਾਦੀਸੁ। **ਸੋਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸੀਤਲੋ। ਅਯਂ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਲਦ੍ਧਿ ''ਪੁਬ੍ਬੇਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਮਾਯਾਚਨਾਯ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ'ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲੋਕੇ ਓਭਾਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

੫੩੨. **ਇਧ ਪਨ ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਮਗ੍ਗਦੇਸਨੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਮਗ੍ਗਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਯਤ੍ਥ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਇਧਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ।

ਅਚਿਰਵਤੀਨਦੀਉਪਮਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੨. **ਸਮਭਰਿਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਕਾਕਪੇਯ੍ਯਾ। ਪਾਰਾ**ਤਿ ਪਾਰਿਮਤੀਰ, ਆਲਪਨਮੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਮ੍ਭੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਓਰਿਮਤੀਰਂ। **ਏਹੀ**ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਾਹਿ। **ਵਤਾ**ਤਿ ਏਕਂਸੇਨ। ਅਥ ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਏਹੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **"ਅਤ੍ਥਿਮੇ"**ਤਿਆਦਿ ਅਵੁਨਕਾਰਣਂ।

੫੪੪. **ਪਞ੍ਚਸੀਲ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ** ਯਮਨਿਯਮਾਦਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵਤੋ। **ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਦਿਵਿਪਰੀਤਾ ਪਞ੍ਚਵੇਰਾਦਯੋ। **ਇਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਨ੍ਦਨਾਮਕਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ, ਸਕ੍ਕਂ ਵਾ। **"ਅਚਿਰਵਤਿਯਾ ਤੀਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਸ੍ਸਾ ਤੀਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਤਦੇਵ ਉਪਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹਰਤਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਪੁਨਪੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਅਪਰਮ੍ਪੀ"**ਤਿ ਵਚਨਂ ਇਤਰਾਯਪਿ ਨਦੀਉਪਮਾਯ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ।

੫੪੬. **ਕਾਮਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਮਨੀਯਭਾਵੇਨ। **ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਮਯਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਬਨ੍ਧਨਭਾਵੇਨ। ਕਾਮਞ੍ਚਾਯਂ ਗੁਣਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਸੁਪਿ ਦਿਟ੍ਠਪਯੋਗੋ, ਤੇਸਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਾਰਿਸੇਸਞ੍ਞਾਯੇਨ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋਯੇਵ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਯਮਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। **ਅਹਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧੋਤਾਨਂ ਅਭਿਨਵਾਨਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਕਪਾਲ਼ਿਪਦੇ **ਪਟਲਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪਟਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਪਟਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗੁਣਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਗੁਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਕਪਾਲ਼ਿਪਦੇ। **ਦਕ੍ਖਿਣਾ**ਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇ ਦਾਨਚੇਤਨਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਪਦੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੯) **ਮਾਲਾਗੁਣੇ**ਤਿ ਮਾਲਾਦਾਮੇ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ**- (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੯) **ਧਮ੍ਮਪਦਪਾਲ਼ਿ**ਪਦੇਸੁ, (ਧ॰ ਪ॰ ੫੩) ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਪਧਾਨਸੀਲਾਦਿਸੁਕ੍ਕਾਦਿਸਮ੍ਪਦਾਜਿਯਾਸੁਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਗੁਣੋ ਪਟਲਰਾਸਾਨਿਸਂਸੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸਬਨ੍ਧਨੇ।
ਸੀਲਸੁਕ੍ਕਾਦਜਪਧਾਨੇ, ਸਮ੍ਪਦਾਯ ਜਿਯਾਯ ਚਾ''ਤਿ॥

ਏਸੇਵਾਤਿ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋ ਏਵ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਪਟਲਟ੍ਠੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਤਥਾ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਰਾਸਟ੍ਠਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਾਰਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਨੇਸਂ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਤਾ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਬਨ੍ਧਨਭਾਵੋਤਿ।

ਕੋਟ੍ਠਾਸਟ੍ਠੋਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵੇਨ ਨੇਸਂ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਚ ਗੁਣਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਦਿਗੁਣਂ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

''ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ, ਸਗੁਣੇਨ ਮਹੇਸਿਨੋ।
ਗੁਣੇਨ ਨਾਮਮੁਦ੍ਧੇਯ੍ਯਂ, ਅਪਿ ਨਾਮਸਹਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੧੩; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੭੬) –

ਆਦੀਸੁ ਪਨ ਸਮ੍ਪਦਾਨ੍ਤੇ ਗੁਣਸਦ੍ਦੋ, ਸੋਪਿ ਇਧ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਟੋ।

ਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਇਧ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ”**ਤਿ। ‘‘ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸੋਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿਆਦਿਅਤ੍ਥੰ **“ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨਾ”**ਤਿ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਗਵੇਸਿਤਾਪਿ **“ਇਟ੍ਠਾ”**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਵਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਚ੍ਛਿਤਾ ਏਵ ਹਿ ਇਧ **ਇਟ੍ਠਾ**, ਤੇਨਾਹ **“ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ”**ਤਿ, ਸੁਖਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਮਨੀਯਾ**ਤਿ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਮਨੰ ਅਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਨਾਪਾ। ਪਿਯਜਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਪਿਯਸਭਾਵਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਕਮ੍ਮਭੂਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤਿ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤੰ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਭੂਤਾ”**ਤਿ ਆਹ।

ਗੇਧੇਨਾਤਿ ਲੋਭੇਨ। ਅਭਿਭੂਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਮੁਚ੍ਛਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਮੋਹਨਾਕਾਰੰ। **ਅਧਿਓਸਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਗਯ੍ਹ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਅਵਸਨ੍ਨਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਓਗਾਲ੍ਹਾ”**ਤਿ। **ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸਾਨੰ। **ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਉਯਜਾਤਾ। **ਆਦੀਨਵ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਪਰਿਭੋਗੇ ਸਮ੍ਪਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੋਸੰ **ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ।** ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਾਦਿਸਮ੍ਭੋਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸੰਕਿਲੇਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ,** ਯੋਨਿਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਪਰਿਭੋਗਪਞ੍ਞਾ। ਤਦਭਾਵਤੋ **ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਇਦਮੇਤ੍ਥਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਰਿਭੋਗਵਿਰਹਿਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਭੋਗਤੋ ਵਿਰਹਿਤਾ।

੫੪੮-੯. ਆਵਰਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਆਦਿਤੋ ਵਾਰੇਨ੍ਤਿ। **ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਵਾਰਯਨ੍ਤਿ। **ਓਨਨ੍ਧਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਓਗਾਹਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਆਵਰਣਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਆਵਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨੰ ਵਸੇਨ। ਤੇ ਹਿ ਆਸੇਵਨਬਲਵਤਾਯ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਲ੍ਹਤਰਤਮਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਸੰਸਨ੍ਦਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੦. ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋ”**ਤਿ। **“ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੋ”**ਤਿ ਚ ਇਦੰ ਤੇਵਿਜ੍ਜਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹਾਨੰ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਤਮਪਰਿਗ੍ਗਹਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨੰ। ਏਵੰ ਭੂਤਾਨੰ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਕਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸੰਸਨ੍ਦਨਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੋਤਿ। **ਵੇਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਵੇਰੋ,** ਕੁਤੋ ਏਤਸ੍ਸ ਵੇਰਪਯੋਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਗੇਲਞ੍ਞਸਞ੍ਞਿਤੇਨ, ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕਾਯਗੇਲਞ੍ਞਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਬਜਾਪਜ੍ਝੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ। **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ** ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਅਤੋਯੇਵੇਤ੍ਥ **“ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਭਾਵਤੋ”**ਤਿ ਤਦੁਭਯਾਭਾਵਮਤ੍ਤਹੇਤੁਵਚਨੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸਤਿ ਨ ਕਦਾਚਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਹੀਨਾਯ ਪਨ ਤਾਯ ਸਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਕਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਸਿਕਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ”**ਤਿ। **ਨ ਤਾਦਿਸੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਿਯ ਨ ਚਿਤ੍ਤਵਸਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਵਸੀਭੂਤਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਵਸਵਤ੍ਤੀ।**

੫੫੨. ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮਗ੍ਗੇਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੇ, ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੇ ਵਾ, ਤੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ, ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਵਾ। **ਸਮਤਲਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਮਤ੍ਥਕੇ ਏਕਙ੍ਗੁਲੰ ਵਾ ਉਪਡ੍ਢਙ੍ਗੁਲੰ ਵਾ ਸੁਕ੍ਖਤਾਯ ਸਮਤਲਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ। **ਪਙ੍ਕੰ ਓਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਪੋਰਿਸੰ ਮਹਾਪਙ੍ਕੰ ਓਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਯ। **ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪਾਯਮਗ੍ਗੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਾਯ ਓਗਾਹਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸੰਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸਾਦੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਮਤਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਸੰਸੀਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ । **ਮਰੀਚਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਮਿਗਤਣ੍ਹਿਕਾਯ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤਾਯ। **ਵਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਦੀਸਦਿਸੰ ਪਕਾਸਨੇਨ ਵਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ। **ਵਾਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਵਾਯਮਮਾਨਾ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਸੁਕ੍ਖਤਰਣੰ ਮਞ੍ਞੇ**

ਤਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸੁਕ੍ਖਨਦੀਤਰਣਂ ਤਰਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ। ਅਭਿਨ੍ਨੇਪਿ ਭੇਦਵਚਨਮੇਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਅਮਗ੍ਗਮੇਵ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਯਥਾ ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ''ਸਮਤਲ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਪਙ੍ਕਂ ਓਤਿਣ੍ਣਾ ਸਤ੍ਤਾ **ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦੀਨਂ ਸਂਭਞ੍ਜਨਂ ਪਰਿਭਞ੍ਜਨਂ** ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਯਥਾ। **ਇਧੇਵ ਚਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਸੁਖਂ ਵਾ ਸਾਤਂ ਵਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਝਾਨਸੁਖਂ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਾਤਂ ਵਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਕੁਤੋ ਮਗ੍ਗਸੁਖਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਤਂ ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਗ੍ਗਦੀਪਕ**ਨ੍ਤਿ ''ਮਗ੍ਗਦੀਪਕ'' ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਤੇਹਿ ਅਭਿਮਤਂ। **ਤੇਵਿਜ੍ਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਤ੍ਤਞ੍ਞਾਪਕਂ। **ਪਾਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਟ੍ਠਵਚਨਸਮ੍ਮਤਂ ਪਾਠਂ। **ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਇਰਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਞ੍ਞਾਨਿਯਾ ਇਦਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਗਾਮਕਂ ਮਹਾਰਞ੍ਞ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਪਭੋਗਰੁਕ੍ਖੇਹੀ**ਤਿ ਮਿਗਰੁਰੁਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਭੋਗਾਰਹੇਹਿ ਕਿਂ ਪਕ੍ਕਾਦਿਵਿਸਰੁਕ੍ਖੇਹਿ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਨੇ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਮਹਾਕਣ੍ਟਕਗਚ੍ਛਗਹਨਤਾਯ। ਞਾਤੀਨਂ ਬ੍ਯਸਨਂ ਵਿਨਾਸੋ **ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਂ।** ਏਵਂ **ਭੋਗਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਸੁ**ਪਿ। ਰੋਗੋ ਏਵ ਬ੍ਯਸਤਿ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ **ਰੋਗਬ੍ਯਸਨਂ।** ਏਵਂ **ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇ**ਪਿ।

੫੫੪. ਨਨੁ ਜਾਤਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਚੋਦਨਮਪਨੇਤਿ **"ਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਂਵਡ੍ਢਿਤੋ **ਜਾਤਸਂਵਡ੍ਢੋ**ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੫੫੪) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਜਾਤੋ ਚ ਸੋ ਸਂਵਡ੍ਢੋ ਚਾਤਿ **ਜਾਤਸਂਵਡ੍ਢੋ**ਤਿ ਪਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਵਿਸੇਸਨਪਰਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ। **ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਪਰਿਚਯਾਭਾਵਤੋ। **ਚਿਰਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਰਕਾਲੋ। ਚਿਰਂ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਹਿ **ਚਿਰਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ।** ''ਜਾਤਸਂਵਡ੍ਢੋ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਭਾਵਤੋ ''ਤਮੇਨ''ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਦਂ **"ਤਾਵਦੇਵ ਅਵਸਟ"**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਵਿਸੇਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਂ ਸਣਿਕਵੁਤ੍ਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਸਂਸਯਵਸੇਨ ਚਿਰਾਯਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਙ੍ਖਾਵਸੇਨ ਚਿਰਾਯਿਤਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਤ੍ਥਾਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਥਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਥਦ੍ਧਭਾਵਗ੍ਗਹਣ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਭਾਵਤੋ। ਨਨ੍ਵੇਤਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਪਟਿਹਤਂ ਸਿਯਾਤਿ ਆਸਙ੍ਕਂ ਪਰਿਹਰਤਿ **"ਤਸ੍ਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਮਾਰਾਵਟ੍ਟਨਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਮੋਹਮੁਚ੍ਛਾਕਾਲਾਦਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ। **ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਕਾਤੁਂ** ਚਤੂਸੁ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਿਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵਤੋ।

੫੫੫. ਉਇਚ੍ਚੁਪਸਗ੍ਗਯੋਗੇ ਲੁਮ੍ਪਸਦ੍ਦੋ, ਲੁਪਿਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਦ੍ਧਰਤੂ"**ਤਿ। ਉਪਸਗ੍ਗਵਿਸੇਸੇਨ ਹਿ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਾ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ''ਆਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਪਜਾਸਦ੍ਦੋ ਪਕਰਣਾਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਦਾਰਕਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ **"ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਦਾਰਕ"**ਨ੍ਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮਗ੍ਗਦੇਸਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੬-੭. **"ਅਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਤਾਕਾਰਣਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯੇਨ ਬਲਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ **ਬਲਵਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਬਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ"**ਤਿ। ਸਙ੍ਖਂ ਧਮੇਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਖਧਮਕੋ,** ਸਙ੍ਖਂ ਧਮਯਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਸਦ੍ਦੁਪਵਤ੍ਤਕੋ। ''ਬਲਵਾ''ਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸਨਂ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਬਲਵਤੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਸਦ੍ਦੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਪ੍ਪਨਾਵ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਚੇਤਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਮਾਣਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਮਾਣਕਰਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭੂਤਂ ਪਮਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਓਦਿਸ੍ਸਕਾਨੋਦਿਸ੍ਸਕਦਿਸਾਫਰਣਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ **ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ।** ਤੇਨਾਹ **"ਤਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਓਦਿਸ੍ਸਕਾਨੋਦਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਫਰਣਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਦਿਸਾਫਰਣਞ੍ਚ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਤਂ ਆਗਮਨਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਆਰੁਪ੍ਪਂ, ਅਥ ਖੋ ਕਸਿਣਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਵਸੀਭਾਵਂ ਪਾਪਿਤਂ ਆਰੁਪ੍ਪਂ, ਤਂ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਯਂ ਵਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਾਯ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ, ਯਞ੍ਚ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਮਾਪਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਂ, ਤਂ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਫਰਣਪਮਾਣਵਸੇਨ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਤ**’’ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੇਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੇ ਚ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੇ ਚ ਸਤਿ। **ਨ ਓਹੀਯਤਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਕਤੂਪਚਿਤਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਧਿਗਤੇ ਮਹਗ੍ਗਤਜ੍ਝਾਨੇ ਅਪਰਿਹੀਨੇ ਤਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਓਹੀਯਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਦਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ‘‘ਨ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ ‘‘ਨ ਓਹੀਯਤੀ’’ਤਿ, ਤਦੇਤਂ ‘‘ਨ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ, ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਲਗ੍ਗਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਆਵਰਿਤੁਂ ਨਿਸੇਧੇਤੁਂ। **ਠਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਬਲਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ। **ਫਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਫਰਿਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ। **ਓਕਾਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਦਾਨੋਕਾਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਇਮਿਨਾ ‘‘ਲਗ੍ਗਿਤੁਂ ਵਾ ਠਾਤੁਂ ਵਾ’’ਤਿ ਵਚਨਮੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **“ਅਥ ਖੋ”**ਤਿਆਦਿ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਂ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਾਦਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **“ਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕਮ੍ਮਸ੍ਸ **ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ। ਸਯਮੇ**ਵਾਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮਮੇਵ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਨੇਤਿ** ਅਸਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿਵਿਸੇਸੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਿਸ੍ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਹਿ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿਵਿਸੇਸੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤਕਮ੍ਮਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਨ ਪਟਿਬਾਹਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਮਹਗ੍ਗਤਸ੍ਸ ਗਰੁਕਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਲਹੁਕਕਮ੍ਮਂ ਕਥਮਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਕਰੋਤੀਤਿ? ਤੀਸੁਪਿ ਕਿਰ **ਵਿਨਯਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਨਿਕਨ੍ਤਿਬਲੇਨੇਵ ਝਾਨਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਿਹੀਨਝਾਨਤ੍ਤਾ ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸ’’ਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਨੀਵਰਣਾਵਤ੍ਥਾਯ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨਿ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਤਰਕਾਰਣਂ – ਅਸਤਿਪਿ ਮਹਗ੍ਗਤਕਮ੍ਮੁਨੋ ਵਿਪਾਕਪਟਿਬਾਹਨਸਮਤ੍ਥੇ ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੇ ‘‘ਇਜ੍ਝਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸੀਲਵਤੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੦੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੫) ਵਚਨਤੋ ਕਾਮਭਵੇ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਮਹਗ੍ਗਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੁਨੋ ਵਿਪਾਕੋਕਾਸਂ ਕਰੋਤੀਤਿ। **ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪਤ੍ਤਾਨਂ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵਿਹਾਰੀ।

੫੫੯. ਪਠਮਮੁਪਨਿਧਾਯ ਦੁਤਿਯਂ, ਕਿਮੇਤਂ, ਯਮੁਪਨਿਧੀਯਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਠਮਮੇਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੇ** ਸਙ੍ਗੀਤਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਦਲ੍ਹਤਰਂ, ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਸਰਣਗਮਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕਤਿਪਾਹਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਤੀਹਚ੍ਚਯੇਨ । **ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਾਮਣੇਰਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤ**ਮ੍ਪਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੨) ਅਮੁਂਯੇਵ ਵਾਸੇਟ੍ਠਮਾਰਬ੍ਭ ਕਥੇਸਿ, ਨਾਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਞਾਪੇਤੁਂ **“ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੇ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਨਯੇਨ **ਉਪਸਮ੍ਪਦਞ੍ਚੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਲਤ੍ਥੁਂ** ਪਟਿਲਭਿਂਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਮਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਦੁਰਨੁਬੋਧਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਸੁਵਿਮਲਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਜਨਨਾਯ ਅਜ੍ਜਵਮਦ੍ਦਵਸੋਰਚ੍ਚਸਦ੍ਧਾਸਤਿਧਿਤਿਬੁਦ੍ਧਿਖਨ੍ਤਿਵੀਰਿਯਾਦਿਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਨਾ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ ਅਸਙ੍ਗਸਂਹੀਰਵਿਸਾਰਦਞ੍ਞਾਣਚਾਰਿਨਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦਸਕਸਮਯਸਮਯਨ੍ਤਰਗਹਨਜ੍ਝੋਗਾਹਿਨਾ ਮਹਾਗਣਿਨਾ ਮਹਾਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਞਾਣਾਭਿਵਂਸਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾਮਥੇਰੇਨ ਮਹਾਧਮ੍ਮਰਾਜਾਧਿਰਾਜਗਰੁਨਾ ਕਤਾਯ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਿਯਾ ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪਕਾਸਨਾ।

ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ –

ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਚ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚ ਸਬ੍ਬਥਾ।
ਸਾਧਕੇਨ ਵਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਚੇਤ੍ਥ ਯਤੋ ਤਤੋ॥

ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤਂ ਸੁਧੀਮਤਂ, ਸਾਧੂਨਂ ਚਿਤ੍ਤਤੋਸਨਂ।
ਕਰੋਤਿ ਵਿਵਿਧਂ ਸਾਯਂ, ਤੇਨ **ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨੀ**ਤਿ॥

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਪਾਟਵਤ੍ਥਾਯ, ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਵੁਦ੍ਧਿਯਾ।
ਵਣ੍ਣਨਾ ਯਾ ਸਮਾਰਦ੍ਧਾ, ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਕਥਾਯ ਸਾ॥

ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨੀ ਨਾਮ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਪਣ੍ਣਾਸਾਯ ਸਾਧਿਕਾਯ, ਭਾਣਵਾਰਪ੍ਪਮਾਣਤੋ॥

ਅਨੇਕਸੇਤਿਭਿਨ੍ਨੋ ਯੋ, ਅਨਨ੍ਤਬਲਵਾਹਨੋ।
ਸਿਰੀਪਵਰਾਦਿਨਾਮੋ, ਰਾਜਾ ਨਾਨਾਰਟ੍ਠਿਸ੍ਸਰੋ॥

ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਤਲੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਮਰਮ੍ਮਵਿਸਯੇ ਅਕਾ।
ਤਮ੍ਬਦੀਪਰਟ੍ਠੇ ਪੁਰਂ, **ਅਮਰਪੁਰ**ਨਾਮਕਂ॥

ਮਣ੍ਡਲਾਚਲਸਾਮਨ੍ਤਂ, ਏਰਾਵਤੀਨਦਿਸ੍ਸਿਤਂ।
ਨਾਨਾਜਨਾਨਮਾਵਾਸਂ, ਹੇਮਪਾਸਾਦਲਙ੍ਕਤਂ॥

ਤਤ੍ਥਾਭਿਸੇਕਪਤ੍ਤੋ ਸੋ, ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਸਿ ਧਮ੍ਮਤੋ।
ਰਾਜਾਗਾਰਮਹਾਥੂਪਂ, ਅਕਾਸਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ॥

ਉਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਉਬ੍ਬਿਨਯਞ੍ਚ, ਪਹਾਯ ਜਿਨਸਾਸਨਂ।
ਵਿਸੋਧੇਸਿ ਯਥਾਭੂਤਂ, ਸਤਤਂ ਦਲ੍ਹਮਾਨਸੋ॥

ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਿਤੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਛਾਯੂਦਕਸਮਪ੍ਪਿਤੇ।
ਦ੍ਵਿਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ, ਭਾਵਨਾਭਿਰਤਾਰਹੇ॥

ਮਹਾਮੁਨਿਸਮਵ੍ਹਾ ਯਾ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸਮ੍ਮੁਖਾ ਕਤਾ।
ਪਟਿਮਾ ਤਂਪਾਸਾਦਮ੍ਹਾ, ਉਜੁਆਸਨ੍ਨਦਕ੍ਖਿਣੇ॥

ਅਸੋਕਾਰਾਮਆਰਾਮੇ , ਪਞ੍ਚਭੂਮਿਮਹਾਲਯੇ।
ਰਤਨਭੂਮਿਕਿਤ੍ਤਿ ਵ੍ਹਯੇ, ਧਮ੍ਮਪਾਸਾਦਲਙ੍ਕਤੇ॥

ਤਥਾ ਦਕ੍ਖਿਣਦੇਵਿਯਾ, ਨਗਰਸਮੀਪੇ ਕਤੇ।
ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰੇ **ਜਯਭੂਮਿ-ਕਿਤ੍ਤਾ**ਭਿਧਾਨਕੇਪਿ ਚ॥

ਤਥੇਵੁਤ੍ਤਰਦੇਵਿਯਾ , ਨਗਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕਤੇ।
ਸੋਣ੍ਣਗੁਹਥੂਪਨ੍ਤਿਕੇ, **ਪਰਿਮਾਣਕ**ਨਾਮਕੇ॥

ਤਥਾ ਚ ਉਪਰਾਜੇਨ, ਕਤੇ ਨਗਰਪਚ੍ਛਿਮੇ।
ਮਹਾਗੁਹਥੂਪਨ੍ਤਿਕੇ, **ਮਙ੍ਗਲਾਵਾਸਨਾ**ਮਕੇ॥

ਇਤਿ ਸੋਣ੍ਣਵਿਹਾਰੇਸੁ, ਵਸਂਨੇਕੇਸੁ ਵਾਰਤੋ।
ਸਕ੍ਕਤੋ ਸਬ੍ਬਰਾਜੂਨਂ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਲਦ੍ਧਲਞ੍ਛਨੋ॥

ਞਾਣਾਭਿਵਂਸਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤੀਤਿ ਸੁਵਿਖ੍ਯਾਤੋ।
ਦ੍ਵੇਵਿਭਙ੍ਗਾਦਿਧਾਰਣਾ, ਉਪਜ੍ਝਾਚਰਿਯਤਂ ਪਤ੍ਤੋ॥

ਲਙ੍ਕਾਦੀਪਾਗਤਾਨਮ੍ਪਿ, ਪਰਦੀਪਨਿਵਾਸਿਨਂ।
ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਾਚਕੋ ਧਮ੍ਮਂ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਯੋਜਕੋ॥

ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਸੋਧੇਸਿ, ਸਾਸਨਂ ਏਸ ਭੂਪਤਿ।
ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਸੋ’ਕਾਸਿ ਵਣ੍ਣਨਂ ਇਮਂ॥

ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ, ਪਞ੍ਚਤਾਲੀਸਕੇ’ਦ੍ਧਕੇ।
ਤਿਸਤੇ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸੇ ਚ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਸਾ ਸੁਨਿਟ੍ਠਿਤਾ॥

ਪੇਟਕਾਲਙ੍ਕਾਰਵ੍ਹਯਂ, ਨੇਤ੍ਤਿਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਸੁਭਂ।
ਇਮਞ੍ਚ ਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੇਨ, ਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸੁਤਂ ਮਯਾ॥

ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਪੁਞ੍ਞੇਨ, ਪਤ੍ਵਾਨ ਬੋਧਿਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਤਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਬਹੂ ਸਤ੍ਤੇ, ਮੋਚੇਯ੍ਯਂ ਭਵਬਨ੍ਧਨਾ॥

ਸਦਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੁ ਰਾਜਾਨੋ, ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ ਪਜਂ ਇਮਂ।
ਨਿਰਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਸੁ, ਜੋਤੇਨ੍ਤੁ ਜਿਨਸਾਸਨਂ॥

ਇਮੇ ਚ ਪਾਣਿਨੋ ਸਬ੍ਬੇ, ਸਬ੍ਬਦਾ ਨਿਰੁਪਦ੍ਦਵਾ।
ਨਿਚ੍ਚਂ ਕਲ੍ਯਾਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ, ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤੁ ਅਮਤਂ ਪਦਨ੍ਤਿ॥

ਇਤਿ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਸਾਧੁਵਿਲਾਸਿਨੀ ਨਾਮ ਅਭਿਨਵਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਅਭਿਨਵਟੀਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।